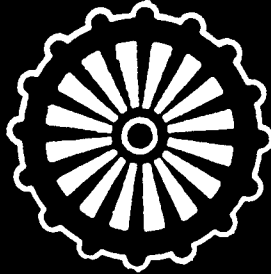

බුද්ධජයන්තිත්විටකග්‍රන්ථමාලා : 12

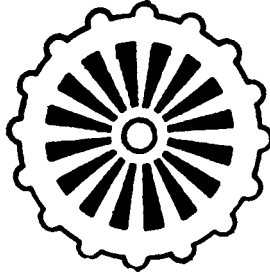

සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි

මජ්ඣිමනිකාය

තෘතීය භාගය

උපරි පණ්ණාසකය

සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි

06 වන ග්‍රන්ථය

මජ්ඣිමනිකාය

තාතීය භාගය

උපරි පණණාසිකය

ලබ්‍හානෙයදම්මණ්ඩලයෙහි ආරාමනගයෙහි

පාඨශාධනය :

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රච්චන්‍යාදය පිරිවෙත්හි උපප්‍රධානාවායඝි,

පණ්ඩිත, ලඞ්ගම ලබ්‍හානඤ්ඤ

කෝච්චේ ශ්‍රීකල්‍යාණිසාමස්ත්‍රීධම් මහාසංඝසභායෙහි
අනුනායක සචරියන් වහන්සේ

සිංහලානුවාදය :

හිඟුල, මාකඩවර විහාරාධිවාසී

පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර

සචරියන් වහන්සේගේ

සහාය ඇති වූ

පණ්ඩිත, ලඞ්ගම ලබ්‍හානඤ්ඤ

අනුනායක සචරියන් වහන්සේ

බු. ව. 2550

ක්‍රි. ව. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 12

The Sixth Book in the
Suttanta-Pitaka

6

MAJJHIMANIKĀYA (III)

UPARI PANNĀSAKA

Edited by

The Venerable Pandita

Labugama Lankānanda Thera

Anunāyaka of the Kōtte Sri Kalyāni Sāmaggrīdharma Mahāsaṅgha Sabha,
Vice Principal, Pravacanōdaya Pirivena, Molligoda, Wādduwa

With the Sinhala translation by

The Venerable Pandita

Labugama Lankānanda Anunāyaka Thera

with

The Venerable Pandita

Karahampitigoda Sumanasāra Thera

Mākadawara Vihāra, Hīngula

සුභානනපිටකේ

මජ්ඣිමනිකායෝ

උපරි පණණාසකෝ

සුත්තානනපිටකයෙහි

මජ්ඣිමනිකාය

උපරි පණණාසකය

**“තථාගතපපථෙදිතො භික්ඛවෙ ධම්මචිනයො විවචො විරෝචති
නො පච්චජනෙතා.”**

**“මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරණ
ලද ධර්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබලයි. වෘසුනේ නො ම බබලයි.”**

(අභිතුතකරනිකාය, තිකතිපාත - හරණ්ඩුවහා, 9 සුත්ත)

පටුන CONTENTS

සංසකාරක නිවේදනය	xxi-xxii
ත්‍රිපිටකසම්පාදකමණ්ඩලය	xxiii
සබේකත නිරූපණය - ABBREVIATIONS	xxv
පාළි හෝභිස - PALI ALPHABET	xxvi
විසය සූචි	xxvii
පෙළ හා පරිච්ඡේද	1-625
භාෂාදිපාදානුකූලමණිකා	629-630
සඤ්ඤානාමානුකූලමණිකා	631-634
විග්‍රහපදානුකූලමණිකා	635-640

සංස්කාරක - නිවේදනය

පරවාදමථනය විශේෂ ලක්ෂණ කොට ඇති මජ්ඣිමනිකායෙහි අගන් උපදිසංඝායනාසකපාලියෙහි මේ සිංහල පරිවර්තනය එහි නෙවන කාණ්ඩය වේ. පිටකග්‍රන්ථ - සංඛ්‍යාවලයෙන් සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි සවැනි වූ ද, මූලික කාණ්ඩසංඛ්‍යාවලයෙන් බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලාවෙහි දෙලොස් වැනි වූ ග්‍රන්ථය ද වේ. පුස්තකාලපොත් හා මූලික සියම් බුරුම ආදී පොත් හා වහල් කොට ගෙනා මෙහි පාඨශෝධනය අප විසින් කරන ලදී. ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයෙහි සාමාජික වූ රාජකීය පණ්ඩිත කර්මමපිටිගොඩ සුමනසාර සච්චරයන් වහන්සේ සහාය කොට ගෙනා මේ පරිවර්තනකායකීය අප මෑ කලකට මෙහිලා සදහන් කරමිනි. අව්‍යක්තභාෂාව තබා ව්‍යක්තභාෂාවෙන් පරිවර්තනකායකීය කරන ලදී. දේශනායෙහි ගෞරවය හා සිංහල සාහිත්‍යයෙහි අභිවෘද්ධිය පිණිසා මූලා සිට මෑ ව්‍යක්තභාෂාව උපයෝග කොටගත්ව මෙහි කියවුණු යා. ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සමාදානමණ්ඩලයෙහි සහායක වූ අභංගම විදුමඤ්ඤ පරිවේණාධිපති, ත්‍රිපිටක වාගීඤ්ඤවායසී ජෝතිශාලායොධි ශ්‍රී ඤානාලොකාභිමාන දක්ෂිණලක්ඛණයෙහි ප්‍රධානසඛ්‍යනායක සච්චරයන් වහන්සේ ද මෙහි ලා වහල් වූ සිටිබව සදහන් කරමිනි. මෑදුමසහිත පිළිබඳ වූ කියවුණු හාම ප්‍රථමභාගයෙහි ලා ලියු සංඥපන-යෙහි පල වූ ඇතිසෙන් මෙහි පුනපුනා සදහන් කලයුතු නොවේ.

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සමාදාන මණ්ඩලයෙහි සාමාජිකයන් වූ ද, කොළඹ විද්‍යාලය පිරිවෙන්හි ආචාර්යවරයන් වූ ද, ශාසත්‍රපති, විදුමඤ්ඤ, රාජකීයපණ්ඩිත, රඳදල්ලේ සිටි පඤ්ඤාලොකාභිමාන අනුනායකසච්චරයන් වහන්සේ ද, ශාසත්‍රපති, විදුමඤ්ඤ, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඛරුමේ සිටි අනුනාමදසසි නායක සච්චරයන් වහන්සේ ද මූලිකවස්ථාවෙහි සංශෝධනකායකීය පිණිසා බෙහෙවින් වෙහෙස දැරුව සදහන් කරමිනි.

මූලිකය වහවහා නිමකරවාලීම පිණිසා සංසකාතික අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්හි අබේසිංහ මහතාණන් ප්‍රමුඛ ශ්‍රී ලක්ඛා සංසකාතික-මණ්ඩලයෙහි අධිකාරීන් බැරූ සැලකිල්ල ද පාසාසියයුතුබව සදහන් කලයුතු වෙයි. රජයෙහි මූලිකදෙපාර්තමේන්තුවෙහි මුද්‍රණාලයාධිපති ඇල්. ඩබ්ලිව්. පී. පිටිස් මහතා හා ත්‍රිපිටක මූලිකකායකීයෙහි නියුක්ත සේවකමහතුන් ඉතා සැලකිල්ලෙන්මෙහි ලා ක්‍රියා කලබව විශේෂයෙන් සදහන් කල යුතු ද වේ. මේ පින්වතුන්ගේ කායකීර්තව්‍යය ත්‍රිපිටක මණ්ඩලයෙහි සිටුනා හාමගේ චිත්තාඤ්ඤාවට සමච්ච ද වියා. ත්‍රිපිටක-කායකීයලය පිහිටි මහානායක වාසිකාණ්ඩයෙහි භාරකාර වන ඇම්. ඒ. ආර්. සමරසිංහ මහතා ඇතුළු සේවක පිරිස ඉතා හිතවත් වූ උපස්ථානාදියෙන් වහල්වූ සිටිබව ද මෙහිලා කියවුණු වෙයි.

තවද ශ්‍රී ලංකා ජනරජයෙහි අනුමානාවරිය වන සිව්මාවෝ බණ්ඩාරනායක මැතිනිය මේ පරිවර්තන කාලීයෙහි ලා දක්වන බලවත් ප්‍රසාදය හා තදබු වෑ සංස්කෘතික අමාත්‍ය ඇස්. ඇස්. කුලනිලක මැතිතුමාණන් හා අමාත්‍යාංශයෙහි ලේකම් ඡේමසිරි ප්‍රේමවර්ධන මහතාණන් වෙතින් ලැබුණු වහල ද නිසු පෙරටු කොට සඳහන් කළහු ද වේ.

ත්‍රිපිටක සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ලේඛකාධිකාරී වන පණ්ඩිත දේරගනුවෙ මිනි බිමමපාලාභිධාන කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධානසභා නායක සභිවරයන් වහන්සේ ද මෙහි ඉවහල් වෑ ක්‍රියා කළබව අවසාන වශයෙන් සඳහන් කරමිහ.

‘බුද්ධිජයනනි’ය නිමිති කොට ආරම්භ කළ ත්‍රිපිටකපරිවර්තන-කාලීයෙහි දවරය වෙහෙස බරමින් ක්‍රියා කළ, ශ්‍රී ලංකාවේදෙදුදය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි උපකුලපති වෑ වැඩසිටි අතිගෞරවාතී ත්‍රිපිටක-වාභිඤ්චායතී, දැනීනවිශාරද පරවාහැර සිව්වජීරඤ්ඤාභාභිධාන කොළඹ නවකෝටලයෙහි ප්‍රධානසභාසභානායක මහාසභිවරයන් වහන්සේ ඇතුළු කොට, අපවත් වූ සංස්කාරක සභිවරයන් වහන්සේ හැම හා මේ කාලීයෙහි නිසුක්ත හැම සුසිහු ද, ආධාර උපකාර කළ සියලු භවත්හු ද, මේ බිමදනමය කුලයෙන් භවතිඤ්ඤාය කෙරෙත්වසි ආශංසනය කරමිහ.

මෙයට
ශාසනසභිනිත පතන,
ලබුහම ලබකානඤ
ත්‍රිපිටකපරිවර්තන සම්පාදක
මණ්ඩලයෙහි ප්‍රධාන සංස්කාරක.
රජ්‍යවසි : 1974. 6. 10

ත්‍රිපිටකකාලීය,
මහානායකවාරිකාරුමය,
අඩක : 115,
විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදකමණ්ඩලය

උපදේශක :

එක්සත් අමරපුරමහානිකායෙහි සභාපති, අඤ්ඤාමහාපණ්ණාසක, බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහාස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ

සභාපති :

අභංගම විද්‍යාවනුපරිච්ඡේදනාධිපති, ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරායනී, කෝදු-ගොඩ ශ්‍රීඥානාලෝක දක්ෂිණලඛිකායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායකස්ථවිරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චන්දනපීඨපති, පිරිවෙන්හි උපප්‍රධානාචාර්ය, ත්‍රිපිටක වාගීශ්වර, ලබුගම ශ්‍රී ලඛිකානන්ද - ශ්‍රී කල්‍යාණිකාමත්‍රිවිමල මහාසංඝනායකයෙහි අනුනායකස්ථවිරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

දෙමටගොඩ ධර්මදාසමහරාධිපති, පණ්ණාසක, පරවාහර සිරි පඤ්ඤානන්ද (බී. ඒ. ලක්මන්) කොළඹ නවකෝරළයෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

කිරුලපන පූජාරාධිපති ශාඛ්‍යපති, විද්‍යාවිශාරද, පණ්ණාසක, රද්දල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥාලෝක කෝච්චේ ශ්‍රී කල්‍යාණිකාමත්‍රිවිමල මහාසංඝනායකයෙහි අනුනායකස්ථවිරයන් වහන්සේ.

හෙරලියාවල ශ්‍රී සුධර්මාධිපති ශාඛ්‍යපති, විද්‍යාවිශාරද, පණ්ණාසක, වේඩරුවේ ශ්‍රී අනවමදර්ශී නායකස්ථවිරයන් වහන්සේ.

හිගුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති, පණ්ණාසක, කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

ලේඛකාධිකාරී :

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝකවිහාරාධිපති, පණ්ණාසක, දෙරහමුවේ සිරිධම්මපාල - කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධානසංඝනායකස්ථවිරයන් වහන්සේ.

සමෛකන නිරූපණය

ABBREVIATIONS

සිමු — සිහලකඛර මුද්දිත, මජ්ඣිමනිකායො

සෟ — සෟමකඛර මුද්දිත පොඪකං.

මජ්ඣ. — මරමමජ්ඣසමුඛිති පොඪකං.

PTS — PALI TEXT SOCIETY MAJJHIMANIKAYA

THE PALI ALPHABET IN SINHALA CHARACTERS.

VOWELS

අෘ අෘඤ්ඤා ඉඤ්ඤා ඊඤ්ඤා උඤ්ඤා ඌඤ්ඤා එඤ්ඤා ඔඤ්ඤා

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞṅa			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṅa			
ටṭa	ඵṭha	ඳḍa	ඳḍha	ණṇa			
තta	ඵtha	දḍa	ධdha	නna			
පpa	ඵpha	ඛba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	වva	සsa	හha	ල්ලla	ආංආ
කka	කාkā	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කෙkē	කෝkō
ඛkha	ඛාkhā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhē	ඛෝkhō
ගga	ගාgā	ගිgi	ගීgī	ගුgu	ගූgū	ගෙgē	ගෝgō

Conjunct - Consonants

කකkka	ඤඤṅṅa	භුtra	එම්mpha
කඛkkha	ඤඤṅgha	දුdda	ඔබ, ඔඔmba
කයkya	ඤඤṅca	ඳුddha	මොmbha
භ්‍රිkri	ඤඤ, ඡṅcha	දුdra	මොmma
භ්‍රකkva	ඤඤ, ඡṅja	ඳු, ඔdva	මොmha
භ්‍රකභkhya	ඤඤඛṅjha	ධධdha	යය, යයyya
භ්‍රඛkha	චචṭṭa	නනnta	යයyha
භ්‍රගgga	චච, චචṭṭha	නනntha	ලලlla
භ්‍රඝgha	චචඳḍa	නනnda	ලලlya
භ්‍රඞṅṅa	චචඳḍḍa	නනndha	ලලlha
භ්‍රණṇa	භ්‍රභ්‍රṇṇa	නනnna	ලලwha
භ්‍රකඛkha	භ්‍රචචṭṭa	නනnha	සසssa
භ්‍රකඳḍa	භ්‍රඵඵṭṭha	පපppa	සසsma
භ්‍රකඳḍgha	භ්‍රඵඵ, ඵඵḍḍa	පපppha	සසsva
භ්‍රචචcca	භ්‍රභ්‍රභ්‍රgha	භ්‍රභ්‍රbba	භ්‍රභ්‍රhma
භ්‍රචචccha	නනntta	භ්‍රභ්‍රbbha	භ්‍රභ්‍රhva
භ්‍රචචjja	නනnttha	භ්‍රභ්‍රbra	භ්‍රභ්‍රjha
භ්‍රචචjjjha	නනntva	භ්‍රභ්‍රmpa	

ඤ ඉ ඊ උ ඌ එ ඔ

මජ්ඣිමනිකායෙ උපරිපණනාසිකො

විසයසූචි

සුභතඛෙකො

පිට්ඨකඛෙකො

1. දෙවදහවගෙහො

1. දෙවදහ	සුභතං	2 - 28
2. පඤ්චනතය	„	30 - 42
3. කිනති	„	44 - 50
4. සාමගාම	„	52 - 64
5. සුභකඛනත	„	66 - 80
6. ආනෙඤ්ඤ්ඤපපාය	„	82 - 88
7. ගණක මොඤ්ඤලාන	„	90 - 98
8. ගොපකමොඤ්ඤලාන	„	100 - 114
9. මහාසුඤ්ඤම	„	116 - 124
10. චූළසුඤ්ඤම	„	126 - 132

දෙවදහවගෙහො පඨමො

2. අනුපදවගෙහො

1. අනුපද	සුභතං	134 - 140
2. ඡබ්බිසොධන	„	142 - 152
3. සප්පරිස	„	154 - 164
4. සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බ	„	166 - 192
5. බහුධාතුක	„	194 - 204
6. ඉසිසිලී	„	206 - 210
7. මහාවතනාරීසක	„	212 - 222
8. ආනාපානසති	„	224 - 236
9. කායගතාසති	„	238 - 254
10. සඛිාරූපපතති	„	256 - 262

අනුපදවගෙහො දුතියො

3. සුඤ්ඤතවගෙහො

1. චූළසුඤ්ඤත	සුභතං	264 - 270
2. මහාසුඤ්ඤත	„	272 - 284
3. අච්ඡරියබහුත	„	286 - 294
4. බකකුල	„	296 - 302
5. දනතභුමි	„	304 - 318
6. භුමිජ	„	320 - 330
7. අනුරුඬා	„	332 - 342
8. උපකතිලෙස	„	344 - 358
9. බාලපණ්ණිත	„	360 - 382
10. දෙවදුත	„	384 - 396

සුඤ්ඤතවගෙහො තතියො

4. විභවිභවවග්‍යො

1.	භද්දෙකරතන	සුභතං	398 - 402
2.	ආනන්දභද්දෙකරතන	„	404 - 408
3.	මහාකම්මානභද්දෙකරතන	„	410 - 422
4.	ලොමසකඛිතිය				
	භද්දෙකරතන	„	424 - 430
5.	චූළකම්මවිභවිභව	„	432 - 442
6.	මහාකම්මවිභවිභව	„	444 - 456
7.	සලායනනවිභවිභව	„	458 - 468
8.	උද්දෙසවිභවිභව	„	470 - 482
9.	අරණවිභවිභව	„	484 - 494
10.	ධාතුවිභවිභව	„	496 - 510
11.	සම්මවිභවිභව	„	512 - 518
12.	දක්ඛණවිභවිභව	„	520 - 526

විභවිභවවග්‍යො චතුස්ථො

5. සලායනනවවග්‍යො

1.	අනාථපිණ්ණිකොවාද	සුභතං	528 - 536
2.	ජනොවාද	„	538 - 544
3.	පුණ්ණොවාද	„	546 - 550
4.	නන්දකොවාද	„	552 - 572
5.	චූළරාහුලොවාද	„	574 - 580
6.	ජ ජකක	„	582 - 592
7.	මහාසලායනනික	„	594 - 600
8.	නගරවිඤ්ඤාය	„	602 - 606
9.	පිණ්ණිපාතපාරිසුද්ධි	„	608 - 614
10.	ඉන්ද්‍රියභාවනා	„	616 - 624

සලායනනවවග්‍යො පඤ්චමො

උපරිපණ්ණොසකං නිට්ඨිතං.

සුභතනාපිටකෙ

මජ්ඣිමනිකායො

උපරිපණණාසකො

කිං පන තුඛො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානාථ: අකරමොව මයං පුබ්බෙ පාපං කමමං න නාකරමා'ති.

නො හිදං ආවුසො.

කිං පන තුඛො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානාථ ඵවරුපං වා පාපං කමමං අකරමා'ති.

නො හිදං ආවුසො.

කිං පන තුඛො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානාථ: ඵත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං, ඵත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජරොතබ්බං¹ ඵත්තකමහි වා දුක්ඛෙ නිජ්ජණ්ණෙ සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති'ති.

නො හිදං ආවුසො.

කිං පන තුඛො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානාථ: දිට්ඨෙව ධම්මෙ අකුසලානං ධම්මානං පභානං, කුසලානං ධම්මානං උපසම්පද'නති.

නො හිදං ආවුසො.

ඉති කිර තුඛො ආවුසො නිගණ්ඨා, න ජානාථ: 'අනුච්චොව මයං පුබ්බෙ න නානුච්චමා'ති. න ජානාථ 'අකරමොව මයං පුබ්බෙ පාපං කමමං න නාකරමා'ති. න ජානාථ, 'ඵවරුපං වා ඵවරුපං වා පාපං කමමං අකරමා'ති. න ජානාථ 'ඵත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං, ඵත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජරොතබ්බං¹ ඵත්තකමහි වා දුක්ඛෙ නිජ්ජණ්ණෙ සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති'ති. න ජානාථ: දිට්ඨෙව ධම්මෙ අකුසලානං ධම්මානං පභානං, කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදං. ඵං සනෙත ආයස්මන්තානං නිගණ්ඨානං න කලුමස්ස වෙය්‍යාකරණං: "යඛිකිඤ්චායං පුරිසපුඤ්ඤා පටිසංවේදෙති, සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සබ්බං නං පුබ්බෙ කතභෙතු. ඉති පුරුණානං කමමානං තපසා ව්‍යන්තිභාවා නව්‍යානං කමමානං අකරණං ආයතී අනවස්සවො ආයතී අනවස්සවා කමමකඛයො කමමකඛයො දුක්ඛකඛයො දුක්ඛකඛයො වේදනාකඛයො වේදනාකඛයො සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති"ති.

සචෙ² තුඛො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානෙය්‍යාථ අනුච්චොව මයං පුබ්බෙ න නානුච්චමා'ති. ජානෙය්‍යාථ අකරමොව මයං පුබ්බෙ පාපං කමමං න නාකරමා'ති. ජානෙය්‍යාථ 'ඵවරුපං වා ඵවරුපං වා පාපං කමමං අකරමා'ති, ජානෙය්‍යාථ 'ඵත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං ඵත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජරොතබ්බං¹ ඵත්තකමහි වා දුක්ඛෙ නිජ්ජණ්ණෙ සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති'ති. ජානෙය්‍යාථ 'දිට්ඨෙව ධම්මෙ අකුසලානං ධම්මානං පභානං කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදං, ඵං සනෙත ආයස්මන්තානං නිගණ්ඨානං කලුමස්ස වෙය්‍යාකරණං: "යඛිකිඤ්චායං පුරිසපුඤ්ඤා පටිසංවේදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සබ්බං නං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කමමානං තපසා ව්‍යන්තිභාවා නව්‍යානං කමමානං අකරණං ආයතී අනවස්සවො ආයතී අනවස්සවා කමමකඛයො කමමකඛයො දුක්ඛකඛයො දුක්ඛකඛයො වේදනාකඛයො වේදනාකඛයො සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති"ති.

1. නිජ්ජරොතබ්බං - මජ්ඣං.
2. සචෙ පන - සීඝ්‍රී, මජ්ඣං, ධර්මා.

සෙය්‍යථාපි ආච්චිසො නිගණ්ඨො, පුරිසො සලලෙන විඥො අසං
 සවිසෙන ගාලුපලෙපනෙන, සො සලලස්සපි වෙදනාහෙතු¹ දුක්ඛා තීප්පා²
 කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය. නස්ස මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොතිතා හිසකකං
 සලලකතො උපට්ඨාපෙසුං. නස්ස සො හිසකකො සලලකතො සතේන
 වණ්ණුඛං පරිකතොය්‍ය. සො සතේනපි වණ්ණුඛස්ස පරිකතනනහෙතු
 දුක්ඛා තීප්පා³ කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය. නස්ස සො හිසකකො
 සලලකතො එසනිතො සලලං එසෙය්‍ය. සො එසනිතොපි සලලස්ස
 එසනා හෙතු⁴ දුක්ඛා තීප්පා⁵ කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය, නස්ස සො
 හිසකකො සලලකතො සලලං අබ්බහෙය්‍ය⁶. සො සලලස්සපි අබ්බහන-
 හෙතු⁷ දුක්ඛා තීප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය. නස්ස සො හිසකකො
 සලලකතො අගදඩ්ඛාරං වණ්ණුඛෙ ඔදහෙය්‍ය. සො අගදඩ්ඛාරස්සපි
 වණ්ණුඛෙ ඔදහනහෙතු දුක්ඛා තීප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය. සො
 අපරෙන සමයෙන රුලොනන වණෙන සඤ්ජවිනා අරේගො අසං
 සුඛි සෙරී සංචයි යෙන කාමඛගමො. නස්ස එවමස්ස : 'අහං ඛො
 පුබ්බෙ සලලෙන විඥො අහොසිං සවිසෙන ගාලුපලෙපනෙන.
 සො'හං සලලස්සපි වෙදනාහෙතු දුක්ඛා තීප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං.
 නස්ස මෙ මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොතිතා හිසකකං සලලකතො උපට්ඨා-
 පෙසුං⁸. නස්ස මෙ සො හිසකකො සලලකතො සතේන වණ්ණුඛං
 පරිකතනි. සො'හං සතේනපි' වණ්ණුඛස්ස පරිකතනනහෙතු
 දුක්ඛා තීප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං. නස්ස මෙ සො හිසකකො
 සලලකතො එසනිතො සලලං එසි. සො'හං එසනිතොපි සලලස්ස
 එසනාහෙතු⁹ දුක්ඛා තීප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං. නස්ස මෙ සො
 හිසකකො සලලකතො සලලං අබ්බතී¹⁰ සො'හං සලලස්සපි අබ්බහනහෙතු¹¹
 දුක්ඛා තීප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං. නස්ස මෙ සො හිසකකො
 සලලකතො අගදඩ්ඛාරං වණ්ණුඛෙ ඔදහි. සො'හං අගදඩ්ඛාරස්සපි
 වණ්ණුඛෙ ඔදහනහෙතු දුක්ඛා තීප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං. සො'මහි
 එතරහි රුලොනන වණෙන සඤ්ජවිනා අරේගො සුඛි සෙරී සංචයි
 යෙන කාමඛගමො'ති.

එවමෙව ඛො ආච්චිසො නිගණ්ඨො, සවෙ තුමො ජානෙය්‍යාථ
 අසුවමෙව මයං පුබ්බෙ, න නානුවමිතා'ති. ජානෙය්‍යාථ 'අකරමෙව
 මයං පුබ්බෙ පාපං කමමං, න නාකරමිතා'ති. ජානෙය්‍යාථ එවරූපං වා
 එවරූපං වා පාපං කමමං අකරමිතා'ති. ජානෙය්‍යාථ එතතකං වා
 දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං, එතතකං වා දුක්ඛං නිජ්ජරෙතබ්බං. එතතකමහි වා
 දුක්ඛෙ නිජ්ජණ්ණෙ සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී'ති. ජානෙය්‍යාථ
 'දිවෙඨව ධමෙම අකුසලානං ධම්මානං පහානං, කුසලානං ධම්මානං
 උපසම්පදං. එවං සනෙත අයසමනතානං නිගණ්ඨානං කලුමස්ස
 වෙය්‍යාකරණාය: 'ගඬිකිඤ්චායං පුරිසපුඤ්ඤො පටිසංවෙදෙති සුඛං
 වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සබ්බං තං පුබ්බෙකතහෙතු : ඉතී
 පුරුණානං කමමානං තපසා ව්‍යන්තිභාවා නවානං කමමානං අකරණා
 අයතීං අනවස්සවො අයතී අනවස්සවා කමමකඛයො කමමකඛයා
 දුක්ඛකඛයො දුක්ඛකඛයා වෙදනාකඛයො වෙදනාකඛයා සබ්බං
 දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී'ති.

1. වෙදනහෙතු - ස්‍යා.	5. {අබ්‍යුණ්හනහෙතු - ස්‍යා.
2. තීබ්බො - මජ්ඣං.	{අබ්‍යුණ්හනහෙතු - PTS
3. {එසනහෙතු - ස්‍යා.	6. උපට්ඨපෙසුං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
{එසනාහෙතු - සීඝ්‍ර.	7. සලලෙනපි - PTS.
4. {අබ්‍යුණ්හය්‍ය - ස්‍යා.	8. {අබ්‍යුණි - PTS.
{අබ්‍යුණෙය්‍ය - PTS	{අබ්‍යුණි - ස්‍යා.

යසො ව ඛො තුඛො ආවුසො නිගණ්ඨා, න ජානාථ ‘අනුවචොව මයං පුඛො න නානුවචො’ති. න ජානාථ ‘අකරචොව මයං පුඛො පාපං කමමං, න නාකරචො’ති. න ජානාථ ‘ඵචරුපං වා ඵචරුපං වා පාපං කමමං අකරචො’ති. න ජානාථ ඵතතකං වා දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං ඵතතකං වා දුක්ඛං නිජ්ජරෙනඛං, ඵතතකච්චි වා දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං සඛං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී’ති. න ජානාථ දිට්ඨො ධම්මො අකුසලානං ධම්මානං පභානං කුසලානං ධම්මානං උපතච්චං. නසමා ආයසමනනානං නිගණ්ඨානං න කලුමස්ස වෙය්‍යාකරණාය: ‘ගඬ්ඛිඤ්ඤායං පුරිසපුස්සලො පටිතංචෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සඛං තං පුඛොකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කමමානං තපසා ව්‍යන්තීභාවා නවානං කමමානං අකරණා ආයතීං අනවස්සවො. ආයතීං අනවස්සවා කමමකඛයො කමමකඛයා දුක්ඛකඛයො දුක්ඛකඛයා වෙදනාකඛයො වෙදනාකඛයා සඛං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතීති.

ඵචං වුතෙන භික්ඛවෙ, තෙ නිගණ්ඨා මං ඵතදවොචුං: ‘නිගණ්ඨා’ ආවුසො, නානපුතෙනා’ සඛඤ්ඤා සඛඤ්ඤාචී අපරිසෙසං ඤ්ඤාදස්සනං පටිජානාති: ‘චරතො ව මෙ තීට්ඨතො ව සුභතස්ස ව ජාගරස්ස ව සතනං සමීනං ඤ්ඤාදස්සනං පච්චුපට්ඨිත’න්ති. සො ඵචමාහ: ‘අපි ඛො චො ආවුසො නිගණ්ඨා, පුඛොව පාපං කමමං කතං, තං ඉමාය කට්ඨකාය දුක්ඛකාරිකාය නිජ්ජරෙථ.’¹ යච්චෙනෙථ ඵතරහි කායෙන සංචුතා වාචාය සංචුතා මනසා සංචුතා, තං ආයතීං පාපස්ස කමමස්ස² අකරණං, ඉති පුරුණානං කමමානං තපසා ව්‍යන්තීභාවා නවානං කමමානං අකරණං ආයතීං අනවස්සවො ආයතීං අනවස්සවා කමමකඛයො කමමකඛයා දුක්ඛකඛයො දුක්ඛකඛයා වෙදනාකඛයො වෙදනාකඛයා සඛං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී’ති. තඤ්ච පනචොකං රාච්චති චෙච ඛමති ව, තෙන චචො අත්තමනා’ති

ඵචං වුතෙන අහං භික්ඛවෙ, තෙ නිගණ්ඨා ඵතදවොචං: ‘පඤ්ච ඛො ඉමෙ ආවුසො නිගණ්ඨා, ධම්මා දිට්ඨො ධම්මො ද්ඨො විපාකා. කතමෙ පඤ්ච: සඤ්චා රාචී අනුස්සවො ආකාරපරිචිතකෙකා දිට්ඨි නිජ්ඤානකඛන්ති. ඉමෙ ඛො ආවුසො නිගණ්ඨා, පඤ්ච ධම්මා දිට්ඨො ධම්මො ද්ඨො විපාකා. තත්ථායසමනනානං නිගණ්ඨානං කා අතීතංසෙ සජ්චි සඤ්චා, කා රාචී, කො අනුස්සවො, කො ආකාරපරිචිතකෙකා, කා දිට්ඨිනිජ්ඤානකඛන්ති’ති. ඵචංචාදී ඛො අහං භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨසු න කීඤ්චී සහධම්මකං වාදපටිභාරං’³ සමනුපස්සාමි

පුනචපරුහං භික්ඛවෙ, තෙ නිගණ්ඨා ඵචං වදමි: ‘තං කිමඤ්ඤාථාචුසො නිගණ්ඨා, යසමි භි චො සමයෙ තිඛො උපකකමො හොති තිඛං පඛානං, තිඛො’ තසමි සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදීසෙථ. යසමි පන චො සමයෙ න තිඛො උපකකමො හොති න තිඛං පඛානං, න තිඛො තසමි’⁴ සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදීසෙථා’ති.

1. සඛං තං දුක්ඛං - PTS. 5. පාපකමමස්ස - මජ්ඣං.
 2. නිගණො - ස්‍යා. 6. පරිභාරං - මජ්ඣං, සීඞ්ඤ, ස්‍යා.
 3. නාචපුතෙනා - මජ්ඣං, ස්‍යා. 7. තිප්පා, තිප්පා - PTS.
 4. නිජ්ජරෙථ - සීඞ්ඤ, මජ්ඣං 8. තච්චි - PTS

යසම් නො ආවුසො ගොතම්, සමයෙ තිබ්බො උපකකමො හොති තිබ්බං පට්ඨානං, තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියාමි. යසම් පන නො සමයෙ න තිබ්බො උපකකමො හොති, න තිබ්බං පට්ඨානං, න තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියාමා'ති.

ඉති කීරුට්ඨසො¹ නිගණ්ඨා, යසම් වො² සමයෙ තිබ්බො උපකකමො හොති තිබ්බං පට්ඨානං, තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. යසම් පන වො සමයෙ න තිබ්බො උපකකමො හොති, න තිබ්බං පට්ඨානං, න තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. එවං සනෙත ආයසමනනානං නිගණ්ඨානං න කලුමස්ස වෙය්‍යාකරණාය : 'යං කීඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කම්මානං තපසා ව්‍යන්තීභාවා නවානං කම්මානං අකරණා ආයතීං අනවස්සවො ආයතීං අනවස්සවා කම්මකයො කම්මකයා දුක්ඛකයො දුක්ඛකයා වෙදනාකයො වෙදනාකයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී'ති.

සචෙ ආවුසො නිගණ්ඨා, යසම් වො සමයෙ තිබ්බො උපකකමො හොති තිබ්බං පට්ඨානං, න තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. යසම් පන වො සමයෙ න තිබ්බො උපකකමො හොති න තිබ්බං පට්ඨානං, තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. එවං සනෙත ආයසමනනානං නිගණ්ඨානං කලුමස්ස වෙය්‍යාකරණාය : 'යං කීඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කම්මානං -පෙ- සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී'ති.

යසමා ච බො ආවුසො නිගණ්ඨා, යසම් වො සමයෙ තිබ්බො උපකකමො හොති තිබ්බං පට්ඨානං, තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. යසම් පන වො සමයෙ න තිබ්බො උපකකමො හොති න තිබ්බං පට්ඨානං, න තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. තෙ තුලෙහ සාමඤ්ඤච ඔපකකමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියමානා අවිජ්ජා අඤ්ඤාණා සමොභා විපවෙච්ථ : 'යං කීඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කම්මානං තපසා ව්‍යන්තීභාවා නවානං කම්මානං අකරණා ආයතීං අනවස්සවො. ආයතීං අනවස්සවා කම්මකයො කම්මකයා දුක්ඛකයො දුක්ඛකයා වෙදනාකයො වෙදනාකයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී'ති. එවං වාදීපි බො අහං භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨස්ස න කඤ්චි³ සහධම්මිකං වාදපටිභාරං සමනුපසාසමි.

පුනචපර්ඨං⁴ භික්ඛවෙ, තෙ නිගණ්ඨෙ එවං වදුමි : 'තං කිං මඤ්ඤථා-වුසො නිගණ්ඨා, 'යමිදං කම්මං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා සම්පර්ඨයවෙදනීයං හොතු'ති උබ්බමෙත්'නති.

නො භිදං ආවුසො.

1. කීර ආවුසො - සිඹු, මජ්ඣ. 2. යසම් වො පන - සිඹු.
3. කීඤ්චි - සිඹු, PTS 4. පුනචපනාහං - PTS.

18 උපපිපණ්ණාසකො - දෙවදහවගො [8.1.1 දෙවදහ සුතං]

යං පතිදං කම්මං සම්පර්කවෙදනීයං, නං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා ද්විඨ්ඨවම්මවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත'නති.

නො හිදං ආවුසො.

තං කීං මඤ්ඤථාචුසො නිගණ්ඨා, යමිදං කම්මං සුඛවෙදනීයං, නං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා දුකඛවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත'නති.

නො හිදං ආවුසො.

යං පතිදං කම්මං දුකඛවෙදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා සුඛවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත'නති.

නො හිදං ආවුසො.

තං කීං මඤ්ඤථාචුසො නිගණ්ඨා, යමිදං කම්මං පරිපකකවෙදනීයං, නං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා අපරිපකකවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත'නති.

නො හිදං ආවුසො.

යං පතිදං කම්මං අපරිපකකවෙදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා පරිපකකවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත'නති.

නො හිදං ආවුසො.

තං කීං මඤ්ඤථාචුසො නිගණ්ඨා, 'යමිදං කම්මං ඛහුවෙදනීයං, නං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'අපවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත'නති.

නො හිදං ආවුසො.

යං පතිදං කම්මං අපවෙදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'ඛහුවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත'නති.

නො හිදං ආවුසො.

තං කීං මඤ්ඤථාචුසො නිගණ්ඨා, 'යමිදං කම්මං වෙදනීයං තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'අවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත'නති.

නො හිදං ආවුසො.

යං පතිදං කම්මං අවෙදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා වෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත'නති.

නො හිදං ආවුසො.

ඉති කිරාචුසො නිගණ්ඨා, යමිදං කමමං දිට්ඨධම්මවේදනීයං තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'සමපරායවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං¹ කමමං සමපරායවේදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'දිට්ඨධම්මවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං සුඛවේදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'දුක්ඛවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං දුක්ඛවේදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා සුඛවේදනීයං භොතුති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං පරිපකකවේදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'අපරිපකකවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං, යමිදං කමමං අපරිපකකවේදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'පරිකමම වේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං ඛත්තුවේදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා අප්පවේදනීයං භොතුති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං අප්පවේදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා ඛත්තුවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං වේදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා අවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං අවේදනීයං, තං උපකකමෙන වා පට්ඨානෙන වා වේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. එවං සනෙතා ආයසමන්තානං නිගණ්ඨානං අඵලො උපකකමො භොති අඵලං පට්ඨානං. එවංවාදී භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා එවංවාදීනං භික්ඛවෙ නිගණ්ඨානං දස සහධම්මකා වාදානුචාදා ගාරඤ්ඤා ධානං² ආගච්ඡන්ති.

සචෙ භික්ඛවෙ සත්තා පුබ්බෙකතභෙතු සුඛදුක්ඛං පට්ඨංවේදෙන්නති, අඤ්ඤා භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා පුබ්බෙ දුක්ඛතකමමකාරිනො, යං එතරහි එච්චරූපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති. සචෙ භික්ඛවෙ, සත්තා ඉසාරතිම්මාණභෙතු සුඛදුක්ඛං පට්ඨංවේදෙන්නති, අඤ්ඤා භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා පාපකෙන ඉසාරෙත නිම්මිතා, යං එතරහි එච්චරූපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති. සචෙ භික්ඛවෙ සත්තා සඛගතිහාව-භෙතු සුඛදුක්ඛං පට්ඨංවේදෙන්නති, අඤ්ඤා භික්ඛවෙ නිගණ්ඨා පාපසඛගතිකා, යං එතරහි එච්චරූපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති. සචෙ භික්ඛවෙ, සත්තා අභිජාතිභෙතු සුඛදුක්ඛං සට්ඨංවේදෙන්නති, අඤ්ඤා භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා පාපාභිජාතිකා, යං එතරහි එච්චරූපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති. සචෙ භික්ඛවෙ, සත්තා දිට්ඨධම්මපකකම-භෙතු සුඛදුක්ඛං පට්ඨංවේදෙන්නති, අඤ්ඤා භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා පාප-දිට්ඨධම්මපකකමා³. යං එතරහි එච්චරූපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති.

1. යං පනිදං - සිඬු, මජ්ඣ. 2. ගාරඤ්ඤාධානං - ස්‍යා. 3. එච්චරූපා දිට්ඨධම්මපකකමා - සිඬු, මජ්ඣ.

සචේ භික්ඛවේ, සත්තා පුබ්බකතහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති ගාරයා නිගණ්ඨා. නො වේ සත්තා පුබ්බකතහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, ගාරයා නිගණ්ඨා. සචේ භික්ඛවේ, සත්තා ඉසාරනිමාණහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, ගාරයා නිගණ්ඨා. නො වේ සත්තා ඉසාරනිමාණහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, ගාරයා නිගණ්ඨා. සචේ භික්ඛවේ, සත්තා සඛ්ඛනිභාවහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, ගාරයා නිගණ්ඨා. නො වේ සත්තා සඛ්ඛනිභාවහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, ගාරයා නිගණ්ඨා. සචේ භික්ඛවේ සත්තා අභිජාතීහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, ගාරයා නිගණ්ඨා. නො වේ සත්තා අභිජාතීහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, ගාරයා නිගණ්ඨා. සචේ භික්ඛවේ සත්තා දිට්ඨධම්මපක්කමහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, ගාරයා නිගණ්ඨා. නො වේ සත්තා දිට්ඨධම්මපක්කමහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, ගාරයා නිගණ්ඨා. එවංවාදී භික්ඛවේ නිගණ්ඨා. එවංවාදීනං භික්ඛවේ, නිගණ්ඨානං ඉමේ දස සහධම්මිකා වාදනුවාදා ගාරයානං ධානං ආගච්ඡන්ති. එවං ඛො භික්ඛවේ, අඵලො උපක්කමො භොති අඵලං පට්ඨානං.

කථඤ්ච භික්ඛවේ සඵලො උපක්කමො භොති සඵලං පට්ඨානං. ඉධ භික්ඛවේ, භික්ඛනු න හෙව අනඤ්චානං අත්තානං දුක්ඛෙන අඤ්චානවේති ධම්මිකඤ්ච සුඛං න පරිච්චන්ති. තස්මිඤ්ච සුඛෙ අනඤ්චිච්ඡන්තො¹ භොති සො එවං පජානාති: ඉමස්ස ඛො මේ දුක්ඛනිදනස්ස සඛ්ඛාරං පදහනො සඛ්ඛාරපට්ඨානා වීරුගො භොති. ඉමස්ස පන මේ දුක්ඛනිදනස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛනො උපෙක්ඛං² භාවයනො වීරුගො භොති. සො යස්ස හි බ්චාස්ස³ දුක්ඛනිදනස්ස සඛ්ඛාරං පදහනො සඛ්ඛාරපට්ඨානා වීරුගො භොති. සඛ්ඛාරං තත්ථ පදහති. යස්ස පනස්ස⁴ දුක්ඛනිදනස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛනො උපෙක්ඛං භාවයනො වීරුගො භොති. උපෙක්ඛං තත්ථ භාවෙති. තස්ස තස්ස දුක්ඛනිදනස්ස සඛ්ඛාරං පදහනො සඛ්ඛාරපට්ඨානා වීරුගො භොති. එවම්පිස්ස තං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භොති. තස්ස තස්ස දුක්ඛනිදනස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛනො උපෙක්ඛං භාවයනො වීරුගො භොති. එවම්පිස්ස තං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භොති

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවේ පුරිසො ඉඤ්චිතං සාරතෙනා පටිබඤ්චිතෙනා තිබ්බච්ඡන්තො තිබ්බාපෙක්ඛො⁵. සො තං ඉඤ්චිං පස්සෙය්‍ය අඤ්ඤාන පුරිසෙන සඤ්චිං සනතිට්ඨන්තිං සලලපන්තිං සඤ්ඤානන්තිං සංභසන්තිං. තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවේ, අපි නු තස්ස පුරිසස්ස අඤ්චිං ඉඤ්චිං දිස්සා අඤ්ඤාන පුරිසෙන සඤ්චිං සනතිට්ඨන්තිං සලලපන්තිං සඤ්ඤානන්තිං සංභසන්තිං උපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසාති.

එවං භනන්ත, තං කිස්ස හෙතු: අසු හි⁶ භනන්ත, පුරිසො අඤ්චිස්සා ඉඤ්චිතං සාරතෙනා පටිබඤ්චිතෙනා තිබ්බච්ඡන්තො තිබ්බාපෙක්ඛො⁵. තස්මා තං ඉඤ්චිං දිස්සා අඤ්ඤාන පුරිසෙන සඤ්චිං සනතිට්ඨන්තිං සලලපන්තිං සඤ්ඤානන්තිං සංභසන්තිං උපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසාති.

1. අනඤ්චිච්ඡන්තො - PTS.
 2. උපෙක්ඛං - PTS.
 3. යස්ස හි බ්චාස්ස - සිඤ්චි
 4. යස්ස හි බ්චාස්ස - සිඤ්චි.
 5. තිබ්බාපෙක්ඛො - PTS.
 6. අඤ්චි - PTS.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, තස්ස පුරිසස්ස ඵචමස්ස: අහං ඛො අශ්මස්ස: ඉඤ්ඤා: සංරතො: පච්චිකාමිතො: තිබ්බවජ්ඣො තිබ්බාපෙතො: . තස්ස මෙ අශ්මං ඉඤ්ඤා: දිස්වා: අඤ්ඤොන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨනතිං සලලපනතිං සඤ්ඤාගහනතිං සංභසනතිං උපපජ්ජනති සොකපරිදෙවදුක්ඛං - දෙමනස්සුපායාසා: . යනුනාහං යො මෙ අශ්මස්ස: ඉඤ්ඤා: ජ්ඣදරාගො: තං පජ්ඣෙය්‍යා'නති. සො යො අශ්මස්ස: ඉඤ්ඤා: ජ්ඣදරාගො: තං පජ්ඣෙය්‍යා, සො තං ඉඤ්ඤා: පසෙය්‍යා අපරෙන සමයෙන අඤ්ඤොන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨනතිං සලලපනතිං සඤ්ඤාගහනතිං සංභසනතිං. තං කිං මඤ්ඤඵ භික්ඛවෙ අපි නු තස්ස පුරිසස්ස අශ්මං ඉඤ්ඤා: දිස්වා: අඤ්ඤොන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨනතිං සලලපනතිං සඤ්ඤාගහනතිං සංභසනතිං උපපජ්ජෙය්‍යා සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසාති.

නො හෙතං හනො, තං කිස්ස හෙතු: අසු හි හනො, පුරිසො අශ්මස්ස: ඉඤ්ඤා: විතරාගො, තස්මා තං ඉඤ්ඤා: දිස්වා: අඤ්ඤොන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨනතිං සලලපනතිං සඤ්ඤාගහනතිං සංභසනතිං න උපපජ්ජෙය්‍යා සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසාති.

ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, හික්ඛු න හෙව් අනඤ්ඤා: අත්තානං දුක්ඛෙන අඤ්ඤා: වෙති, ධම්මිකඤ්ඤා සුඛං න පරිච්චජ්ජති, තස්මිඤ්ඤා සුඛෙ අනඤ්ඤා: හොති. සො ඵචං පජානාති: 'ඉමස්ස ඛො මෙ දුක්ඛනිදනස්ස සඛ්ඛාරං පදහතො: සඛ්ඛාරපාධානා: වීර්ගො හොති. ඉමස්ස පන මෙ දුක්ඛනිදනස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛනො උපෙක්ඛං භාවයතො: වීර්ගො හොති' ති. සො යස්ස ඛවාස්ස දුක්ඛනිදනස්ස සඛ්ඛාරං පදහතො: සඛ්ඛාරපාධානා: වීර්ගො හොති. සඛ්ඛාරං තඤ්ඤා පදහති. යස්ස පනස්ස දුක්ඛනිදනස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛනො උපෙක්ඛං භාවයතො: වීර්ගො හොති. උපෙක්ඛං තඤ්ඤා භාවෙති. තස්ස තස්ස දුක්ඛනිදනස්ස සඛ්ඛාරං පදහතො: සඛ්ඛාරපාධානා: වීර්ගො හොති. ඵචමෙවස්ස තං දුක්ඛං තිජ්ජණණං හොති. තස්ස තස්ස දුක්ඛනිදනස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛනො උපෙක්ඛං භාවයතො: වීර්ගො හොති. ඵචමෙවස්ස තං දුක්ඛං තිජ්ජණණං හොති. ඵචමෙව භවං උපකකමො: හොති, සඵලං පධානං.

පුන ඵ පරං භික්ඛවෙ හික්ඛු ඉති පච්චිකාමිතො: 'යඵසුඛං ඛො මෙ විහරතො අකුසලා ධම්මා අභිවසිනති, කුසලා ධම්මා පරිහායනති. දුක්ඛාය පන මෙ අත්තානං පදහතො: අකුසලා ධම්මා පරිහායනති. කුසලා ධම්මා අභිවසිනති යනුනාහං දුක්ඛාය අත්තානං පදහෙය්‍යා'නති. සො දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. තස්ස දුක්ඛාය අත්තානං පදහතො: අකුසලා ධම්මා පරිහායනති. කුසලා ධම්මා අභිවසිනති. සො න අපරෙන සමයෙන දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. තං කිස්ස හෙතු: යස්ස හි සො භික්ඛවෙ, හික්ඛු අජාය දුක්ඛාය අත්තානං පදහෙය්‍යා, ස්වාස්ස අජො: අභිතිපථනො: හොති. තස්මා න අපරෙන සමයෙන දුක්ඛාය අත්තානං පදහති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උසුකාරෙ තෙජනං දච්ඡු අලාභෙසු ආතාපෙති පරිතාපෙති උජ්ඣං කරෙති කම්මනිසං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, උසුකාරස්ස තෙජනං දච්ඡු අලාභෙසු ආතාපිතං හොති පරිතාපිතං හොති උජ්ඣං කතං හොති කම්මනිසං. න සො තං අපරෙන සමයෙන උසුකාරෙ තෙජනං දච්ඡු අලාභෙසු ආතාපෙති පරිතාපෙති උජ්ඣං කරෙති කම්මනිසං. තං කිස්ස හෙතු: යස්ස හි සො භික්ඛවෙ, අජාය උසුකාරෙ තෙජනං දච්ඡු අලාභෙසු ආතාපෙය්‍යා පරිතාපෙය්‍යා උජ්ඣං කරෙය්‍යා කම්මනිසං. ස්වාස්ස අජො: අභිතිපථනො: හොති. තස්මා න අපරෙන සමයෙන උසුකාරෙ තෙජනං දච්ඡු අලාභෙසු ආතාපෙති පරිතාපෙති උජ්ඣං කරෙති කම්මනිසං.

- 1. භික්ඛවෙ නහෙව - PTS.
- 2. ඵචමෙවස්ස දුක්ඛං - PTS.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉති පටිසඤ්චිකධිති : ‘ගථාසුඛං ඛො මෙ විහරතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචනති කුසලා ධම්මා පරිහායනති. දුක්ඛාය පන මෙ අත්තානං පදහතො අකුසලා ධම්මා පරිහායනති කුසලා ධම්මා අභිවංචනති යනනුනාහං දුක්ඛාය අත්තානං පදහෙය්‍යනති. සො දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. තංසං දුක්ඛාය අත්තානං පදහතො අකුසලා ධම්මා පරිහායනති කුසලා ධම්මා අභිවංචනති සො න අපරෙත සමයෙන දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. තං කීසං හෙතු : යංසං භි සො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අත්ථාය දුක්ඛාය අත්තානං පදහෙය්‍ය. සාංසං අත්ථා අභිනිපථනො ගොති. තස්මි : න අපරෙත සමයෙන දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. එවමපි භික්ඛවෙ, සථලො උපකකමො හොති සථලං පට්ඨානං.

පුනවපරං භික්ඛවෙ, ඉධ තථාගතො ලොකෙ උපපජ්ජති අරහං සම්මාසම්මුඤ්ඤො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුභතො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවම්බුහුංසානං බුඤ්ඤො හගවා. සො ඉම්මං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සමුගමකං සංසම්ඤ්චාගමණිං පජං සදෙවම්බුහුංසං සං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්ථා පචෙදෙති. සො ධම්මං දෙවොති අදීකලාසාණං මජ්ඣෙකලාසාණං පරිගොසානකලාසාණං සාත්ථං සංඛ්‍යඤ්ජනං, කෙවලපරි-පුණණං පරිසුඤ්ඤං බුගමචරිතං පකාසෙති. තං ධම්මං සුණාති හගපති වා භගපතිපුත්තො වා අඤ්ඤාතරගමී වා කුලෙ පච්චාජාතො, සො තං ධම්මං සුත්ථා තථාගතෙ සඤ්ඤං පටිලභති. සො තෙන සඤ්ඤාපටිලාභෙන සම්භ්‍යාගතො ඉති පටිසඤ්චිකධිති : ‘සම්ඛාධො ඤරවාසො රජාපථො අඛොසාකාසො පඤ්ඤාජා, නසිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසතා එකන්ත-පරිපුණණං එකන්තපරිසුඤ්ඤං සංඛලිඛිතං බුගමචරිතං චරිතුං. යනනුනාහං කෙසමෙසුං ඕහාරෙත්ථා කාසායාති. වත්ථාති අච්ඡාදෙත්ථා අගාරගමා අනගාරිතං පඤ්ඤාජෙය්‍ය’නති. සො අපරෙත සමයෙන අපං වා හොගකකිං පහාය මහනතං වා හොගකකිං පහාය අපං වා ඤ්ඤාජරිච්චං පහාය මහනතං වා ඤ්ඤාජරිච්චං පහාය කෙසමෙසුං ඕහාරෙත්ථා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්ථා අගාරගමා අනගාරිතං පඤ්ඤාජති.

සො එවං පඤ්ඤාජතො සමානො භික්ඛුනං සික්ඛාසාජ්චසමාපන්නො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, තිභිතදණො තිභිතසත්ථා ලජ්ජ දයාපන්නො සඤ්ඤාසංභුතභිතානුකමපි විහරති. අදීක්ඛාදනං පහාය අදීක්ඛාදනා පටිවිරතො හොති, දීක්ඛාදනි දීක්ඛපාටිකඛිඛි අපෙතෙන සුචගුතෙන අත්තනා විහරති. අබුගමචරිතං පහාය බුගමචරී හොති අරුචාරී වීරතො මෙදුනා ගාමධම්මා. මුසාවාදං පහාය මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, සච්චවාදී සච්චසකො ජෙතො පච්චසකො අවිසංවාදකො ලොකස්ස. පිසුනං වාචං පහාය පිසුනාය වාචාය පටිවිරතො හොති, ඉතො සුත්ථා න අමුත්ත අකඛාතා ඉමෙසං හෙදග, අමුත්ත වා සුත්ථා න ඉමෙසං අකඛාතා අමුසං හෙදග, ඉති භික්ඛානං වා සකිතා සභිතානං වා අනුපපදතා, සම්ඤ්ඤාසංභුතො සම්ඤ්ඤාසංභුතො සම්ඤ්ඤාසංභුතො සම්ඤ්ඤාසංභුතො වාචං හාසිතා හොති. එරුසං වාචං පහාය එරුසං වාචාය පටිවිරතො හොති, යා සා වාචා තෙලා කණ්ණසුඛා පෙමිතියා හදගඛාමා පොරී බහුජනකන්තා බහුජනමිතාපා, තථාරුපී වාචං හාසිතා හොති. සම්පපලාපං පහාය සම්පපලාපා පටිවිරතො හොති, කාලවාදී භුතවාදී අත්ථවාදී විතචවාදී නිධානවතීං වාචං හාසිතා කාලෙන සාපදෙසං පරිගන්තවතීං අත්ථසංභිතං.

සො: විජයාමභුතයාමිතමාර්ථයා, පවිවරනො, හොති. එකභතනිකො, හොති රතකුපරනො, විරනො, විකාලහොජනා. නව්විතව්දිතවිසුකදසසනා, පවිවරනො, හොති. මාලාගනිවිලොපනධාරණමණිනවිභුතනව්නා, පවිවරනො, හොති. උච්චාසයනමහාසයනා, පවිවරනො, හොති. ජානරූපරජනපටිභහණා, පවිවරනො, හොති. ආමකධඤ්ඤපටිභහණා, පවිවරනො, හොති. ආමකමංසපටිභහණා, පවිවරනො, හොති. ඉඤ්ඤමාරිකා, පටිභහණා, පවිවරනො, හොති. දුසිදුසපටිභහණා, පවිවරනො, හොති. අජේලකපටිභහණා, පවිවරනො, හොති. කුකකුටසුකරපටිභහණා, පවිවරනො, හොති. හඤ්ඤවංශවලව, පටිභහණා, පවිවරනො, හොති. බෙතනවඤ්ඤපටිභහණා, පවිවරනො, හොති. දුතෙයාපභිනමනානුයොගා, පවිවරනො, හොති. කයවිකකයා, පවිවරනො, හොති. කුලාකුටකංසකුටමානකුටා, පවිවරනො, හොති. උකෙකාචනවඤ්ඤනනිකතිසාචියොගා, පවිවරනො, හොති. ඡේදනවධබකිනවිපරමොසආලොපසහසාකාරා, පවිවරනො, හොති.

සො: සනතුච්චො, හොති කායපටිභාරිකෙන චිවරෙන කුච්චපටිභාරිකෙන පිණ්ඩපානෙන. සො: යෙන යෙනෙව පක්කමති සමාදයෙව පක්කමති සෙයාථාපි නාම පක්ඛි සකුණො, යෙන යෙනෙව ඛෙති සපතනහායෙව ඛෙති. එවමෙව භික්ඛු සනතුච්චො, හොති කායපටිභාරිකෙන චිවරෙන කුච්චපටිභාරිකෙන පිණ්ඩපානෙන. සො: යෙන යෙනෙව පක්කමති සමාදයෙව පක්කමති. සො: ඉමිනා, අරියෙන සීලකඛකෙන සමන්තාගතො, අඤ්ඤතං අභවජ්ඣමං පටිසංවෙදෙති.

සො: වක්ඛුනා, රූපං දිඤ්ඤා න තිමිත්තභාගාභි හොති නානුඛාඤ්ඤනංගාභි, යනාධිකරණමෙතං වක්ඛුඤ්ඤියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනංගා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාඤ්ඤායං, නංගා සංවරය පටිපජ්ජති රකඛති වක්ඛුඤ්ඤියං වක්ඛුඤ්ඤියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සො: නෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- භානෙන ගඤ්ඤා භාගිඤ්ඤා -පෙ- ජ්ඣාය රසං සාගිඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ඵොච්චිඤ්ඤා චුඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න තිමිත්තභාගාභි හොති නානුඛාඤ්ඤනංගාභි. යනාධිකරණමෙතං මනිඤ්ඤියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනංගා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාඤ්ඤායං. නංගා සංවරය පටිපජ්ජති රකඛති මනිඤ්ඤියං මනිඤ්ඤියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සො: ඉමිනා, අරියෙන ඉඤ්ඤසංවරෙන සමන්තාගතො, අඤ්ඤතං අභාගෙකසුඤ්ඤං පටිසංවෙදෙති.

සො: අභිකකතො පටිකකතො සමපජානකාරී හොති ආලොකිනෙ විලොකිනෙ සමපජානකාරී හොති. සමමිඤ්ඤනෙ, පසාරිනෙ සමපජානකාරී හොති. සබ්බාපිපතනවිවරධාරණෙ සමපජානකාරී හොති. අසිනෙ පිනෙ බාසිනෙ සාසිනෙ සමපජානකාරී හොති. උච්චාරපඤ්ඤාචකමෙම සමපජානකාරී හොති. ගතෙ සිනෙ නිසිනෙ සුතෙත ජාගරිනෙ හාසිනෙ කුණ්ඨිහාලෙ සමපජානකාරී හොති. සො: ඉමිනා, ව අරියෙන සීලකඛකෙන සමන්තාගතො ඉමාය ව අරියෙ සනතුච්චියා සමන්තාගතො ඉමිනා, ව අරියෙන ඉඤ්ඤසංවරෙන සමන්තාගතො ඉමිනා, ව අරියෙන සතිසමපජඤ්ඤන සමන්තාගතො විචිතං සෙනාසනං ගජ්ඣි අරඤ්ඤා රුකඛිඤ්ඤා පඤ්ඤා කඤ්ඤා භීරිභුතං සුසානං වනපඤ්ඤා අභොගාකාසං පලාලපුඤ්ඤං.

1. ඉඤ්ඤමාරික - සීඞු, මජ්ඣං. 2. හවාඤ්ඤවලව - සීඞු, මජ්ඣං. 3. සමිඤ්ඤනෙ - මජ්ඣං.

සො පච්ඡාභතං පිණ්ඩපානපටිකකතො නිසිදති පලලබ්භං
 ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිච්ඡිං සතිං උපට්ඨපෙණා. සො
 අභිජ්ඣං ලොකෙ පහාය විගතාභිජ්ඣෙත වෙනසා විහරති. අභිජ්ඣාය
 චිත්තං පරිසොධෙති. බ්‍යාපාදපදෙසං පහාය අබ්‍යාපනනචිත්තො විහරති
 සබ්බපාණභුතභිතානුකම්පි බ්‍යාපාදපදෙසා චිත්තං පරිසොධෙති.
 පිනමිඤ්ඤං පහාය විගතපිනමිඤ්ඤො විහරති ආලොකසඤ්ඤි සතො
 සමපජානො පිනමිඤ්ඤා චිත්තං පරිසොධෙති. උඤ්චවකුකකුච්චං පහාය
 අනුඤ්ඤො විහරති. අජ්ඣකතං වූපසනනචිත්තො උඤ්චවකුකකුච්චා
 චිත්තං පරිසොධෙති. විචිකිච්ජං පහාය තිණ්ණවිචිකිච්ජො විහරති
 අකඨ්ඨකපි කුසලෙසු ධම්මෙසු විචිකිච්ජාය චිත්තං පරිසොධෙති.

සො ඉමෙ පඤ්ච නිවරණෙ පහාය වෙනසො උපකක්ඛලෙසෙ
 පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ විවිච්චව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි
 සවිතකකං සච්චාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමං කුඤ්ඤං උපසමපජ්ජ
 විහරති. එවමපි භික්ඛවෙ, සඵලො උපකකමො හොති සඵලං පධානං.

පුනච්චපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු විතකකච්චාරනං වූපසමා, අජ්ඣකතං
 සමපසාදනං වෙනසො එකොදිභාචං අවිතකකං අච්චාරං සමාසිජං
 පිතිසුඛං දුතියං කුඤ්ඤං උපසමපජ්ජ විහරති. එවමපි භික්ඛවෙ, සඵලො
 උපකකමො හොති සඵලං පධානං.

පුනච්චපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු පිතියා ච විරුගා උපෙකකකො
 ච විහරති සතො ච සමපජානො, සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති.
 යං තං අරියො ආචිකකනති 'උපෙකකකො සතිමා සුඛවිභාරී'ති තං
 තතියං කුඤ්ඤං උපසමපජ්ජ විහරති. එවමපි භික්ඛවෙ සඵලො උපකකමො
 හොති සඵලං පධානං.

පුනච්චපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා දුකඛස්ස ච
 පහානා පුබ්බෙච්ච සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ඨමා අදුකඛං අසුඛං
 උපෙකකාසතිපාරිසුඤ්ඤිං චතුත්ථං කුඤ්ඤං උපසමපජ්ජ විහරති. එවමපි
 භික්ඛවෙ, සඵලො උපකකමො හොති සඵලං පධානං.

සො එවං සමාභිනෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤා පරිසොදනෙ අනඛණෙ
 විගතපකක්ඛලෙසෙ චූද්දහනෙ කම්මනියෙ ඕතෙ ආනෙඤ්ජප්පතෙත
 පුබ්බෙතිවාසානුස්සතිඤ්ඤාය චිත්තං අභිනිත්තාමෙති. සො අනෙකවිහිතං
 පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති. සෙය්‍යපීදං: එකමපි ජාතියං දොපි ජාතියො,
 තියෙය්‍යපි ජාතියො, චතෙය්‍යපි ජාතියො, පඤ්චපි ජාතියො, දසපි
 ජාතියො, විසමපි ජාතියො, තිංසමපි ජාතියො, චතතාලීසමපි ජාතියො,
 පඤ්ඤසමපි ජාතියො, ජාතිසතමපි ජාතිසතස්සමපි ජාතිසතසතස්සමපි,
 අනෙකෙපි සංචට්ටකප්පෙ අනෙකෙපි විචට්ටකප්පෙ අනෙකෙපි සංචට්ට-
 විචට්ටකප්පෙ, අච්ඡුත්‍රාසිං, එවංතාමො, එවංගොතො, එවංචණණං,
 එවමාභාණෙ එවංසුඛදුකඛපටිසංවෙදී එවමාසුපරිගතො. සො තතො
 වුත්‍රො අච්ඡුත්‍ර උදපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවංතාමො, එවංගොතො,
 එවංචණණං, එවමාභාණෙ එවංසුඛදුකඛපටිසංවෙදී එවමාසුපරිගතො
 සො තතො වුත්‍රො ඉබ්බපපතොති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං
 පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති. එවමපි භික්ඛවෙ, සඵලො උපකකමො
 හොති සඵලං පධානං.

සචේ භික්ඛවේ, සත්තා පුබ්බකතභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො. නො වේ සත්තා පුබ්බකතභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො. සචේ භික්ඛවේ, සත්තා ඉසාරනිමමාණභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො. නො වේ සත්තා ඉසාරනිමමාණභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො. සචේ භික්ඛවේ, සත්තා සඛහනිභාවභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො. නො වේ සත්තා සඛහනිභාවභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො. සචේ භික්ඛවේ, සත්තා අභිජාතීභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො, නො වේ සත්තා අභිජාතීභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො. සචේ භික්ඛවේ, සත්තා දිට්ඨධම්මුපකකමභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො. නො වේ සත්තා දිට්ඨධම්මුපකකමභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො තථාගතො. ඵලං වාදිභි භික්ඛවේ තථාගතො.¹ ඵලං වාදිං² භික්ඛවේ, තථාගතං³ ඉමෙ දස සහධම්මිකා පාසංසට්ඨානා ආගච්ඡන්තීති.

ඉදමච්චෙච භගවා, අත්තමනා හෙ භික්ඛු භගවනො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

දෙවදහසුත්තං පඨමං.

1. තථාගතා - සිඹු, මජ්ඣං.
2. ඵලං වාදිනං - සිඹු, මජ්ඣං.
3. තථාගතානං - සිඹු, මජ්ඣං.

3. 1. 2

පඤ්චනාය සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එතං සමයං භගවා: සාවඤ්ඤං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස අරුමේ. තනු ඛො භගවා: භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. භද්දෙනෙති තෙ භික්ඛු භගවතො: පච්චස්සොසුං. භගවා: එතදවොච :

සනති භික්ඛවෙ, එකෙ සමණ්ට්ඨාහමිණ: අපරන්තකපටිකා අපරන්තා- නුදිට්ඨිනො අපරන්තං අරබ්භ අනෙකවිහිතාති අභිවුත්ඨිපදාති¹ අභිවදන්ති 'සඤ්ඤාදී අත්තා භොති අරුමෙයො පරමමරණා'ති ඉතෙථකෙ අභිවදන්ති. 'අසඤ්ඤාදී අත්තා භොති අරුමෙයො පරමමරණා'ති ඉතෙථකෙ අභිවදන්ති. 'නෙවසඤ්ඤාදී නාසඤ්ඤාදී අත්තා භොති අරුමෙයො පරමමරණා'ති ඉතෙථකෙ අභිවදන්ති. සතො වා පන සත්තස්ස උච්චේදං විනාසං විභවං පඤ්ඤාපෙනති. දිට්ඨධම්මතිබ්බානං වා පනෙකෙ අභිවදන්ති ඉති සත්තං වා අත්තානං පඤ්ඤාපෙනති අරුමං පරමමරණා. සතො වා පන සත්තස්ස උච්චේදං විනාසං විභවං පඤ්ඤාපෙනති. දිට්ඨධම්මතිබ්බානං වා පනෙකෙ අභිවදන්ති. ඉති ඉමාති පඤ්ච හුතා තිණ්ඨි භොනති තිණ්ඨි හුතා පඤ්ච භොනති. අසමුද්දෙසො පඤ්චන්තසස්ස.

තනු භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණ්ට්ඨාහමිණ: සඤ්ඤාදීං අත්තානං² පඤ්ඤා- පෙනති³ අරුමං පරමමරණා. රුපිං වා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමිණ: සඤ්ඤාදීං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනති අරුමං පරමමරණා. අරුපිං වා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමිණ: සඤ්ඤාදීං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනති අරුමං පරමමරණා. රුපිඤ්ඤා අරුපිඤ්ඤා වා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමිණ: සඤ්ඤාදීං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනති අරුමං පරමමරණා. නෙවරුපි. නාරුපිං වා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමිණ: සඤ්ඤාදීං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනති අරුමං පරමමරණා. එකත්තසඤ්ඤාදීං වා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමිණ: සඤ්ඤාදීං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනති අරුමං පරමමරණා. නානත්තසඤ්ඤාදීං වා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමිණ: සඤ්ඤාදීං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනති අරුමං පරමමරණා. පරිත්තසඤ්ඤාදීං වා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමිණ: සඤ්ඤාදීං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනති අරුමං පරමමරණා. අපපමාණසඤ්ඤාදීං වා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමිණ: සඤ්ඤාදීං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනති අරුමං පරමමරණා. එතං වා පනෙකෙසං උපාතීවත්තතං විඤ්ඤාණකසිණං එකෙ අභිවදන්ති අපමාණං ආනෙඤ්ජං. තසිදං භික්ඛවෙ, තථාභතො පජානාති.

- 1. අභිවුත්ඨිපදාති - සතා.
- 2. සඤ්ඤාදීමත්තානං - සිමු.
- 3. පඤ්ඤාපෙනති - මඡසං.

යෙ ඛො තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, රුපිං වා තෙ භොනෙතො සමණ-
වුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා. අරුපිං
වා තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති
අරොගං පරමමරණා. රුපිඤ්ඤ අරුපිඤ්ඤ වා තෙ භොනෙතො
සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා.
නෙවරුපිං නාරුපිං වා තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා. එකතතසකුද්දීං වා තෙ භොනෙතො
සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා.
නානතතසකුද්දීං වා තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා. පරිතතසකුද්දීං වා තෙ භොනෙතො
සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා.
අපපමාණසකුද්දීං වා තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා. යා වා පනෙතාසං සකුද්දනං
පරිසුඤ්ඤා පරමා අඤ්ඤා අනුතතරියා අකායාසං. යද්දි රුපසකුද්දනං යද්දි
අරුපසකුද්දනං යද්දි එකතතසකුද්දනං යද්දි නානතතසකුද්දනං නච්චී
කිඤ්ඤි'ති ආකිඤ්ඤාසකුද්දනනං එකෙ අභිවදනති අපපමාණං ආනෙඤ්ඤං.
තසිදං සඛිතං ඔලුරිකං. අච්චී ඛො පන සඛිතං නිරොධො, අපෙච්චනනති
ඉති විදිඤ්ඤා තසං නිසාරණදසංචි තථාගතො
තදුපාතිවතො.

තත්ත භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, රුපිං වා තෙ භොනෙතො සමණ-
වුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා. අරුපිං
වා තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති
අරොගං පරමමරණා. රුපිඤ්ඤ අරුපිඤ්ඤ වා තෙ භොනෙතො සමණ-
වුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා.
නෙවරුපිං නාරුපිං වා තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා. තත්ත භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණ-
වුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, තෙසං
එකෙ පටිකෙතාසනති. තං කිසංස හෙතු: සකුද්දරොගො, සකුද්දගණොති,
සකුද්දසලං එතං සනතං එතං පණීතං යද්දිදං අසකුද්දනති. තසිදං
භික්ඛවෙ, තථාගතො අභිජානාති.

යෙ ඛො තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤ-
පෙතති අරොගං පරමමරණා, රුපිං වා තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො
අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා. අරුපිං වා තෙ
භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං
පරමමරණා. රුපිඤ්ඤ අරුපිඤ්ඤ වා තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො
අසකුද්දීං අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා. නෙවරුපිං
නාරුපිං වා තෙ භොනෙතො සමණවුභමණො අසකුද්දීං අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා. යො භි කොච්චී භික්ඛවෙ, සමණො වා
වුභමණො වා එවං වදෙය්‍ය: 'අභමඤ්ඤත්තු රුපා අඤ්ඤත්තු වේදනාස
අඤ්ඤත්තු සකුද්දස අඤ්ඤත්තු සඛිතරෙභි විඤ්ඤණංසං¹ ආගතීං වා ගතීං
වා වුච්චීං වා උපපතතීං² වා වුච්චීං වා විරුලිභිං වා වේපුලුං වා පඤ්ඤ-
පෙසංචි'ති, නෙතං ධානං විජජති. තසිදං සඛිතං ඔලුරිකං. අච්චී ඛො
පන සඛිතං නිරොධො, අපෙච්චනනති ඉති විදිඤ්ඤා තසං නිසාරණදසංචි
තථාගතො තදුපාතිවතො.

1. {අඤ්ඤත්තු විඤ්ඤණං - ස්‍යා. 2. උපපතතීං - සිඹු, PTS.
{අඤ්ඤත්තු විඤ්ඤණංසං - PTS.

තනු භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං¹ අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා, රුපිං වා තෙ භොනොතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා. අරුපිං වා තෙ භොනොතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා. රුපිඤ්ච අරුපිඤ්ච වා තෙ භොනොතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා. නෙවරුපිං නාරුපිං වා තෙ භොනොතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා. තනු භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණ-වුභමණා සඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා, තෙසං එකෙ පටිකොකාසනති, යෙපි තෙ භොනොතා සමණවුභමණා අසඤ්ඤි අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා. තෙසං එකෙ පටිකොකාසනති. හං කිය්හ හෙතු: සඤ්ඤ රොගො, සඤ්ඤ ගණො, සඤ්ඤ සලලං, අසඤ්ඤ සමෙමොභො. එතං සත්තං එතං පණ්ණිතං යදිදං නෙවසඤ්ඤනාසඤ්ඤනති, තසිදං භික්ඛවෙ, තථාගතො අභිජානාති.

යෙ ඛො තෙ භොනොතා, සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤි නාසඤ්ඤි අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා, රුපිං වා තෙ භොනොතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා. අරුපිං වා තෙ භොනොතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා. රුපිඤ්ච අරුපිඤ්ච වා තෙ භොනොතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා. නෙවරුපිං නාරුපිං වා තෙ භොනොතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා. යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ සමණා වා වුභමණා වා දිට්ඨසුභවුභවිඤ්ඤනබ්බසං සඤ්ඤාරමනෙනන² එතස්ස ආයතනස්ස උපසම්පදං පඤ්ඤපෙනති. බ්‍යසනං හෙනං භික්ඛවෙ, අකබ්බායති එතස්ස ආයතනස්ස උපසම්පදය. න හෙනං භික්ඛවෙ, ආයතනං සසඤ්ඤාරසමාපනති³ පත්තබ්බමකනියති. සඤ්ඤාරචසෙස⁴ සමාපනති-පත්තබ්බමෙනං භික්ඛවෙ ආයතනං අකබ්බායති. තසිදං සඤ්ඤතං ඕලාරිකං. අච්චි ඛො පන සඤ්ඤාරතං තිරොධො, අතෙභනති ඉති විදිචා; තස්ස නිස්සරණදස්සාවී තථාගතො තදුපාතිවනො.

තනු භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණවුභමණා සතො සත්තස්ස උචෙජ්දං විනාසං විහවං පඤ්ඤපෙනති. තනු භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණවුභමණා සඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා, තෙසමෙකෙ පටිකොකාසනති. යෙපි තෙ භොනොතා සමණවුභමණා අසඤ්ඤි අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා තෙසමෙකෙ පටිකොකාසනති. යෙපි තෙ භොනොතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං⁵ පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමමරණා, තෙසමෙකෙ පටිකොකාසනති. නං කිය්හ හෙතු: සබ්බෙපිමෙ භොනොතා සමණවුභමණා උභිංසරං⁶ ආසතතිං යෙව අභිවදනති. ඉති පෙච්ච භවිස්සාම ඉති පෙච්ච භවිස්සාමා'ති. සෙය්‍යථාපි නාම වාණිජස්ස වෘණිජස්ස ගච්ඡතො එවං භොති: ඉතො මෙ ඉදං භවිස්සති, ඉමො ඉදං උච්ඡාමි'ති. එවමෙව ඉමෙ' භොනොතා සමණවුභමණා වාණිජ්ජපමා මඤ්ඤ පටිභනති ඉති පෙච්ච භවිස්සාම, ඉති පෙච්ච භවිස්සාමා'ති. තසිදං භික්ඛවෙ, තථාගතො අභිජානාති.

1. නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිං - මජ්ඣං.
 2. දිට්ඨසුභවුභවිඤ්ඤනබ්බසං සඤ්ඤාරමනෙනන - සීඝ්‍ර, මජ්ඣං.
 3. සඤ්ඤාරසමාපනති - මජ්ඣං. 4. සසඤ්ඤාරචසෙස - සීඝ්‍ර.
 5. නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං - මජ්ඣං.
 6. { උභිංසරං - සීඝ්‍ර, මජ්ඣං. 7. { එවමෙවිමෙ - මජ්ඣං.
 { උභිංසරං පරමසනති - ස්‍යා. { එවමෙව ඛොමෙ - ස්‍යා.

යෙ ඛො තෙ භොනොතා සමණ්ඛාගමණං සතො සත්තස්ස උචේදං විනාසං විහවං පඤ්ඤපෙනති, තෙ සක්කායහයා සක්කායපරිජේගුල්ඡා සක්කායඤ්ඤෙව අනුපරිධාවනති අනුපරිවත්තනති. සෙය්‍යථාපි නාම සා ගඤ්චමඤ්චො¹ දලො ඵලො වා ඛිලො වා උපනිඛඤ්චො². තමෙව ඵලො වා ඛිලො වා අනුපරිධාවති අනුපරිවත්තති. ඵලමෙවිමෙ භොනොතා සමණ්ඛාගමණං සක්කායහයා සක්කායපරිජේගුල්ඡා සක්කායඤ්ඤෙව අනුපරිධාවනති, අනුපරිවත්තනති. තසිදං සඛිතං ඕට්ඨාසං, අඤ්ච ඛො පන සඛිතං නිරොධො අනෙතනති. ඉති විදිතා තස්ස නිසාරණදස්සාවි තථාගතො තුට්ඨපාතිවතො.

යෙ හි කෙච්චි හික්ඛලෙ, සමණං වා චුඤ්චාගමණං වා අපරන්තකපටිකා අපරන්තානුදිට්ඨිනො අපරන්තං ආරබ්භ අනෙකච්චිතානි අභිවුත්තිපදානි අභිවදනති. සබ්බෙ තෙ ඉමානෙව පඤ්චායතනානි අභිවදනති ඵනෙසං වා අඤ්ඤතරං.

සන්ති හික්ඛලෙ, ඵකෙ සමණ්ඛාගමණං පුබ්බන්තකපටිකා පුබ්බන්තානුදිට්ඨිනො පුබ්බන්තං ආරබ්භ අනෙකච්චිතානි අභිවුත්තිපදානි අභිවදනති. සස්සනො අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති. ඉනෙකෙ අභිවදනති. අසස්සනො අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. සස්සනො ච අසස්සනො අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. නෙව සස්සනො නාසස්සනො අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති අත්තවා අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. අනන්තවා අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. අත්තවා ච අනන්තවා ච අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. නෙවන්තවා නානන්තවා අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. ඵකන්තසඤ්ඤි අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. නානන්තසඤ්ඤි අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. පරිත්තසඤ්ඤි අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. අපපමාණසඤ්ඤි අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. ඵකන්තසුඤ්ඤි අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. ඵකන්තසුඤ්ඤි අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. සුබ්බසුඤ්ඤි අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. අද්දසුඤ්ඤි අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති.

1. ගඤ්චමඤ්චො - ස්‍යා.
2. උපනිඛඤ්චො - ස්‍යා

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණවුභමණො ඵලං වාදිනො ඵලංදිට්ඨිනො: සංඝනො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති. තෙසං චත අඤ්ඤත්‍රෙව සඤ්ඤාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිච්චතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිච්ඤානකකනතියා පච්චතනං යෙව ඤ්ණං භවිස්සති පරිසුඤ්ඤං පරියොද්ධනති. තෙනං ධානං විජ්ජති. පච්චතනං ඛො පන භික්ඛවෙ, ඤ්ණෙ අසති පරිසුඤ්ඤො පරියොද්ධනෙ, යදපි තෙ භොනෙනා සමණවුභමණො තඤ්ඤානභාගමනතමෙව පරියොද-පෙනති, තදපි තෙසං භවතං සමණවුභමණොනං උපාදනමකකායති. තසිදං සඛිතං ඕලාරිකං, අජචි ඛො පන සඛිතාරනං නිරොධො, අනෙතනති ඉති විදිතා තස්ස නිස්සරණදස්සාවි තථාගතො තදුපාතිවතො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණවුභමණො ඵලංවාදිනො ඵලංදිට්ඨිනො : අසංඝනො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති -පෙ- සංඝනො ව අසංඝනො ව අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- නෙව සංඝනො නාසංඝනො අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අත්තවා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අත්තනවා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අත්තවා ව අත්තනවා ව අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- නෙවත්තවා නාත්තනවා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- එකත්තසඤ්ඤා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- නාත්තන-සඤ්ඤා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- පරිත්තසඤ්ඤා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අපමාණසඤ්ඤා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- එකත්තසුඤ්ඤා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- එකත්තසුඤ්ඤා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- සුඛදුකඤ්ඤා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අදුකඤ්ඤා අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති. තෙසං චත අඤ්ඤත්‍රෙව සඤ්ඤාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිච්චතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිච්ඤානකකනතියා පච්චතනං යෙව ඤ්ණං භවිස්සති පරිසුඤ්ඤං පරියොද්ධනති තෙනං ධානං විජ්ජති. පච්චතනං ඛො පන භික්ඛවෙ, ඤ්ණෙ අසති පරිසුඤ්ඤො පරියොද්ධනෙ, යදපි තෙ භොනෙනා සමණ-වුභමණො තඤ්ඤානභාගමනතමෙව පරියොදපෙනති. තදපි තෙසං භවතං සමණවුභමණොනං උපාදනමකකායති. තසිදං සඛිතං ඕලාරිකං. අජචි ඛො පන සඛිතාරනං නිරොධො, අනෙතනති ඉති විදිතා තස්ස නිස්සරණදස්සාවි තථාගතො තදුපාතිවතො.

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙචා සමණො වා වුභමණො වා පුබ්බනතානු-දිට්ඨිනඤ්ඤා පච්චිස්සග්ගා අපරනතානුදිට්ඨිනඤ්ඤා පච්චිස්සග්ගා සබ්බසො කාමසඤ්ඤාජනානං අනඛිට්ඨානා පච්චෙකං පිතිං උපසම්පජ්ජ විහරති: 'එතං සත්තං එතං පණීතං, යදිදං පච්චෙකං පිතිං උපසම්පජ්ජ විහරමි'ති. තස්ස සා පච්චෙකා පිති නිරුච්ඤති, පච්චෙකාය පිතියා නිරොධා උපපජ්ජති දෙමනස්සං. දෙමනස්සං නිරොධා උපපජ්ජති පච්චෙකා පිති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යං ජායා ජහති තං ආතපො ඵරති, යං ආතපො ජහති, තං ජායා ඵරති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, පච්චෙකාය පිතියා නිරොධා උපපජ්ජති දෙමනස්සං, දෙමනස්සං නිරොධා උපපජ්ජති පච්චෙකා පිති. තසිදං භික්ඛවෙ, තථාගතො අභිජානාති: 'අයං ඛො භවං සමණො වා වුභමණො වා පුබ්බනතානු-දිට්ඨිනඤ්ඤා පච්චිස්සග්ගා අපරනතානුදිට්ඨිනඤ්ඤා පච්චිස්සග්ගා සබ්බසො

කාමසංකේතප්‍රකාශන: අනධිධානා, පවිච්ඡෙදා පිතිය උපසම්පජ්ඣ විහරති : 'එතං සන්තං එතං පඤ්චං, යදිදං පවිච්ඡෙදා පිතිය උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති. තස්ස සා පවිච්ඡෙදා පිතිය නිරුජ්ඣති, පවිච්ඡෙදා පිතිය, නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ දෙමනස්සං. දෙමනස්සං නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ පවිච්ඡෙදා පිතිය. තසිදං සංඛිතං ඔලාරිකං, අපච්චි වො පන සංඛාරානං නිරෝධො, අනෙතනති ඉති විදිති; තස්ස නිසාරණදස්සාපි තථාගතො තදුපාතිවිනො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤ පටිනිසස්සං අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤ පටිනිසස්සං සබ්බසො කාමසංකේතප්‍රකාශන: අනධිධානා, පවිච්ඡෙදා පිතිය සමතිකකමා, නිරුමිසං සුඛං උපසම්පජ්ඣ විහරති : 'එතං සන්තං එතං පඤ්චං යදිදං නිරුමිසං සුඛං උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති. තස්ස තං නිරුමිසං සුඛං නිරුජ්ඣති, නිරුමිසස්ස සුඛස්ස නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ පවිච්ඡෙදා පිතිය. පවිච්ඡෙදා පිතිය නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ නිරුමිසං සුඛං. සොයාථාපි භික්ඛවෙ, යං ඡායා ජහති, තං ආතපො ඵරති. යං ආතපො ජහති, තං ඡායා ඵරති. එවමෙව වො භික්ඛවෙ, නිරුමිසස්ස සුඛස්ස නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ පවිච්ඡෙදා පිතිය. පවිච්ඡෙදා පිතිය නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ නිරුමිසං සුඛං. තසිදං භික්ඛවෙ තථාගතො අභිජානාති : 'අයං වො හවං සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤ පටිනිසස්සං අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤ පටිනිසස්සං සබ්බසො කාමසංකේතප්‍රකාශන: අනධිධානා පවිච්ඡෙදා පිතිය සමතිකකමා, නිරුමිසං සුඛං උපසම්පජ්ඣ විහරති: එතං සන්තං එතං පඤ්චං, යදිදං නිරුමිසං සුඛං උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති. තස්ස තං නිරුමිසං සුඛං නිරුජ්ඣති, නිරුමිසස්ස සුඛස්ස නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ පවිච්ඡෙදා පිතිය, පවිච්ඡෙදා පිතිය නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ නිරුමිසං සුඛං. තසිදං සංඛිතං ඔලාරිකං, අපච්චි වො පන සංඛාරානං නිරෝධො, අනෙතනති ඉති විදිති; තස්ස නිසාරණදස්සාපි තථාගතො තදුපාතිවිනො.

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤ පටිනිසස්සං අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤ පටිනිසස්සං සබ්බසො කාමසංකේතප්‍රකාශන: අනධිධානා පවිච්ඡෙදා පිතිය සමතිකකමා, නිරුමිසස්ස සුඛස්ස සමතිකකමා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං උපසම්පජ්ඣ විහරති : 'එතං සන්තං එතං පඤ්චං-යදිදං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති තස්ස සා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා නිරුජ්ඣති. අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා වෙදනා නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ නිරුමිසං සුඛං. නිරුමිසස්ස සුඛස්ස නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. සොයාථාපි භික්ඛවෙ, යං ඡායා ජහති, තං ආතපො ඵරති. යං ආතපො ජහති, තං ඡායා ඵරති. එවමෙව වො භික්ඛවෙ, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ නිරුමිසං සුඛං, නිරුමිසස්ස සුඛස්ස නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. තසිදං භික්ඛවෙ, තථාගතො පජානාති : 'අයං වො හවං සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤ පටිනිසස්සං අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤ පටිනිසස්සං සබ්බසො කාමසංකේතප්‍රකාශන: අනධිධානා පවිච්ඡෙදා පිතිය සමතිකකමා, නිරුමිසස්ස සුඛස්ස සමතිකකමා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනං උපසම්පජ්ඣ විහරති: 'එතං සන්තං එතං පඤ්චං යදිදං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති. තස්ස සා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා නිරුජ්ඣති. අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ නිරුමිසං සුඛං. නිරුමිසස්ස සුඛස්ස නිරෝධා උපසම්පජ්ඣ අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. තසිදං සංඛිතං ඔලාරිකං, අපච්චි වො පන සංඛාරානං නිරෝධො, අනෙතනති ඉති විදිති; තස්ස නිසාරණදස්සාපි තථාගතො තදුපාතිවිනො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙචා, සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානුද්ධීනඤ්ච පටිනිසංඝා අපරන්තානුද්ධීනඤ්ච පටිනිසංඝා සබ්බසො කාමසඤ්ඤජනානං අනට්ඨානා පව්චෙකාය පිතියා සමතිකකමා නිරුතීසංඝ සුබ්බසං සමතිකකමා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සමතිකකමා සනෙතාහමසී නිබ්බුතොහමසී අනුපාදනොහමසී'ති සමනුපසස්සති. තසිදං භික්ඛවෙ, තථාගතො පජානාති : 'අයං ඛො හවං සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානුද්ධීනඤ්ච පටිනිසංඝා අපරන්තානුද්ධීනඤ්ච පටිනිසංඝා සබ්බසො කාමසඤ්ඤජනානං අනට්ඨානා පව්චෙකාය පිතියා සමතිකකමා නිරුතීසංඝ සුබ්බසං සමතිකකමා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සමතිකකමා සනෙතාහමසී නිබ්බුතොහමසී අනුපාදනොහමසී'ති සමනුපසස්සති. අධා අයමායසමා නිබ්බානසපායඤ්ඤච පටිපදං අභිවදති. අථ ච පනායං හවං සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානුද්ධීනං වා, උපාදියමානො උපාදියති. අපරන්තානුද්ධීනං වා, උපාදියමානො උපාදියති. කාමසඤ්ඤජනං වා, උපාදියමානො උපාදියති. පව්චෙකං වා, පිතියං උපාදියමානො උපාදියති. නිරුතීසං වා, සුබ්බං උපාදියමානො උපාදියති. අදුක්ඛමසුඛං වා, වෙදනං උපාදියමානො උපාදියති. යඤ්ච ඛො අයමායසමා 'සනෙතාහමසී, නිබ්බුතොහමසී අනුපාදනොහමසී'ති සමනුපසස්සති. තදපි ඉමස්ස භොතො සමණස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස උපාදනමකඛායති. තසිදං සඬ්ඛනං ඕලාරිකං, අපී ඛො පන සඬ්ඛාදනං නිරේඛො, අතේතනහි ඉති විදිතො තස්ස නිසාරණදස්සාවී තථාගතො තදුපාතීවතෙනා.

ඉදං ඛො පන භික්ඛවෙ, තථාගතෙන අනුතතරං සනතිවරපදං අභිසමුද්ධං 'යදිදං ඡන්තං එස්සායනනානං සමුදයඤ්ච අත්ඛිකමඤ්ච අස්සාදඤ්ච අදීනවඤ්ච නිසාරණඤ්ච යථාභුතං විදිතො අනුපාද විමොකෙඛා'ති.

ඉදමචොච හගවා. අතතමනා තෙ භික්ඛු හගචතො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

පඤ්චනාසසුභා. දුතීයං.

3. 1. 3

කිනිති සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා කුසිණාරුයං¹ විහරති බලීභරණෙ වනසණේ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චිසෙසාසුං, භගවා එතදවොච :

කිනිති වො භික්ඛවෙ, මසි හොති : ‘විවරහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, සෙනාසනහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, ඉති භවාභවහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති’ති.

න ඛො නො භනෙත, භගවති එවං හොති : ‘විවරහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, සෙනාසනහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, ඉති භවාභවහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති’ති.

න ච කිර වො භික්ඛවෙ, මසි එවං හොති : ‘විවරහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, සෙනාසනහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, ඉති භවාභවහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති’ති. අථ කිනිති චරති වො භික්ඛවෙ මසි හොති’ති.

එවං ඛො නො භනෙත, භගවති හොති : ‘අනුකම්පකො භගවා භිනෙසි, අනුකම්පං උපාදය ධම්මං දෙසෙති’ති.

එවඤ්ඤා කිර වො භික්ඛවෙ මසි හොති : ‘අනුකම්පකො භගවා භිනෙසි, අනුකම්පං උපාදය ධම්මං දෙසෙති’ති. තස්මාතිභ භික්ඛවෙ, යෙ වො මයා ධම්මා අභිඤ්ඤා දෙපිතා, සෙය්‍යපීදං : ‘චත්තාරෙ සතිපට්ඨානා චත්තාරෙ සම්මප්පධානා චත්තාරෙ ඉද්ධිපාද පඤ්චිඤ්ඤාති පඤ්ඤා බලාති සත්ත ඛොඤ්ඤානා අරියො අරියඛිනිකො මග්ගො. තථ සබ්බෙහෙව සමග්ගෙහි සමමොදමානෙහි අවිච්චමානෙහි සික්ඛිතබ්බං.

1. පිසිනාරුයං - මජ්ඣං.

තෙසද්ධව වො භික්ඛවෙ, සමේඤ්ඤානං සමේඤ්ඤානං අවිච්චානං සික්ඛනං, තත්ථ සිසුං¹ ද්වෙ භික්ඛු අභිධම්මෙ නානාචාදා. තත්ථ වෙ තුමාකං ඵචම්ඤ්ඤා : 'ඉමෙසං ඛො ආයස්මන්තානං අත්තො වෙච්ච නානං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං ච නානං'නති. තත්ථ යං භික්ඛුං සුච්චතරං මඤ්ඤායාථ, ඤො උපසඤ්ඤානං ඵචම්ඤ්ඤා වචනීයො : 'ආයස්මන්තානං ඛො අත්තො වෙච්ච නානං. බ්‍රහ්මඤ්ඤානං ච නානං. තදම්ඤ්ඤානං ආයස්මන්තො ජානාථ යථා අත්තො වෙච්ච නානං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං ච නානං මා ආයස්මන්තො විචාදො ආපඤ්ඤා'ති. අථාපරෙසං ඵකන්තො පකම්ඤ්ඤානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුච්චතරං මඤ්ඤායාථ, ඤො උපසඤ්ඤානං ඵචම්ඤ්ඤා වචනීයො : 'ආයස්මන්තානං ඛො අත්තො වෙච්ච නානං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං ච නානං. තදම්ඤ්ඤානං ආයස්මන්තො ජානාථ යථා අත්තො වෙච්ච නානං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං ච නානං මා ආයස්මන්තො විචාදො ආපඤ්ඤා'ති. ඉති දුග්ගහිතං දුග්ගහිතන්තො ධාරෙතඛං සුග්ගහිතං සුග්ගහිතන්තො ධාරෙතඛං දුග්ගහිතං දුග්ගහිතන්තො ධාරෙතො සුග්ගහිතං සුග්ගහිතන්තො ධාරෙතො යො ධම්මො යො විනයො යො භාසිතඛං.

තත්ථ වෙ තුමාකං ඵචම්ඤ්ඤා. 'ඉමෙසං ඛො ආයස්මන්තානං අත්තො, හි ඛො නානං, බ්‍රහ්මඤ්ඤානං සමේඤ්ඤා'ති. තත්ථ යං භික්ඛුං සුච්චතරං මඤ්ඤායාථ, ඤො උපසඤ්ඤානං ඵචම්ඤ්ඤා වචනීයො : 'ආයස්මන්තානං අත්තො හි ඛො නානං, බ්‍රහ්මඤ්ඤානං සමේඤ්ඤා. තදම්ඤ්ඤානං ආයස්මන්තො ජානාථ යථා අත්තො හි ඛො නානං, බ්‍රහ්මඤ්ඤානං සමේඤ්ඤා. මා ආයස්මන්තො විචාදො ආපඤ්ඤා'ති. අථාපරෙසං ඵකන්තො පකම්ඤ්ඤානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුච්චතරං මඤ්ඤායාථ, ඤො උපසඤ්ඤානං ඵචම්ඤ්ඤා වචනීයො : 'ආයස්මන්තානං ඛො අත්තො හි ඛො නානං, බ්‍රහ්මඤ්ඤානං සමේඤ්ඤා. තදම්ඤ්ඤානං ආයස්මන්තො ජානාථ 'යථා අත්තො හි ඛො නානං, බ්‍රහ්මඤ්ඤානං සමේඤ්ඤා. මා ආයස්මන්තො, විචාදො ආපඤ්ඤා'ති. ඉති දුග්ගහිතං දුග්ගහිතන්තො ධාරෙතඛං සුග්ගහිතං සුග්ගහිතන්තො ධාරෙතඛං. දුග්ගහිතං දුග්ගහිතන්තො ධාරෙතො සුග්ගහිතං සුග්ගහිතන්තො ධාරෙතො යො ධම්මො යො විනයො යො භාසිතඛං.

තත්ථ වෙ තුමාකං ඵචම්ඤ්ඤා : 'ඉමෙසං ඛො ආයස්මන්තානං අත්තො, හි ඛො සමේඤ්ඤා. බ්‍රහ්මඤ්ඤානං නානං'නති. තත්ථ යං භික්ඛුං සුච්චතරං මඤ්ඤායාථ, ඤො උපසඤ්ඤානං ඵචම්ඤ්ඤා වචනීයො : 'ආයස්මන්තානං ඛො අත්තො හි සමේඤ්ඤා. බ්‍රහ්මඤ්ඤානං නානං. තදම්ඤ්ඤානං ආයස්මන්තො ජානාථ 'යථා අත්තො හි ඛො සමේඤ්ඤා. බ්‍රහ්මඤ්ඤානං නානං. අපමන්තකං ඛො පනෙතං යදිදං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං මා ආයස්මන්තො අපමන්තකෙ විචාදො ආපඤ්ඤා'ති. අථාපරෙසං ඵකන්තො පකම්ඤ්ඤානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුච්චතරං මඤ්ඤායාථ, ඤො උපසඤ්ඤානං ඵචම්ඤ්ඤා වචනීයො : ආයස්මන්තානං ඛො අත්තො හි ඛො සමේඤ්ඤා. බ්‍රහ්මඤ්ඤානං නානං. තදම්ඤ්ඤානං ආයස්මන්තො ජානාථ 'යථා අත්තො හි ඛො සමේඤ්ඤා බ්‍රහ්මඤ්ඤානං නානං. අපමන්තකං ඛො පනෙතං යදිදං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං. මා ආයස්මන්තො අපමන්තකෙ විචාදො ආපඤ්ඤා'ති. ඉති සුග්ගහිතං සුග්ගහිතන්තො ධාරෙතඛං දුග්ගහිතං දුග්ගහිතන්තො ධාරෙතඛං. සුග්ගහිතං සුග්ගහිතන්තො ධාරෙතො දුග්ගහිතං දුග්ගහිතන්තො ධාරෙතො යො ධම්මො යො විනයො යො භාසිතඛං.

1. සියංසු - මජ්ඣං, සිඉ.

තනු වෙ තුමාකං ඵවමිඤ්ඤා : ‘ඉවෙහං ඛො ආයඤ්ඤානානං අත්තො වෙච්ච සමෙති. බ්‍රහ්මඤ්ඤානො ච සමෙති’ති. තත්ථ යං භික්ඛුං සුචචතරං මිඤ්ඤාදාසාඨ භො උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා ඵවමිඤ්ඤා වචනීයො : ‘ආයඤ්ඤානානං ඛො අත්තො වෙච්ච සමෙති. බ්‍රහ්මඤ්ඤානො ච සමෙති. තදමිනාපෙනං ආයඤ්ඤානො ජානාඨ ‘යථා අත්තො වෙච්ච සමෙති, බ්‍රහ්මඤ්ඤානො ච සමෙති. මා ආයඤ්ඤානො විවාදං ආපජ්ජිත්වා’ති. අථාපරෙහං එකතො පක්ඛිතානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුචචතරං මිඤ්ඤාදාසාඨ, භො උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා ඵවමිඤ්ඤා වචනීයො : ‘ආයඤ්ඤානානං ඛො අත්තො වෙච්ච සමෙති, බ්‍රහ්මඤ්ඤානො ච සමෙති. තදමිනාපෙනං ආයඤ්ඤානො ජානාඨ ‘යථා අත්තො වෙච්ච සමෙති, බ්‍රහ්මඤ්ඤානො ච සමෙති. මා ආයඤ්ඤානො විවාදං ආපජ්ජිත්වා’ති. ඉති සුඤ්ඤානිතං සුඤ්ඤානිතතො ධාරෙතඛිං සුඤ්ඤානිතං සුඤ්ඤානිතතො ධාරෙතී; භො ධම්මො, භො චිතතො භො භාසිතඛිං.

තෙසඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ, සමිඤ්ඤානං සමෙච්චාදමානානං අවිච්චානානං සික්ඛතං, සියං අඤ්ඤාතරං භික්ඛුනො ආපත්ති සියං විතික්ඛමො තනු භික්ඛවෙ, න වොදනාය තරිතඛිං, පුඤ්ඤා උපපරික්ඛිතඛිං, ඉති මිඤ්ඤා අවිභෙහා භවිඤ්ඤාති. පරංඤා ච පුඤ්ඤා අනුපභානො, පරෙ භි පුඤ්ඤා අකෙකාධනො අනුපනාභි අදකිද්ධි දුපපිතිඤ්ඤාති, සකෙකාමි වාහං එතං පුඤ්ඤා අකුසලා වුච්චාපෙනා කුසලෙ පතිච්චාපෙනා’ති. සවෙ භික්ඛවෙ, ඵවමිඤ්ඤා කල්ලං වචනාය.

සවෙ පන භික්ඛවෙ, ඵවමිඤ්ඤා : ‘මඤ්ඤා ඛො අවිභෙහා භවිඤ්ඤාති. පරංඤා ච පුඤ්ඤා උපභානො, පරෙ භි පුඤ්ඤා කොධනො උපනාභි අදකිද්ධි දුපපිතිඤ්ඤාති, සකෙකාමි වාහං එතං පුඤ්ඤා අකුසලා වුච්චාපෙනා කුසලෙ පතිච්චාපෙනා. අපමනකං ඛො පනෙතං යදිදං පරංඤා පුඤ්ඤා උපභානො. අථ ඛො එතදෙච්ච ඛුතරං, ‘භොහං සකෙකාමි එතං පුඤ්ඤා අකුසලා වුච්චාපෙනා කුසලෙ පතිච්චාපෙනා’ති. සවෙ භික්ඛවෙ, ඵවමිඤ්ඤා කල්ලං වචනාය.

සවෙ පන භික්ඛවෙ, ඵවමිඤ්ඤා : ‘මඤ්ඤා ඛො විභෙහා භවිඤ්ඤාති, පරංඤා ච පුඤ්ඤා අනුපභානො, පරෙ භි පුඤ්ඤා අකෙකාධනො අනුපනාභි අදකිද්ධි දුපපිතිඤ්ඤාති. සකෙකාමි වාහං එතං පුඤ්ඤා අකුසලා වුච්චාපෙනා කුසලෙ පතිච්චාපෙනා. අපමනකං ඛො පනෙතං ‘යදිදං මඤ්ඤා විභෙහා. අථ ඛො එතදෙච්ච ඛුතරං, භොහං සකෙකාමි එතං පුඤ්ඤා අකුසලා වුච්චාපෙනා කුසලෙ පතිච්චාපෙනා’ති. සවෙ භික්ඛවෙ, ඵවමිඤ්ඤා කල්ලං වචනාය.

සවෙ පන භික්ඛවෙ, ඵවමිඤ්ඤා : මඤ්ඤා ඛො විභෙහා භවිඤ්ඤාති. පරංඤා ච පුඤ්ඤා උපභානො. පරෙ භි පුඤ්ඤා කොධනො උපනාභි අදකිද්ධි දුපපිතිඤ්ඤාති. සකෙකාමි වාහං එතං පුඤ්ඤා අකුසලා වුච්චාපෙනා කුසලෙ පතිච්චාපෙනා. අපමනකං ඛො පනෙතං ‘යදිදං මඤ්ඤා විභෙහා පරංඤා ච පුඤ්ඤා උපභානො, අථ ඛො එතදෙච්ච ඛුතරං ‘භොහං සකෙකාමි එතං පුඤ්ඤා අකුසලා වුච්චාපෙනා කුසලෙ පතිච්චාපෙනා’ති. සවෙ භික්ඛවෙ, ඵවමිඤ්ඤා කල්ලං වචනාය.

1. භොහං - මජ්ඣං.

සචෙ පන භික්ඛවෙ, එවමස්ස : 'මස්සඤ්ච ඛො විහෙසා භවිස්සති. පරස්ස ච පුග්ගලස්ස උපභානො, පරෙ හි පුග්ගලො කොධනො උපනාහි දකිදිට්ඨි උපචිතස්සග්ගි. න වාහං සකෙකාමි එතං පුග්ගලං අකුසලො වුට්ඨාපෙනා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙනා'නති. එවරුපෙ භික්ඛවෙ, පුග්ගලෙ උපෙකනා නාතිමඤ්ඤිතබ්බො

තෙසඤ්ච වො භික්ඛවෙ, සමස්සානං සමමොදමානානං අවිච්චදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්චිසංසාරෙ¹ උපපජ්ජය්‍ය දිට්ඨිපලාසො චේතසො අභානො අපච්චයො අනභිරුද්ධි. තත්ථ එකතො පකඨිකානං භික්ඛනං යං භික්ඛුං සුවචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ, සො උපසග්ගිකමිත්ථා එවමස්ස වචනීයො : 'යං නො අචුසො, අමාකං සමස්සානං සමමොදමානානං අවිච්චදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්චිසංසාරෙ¹ උපපනො දිට්ඨිපලාසො චේතසො අභානො අපච්චයො අනභිරුද්ධි. තං ජානමානො සමානො² ගරහෙය්‍යාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය : 'යං නො අචුසො, අමාකං සමස්සානං සමමොදමානානං අවිච්චදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්චිසංසාරෙ¹ උපපනො දිට්ඨිපලාසො චේතසො අභානො අපච්චයො අනභිරුද්ධි. තං ජානමානො සමානො² ගරහෙය්‍යාති. එතං පනාචුසො ධම්මං අප්පභාය නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්‍යාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ, එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය : එතං ඛො අචුසො, ධම්මං අප්පභාය න නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

අථාපරෙසං එකතො පකඨිකානං භික්ඛනං යං භික්ඛුං සුවචතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ, සො උපසග්ගිකමිත්ථා එවමස්ස වචනීයො : යං නො අචුසො අමාකං සමස්සානං සමමොදමානානං අවිච්චදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්චිසංසාරෙ¹ උපපනො දිට්ඨිපලාසො චේතසො අභානො අපච්චයො අනභිරුද්ධි. තං ජානමානො සමානො² ගරහෙය්‍යාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය : යං නො අචුසො අමාකං සමස්සානං සමමොදමානානං අවිච්චදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස වච්චිසංසාරෙ¹ උපපනො දිට්ඨිපලාසො චේතසො අභානො අපච්චයො අනභිරුද්ධි. තං ජානමානො සමානො² ගරහෙය්‍යාති. එතං පනාචුසො ධම්මං අප්පභාය න නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්‍යාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය : එතං ඛො අචුසො, ධම්මං අප්පභාය න නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුං පරෙ එවං පුච්චෙය්‍යා : අගසමනා නො එතෙ භික්ඛු අකුසලො වුට්ඨාපෙනා කුසලෙ පතිට්ඨාපිතාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්‍ය : ඉධිභං අචුසො, යෙහ භගවා තෙත්ථපසග්ගිකමිං, තස්ස මෙ භගවා ධම්මං දෙසෙසි, තාහං ධම්මං සුත්ථා තෙසං භික්ඛනං අභාසිං : තං තෙ භික්ඛු ධම්මං සුත්ථා අකුසලො වුට්ඨාසිංසු. කුසලෙ පතිට්ඨාසිංසු'ති. එවං බ්‍යාකරමානො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු න චේව අත්තානං උක්කංසෙති, න පරං වලෙහති, ධම්මස්ස වාඤ්ඤාධම්මං බ්‍යාකරෙති, න ච නොච්චි සභධම්මකො වාදනුච්චාදෙ ගාරස්සං ධානං අගච්ඡති'ති.

ඉදමචොච භගවා අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

කිනති සුතං තතීයං.

1. { වච්චිසංසාරෙ - මජ්ඣං. }
{ සංඛාරෙ - සිඤ්ඤ. }
2. සමඤ්ඤා - මජ්ඣං, PTS.

3. 1. 4

සාමගාම සුභං

එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සකෙකසු විහරති සාමගාමේ. තෙන ඛො පන සමයෙන නිගණේඤා නානපුඤ්ඤා¹ පාචායං අබුනා කාලකතො² භොති. තස්ස කාලකිරියායං³ භික්ඛා නිගණේඤා දොග්ගකප්පානා භණ්ඩනප්පානා කලහප්පානා විවාදපනනා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං ඉබ්බසතතීඨි විතුදනනා විහරන්ති. 'න නිං ඉමං ධම්මවිනයං ආචානාසි, අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආචානාමි, කිං නිං ඉමං ධම්මවිනයං ආචානියාසි? මිච්ඡා පටිපනොතා නිමසි, අභමඤ්ඤි සම්මාපටිපනොතා. සහිතං මේ, අසහිතං තෙ. පුරෙ වචනීයං පච්ඡා අවච පච්ඡා වචනීයං පුරෙ අවච. ආවිණ්ණං⁴ තෙ විපරචතනං, ආරොපිතො තෙ වාදො, නිග්ගහිතොසි, චර වාදපා-මොක්ඛාය, නිබ්බේදෙඨි වා සචෙ පභොසි'ති. වධො යෙව ඛො⁵ මඤ්ඤා නිගණේඤා නානපුඤ්ඤායෙසු වතන්ති.

යෙපි නිගණේඤා නානපුඤ්ඤායෙසු සාමගාමීඨි මදුතවසනා, තෙපි නිගණේඤා නානපුඤ්ඤායෙසු නිබ්බින්නරූපා විරතතරූපා පටිච්චානරූපා, යථා තං දුරකඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුප්පච්චෙදිතෙ අනියාණිකෙ අනුපසම්-සංවතනනිකෙ අසම්මාසච්චුඤ්ඤායෙදිතෙ භික්ඛානුපෙ අපට්ඨසරණේ'ති.

අථ ඛො චුඤ්ඤා සමඤ්ඤායෙසා පාචායං වස්සං චුඤ්ඤා⁶ යෙන සාමගාමො යෙනායස්මා ආනඤ්ඤා තෙනුපසඛිකමි, උපසඛිකමිනා ආයස්මන්තං ආනඤ්ඤං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීනො ඛො චුඤ්ඤා සමඤ්ඤායෙසා ආයස්මන්තං ආනඤ්ඤං එතදවොච: නිගණේඤා භනෙත, නානපුඤ්ඤා පාචායං අබුනා කාලකතො. තස්ස කාලකිරියායං භික්ඛා නිගණේඤා දොග්ගකප්පානා භණ්ඩනප්පානා කලහප්පානා විවාදපනනා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං ඉබ්බසතතීඨි විතුදනනා විහරන්ති -පෙ- භික්ඛානුපෙ අපට්ඨසරණේ'ති.

එවං චුඤ්ඤා ආයස්මා ආනඤ්ඤා චුඤ්ඤං සමඤ්ඤායෙසං එතදවොච: අභි ඛො ඉදං ආචුඤ්ඤා චුඤ්ඤා, කථාපාභතං භගවන්තං දස්සනාය. ආයාමාචුඤ්ඤා චුඤ්ඤා, යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමිස්සාම, උපසඛිකමිනා එතමන්තං භගවතො ආරොචෙස්සාමා'ති. එවං භනෙතති ඛො චුඤ්ඤා සමඤ්ඤායෙසා ආයස්මන්තො ආනඤ්ඤායෙසං පච්චස්සොසි.

-
1. නානපුඤ්ඤා - මජ්ඣං, සා.
 2. කාලකතො - මජ්ඣං, සිඞ්ගි.
 3. කාලකිරියායං - මජ්ඣං,
 4. අභිවිණ්ණං - මජ්ඣං. අභිවිණ්ණං - සිඞ්ගි.
 5. වධො යෙවෙතො - සිඞ්ගි, PTS.
 6. { වස්සං චුඤ්ඤා - මජ්ඣං.
වස්සචුඤ්ඤා - PTS.

අඵ ඛො ආයසො ච ආනන්දො චුන්දො ච සමඤ්ඤාදොසො යෙන හගවො තෙනුපසබ්බසීංසු, උපසබ්බසීන්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙත්ථා ඵකමන්තං නිසිදිංසු. ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයසො ආනන්දො හගවන්තං ඵතදවොච: අයං හන්තෙ, චුන්දො සමඤ්ඤාදොසො ඵවමාහ: නිගණ්ඤො හන්තෙ, නාතපුන්තො ජාචායං අධුනා කාලකන්තො. තස්ස කාලකිරියං හින්තා නිගණ්ඤො දොධිකජාතා හන්තිනජාතා කලහජාතා විවාදපන්තා අඤ්ඤාමඤ්ඤං චුඛසන්තිති විතුදන්තා විහරන්ති-පෙ-හින්තපුපෙ අපචචි-සරණෙත්ථි. තස්ස මය්සං හන්තෙ, ඵවං හොති: මාගෙව හගවතො අච්චගෙහ සබ්බෙ විවාදෙ උපපජ්. සොඤ්ඤා විවාදෙ බහු ජනාහිතාය බහුජනාසුඛාය බහුන්තො ජනස්ස අනන්ධාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙව-මනුස්සානන්ති.

තං කීං මඤ්ඤාසි ආනන්ද, යෙ වො මයං ධම්මො අභිඤ්ඤා දෙසිතා සෙය්සපීදං: චන්තාරෙ සතිපට්ඨානා චන්තාරෙ සම්මපට්ඨානා චන්තාරෙ ඉද්ධිපාදා පඤ්චිත්ථිතානි පඤ්ච බලානි සත්ත බොජ්ඣංගා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. පස්සාසි නො තං ආනන්ද, ඉමෙසු ධම්මෙසු දොපි හික්ඛු නානාචාදෙත්ථි. යෙමෙ හන්තෙ, ධම්මො හගවතා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, සෙය්සපීදං: චන්තාරෙ සතිපට්ඨානා චන්තාරෙ සම්මපට්ඨානා චන්තාරෙ ඉද්ධිපාදා පඤ්චිත්ථිතානි පඤ්ච බලානි සත්ත බොජ්ඣංගා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. නාහං පස්සාමි ඉමෙසු ධම්මෙසු දොපි හික්ඛු නානාචාදෙ. යෙ ච ඛො¹ හන්තෙ, පුග්ගලා හගවන්තං පතිස්සංගමානරූපා විහරන්ති. තෙපි හගවතො අච්චගෙහ සබ්බෙ විවාදං ජනෙය්සං අජ්ඣාජ්චෙ වා අධිපාතිමොකෙඛ වා. සොඤ්ඤා විවාදෙ බහුජනාහිතාය බහුජනාසුඛාය බහුන්තො ජනස්ස අනන්ධාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙව-මනුස්සානන්ති.

අපමන්තකො සො ආනන්ද, විවාදෙ යදිදං අජ්ඣාජ්චෙ වා අධිපාතිමොකෙඛ වා. මග්ගෙ වාපි ආනන්ද, පච්චදාය වා සබ්බෙ විවාදෙ උපපජ්මානො උපපජෙත්ථ. සොඤ්ඤා විවාදෙ බහුජනාහිතාය බහු-ජනාසුඛාය බහුන්තො ජනස්ස අනන්ධාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙව-මනුස්සානන්ති.

ජසිමානි ආනන්ද, විවාදමූලානි. කතමානි ඡ: ඉධානන්ද, හික්ඛු කොධන්තො හොති උපනාහී, යො සො ආනන්ද හික්ඛු කොධන්තො හොති උපනාහී, සො සන්ථරිපි අභාරවො විහරති අපච්චිකො. ධම්මෙපි අභාරවො විහරති අපච්චිකො. සබ්බෙපි අභාරවො විහරති අපච්චිකො. සික්ඛායෙපි හ පරිපුරකාරී හොති. යො සො ආනන්ද, හික්ඛු සන්ථරි අභාරවො විහරති අපච්චිකො. ධම්මෙ -පෙ- සබ්බෙ අභාරවො විහරති අපච්චිකො. සික්ඛායෙ හ පරිපුරකාරී හොති. සො සබ්බෙ විවාදං ජනෙති, යො හොති විවාදෙ බහුජනාහිතාය බහුජනා-සුඛාය බහුන්තො ජනස්ස අනන්ධාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. ඵවරූපං වෙ තුමෙහ ආනන්ද, විවාදමූලං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා සමනුපස්සෙය්සාඵ. තනු තුමෙහ ආනන්ද, තස්සෙව පාපකස්ස විවාද-මූලස්ස පහානාය වායමෙය්සාඵ. ඵවරූපං වෙ තුමෙහ ආනන්ද, විවාදමූලං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා හ සමනුපස්සෙය්සාඵ. තනු තුමෙහ ආනන්ද, තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමූලස්ස අයතීං අනවස්සවාය පච්චජෙත්ථ. ඵවමෙතස්ස පාපකස්ස විවාදමූලස්ස පහානං හොති, ඵවමෙතස්ස පාපකස්ස විවාදමූලස්ස අයතීං අනවස්සවො හොති.

1. සායං - මජ්ඣං, සා. 2. සන්ති ව ඛො - සා.

පුත ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු මකඛි හොති පලාසි -පෙ- ඉය්ඤ්ඤි හොති මච්ඡරි -පෙ- සඨො; හොති මායාපි -පෙ- පාපිචේජ; හොති ඡේච්ඡාදිට්ඨි -පෙ- සන්දිට්ඨිපරුමාසි හොති ආධානගාහි¹ දුප්පට්ඨිකංගහි. යො සො ආනන්ද, භික්ඛු සන්දිට්ඨිපරුමාසි හොති ආධානගාහි දුප්පට්ඨිකංගහි. සො සන්චරිපි අගාරවො විහරති අප්පතියොං., ධම්මෙපි අගාරවො විහරති අප්පතියොං, සඛෙසපි අගාරවො විහරති අප්පතියොං, සික්ඛායපි න පරිපුරකාරී හොති. යො සො ආනන්ද, භික්ඛු සන්චරි අගාරවො විහරති අප්පතියොං., ධම්මෙ -පෙ- සඛෙස -පෙ- සික්ඛාය න පරිපුරකාරී හොති. සො සඛෙස විවාදං ජනෙති. යො හොති විවාදෙ ඛුජ්ජනාහිතාය ඛුජ්ජනාසුඛාය ඛුජ්ජනො ජනස්ස අනන්ධාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. එවරුපං වෙ තුමො ආනන්ද, විවාදමුලං අජ්ඣාතං වා බහිඤ්ඤා වා සමනුපසොග්ගාථ. තත්තු තුමො ආනන්ද, තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමුලස්ස පභානාය වායමොග්ගාථ. එවරුපං වෙ තුමො ආනන්ද, විවාදමුලං අජ්ඣාතං වා බහිඤ්ඤා වා න සමනුපසොග්ගාථ. තත්තු තුමො ආනන්ද, තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමුලස්ස ආගතීං අනවස්සවාය පටිපජ්ජෙග්ගාථ එවමෙනස්ස පාපකස්ස විවාද- මුලස්ස පභානං හොති. එවමෙනස්ස පාපකස්ස විවාදමුලස්ස ආගතීං අනවස්සවො හොති. ඉමාති ඛො ආනන්ද, ඡ විවාදමුලාති.

චත්තාරිමාති ආනන්ද, අධිකරණාති. කතමාති චත්තාරි: විවාදාධිකරණං අනුචාදාධිකරණං ආපත්තාධිකරණං කිච්චාධිකරණං, ඉමාති ඛො ආනන්ද චත්තාරි අධිකරණාති.

සත්ත ඛො පනිමේ ආනන්ද, අධිකරණසමථා උප්පනනුප්පනනානං අධිකරණානං සමථාය වුපසමාය, සමමුඛාවිනයො දුතඛෙඛො සතිවිනයො දුතඛෙඛො අමුලාවිනයො දුතඛෙඛො පටිඤ්ඤාය කාරෙතඛිං යෙභුග්ගසිකා තස්සපාපිග්ගසිකා තිණ්චන්දාරකො'ති.

කථංඤ්ඤා ආනන්ද, සමමුඛාවිනයො හොති: ඉධානන්ද භික්ඛු විවදන්ති ධම්මොති වා අධම්මොති වා විනයොති වා අවිනයොති වා. තෙභානන්ද, භික්ඛුහි සඛෙඛෙගෙව සමඤ්ඤෙහි සන්තිපතීතඛිං. සන්තිපතීතා ධම්මනෙතති සමනුමජ්ජිතඛිං. ධම්මනෙතති සමනුමජ්ජිතා යථා තත්ථ සමෙති. තථා තං අධිකරණං වුපසමෙතඛිං. එවං ඛො ආනන්ද, සමමුඛාවිනයො හොති. එවංඤ්ඤා පනිධෙකච්චානං අධිකරණානං වුපසමො හොති, යදිදං සමමුඛාවිනයෙන.

කථංඤ්ඤා ආනන්ද, යෙභුග්ගසිකා හොති: තෙ වෙ ආනන්ද, භික්ඛු න සකෙකාන්ති තං අධිකරණං තඤ්ඤා ආවාසෙ වුපසමෙතුං. තෙභානන්ද, භික්ඛුහි යඤ්ඤා ආවාසෙ ඛුජ්ජනං භික්ඛු, සො ආවාසො ගත්තඛෙඛො. තත්ථ සඛෙඛෙගෙව සමඤ්ඤෙහි සන්තිපතීතඛිං. සන්තිපතීතා ධම්මනෙතති සමනුමජ්ජිතඛිං. ධම්මනෙතති සමනුමජ්ජිතා යථා තත්ථ සමෙති, තථා තං අධිකරණං වුපසමෙතඛිං. එවං ඛො ආනන්ද, යෙභුග්ගසිකා හොති. එවංඤ්ඤා පනිධෙකච්චානං අධිකරණානං වුපසමො හොති, යදිදං යෙභුග්ගසිකාය.

1. ආධානගාහි - මජ්ඣං.
2. තෙතෙව ආනන්ද - සිඤ්ඤා, සා.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, සතිවිනයො හොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු භික්ඛුං ඵවරුපාය ගරුකාය ආපත්තියා වොදෙති පාරුජ්ඣකෙන වා පාරුජ්ඣ-සාමනෙතන වා 'සරතායසමා ඵවරුපිං' ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජනා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමනතං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'න ඛො අහං ආවුසො, සරුමී ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජනා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමනතං වා'ති. තස්ස ඛො ආනන්ද, භික්ඛුනො සතිවිනයො දුතඛෙඛා. ඵවං ඛො ආනන්ද, සතිවිනයො හොති. ඵවඤ්ඤා පනිගෙකච්චානං අධිකරණානං වූපසමො හොති, යදිදං සතිවිනයෙත.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, අමුලුභවිනයො හොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු භික්ඛුං ඵවරුපාය ගරුකාය ආපත්තියා වොදෙති පාරුජ්ඣකෙන වා පාරුජ්ඣ-සාමනෙතන වා සරතායසමා ඵවරුපිං' ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජනා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමනතං වාති. සො ඵවමාහ: 'න ඛො අහං ආවුසො, සරුමී ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජනා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමනතං වා'ති. තමෙන සො නිබ්බෙධේතනං අතිවෙධේති' ඉඛ්ඤායසමා සාමුකමෙව ජානාහි, යදි සරසි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජනා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමනතං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'අහං ඛො ආවුසො, උමමාදං පාපුණ්ඨං වෙනසො විපරියෙසං.' තෙන මෙ උමමතතකෙන ඛහුං අසාමණ්ණකං අජ්ඣාචණ්ණං භාසිතපරිකන්තං', නාහං තං සරුමී. මුලුභන මෙ ඵතං කතන්ති. තස්ස ඛො ආනන්ද, භික්ඛුනො අමුලුභවිනයො දුතඛෙඛා. ඵවං ඛො ආනන්ද, අමුලුභවිනයො හොති. ඵවඤ්ඤා පනිගෙකච්චානං අධිකරණානං වූපසමො හොති, යදිදං අමුලුභවිනයෙත.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, පටිඤ්ඤානකරණං හොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු වොදිතො වා අවොදිතො වා' ආපත්තිං සරති විවරති උත්තානිකරෙති. තෙනානන්ද, භික්ඛුනා බුඛ්ඤ්ඤා භික්ඛු' උපසඛකමිත්ථා ඵකංසං විවරං කන්තා පාදෙ වන්ති උකකුචිකං නිසිදිත්ථා අඤ්ඤා පසභගෙත්ථා ඵවමස්ස වචනියො 'අහං භනෙත්ථ, ඉත්ථනාමං ආපත්තිං ආපනෙත්ථ, තං පටිදෙසෙමි'ති. සො ඵවමාහ: 'පස්සයි'ති, 'පස්සාමි'ති.' ආයතිං සංවරං ආපජ්ජෙය්‍යාසිති' සංවරං ආපජ්ජස්සාමිති.' ඵවං ඛො ආනන්ද, පටිඤ්ඤානකරණං හොති. ඵවඤ්ඤා පනිගෙකච්චානං අධිකරණානං වූපසමො හොති, යදිදං පටිඤ්ඤානකරණෙන.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, තස්සපාපියසසිකා' හොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු භික්ඛුං ඵවරුපාය ගරුකාය ආපත්තියා වොදෙති පාරුජ්ඣකෙන වා පාරුජ්ඣසාමනෙතන වා, 'සරතායසමා ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං

1. ඵවරුපං - ස්‍යා. 2. තස්ස ඛො ඵවං ආනන්ද - සිමු, ස්‍යා, PTS.
 3. නිබ්බෙධෙතනං අතිවෙධෙති - ස්‍යා.
 4. විපරියාසං - මජ්ඣං, PTS. 5. පරිකක්ඛන්තං - මජ්ඣං.
 6. වූදිතො වා අවුදිතො වා - ස්‍යා.
 7. බුඛ්ඤ්ඤා භික්ඛු - මජ්ඣං, සිමු.
 8. ආම පස්සාමිති - සිමු, මජ්ඣං.
 9. ආයතිං සංවරෙය්‍යාසිති - මජ්ඣං.
 10. සංවරිස්සාමිති - මජ්ඣං.
 11. තස්සපාපියසසිකා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'න ඛො අහං ආවුසො, සරුඡි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. තමෙනං සො නිබ්බේදොන්තං අතිවේදොති. ඉඛ්ඤායසමා සාධුකමෙව ජානාහි, යදි සරසි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'න ඛො අහං ආවුසො, සරුඡි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා, සරුඡි ඛො අහං ආවුසො ඵවරුපිං අපමන්තිකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා'ති. තමෙනං සො නිබ්බේදොන්තං අතිවේදොති, ඉඛ්ඤායසමා සාධුකමෙව ජානාහි, යදි සරසි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'ඉමං හි නාමාහං ආවුසො, අපමන්තිකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා අපුට්ඨා පච්ජානිස්සාමි. කිම්පනාහං ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා පුට්ඨා න පච්ජානිස්සාමි'ති. සො ඵවමාහ: 'ඉමං හි නාම නිං ආවුසො, අපමන්තිකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා අපුට්ඨා න පච්ජානිස්සයි. කිම්පන නිං ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා පුට්ඨා පච්ජානිස්සයි, 'ඉඛ්ඤායසමා සාධුකමෙව ජානාහි, යදි සරසි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'සරුඡි ඛො අහං ආවුසො, ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා 'දවා මෙ ඵවං වුත්තං, රවා මෙ ඵවං වුත්තං, 'නාහං තං සරුඡි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. ඵවං ඛො ආනන්ද, තස්සපාපියසසිකා හොති. ඵවස්සු පතිට්ඨෙව්වානං අභිකරණානං වුපසමො හොති, යදිදං තස්සපාපියසසිකාය.

කථස්සු ආනන්ද, තිණ්ණව්චාරකො හොති: ඉධානන්ද, හික්ඛුන්තං හණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදපන්නානං විහරතං ඛහුං අස්සාමණ්ණං අජ්ඣාචිණ්ණං හොති භාසිතපටිකන්තං. තෙභානන්ද, හික්ඛුති භබ්බෙඛෙව සම්භෙගහි සන්තිපතිතබ්බං. සන්තිපතිතා ඵකතො පකඛිකානං හික්ඛුන්තං බ්‍යත්තතරෙන¹. හික්ඛුතා උට්ඨායාසනා ඵකංසං විවරං කතා අස්සුච්චිමපනාමෙතා සඛෙසා සුපෙතබ්බො.

'සුභංඤා මෙ භන්තෙ, සඛෙසා: ඉදං අවහාකං හණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදපන්නානං විහරතං ඛහුං අස්සාමණ්ණං අජ්ඣාචිණ්ණං භාසිතපටිකන්තං. යදි සඛෙසස්ස පත්තකලලං, අහං යා වෙව ඉමෙසං ආයසමන්තානං ආපත්ති, යා ව අත්තනො ආපත්ති, ඉමෙසස්සෙව ආයසමන්තානං අත්ථාය අත්තනො ච අත්ථාය සඛෙසමජෙඤ්ඤි තිණ්ණව්චාරකෙන දෙසෙය්‍යං ධපෙතා ජුලුවජ්ජං ධපෙතා හිනිපටිසංගුත්ත'න්ති.

අථාපරෙසං ඵකතො පකඛිකානං හික්ඛුන්තං බ්‍යත්තතරෙන¹ හික්ඛුතා උට්ඨායාසනා ඵකංසං විවරං කතා අස්සුච්චිමපනාමෙතා සඛෙසා සුපෙතබ්බො:

1 බ්‍යත්තතෙ - මජ්ඣං, ස්‍යා.

‘සුභාසාදන මේ හනෙත, සබෙසා : ඉදං අමානං¹ හණ්ඩනජානානං කලහජානානං විවාදපනානං විහරතං ඛත්‍රං අසාමාන්‍යං අජ්ඣාපිණං භාසිතපරිකනානං. යදි සබ්බස්ස පනතකල්ලං. අහං යා වෙච ඉමෙසං අයසමනානානං අපභවති, යා ච අතතනො අපභවති, ඉමෙසස්සෙච අයසමනානානං අත්ථාය අතතනො ච අත්ථාය සබ්බමජෙකි තිණ්ණජාර-කෙහ දෙසෙය්‍යං, ධපෙතා ඵුල්ලවජ්ජං ධපෙතා ගිහිපටිසංයුතත’නති.

එවං ඛො අනන්ද, තිණ්ණජාරකො භොති. එවස්සෙච පනිධෙකච්චානං අබිකරණානං වූපසමො භොති, යදිදං තිණ්ණජාරකෙන.

ජයිමෙ අනන්ද, ධම්මො සාරණීයො² පියකරණො ගරුකරණො සබ්බභාය අවිවාදය සාමග්ගියො එකිභාවාය සංවත්තනති. කතමෙ ජ : ඉධානන්ද, භික්ඛුනො මෙතනං කායකම්මං පච්චුට්ඨිතං භොති සමුගමවාටීසු අවිචෙච රභො ච. අයමපි ධම්මො සාරණීයො පියකරණො ගරුකරණො සබ්බභාය අවිවාදය සාමග්ගියො එකිභාවාය සංවත්තනති.

පුනච්චපරං අනන්ද, භික්ඛුනො මෙතනං වචිකම්මං පච්චුපට්ඨිතං භොති. සමුගමවාටීසු අවි චෙච රභො ච. අයමපි ධම්මො සාරණීයො පියකරණො ගරුකරණො සබ්බභාය අවිවාදය සාමග්ගියො එකිභාවාය සංවත්තනති.

පුනච්චපරං අනන්ද, භික්ඛුනො මෙතනං මනොකම්මං පච්චුපට්ඨිතං භොති සමුගමවාටීසු අවි චෙච රභො ච. අයමපි ධම්මො සාරණීයො පියකරණො ගරුකරණො සබ්බභාය අවිවාදය සාමග්ගියො එකිභාවාය සංවත්තනති.

පුනච්චපරං අනන්ද, භික්ඛු යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකා ධම්මලභිං අනන්මසො පනතපරියාපනාමත්තමපි, තථාරුපෙති ලාභෙති අපපට්-චිභත්තභොගි³ භොති සිලවනෙතගි සමුගමවාටීගි සාධාරණභොගි. අයමපි ධම්මො සාරණීයො පියකරණො ගරුකරණො සබ්බභාය අවිවාදය සාමග්ගියො එකිභාවාය සංවත්තනති.

පුනච්චපරං අනන්ද, භික්ඛු යානි තානි සිලානි අබණ්ඩානි අවජ්ඣානි අසමලානි අකම්මාසානි භුජ්ජානි⁴ විඤ්ඤාපසාන්ථානි අපරු-මඛානි සමාධිසංවත්තනිකානි. තථාරුපෙසු සිලෙසු සිලසාමඤ්ඤාගතො විහරති සමුගමවාටීගි අවි චෙච රභො ච. අයමපි ධම්මො සාරණීයො පියකරණො ගරුකරණො සබ්බභාය අවිවාදය සාමග්ගියො එකිභාවාය සංවත්තනති.

පුනච්චපරං අනන්ද, භික්ඛු යායං දිට්ඨි අරියො නියසාණීකා නියසාති තකකරස්ස සමමා දුක්ඛකඛයාය. තථාරුපාය දිට්ඨියා දිට්ඨිසාමඤ්ඤා-ගතො විහරති සමුගමවාටීගි අවි චෙච රභො ච. අයමපි ධම්මො සාරණීයො පියකරණො ගරුකරණො සබ්බභාය අවිවාදය සාමග්ගියො එකිභාවාය සංවත්තනති.

ඉමෙ ඛො අනන්ද, ජ සාරණීයො ධම්මො පියකරණො ගරුකරණො සබ්බභාය අවිවාදය සාමග්ගියො එකිභාවාය සංවත්තනති.

1. ඉධමානං - භයා. 2. සාරණීයො - මිත්තං.
3. අපට්චිභත්තභොගි - සිලු. 4. භුජ්ජානි - PTS.

64 උපපිපණ්ණාසකො - දෙවදහවගො [3.1.4 සාමගාම සුතං]

ඉමෙ වෙ තුමෙහ ආනන්ද, ජ සාරණීයෙ ධම්මෙ සමාදාය සංවතෙන-
යාථ. පසාථ නො තුමෙහ, ආනන්ද, නං චචනපථං අණුං වා ජුලං වා,
යං තුමෙහ නාඛිවාසෙයාථාති.

නො හෙතං හතෙන.

නසමාතිභානන්ද, ඉමෙ ජ සාරණීයෙ ධම්මෙ සමාදාය චත්තථ.¹ නං
වො හවිසසති දීඝරත්තං භිතාය සුඛායාති.

ඉදමචොච හගවා. අත්තමනො අයසමා, ආනන්දෙ හගවනො
භාසිතං අභිනන්දීති.

සාමගාම සුතං චතුස්ථං.

1. සංවතෙනයාථ - සතා.

3. 1. 5

සුභකඛතන සුඛතං

එවං මේ සුඛතං: එකං සමයං භගවා: වෙසාලියං විහරති මහාවිනෙ කුටාගාරසාලායං. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බුලෙහි භික්ඛුහි භගවතො සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාකතා හොති 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාමා'ති. අස්සොසි ඛො සුභකඛතො: ලිච්චිපුතො: 'සම්බුලෙහි කීර භික්ඛුහි භගවතො සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාකතා හොති 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාමා'ති.

අඵ ඛො සුභකඛතො: ලිච්චිපුතො: යෙන භගවා: තෙහුපසඛකම්, උපසඛකම්ඤා භගවතනං අභිවාදෙඤා: එකමනතං නිසීදී, එකමනතං නිසීනො: ඛො සුභකඛතො: ලිච්චිපුතො: භගවතනං එතදවොච:

'සුඛං මේතං භනොත සම්බුලෙහි කීර භික්ඛුහි භගවතො සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාකතා 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාමා'ති. යෙ තෙ භනොත, භික්ඛු භගවතො සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාකංසු 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාමා'ති. කච්චි තෙ භනොත, භික්ඛු සම්මදෙව අඤ්ඤා ඛ්‍යාකංසු උදුහු සනොතෙථකචෙව භික්ඛු අභිමානෙන අඤ්ඤා ඛ්‍යාකංසු'ති?

යෙ තෙ සුභකඛතන, භික්ඛු මම සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාකංසු 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉජ්ජනායාති පජානාමා'ති. සනොතෙථකචෙව භික්ඛු සම්මදෙව අඤ්ඤා ඛ්‍යාකංසු, සනති පතිධෙකචෙව භික්ඛු අභිමානෙනපි අඤ්ඤා ඛ්‍යාකංසු. තහු, සුභකඛතන, යෙ තෙ භික්ඛු සම්මදෙව අඤ්ඤා ඛ්‍යාකංසු තෙසං තං තථෙව හොති. යෙ පන තෙ භික්ඛු අභිමානෙන අඤ්ඤා ඛ්‍යාකංසු, තහු සුභකඛතන, තථාගතස්ස එවං හොති: 'ධම්මං නෙසං දෙසෙස්ස'නති. එවඤ්ඤාච සුභකඛතන, තථාගතස්ස හොති: 'ධම්මං නෙසං දෙසෙස්ස'නති. අඵ ච පතිධෙකචෙව මොඤ්ජරිසා පඤ්ඤං අභිසඛ්ඛරිඤා: අභිසඛ්ඛරිඤා: තථාගතං උපසඛකම්ඤා පුච්චනති. තහු සුභකඛතන, යමපි තථාගතස්ස එවං හොති: 'ධම්මං නෙසං දෙසෙස්ස'නති. තස්සපි හොති අඤ්ඤාචතනනති.

එතස්ස භගවා: කාලො, එතස්ස සුගත කාලො. 'යං භගවා: ධම්මං දෙසෙස්ස, භගවතො: සුඤ්ඤා: භික්ඛු ධාරෙස්සනති'ති. තෙන හි සුභකඛතන, සුඤ්ඤාහි සාධුකං මනසි කණෙහි භාසිස්සාමිති

එවං භනොතති ඛො සුභකඛතො: ලිච්චිපුතො: භගවතො: පච්චස්සොසි. භගවා: එතදවොච:

පඤ්ච ඛො ඉමෙ සුනකඛතත, කාමගුණා. කතමෙ පඤ්ච: වකඛුච්ඤොදායා රූපා ඉට්ඨා කතතා මනාපා පිගරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා, සොඛච්ඤොදායා සඤ්ඤා -පෙ- භානච්ඤොදායා ගතියා -පෙ- ජ්චොච්ඤොදායා රසා -පෙ- කාගච්ඤොදායා ඵොට්ඨබ්බො ඉට්ඨා කතතා මනාපා පිගරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා, ඉමෙ ඛො සුනකඛතත පඤ්ච කාමගුණා.

ධානං ඛො පනෙනං සුනකඛතත, විජ්ජති යං ඉධෙකච්චො පුරිසපුග්ගලො ලොකාමීසාධිමුතොතො අස්ස, ලොකාමීසාධිමුතතස්ස ඛො සුනකඛතත, පුරිසපුග්ගලස්ස තප්පතිරූපි වෙච්ච කථා සණ්ඨාති, තදනු-ධම්මඤ්ච අනුචිතකෙකති, අනුචිචාරෙති, තඤ්ච පුරිසං භජති, තෙන ච විතතිං අපජ්ජති. අනෙඤ්ජපටිසංසුතතාය ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුසුසුසති, න සොතං ඕදහති, න අඤ්ඤා චිතතං උපට්ඨපෙති¹, න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතතිං අපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතත, පුරිසො සකම්මා ගාමා වා නිගමා වා චීරචීපාචුතොතො අස්ස, සො අඤ්ඤාතරං පුරිසං පයොග්ගො තඛො ගාමා වා නිගමා වා අචීරපකකතතං, සො තං පුරිසං තස්ස ගාමස්ස වා නිගමස්ස වා බෙම්මඤ්ච සුභිකඛතඤ්ච අපපාඛාධතඤ්ච පුච්චෙය්‍ය, තස්ස සො පුරිසො තස්ස ගාමස්ස වා නිගමස්ස වා බෙම්මඤ්ච සුභිකඛතඤ්ච අපපාඛාධතඤ්ච සංසෙය්‍ය. තං කීං මඤ්ඤාසි සුනකඛතත, අපි නු සො පුරිසො තස්ස පුරිසස්ස සුසුසුසෙය්‍ය,² සොතං ඕදහෙය්‍ය, අඤ්ඤා චිතතං උපට්ඨපෙය්‍ය, තඤ්ච පුරිසං භජෙය්‍ය, තෙන ච විතතිං අපජ්ජෙය්‍යා'ති?

එවං භනෙත.

එවමෙච්ච ඛො, සුනකඛතත, ධානමෙනං³ විජ්ජති: යං ඉධෙකච්චො පුරිසපුග්ගලො ලොකාමීසාධිමුතොතො අස්ස, ලොකාමීසාධිමුතතස්ස ඛො සුනකඛතත, පුරිසපුග්ගලස්ස තප්පතිරූපි වෙච්ච කථා සණ්ඨාති. තදනු-ධම්මඤ්ච අනුචිතකෙකති, අනුචිචාරෙති, තඤ්ච පුරිසං භජති, තෙන ච විතතිං අපජ්ජති. අනෙඤ්ජපටිසංසුතතාය ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුසුසුසති, න සොතං ඕදහති, න අඤ්ඤා චිතතං උපට්ඨපෙති¹, න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතතිං අපජ්ජති. සො එවම්ස්ස වෙදිතඛෙබ්බො: අනෙඤ්ජසංයොජනෙන හි ඛො විසංසුතොතො ලොකාමී-සාධිමුතොතො පුරිසපුග්ගලොති.

ධානං ඛො පනෙනං සුනකඛතත, විජ්ජති: යං ඉධෙකච්චො පුරිස-පුග්ගලො අනෙඤ්ජාධිමුතොතො අස්ස, අනෙඤ්ජාධිමුතතස්ස ඛො සුනකඛතත, පුරිසපුග්ගලස්ස තප්පතිරූපි වෙච්ච කථා සණ්ඨාති තදනුධම්මඤ්ච අනුචිතකෙකති, අනුචිචාරෙති, තඤ්ච පුරිසං භජති, තෙන ච විතතිං අපජ්ජති. ලොකාමීසපටිසංසුතතාය ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුසුසුසති, න සොතං ඕදහති, න අඤ්ඤා චිතතං උපට්ඨපෙති¹ න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතතිං අපජ්ජති.

1. උපට්ඨාපෙති - මජ්ඣ. 2. තස්ස සුසුසුසෙය්‍ය - PTS.
3. ධානං එතං - සිමු.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතන, පඤ්චපලාසො ඛකිනා පටුතො අභබ්බො භරිතතාං. එවමෙව ඛො සුනකඛතන, ආනෙඤ්ජාඛිච්ඡිතතං පුරිස-පුඤ්ණං යෙ ලොකාමිසසඤ්ඤප්ඵෙන සෙ පටුතො. සො එවමං වෙදිතබ්බො: ලොකාමිසසඤ්ඤප්ඵෙන හි ඛො විසඤ්ඤාතො: ආනෙඤ්ජාඛිච්ඡිතො: පුරිසපුඤ්ණො'ති.

ථානං ඛො පනෙතං සුනකඛතන, විජ්ජිති: යං ඉධෙකච්චො: පුරිස-පුඤ්ණො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනාඛිච්ඡිතො: අස්ස. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනාඛි-ච්ඡිතතං ඛො සුනකඛතන, පුරිසපුඤ්ණං තප්පතිරුපි චෙව කථා සණ්ඨාති, තදනුධම්මඤ්ච අනුචිතකෙකති අනුචිතාරොති, තඤ්ච පුරිසං භජති, තෙන ච විතති. ආපජ්ජති. ආනෙඤ්ජපරිසඤ්ඤාතො: ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුඤ්ඤති, න සොතං ඕදහති, න අඤ්ඤා විතං උපට්ඨපෙති, න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතති. ආපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතන, පුට්ඨිලා දොධා හිතො අපපට්ඨකීනා හොති. එවමෙව ඛො සුනකඛතන, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනාඛිච්ඡිතතං පුරිසපුඤ්ණං යෙ ආනෙඤ්ජසඤ්ඤප්ඵෙන සෙ හිතො. සො එවමං වෙදිතබ්බො: ආනෙඤ්ජසඤ්ඤප්ඵෙන හි ඛො විසඤ්ඤාතො: ආකිඤ්ච-ඤ්ඤායතනාඛිච්ඡිතො: පුරිසපුඤ්ණො'ති.

ථානං ඛො පනෙතං සුනකඛතන, විජ්ජිති: යං ඉධෙකච්චො: පුරිස-පුඤ්ණො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනාඛිච්ඡිතො: අස්ස, නෙවසඤ්ඤා-නාසඤ්ඤායතනාඛිච්ඡිතතං ඛො සුනකඛතන, පුරිසපුඤ්ණං තප්පති-රුපි චෙව කථා සණ්ඨාති, තදනුධම්මඤ්ච අනුචිතකෙකති. අනුචිතාරොති, තඤ්ච පුරිසං භජති, තෙන ච විතති. ආපජ්ජති. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන-පරිසඤ්ඤාතො: ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුඤ්ඤති, න සොතං ඕදහති, න අඤ්ඤා විතං උපට්ඨපෙති, න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතති. ආපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතන, පුරිසො මනුඤ්ඤභොජනං භුතතාපි ජබ්බියා. තං කිං මඤ්ඤසි සුනකඛතන, අපි නු තස්ස පුරිසං තසමිං භනෙත පුභ භොතඤ්ඤාමාතා? අස්සා'ති?

නො භෙතං භනෙත, තං කිස්ස භෙතු: අදුං හි භනෙත, භතං පටිකඤ්ඤාමමතනති.

එවමෙව ඛො සුනකඛතන, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනාඛිච්ඡිතතං පුරිසපුඤ්ණං යෙ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤප්ඵෙන සෙ විතො. සො එවමං වෙදිතබ්බො: ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤප්ඵෙන හි ඛො විසඤ්ඤාතො: නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනාඛිච්ඡිතො: පුරිස-පුඤ්ණො'ති.

1. භතකමාතා - PTS.

ධානං බො පනෙනං සුභකඛතන, විජ්ජති: යං ඉධෙකච්චො පුරිස-
පුඤ්ඤො සමමානිබ්බානාධිමුතො අස්ස. සමමානිබ්බානාධිමුතනස්ස බො
සුභකඛතන, පුරිසපුඤ්ඤො තප්පතිරුපි චෙච්ච කථා සණ්ඨාති, තදනු-
ධම්මඤ්ච අනුචිතකෙකති, අනුචිචාරෙති, තඤ්ච පුරිසං හජ්ජති, තෙන
ච විතති. ආපජ්ජති, නෙච්චසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනපච්චිසඤ්ඤාතනාය ච
පන කථාය කච්චමානාය න සුඤ්ඤති, න සොනං ඔදහති, න අඤ්ඤා
චිතනං උපට්ඨපෙති, න ච නං පුරිසං හජ්ජති, න ච තෙන විතති.
ආපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි සුභකඛතන, තාලො මජ්ඣකච්චිනො අභබ්බො පුන
විරුලුතියා. එවිමෙච්ච බො සුභකඛතන, සමමානිබ්බානාධිමුතනස්ස
පුරිසපුඤ්ඤො යෙ නෙච්චසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනසඤ්ඤාජනෙ සෙ
උච්චිතනමුලෙ තාලොච්චුකතෙ අනභාවකතෙ¹ ආයතිං අනුපාදධිමෙම.
සො එවිමස්ස චෙදිතබ්බො: 'නෙච්චසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනසඤ්ඤාජනෙන
හි බො විසඤ්ඤාතොනා සමමානිබ්බානාධිමුතො පුරිසපුඤ්ඤො'ති.

ධානං බො පනෙනං සුභකඛතන, විජ්ජති. යං ඉධෙකච්චො
හිකනුනො එවිමස්ස: 'තණ්ඨාබො සලං සමණෙන වුතනං අවිජ්ජාවිස-
දෙසො ඡන්දරාගඛාපාදෙන රුප්පති. තං මෙ තණ්ඨාසලං පභිනං,
අපතීනො අවිජ්ජාවිසදෙසො, සමමානිබ්බානාධිමුතොහමමි'ති. එවි-
මානි² අස්ස අතථං 'ස මානං'. සො යාති සමමානිබ්බානාධිමුතනස්ස
අසප්පායාති, තාති අනුසුඤ්ඤොය: අසප්පායං චකනුනා රුපදස්සනං
අනුසුඤ්ඤොය, අසප්පායං සොතෙන සද්දං අනුසුඤ්ඤොය, අසප්පායං
භානෙන ගඤ්ඤං අනුසුඤ්ඤොය, අසප්පායං ජීවහාය රසං අනුසුඤ්ඤොය,
අසප්පායං කායෙන ඵොට්ඨබ්බං අනුසුඤ්ඤොය, අසප්පායං මනසා ධම්මං
අනුසුඤ්ඤොය. තස්ස අසප්පායං චකනුනා රුපදස්සනං අනුසුඤ්ඤොය,
අසප්පායං සොතෙන සද්දං අනුසුඤ්ඤොය, අසප්පායං භානෙන ගඤ්ඤං
අනුසුඤ්ඤොය, අසප්පායං ජීවහාය රසං අනුසුඤ්ඤොය, අසප්පායං
කායෙන ඵොට්ඨබ්බං අනුසුඤ්ඤොය, අසප්පායං මනසා ධම්මං අනුසුඤ්ඤොය
රුගො චිතනං අනුඤ්ඤොය. සො රුගානුඤ්ඤොයිතෙන චිතනෙන
මරණං වා නිගචෙජ්ජො මරණමතනං වා දුකං.

සෙය්‍යථාපි සුභකඛතන, පුරිසො සලොන විඤ්ඤො අස්ස සච්චෙන
ගාලුපලොපනෙන. තස්ස ඤිතොමච්චො ඤ්ඤතිසාලොතිතා හිසකකා
සලකතනං උපට්ඨාපෙය්‍යං³ තස්ස සො හිසකකා සලකතො සතෙච්ච
චණ්ඤිඛං පරිකතොය, සතෙච්ච චණ්ඤිඛං පරිකතොනා එසතිතා
සලං එසෙය්‍ය, එසතිතා සලං එසෙය්‍යා සලං අබ්බහෙය්‍ය⁴
අපනෙය්‍ය විසදෙය්‍ය සඋපාදිසෙය්‍ය සඋපාදිසෙය්‍යාති⁵ මඤ්ඤමානො⁶ සො
එවිම චදෙය්‍ය: 'අමො පුරිස, උඛතං බො තෙ සලං, අපතීනො

1. {අනභාවං කතෙ - සිමු, මජ්ඣං
{අනභාවං ගතෙ - ස්‍යා. 2. එවිමානි - මජ්ඣං, එවිමානි-ස්‍යා.
3. {අතථං සමානං - PTS, ස්‍යා. 4. උපට්ඨාපෙය්‍යං - සිමු, ස්‍යා, මජ්ඣං.
{අතථං සමානං - සිමු.
5. {අබ්බහෙය්‍ය - සිමු, මජ්ඣං.
{අබ්බහෙය්‍ය - ස්‍යා. 6. අනුපාදිසෙය්‍යාති - ස්‍යා, PTS.
7. ජානමානො - සිමු, මජ්ඣං, ස්‍යා.

එවමෙව ඛො සුභකඛතන, ධානමෙනං විජ්ජති යං ඉධෙකච්චයො භික්ඛුතො: එවමයො: තණ්හා ඛො සලලං සමණෙන චුතතං. අවිජ්ජා: විසදෙසො ඡන්දරුභග්ගා:පාදෙහ රුපාති. තං මේ තණ්හා:සලලං පභිනං, අපභිතො අවිජ්ජා:විසදෙසො. සමම, නිබ්බානාධිමුත්තොහමමථි'ති සමම, නිබ්බානාධිමුත්තයොව සතො සො යාති සමම, නිබ්බානාධි- මුත්තයො අසපායාති, තාති නානුසුඤ්ජොග්ගා: අසපායං චක්ඛනා රුප- දයොනං නානුසුඤ්ජොග්ගා, අසපායං සොතෙන සඤ්ඤං නානුසුඤ්ජොග්ගා, අසපායං ඝාතෙන ගඤ්ඤං නානුසුඤ්ජොග්ගා, අසපායං ජිට්ඨාය රසං නානුසුඤ්ජොග්ගා, අසපායං කායෙන ථොට්ඨබ්බං නානුසුඤ්ජොග්ගා, අසපායං මනසා ධම්මං නානුසුඤ්ජොග්ගා. තයො අසපායං චක්ඛනා රුපදයොනං නානුසුඤ්ජොග්ගා අසපායං සොතෙන සඤ්ඤං නානුසුඤ්ජොග්ගා අසපායං ඝාතෙන ගඤ්ඤං නානුසුඤ්ජොග්ගා අසපායං ජිට්ඨාය රසං නානුසුඤ්ජොග්ගා අසපායං කායෙන ථොට්ඨබ්බං නානුසුඤ්ජොග්ගා අසපායං මනසා ධම්මං නානුසුඤ්ජොග්ගා රුගො චිතතං නානුඤ්ඤොග්ගා, සො හ රුගානුඤ්ඤොග්ගො චිතතෙන නෙව මරණං වා නිගවෙජ්ජොග්ගා, න මරණ- මිතතං වා දුක්ඛං.

උපමා: ඛො මේ අයං සුභකඛතන, කතා අත්ථයො විඤ්ඤාපනාය. අයමෙවෙත්ථ අත්ථො: වණොති ඛො සුභකඛතන, ඡන්තොගං අජ්ඣතතිකානං අයතනානං අභිච්චනං. විසදෙසොති ඛො සුභකඛතන, අවිජ්ජා:යෙනං අභිච්චනං. සලලාති ඛො සුභකඛතන, තණ්හායෙනං අභිච්චනං. එසභිති ඛො සුභකඛතන, සතිසායෙනං අභිච්චනං. සත්ථාති ඛො සුභකඛතන, අරියායෙනං පඤ්ඤාය අභිච්චනං. භිසකො සලල- කතොති ඛො සුභකඛතන, තථාගතයොගං අභිච්චනං අරහතො සමමාසමුඤ්ඤොග්ගා. සො වන සුභකඛතන, භික්ඛු ඡසු එයොගතනෙසු සංචුතකාරී. උපධි දුක්ඛයො මුලනති¹ ඉති විදිතො නිරුපධි, උපධිසඛයො විමුත්තො උපධිසමී වා කායං උපසංහරිස්සති චිතතං වා උපපාදෙස්සති'ති නෙතං ධානං විජ්ජති.

සෙයථාපි සුභකඛතන, ආපාතිකංසො වණ්ණසමපනොගො ගඤ්ඤ- සමපනො රසසමපනො, සො ච ඛො විසෙන සංසධෙතා. අථ පුරිසො ආගවෙජ්ජොග්ගා ජිවිතුකාමො අමරිතුකාමො සුඛකාමො දුක්ඛ- පපිකතුලො. තං කිං මඤ්ඤාසි සුභකඛතන, අපි නු සො පුරිසො අමුං ආපාතිකංසං පිවෙග්ගා. යං ජඤ්ඤා ඉමාහං පිවිතො මරණං වා නිගව්ජාමි, මරණමිතතං වා දුක්ඛ'නති?

නො හෙනං හනො.

එවමෙව ඛො සුභකඛතන, සො වන භික්ඛු ඡසු එයොගතනෙසු සංචුතකාරී උපධි දුක්ඛයො මුලනති ඉති විදිතො නිරුපධි, උපධිසඛයො විමුත්තො උපධිසමී වා කායං උපසංහරිස්සති, චිතතං වා උපපාදෙස්සති'ති නෙතං ධානං විජ්ජති.

1. දුක්ඛමුලං - සා.

80 උපපිපණ්ණාසකො - දෙවදහවගො [8.1.5 සුභකඛනන සුභතං]

සෙය්‍යථාපි සුභකඛනන, ආසිවිසො, භොරවිසො, අථ පුරිසො
ආගච්ඡෙය්‍ය ජීවිතුකාමො අමරිතුකාමො සුඛකාමො දුක්ඛපටිකකුලො.
තං කිං මඤ්ඤයි සුභකඛනන, අපි නු සො පුරිසො අශ්‍රීය්‍ය ආසිවිසය්‍ය
භොරවිසය්‍ය හන්ථං වා අඛ්භුට්ඨං වා යුඤ්ඤෙය්‍ය යං ජඤ්ඤො ඉමිනාභං
දච්චො මරණං වා නිගච්ඡාමි, මරණමත්තං වා දුක්ඛ'නති?

නො හෙතං හතෙන.

එවමෙව ඛො සුභකඛනන, සො වන භික්ඛු ඡසු ඵසායනනෙසු
සංවුතකාරී, උපධි දුක්ඛය්‍ය චූලනති ඉති විදිනො නිරුපධි, උපධි
සංඛිගෙ විශුද්ධො උපධිසමිං වා කායං උපසංභරිස්සති, වීර්‍යං වා
උපපාදෙස්සති'ති හෙතං ධානං විජ්ජති.

ඉදමවොච භගවා, අත්තමනො සුභකඛනෙනා ලිච්ඡවිපුනෙනා
භගවනො භාසිතං අභිනඤ්චි'ති.

සුභකඛනන සුභතං පඤ්චමි.

3. 1. 6

ආනෙඤ්ජ සප්තාය සුත්තං

එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා: කුරුසු විහරති කම්මාසදම්මං නාම කුරුතං නිගමො. නත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති, හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසොස්සං. භගවා එතදවොච:

අතිච්චා භික්ඛවෙ, කාමා තුච්ඡා මොසධම්මා. මායාකතමේතං භික්ඛවෙ, බාලොපනං. යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ච සම්පරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසඤ්ඤා, යා ච සම්පරුසිකා කාමසඤ්ඤා, උභයමේතං මාරධෙය්‍යං, මාරසොසවිසයො, මාරසොසනිවාපො, මාරසොසගොචරො. එතේතෙ පාපකා අකුසලා මානසා අභිජ්ඣාපි බ්‍යාපාදුපි සාරඞ්හාපි සංචත්තනති. තෙව අරියසාවකස්ස ඉධම්මනුසික්ඛතො අනතරුසාය සම්භවනති.

නත්‍ර භික්ඛවෙ අරියසාවතො ඉති පටිසඤ්චිකති: යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා යෙ ච සම්පරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසඤ්ඤා යා ච සම්පරුසිකා කාමසඤ්ඤා, උභයමේතං මාරධෙය්‍යං. මාරසොසවිසයො, මාරසොසනිවාපො, මාරසොසගොචරො. එතේතෙ පාපකා අකුසලා මානසා අභිජ්ඣාපි බ්‍යාපාදුපි සාරඞ්හාපි සංචත්තනති. තෙව අරියසාවකස්ස ඉධම්මනුසික්ඛතො අනතරුසාය සම්භවනති. යනත්‍ර නාහං විපුලෙන මහස්සතෙන චේතසා විහරෙය්‍යං අභිභුග්‍ය ලොකං අධිට්ඨාය මනසා. විපුලෙන හී මෙ මහස්සතෙන චේතසා විහරතො අභිභුග්‍ය ලොකං අධිට්ඨාය මනසා. යෙ පාපකා අකුසලා මානසා අභිජ්ඣාපි සාරඞ්හාපි, තෙ න භවිස්සනති. තෙසං පහානා අපරිත්තඤ්ච මෙ චීතතං භවිස්සති, අපමාණං සුභාවිත'නති. තස්ස එවං පටිපත්තස්ස තඛබ්බුලවිහාරිනො ආයතනෙ චීතතං පසිද්ධි. සම්පසාදෙ සති එතරහී වා ආනෙඤ්ජ¹ සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අභිඞ්ච්චති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචත්තනතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආනෙඤ්ජපභං. අයං භික්ඛවෙ, පඨමා ආනෙඤ්ජසප්තායා පටිපදා අකම්මායති.

1. ආනෙජ්ජං - සිඞ්ඞු.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියතාවකො ඉති පටිසඤ්චික්ඛති, යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ච සම්පරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසඤ්ඤා යා ච සම්පරුසිකා කාමසඤ්ඤා, යං කිඤ්චි රූපං¹ චත්තාරි ච මහාභුතාති චතුත්තඤ්ච මහාභුතානං රූප'නති. තස්ස ඵලං පටිපත්තස්ස තබ්බහුලවිහාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සම්පසාදෙ සති ඵතරහි වා ආනෙඤ්ජං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අධිඡ්චවති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචත්තතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආනෙඤ්ජපගං. අයං භික්ඛවෙ, දුතීයා ආනෙඤ්ජ-සපායා පටිපදා අකඛායති.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියතාවකො ඉති පටිසඤ්චික්ඛති. යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ච සම්පරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසඤ්ඤා යා ච සම්පරුසිකා කාමසඤ්ඤා, යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා රූපා, යෙ ච සම්පරුසිකා රූපා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා රූපසඤ්ඤා යා ච සම්පරුසිකා රූපසඤ්ඤා, උභයමේතං අනිච්චං යදනිච්චං තං නාලං අභිනජ්ඣං, නාලං අභිච්ඡිද්දං, නාලං අජේඛාසිඤ්ඤාති. තස්ස ඵලං පටිපත්තස්ස තබ්බහුලවිහාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සම්පසාදෙ සති ඵතරහි වා ආනෙඤ්ජං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අධිඡ්චවති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචත්තතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආනෙඤ්ජපගං. අයං භික්ඛවෙ, තතීයා ආනෙඤ්ජ-සපායා පටිපදා අකඛායති.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියතාවකො ඉති පටිසඤ්චික්ඛති. යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ච සම්පරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසඤ්ඤා යා ච සම්පරුසිකා කාමසඤ්ඤා, යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා රූපා, යෙ ච සම්පරුසිකා රූපා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා රූපසඤ්ඤා යා ච සම්පරුසිකා රූපසඤ්ඤා, යා ච ආනෙඤ්ජසඤ්ඤා, සබ්බා සඤ්ඤා යජ්ජේතවා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති. ඵතං සන්තං ඵතං පණීතං යදිදං ආකිඤ්චඤ්ඤායතන'නති. තස්ස ඵලං පටිපත්තස්ස තබ්බහුලවිහාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සම්පසාදෙ සති ඵතරහි වා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජති. පඤ්ඤාය වා අධිඡ්චවති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචත්තතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආකිඤ්චඤ්ඤා-යතනුපගං. අයං භික්ඛවෙ, පඨමා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසපායා පටිපදා අකඛායති.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියතාවකො අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූල-ගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා ඉති පටිසඤ්චික්ඛති: සුඤ්ඤමීදං අනෙතන වා අත්තනිදෙත වා'ති. තස්ස ඵලං පටිපත්තස්ස තබ්බහුල-විහාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති සම්පසාදෙ සති ඵතරහි වා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අධිඡ්චවති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචත්තතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආකිඤ්චඤ්ඤායතනුපගං. අයං භික්ඛවෙ, දුතීයා ආකිඤ්චඤ්ඤා-යතනසපායා පටිපදා අකඛායති.

1. යං කිඤ්චි රූපං සබ්බං රූපං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියයාවකො ඉති පටිසඤ්චිකති: නාහං කචනි කසාචි කිඤ්චනතතයම්, න ච මම කචනි කියම්චි කිඤ්චන- තප්පි'ති' තසා ඵලං පටිපත්තසා තබ්බසුලච්චාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සමපසාදෙ සති ඵතරගි වා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අභිමුච්චති. කායසා හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචතතතිකං විඤ්ඤාණං අසා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනුපගං. අයං භික්ඛවෙ, තතියා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසප්පායා පටිපද අකඛායති.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉති පටිසඤ්චිකති. යෙ ව දිට්ඨධම්මකා කාමා යෙ ව සමපරුසිකා කාමා, යා ව දිට්ඨධම්මකා කාමසඤ්ඤා යා ව සමපරුසිකා කාමසඤ්ඤා, යෙ ව දිට්ඨධම්මකා රූපා යෙ ව සමපරුසිකා රූපා, යා ව දිට්ඨධම්මකා රූපසඤ්ඤා යා ව සමපරුසිකා රූපසඤ්ඤා, යා ව ආනෙඤ්ජසඤ්ඤා, යා ව ආකිඤ්චඤ්ඤා- යතනසඤ්ඤා, සබ්බා සඤ්ඤා යතේතා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති. ඵතං සත්තං ඵතං පණීතං යදිදං නෙචසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන'නති. තසා ඵලං පටිපත්තසා තබ්බසුලච්චාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සමපසාදෙ සති ඵතරගි වා නෙචසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අභිමුච්චති. කායසා හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචතතතිකං විඤ්ඤාණං අසා නෙචසඤ්ඤානාසඤ්ඤා- යතනුපගං, අයං භික්ඛවෙ, නෙචසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසප්පායා පටිපද අකඛායති.

ඵලං වුත්තෙ ආයසමා ආනඤ්ඤා භවන්තං ඵතදවොච : 'ඉධ භනෙත. භික්ඛු ඵලං පටිපතො, හොති, නො චසා, නො ච මෙ සියා න භවිසාති, න මෙ භවිසාති. යදප්පි යං භුතං තං පජ්ඣාමි'ති ඵලං උපෙකඛං පටිලභති. පරිනිබ්බායෙය්‍ය නු ඛො සො භනෙත, භික්ඛු න වා පරි- නිබ්බායෙය්‍යා'ති.

අපෙපේකච්චො ආනඤ්ඤා භික්ඛු පරිනිබ්බායෙය්‍ය, අපෙපේකච්චො භික්ඛු න පරිනිබ්බායෙය්‍යා'ති.

කො නු ඛො භනෙත හෙතු, කො පච්චයො, යෙනපෙපේකච්චො භික්ඛු පරිනිබ්බායෙය්‍ය, අපෙපේකච්චො භික්ඛු න පරිනිබ්බායෙය්‍යාති.

ඉධානඤ්ඤා භික්ඛු ඵලං පටිපතො, හොති : 'නො චසා, නො ච මෙ සියා. න භවිසාති. න මෙ භවිසාති. යදප්පි යං භුතං තං පජ්ඣාමි'ති ඵලං උපෙකඛං පටිලභති. සො තං උපෙකඛං අභිනඤ්ඤාති, අභිචදති, අජේඤ්ඤාය තිට්ඨති. තසා තං උපෙකඛං අභිනඤ්ඤාතො අභිචදතො අජේඤ්ඤාය තිට්ඨතො තං නිසිතං හොති විඤ්ඤාණං, තදුපාදතං. සඋපාදතො ආනඤ්ඤා භික්ඛු න පරිනිබ්බායෙය්‍යා'ති.

1. කිඤ්චනං නප්පිති - සිමු, මජ්ඣං, PTS.

‘කහමපන සො හනෙත, හිකඛු උපාදියමානො උපාදියතී’ති.

නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං ආනන්දතී.

උපාදනසෙට්ඨං කීර සො හනෙත, හිකඛු උපාදියමානො උපාදියතීති.

උපාදනසෙට්ඨං හි සො ආනන්ද, හිකඛු උපාදියමානො උපාදියතී. උපාදනසෙට්ඨං ගෙතං ආනන්ද, යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං.

ඉධානන්ද, හිකඛු එවං පටිපනො හොති : නො ච ස්ස, නො ච මේ සියා. න හවිස්සති. න මේ හවිස්සති. යදච්චි යං භුතං තං පජ්ඣමී’ති. එවං උපෙකං පටිලහති. සො තං උපෙකං නාහිනන්දතී, නාහිවදතී, නාජේකාසාය තිට්ඨති. තස්ස තං උපෙකං අනහිනන්දතො අනහිවදතො අනජේකාසාය තිට්ඨතො න තං නිසසිතං හොති විඤ්ඤාණං, න තදුපාදනං අනුපාදනො ආනන්ද, හිකඛු පරිනිබ්බායතීති.

අවුත්ථිං හනෙත! අබ්භුතං හනෙත! නිස්සාය නිස්සාය කීර නො හනෙත, හහවතා ඕහස්ස නිත්ථරණො අකඛාතා. කතමො පන හනෙත, අරියො විමොකෙඛාති

ඉධානන්ද, අරියසාවකො හිකඛු ඉතිපටිසඤ්චිකඛති : යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ච සමපරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසඤ්ඤා, යා ච සමපරුසිකා කාමසඤ්ඤා යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා රූපා, යෙ ච සමපරුසිකා රූපා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා රූපසඤ්ඤා, යා ච සමපරුසිකා රූපසඤ්ඤා, යා ච ආනෙඤ්ජපපාය, යා ච ආකීඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤා, යා ච නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤා, එස සකකායො, යාවතා සකකායො, එතං අමතං යදිදං අනුපාද චිත්තස්ස විමොකෙඛා.

ඉති ඛො ආනන්ද, දෙසිතා මයා ආනෙඤ්ජපපායං පටිපදා, දෙසිතා ආකීඤ්චඤ්ඤායතනසපායං පටිපදා, දෙසිතා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසපායං පටිපදා, දෙසිතා නිස්සාය නිස්සාය ඕහස්ස නිත්ථරණො, දෙසිතො අරියො විමොකෙඛා. යං ඛො ආනන්ද, සත්ථාර කරණීයං සාවකානං හිනෙසිතා අනුකම්පකෙන අනුකම්පං උපාදය. කතං චො තං මයා. එතාති ආනන්ද, රූකඛමුලාහි, එතාති සුඤ්ඤාගාරාහි, ක්ඛායථ ආනන්ද, මා පමාදන්ථ, මා පච්ඡා විපට්ඨසාරිනො අනුචන්ථ. අයං චො අමාකං අනුසාසතීති.

ඉදමචොච හහවා, අත්තමනො ආයසමා ආනන්දෙ හහවනො භාසිතං අහිනන්දීති.

3. 1. 7

ගණකමොග්ගලොන සුඛයං

එවං මේ සුඛයං එකං සමයං භගවා සාවිඤ්චියං විහරති පුබ්බාරුමේ මිභාරමාතුපාසාදෙ. අඵ ඛො ගණකමොග්ගලොනො චුභමණො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි, උපසඛිකමිනි භගවතා සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනියං කථං සාරණියං¹ විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිනොතා ඛො ගණකමොග්ගලොනො චුභමණො භගවන්තං එතදවොච :

සෙය්‍යථාපි හො ගොතම, ඉමස්ස මිභාරමාතු පාසාදස්ස දිස්සති අනුපුබ්බසිකකා අනුපුබ්බකිරියා අනුපුබ්බපච්චපද, යදිදං යාව පච්චමා සොපානකලෙඛරා² ඉමෙසමපි හි හො ගොතම චුභමණොනං දිස්සති අනුපුබ්බසිකකා අනුපුබ්බකිරියා අනුපුබ්බපච්චපද, යදිදං අජේඛනෙ. ඉමෙසමපි හි හො ගොතම, ඉස්සාසානං දිස්සති අනුපුබ්බසිකකා අනුපුබ්බකිරියා අනුපුබ්බපච්චපද යදිදං ඉස්සන්තෙ. අභ්‍යාකමපි හි හො ගොතම, ගණකානං ගණනාජීවානං³ දිස්සති අනුපුබ්බසිකකා අනුපුබ්බකිරියා අනුපුබ්බපච්චපද, යදිදං සඛිඛානෙ. මයං හි හො ගොතම, අනොචාසි ලුහිනා පඨමං එවං ගණාපෙම : එකං එකකං, දො දුකා, තිණි තිකා, චතතාරි චතුකකා, පඤ්ඤා පඤ්ඤාකා, ජ ජකකා, සත්ත සත්තකා, අධ් අධ්කා, නච නචකා, දස දසකාති; සතමපි මයං හො ගොතම, ගණාපෙම. හිග්‍යොපි ගණාපෙම සකකානු ඛො හො ගොතම, ඉමෙසමපි ධම්මවිනයෙ එවමෙව අනුපුබ්බසිකකා අනුපුබ්බකිරියා අනුපුබ්බපච්චපද පඤ්ඤාපෙතු'නති.

සකකා චුභමණ, ඉමෙසමපි ධම්මවිනයෙ අනුපුබ්බසිකකා අනුපුබ්බකිරියා අනුපුබ්බපච්චපද පඤ්ඤාපෙතුං. සෙය්‍යථාපි චුභමණ, දකො අස්සදමකො හදුං අස්සාජාතියං ලුහිනා පඨමෙනෙව මුඛාධානෙ කාරණං කාරෙති. අඵ උත්තරිං කාරණං කාරෙති. එවමෙව ඛො චුභමණ, තථාගතො පුරිසදමමං⁴ ලුහිනා පඨමං එවං විනෙති : 'එහි නිං හිකුඤ්ඤා, සිලවා හොහි පාතිමොකකසංවරසංවුතො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො, අණුමනෙතසු චජේජසු හයදස්සාවි සමාදය සිකඛසු සිකඛාපදෙසු'ති.

ගතො ඛො චුභමණ, හිකුඤ්ඤා සිලවා හොහි, පාතිමොකකසංවරසංවුතො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො, අණුමනෙතසු චජේජසු හයදස්සාවි සමාදය සිකඛති සිකඛාපදෙසු. තමෙනං තථාගතො උත්තරිං විනෙති : 'එහි නිං හිකුඤ්ඤා, ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තඤ්ඤා ගොහි, චකුඤ්ඤා රූපං දිස්සා මා නිමිත්තඤ්ඤාහි ගොහි මානුඛ්‍යඤ්ඤාහි සන්ධානිකරණමෙනං චකුඤ්ඤායං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාසංවේදස්සං, තස්ස සංවරය පච්චජාහි. රකඛාහි චකුඤ්ඤායං චකුඤ්ඤායෙ සංවරං ආපජාහි. සොතෙන සඤ්ඤා සුඤ්ඤා - පෙ - භානෙන ගඤ්ඤා භාසිනා - පෙ - ජීව්‍යාය රසං සාසිනා - පෙ - කායෙන ථොච්චිඛං චුසිනා - පෙ - මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය මා නිමිත්තඤ්ඤාහි ගොහි මානුඛ්‍යඤ්ඤාහි සන්ධානිකරණමෙනං මනිජ්ඤායං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාසංවේදස්සං, තස්ස සංවරය පච්චජාහි. රකඛාහි මනිජ්ඤායං. මනිජ්ඤායෙ සංවරං ආපජාහි'ති.

1. සාරණියං - මජ්ඣිම. 3 ගණානං ගණනාජීවානං - PTS.
2. පච්චමසොපානකලෙඛරා - සීමු. 4. පුරිසධම්මං - සීමු.

යනො බො බ්‍රාහ්මණ, හිකුටු ඉඤ්ඤෙසු ගුතනථාඤ්ඤෙ හොති. තමෙන තථාගතො උතතරිං විනෙති: 'එහි තිං හිකුටු, හොජනෙ මතනඤ්ඤා හොති. පටිසඛ්ඛා යොතිසො ආභාරං ආභාරෙය්‍යාසි. නෙව දවාය න මද්දය න මණ්ඩනාය න විගුහනාය යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස සීතියා යාපනාය විහිංසුපරතියා බ්‍රහ්මවරියානුග්ගහාය, ඉති පුරුණඤ්ඤා වෙදනං පටිහඛ්ඛාමි, නවඤ්ඤා වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ව මෙ හවිස්සති අනවජ්ජනා ව ඵාසු විහාරෙ වා'ති.

යනො බො බ්‍රාහ්මණ, හිකුටු හොජනෙ මතනඤ්ඤා හොති. තමෙන තථාගතො උතතරිං විනෙති: 'එහි තිං හිකුටු, ජාගරියං අනුසුතො විහරති, දිවතං වඩකමෙන නිසජ්ජාය ආචරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි. රතතියා පඨමං යාමං වඩකමෙන නිසජ්ජාය ආචරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි, රතතියා මජ්ඣමං යාමං දකඛිණෙන පස්සෙන සිහසෙය්‍යං කප්පෙය්‍යාසි පාදෙ පාදං අව්වාධාය සනො සමප- ජානො උධිංතනඤ්ඤං මනසි කරිත්වා, රතතියා පඨවිමං යාමං පච්චුධිංත වඩකමෙන නිසජ්ජාය ආචරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි'ති.

යනො බො බ්‍රාහ්මණ, හිකුටු ජාගරියං අනුසුතො හොති තමෙන තථාගතො උතතරිං විනෙති 'එහි තිං හිකුටු, සතිසමපජ්ඤෙඤ්ඤන සමනාගතො හොති 'අභිකකනො පටිකකනො සමපජානකාරී, ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී, සමමිඤ්ඤිතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී, සඛ්ඛාච්චතනවිවරධාරණෙ සමපජානකාරී, අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී, උච්චාරපස්සාවකමෙව සමපජානකාරී, ගතෙ සිතෙ නිසිනො සුතො ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී'ති.

යනො බො බ්‍රාහ්මණ, හිකුටු සතිසමපජ්ඤෙඤ්ඤන සමනාගතො හොති. තමෙන තථාගතො උතතරිං විනෙති: 'එහි තිං හිකුටු, විචිත්තං සෙනාසනං හජී අරඤ්ඤං රුකඛමුලං පබ්බතං කඤ්ඤං කිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අබ්බොකාසං පලාලපුඤ්ඤං'නති. සො විචිත්තං සෙනාසනං හජති අරඤ්ඤං රුකඛමුලං පබ්බතං කඤ්ඤං කිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අබ්බොකාසං පලාලපුඤ්ඤං.

සො පච්ජාහතනං පිණ්ඩපාතපටිකකනො නිසිදති පලලඛකං ආභුජ්ජිතා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිච්ඡිටං සතිං උපධිපෙත්වා, සො අභිජ්ඣං ලොකෙ පහාය විගතාභිජ්ඣන වේදනා විහරති. අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙහි, බ්‍යාපාදපදෙසං පහාය අබ්‍යාපනාවිතො විහරති සබ්බපාණභුතහිතානු- කමපි. බ්‍යාපාදපදෙසා චිත්තං පරිසොධෙති පිනමිඤ්ඤං පහාය විගත පිනමිඤ්ඤො විහරති ආලොකසඤ්ඤා සනො සමපජානො, පිනමිඤ්ඤා චිත්තං පරිසොධෙති උඤ්චවකුකකුචං පහාය අනුඤ්ඤො විහරති අජ්ඣිතනං වූපසනාවිතො. උඤ්චවකුකකුචං චිත්තං පරිසොධෙති. විචිතිව්ජං පහාය තිණ්ණවිචිතිව්ජො විහරති. අකථවකපී කුසලෙසු ධම්මෙසු විචිතිව්ජාය චිත්තං පරිසොධෙති.

1. හජ්ජා - සිච්චි, මජ්ජං.

සො ඉමෙ පඤ්ච නිවරණේ පහාය වෙනසො උපකක්ඛලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණේ විවිච්චව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධමමෙහි සවිතකකං සච්චාරං විචෙකජං පිතියුඛං පඨමං කුඤ්ඤං¹ උපසම්පජ්ජි විහරති විතකකච්චාරනං චූපසමා අජ්ඣතං සම්පසාදනං වෙනසො එකොදිභාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතියුඛං දුතියං කුඤ්ඤං² උපසම්පජ්ජි විහරති. පිතියා ච විරුගා උපෙකකකො ච විහරති සතො ච සම්පජ්ජො සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති. යං තං අරියා ආච්ඤ්ඤානි, උපෙකකකො සතියා සුඛච්චාරති. තං තතියං කුඤ්ඤං³ උපසම්පජ්ජි විහරති. සුඛස්ස ච පහානා දුකස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ඛිතමා අදුකඛමුඤ්චං උපෙකකාසතිපාරිසුද්ධිං චතුථං කුඤ්ඤං⁴ උපසම්පජ්ජි විහරති.

සෙ ඛො තෙ බ්‍රාහ්මණ, හිකඤ්ඤා සෙඛා⁵ අප්පත්තමානසා⁶ අනුත්තරං ගොගකෙඛමං පත්ථමානා විහරන්ති. තෙසු මෙ අයං ඵවරුපි අනුසාසනී භොති: 'සෙ පන තෙ හිකඤ්ඤා අරහතො: සිණාසවා චූචිතවනො: කතකරණීයා මහිතභාරා අනුප්පත්තසද්ධා: පරිකක්ඛණභවසඤ්ඤාජනා සම්මදඤ්ඤා විශ්ලික්ඛා. තෙසං ඉමෙ ධම්මා: දිට්ඨධම්මසුඛච්චාරාය වෙච්ච සංවිතතනි සතිසම්පජ්ඤාය වා'ති.

ඵචං චූචිතෙත ගණකමොග්ගලානො: බ්‍රාහ්මණො: ගභවනනං ඵතදවොච: 'කිනඤ්ඤා ඛො භොතො: ගොතමස්ස සාවකා භොතා: ගොතමෙන ඵචං ඔච්චිතමානා: ඵචං අනුසාසිතමානා: සබ්බෙව අච්චනන-තිට්ඨං තිබ්බානං ආරුධෙත්ති, උදුඤ්ච එකච්චෙ නාරුධෙත්ති'ති?

අප්පෙකච්චෙ ඛො බ්‍රාහ්මණ, මම සාවකා මයා: ඵචං ඔච්චිතමානා: ඵචං අනුසාසිතමානා: අච්චනනතිට්ඨං තිබ්බානං ආරුධෙත්ති, එකච්චෙ නාරුධෙත්ති'ති.

කො ඤ්ඤා ඛො භො ගොතම, හෙතු, කො පච්චයො, යං තිට්ඨතෙව තිබ්බානං, තිට්ඨති තිබ්බානගාමිමග්ගො, තිට්ඨති ගචං ගොතමො: සමාදපෙතා, අඵ ච පන භොතො: ගොතමස්ස සාවකා භොතා: ගොතමෙන ඵචං ඔච්චිතමානා: ඵචං අනුසාසිතමානා: අප්පෙකච්චෙ අච්චනනතිට්ඨං තිබ්බානං ආරුධෙත්ති, එකච්චෙ නාරුධෙත්ති'ති.

තෙන හි බ්‍රාහ්මණ, තඤ්ඤාවෙත්ථ පටිපුච්චිස්සාමි. යථා තෙ ඛමෙය්‍ය, තථා තං ඛ්‍යාකරෙය්‍යාසි. 'තං කිං මඤ්ඤාසි බ්‍රාහ්මණ, කුසලො: තිං රුජගහගාමිස්ස මග්ගස්සා'ති?

ඵචං භො, කුසලො අහං රුජගහගාමිස්ස මග්ගස්සා'ති.

තං කිං මඤ්ඤාසි බ්‍රාහ්මණ, ඉධ පුරිසො ආගච්චෙය්‍ය රුජගහං ගනතුකාමො, සො තං උපසම්පජ්ජිතො: ඵචං වදෙය්‍ය: 'ඉච්චාමහං ගතො, රුජගහං ගනතුං, තස්ස මේ රුජගහස්ස මග්ගං උපදිතාති. තමෙනං තිං ඵචං වදෙය්‍යාසි: 'එහච්චො: පුරිස, අයං මග්ගො රුජගහං ගච්චති, තෙන ඉච්චනතං ගච්ච, තෙන ඉච්චනතං ගතවා: දකඛිස්සාසි අච්චිතං නාම ගාමිං, තෙන ඉච්චනතං ගච්ච, තෙන ඉච්චනතං ගතවා: දකඛිස්සාසි අච්චිතං නාම නිගමිං, තෙන ඉච්චනතං ගච්ච, තෙන ඉච්චනතං ගතවා: දකඛිස්සාසි රුජගහස්ස ආරුමරුමණෙය්‍යකං චනරුමණෙය්‍යකං භුමිරුමණෙය්‍යකං පොකඛරණී-රුමණෙය්‍යක'න්ති. සො තයා: ඵචං ඔච්චිතමානො: ඵචං අනුසාසිතමානො: උමමග්ගං ගහෙත්ති: පච්චාච්චිඛො: ගච්චෙය්‍ය.

1. පඨමජ්ඣානං - සිඹු, PTS. 2. දුතියජ්ඣානං - සිඹු, PTS.
 3. තතියජ්ඣානං - සිඹු, PTS. 4. චතුථජ්ඣානං - සිඹු, PTS.
 5. සෙකකා - සිඹු, මජ්ඣ. 6. අප්පත්තමානසා - සිඹු, මජ්ඣ.

අප දුකියො පුරිසො ආගවෙජයා රුජගහං ගනතුකාමො. සො තං උපසඛකමිනා එවං වදෙයා : 'ඉච්ඡාමහං හනෙත, රුජගහං ගනතුං. නසා මෙ රුජගහසා මහං උපදිසා'ති. නමෙනං නිං එවං වදෙයාසි : එහලොහා පුරිස, අයං මහො රුජගහං ගච්ඡති, තෙන ඉුහුතතං ගච්ඡ, තෙන ඉුහුතතං ගනතුා දකඛිසාසි අමුකං නාම ගාමං, තෙන ඉුහුතතං ගච්ඡ, තෙන ඉුහුතතං ගනතුා දකඛිසාසි අමුකං නාම නිගමං, තෙන ඉුහුතතං ගච්ඡ, තෙන ඉුහුතතං ගනතුා දකඛිසාසි රුජගහසා ආරුමිරුමණෙයාතං වතරුමණෙයාතං භුමිරුමණෙයාතං පොකඛරණිරුමණෙයාතක'නති. සො තයා එවං ඔවදියමානො එවං අනුසාසියමානො සොඤ්ඤා රුජගහං ගවෙජයා.

කො හු ඛො බ්‍රාහ්මණ, හෙතු, කො පච්චයො, යං තිට්ඨතෙව රුජගහං තිට්ඨති රුජගහගාමී මහො, තිට්ඨති තං සමාදපෙතා. අප්ච පන තයා එවං ඔවදියමානො එවං අනුසාසියමානො එකො පුරිසො උමමහං ගහෙනා පච්ඡාමුඛො ගවෙජයා. එකො සොඤ්ඤා රුජගහං ගවෙජයා'ති?

එන ඝ්‍රාහං හො ගොතම කරෙමි, මහකඛාසිහං හො ගොතමා'ති.

එවමෙව ඛො බ්‍රාහ්මණ, තිට්ඨතෙව තිබ්බානං, තිට්ඨති තිබ්බානගාමි- මහො, තිට්ඨාමහං සමාදපෙතා, අප්ච පන මම සාචකා මයා එවං ඔවදියමානා එවං අනුසාසියමානා අපෙකවෙව අච්චනතතිට්ඨං තිබ්බානං ආරුධෙනති, එකවෙව නාරුධෙනති. එන ඝ්‍රාහං බ්‍රාහ්මණ, කරෙමි මහකඛාසිහං බ්‍රාහ්මණ, තථාගතො'ති.

එවං වුතෙන ගණකමොගලොනො බ්‍රාහ්මණො හගච්ඡතං එතදවොච : 'යෙමෙ හො ගොතම, පුග්ගලා අසාධා ජීවිකන්ථා¹ අගාරඤ්ඤා අනගාරිතං පබ්බජිතා සඨා මායාවිනො කෙට්ඨිනො² උභිතා උනනලා වපලා ඉමරා විකිණණවාචා ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහනආරු හොජනෙ අමතඤ්ඤානො ජාගරිතං අනුසුතතා සාමඤ්ඤා අනපෙකච්චනො³ සිකඛාය න තිබ්බගාරවා බාහුලිකා⁴ සාචලිකා මිකකමනෙ පුබ්බඛගමා පච්චෙකෙ නිකඛිතතධුරු කුසිතා භිනවිරිතා ඉට්ඨසාතිනො අසමපජානා අසමාහිතා විබහනචිතතා දුපඤ්ඤා එලමුගා, න තෙහි හවං ගොතමො සද්ධිං සංවසති.

යෙ පනමෙ කුලපුතතා සඤ්ඤා අගාරඤ්ඤා අනගාරිතං පබ්බජිතා අසඨා අමායාවිනො අකෙට්ඨිනො අනුභිතා අනුනලා අවපලා අමුඛරා අවිකිණණවාචා ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහනආරු හොජනෙ මතඤ්ඤානො ජාගරිතං අනුසුතතා සාමඤ්ඤා අනපෙකච්චනො සිකඛාය තිබ්බගාරවා න බාහුලිකා න සාචලිකා මිකකමනෙ නිකඛිතතධුරු පච්චෙකෙ පුබ්බඛගමා ආරුභිවිරිතා පච්චතතා උපච්චිතසාතිනො සමපජානා සමාහිතා එකගච්චතතා පඤ්ඤාචනො⁵ අනෙලමුගා, තෙහි හවං ගොතමො සද්ධිං සංවසති.

-
- 1. ජීවිකන්ථා න සඤ්ඤා - මජ්ඣං.
 - 2. කෙතඤ්ඤා - මජ්ඣං.
 - 3. අනපෙකච්චනො - PTS.
 - 4. බාහුලිකා - සා,
 - 5. පඤ්ඤාචනො - සිමු.

98 උපපි. - දෙවදහවගෙහා [3.1.7 ගණකමොගහලොනි සුභතං]

සෙය්‍යථාපි හො ගොතමි, යෙ කෙච්චි මුලගකිා, කාලානුසාරිකං¹ තෙසං අඤ්ඤාමකිංයති. යෙ කෙච්චි සාරගකිා, ලොභිතවිඤ්ඤානං තෙසං අඤ්ඤාමකිංයති. යෙ කෙච්චි පුප්ඵගකිා, වසසිකං තෙසං අඤ්ඤාමකිංයති. ඵච්චෙව ඛො හොතො ගොතමිසා ඕවාදො පරමජ්ඣවලෙමසු.

‘අභිකක්ඛනං හො ගොතමි, අභිකක්ඛනං හො ගොතමි, සෙය්‍යථාපි හො ගොතමි, තිකකුජ්ඣිතං වා උකකුජ්ඣය්‍ය, පච්චිත්තනං වා විචරෙය්‍ය, මුලගසා වා මඤ්ඤා ආචිකෙඛය්‍ය, අකිකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ඛාරෙය්‍ය වකඤ්ඤානො රූපානි දකඛිනති’ති ඵච්චෙවං හොතා ගොතමෙත අනෙකපරිසායෙන ධම්මො පකාසිතො. ඵසාහං භවිතං ගොතමිං සරණං භවිතං ධම්මස්ස භික්ඛසම්මස්ස. උපාසකං මං භවං ගොතමො ඛාරෙතු අජ්ඣතඤ්ඤා පාඤ්ඤාපෙතං සරණං ගතන්ති.

ගණක මොගහලොනි සුභතං සභතමං.

1. කාලානුසාරි - සිද්ධි, මජ්ඣං.

3. 1. 8

ගෞරවකමෝගගලොන සුභකං

එවං මේ සුභකං: එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දෙ රුජගහෙ විහරති වෙඵ්ඵනෙ කලන්දකනිවාපෙ අචිරපරිනිබ්බුතෙ භගවති. තෙන ඛො පන සමයෙන රුජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුතො: රුජගහං පච්චිකාමාරුපෙති රඤ්ඤෙ පච්චෙතස්ස ආතඛකමානො. අඵ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ පුබ්බන්හසමයං නිවානෙති: පත්තච්චිරං ආදං රුජගහං පිණ්ඩාය පාවිසි.

අඵ ඛො ආයස්මතො ආනන්දස්ස එතදභොසි: ‘අතිපභගො ඛො නාව රුජගහං¹ පිණ්ඩාය චරිතුං, යනුනාහං යෙන ගෞරවකමෝගගලොනස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස කම්මනො, යෙන ගෞරවකමෝගගලොනො බ්‍රාහ්මණො, තෙනුපසඛකමෙය්’නති. අඵ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන ගෞරවකමෝගගලොනස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස කම්මනො, යෙන ගෞරවකමෝගගලොනො බ්‍රාහ්මණො, තෙනුපසංකම්. අද්දා ඛො ගෞරවකමෝගගලොනො බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං ආනන්දං දුරතොච ආගච්ඡන්තං. දිස්සාන ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදචොච:

‘එතු ඛො භවං ආනන්දෙ, ස්වාගතං භොතො ආනන්දස්ස, චිරස්ස ඛො භවං ආනන්දෙ ඉමං පරියායමිකාසි යදිදං ඉධාගමනාය. නිසිදතු භවං ආනන්දෙ, ඉදමාසනං පඤ්ඤත්ත’නති. නිසිදි ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ පඤ්ඤතෙත ආසනෙ. ගෞරවකමෝගගලොනොපි ඛො බ්‍රාහ්මණො අඤ්ඤතරං නිචං ආසනං ගහෙති: එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිතො ඛො ගෞරවකමෝගගලොනො බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදචොච:

අච්චි නු ඛො භො ආනන්ද², එකභික්ඛුපි තෙහි ධම්මෙහි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං සම්මන්තාගතො, යෙහි ධම්මෙහි සම්මන්තාගතො සො භවං ගොධමො අභොසි අරහං සම්මාසම්බුඤ්ඤො’ති.

නච්චි ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකභික්ඛුපි තෙහි ධම්මෙහි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං සම්මන්තාගතො, යෙහි ධම්මෙහි සම්මන්තාගතො සො භගවා අභොසි අරහං සම්මාසම්බුඤ්ඤො. සො හි බ්‍රාහ්මණ, භගවා අනුප්පන්තස්ස මහස්ස උප්පාදෙතා, අසඤ්ජාතස්ස මහස්ස සඤ්ජනො අනකඛාතස්ස මහස්ස අකඛාතා, මහඤ්ඤු මහවිදු මහකොච්චෙදො, මහානුගා ච පන එතරහි සාවකා විහරන්ති පච්ඡා සම්මන්තාගතා’ති.

1. රුජගහෙ - සිඹු, මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. අච්චි ඛො ආනන්ද - PTS.

අයඤ්චි හිදං අයසමනො අනන්දස්ස ගොපකමොහගලානෙන
වුභමණෙන සද්ධිං අන්තරුකථා විපකතා හොති¹. අථ ඛො වස්ස-
කාරෙ වුභමණො මගධමහාමනෙතා රුජගහෙ කමමනෙත අනුසඤ්ඤාය-
මානො යෙන ගොපකමොහගලානස්ස වුභමණස්ස කමමනෙතා යෙන
අයසමා අනන්දො තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිනිචා අයසමනා අනන්දෙන
සද්ධිං සමමොද්දි, සමමොදනීයං කථං සාරණීයං² විතියාරෙතා එකමන්තං
නිසීදි. එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො වස්සකාරෙ වුභමණො මගධ-
මහාමනෙතා අයසමන්තං අනන්දං එතදවොච: කායනුඤ්ඤා හො අනන්ද³,
එතරහි කථාය සන්තිසින්නා, කා ච පන වො අන්තරු කථා විපකතා'ති?

ඉධ මං වුභමණ, ගොපකමොහගලානො වුභමණො එවමාහ:
'අජී නු ඛො හො අනන්ද, එකහිකුච්චි තෙහි ධමමෙහි සබ්බෙන
සබ්බං සබ්බථා සබ්බං සමන්තාගතො, යෙහි ධමමෙහි සමන්තාගතො
සො භවං ගොතමො අහොසි අරහං සමමාසමුද්ධො'ති. එවං වුතෙත
අහං වුභමණ, ගොපකමොහගලානං වුභමණං එතදවොච: 'නජී
ඛො වුභමණ, එකහිකුච්චි තෙහි ධමමෙහි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා
සබ්බං සමන්තාගතො, යෙහි ධමමෙහි සමන්තාගතො සො භගවා අහොසි
අරහං සමමාසමුද්ධො සො හි වුභමණ, භගවා අනුප්පන්නස්ස
මහස්ස උපාදෙතා, අසඤ්ඤායස්ස මහස්ස සඤ්ඤෙනා, අනකඛාතස්ස
මහස්ස අකඛාතා, මහඤ්ඤාස්ස මහවිදු මහකොවිදෙ, මහානුභා ච
පන එතරහි සාවකා විහරන්ති පච්ඡා සමන්තාගතා'ති. අයං ඛො
නො වුභමණ, ගොපකමොහගලානෙන වුභමණෙන සද්ධිං අන්තරු
කථා විපකතා. අථ නිං අනුප්පන්නො'ති.

අජී නු ඛො හො අනන්ද, එකහිකුච්චි තෙන හොතා ගොතමෙන
ථපිතො: 'අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං භවිස්සති'ති යං තුමෙහ
එතරහි පටිධාවෙය්‍යාථාති?

නජී ඛො වුභමණ, එකහිකුච්චි තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා
අරහතා සමමාසමුද්ධෙන ථපිතො: 'අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං
භවිස්සති'ති යං මයං එතරහි පටිධාවෙය්‍යාමා'ති.

අජී පන ඛො හො අනන්ද, එකහිකුච්චි සබ්බෙන සමමතො
සමඛුලෙහි ථෙරෙහි හිකුච්චි ථපිතො: 'අයං නො භගවතො අච්චයෙන
පටිසරණං භවිස්සති'ති, යං තුමෙහ එතරහි පටිධාවෙය්‍යාථාති?

නජී ඛො වුභමණ, එකහිකුච්චි සබ්බෙන සමමතො සමඛුලෙහි
ථෙරෙහි හිකුච්චි ථපිතො, අයං නො භගවතො අච්චයෙන පටිසරණං
භවිස්සති'ති, යං මයං එතරහි පටිධාවෙය්‍යාමා'ති⁴.

එවං අප්පටිසරණෙ ච පන හො අනන්ද, කො හෙතු සාමය්‍යීයා'ති?

න ඛො මයං වුභමණ, අප්පටිසරණා, සප්පටිසරණා මයං වුභමණ
ධමමපටිසරණා'ති.

1. විපකථා අහොසි - සිඹු, මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. සාරණීයං - සිඹු, මජ්ඣං. 4. පටිපාදෙය්‍යාථාති - මජ්ඣං.
3. කායනුඤ්ඤා අනන්ද - PTS.

‘අපී නු ඛො හො ආනන්ද, එකභික්ඛුපි තෙන හොතා ගොතමෙන ධීපිතො : ‘අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං තුමො එතරභි පට්ඨාවෙය්‍යාථා’ති. ඉති පුට්ඨො සමානො : ‘නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකභික්ඛුපි තෙන හගවතා ජානතා පසානා අරහතා සමමාසමුද්ධොන ධීපිතො : ‘අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං මයං එතරභි පට්ඨාවෙය්‍යාමා’ති වදෙයි. ‘අපී පන හො ආනන්ද, එකභික්ඛුපි සඛෙසන සමමතො සමඛනුලොභී ථෙරෙභි භික්ඛුභි ධීපිතො : අයං නො හගවතො අච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං තුමො එතරභි පට්ඨාවෙය්‍යාථා’ති. ඉති පුට්ඨො සමානො : ‘නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකභික්ඛුපි සඛෙසන සමමතො සමඛනුලොභී ථෙරෙභි භික්ඛුභි ධීපිතො : ‘අයං නො හගවතො අච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං මයං එතරභි පට්ඨාවෙය්‍යාමා’ති වදෙයි. ‘එච්චං අප්පට්ඨරණෙ ච පන හො ආනන්ද, කො ගෙතු සාමභිතා’ති. ඉති පුට්ඨො සමානො : ‘න ඛො මයං බ්‍රාහ්මණ, අප්පට්ඨරණං සප්පට්ඨරණං මයං බ්‍රාහ්මණ, ධම්මපට්ඨරණං’ති වදෙයි. ඉමංසා පන හො ආනන්ද, භාසිතංසා කථං අනේ දච්චඛො’ති?

අපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, තෙන හගවතා ජානතා පසානා අරහතා සමමාසමුද්ධොන භික්ඛුතං සිකඛාපදං පඤ්ඤාතනං, පාඨිමොක්ඛං උද්දිට්ඨං. තෙ මයං තදනුපොසථෙ යාවතීකා එකං භාමකෙඛතනං උපනිසාය විහරාමි. තෙ සබ්බෙ එකජ්ඣං සනතිපතාම, සනතිපතීනා යසා නං පචතතතී. නං අජේඛසාම. තසමිං වෙ හඤ්ඤමානෙ හොති භික්ඛුසා ආපනති, හොති විතීක්ඛමො, නං මයං යථාධම්මං යථානුසිට්ඨං කාරෙමා’ති.

න කීර නො හවිනො කාරෙතති. ධම්මො නො කාරෙතීති.

අපී නු ඛො හො ආනන්ද, එකභික්ඛුපි යං තුමො එතරභි සකකරෙථ, ගරුකරෙථ,¹ මානෙථ, පුජෙථ, සකකනා ගරුකනා උපනිසාය විහරථා’ති?

‘නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකභික්ඛුපි යං මයං එතරභි සකකරෙම, ගරුකරෙම, මානෙම, පුජෙම, සකකනා ගරුකනා උපනිසාය විහරමා’ති.

‘අපී නු ඛො හො ආනන්ද, එකභික්ඛුපි තෙන හොතා ගොතමෙන ධීපිතො : ‘අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං තුමො එතරභි පට්ඨාවෙය්‍යාථා’ති. ඉති පුට්ඨො සමානො : ‘නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකභික්ඛුපි තෙන හගවතා ජානතා පසානා අරහතා සමමාසමුද්ධොන ධීපිතො : ‘අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං මයං එතරභි පට්ඨාවෙය්‍යාමා’ති වදෙයි. ‘අපී පන හො ආනන්ද, එක භික්ඛුපි සඛෙසන සමමතො සමඛනුලොභී ථෙරෙභි භික්ඛුභි ධීපිතො :

1. ගරුකරෙථා - සිච්චි, මජ්ඣං.

'අයං නො හගවනො අවචයෙන පටිසරණං හවිසානී'ති යං තුමො එතරති පටිධාවෙයාථාති. ඉති පුට්ඨො සමානො : 'නච්චි බො බ්‍රාහ්මණ, එකතිකුපි සබ්බෙන සමමනො සමබ්‍රලෙහි ඵෙරෙහි හිකුපි ධර්මො : අයං නො හගවනො අවචයෙන පටිසරණං හවිසානී'ති, යං මයං එතරති පටිධාවෙයාමා'ති වදෙයි. අච්චි නු බො හො ආනන්ද, එකතිකුපි යං තුමො එතරති සකකරෙථ, ගරුකරෙථ, මානෙථ, පුජෙථ, සකකතො ගරුකතො උපනිසායාය විහරථා'ති ඉති පුට්ඨො සමානො : 'නච්චි බො බ්‍රාහ්මණ, එකතිකුපි යං මයං එතරති සකකරෙම ගරුකරෙම මානෙම පුජෙම. සකකතො ගරුකතො උපනිසායාය විහරමා'ති වදෙයි. ඉමස්ස පන හො ආනන්ද, භාසිතස්ස කථං අනො දට්ඨබ්බොති.

අච්චි බො බ්‍රාහ්මණ, තෙන හගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමමාසමුඛොන දස පසාදනීයා ධම්මා අකඛාතා, යස්මිං නො ඉමෙ ධම්මා සංවිජ්ජන්ති. තං මයං එතරති සකකරෙම ගරුකරෙම මානෙම පුජෙම. සකකතො ගරුකතො උපනිසායාය විහරම. කතමෙ දස :

ඉධ බ්‍රාහ්මණ, හිකුපි සීලවා ගොති පානිමොකඛසංචරසංචුතො විහරති ආචාරගොචරසමපනො අණුමනොසු වජ්ජෙසු හසදස්සාචි සමාදය සිකති සිකතාපදෙසු.

බහුස්සනො ගොති සුතධරෙ සුතසන්නිවයො, යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣෙකල්‍යාණා පරියොසානකල්‍යාණා සාන්ථා සබ්බඤ්ජනා¹ කෙවලපරිපුණණං පරිසුඤ්ඤා බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති, තථාරුපාස්ස ධම්මා බහුස්සනා ගොනති, ධනා² වචසා පරිචිතා මනසානුපෙකතිතා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඤා.

සනතුට්ඨො ගොති ඉතරීතරෙහි විචරපිණ්ඩපාතසෙනාසනතිලාන-පච්චයගෙසජ්ජපටිකාරෙහි.

වතුණණං කුසානං ආභිවෙතසිකානං දිට්ඨධම්මසුබ්බිහාරනං තිකාමලාභී ගොති අකිල්ලාභී අකසිරලාභී.

අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුගොති: එකොපි හුනො බහුධා ගොති, බහුධාපි හුනො එකො ගොති, ආවිභාවං තිරෙභාවං තිරෙකුඛධං තිරෙපාකාරං තිරෙපබ්බතං අසජ්ජමානො ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පඨවියාපි උමුච්ඡජ්ජන්ති³ කරෙති සෙය්‍යථාපි උදකෙ. උදකෙපි අභිජ්ජමානෙ⁴ ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවියං. ආකාසෙපි පලලබ්බෙන වඛකමති⁵ සෙය්‍යථාපි පකිති සකුණො. ඉමෙපි වජ්ජිමසුරියෙ එවං මහිද්ධිකෙ එවංමහානුභාවෙ පාණීනා පරිමසති, පරිමජ්ජති. යාච බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙන වසං වනොති.

1. සාන්ථා සබ්බඤ්ජනං - සිච්චි, මජ්ඣං, PTS.
 2. ධාතා - සිච්චි, මජ්ඣං.
 3. නිමුච්ඡජ්ජං - PTS.
 4. අගෙජ්ජමානො - සි.
 5. කමති - මජ්ඣං.

දිබ්බංග සොතධාතුයා විසුඤ්ඤාය අතික්කන්තමානුසංකාය උභො සඤ්ඤ සුඤ්ඤානි දිබ්බෙ ව මනුසෙ ව සෙ දුරෙ සන්තිකෙ ව.

පරසත්තානං පරපුඤ්ජානං චේතනා චේතනො පරිච්ච පජානාති: සරුභං වා චිත්තං සරුභං චිත්තන්ති පජානාති. විතරුභං වා චිත්තං විතරුභං චිත්තන්ති පජානාති. සද්දෙසං වා චිත්තං සද්දෙසං චිත්තන්ති පජානාති. විතද්දෙසං වා චිත්තං විතද්දෙසං චිත්තන්ති පජානාති. සමොභං වා චිත්තං සමොභං චිත්තන්ති පජානාති. විතමොභං වා චිත්තං විතමොභං චිත්තන්ති පජානාති. සබ්බිත්තං වා චිත්තං සබ්බිත්තං චිත්තන්ති පජානාති. වික්ඛිත්තං වා චිත්තං වික්ඛිත්තං චිත්තන්ති පජානාති. මහඤ්ඤං වා චිත්තං මහඤ්ඤං චිත්තන්ති පජානාති. අමහඤ්ඤං වා චිත්තං අමහඤ්ඤං චිත්තන්ති පජානාති සඋතතරං වා චිත්තං සඋතතරං චිත්තන්ති පජානාති. අනුතතරං වා චිත්තං අනුතතරං චිත්තන්ති පජානාති. සමාහිතං වා චිත්තං සමාහිතං චිත්තන්ති පජානාති. අසමාහිතං වා චිත්තං අසමාහිතං චිත්තන්ති පජානාති. විමුත්තං වා චිත්තං විමුත්තං චිත්තන්ති පජානාති. අච්චුත්තං වා චිත්තං අච්චුත්තං චිත්තන්ති පජානාති.

අනෙකවිහිතං පුබ්බෙත්ථාසං අනුසාරති සෙය්‍යථීදං: එකමපි ජාතීං දොපි ජාතීයො කියෙසාපි ජාතීයො චතෙසාපි ජාතීයො පඤ්චපි ජාතීයො දසපි ජාතීයො විසමපි ජාතීයො කිංසමපි ජාතීයො චතතාරිසමපි ජාතීයො පඤ්ඤසමපි ජාතීයො ජාතිතතමපි ජාතිසහසමපි ජාතිතත-සහසමපි අනෙකෙපි සංචට්ටකපෙඨ අනෙකෙපි විචට්ටකපෙඨ අනෙකෙපි සංචට්ටවිචට්ටකපෙඨ, අමුත්‍රාසිං එචන්තාමො: එචඛේභාතෙතා: එචංචණේණා: එචමාභාඤ්ඤෙ එචංසුඛදුක්ඛපට්ඨංචෙදී එචමාසුපරියතෙතා: සො තනො චුතො අමුත්‍ර උදපාදිං², තත්‍රාපාසිං එචංචාමො: එචංගොතෙතා: එචංචණේණා: එචමාභාඤ්ඤෙ එචංසුඛදුක්ඛපට්ඨංචෙදී එචමාසුපරියතෙතා: සො තනො චුතො ඉච්චපපතො³ති, ඉති සාකාරං සඋඤ්ඤං අනෙක-විහිතං පුබ්බෙත්ථාසං අනුසාරති.

දිබ්බෙත චකචුතා විසුඤ්ඤාන අතික්කන්තමානුසංකොන සතොත පසානි චචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පඤ්ඤෙ සුචණේණ දුබ්බණේණ සුභතෙ දුඤ්ඤෙ යථාකමුච්චගෙ සතොත පජානාති.

ආසවානං බ්බං අනාසවං චේතොවිමුත්තං පඤ්ඤවිමුත්තං දිට්ඨච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරිතතා: උපසමපජ්ජ විහරති.

ඉමෙ බො: බ්‍රාහ්මණ, තෙන භගවතා: ජානතා: පසානා: අරහතා: සමමාසමුද්දොන දස පසාදතීයා: ධම්මා: අකඛාතා. යසම්මි නො: ඉමෙ ධම්මා: සංවිජ්ජන්ති, නං මයං එතරහි සක්කඤ්ඤෙම ගරුකඤ්ඤෙම³ මානෙම පුජෙම, සක්කතා: ගරුකතා: උපනිසාය විහරමාති.

1. අතික්කන්ත මානුසිකාය - PTS.
2. උපපාදිං - සිමු.
3. ගරුං කඤ්ඤෙම - සිමු, මජ්ඣ.

එවං වුතෙන වසාකාරෙ ට්‍රාහමණො මගධමහාමතො උපනඤ්ඤාපනං ආමනෙතසි. තං කිං මඤ්ඤසි හවං සෙනාපති¹, යදීමෙ එවං භොනොතා² සකකාතබ්බං සකකරොනති, ගරාකාතබ්බං ගරාකරොනති. මානෙතබ්බං මානෙතති, පුජෙතබ්බං පුජෙතති. තගසීමෙ භොනොතා සකකාතබ්බං සකකරොනති, ගරාකාතබ්බං ගරාකරොනති, මානෙතබ්බං මානෙතති, පුජෙතබ්බං පුජෙතති. ඉමඤ්ච හි තෙ භොනොතා න සකකරෙය්‍යං, න ගරාකරෙය්‍යං, න මානෙය්‍යං, න පුජෙය්‍යං, අඵ කිඤ්චරහි තෙ භොනොතා සකකරෙය්‍යං, ගරාකරෙය්‍යං, මානෙය්‍යං, පුජෙය්‍යං, සකකතා ගරාකතා උපනිසායා වහරෙය්‍යතී.

අඵ ඛො වසාකාරෙ ට්‍රාහමණො මගධමහාමතො ආයසමනනං ආනඤ්ඤා එතදවොච : 'කභං පන හවං ආනඤ්ඤා එතරහි විහරතී'ති.

වෙඵඵතෙ ඛො අහං ට්‍රාහමණ එතරහි විහරමීති.

කඵඵී පන භො ආනඤ්ඤා වෙඵඵතං රමණීයඤ්චව අපසග්ගඤ්ච අපසනිග්ගොසඤ්ච විජනවාතං මනුසාරහසෙය්‍යකං³ පච්චලානසාරාපාසං භාරාපාසතී.

තග්ග ට්‍රාහමණ, වෙඵඵතං රමණීයඤ්චව අපසග්ගඤ්ච අපසනිග්ගොසඤ්ච විජනවාතං මනුසාරහසෙය්‍යකං පච්චලානසාරාපාසං යථා තං තුමාදිසෙහි රකඛකෙහි ගොපකෙහිති.

තග්ග භො ආනඤ්ඤා වෙඵඵතං රමණීයඤ්චව අපසග්ගඤ්ච අපසනිග්ගොසඤ්ච විජනවාතං මනුසාරහසෙය්‍යකං පච්චලානසාරාපාසං යථා තං හවනෙතහි ක්ඛානසිලීහි. ක්ඛාසිනො වෙඵඵ හවනො ක්ඛානසිලීනො ච.

එකමිදහං භො ආනඤ්ඤා සමයං තො හවං ගොතමො වෙසාලියං විහරතී මහාවනෙ කුටාගාරසාලායං. අඵ ඛො අහං⁴ භො ආනඤ්ඤා යෙන මහාවනං කුටාගාරසාලා, යෙන තො හවං ගොතමො, තෙහුපසංගමකමී. තහු ඵ පන තො හවං ගොතමො අනෙකපට්ඨායෙන ක්ඛානකථං කථෙසි. ක්ඛාසි වෙඵඵ තො හවං ගොතමො අහොසි ක්ඛානසිලී ඵ. සබ්බඤ්ච පන තො හවං ගොතමො ක්ඛානං වණෙණසීති.

න ඛො⁵ ට්‍රාහමණ, තො හගවා සබ්බං ක්ඛානං වණෙණසී. නාපි⁶ තො හගවා සබ්බං ක්ඛානං න වණෙණසීති.

1. එවං සෙනාපති - සතා, PTS.
2. යදීමෙ භොනො - මජ්ඣං, PTS.
3. මනුසාරහසෙය්‍යකං - මජ්ඣං.
4. අඵ ඛො - මජ්ඣං.
5. න ඵ ඛො - මජ්ඣං.
6. නපි - මජ්ඣං.

කථං රූපඤ්ච බ්‍රාහ්මණ, සො හගචා ක්‍ෂානං න වණේණයි. ඉධ බ්‍රාහ්මණ, එකච්චො කාමරුගපරිසුට්ඨිතෙන චේතසා විහරති කාමරුගපරේතෙන. උප්පන්නස්ස ච කාමරුගස්ස නිසාරණං යථාභුතං නප්පජානාති. සො කාමරුගංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පජ්ඣායති නිජ්ඣායති අපජ්ඣායති. බ්‍යාපාදපරිසුට්ඨිතෙන චේතසා විහරති බ්‍යාපාදපරේතෙන. උප්පන්නස්ස ච බ්‍යාපාදස්ස නිසාරණං යථාභුතං නප්පජානාති. සො බ්‍යාපාදංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පජ්ඣායති නිජ්ඣායති අපජ්ඣායති. ජිනමිඤ්චපරිසුට්ඨිතෙන චේතසා විහරති ජිනමිඤ්චපරේතෙන. උප්පන්නස්ස ච ජිනමිඤ්චස්ස නිසාරණං යථාභුතං නප්පජානාති. සො ජිනමිඤ්චංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පජ්ඣායති නිජ්ඣායති අපජ්ඣායති. උඤ්චවකුකකුචවපරිසුට්ඨිතෙන චේතසා විහරති උඤ්චවකුකකුචවපරේතෙන. උප්පන්නස්ස ච උඤ්චවකුකකුචවස්ස නිසාරණං යථාභුතං නප්පජානාති. සො උඤ්චවකුකකුචවංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පජ්ඣායති නිජ්ඣායති අපජ්ඣායති. විචීකිච්ඡාපරිසුට්ඨිතෙන චේතසා විහරති විචීකිච්ඡාපරේතෙන. උප්පන්නාය ච විචීකිච්ඡාය නිසාරණං යථාභුතං නප්පජානාති සො විචීකිච්ඡංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පජ්ඣායති නිජ්ඣායති අපජ්ඣායති. එවරූපං ඛො බ්‍රාහ්මණ, සො හගචා ක්‍ෂානං න වණේණයි.

කථං රූපඤ්ච බ්‍රාහ්මණ, සො හගචා ක්‍ෂානං වණේණයි. ඉධ බ්‍රාහ්මණ, හිකඤ්ච විචීචේවච කාමෙහි විචීචේ අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං යච්චාරං විචේකජං පිතිසුඛං පඨමං ක්‍ෂානං උපසම්පජ්ඡ විහරති. විතකකච්චාරනං චූපසමා අජ්ඣාතනං සම්පසාදනං චේතසො එකොදිහාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාහිජං පිතිසුඛං දුතියං ක්‍ෂානං උපසම්පජ්ඡ විහරති. පිතියා ච විරුගා උපෙකඛකො ච විහරති සතො ච සම්පජානො සුඛඤ්ච කාසෙන පපිසංචේදෙති, යං තං අරියා ආචිකන්තති උපෙකඛකො සතීමා සුඛවිහාරී'ති තං තතියං ක්‍ෂානං උපසම්පජ්ඡ විහරති. සුඛස්ස ච පහානා දුකඛස්ස ච පහානා පුඛේඛව සොමනස්සද්දෙමනස්සානං අජ්ඣාතමා අදුකඛං අසුඛං උපෙකඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුස්ථං ක්‍ෂානං උපසම්පජ්ඡ විහරති. එවරූපං ඛො බ්‍රාහ්මණ සො හගචා ක්‍ෂානං වණේණයිති.

ගාරග්ගං කිර හො ආනන්ද, සො හවං ගොතමො ක්‍ෂානං ගරහි. පාසංසං පසංසි. හන්ද ච'දුතී මයං හො ආනන්ද ගච්ඡාම බහුකිච්චා මයං බහුකරණීයාති.

යස්සදුතී තිං බ්‍රාහ්මණ කාලං මඤ්ඤයිති.

අථ ඛො වස්සකාරෙ බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනො ආයස්මනො ආනන්දස්ස හාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා පකකාමි.

අථ ඛො ගොපකමොග්ගලොනො බ්‍රාහ්මණො අචීරපකකනෙන වස්සකාරෙ බ්‍රාහ්මණෙ මගධමහාමනෙන ආයස්මනනං ආනන්දං ඵනදචොචා: 'යං නො මයං හචිතනං ආනන්දං අපුච්ඡිමහා' තං නො හවං ආනන්දො න බ්‍යාකාසිති.

1. අපුච්ඡිමො - මජ්ඣං.

අපි නු තෙ¹ බ්‍රාහ්මණ, අවොවුච්චා: නච්චි ඛො බ්‍රාහ්මණ එකහිකුච්චි තෙහි ධම්මෙහි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං සම්මනාගතො, ගෙහි ධම්මෙහි සම්මනාගතො සො හගවා අගොසි අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. සො හි බ්‍රාහ්මණ, හගවා අනුපපන්නස්ස මග්ගස්ස උපාදෙතා, අසඤ්ජාතස්ස මග්ගස්ස සඤ්ජනෙතා, අනකිංචාතස්ස මග්ගස්ස අකිංචාතා, මග්ගඤ්ඤ මග්ගවිදු මග්ගකොච්චෙදො මග්ගානුභාව පන එතරහි සාවකා විහරන්ති පච්චා සම්මනාගතාහි.

ගොපකමොග්ගලොනසුතං අධ්‍යමං.

1. නු තෙ - සිඹු, මජ්ඣං

3. 1. 9

මහාපුණ්ණම සුඛය

එවං මේ සුඛයො ඵකං සමයං භගවා සාවභීයං විහරති පුබ්බාරමේ මිඤ්ඤාදාසාසාදාදෙ, තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදහුපොසථෙ පණ්ණරතෙ පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රතතියා භික්ඛුසංඝපච්චිනො අබේහාකාසෙ නිසිනොහො හොති.

අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු උට්ඨාසාසනා ඵකංසං විවරං කනායෙන භගවා තෙනඤ්ඤාදාසාසාදෙ, පණ්ණමේනා භගවන්තං ඵතදවොච: 'පුච්චේදාසාසං භනොත, භගවන්තං කිඤ්චිදෙව දෙසං සචෙ මෙ භගවා මිකාසං කරෙති පඤ්ඤාසං වේදාසාකරණායා'ති.

තෙන හි නිං භික්ඛු සකෙ අාසනෙ නිසිදිනා පුච්ච යදකඛාසිති.

අථ ඛො සො භික්ඛු සකෙ අාසනෙ නිසිදිනා භගවන්තං ඵතදවොච:

'ඉමෙ හු ඛො භනොත, පඤ්චපාදනකකිකා, සෙයාපීදං: රුපුපාදනකකිකො වේදහුපාදනකකිකො සඤ්ඤාපාදනකකිකො සංඛාරුපාදනකකිකො විඤ්ඤාභ්ඤ්ඤාපාදනකකිකො'ති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛු, පඤ්චපාදනකකිකා, සෙයාපීදං: 'රුපුපාදනකකිකො වේදහුපාදනකකිකො සඤ්ඤාපාදනකකිකො සංඛාරුපාදනකකිකො විඤ්ඤාභ්ඤ්ඤාපාදනකකිකො'ති.

සාධු භනොති ඛො සො භික්ඛු භගවනො භාසිතං අභිනඤ්චිනා අනුමොදිනා භගවන්තං උතතරිං පඤ්ඤං පුච්චි.

'ඉමෙ පන භනොත පඤ්චපාදනකකිකා කිලමුලකා'ති?

'ඉමෙ ඛො භික්ඛු, පඤ්චපාදනකකිකා ජඤ්චුලකා'ති.

තංයෙච හු ඛො භනොත, උපාදනං තෙ පඤ්චපාදනකකිකා උදහු අඤ්ඤාහු පඤ්චපාදනකකිකෙහි උපාදනං'ති?

න ඛො භික්ඛු, තං යෙච උපාදනං තෙ පඤ්චපාදනකකිකා නාපි අඤ්ඤාහු පඤ්චපාදනකකිකෙහි උපාදනං. යො ඛො භික්ඛු, පඤ්චපාදනකකිකෙසු ජඤ්චුලො, තං තස්මි උපාදනන්ති.

මිඤ්ඤා පන භනොත, පඤ්චසු උපාදනකකිකෙසු ජඤ්චුලවෙමන්තනාති?

1. නපි - PTS.

සියා හික්කුති හගවා අවොච. ඉධ හික්කු, එකච්චස්ස එවං හොති. එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්චානං, එවං වේදනො සියං අනාගතමඤ්චානං, එවං සංඝො සියං අනාගතමඤ්චානං, එවං සංඝො සියං අනාගතමඤ්චානං, එවං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්චානං. එවං ඛො හික්කු, සියා පඤ්චස්ස උපාදනකඛිකේස්ස ඡන්දරගචේමනතාති.

කීතතාවතා පන හනෙත, ඛකිංචං ඛකිංචිච්චනං හොතිති?

යං කිඤ්චි හික්කු, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පනං අඤ්ඤාතං වා ඛභිඤ්චා වා ඕලාරිකං වා සුචුමං වා භීනං වා පඤ්ඤාතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, අයං රූපකඛිකේ. යා කාචී වේදනා අතීතානාගතපච්චුප්පනා අඤ්ඤාතං වා ඛභිඤ්චා වා ඕලාරිකා වා සුචුමා වා භීනා වා පඤ්ඤාතා වා යා දුරෙ සනතිකෙ වා, අයං වේදනාකඛිකේ. යා කාචී සංඝො අතීතානාගතපච්චුප්පනා අඤ්ඤාතං වා ඛභිඤ්චා වා ඕලාරිකා වා සුචුමා වා භීනා වා පඤ්ඤාතා වා යා දුරෙ සනතිකෙ වා, අයං සංඝොකඛිකේ. යෙ කෙචී සංඝොරො අතීතානාගතපච්චුප්පනා අඤ්ඤාතං වා ඛභිඤ්චා වා ඕලාරිකා වා සුචුමා වා භීනා වා පඤ්ඤාතා වා යෙ දුරෙ සනතිකෙ වා, අයං සංඝොරකඛිකේ. යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පනං අඤ්ඤාතං වා ඛභිඤ්චා වා ඕලාරිකං වා සුචුමං වා භීනං වා පඤ්ඤාතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා, අයං විඤ්ඤාණකඛිකේ. එතතාවතා ඛො හික්කු, ඛකිංචං ඛකිංචිච්චනං හොතිති.

කො භු ඛො හනෙත, හෙතු කො පච්චයො රූපකඛිකස්ස පඤ්ඤා පනාය, කො හෙතු කො පච්චයො වේදනාකඛිකස්ස පඤ්ඤාපනාය, කො හෙතු කො පච්චයො සංඝොකඛිකස්ස පඤ්ඤාපනාය, කො හෙතු කො පච්චයො සංඝොරකඛිකස්ස පඤ්ඤාපනාය, කො හෙතු කො පච්චයො විඤ්ඤාණකඛිකස්ස පඤ්ඤාපනායාති?

චතතාරෙ ඛො හික්කු, මහාභුතා හෙතු චතතාරෙ මහභුතා පච්චයො රූපකඛිකස්ස පඤ්ඤාපනාය, එයො හෙතු එයො පච්චයො වේදනාකඛිකස්ස පඤ්ඤාපනාය, එයො හෙතු එයො පච්චයො සංඝොකඛිකස්ස පඤ්ඤාපනාය, එයො හෙතු එයො පච්චයො සංඝොරකඛිකස්ස පඤ්ඤාපනාය, නාමරූපං ඛො හික්කු, හෙතු නාම රූපං පච්චයො විඤ්ඤාණකඛිකස්ස පඤ්ඤාපනායාති.

කථං පන හනෙත, සකකායදිට්ඨි හොතිති?

ඉධ හික්කු, අසසුතවා පුපුපුඤ්ඤානො අරියානං අදස්සාචී අරියධම්මස්ස අකොච්ඤ්ඤො අරියධම්මෙ අචිතීතො, සප්පරිසානං අදස්සාචී සප්පරිසාධම්මස්ස අකොච්ඤ්ඤො සප්පරිසාධම්මෙ අචිතීතො, රූපං අත්තනො සමචුප්පස්සති, රූපච්චනං වා අත්තනං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මි වා අත්තනං. වේදනං අත්තනො සමචුප්පස්සති, වේදනාච්චනං වා අත්තනං, අත්තති වා වේදනං, වේදනාය වා අත්තනං. සංඝො අත්තනො සමචුප්පස්සති, සංඝොච්චනං වා අත්තනං, අත්තති වා සංඝො, සංඝොය වා අත්තනං. සංඝොරො අත්තනො සමචුප්පස්සති, සංඝොරච්චනං වා අත්තනං, අත්තති වා සංඝොරො, සංඝොරස්ස වා අත්තනං. විඤ්ඤාණං අත්තනො සමචුප්පස්සති, විඤ්ඤාණච්චනං වා අත්තනං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මි වා අත්තනං. එවං ඛො හික්කු, සකකායදිට්ඨි හොතිති.

කථං පන හනෙත, සකකායදිට්ඨි න හොතීති?

ඉධ භික්ඛු, සුත්තවා අරියසාමනෝ අරියානං දසාංචි අරියධම්මස්ස කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුවිතීතො, සප්පුරිසානං දසාංචි සප්පුරිසධම්මස්ස කොච්ඤෙ සප්පුරිසධම්මෙ සුවිතීතො, න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං. න වෙදනං අත්තතො සමනුපස්සති, න වෙදනාචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා වෙදනං, න වෙදනාය වා අත්තානං. න සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සති, න සඤ්ඤාචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා සඤ්ඤං, න සඤ්ඤාය වා අත්තානං. න සඛ්ඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති, න සඛ්ඛාරචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා සඛ්ඛාරෙ, න සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තානං. න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. එවං ඛො භික්ඛු, සකකායදිට්ඨි න හොතීති.

කො භු ඛො හනෙත රූපෙ අසාදෙ කො ආදීනවො කිං නිසාරණං. කො වෙදනාය අසාදෙ කො ආදීනවො කිං නිසාරණං. කො සඤ්ඤාය අසාදෙ කො ආදීනවො කිං නිසාරණං. කො සඛ්ඛාරෙසු අසාදෙ කො ආදීනවො කිං නිසාරණං. කො විඤ්ඤාණෙ අසාදෙ කො ආදීනවො කිං නිසාරණන්ති.

යං ඛො භික්ඛු, රූපං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං අයං රූපෙ අසාදෙ, යං රූපං අනුච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අයං රූපෙ ආදීනවො, යො රූපෙ ඡන්දරුගච්චනයො ඡන්දරුගප්පහානං ඉදං රූපෙ නිසාරණං. යං ඛො භික්ඛු, වෙදනං පටිච්ච-පෙ-සඤ්ඤං පටිච්ච-පෙ-සඛ්ඛාරෙ පටිච්ච-පෙ-විඤ්ඤාණං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං අයං විඤ්ඤාණෙ අසාදෙ, යං විඤ්ඤාණං අනුච්චං දුක්ඛං විපරිණාම-ධම්මං අයං විඤ්ඤාණෙ ආදීනවො, යො විඤ්ඤාණෙ ඡන්දරුගච්චනයො ඡන්දරුගප්පහානං ඉදං විඤ්ඤාණෙ නිසාරණන්ති.

කථං පන හනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉම්ඤ්ඤාච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛගිඤ්ඤාච සබ්බනිෂ්ඨෙනසු අභිඛිකාරමභිඛිකාර-මානානුසයා න හොන්තීති?

යං කිඤ්ඤි භික්ඛු, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්තං අජ්ඣත්තං වා ඛගිඤ්ඤාච, ඕලාරිකං වා, සුබ්බමං වා, භීතං වා, පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, 'සබ්බං රූපං නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. යා කාචී වෙදනා-පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා-පෙ- යෙ කෙචී සඛ්ඛාර-පෙ- යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පන්තං අජ්ඣත්තං වා ඛගිඤ්ඤාච, ඕලාරිකං වා, සුබ්බමං වා, භීතං වා, පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, 'සබ්බං විඤ්ඤාණං නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති. එවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පස්සතො ඉම්ඤ්ඤාච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛගිඤ්ඤාච සබ්බනිෂ්ඨෙනසු අභිඛිකාර මභිඛිකාරමානානුසයා¹ න හොන්තී'ති.

1. අභිඛිකාරමභිඛිකාරමානානුසයා - සිමු, මජ්ඣ, ස්‍යා, PTS.

අථ ඛො, අඤ්ඤාතරංගං භික්ඛුනො ඵචං වෙතසො පරිචිතකොකා උදපාදී: ‘ඉති කීර් ගො, රූපං අනත්තා, වෙදනා අනත්තා, භඤ්ඤා අනත්තා, භඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා’ අනත්තකතාති කම්මාති කම්මත්තානං පුඨියස්සන්තීති.

අථ ඛො භගවා තස්ස භික්ඛුනො වෙතසා වෙනො පරිචිතකම්ඤ්ඤාය භික්ඛු අංමනොසී: ධානං ඛො පනෙතං භික්ඛවෙ, විජ්ජති යං ඉධෙකවෙචො මොඤ්ජුරිසො අවිඤ්ඤා අවිජ්ජාගතො තණ්හාධිපතෙයොන වෙතසා සඤ්ජාසනං අතීධාවිතඛං මඤ්ඤායා: ‘ඉති කීර් ගො රූපං අනත්තා, වෙදනා අනත්තා, භඤ්ඤා අනත්තා, භඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා අනත්තකතාති කම්මාති කම්මත්තානං පුඨියස්සන්තී’ති. පච්චි වජිතා’ ඛො මෙ තුලෙහ භික්ඛවෙ, තත්ත තත්ත ධම්මෙසු’ තං. කම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං තීචං වා අනිචං වාති’

අනිචං භනෙත.

යං පනාතිචං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති’

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනාතිචං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්පං ණු තං සමණුපස්සිතුං

‘ඵතං මම්, ඵසොභම්සම්, ඵසො මෙ අත්තා’ති’

නො භෙතං භනෙත.

තං කිංමඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, වෙදනා -පෙ- භඤ්ඤා -පෙ- භඛාරා-පෙ- විඤ්ඤාණං තීචං වා අනිචං වාති’

අනිචං භනෙත.

යං පනාතිචං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති’

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනාතිචං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්පං ණු තං සමණුපස්සිතුං

‘ඵතං මම්, ඵසොභම්සම්, ඵසො මෙ අත්තා’ති’

නො භෙතං භනෙත.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, යං කිඤ්ඤී රූපං අතීතානාගතපච්චුපාත්තං අජකිත්තං වා ඛඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුචුම්මං වා භීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, ‘සඛං රූපං නෙතං මම්, නෙසොභම්සම්, න මෙසො අත්තා’ති ඵචමෙතං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය දඨිඛිඛං. යා කාචී වෙදනා -පෙ- යා කාචී භඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී භඛාරා -පෙ- යං කිඤ්ඤී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුපාත්තං අජකිත්තං වා ඛඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුචුම්මං වා භීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සඛං විඤ්ඤාණං නෙතං මම්, නෙසොභම්සම්, න මෙසො අත්තාති ඵචමෙතං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය දඨිඛිඛං.

1. විඤ්ඤාණං අනත්තං - සිඞ්ඵු.
2. { පච්චිවජිතා - සිඞ්ඵු, මජ්ඣං.
 { පච්චුච්ඡාචිතා - ඝා.
3. තත්ත තත්ත තෙසු තෙසු ධම්මෙසු සිඞ්ඵු, PTS.

එවං පසං භික්ඛවෙ, සුත්ඵවා අරියසාවනො රූපයම් නිබ්බිද්දති, වේදනායපි නිබ්බිද්දති, සඤ්ඤායපි නිබ්බිද්දති, සංඛාරෙසුපි නිබ්බිද්දති, විඤ්ඤාණයම්මපි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරජා විඤ්චවති, විඤ්චතයම් විඤ්චතමිති ඤාණං ගොති: ඛිණං ජාති, වුසිතං ඉහම්මවරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථතතායා'ති පජානාතිති.

ඉදමචොච භගව: අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිභද්දන්ති.

ඉමයම් ඛො පන¹ වෙය්‍යාකරණයම් භඤ්ඤාමානෙ සට්ඨිමත්තානං භික්ඛුනං අනුපාදාය අසවෙභි විත්තානි විඤ්චවිංසුති.

මහාපුණ්ණම සුත්තං නවමං.

1. ඉමයම් ච පන - මජ්ඣං, සසා.

3. 1. 10

දිලපුණ්ණම සුභතං

එවං මේ සුභතං: එකං සමයං භගවා සාවච්චියං විහරති පුබ්බාරාමේ මිගාරාමානු පාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා ඩදනුපොසථෙ පණ්ණරසෙ පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රතතියා හික්ඛුසඛ්ඤපරිච්චිතො අබෙභාකාසෙ නිසිනො: හොති. අථ ඛො භගවා තුණ්හිගුතං තුණ්හි ගුතං හික්ඛුසඛ්ඤං අනුච්චොකොසා හික්ඛු අංමනොසි:

ජානෙය්‍ය නු ඛො හික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසං, 'අසපුරිසො අයං භව'න්ති.

නො හෙතං, භනෙත.

සාච්චි හික්ඛවෙ, අට්ඨානමේතං හික්ඛවෙ, අනචකාසො යං අසපුරිසො අසපුරිසං ජානෙය්‍ය, 'අසපුරිසො අයං භව'න්ති.

ජානෙය්‍ය පන හික්ඛවෙ, අසපුරිසො සපුරිසං, 'සපුරිසො අයං භව'න්ති.

නො හෙතං, භනෙත.

සාච්චි හික්ඛවෙ, එනමපි ඛො හික්ඛවෙ, අට්ඨානං අනචකාසො, යං අසපුරිසො සපුරිසං ජානෙය්‍ය 'සපුරිසො අයං භව'න්ති.

අසපුරිසො හික්ඛවෙ, අසඤ්චමසමනාගතො හොති, අසපුරිසං-භතති හොති, අසපුරිසච්චන්ති හොති, අසපුරිසමන්ති හොති, අසපුරිසචාචො හොති, අසපුරිසකමනො හොති, අසපුරිසදිට්ඨි හොති, අසපුරිසදුතං දෙති.

කථඤ්ච හික්ඛවෙ. අසපුරිසො අසඤ්චමසමනාගතො¹ හොති: ඉධ හික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසසඤ්චො හොති, අභිරිකො හොති, අනොතතපි හොති, අපසසුතො හොති, කුසිතො හොති, මුට්ඨසාති හොති, දුපසඤ්ඤා හොති. 'එවං ඛො හික්ඛවෙ අසපුරිසො අසඤ්චම-සමනාගතො¹ හොති.

කථඤ්ච හික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසභතති හොති: ඉධ හික්ඛවෙ, අසපුරිසං යෙ තෙ සමණ්ට්ඨාසො අසසඤ්චො අභිරිකා අනොතතපිනො අපසසුතා කුසිතා මුට්ඨසාතිනො දුපසඤ්ඤා, ත්‍යාසං මිතතා හොන්ති තෙ සභායා. එවං ඛො හික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසභතති හොති.

1. අසසඤ්චමසමනාගතො - මජ්ඣමං.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසචිනතී හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අතච්චාසාමාධායපි වෙනෙති, පරච්චාසාමාධායපි වෙනෙති, උභයච්චාසාමාධායපි වෙනෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ අසපුරිසො අසපුරිසචිනතී හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසමනතී හොති. ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අතච්චාසාමාධායපි මනෙතති, පරච්චාසාමාධායපි මනෙතති, උභයච්චාසාමාධායපි මනෙතති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසමනතී හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසචාචො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො මුසාචාදි¹ හොති. පිසුණචාචො² හොති. එරඤ්චාචො හොති. සච්චප්පලාපි හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසචාචො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසකම්මනො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො පාණාතිපාතී හොති, අදිනනාදුසී හොති, කාමෙසු ඕච්චාචාරී හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසකම්මනො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසද්ධි හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො එවංද්ධි³ හොති: 'නචී දිනනං, නචී සිට්ඨං, නචී හුතං, නචී සුකට්ඨකකචානං කම්මානං එලං විපාකො, නචී අසං ලොකො, නචී පරෙ ලොකො, නචී මාතා, නචී පිතා, නචී සත්තා මිපපාතීකා, නචී ලොකෙ සමණවුභමණා සම්මඤ්ඤා සම්මා පච්චන්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සම්මිකන්තා පච්චෙදෙත්තී'ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසද්ධි හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො, අසපුරිසදනං දෙති: ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසකකම්මං දනං⁴ දෙති, අසගඤ්ඤා දනං දෙති, අච්චිකන්තා⁵ දනං දෙති, අපච්චිං⁶ දනං දෙති, අනාගමනද්ධිකො දනං දෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසදනං දෙති.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ,⁷ අසපුරිසො එවං අසඤ්චමසමනනාගතො, එවං අසපුරිසහතතී, එවං අසපුරිසචිනතී, එවං අසපුරිසමනතී, එවං අසපුරිසචාචො, එවං අසපුරිසකම්මනො, එවං අසපුරිසද්ධි, එවං අසපුරිසදනං දන්තා කායසා හෙද පරම්මරණා යා අසපුරිසානං ගතී, නඤ්ච උප්පජ්ජති. කා ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසානං ගතී, තීරසො වා තීරච්චානසොති වා.

ජානෙය්‍ය ඤ ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසං 'සපුරිසො අගං හව'නති.

එවං හනෙත.

1. මුසාචාදෙ - සිමු, 2. පිසුණචාචො - සිමු, මජ්ඣං, සා. 3. එවංද්ධිකො - සා. 4. අසකකම්මදනං - PTS. 5. {අච්චිකන්තා - සිමු, මජ්ඣං, PTS. {අච්චිකන්තා - සා. 6. අපච්චිං - සිමු, මජ්ඣං, සා. 7. සො භික්ඛවෙ - සිමු, මජ්ඣං

සාග්‍රි හික්කවෙ, ධානමෙතං හික්කවෙ, විජ්ඣති යං සපුරිසො සපුරිසං ජානෙය්‍ය 'සපුරිසො අයං හව'නති.

ජානෙය්‍ය පන හික්කවෙ, සපුරිසො අසපුරිසං 'අසපුරිසො අයං හව'නති.

එවං හනෙත.

සාග්‍රි හික්කවෙ, එතච්චි ඛො හික්කවෙ, ධානං විජ්ඣති යං සපුරිසො අසපුරිසං ජානෙය්‍ය 'අසපුරිසො අයං හව'නති.

සපුරිසො හික්කවෙ, සඤ්චමසමන්තාගතො හොති, සපුරිසභනති හොති, සපුරිසච්ඡන්ති හොති, සපුරිසමන්ති හොති, සපුරිසචාලො හොති, සපුරිසකමමනො හොති, සපුරිසදිට්ඨි හොති, සපුරිසදුනං දෙති.

කථඤ්ච හික්කවෙ, සපුරිසො සඤ්චමසමන්තාගතො හොති : ඉධ හික්කවෙ, සපුරිසො සඤ්චො හොති, හිරිමා හොති, ඕතනප්පි හොති, ඛුසුසුතො හොති, අරඤ්චිවිරියො හොති, උපට්ඨිතසති හොති, පඤ්ඤචො හොති. එවං ඛො හික්කවෙ, සපුරිසො සඤ්චමසමන්තාගතො හොති.

කථඤ්ච හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසභනති හොති : ඉධ හික්කවෙ, සපුරිසං සෙ තෙ සමණ්ට්ඨාභමණා සඤ්චා හිරිමනො ඕතනප්පිනො ඛුසුසුතා අරඤ්චිවිරියා උපට්ඨිතසතිනො පඤ්ඤචනො, න්‍යායං මිත්තා හොනති තෙ සභායා.¹ එවං ඛො හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසභනති හොති.

කථඤ්ච හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසච්ඡන්ති හොති: ඉධ හික්කවෙ, සපුරිසො නෙච්ඡන්තච්ඡාඛායාය වෙතෙති, න පරච්ඡාඛායාය වෙතෙති, න උභයච්ඡාඛායාය වෙතෙති. එවං ඛො හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසච්ඡන්ති හොති.

කථඤ්ච හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසමන්ති හොති: ඉධ හික්කවෙ, සපුරිසො නෙච්ඡන්තච්ඡාඛායාය මනෙතති, න පරච්ඡාඛායාය මනෙතති, න උභයච්ඡාඛායාය මනෙතති. එවං ඛො හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසමන්ති හොති.

කථඤ්ච හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසචාලො හොති: ඉධ හික්කවෙ, සපුරිසො චූසාචාදු පච්චිවරතො හොති, පිසුනාය චාචාය² පච්චිවරතො හොති, එරුසාය චාචාය³ පච්චිවරතො හොති. සමච්ඡප්පාපා පච්චිවරතො හොති. එවං ඛො හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසචාලො හොති.

කථඤ්ච හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසකමමනො හොති, ඉධ හික්කවෙ, සපුරිසො පාණාතිපාතා පච්චිවරතො හොති, අදිත්තාදුනා පච්චිවරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පච්චිවරතො හොති. එවං ඛො හික්කවෙ, සපුරිසො සපුරිසකමමනො හොති.

1. තෙ සභායා හොනති - PTS.
2. පිසුණාචාචාය - PTS.
3. එරුසාචාචාය - PTS.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසද්ධිං හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසො එවංද්ධිං හොති: අඤ්ච දිත්තං, අඤ්ච සිව්ඨං, අඤ්ච හුත්ථං, අඤ්ච සුකච්චුකකචානං කම්මානං එලං විපාකො, අඤ්ච අයං ලොකො, අඤ්ච පරෙ ලොකො, අඤ්ච මානා, අඤ්ච පිතා, අඤ්ච සත්තා ඔපපාතිකා, අඤ්ච ලොකෙ සමණවුභණ්ණා සම්මඤ්ඤා සම්මාපට්ඨපත්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සම්මිකන්ධා පච්චෙදෙත්ථි'ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසද්ධිං හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසදුනං දෙති: ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසො සකකච්චං දුනං¹ දෙති, සහන්තා දුනං දෙති, විතතිකන්ධා² දුනං දෙති, පරිසුඤ්ඤා³ දුනං දෙති, අභමනද්ධිංකො දුනං දෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසදුනං දෙති.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ⁴, සපුරිසො එවං සඤ්චම්මසම්මන්තාගන්තො, එවං සපුරිසහන්ති, එවං සපුරිසචිත්ති, එවං සපුරිසමිත්ති, එවං සපුරිසවාචො, එවං සපුරිසකම්මනෙත්තා, එවං සපුරිසද්ධිං, එවං සපුරිසදුනං දන්තා කායඤ්ඤා හෙද පරම්මරණා යා සපුරිසානං ගති, තස්ස උපඤ්ඤි. කා ච භික්ඛවෙ, සපුරිසානං ගති, දෙවම්මහත්තන්ධා වා ඔසුඤ්ඤම්මහත්තන්ධා වාති.

ඉදම්චොච භගවා, අත්තමන්ධා යෙ භික්ඛු භගවන්තො භාසිත්ථ අභිනක්ඛන්ති.

වූලපුණ්ණම සුත්තං දසමං.

දෙවදහ වගෙහා පඨමො.

තස්ස වගඤ්ඤා උද්දන්තං.

දෙවදහං පඤ්චත්තං නිත්ති සාම සුභකඛත්තක සප්පායා.
 ගණකො යොපක පුණ්ණකා දො ඉති පඨමො අගමො වරවග්ගො.

1. සකකච්චදුනං - PTS.
 2. { විතතිකන්ධා - මජ්ඣං, PTS.
 { විතතිකන්ධා - සා.
 3. අහපච්චිඨං - මජ්ඣං.
 4. සො භික්ඛවෙ - සීඝ්‍ර, මජ්ඣං.

2 අනුපදවග්‍යෝ

3. 2. 1

අනුපද සුඛතා

එවං මේ සුඛතා: එකං සමයං භගවා: සාවච්ඡීයං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරුමේ. තත්‍ර ඛො භගවා: හික්ඛු ආමනෙතසි හික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ හික්ඛු භගවතො: පච්චිස්සොස්සං. භගවා: එතදවොච:

පණ්ඩිතො: හික්ඛවෙ සාරිපුතො, මහාපඤ්ඤා හික්ඛවෙ සාරිපුතො: පුටුපඤ්ඤා හික්ඛවෙ සාරිපුතො, හාසුපඤ්ඤා¹ හික්ඛවෙ සාරිපුතො, ජම්භපඤ්ඤා හික්ඛවෙ සාරිපුතො, තික්ඛපඤ්ඤා හික්ඛවෙ සාරිපුතො, තිබ්බෙධිකපඤ්ඤා හික්ඛවෙ සාරිපුතො. සාරිපුතො: හික්ඛවෙ, අභිමාසං අනුපදධම්මවිපස්සනං විපස්සති. තත්‍රිදං හික්ඛවෙ සාරිපුතස්ස අනුපදධම්මවිපස්සනාය භොති.

ඉධ හික්ඛවෙ, සාරිපුතො: විවිච්චව ඛාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සවිචාරං විචෙකජං පිතීසුඛං පරිමං ක්ඛානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සෙ ච පරිමෙ ක්ඛානෙ² ධම්මා: විතකෙක්ඛා: ච විචාරෙ ච පිතී ච සුඛඤ්ච විතෙතකඝනතා: ච එස්සො: වෙදනා: සඤ්ඤා: වෙතනා: විතතං ඡඤ්ඤා අභිමොකෙඛා: විරිතං³ සති උපෙකඛා⁴ මනසිකාරෙ. ත්‍යාස්ස ධම්මා: අනුපදවච්චිතා: භොනති, ත්‍යාස්ස ධම්මා: විදිතා: උපසජ්ජනති, විදිතා: උපධම්භනති, විදිතා: අබ්භන්ථං භව්ජනති. සො: එවං පජානාති: එවං කිර මෙ ධම්මා: අහුතා: සමේභානති, හුතා: පච්චෙතති⁵ති. සො: තෙසු ධම්මෙසු අනුපදො⁶ අනපායො අතිස්සිතො: අපච්චිඛෙධො: විපපඤ්ඤො: විසංසුතො: විමරිතාදිකතෙන වෙතසා: විහරති. සො: අජී උත්තරිං⁷ නිස්සරණ⁸නති පජානාති. තබ්බහුඋකාරු අජීකෙචස්ස⁸ භොති.

1. හාසුපඤ්ඤා: - මජ්ඣං, ස්‍යා. 2. පරිමජ්ඣානං - සීඝ්‍රී, PTS.
3. පරිමජ්ඣානෙ - සීඝ්‍රී, PTS. 4. විරිතං - මජ්ඣං.
5. උපෙකා - PTS. 6. අනුපායො - සීඝ්‍රී.
7. උත්තරි - මජ්ඣං. 8. අජීතෙචස්ස - PTS.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුතො සබ්බසො රුපසඤ්ඤනං සමතික්කමං පටිඝසඤ්ඤනං අත්ඛනමා නානත්තසඤ්ඤනං අමනසිකාරු ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ඡ විහරති. යෙ ච ආකාසානඤ්ඤායතනෙ ධම්මො ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤා ච විතෙකකඤ්ඤා ච එසො චෙදනා සඤ්ඤා චෙතනා විතතං ඡන්දො අධිමොකොචා විරියං සති උපෙකඛා මනසිකාරො, ත්‍යාගං ධම්මො අනුපදවච්ඡිතා භොනති. ත්‍යාගං ධම්මො විදිතා උපපජ්ඡති, විදිතා උපවස්භනති, විදිතා අබ්බත්ථං ගච්ඡති. සො එවං පජානාති: ‘එවං කීර මෙ ධම්මො අනුඤ්ඤා සමොභානති, හුඤ්ඤා පටිච්චෙතී’ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අතිස්සිතො අපපට්ඨඤො විපප්ඤ්ඤො විසංයුතො විමරියාදිකතෙන චෙතසා විහරති. සො අජී උත්තරිං¹ නිසාරණනති පජානාති. තබ්බහුලිකාරු අජීනෙවසං² භොති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුතො සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්කමං ‘අනන්තං විඤ්ඤණ’නති විඤ්ඤණඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ඡ විහරති. යෙ ච විඤ්ඤණඤ්ඤායතනෙ ධම්මො විඤ්ඤණඤ්ඤායතනසඤ්ඤා ච විතෙකකඤ්ඤා ච එසො චෙදනා සඤ්ඤා චෙතනා විතතං ඡන්දො අධිමොකොචා විරියං සති උපෙකඛා මනසිකාරො, ත්‍යාගං ධම්මො අනුපදවච්ඡිතා භොනති. ත්‍යාගං ධම්මො විදිතා උපපජ්ඡති, විදිතා උපවස්භනති, විදිතා අබ්බත්ථං ගච්ඡති. සො එවං පජානාති: ‘එවං කීර මෙ ධම්මො අනුඤ්ඤා සමොභානති, හුඤ්ඤා පටිච්චෙතී’ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අතිස්සිතො අපපට්ඨඤො විපප්ඤ්ඤො විසංයුතො විමරියාදිකතෙන චෙතසා විහරති සො අජී උත්තරිං¹ නිසාරණනති පජානාති. තබ්බහුලිකාරු අජීනෙවසං² භොති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුතො සබ්බසො විඤ්ඤණඤ්ඤායතනං සමතික්කමං ‘නජී කිඤ්ඤි’ති ආකිඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ඡ විහරති. යෙ ච ආකිඤ්ඤායතනෙ ධම්මො ආකිඤ්ඤායතනසඤ්ඤා ච විතෙකකඤ්ඤා ච එසො චෙදනා සඤ්ඤා චෙතනා විතතං ඡන්දො අධිමොකොචා විරියං සති උපෙකඛා මනසිකාරො, ත්‍යාගං ධම්මො අනුපදවච්ඡිතා භොනති. ත්‍යාගං ධම්මො විදිතා උපපජ්ඡති, විදිතා උපවස්භනති, විදිතා අබ්බත්ථං ගච්ඡති. සො එවං පජානාති: ‘එවං කීර මෙ ධම්මො අනුඤ්ඤා සමොභානති, හුඤ්ඤා පටිච්චෙතී’ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අතිස්සිතො අපපට්ඨඤො විපප්ඤ්ඤො විසංයුතො විමරියාදිකතෙන චෙතසා විහරති. සො අජී උත්තරිං¹ නිසාරණනති පජානාති. තබ්බහුලිකාරු අජීනෙවසං² භොති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුතො සබ්බසො ආකිඤ්ඤායතනං සමතික්කමං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ඡ විහරති, සො නාය සමාපතතියා සතො වුට්ඨති. සො නාය සමාපතතියා සතො වුට්ඨතීනා යෙ තෙ ධම්මො³ අනිතා නිරුඤ්ඤා විපරිණතා, තෙ ධම්මෙ සමනුපසංඝාති: එවං කීර මෙ ධම්මො අනුඤ්ඤා සමොභානති, හුඤ්ඤා පටිච්චෙතී’ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අතිස්සිතො අපපට්ඨඤො විපප්ඤ්ඤො විසංයුතො විමරියාදිකතෙන චෙතසා විහරති. සො අජී උත්තරිං¹ නිසාරණනති පජානාති. තබ්බහුලිකාරු අජීනෙවසං² භොති.

1. උත්තරි - මජ්ඣ. 2. අජීනෙවසං - PTS.
3. යෙ ධම්මො - මජ්ඣ, ස්‍යා, PTS.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුතො සබ්බසො නෙවසඤ්ඤා-
 නාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම සඤ්ඤාවෙදසිතතිරොධං උපසමපජ්ජ
 විහරති. පඤ්ඤාය වසා දිසවා ආසවා පරික්ඛිණා භොනති. සො තාය
 සමාපතතියා සතො වුට්ඨහති. සො තාය සමාපතතියා සතො වුට්ඨතිනා
 යෙ තෙ ධම්මා¹ අනිතා නිරුද්ධා විපරිණතා, තෙ ධම්මෙ සමනුපසසති:
 ඵවං කිර මෙ ධම්මා අනුඤා සමොභානති, භුඤා පටිච්චෙතතී'ති. සො
 තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අනිසසිතො අපපට්ඨඥො විපප-
 ඉතො විසංසුතො විමරියාදිකතෙන වෙතභා විහරති. සො නජී
 උතතරිං තිසාරණනති පජානාති. තබ්බසුච්චිකාරං නජීතෙවසස²
 භොති.

යං බො තං භික්ඛවෙ, සමමා වදමානො වදෙය්‍ය: වසිප්පතො
 පාරමිප්පතො අරියසමිං සිලසමිං, වසිප්පතො පාරමිප්පතො අරියසමිං
 සමාධිසමිං, වසිප්පතො පාරමිප්පතො අරියාය පඤ්ඤාය³, වසිප්පතො
 පාරමිප්පතො අරියාය විඉතතියාති. සාරිපුතමෙව තං සමමා වදමානො
 වදෙය්‍ය වසිප්පතො පාරමිප්පතො අරියසමිං සිලසමිං, වසිප්පතො
 පාරමිප්පතො අරියසමිං සමාධිසමිං, වසිප්පතො පාරමිප්පතො අරියාය
 පඤ්ඤාය, වසිප්පතො පාරමිප්පතො අරියාය විඉතතියා'ති.

යං බො තං භික්ඛවෙ, සමමා වදමානො වදෙය්‍ය: භගවතො
 පුතො ඔරසො මුඛතො ජාතො ධම්මජේ ධම්මනිම්මිතො ධම්මදයාදෙ
 නො ආමිසදයාදෙ'ති සාරිපුතමෙව තං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය
 භගවතො පුතො ඔරසො මුඛතො ජාතො ධම්මජේ ධම්මනිම්මිතො
 ධම්මදයාදෙ ආනා ආමිසදයාදෙ'ති

සාරිපුතො භික්ඛවෙ, තථාගතෙන අනුතරං ධම්මවක්කං පවතතිතං
 සච්චදෙව අනුප්පවතෙතතීති

ඉදමචොච භගවා, අතමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං
 අභිනඤ්ඤති.

අනුපද සුභතං පඨමං.

1. යෙ ධම්මා - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.
 2. නජීතෙවසස - PTS.
 3. සඤ්ඤාය - PTS.

3. 2. 2

ජබ්බිසොධන සුභතං

එවිං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා: සාවඤ්ඤිං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා: භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසොසාසුං. භගවා එතදවොච:

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති: ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරිතං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉඤ්ඤායාසාති පජානාමී'ති. තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනන්දිතබ්බං නපපිකෙකාසි-තබ්බං අභනන්දිතා අපපිකෙකාසිතා පඤ්ඤා පුච්ඡිතබ්බො: චතතාරෙ මෙ ආවුසො වොහාරං තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුඤ්ඤෙන සම්මදකඛාතා. කතමෙ චතතාරො: දිට්ඨි දිට්ඨිවාදිතා, සුතෙ සුතවාදිතා, මුතෙ මුතවාදිතා, විඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදිතා. ඉමෙ ඛො ආවුසො, චතතාරෙ වොහාරං තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුඤ්ඤෙන සම්මදකඛාතා.

කථං ජානතො පනායස්මතො කථං පස්සතො ඉමෙසු චතුසු වොහාරෙසු අනුපාදය ආසවෙහි ඒතතං විමුත්ත'නති: ඛිණංසවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වුසිතවතො කතකරණීයස්ස ඔහිතහාරස්ස අනුප්පනතදජ්ඣස්ස පරික්ඛිණභවසඤ්ඤාජනස්ස සම්මදඤ්ඤා විමුත්තස්ස අගම්නුධමො: හොති වෙය්‍යාකරණාය: දිට්ඨි ඛො අහං ආවුසො, අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අපපිච්චෙධො විප්පමුත්තො විසංසුත්තො විමර්ශාදිකතෙන චෙතසා විහරමි, සුතෙ ඛො අහං ආවුසො-පෙ-මුතෙ ඛො අහං ආවුසො-පෙ-විඤ්ඤාතෙ ඛො අහං ආවුසො, අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අපපිච්චෙධො විප්පමුත්තො විසංසුත්තො විමර්ශාදිකතෙන චෙතසා විහරමි. එවං ඛො මෙ ආවුසො, ජානතො එවං පස්සතො ඉමෙසු චතුසු වොහාරෙසු අනුපාදය ආසවෙහි ඒතතං විමුත්ත'නති.

තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සාමුති භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං, අනුමොදි-තබ්බං. සාමුති භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්ඡිතබ්බො: පඤ්ඤා ඛො ඉමො' ආවුසො, උපාදනකඛකා තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුඤ්ඤෙන සම්මදකඛාතා. කතමෙ පඤ්ඤා: රුපුපාදනකඛකො වෙදනුපාදනකඛකො සඤ්ඤා-පාදනකඛකො සඛ්ඛාරුපාදනකඛකො විඤ්ඤාණුපාදනකඛකො. ඉමෙ ඛො ආවුසො, පඤ්ඤාපාදනකඛකා තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුඤ්ඤෙන සම්මදකඛාතා. කථං ජානතො පනායස්මතො

1. පඤ්ඤිමෙ - සිමු, මජ්ඣං.

කථං පස්සතො ඉමෙසු පඤ්චසුපාදනකඛකේසු අනුපාදය ආඝවෙහි චිත්තං විමුත්තනනි: ඛිණාඝවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වුසිත්චතො කතකරණීයස්ස ඕභිත්භාරස්ස අනුපත්තසද්දන්ධස්ස පරික්ඛිණභව-ඝඤ්ඤාජනස්ස ඝම්මදඤ්ඤා විමුත්තස්ස අගමනුඛමො: හොති වෙය්‍යා-කරණාය: රූපං ඛො අභං ආවුසො, අඛලං චිරං අනස්සාසික්'නනි විදිනි: යෙ රූපෙ උපසුපාදනා¹ වෙත්තො අධිට්ඨානාභිනිවෙසානුඝයා, තෙසං ඛයා චිරං නිරොධා වාගා පටිනිස්සඤ්ඤා විමුත්තං මෙ චිත්ත'නනි පජානාමි. වෙදනං ඛො අභං ආවුසො-පෙ-ඝඤ්ඤං ඛො අභං ආවුසො-පෙ-ඝඛිඤ්ඤා ඛො අභං ආවුසො-පෙ-විඤ්ඤාණං ඛො අභං ආවුසො අඛලං චිරං අනස්සාසික්'නනි විදිනි: යෙ විඤ්ඤාණෙ උපසුපාදනා වෙත්තො අධිට්ඨානාභිනිවෙසානුඝයා, තෙසං ඛයා චිරං නිරොධා වාගා පටිනිස්සඤ්ඤා විමුත්තං මෙ චිත්තනනි පජානාමි. එවං ඛො මෙ ආවුසො, ජානතො එවං පස්සතො ඉමෙසු පඤ්චසුපාදනකඛකේසු අනුපාදය ආඝවෙහි චිත්තං විමුත්තනනි.

තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඝායුති භාසිත්තං අභිනඤ්ඤාබ්බං, අනුමොදි-ත්තබ්බං. ඝායුති භාසිත්තං අභිනඤ්ඤානි: අනුමොදිනි: උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්ඡිත්තබ්බො: ජසිමා² ආවුසො, ඛාතුයො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරභතා ඝම්මාඝච්ඤ්ඤොන ඝම්මදකඛාතා. කතමා ජ: පඨවිඛාතු ආපොඛාතු තෙජොඛාතු වායොඛාතු ආකාසඛාතු විඤ්ඤාණඛාතු. ඉමා ඛො ආවුසො ජ ඛාතුයො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරභතා ඝම්මාඝච්ඤ්ඤොන ඝම්මදකඛාතා. කථං ජානතො පනායස්මතො කථං පස්සතො ඉමාසු ජසු ඛාතුසු අනුපාදය ආඝවෙහි චිත්තං විමුත්තනනි: ඛිණාඝවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වුසිත්චතො කතකරණීයස්ස ඕභිත්-භාරස්ස අනුපත්තසද්දන්ධස්ස පරික්ඛිණභවඝඤ්ඤාජනස්ස ඝම්මදඤ්ඤා විමුත්තස්ස අගමනුඛමො: හොති වෙය්‍යාකරණාය: පඨවිඛාතුං ඛො අභං ආවුසො න අත්තතො උපගච්ඡිං, න ච පඨවිඛාතුනිස්සිත්තං අත්තානං. යෙ ච පඨවිඛාතුනිස්සිත්තා උපසුපාදනා¹ වෙත්තො අධිට්ඨානාභි-නිවෙසානුඝයා තෙසං ඛයා චිරං නිරොධා වාගා පටිනිස්සඤ්ඤා විමුත්තං මෙ චිත්තනනි පජානාමි. ආපොඛාතුං ඛො අභං ආවුසො-පෙ- තෙජොඛාතුං ඛො අභං ආවුසො-පෙ- වායොඛාතුං ඛො අභං ආවුසො-පෙ- ආකාසඛාතුං ඛො අභං ආවුසො-පෙ- විඤ්ඤාණඛාතුං ඛො අභං ආවුසො, න අත්තතො උපගච්ඡිං න ච විඤ්ඤාණඛාතු-නිස්සිත්තං අත්තානං. යෙ ච විඤ්ඤාණඛාතුනිස්සිත්තා උපසුපාදනා වෙත්තො අධිට්ඨානාභිනිවෙසානුඝයා, තෙසං ඛයා චිරං නිරොධා වාගා පටිනිස්සඤ්ඤා විමුත්තං මෙ චිත්තනනි පජානාමි. එවං ඛො මෙ ආවුසො, ජානතො එවං පස්සතො ඉමාසු ජසු ඛාතුසු අනුපාදය ආඝවෙහි චිත්තං විමුත්තනනි.

1. { උපාසුපාදනා - සිමු, PTS.
 උපාසුපාදනා - මජ්ඣං.
 උපාදසුපාදනා - ඝා.
 2 ජ ඛො පනිමානි - මජ්ඣං.

තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සාධුති භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං අනුමොදි-
 තබ්බං. සාධුති භාසිතං අභිනන්දිති, අනුමොදිති, උත්තරිං පඤ්ඤා
 පුළ්ඡිතබ්බො: ඡ බො පනිමානි ආට්ටිසො අජ්ඣාතීකමාභිරුති¹ ආයතනානි
 තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමමාසමුද්ධෙන සමම-
 දකතාතානි. කතමානි ඡ: චක්ඛුං චෙව² රූපා ච, සොතං ච සඤ්ඤා ච,
 ඝානං ච ගඤ්ඤා ච, ජීව්හා ච රසා ච, කායො ච ඵොට්ඨබ්බො ච,
 මනො ච ධම්මො ච, ඉමානි බො ආට්ටිසො ඡ අජ්ඣාතීකමාභිරුති
 ආයතනානි තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමමාසමුද්ධෙන
 සමමදකතාතානි. කථං ජානතො පනායසමතො කථං පස්සතො ඉමෙසු
 ඡසු අජ්ඣාතීකමාභිරෙසු ආයතනෙසු අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං
 විමුත්තනති: බිණාසවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වුට්ඨිතවතො කතකරණී-
 යස්ස මහිතභාරස්ස අනුප්පත්තසදත්ථස්ස පරික්ඛිණ්භවසඤ්ඤාජනස්ස
 සමමදඤ්ඤාවිමුත්තස්ස අයමනුධම්මො හොති වෙය්‍යාකරණාය: චක්ඛුසමිං
 ආට්ටිසො, රූපෙ චක්ඛුචිඤ්ඤාණෙ චක්ඛුචිඤ්ඤාණචිඤ්ඤාතබ්බෙසු ධම්මෙසු
 යො ඡඤ්ඤා, යො රුගො, යා නන්දී, යා තණ්හා, යෙ ච උපසුපාදනා වෙනසො
 අභිට්ඨානාභිනිවෙසානුසයා, තෙසං බයා විරුගා නිරුධා චාගා
 පචිතිස්සඤ්ඤා විමුත්තං මෙ චිත්තනති පජානාමි. සොතසමිං ආට්ටිසො,
 සඤ්ඤා සොතචිඤ්ඤාණෙ-පෙ- ඝානසමිං ආට්ටිසො, ගඤ්ඤා ඝානචිඤ්ඤාණෙ
 -පෙ-ජීව්හාය ආට්ටිසො, රතෙ ජීව්හාචිඤ්ඤාණෙ-පෙ-කායසමිං ආට්ටිසො,
 ඵොට්ඨබ්බෙ කායචිඤ්ඤාණෙ-පෙ- මනසමිං ආට්ටිසො, ධම්මෙ මනො-
 චිඤ්ඤාණෙ මනොචිඤ්ඤාණචිඤ්ඤාතබ්බෙසු ධම්මෙසු යො ඡඤ්ඤා, යො
 රුගො, යා නන්දී, යා තණ්හා, යෙ ච උපසුපාදනා වෙනසො
 අභිට්ඨානාභිනිවෙසානුසයා, තෙසං බයා විරුගා නිරුධා චාගා
 පචිතිස්සඤ්ඤා විමුත්තං මෙ චිත්තනති පජානාමි. ඵචං බො මෙ ආට්ටිසො
 ජානතො ඵචං පස්සතො ඉමෙසු ඡසු අජ්ඣාතීකමාභිරෙසු ආයතනෙසු
 අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුත්තනති.

තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ‘සාධු’ති භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං
 අනුමොදිතබ්බං. සාධුති භාසිතං අභිනන්දිති, අනුමොදිති, උත්තරිං
 පඤ්ඤා පුළ්ඡිතබ්බො: ‘කථං ජානතො පනායසමතො කථං පස්සතො
 ඉමසමිං ච සචිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤ්ඤා ච සබ්බනිමිත්තෙසු අභිකාර
 මම්භිකාරමානානුසයා:’ සුසමුගතාති³. බිණාසවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො
 වුට්ඨිතවතො කතකරණීයස්ස මහිතභාරස්ස අනුප්පත්තසදත්ථස්ස
 පරික්ඛිණ්භවසඤ්ඤාජනස්ස සමමදඤ්ඤාවිමුත්තස්ස අයමනුධම්මො හොති
 වෙය්‍යාකරණාය: ‘පුබ්බෙ බො අහං ආට්ටිසො අගාරිගහුතො සමානො
 අච්ඤ්ඤා අහොසිං. තස්ස මෙ තථාගතො චා තථාගතසාවකො චා ධම්මං
 දෙසෙසි. තාගං ධම්මං සුත්ථා තථාගතෙ සඤ්ඤා පච්චිතං. සො තෙන
 සඤ්ඤාපච්චිතාගෙන සමනනාගතො ඉති පච්චිසඤ්ඤාසමිං සම්මාධො ඝාරුවාසො
 රජාපථො, අබ්භොකාසො පබ්බජ්ජා, නසිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසතා
 ඵකනනපරිපුණ්ණං ඵකනනපරිපුණ්ණං සඤ්ඤාචිතං බුග්ගච්චිතං චරිතං,
 යහ්නුතාගං කෙසමස්සුං මහාරෙඤ්ඤා කාසායානි වන්ථානි අච්චාදෙඤ්ඤා
 අගාරස්ස අනගාරිතං පබ්බජෙය්‍ය’නති.

1. අජ්ඣාතීකානි බාභිරුති - ස්‍යා, PTS.
 2. චක්ඛු චෙව - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.
 3. අහංකාරමමංකාරමානානුසයා - මජ්ඣං, සිමු, ස්‍යා.
 4. සමුගතාති - මජ්ඣං.

සො ඛො අහං ආට්ඨසො, අපරෙන සමයෙන අප්පං වා හොගකකිංසං පහාය මහනතං වා හොගකකිංසං පහාය අප්පං වා සුද්ධිපරිවට්ටං පහාය මහනතං වා සුද්ධිපරිවට්ටං පහාය කෙසමස්සුං ඕහාරෙත්වා කාසායානී වන්ථානී අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරිතං පබ්බජීං. සො එවං පබ්බජීතො සමානො භික්ඛුනං සික්ඛාසාථ්වසමාපනො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතං පටිවිරතො අහොසිං, නිභිතදණො නිභිතසන්ථො ලජ්ජී දයාපනො සබ්බපාණභුතභිතානුකම්පී විහාසිං. අදින්නාදුනං පහාය අදින්නාදුනං පටිවිරතො අහොසිං. දින්නාදුසී දින්නපාටිකබ්බී අපේනෙන සුචිභුතෙන අත්තනා විහාසිං. අබ්බමචරිතං පහාය බ්බමචාරී අහොසිං ආරචාරී විරතො මෙථුනා ගාමබ්මමා. මුසාවාදං පහාය මුසාවාදු පටිවිරතො අහොසිං, සච්චවාදී සච්චසන්ධො ථේතො පච්චසිකො අවිසංවාදකො ලොකස්ස. පිසුනං වාචං පහාය පිසුනාය වාචාය පටිවිරතො අහොසිං, ඉතො සුත්වාන අමුත්ත අකාමාතා ඉමෙසං හෙදය, අමුත්ත වා සුත්වාන ඉමෙසං අකාමාතා අමුසං හෙදය, ඉති භික්ඛානං වා සකාතා සභිතානං වා අනුප්පදනා සමයාරුමො සමයාරතො සමයනන්දී සමයකරණීං වාචං භාසිතා අහොසිං. එරුසං වාචං පහාය එරුසාය වාචාය පටිවිරතො අහොසිං, යාසා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමණීයා හදයඛනමා පොරී බ්හුජනකන්තා බ්හුජනමනාපා තථාරූපිං වාචං භාසිතා අහොසිං. සමච්ඡප්පලාපං පහාය සමච්ඡප්පලාපා පටිවිරතො අහොසිං කාලවාදී භුතවාදී අත්චවාදී බ්මමවාදී විනයවාදී නිධානවතීං වාචං භාසිතා අහොසිං කාලෙන සාපදෙසං පරියන්තවතීං අත්චසංභිතං.

සො බ්ජිගාමභුතගාමසමාරම්භා පටිවිරතො අහොසිං. එකභතීකො අහොසිං රත්තපුරතො පටිවිරතො විකාලහොජනා. නච්චගිතවාදීන විසුකදස්සනා පටිවිරතො අහොසිං. මාලාගකිවිලෙපනධාරණමණ්ඩන විභුසනට්ඨානා පටිවිරතො අහොසිං. උච්චාසයනමහාසයනා පටිවිරතො අහොසිං. ජාතරූපරජතපට්ඨගහණා පටිවිරතො අහොසිං. ආමකබ්බසුද්ධ පට්ඨගහණා පටිවිරතො අහොසිං. ආමකමංසපට්ඨගහණා පටිවිරතො අහොසිං. ඉඤ්චුමාරිකපට්ඨගහණා¹ පටිවිරතො අහොසිං. දුසිදුසු-පට්ඨගහණා පටිවිරතො අහොසිං. අජේලකපට්ඨගහණා පටිවිරතො අහොසිං. කුකකුට්ඨකරපට්ඨගහණා පටිවිරතො අහොසිං. හඤ්චිගවාස්ස වලුවපට්ඨගහණා පටිවිරතො අහොසිං. ඛෙත්තවඤ්චුපට්ඨගහණා පටිවිරතො අහොසිං. දුතෙය්‍ය පභිතගමනානුයොගා පටිවිරතො අහොසිං. කායවිකකායා පටිවිරතො අහොසිං. තුලාකුට්ඨකංසකුට්ඨානකුට්ඨා පටිවිරතො අහොසිං. උකෙකාචනවඤ්චනනිකතිසාචියොගා පටිවිරතො අහොසිං. ඡේදනවබ්බකිනවිපරුමොසආලොපසහසාකාරං පටිවිරතො අහොසිං.

සො සන්තප්පට්ඨා අහොසිං කායපරිහාරිකෙන විචරෙන කුච්ඡිපරිහාරි-කෙන පිණ්ඩපාතෙන. සො යෙන යෙනෙව පකකමිං, සමාදුයෙව පකකමිං. සෙය්‍යථාපි නාම පකකි සකුණො යෙන යෙනෙව ඛෙති, සපත්තභාගෙව ඛෙති. එවමෙව ඛො අහං ආට්ඨසො, සන්තප්පට්ඨා අහොසිං කායපරිහාරිකෙන විචරෙන කුච්ඡිපරිහාරිකෙන පිණ්ඩපාතෙන. සො යෙන යෙනෙව පකකමිං, සමාදුයෙව පකකමිං. සො ඉමීනා අරියෙන සීලකඤ්ඤෙන සමන්තාගතො අඤ්ඤාතං අනච්ඡසුඛං පටිසංවෙදෙසිං.

1. ඉඤ්චුමාරිකාපට්ඨගහණා - කත්ථි.

සො, චක්ඛන්තා රූපං දිස්සා න නිමිත්තඤ්ඤාති අභොසිං නානුච්චස්සන්ධංගාති. යත්ථාධිකරණමෙතං¹ චක්ඛන්ද්‍රියං අසංවුච්චං විභරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා; පාපකා අකුසලා ධම්මා අභ්‍යාසාවෙය්‍යං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජං, රක්ඛිං චක්ඛන්ද්‍රියං, චක්ඛන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජං. සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- භානෙන ගන්ධං භාසිත්වා -පෙ- ජීවහාය රසං සාසිත්වා -පෙ- කායෙන ථොච්ඤ්ඤං චුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තඤ්ඤාති අභොසිං නානුච්චස්සන්ධංගාති. යත්ථාධිකරණමෙතං මනිජ්ජියං අසංවුච්චං විභරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා; පාපකා අකුසලා ධම්මා අභ්‍යාසාවෙය්‍යං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජං, රක්ඛිං මනිජ්ජියං, මනිජ්ජියෙ සංවරං ආපජ්ජං. සො ඉමිනා අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමන්තාගතො අජ්ඣන්තං අබ්‍යාසෙකසුඛං පටිසංවෙදෙයිං.

සො, අභිකකන්තො පටිකකන්තො සමපජානකාරී අභොසිං. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී අභොසිං. සමම්ඤ්ජිතෙ ජසාරිතෙ සමපජානකාරී අභොසිං. සබ්බාථිපත්තවිචරධාරණෙ සමපජානකාරී අභොසිං. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී අභොසිං. උච්චාරපස්සාවකමම සමපජානකාරී අභොසිං. ගතෙ සීතෙ නිසිතො සුතො ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී අභොසිං.

සො, ඉමිනා ච අරියෙන සීලකඛකෙන සමන්තාගතො ඉමිනා ච අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමන්තාගතො ඉමිනා ච අරියෙන සතිසමපජස්සෙඤ්ඤා සමන්තාගතො විචිතං සෙනාසනං හජ්ජං අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කන්දරං හිරිගුහං සුසානං චනපථං අබ්‍යාසාසං පලාලපුඤ්ජං. සො පච්ඡාභතං පිණ්ඩපානපටිකකන්තො නිසීදිං පලලඛකං ආතුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිච්ඡාබං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.

සො, අභිජ්ඣාං ලොකෙ පහාය විගතාභිජ්ජෙඤ්ඤා වෙනසා විභාසිං, අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙයිං. බ්‍යාපාදපදෙසං පහාය අව්‍යාපන්තාචිත්තො විභාසිං සබ්බපානභුතභිත්තානුකම්පී, බ්‍යාපාදපදෙසා චිත්තං පරිසොධෙයිං. චිත්තේඤ්ඤා පහාය විගතචිත්තේඤ්ඤා විභාසිං ආලොකසඤ්ඤා සතො සමපජානො, චිත්තේඤ්ඤා චිත්තං පරිසොධෙයිං. උභවච්චකුක්ඛච්චං පහාය අනුඤ්ඤා විභාසිං අජ්ඣන්තං චූපසන්තචිත්තො, උභවච්චකුක්ඛච්චා චිත්තං පරිසොධෙයිං. විචිකිච්ජං පහාය තිණ්ණවිචිකිච්ජො විභාසිං අකථඛකථී කුසලෙසු ධම්මෙසු, විචිකිච්ජාය චිත්තං පරිසොධෙයිං.

සො, ඉමෙ පඤ්ච නිවරණෙ පහාය වෙනසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ විච්චෙච්ච කාමෙහි විච්ච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සවිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පථමං කුභං උපසමපජ්ජ විභාසිං. විතකකවිචාරනං චූපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං වෙනසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුභං උපසමපජ්ජ විභාසිං. පිතියා ච විරහා උපෙකකො ච විභාසිං සතො ච සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙයිං. යං තං අරියා ආචිකන්තා : උපෙකකො සතීමා සුඛවිභාරීති තං තතියං කුභං උපසමපජ්ජ විභාසිං. සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙච්ච සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථඛමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙකකාසතිපාරිසුද්ධිං චතුථං කුභං උපසමපජ්ජ විභාසිං.

1. යත්ථාධිකරණමෙතං - කථථි.

සො එවං සමාහිතෙ විතො පරිසුඤ්ඤා පරියොදනෙ අනඛනණේ විගනුපකකිලෙසෙ මුදුගුතෙ කම්මනියෙ සිතෙ ආනෙඤ්ජපනො ආසවානං ඛයඤ්ඤාය විතං අභිනිත්තාමෙසිං. සො ඉදං දුක්ඛනති යථාභුතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභුතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභුතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපච්චපදාති යථාභුතං අබ්භඤ්ඤාසිං. ඉමෙ ආසවාති යථාභුතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අයං ආසවසමුදයොති යථාභුතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අයං ආසවනිරෝධොති යථාභුතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අයං ආසවනිරෝධගාමිනීපච්චපදාති යථාභුතං අබ්භඤ්ඤාසිං. තස්ස මෙ එවං ජානතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි විතං විමුච්චන්ථ¹, භවාසවාපි විතං විමුච්චන්ථ, අවිජ්ජාසවාපි විතං විමුච්චන්ථ. විමුච්චනසමී විමුච්චනමිති ඤ්ඤාණං අහොසි : 'බිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉන්ධනායා'ති අබ්භඤ්ඤාසිං. එවං ඛො මෙ ආවුසො, ජානතො එවං පස්සතො ඉමසමී ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤ්ඤා ච සබ්බනිමිතොසු අභිකාරමමිඤ්ඤා රමානානුසයං සුසමුභතාති.

තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සාධුති භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං අනුමොදිතබ්බං. සාධුති භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා එවමස්ස චචනියො : 'ලාභා නො ආවුසො, සුලඤ්ඤා නො ආවුසො, යෙ මියං ආයසමන්තං නාදිසං බ්‍රහ්මචාරිං පස්සාමා'ති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

ජබ්බිසොධනසුභතං දුතියං.

3. 2. 3

සපුරිස සුභං

එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සාවච්ඡියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතස්සි භික්ඛවොති. භදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

සපුරිසධම්මඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසෙසාමි අසපුරිසධම්මඤ්ච. නං සුඤ්ඤං සාධුකං මනසි කරොථ. භාසිස්සාමිති.

එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

කතමොච භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො: ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො උච්චාකුලා පබ්බජිතො භොති. සො ඉති පටිසඤ්චිකති: ‘අභං ඛොමහි උච්චාකුලා පබ්බජිතො ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු න උච්චාකුලා පබ්බජිතාති. සො තාය උච්චාකුලීනතාය අත්තානුක්කංසෙති, පරං චලෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසොච ඛො භික්ඛවෙ, ඉති පටිසඤ්චිකති: ‘න ඛො උච්චාකුලීනතාය ලොභධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. දෙසධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති මොභධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි උච්චාකුලා පබ්බජිතො භොති, සොච භොති ධම්මානුධම්මපටිපනො සාමීපිපටිපනො අනුධම්මවාදී. සො තත්ථ පුජෝ, සො තත්ථ පාසංසොති. සො පටිපදං යෙව අත්තරං කරිතා තාය උච්චාකුලීනතාය නෙචත්තානුක්කංසෙති, න පරං චලෙහති. අයං භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

පුනච්ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො මහාකුලා පබ්බජිතො භොති -පෙ- මහාභොගකුලා පබ්බජිතො භොති -පෙ- උලාරභොගකුලා පබ්බජිතො භොති. සො ඉති පටිසඤ්චිකති: ‘අභං ඛොමහි උලාරභොගකුලා පබ්බජිතො, ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු න උලාරභොගකුලා පබ්බජිතාති. සො තාය උලාරභොගතාය අත්තානුක්කංසෙති, පරං චලෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසොච ඛො භික්ඛවෙ, ඉති පටිසඤ්චිකති: ‘න ඛො උලාරභොගතාය ලොභධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. දෙසධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. මොභධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි උලාරභොගකුලා පබ්බජිතො භොති. සොච භොති ධම්මානුධම්මපටිපනො සාමීපිපටිපනො අනුධම්මවාදී, සො තත්ථ පුජෝ, සො තත්ථ පාසංසොති. සො පටිපදං යෙව අත්තරං කරිතා තාය උලාරභොගතාය නෙචත්තානුක්කංසෙති, න පරං චලෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ සපුරිසධම්මො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො සුතො හොති යසස්සි. සො ඉති පරිසඤ්චිකකිති: ‘අහං බොමහි සුතො යසස්සි. ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු අපසඤ්ඤාතා:1 අපෙසකකා:’ති. සො තෙන සුතතෙනන2 අත්තානුකකංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධමෙමො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකකිති: ‘න බො සුතතෙනන ලොභධමමා වා පරිකකියං ගච්ඡන්ති, ද්දෙසධමමා වා පරිකකියං ගච්ඡන්ති, මොහධමමා වා පරිකකියං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි සුතො හොති යසස්සි, සො ච හොති ධමමානුධමමපටිපනො; සාමිපිපටිපනො; අනුධමමචාරි. සො තත්ථ පුජේජා, සො තත්ථ පාසංසො:’ති. සො පටිපදංසෙව අත්තරං කරිතා තෙන සුතතෙනන. නෙවත්තානුකකංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධමෙමො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො ලාභී හොති විචරපිණ්ඩපාතං-සෙනාසනභීලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකකාරුතං. සො ඉති පරිසඤ්චිකකිති: ‘අහං බොමහි ලාභී විචරපිණ්ඩපාතසෙනාසනභීලානපච්චයභෙසජ්ජ-පරිකකාරුතං. ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න ලාභීනො; විචරපිණ්ඩපාත-සෙනාසනභීලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකකාරුතං’ති. සො තෙන ලාභෙන අත්තානුකකංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධමෙමො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකකිති: ‘න බො ලාභෙන ලොභධමමා වා පරිකකියං ගච්ඡන්ති, ද්දෙසධමමා වා පරිකකියං ගච්ඡන්ති, මොහධමමා වා පරිකකියං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි ලාභී හොති විචරපිණ්ඩ-පාතසෙනාසනභීලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකකාරුතං. සො ච හොති ධමමානුධමමපටිපනො; සාමිපිපටිපනො; අනුධමමචාරි, සො තත්ථ පුජේජා, සො තත්ථ පාසංසො:’ති. සො පටිපදංසෙව අත්තරං කරිතා තෙන ලාභෙන නෙවත්තානුකකංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධමෙමො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො බහුසුතො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකකිති: ‘අහං බොමහි බහුසුතො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න බහුසුතා:’ති. සො තෙන බාහුසචේචන අත්තානුකකංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධමෙමො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකකිති: ‘න බො බාහුසචේචන ලොභධමමා වා පරිකකියං ගච්ඡන්ති, ද්දෙසධමමා වා පරිකකියං ගච්ඡන්ති, මොහධමමා වා පරිකකියං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි බහුසුතො හොති, සො ච හොති ධමමානුධමම-පටිපනො; සාමිපිපටිපනො; අනුධමමචාරි, සො තත්ථ පුජේජා, සො තත්ථ පාසංසො:ති. සො පටිපදංසෙව අත්තරං කරිතා තෙන බාහුසචේචන නෙව අත්තානුකකංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධමෙමො.

1. අපසඤ්ඤා - සතා.
 2. { සුතෙන - සිමු.
 { සුතෙනන - මජ්ඣං.

පුන ච පරං හික්ඛවෙ, අසපුරිසො විනයධරෙ හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අහං බොමහි විනයධරෙ, ඉමෙ පනඤ්ඤ හික්ඛු න විනයධර’ති. සො තෙන විනයධරතෙන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමොහති. අයමපි හික්ඛවෙ, අසපුරිසධිමො. සපුරිසො ච බො හික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘න බො විනයධරතෙන ලොභධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෙසධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොභධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි විනයධරෙ හොති, සො ච හොති ධිමො,නුධිමවපට්ඨකො සාමීච්චපට්ඨකො අනුධිමවාරී, සො තත්ථ පුජේජා, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පට්ඨපදංසෙව අන්තරං කරිනා තෙන විනයධරතෙන නෙව අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමොහති. අයමපි හික්ඛවෙ, සපුරිසධිමො.

පුන ච පරං හික්ඛවෙ, අසපුරිසො ධිමකපිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අහං බොමහි ධිමකපිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ හික්ඛු න ධිමකපිකා’ති. සො තෙන ධිමකපිකතෙන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමොහති. අයමපි හික්ඛවෙ, අසපුරිසධිමො. සපුරිසො ච බො හික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘න බො ධිමකපිකතෙන ලොභධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. දෙසධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොභධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි ධිමකපිකො හොති, සො ච හොති ධිමො,නුධිමවපට්ඨකො සාමීච්චපට්ඨකො අනුධිමවාරී, සො තත්ථ පුජේජා, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පට්ඨපදංසෙව අන්තරං කරිනා තෙන ධිමකපිකතෙන නෙව අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමොහති. අයමපි හික්ඛවෙ සපුරිසධිමො.

පුන ච පරං හික්ඛවෙ, අසපුරිසො ආරඤ්ඤිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අහං බොමහි ආරඤ්ඤිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ හික්ඛු න ආරඤ්ඤිකා’ති. සො තෙන ආරඤ්ඤිකතෙන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමොහති. අයමපි හික්ඛවෙ, අසපුරිසධිමො. සපුරිසො ච බො හික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: න බො ආරඤ්ඤිකතෙන ලොභධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෙසධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොභධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි ආරඤ්ඤිකො හොති, සො ච හොති ධිමො,නුධිමවපට්ඨකො සාමීච්චපට්ඨකො අනුධිමවාරී, සො තත්ථ පුජේජා, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පට්ඨපදංසෙව අන්තරං කරිනා තෙන ආරඤ්ඤිකතෙන නෙව අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමොහති. අයමපි හික්ඛවෙ, සපුරිසධිමො.

පුන ච පරං හික්ඛවෙ, අසපුරිසො පංසුකුලිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අහං බොමහි පංසුකුලිකො. ඉමෙ පනඤ්ඤ හික්ඛු න පංසුකුලිකා’ති. සො තෙන පංසුකුලිකතෙන අත්තානුක්කංසෙති. පරං වමොහති. අයමපි හික්ඛවෙ, අසපුරිසධිමො. සපුරිසො ච බො හික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘න බො පංසුකුලිකතෙන ලොභධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෙසධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොභධිමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි පංසුකුලිකො හොති, සො ච හොති ධිමො,නුධිමවපට්ඨකො සාමීච්චපට්ඨකො අනුධිමවාරී. සො තත්ථ පුජේජා, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පට්ඨපදංසෙව අන්තරං කරිනා තෙන පංසුකුලිකතෙන නෙවත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමොහති. අයමපි හික්ඛවෙ, සපුරිසධිමො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො පිණ්ඩපාතිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අභං බොමහි පිණ්ඩපාතිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න පිණ්ඩපාතිකා’ති. සො තෙන පිණ්ඩපාතිකතෙන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘න බො පිණ්ඩපාතිකතෙන ලොභධම්මො වා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති, දෙසධම්මො වා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති, මොහධම්මො වා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි පිණ්ඩපාතිකො හොති. සො ච හොති. ධම්මානුධම්මපට්ටපනො සාමීඵපට්ටපනො අනුධම්මවාරී. සො තත්ථ පුජ්ජො, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පට්ටපදංසෙව අන්තරං කරිතො තෙන පිණ්ඩපාතිකතෙන නෙවත්තානුක්කංසෙති. න පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො රුක්ඛමුලිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අභං බොමහි රුක්ඛමුලිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න රුක්ඛමුලිකා’ති. සො තෙන රුක්ඛමුලිකතෙන අත්තානුක්කංසෙති. පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘න බො රුක්ඛමුලිකතෙන ලොභධම්මො වා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති, දෙසධම්මො වා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති, මොහධම්මො වා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි රුක්ඛමුලිකො හොති සො ච හොති ධම්මානුධම්මපට්ටපනො සාමීඵපට්ටපනො අනුධම්මවාරී. සො තත්ථ පුජ්ජො, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පට්ටපදංසෙව අන්තරං කරිතො තෙන රුක්ඛමුලිකතෙන නෙවත්තානුක්කංසෙති. න පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො සොසාතිකො හොති -පෙ-අබොකාසිකො හොති -පෙ-නෙසජ්ජිකො හොති -පෙ- යථාසත්තිකො හොති -පෙ-ඵකාසතිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අභං බොමහි ඵකාසතිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න ඵකාසතිකා’ති. සො තෙන ඵකාසතිකතෙන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘න බො ඵකාසතිකතෙන ලොභධම්මො වා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති, දෙසධම්මො වා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති, මොහධම්මො වා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි ඵකාසතිකො හොති. සො ච හොති ධම්මානුධම්මපට්ටපනො සාමීඵපට්ටපනො අනුධම්මවාරී. සො තත්ථ පුජ්ජො, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පට්ටපදංසෙව අන්තරං කරිතො තෙන ඵකාසතිකතෙන නෙවත්තානුක්කංසෙති. න පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො විවිචේවිව කාමෙහි විවිචව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිතකං සචිචාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමං කුභං උපසම්පජ්ඣ විහරති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අභං බොමහි පඨමජ්ඣානසමාපත්තියා ලාභී, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න පඨමජ්ඣානසමාපත්තියා ලාභිනො’ති. සො තාය පඨමජ්ඣානසමාපත්තියා අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමොති, අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ. ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘පඨමජ්ඣානසමාපත්තියාපි බො අත්මමයනා වුත්තා භගවතා යෙන යෙන හි මඤ්ඤන්ති, තතො තං හොති අඤ්ඤථා’ති සො අත්මමයනංසෙව අන්තරං කරිතො තාය පඨමජ්ඣානසමාපත්තියා නෙව අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

චුත ව පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො විතකකච්චාරනං වුපසමා අජකිත්තං සමපසාදනං වෙනසො එකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාගිජං පිතිසුඛං දුතියං කුචං -පෙ- තතියං කුචං -පෙ- චතුත්ථං කුචං උපසමපජ්ඣ විහරති. සො ඉති පටිසඤ්චිකති: 'අභං බොමහි චතුත්ථජකිනසමාපතතියා ලාභී, ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු චතුත්ථජකිනසමාපතතියා න ලාභිනෝ'ති. සො තාය චතුත්ථජකිනසමාපතතියා අත්තානුකකංසෙති, පරං වච්චෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පටිසඤ්චිකති: 'චතුත්ථජකිනසමාපතතියාපි බො අත්මමයතා වුත්තා භගවතා. යෙන යෙන හි මඤ්ඤන්ති තතො තං හොති අඤ්ඤථා'ති. සො අත්මමයතංසෙව අත්තරං කරිත්වා තාය චතුත්ථජකිනසමාපතතියා නෙව අත්තානුකකංසෙති, න පරං වච්චෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

චුත ව පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො සබ්බසො රුපසඤ්ඤනං සමතිකකමා පටිසඤ්ඤනං අත්ඛමා නානත්තසඤ්ඤනං අමනසිකාර අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං උපසමපජ්ඣ විහරති. සො ඉති පටිසඤ්චිකති: 'අභං බොමහි ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියා ලාභී. ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියා න ලාභිනෝ'ති. සො තාය ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියා අත්තානුකකංසෙති, පරං වච්චෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පටිසඤ්චිකති: 'ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියාපි අත්මමයතා වුත්තා භගවතා. යෙන යෙන හි මඤ්ඤන්ති, තතො තං හොති අඤ්ඤථා'ති. සො අත්මමයතංසෙව අත්තරං කරිත්වා තාය ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියා නෙව අත්තානුකකංසෙති, න පරං වච්චෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

චුත ව පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතිකකමම¹ අනන්තං විඤ්ඤණන්ති විඤ්ඤණඤ්චායතනං උපසමපජ්ඣ විහරති. සො ඉති පටිසඤ්චිකති: 'අභං බොමහි විඤ්ඤණඤ්චායතන සමාපතතියා ලාභී, ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු විඤ්ඤණඤ්චායතනසමාපතතියා න ලාභිනෝ'ති. සො තාය විඤ්ඤණඤ්චායතනසමාපතතියා අත්තානුකකංසෙති, පරං වච්චෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පටිසඤ්චිකති: 'විඤ්ඤණඤ්චායතනසමාපතතියාපි බො අත්මමයතා වුත්තා භගවතා, යෙන යෙන හි මඤ්ඤන්ති තතො තං හොති අඤ්ඤථා'ති. සො අත්මමයතංසෙව අත්තරං කරිත්වා තාය විඤ්ඤණඤ්චායතනසමාපතතියා නෙව අත්තානුකකංසෙති, න පරං වච්චෙති. අයමපි භික්ඛවෙ සපුරිසධම්මො.

චුත ව පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො සබ්බසො විඤ්ඤණඤ්චායතනං සමතිකකමම¹ නත්ථි කිඤ්චිති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ඣ විහරති. සො ඉති පටිසඤ්චිකති: 'අභං බොමහි ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියා ලාභී, ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියා න ලාභිනෝ'ති. සො තාය ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියා අත්තානුකකංසෙති, පරං වච්චෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පටිසඤ්චිකති: 'ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියාපි බො අත්මමයතා වුත්තා භගවතා. යෙන යෙන හි මඤ්ඤන්ති තතො තං හොති අඤ්ඤථා'ති. සො අත්මමයතංසෙව අත්තරං කරිත්වා තාය ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියා නෙව අත්තානුකකංසෙති, න පරං වච්චෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

1. සමතිකකමා - PTS.

3. 2. 4

සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බ සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා සාවච්චියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොති භික්ඛවොති. භද්දනොති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං, භගවා එතදවොච:

සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බං වො භික්ඛවෙ ධම්මපරියායං දෙසිස්සාමි. තං පුණාඨ සාධුකං මනසි කරෙඨ. භාසිස්සාමිති. එවං භනොති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං, භගවා එතදවොච:

කායසමාචාරම්පහං¹ භික්ඛවෙ දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසමාචාරං. වච්චසමාචාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං වච්චසමාචාරං. මනොසමාචාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං මනොසමාචාරං. චිත්තප්පාදම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං චිත්තප්පාදං. සඤ්ඤපට්ට්ඨාභම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤපට්ට්ඨාභං. දිට්ඨිපට්ට්ඨාභම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං දිට්ඨිපට්ට්ඨාභං. අත්තභාවපට්ට්ඨාභම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං අත්තභාවපට්ට්ඨාභ'නති.

එවං වුතොත ආයස්මා සාරිපුතො භගවනං එතදවොච: ඉමස්ස ඛො අහං භනොත භගවතා සඹ්ඛිතොතන භාසිතස්ස විජාරෙත අත්ථං අච්චතතස්ස එවං විජාරෙත අත්ථං ආඡානාමි.

“කායසමාචාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවි- තබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසමාචාර”නති. ඉති ඛො පනෙතං වුතතං භගවතා. කිඤ්ඤෙතං පට්ට්ඨ වුතතං: යථාරූපං භනොත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවධ්ධනති කුසලා ධම්මා පට්ඨායනති. එවිරූපො කායසමාචාරෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤ ඛො භනොත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පට්ඨායනති කුසලා ධම්මා අභිවධ්ධනති. එවිරූපො කායසමාචාරෙ සෙවිතබ්බො.

1. කායසමාචාරම්පහං - සිඹු, මජ්ඣං.

කථං රූපං භනෙන්, කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. ඉධ භනෙන්, එකච්චො පාණාතිපාතී හොති, ඌඤ්ඤෙ ලොභිතපාණී භතපභතෙ තිව්චෙස්ථා අදයාපනො පාණභුතෙසු. අදින්නාදුසි ඛො පන හොති, යං තං පරසස පරචිතතුපකරණං ගාමගතං වා අරඤ්ඤගතං වා, තං අදින්නං ඵෙය්‍යසංඛාතං ආදාතා හොති. කාමෙසු මිච්ඡාවාරී ඛො පන හොති, යා තා මාතුරකඛිතා පිතුරකඛිතා මාතාපිතුරකඛිතා භාතුරකඛිතා භගීතී රකඛිතා ඤාතීරකඛිතා ගොතතරකඛිතා ධම්මරකඛිතා සසාංඝිකා සපරිදණ්ඩා අන්තමසො මාලාගුලපරිකඛිතතාපි. තථාරූපාසු වාරිත්තං ආපජ්ජිතා හොති. එවරූපං භනෙන් කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

කථං රූපං භනෙන්, කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවංචන්ති: ඉධ භනෙන් එකච්චො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිච්චිතො හොති. නිභිතදණ්ඩා නිභිතසන්ථො ලජ්ජි දයාපනො සබ්බපාණභුතභිතානුකම්පී විහරති. අදින්නාදුතං පහාය අදින්නාදුතා පටිච්චිතො හොති, යං තං පරසස පරචිතතුපකරණං ගාමගතං වා අරඤ්ඤගතං වා, තං අදින්නං ඵෙය්‍යසංඛාතං න ආදාතා හොති කාමෙසු මිච්ඡාවාරං පහාය කාමෙසු මිච්ඡාවාරං පටිච්චිතො හොති, යා තා මාතුරකඛිතා පිතුරකඛිතා මාතාපිතුරකඛිතා භාතුරකඛිතා භගීතීරකඛිතා ඤාතීරකඛිතා ගොතතරකඛිතා ධම්මරකඛිතා සසාංඝිකා සපරිදණ්ඩා අන්තමසො මාලාගුලපරිකඛිතතාපි. තථාරූපාසු වාරිත්තං න ආපජ්ජිතා හොති. එවරූපං භනෙන් කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවංචන්ති.

“කායසමාවාරම්පභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙන වදුමි: සෙවිතබ්බම්පි අසෙවිතබ්බම්පි. තඤ්ච අඤ්ඤම්ඤ්ඤං කායසමාවාර”න්ති ඉති යං තං චුත්තං භගවතා. ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

“වච්චිසමාවාරම්පභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙන වදුමි: සෙවිතබ්බම්පි අසෙවිතබ්බම්පි. තඤ්ච අඤ්ඤම්ඤ්ඤං වච්චිසමාවාර”න්ති ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච චුත්තං: යථාරූපං භනෙන්, වච්චිසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො වච්චිසමාවාරෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ච ඛො භනෙන් වච්චිසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවංචන්ති. එවරූපො වච්චිසමාවාරෙ සෙවිතබ්බො.

කථං රූපං භනෙත, වච්ඡමාචාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති. කුසලා ධම්මා පරිභායනති. ඉධ භනෙත එකච්චො ඉසාවාදි හොති. සහග්ගනො¹ වා පරිසග්ගනො² වා ඤාතිමඡ්ඤගනො වා පුගමඡ්ඤගනො වා රුජකුලමඡ්ඤගනො වා අභිනීතො සකඛිපුට්ඨො 'එහමෙහා පුරිස, යං ජානාසි තං වදෙහි'ති. සො අජානං වා ආහ 'ජානාමි'ති, ජානං වා ආහ 'න ජානාමි'ති, අපසංඝං වා ආහ 'පසංඝාමිති, පසංඝං වා ආහ 'න පසංඝාමි'ති. ඉති අතතභෙතු වා පරභෙතු වා ආමිසකිඤ්චිකඛගෙතු වා සමපජානමුසා භාසිතා හොති. පිසුනාවාවෝ³ ඛො පන හොති ඉතො සුතො අමුත්ත අකඛාතා ඉමෙසං භෙදය, අමුත්ත වා සුතො ඉමෙසං අකඛාතා අමුසං භෙදය, ඉති සමග්ගානං වා භෙතතා⁴, භිතතානං වා අනුපපදතා, වග්ගාරුමො වග්ගරතො වග්ගනන්දී වග්ගකරණීං වාවං භාසිතා හොති. එරුසාවාවෝ⁵ ඛො පන හොති, යා සා වාවා අණ්ණකා⁶ කකකසා එරුසා පරකටුකා පරුභිසඡජති කොධසාමන්තා අසමාධි- සංවතතතිකා, තථාරූපිං වාවං භාසිතා හොති. සමථපපලාපි ඛො පන හොති අකාලවාදී අභුතවාදී අනන්ධවාදී අධම්මවාදී අවිනසවාදී අනිධානවතීං වාවං භාසිතා හොති අකාලෙන අනපදෙසං අපරියනනවතීං අනන්ධසංභිතං. එවරූපං භනෙත, වච්ඡමාචාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති, කුසලා ධම්මා පරිභායනති.

කථං රූපං භනෙත, වච්ඡමාචාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති. ඉධ භනෙත, එකච්චො ඉසාවාදං පහාය ඉසාවාද පටිච්චරතො හොති. සහග්ගනො වා පරිසග්ගනො වා ඤාතිමඡ්ඤගනො වා පුගමඡ්ඤගනො වා රුජකුලමඡ්ඤගනො වා අභිනීතො සකඛිපුට්ඨො 'එහමෙහා පුරිස, යං ජානාසි තං 'වදෙහි'ති, සො අජානං වා ආහ 'න ජානාමි'ති, ජානං වා ආහ ජානාමි'ති, අපසංඝං වා ආහ 'න පසංඝාමි'ති පසංඝං වා ආහ පසංඝාමි'ති ඉති අතතභෙතු වා පරභෙතු වා ආමිසකිඤ්චිකඛගෙතු වා න සමප- ජානමුසා භාසිතා හොති. පිසුනං වාවං පහාය පිසුනාය වාවාය පටිච්චරතො හොති ඉතො සුතො න අමුත්ත අකඛාතා ඉමෙසං භෙදය අමුත්ත වා සුතො න ඉමෙසං අකඛාතා අමුසං භෙදය, ඉති භිතතානං වා සකිතා සභිතානං වා අනුපපදතා, සමග්ගාරුමො සමග්ගරතො සමග්ගනන්දී සමග්ගකරණීං වාවං භාසිතා හොති. එරුසං වාවං පහාය එරුසාය වාවාය පටිච්චරතො හොති. යා සා වාවා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමණීයා හදයඛිගමා පොරී බහුජනකන්තා බහුජනමනාපා, තථාරූපිං වාවං භාසිතා හොති. සමථපපලාපං පහාය සමථපපලාපා පටිච්චරතො හොති. කාලවාදී භුතවාදී අන්ධවාදී ධම්මවාදී විනයවාදී නිධානවතීං වාවං භාසිතා හොති කාලෙන සාපදෙසං පරියනනවතීං අන්ධසංභිතං එවරූපං භනෙත, වච්ඡමාචාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති.

- 1. සහගතනො - සතා.
- 2. { පරිසගතනො - සිමු.
පරිසාගතනො - මඡ්ඡං, PTS.
- 3. { පිසුණුවාවෝ - මඡ්ඡං, සතා.
පිසුණුවාවෝ - සිමු, PTS.
- 4. භෙදෙතා - සතා.
- 5. එරුසාවාවෝ - සිමු, සතා,
- 6. කණ්ණකා - සිමු, මඡ්ඡං.

වච්ඡිකමාචාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුච්චධෙන වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං වච්ඡිකමාචාර”නති ඉති යං තං චුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

මනොසමාචාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුච්චධෙන වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං මනොසමාචාරනති ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච චුත්තං: යථාරූපං භනෙන, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනති, ඵචරූපො මනොසමාචාරෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤ ඛො භනෙන, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනති කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති, ඵචරූපො මනොසමාචාරෙ සෙවිතබ්බො.

කථං රූපං භනෙන, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනති: ඉධ භනෙන ඵකච්චො අභිඤ්ඤාලු හොති, යං තං පරස්ස පරචිතකුපකරණං, තං අභිඤ්ඤාතා¹ හොති: ‘අහො වත යං පරස්ස, තං මම අස්සා’ති. ව්‍යාපනනච්චෙනො ඛො පන හොති පදුච්චිමනසංකප්පො: ‘ඉමෙ සත්තා හඤ්ඤනඤ චා වඤ්ඤනඤ චා උච්චිඤ්ඤනඤ චා, විනස්සනඤ චා, මා චා අභෙසුනති². ඵචරූපං භනෙන, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනති.

කථං රූපං භනෙන, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනති, කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති: ඉධ භනෙන, ඵකච්චො අනභිඤ්ඤාලු හොති: යං තං පරස්ස පරචිතකුපකරණං, තං නාභිඤ්ඤාතා හොති: අහො වත යං පරස්ස, තං මම අස්සා’ති. අව්‍යාපනනච්චෙනො ඛො පන හොති. අපදුච්චිමනසංකප්පො: ‘ඉමෙ සත්තා අවෙරු අඛ්‍යාපඤ්ඤා අනිඤ්ඤා සුඛිනො අත්තානං³ පරිහරන්තු’ති. ඵචරූපං භනෙන, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනති කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති.

“මනොසමාචාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුච්චධෙන වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං මනොසමාචාර”නති ඉති යං තං චුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

චිත්තපාදම්පහං⁴ භික්ඛවෙ, දුච්චධෙන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං චිත්තපාද”නති ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං භගවතා, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච චුත්තං: යථාරූපං භනෙන, චිත්තපාදං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනති, ඵචරූපො චිත්තපාදෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤ ඛො භනෙන, චිත්තපාදං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනති. කුසලා ධම්මා අභිවඤ්ඤනති, ඵචරූපො චිත්තපාදෙ සෙවිතබ්බො.

1. අභිඤ්ඤාතා - PTS. 3 සුඛි අත්තානං - මජ්ඣිම. 2. මා අභෙසුනා වාති - ස්‍යා. 4 චිත්තපාදම්පහං - සීමු, මජ්ඣිම.

කථංරූපං භනෙන, චිත්තාදාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවංසිනති, කුසලා ධම්මා පරිභායනති: ඉධ භනෙන, එකච්චො අභිඤ්ඤාලු හොති, අභිඤ්ඤාසහගතෙන චේතසා චිහරති. ව්‍යාපාදව්‍යා හොති, ව්‍යාපාදසහගතෙන චේතසා චිහරති. විහෙසව්‍යා හොති. විහෙසා සහගතෙන චේතසා චිහරති. එවරූපං භනෙන, චිත්තාදාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවංසිනති. කුසලා ධම්මා පරිභායනති.

කථංරූපං භනෙන, චිත්තාදාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති, කුසලා ධම්මා අභිවංසිනති: ඉධ භනෙන එකච්චො අනභිඤ්ඤාලු හොති, අනභිඤ්ඤාසහගතෙන චේතසා චිහරති. අව්‍යාපාදව්‍යා හොති, අව්‍යාපාද-සහගතෙන චේතසා චිහරති. අවිහෙසව්‍යා හොති, අවිහෙසාසහගතෙන චේතසා චිහරති. එවරූපං භනෙන චිත්තාදාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති. කුසලා ධම්මා අභිවංසිනති.

“චිත්තාදාදමපහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, නඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං චිත්තාදාදං”නති ඉති යං නං චූත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පච්චව චූත්තං.

“සඤ්ඤපට්ටිලාභමපහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, නඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤපට්ටිලාභනති” ඉති ඛො පනෙනං චූත්තං භගවතා, කිඤ්චෙනං පච්චව චූත්තං: යථාරූපං භනෙන, සඤ්ඤපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවංසිනති, කුසලා ධම්මා පරිභායනති, එවරූපො සඤ්ඤපට්ටිලාභො න සෙවිතබ්බො, යථාරූපං ච ඛො භනෙන සඤ්ඤපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති, කුසලා ධම්මා අභිවංසිනති. එවරූපො සඤ්ඤපට්ටිලාභො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං භනෙන, සඤ්ඤපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවංසිනති, කුසලා ධම්මා පරිභායනති: ඉධ භනෙන, එකච්චො අභිඤ්ඤාලු හොති. අභිඤ්ඤාසහගතො සඤ්ඤාස චිහරති. ව්‍යාපාදව්‍යා හොති. ව්‍යාපාද සහගතො සඤ්ඤාස චිහරති. විහෙසව්‍යා හොති. විහෙසාසහගතො සඤ්ඤාස චිහරති. එවරූපං භනෙන, සඤ්ඤපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවංසිනති, කුසලා ධම්මා පරිභායනති, කථංරූපං භනෙන සඤ්ඤපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති, කුසලා ධම්මා අභිවංසිනති: ඉධ භනෙන, එකච්චො අනභිඤ්ඤාලු හොති, අනභිඤ්ඤා-සහගතො සඤ්ඤාස චිහරති. අව්‍යාපාදව්‍යා හොති, අව්‍යාපාදසහගතො සඤ්ඤාස චිහරති. අවිහෙසව්‍යා හොති, අවිහෙසාසහගතො සඤ්ඤාස චිහරති. එවරූපං භනෙන සඤ්ඤපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති. කුසලා ධම්මා අභිවංසිනති.

“සඤ්ඤපට්ටිලාභමපහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, නං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤපට්ටිලාභනති” ඉති යං නං චූත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පච්චව චූත්තං.

“දුට්ඨිපට්ටිලාභමපහං¹ භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, නං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං දුට්ඨිපට්ටිලාභනති” ඉති ඛො පනෙනං චූත්තං භගවතා, කිඤ්චෙනං පච්චව චූත්තං, යථාරූපං භනෙන දුට්ඨිපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවංසිනති, කුසලා ධම්මා පරිභායනති. එවරූපො දුට්ඨිපට්ටිලාභො න සෙවිතබ්බො, යථාරූපඤ්ච ඛො භනෙන, දුට්ඨිපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති, කුසලා ධම්මා අභිවංසිනති එවරූපො දුට්ඨිපට්ටිලාභො සෙවිතබ්බො.

1. දුට්ඨිපට්ටිලාභමපහං - සිමු, මජ්ඣං.

කථංරූපං භනෙත, දිට්ඨිපට්ටිලාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා, අභිවංසිනිති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනාති: ඉධ භනෙත, එකච්චො, එවංදිට්ඨිකො හොති: ‘නඤ්චි දිත්තං, නඤ්චි සිට්ඨං, නඤ්චි හුතං, නඤ්චි සුකච්චුක්කචානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නඤ්චි අයං ලොකො, නඤ්චි පරෙ ලොකො, නඤ්චි මාතා, නඤ්චි පිතා, නඤ්චි සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්චි ලොකෙ සමණ්ණාහමණා සම්මඤ්ඤානා සම්මාපට්ටිපන්නා, යෙ ඉමඤ්ඤෙ ලොකං පරඤ්ඤෙ ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙනති’ති. එවරූපං භනෙත දිට්ඨිපට්ටිලාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා, අභිවංසිනිති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනාති. කථංරූපං භනෙත, දිට්ඨිපට්ටිලාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා පරිභාසනාති, කුසලා ධම්මා අභිවංසිනිති? ඉධ භනෙත, එකච්චො, එවංදිට්ඨිකො හොති: ‘අඤ්චි දිත්තං, අඤ්චි සිට්ඨං, අඤ්චි හුතං, අඤ්චි සුකච්චුක්කචානං කම්මානං ඵලං විපාකො, අඤ්චි අයං ලොකො, අඤ්චි පරෙ ලොකො, අඤ්චි මාතා, අඤ්චි පිතා, අඤ්චි සත්තා ඔපපාතිකා, අඤ්චි ලොකෙ සමණ්ණාහමණා සම්මඤ්ඤානා සම්මාපට්ටිපන්නා, යෙ ඉමඤ්ඤෙ ලොකං පරඤ්ඤෙ ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙනති’ති. එවරූපං භනෙත, දිට්ඨිපට්ටිලාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා පරිභාසනාති. කුසලා ධම්මා අභිවංසිනිති.

“දිට්ඨිපට්ටිලාභමපභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨිධෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤාං දිට්ඨිපට්ටිලාභ’නාති ඉති යං තං චූත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පට්ටිච්ච චූත්තං.

“අත්තභාවපට්ටිලාභමපභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨිධෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තඤ්ඤෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤාං අත්තභාවපට්ටිලාභ’නාති ඉති ඛො පනෙතං චූත්තං භගවතා කිඤ්ඤෙතං පට්ටිච්ච චූත්තං: යථාරූපං භනෙත, අත්තභාවපට්ටිලාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා, අභිවංසිනිති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනාති එවරූපො අත්තභාවපට්ටිලාභො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපං ච ඛො භනෙත, අත්තභාවපට්ටිලාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා පරිභාසනාති, කුසලා ධම්මා අභිවංසිනිති, එවරූපො අත්තභාවපට්ටිලාභො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං භනෙත, අත්තභාවපට්ටිලාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා, අභිවංසිනිති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනාති: සඛ්ඤාපඤ්ඤං භනෙත, අත්තභාවපට්ටිලාභං අභිනිබ්බත්තයතො අපරිනිට්ඨිතභාවාස අක්‍රසලා ධම්මා අභිවංසිනිති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනාති. කථංරූපං භනෙත, අත්තභාවපට්ටිලාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා පරිභාසනාති, කුසලා ධම්මා අභිවංසිනිති. අඛ්ඤාපඤ්ඤං භනෙත, අත්තභාවපට්ටිලාභං අභිනිබ්බත්තයතො පරිනිට්ඨිතභාවාස අක්‍රසලා ධම්මා පරිභාසනාති, කුසලා ධම්මා අභිවංසිනිති.

“අත්තභාවපට්ටිලාභමපභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨිධෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤාං අත්තභාවපට්ටිලාභ’නාති ඉති යං තං චූත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පට්ටිච්ච චූත්තං.

ඉමස්ස ඛො අහං භනෙත භගවතා සඛ්ඤිත්තෙන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං අඤ්ඤාමිති.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, සාධු ඛො ත්වං සාරිපුත්ත, ඉමස්ස මයා සඛ්ඤිත්තෙන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං අඤ්ඤාමි.

“කායසමාවාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙත වදුමී : සෙවිතබ්බවට්ඨි අසෙවිතබ්බවට්ඨි. තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසමාවාර’නති ඉති ඛො පනෙනං වුතනං මයා, කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුතනං. යථාරූපං සාරිපුතන, කායසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො කායසමාවාරෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ච ඛො සාරිපුතන, කායසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. එවරූපො කායසමාවාරෙ සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුතන, කායසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති : ඉධ සාරිපුතන, එකච්චො පාණාතිපාතී භොති -පෙ- එවරූපං සාරිපුතන, කායසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථං රූපං සාරිපුතන, කායසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. ඉධ සාරිපුතන, එකච්චො පාණාතිපාතං පහාය -පෙ- එවරූපං සාරිපුතන කායසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. “කායසමාවාරම්පහං සාරිපුතන, දුට්ඨධෙත වදුමී : සෙවිතබ්බවට්ඨි අසෙවිතබ්බවට්ඨි, තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසමාවාරනති ඉති යං තං වුතනං මයා, ඉදමෙනං පටිච්ච වුතනං.

“වච්ඡසමාවාරම්පහං සාරිපුතන, දුට්ඨධෙත වදුමී : සෙවිතබ්බවට්ඨි අසෙවිතබ්බවට්ඨි. තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං වච්ඡසමාවාර’නති ඉති ඛො පනෙනං වුතනං මයා. කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුතනං. යථාරූපං සාරිපුතන, වච්ඡසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො වච්ඡසමාවාරෙ න සෙවිතබ්බො, යථාරූපං ච ඛො සාරිපුතන, වච්ඡසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. එවරූපො වච්ඡසමාවාරෙ සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුතන, වච්ඡසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. ඉධ සාරිපුතන, එකච්චො මුසාවාදී භොති -පෙ- එවරූපං සාරිපුතන, වච්ඡසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථංරූපං සාරිපුතන, වච්ඡසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. ඉධ සාරිපුතන, එකච්චො මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිච්චිතො භොති -පෙ- එවරූපං සාරිපුතන, වච්ඡසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති.

“වච්ඡසමාවාරම්පහං සාරිපුතන, දුට්ඨධෙත වදුමී : සෙවිතබ්බවට්ඨි අසෙවිතබ්බවට්ඨි. තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං වච්ඡසමාවාර’නති ඉති යං තං වුතනං මයා, ඉදමෙනං පටිච්ච වුතනං.

“මනොසමාවාරම්පහං සාරිපුතන, දුට්ඨධෙත වදුමී : සෙවිතබ්බවට්ඨි අසෙවිතබ්බවට්ඨි. තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං මනොසමාවාර’නති ඉති ඛො පනෙනං වුතනං මයා, කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුතනං. යථාරූපං සාරිපුතන, මනොසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො මනොසමාවාරෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ච ඛො සාරිපුතන, මනොසමාවාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, එවරූපො මනොසමාවාරෙ සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, මනොසමාචාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී, කුසලා ධම්මා පරිභාසනී : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අභිඤ්ඤාපු හොති -පෙ- එවරූපං සාරිපුත්ත, මනොසමාචාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී. කුසලා ධම්මා පරිභාසනී.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, මනොසමාචාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනී. කුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී. ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අනභිඤ්ඤාපු හොති -පෙ- එවරූපං සාරිපුත්ත, මනොසමාචාරං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනී, කුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී.

“මනොසමාචාරම්පහං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදුමි : සෙවිතබ්බම්පි අසෙවිතබ්බම්පි. තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං මනොසමාචාර”නති ඉති යං තං චුත්තං මයා ඉදමේතං පටිච්ච චුත්තං.

“චිත්තපාදම්පහං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදුමි : සෙවිතබ්බම්පි අසෙවිතබ්බම්පි. තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං චිත්තපාදනති ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං මයා, කිඤ්ඤොතං පටිච්ච චුත්තං : යථාරූපං සාරිපුත්ත චිත්තපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී. කුසලා ධම්මා පරිභාසනී, එවරූපො චිත්තපාදො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ච ඛො සාරිපුත්ත, චිත්තපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනී, කුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී, එවරූපො චිත්තපාදො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, චිත්තපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී, කුසලා ධම්මා පරිභාසනී : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අභිඤ්ඤාපු හොති, අභිඤ්ඤාසහගතෙන චේතසා විහරති. ව්‍යාපාදවා හොති, ව්‍යාපාදසහගතෙන චේතසා විහරති. විහෙසවා හොති, විහෙසා සහගතෙන චේතසා විහරති. එවරූපං සාරිපුත්ත, චිත්තපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී, කුසලා ධම්මා පරිභාසනී. කථංරූපං සාරිපුත්ත චිත්තපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනී, කුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අනභිඤ්ඤාපු හොති, අනභිඤ්ඤා-සහගතෙන චේතසා විහරති. අව්‍යාපාදවා හොති, අව්‍යාපාදසහගතෙන චේතසා විහරති. අවිහෙසවා හොති, අවිහෙසාසහගතෙන චේතසා විහරති. එවරූපං සාරිපුත්ත චිත්තපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනී, කුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී.

“චිත්තපාදම්පහං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදුමි : සෙවිතබ්බම්පි අසෙවිතබ්බම්පි. තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං චිත්තපාද”නති ඉති යං තං චුත්තං මයා, ඉදමේතං පටිච්ච චුත්තං.

“සඤ්ඤපට්ටිලාභම්පහං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදුමි : සෙවිතබ්බම්පි අසෙවිතබ්බම්පි. තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤ පට්ටිලාභනති” ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං මයා, කිඤ්ඤොතං පටිච්ච චුත්තං : යථාරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී, කුසලා ධම්මා පරිභාසනී, එවරූපො සඤ්ඤපට්ටිලාභො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපං ච ඛො සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපට්ටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනී, කුසලා ධම්මා අභිවසිංහනී, එවරූපො සඤ්ඤපට්ටිලාභො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අභිඤ්ඤාලු හොති, අභිඤ්ඤාසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. ව්‍යාපාදවා හොති, ව්‍යාපාදසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. විහෙසවා, හොති විහෙසා සහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. එවරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථංරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අනභිඤ්ඤාලු හොති, අනභිඤ්ඤා සහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. අව්‍යාපාදවා හොති, අව්‍යාපාදසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. අවිහෙසවා, හොති, අවිහෙසා-සහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. එවරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති.

“සඤ්ඤපටිලාභමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤපටිලාභන්ති” ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

‘දුට්ඨිපටිලාභමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං දුට්ඨිපටිලාභන්ති’ ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කිඤ්චෙතං පටිච්ච වුත්තං? යථාරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො දුට්ඨිපටිලාභො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ච ඛො සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. එවරූපො දුට්ඨිපටිලාභො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො එවංදුට්ඨිකො හොති : නපි දින්නං -පෙ- පච්චෙදෙනතිති. එවරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථංරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො එවංදුට්ඨිකො හොති : අපි දින්නං,-පෙ-පච්චෙදෙනතිති. එවරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති.

“දුට්ඨිපටිලාභමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං දුට්ඨිපටිලාභන්ති” ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

අත්තභාවපටිලාභමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත -පෙ- වුත්තං මයා, කිඤ්චෙතං පටිච්ච වුත්තං : යථාරූපං සාරිපුත්ත, -පෙ- න සෙවිතබ්බො, යථාරූපඤ්ච ඛො සාරිපුත්ත, අත්තභාවපටිලාභං -පෙ- අභිවක්ඛන්ති. එවරූපො අත්තභාවපටිලාභො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, -පෙ- පරිභායනති: සච්චාපජ්ඣං සාරිපුත්ත, -පෙ- පරිභායනති. කථංරූපං සාරිපුත්ත, -පෙ- අභිවංසිනති? අච්චාපජ්ඣං සාරිපුත්ත, -පෙ- අභිවංසිනති. “අත්තභාවපටිලාභමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං අත්තභාවපටිලාභනති” ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමස්ස ඛො: සාරිපුත්ත, මයා සඛිතිතෙනන භාසිතස්ස ඵලං විජ්ඣාඥෙන අජ්ඣො දට්ඨබ්බො.

චක්ඛුච්ඤෙඤ්ඤයං රූපමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. සොනච්ඤෙඤ්ඤයං සද්දමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි භානච්ඤෙඤ්ඤයං ගතිමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. ජ්වහා විඤ්ඤෙඤ්ඤයං රසමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. කායච්ඤෙඤ්ඤයං ඵොට්ඨබ්බමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. මනෝච්ඤෙඤ්ඤයං ධම්මමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි.

ඵලං වුත්තෙන අයස්මා: සාරිපුත්තො භගවනනං ඵතදවොච: ඉමස්ස ඛො: අභං භනෙන, භගවතා: සඛිතිතෙනන භාසිතස්ස විජ්ඣාඥෙන අජ්ඣො අච්චනතස්ස ඵලං විජ්ඣාඥෙන අජ්ඣො අඤ්ඤානාමි:

‘චක්ඛුච්ඤෙඤ්ඤයං රූපමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ ඉති ඛො: පනෙනං වුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤොතං පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙන, චක්ඛුච්ඤෙඤ්ඤයං රූපං සෙවිතබ්බො අකුසලා: ධම්මො අභිවංසිනති, කුසලා: ධම්මො පරිභායනති. ඵවරූපං චක්ඛුච්ඤෙඤ්ඤයං රූපං න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤො ඛො: භනෙන, චක්ඛුච්ඤෙඤ්ඤයං රූපං සෙවිතබ්බො අකුසලා: ධම්මො පරිභායනති. කුසලා: ධම්මො අභිවංසිනති. ඵවරූපං චක්ඛුච්ඤෙඤ්ඤයං රූපං සෙවිතබ්බො. චක්ඛුච්ඤෙඤ්ඤයං රූපමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

‘සොනච්ඤෙඤ්ඤයං සද්දමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ ඉති ඛො: පනෙනං වුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤොතං පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙන, සොනච්ඤෙඤ්ඤයං සද්දං සෙවිතබ්බො අකුසලා: ධම්මො අභිවංසිනති. කුසලා: ධම්මො පරිභායනති. ඵවරූපො: සොනච්ඤෙඤ්ඤයො: සද්දො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤො ඛො: භනෙන, සොනච්ඤෙඤ්ඤයං සද්දං සෙවිතබ්බො අකුසලා: ධම්මො පරිභායනති, කුසලා: ධම්මො අභිවංසිනති, ඵවරූපො: සොනච්ඤෙඤ්ඤයො: සද්දො සෙවිතබ්බො. ‘සොනච්ඤෙඤ්ඤයං සද්දමපභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

‘භානවිඤ්ඤායාං ගක්ඛමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨධෙහ වදුමි සෙවි-
තබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤෝ
තං පටිච්ච වුත්තං යථාරූපං භනෙත, භානවිඤ්ඤායාං ගක්ඛං සෙවිතො
අකුසලා ධම්මො අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මො පරිභායන්ති. එවරුපො
භානවිඤ්ඤායොසා ගක්ඛො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත,
භානවිඤ්ඤායාං ගක්ඛං සෙවිතො අකුසලා ධම්මො පරිභායන්ති, කුසලා
ධම්මො අභිවක්ඛන්ති. එවරුපො භානවිඤ්ඤායොසා ගක්ඛො සෙවිතබ්බො
‘භානවිඤ්ඤායාං ගක්ඛමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨධෙහ වදුමි: සෙවිතබ්බමපි
අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඒවහාවිඤ්ඤායාං රසමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨධෙහ වදුමි: සෙවිතබ්බමපි
අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා, කිඤ්ඤෝ
තං පටිච්ච වුත්තං. යථාරූපං භනෙත, ඒවහාවිඤ්ඤායාං රසං සෙවිතො
අකුසලා ධම්මො අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මො පරිභායන්ති. එවරුපො
ඒවහාවිඤ්ඤායොසා රසො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත,
ඒවහාවිඤ්ඤායාං රසං සෙවිතො අකුසලා ධම්මො පරිභායන්ති. කුසලා
ධම්මො අභිවක්ඛන්ති. එවරුපො ඒවහාවිඤ්ඤායොසා රසො සෙවිතබ්බො
ඒවහාවිඤ්ඤායාං රසමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨධෙහ වදුමි: සෙවිතබ්බමපි
අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

‘කායවිඤ්ඤායාං ථොට්ඨබ්බමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨධෙහ වදුමි:
සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා,
කිඤ්ඤෝ තං පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙත, කායවිඤ්ඤායාං
ථොට්ඨබ්බං සෙවිතො අකුසලා ධම්මො අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මො
පරිභායන්ති. එවරුපො කායවිඤ්ඤායොසා ථොට්ඨබ්බො න සෙවිතබ්බො
යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත, කායවිඤ්ඤායාං ථොට්ඨබ්බං සෙවිතො
අකුසලා ධම්මො පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මො අභිවක්ඛන්ති, එවරුපො
කායවිඤ්ඤායොසා ථොට්ඨබ්බො සෙවිතබ්බො. ‘කායවිඤ්ඤායාං ථොට්ඨ-
බ්බමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨධෙහ වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති
ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

‘මනෝවිඤ්ඤායාං ධම්මමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨධෙහ වදුමි: සෙවි-
තබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා,
කිඤ්ඤෝ තං පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙත, මනෝවිඤ්ඤායාං ධම්මං
සෙවිතො අකුසලා ධම්මො අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මො පරිභායන්ති,
එවරුපො මනෝවිඤ්ඤායොසා ධම්මො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා
ඛො භනෙත, මනෝවිඤ්ඤායාං ධම්මං සෙවිතො අකුසලා ධම්මො
පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මො අභිවක්ඛන්ති. එවරුපො මනෝවිඤ්ඤායොසා
ධම්මො සෙවිතබ්බො. මනෝවිඤ්ඤායාං ධම්මමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨධෙහ
වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති යං තං වුත්තං භගවතා,
ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමිංස ඛො අහං භනෙත භගවතා සමුඛිතෙතහ භාසිතංසා
විජ්ජාචරෙත අත්ථං අවිභතතංසා එවං විජ්ජාචරෙත අත්ථං ආඡානාමිති

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, සාධු ඛො තිං සාරිපුත්ත, ඉමස්ස මයා සඛිතේතෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං අවිභතතස්ස එවං වින්දාරෙන අන්ධං අජානාසී.

‘වකඛුච්ඡෙදාදායං රූපමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා. කීඤ්චතං පටිච්ච වුත්තං : යථාරූපං සාරිපුත්ත -පෙ- න සෙවිතබ්බං. යථාරූපඤ්ච ඛො සාරිපුත්ත, -පෙ- අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමේතං පටිච්ච වුත්තන්ති.

‘සොතච්ඡෙදාදායං සඤ්චමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කීඤ්චතං පටිච්ච වුත්තං. යථාරූපං සාරිපුත්ත සොතච්ඡෙදාදායං සඤ්චං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවිසින්නති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො සොතච්ඡෙදාදායො සඤ්ච න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො සොතච්ඡෙදාදායො සඤ්ච සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො ඤානච්ඡෙදාදායො ගඤ්චො න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො ඤානච්ඡෙදාදායො ගඤ්චො සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො ජීව්හාච්ඡෙදාදායො රසො න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො ජීව්හාච්ඡෙදාදායො රසො සෙවිතබ්බො. එවරූපො කායච්ඡෙදාදායො ඵොට්ඨබ්බො න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො කායච්ඡෙදාදායො ඵොට්ඨබ්බො සෙවිතබ්බො -පෙ-.

මනොච්ඡෙදාදායං ධම්මමපභං සාරිපුත්ත -පෙ- එවරූපො මනොච්ඡෙදාදායො ධම්මො න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො මනොච්ඡෙදාදායො ධම්මො සෙවිතබ්බො. ‘මනොච්ඡෙදාදායං ධම්මමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති යං තං වුත්තං මයා ඉදමේතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමස්ස ඛො සාරිපුත්ත, මයා සඛිතේතෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං අවිභතතස්ස එවං වින්දාරෙන අන්ධො දට්ඨබ්බො.

ඵවරමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. පිණ්ඩපාතමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. සෙනාසනමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. ශාමමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. නිගමමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. නගරමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. ජනපදමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. සුඤ්ඤමපභං සාරිපුත්ත, දුච්චෙත වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි.

එවං වුත්තො අයස්මා සාරිපුත්තො භගවන්තං එතදවොච: ‘ඉමස්ස ඛො අභං භනෙත, භගවතා සඛිතේතෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං අවිභතතස්ස එවං වින්දාරෙන අන්ධො අජානාමි:

ච්චරම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවි-
තබ්බම්පී'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤොතං පට්ඨිව වුත්තං.
යථාරූපං භනෙත, ච්චරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති,
කුසලා ධම්මා පටිභායන්ති. ඵචරූපං ච්චරං න සෙවිතබ්බං. යථාරූපඤ්ඤ
ඛො භනෙත, ච්චරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පටිභායන්ති, කුසලා
ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. ඵචරූපං ච්චරං සෙවිතබ්බං. ච්චරම්ප'හං සාරිපුත්ත,
දුට්ඨෙත වදුම් : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවිතබ්බම්පී'ති ඉති යං තං වුත්තං
භගවතා ඉදමෙතං පට්ඨිව වුත්තං.

පිණ්ඩපාතම්ප'හං සාරිපුත්ත දුට්ඨෙත වදුම් -පෙ- ඉදමෙතං පට්ඨිව
වුත්තං. සෙනාසනම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් -පෙ- ඉදමෙතං
පට්ඨිව වුත්තං. ගාමම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් -පෙ- ඉදමෙතං
පට්ඨිව වුත්තං. නිගමම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් -පෙ- ඉදමෙතං
පට්ඨිව වුත්තං. නගරම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් -පෙ- ඉදමෙතං
පට්ඨිව වුත්තං. ජනපදම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් -පෙ- ඉදමෙතං
පට්ඨිව වුත්තං. පුග්ගලම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් -පෙ- ඉදමෙතං
පට්ඨිව වුත්තං.

ඉමස්ස ඛො අහං භනෙත, භගවතා සඛන්තෙතන භාසිතස්ස
විජාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස ඵචං විජාරෙන අත්ථං ආජානාමීති.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, සාධු ඛො නිං සාරිපුත්ත, ඉමස්ස මයා
සඛන්තෙතන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස ඵචං විජාරෙන
අත්ථං ආජානාමි.

'ච්චරම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවි-
තබ්බම්පී'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කිඤ්ඤොතං පට්ඨිව වුත්තං :
යථාරූපං සාරිපුත්ත, ච්චරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති
-පෙ- පට්ඨිව වුත්තං. පිණ්ඩපාතම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් :
සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවිතබ්බම්පී'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා
කිඤ්ඤොතං පට්ඨිව වුත්තං. යථාරූපඤ්ඤ සාරිපුත්ත, පිණ්ඩපාතං සෙවතො
අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති -පෙ- ඉදමෙතං පට්ඨිව වුත්තං. සෙනාසනම්ප'හං
සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුම් : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවිතබ්බම්පී'ති -පෙ-
ඵචරූපං සෙනාසනං න සෙවිතබ්බං -පෙ- ඵචරූපං සෙනාසනං
සෙවිතබ්බං -පෙ- ඵචරූපො ගාමො න සෙවිතබ්බො -පෙ- ඵචරූපො
ගාමො සෙවිතබ්බො -පෙ- ඵචරූපො නිගමො න සෙවිතබ්බො -පෙ- ඵච-
රූපො නිගමො සෙවිතබ්බො -පෙ- ඵචරූපං නගරං න සෙවිතබ්බං -පෙ-
ඵචරූපං නගරං සෙවිතබ්බං -පෙ- ඵචරූපො ජනපදෙ න සෙවිතබ්බො
-පෙ- ඵචරූපො ජනපදෙ සෙවිතබ්බො -පෙ- 'පුග්ගලම්ප'හං සාරිපුත්ත,
දුට්ඨෙත වදුම් : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවිතබ්බම්පී'ති ඉති ඛො පනෙතං
වුත්තං මයා, කිඤ්ඤොතං පට්ඨිව වුත්තං. යථාරූපං සාරිපුත්ත, පුග්ගලං
සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති -පෙ- ඉදමෙතං පට්ඨිව වුත්තං.

ඉමස්ස බො සාරිපුත්ත, මයා සබ්බිතොත්ත භාසිනස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස¹ ඵලං වින්දාරෙන අත්ථො දුට්ඨබ්බො.

සබ්බෙපි චෙ සාරිපුත්ත, ඛිතතීයා ඉමස්ස මයා සබ්බිතොත්ත භාසිනස්ස ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යං සබ්බෙසානම්ප'ස්ස ඛිතතීයානං දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය. සබ්බෙපි චෙ සාරිපුත්ත, බ්‍රාහ්මණා-පෙ-වේස්සා-පෙ-සබ්බෙපි චෙ සාරිපුත්ත, සුඤ්ඤ ඉමස්ස මයා සබ්බිතොත්ත භාසිනස්ස ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යං. සබ්බෙසානම්ප'ස්ස සුඤ්ඤං දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය සද්දෙවකොපි චෙ සාරිපුත්ත, ලොකො සමාරකො සමුභමකො සස්සමණබ්‍රාහ්මණී පජා සද්දෙවමනුස්සා ඉමස්ස මයා සබ්බිතොත්ත භාසිනස්ස ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යං. සද්දෙවකස්සපිස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සමුභමකස්ස සස්සමණබ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දීඝරත්තං භිතාය සුඛායාතී.

ඉදමචොච භභවා අත්තමනො ආයස්මා සාරිපුත්තො භභවිතො භාසිතං අභිනන්දීති.

සෙවිතබ්බොසෙවිතබ්බසුභතං චතුස්ථං.

3 2. 5

බහුධාතුක සුන්‍යං

එවං මේ සුන්‍යං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්චං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තනු ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: භික්ඛවොති. භදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං භගවා එතදවොච:

යාති කාතිචී භික්ඛවෙ, භයාති උපපජ්ජනති, සබ්බාති තාති බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. යෙ කෙචී උපද්දවො උපපජ්ජනති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. යෙ කෙචී උපසංඝා: උපපජ්ජනති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, නලාගාරො වා තිණ්ගාරො වා: අභ්‍යන්තරො කුටාගාරොති පි දහති* උලුච්චතොවලුච්චතොති තිවාතාති පුස්සිතඤ්ජාති¹ පිභිතවාතපානාති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යාති කාතිචී භයාති උපපජ්ජනති, සබ්බාති තාති බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. යෙ කෙචී උපසංඝා: උපපජ්ජනති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සප්පට්ඨං භගො බාලො අප්පට්ඨං පණ්ඩිතො. සඋපද්දවො බාලො අනුපද්දවො පණ්ඩිතො. සඋපසංඝො බාලො අනුපසංඝො පණ්ඩිතො. නඤ්ච භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතතො භයං. නඤ්ච පණ්ඩිතතො උපද්දවො. නඤ්ච පණ්ඩිතතො උපසංඝො. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, * එවං සික්ඛිතබ්බං: පණ්ඩිතා භවිස්සාම විමංසකාති², එවං හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

එවං වුතෙන ආයස්මා ආනඤ්ඤ භගවන්තං එතදවොච: කිත්තාවතා හු ඛො භනෙත, පණ්ඩිතො භික්ඛු විමංසකොති අලං වචනායා'ති.

යතො ඛො ආනඤ්ඤ, භික්ඛු ධාතුකුසලො ච ගොති, ආයතන-කුසලො ච ගොති, පට්චචසමුපපාදකුසලො ච ගොති, ධානාධාන-කුසලො ච ගොති. එතතාවතා ඛො ආනඤ්ඤ, පණ්ඩිතො භික්ඛු විමංසකොති අලං වචනායාති.

කිත්තාවතා පන භනෙත, ධාතුකුසලො භික්ඛුති අලං වචනායාති.

අට්ඨාරස ඛො ඉමා ආනඤ්ඤ, ධාතුකුසලො: චක්ඛුධාතු රූපධාතු චක්ඛු-විඤ්ඤාණධාතු, සොත්ධාතු සද්දධාතු සොත්චිඤ්ඤාණධාතු, ඤානධාතු ගතිධාතු ඤානචිඤ්ඤාණධාතු, ජීව්හාධාතු රසධාතු ජීව්හචිඤ්ඤාණධාතු කායධාතු ඵොට්ඨබ්බධාතු කායචිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු ධම්මධාතු මනොචිඤ්ඤාණධාතුති. ඉමා ඛො ආනඤ්ඤ, අට්ඨාරස ධාතුකුසලො යතො ජානාති පස්සති, එතතාවතාපි ඛො ආනඤ්ඤ, ධාතුකුසලො භික්ඛුති අලං වචනායාති.

1. නලාගාරො වා තිණ්ගාරො වා - සිමු, මජ්ඣං.
2. අභ්‍යන්තරො කුටාගාරො - ස්‍යා, මජ්ඣං. 4. පුස්සිතඤ්ජාති - සිමු, මජ්ඣං.
3. ධහති - සිමු. 5. පණ්ඩිතා භවිස්සාමාති - ස්‍යා.
* එවං සික්ඛිතබ්බං' ඉති පොඤ්ඤෙසු න දිස්සති.

කිතනාවතා පන හනෙත, පවිච්චසමුප්පාදකුසලො හික්ඛුති අලං චචනායාති.

ඉධානන්ද, හික්ඛු ඵලං පජානාති : ඉමසමිං සති ඉදං හොති. ඉමසුප්පාද ඉදං උපපජති. ඉමසමිං අසති ඉදං න හොති. ඉමසං නිරේධා ඉදං නිරුජ්ඣති, යදිදං අවිජ්ජා පච්චයා සඛ්ඛාරා, සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා ඵසො, ඵසපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදනං, උපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාතී, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සමඛවනති. ඵචමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛක්ඛස්ස සමුදයො හොති. අවිජ්ජයනෙව අසෙසවිරහනිරේධා සඛ්ඛාරනිරේධො, සඛ්ඛාරනිරේධා විඤ්ඤාණනිරේධො, විඤ්ඤාණනිරේධා නාමරූපනිරේධො, නාමරූපනිරේධා සලායතනනිරේධො, සලායතනනිරේධො ඵසනිරේධො, ඵසනිරේධො වේදනානිරේධො, වේදනානිරේධො තණ්හානිරේධො, තණ්හානිරේධො උපාදනනිරේධො, උපාදනනිරේධො භවනිරේධො, භවනිරේධො ජාතීනිරේධො, ජාතීනිරේධො ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣනති. ඵචමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛක්ඛස්ස නිරේධො හොති. ඵතනාවතා ඛො අනන්ද, පවිච්චසමුප්පාදකුසලො හික්ඛුති අලං චචනායාති.

කිතනාවතා පන හනෙත, ධානාධානකුසලො හික්ඛුති අලං චචනායාති.

ඉධානන්ද, හික්ඛු : 'අට්ඨානමෙතං අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි සඛ්ඛාරං නිච්චතො උපගච්චෙජ්ජය, නෙතං ධානං විජ්ජති' ති පජානාති. 'ධානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති යං පුපුජ්ජනො කඤ්චි සඛ්ඛාරං නිච්චතො උපගච්චෙජ්ජය, ධානමෙතං විජ්ජති' ති පජානාති.

'අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි සඛ්ඛාරං සුඛතො උපගච්චෙජ්ජය, නෙතං ධානං විජ්ජති' ති පජානාති. 'ධානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති යං පුපුජ්ජනො කඤ්චි සඛ්ඛාරං සුඛතො උපගච්චෙජ්ජය, ධානමෙතං විජ්ජති' ති පජානාති.

'අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්චෙජ්ජය, නෙතං ධානං විජ්ජති' ති පජානාති. 'ධානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති යං පුපුජ්ජනො කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්චෙජ්ජය, ධානමෙතං විජ්ජති' ති පජානාති.

'අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො මාතරං ජීවිතා වොරෙපෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති' ති පජානාති. 'ධානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති යං පුපුජ්ජනො මාතරං ජීවිතා වොරෙපෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති' ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො පිතරං ජිවිතා වොරොපෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති: යං පුට්ඨජනො පිතරං ජිවිතා වොරොපෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අරහත්තං ජිවිතා වොරොපෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති: යං පුට්ඨජනො අරහත්තං ජිවිතා වොරොපෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො: යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො දුට්ඨචිත්තො තථාගතස්ස ලොභිතං උප්පාදෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො එතං විජ්ජති: යං පුට්ඨජනො දුට්ඨචිත්තො තථාගතස්ස ලොභිතං උප්පාදෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො: යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො සංඝං භිඤ්ඤෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො එතං විජ්ජති: යං පුට්ඨජනො සංඝං භිඤ්ඤෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො: යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අඤ්ඤං සන්ධාරං උද්දිසෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො එතං විජ්ජති: යං පුට්ඨජනො අඤ්ඤං සන්ධාරං උද්දිසෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො: යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ඤෙ අරහත්තො සම්මාසම්මුඤ්ඤො අපුබ්බං අවරිමං උප්පජෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ධානං ච ඛො එතං විජ්ජති: යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකො අරහං සම්මාසම්මුඤ්ඤො උප්පජෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො: යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ඤෙ රජානො චක්කවත්තීනො අපුබ්බං අවරිමං උප්පජෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ධානං ච ඛො එතං විජ්ජති: යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකො රජා චක්කවත්තී උප්පජෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො: යං ඉතී අරහං අස්ස සම්මාසම්මුඤ්ඤො, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති: යං පුරිසො අරහං අස්ස සම්මාසම්මුඤ්ඤො, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො: යං ඉතී රජා අස්ස චක්කවත්තී, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති: යං පුරිසො රජා අස්ස චක්කවත්තී, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිකමෙතං අනවකාසො: යං ඉතී සක්කත්තං කරෙය්‍ය¹, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති: යං පුරිසො සක්කත්තං කරෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති

1. කාරෙය්‍ය - ස්‍යා.

‘අධිභාවමෙතං අනවකාසො : යං ඉඤ්චී මාරතතං කරෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති : යං පුරිසො මාරතතං කරෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

අධිභාවමෙතං අනවකාසො : යං ඉඤ්චී බ්‍රහ්මතතං කරෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති ‘ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති : යං පුරිසො බ්‍රහ්මතතං කරෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

අධිභාවමෙතං අනවකාසො : යං කායදුච්චරිතස්ස ඉධෙඨා කනෙතා මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති : යං කායදුච්චරිතස්ස අතිධෙඨා අකනෙතා අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිභාවමෙතං අනවකාසො : යං ච්චිදුච්චරිතස්ස -පෙ- යං මනො-දුච්චරිතස්ස ඉධෙඨා කනෙතා මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති : යං මනො-දුච්චරිතස්ස අතිධෙඨා අකනෙතා අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

අධිභාවමෙතං අනවකාසො : යං කායසුච්චරිතස්ස අතිධෙඨා අකනෙතා අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති : යං කායසුච්චරිතස්ස ඉධෙඨා කනෙතා මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ධානං මෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අධිභාවමෙතං අනවකාසො : යං ච්චිදුච්චරිතස්ස —පෙ— යං මනො-සුච්චරිතස්ස අතිධෙඨා අකනෙතා අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති : යං මනො-සුච්චරිතස්ස ඉධෙඨා කනෙතා මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

අධිභාවමෙතං අනවකාසො : යං කායදුච්චරිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සඤ්ඤාං ලොකං උපපජේය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති : යං කායදුච්චරිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුඤ්ඤතීං විනිපාතං තීරයං උපපජේය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

අධිභාවමෙතං අනවකාසො : යං ච්චිදුච්චරිතසමඛිති—පෙ—යං මනො-දුච්චරිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සඤ්ඤාං ලොකං උපපජේය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති. යං මනො-දුච්චරිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුඤ්ඤතීං විනිපාතං තීරයං උපපජේය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

අධිභාවමෙතං අනවකාසො : යං කායසුච්චරිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුඤ්ඤතීං විනිපාතං තීරයං උපපජේය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති : යං කායසුච්චරිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සඤ්ඤාං ලොකං උපපජේය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො : යං චචිසුචරිතසම්ඛනී—පෙ—යං මනෝ සුචරිතසම්ඛනී තනතිදනා තපචචයා කායසා හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජේය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජනී'ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජනී යං ඉද්දනාසුචරිතසම්ඛනී තනතිදනා තපචචයා කායසා හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජේය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජනී'ති පජානාති. එතතාවතා ඛො ආනන්ද, ධානාධානකුසලො හිකඛුති අලං චචනායාති.

එවං වුතෙන ආයසමා ආනන්දො භගවතනං එතදවොච : අච්ඡරියං භනෙන, අබ්බුතං භනෙන, කො නාමො අයං භනෙන, ධම්මපරියායොති.

තසමාතිහ නිං ආනන්ද, ඉමං ධම්මපරියායං බහුධාතුකොතිපි නං ධාරෙහි, චතුපරිචරොතිපි නං ධාරෙහි, ධම්මාදසොතිපි නං ධාරෙහි, අමතදුඤ්ඤිතිපි නං ධාරෙහි, අනුත්තරේ සඛිතාමච්ඡරොතිපි නං ධාරෙහිති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනො ආයසමා ආනන්දො භගවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

බහුධාතුකසුතං පඤ්චමං.

3. 2. 6

ඉසිහිලි සුභතං

එවං මේ සුභතං : එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති ඉසිහිලියම් පබ්බතෙ. නනු ඛො භගවා හික්ඛු ආමනෙතසි හික්ඛවොති, හදනෙතති නෙ හික්ඛු භගවතො පච්චසොොසුං. භගවා එතදවොච :

පසුඵ නො තුලො හික්ඛවෙ, එතං වෙහාරං පබ්බතනති.

එවං භනෙත.

එතස්සපි ඛො හික්ඛවෙ, වෙහාරස්ස පබ්බතස්ස අඤ්ඤව සමඤ්ඤ අහොසි අඤ්ඤ පඤ්ඤතති, පසුඵ නො තුලො හික්ඛවෙ, එතං පණ්ඩවං පබ්බතනති.

එවං භනෙත.

එතස්සපි ඛො හික්ඛවෙ, පණ්ඩවස්ස පබ්බතස්ස අඤ්ඤව සමඤ්ඤ අහොසි අඤ්ඤ පඤ්ඤතති. පසුඵ නො තුලො හික්ඛවෙ, එතං වෙපුලුං පබ්බතනති.

එවං භනෙත.

එතස්සපි ඛො හික්ඛවෙ, වෙපුලුස්ස පබ්බතස්ස අඤ්ඤව සමඤ්ඤ අහොසි අඤ්ඤ පඤ්ඤතති. පසුඵ නො තුලො හික්ඛවෙ, එතං හිජ්ඣකුටං පබ්බතනති.

එවං භනෙත.

එතස්සපි ඛො හික්ඛවෙ, හිජ්ඣකුටස්ස පබ්බතස්ස අඤ්ඤව සමඤ්ඤ අහොසි අඤ්ඤ පඤ්ඤතති. පසුඵ නො තුලො හික්ඛවෙ, ඉමං ඉසිහිලිං පබ්බතනති.

එවං භනෙත

ඉමස්ස ඛො හික්ඛවෙ, ඉසිහිලියස්ස පබ්බතස්ස එසාව සමඤ්ඤ අහොසි එසා පඤ්ඤතති.

භුතපුබ්බං හික්ඛවෙ, පඤ්ඤ පච්චෙකවුඤ්ඤසතාති ඉමස්මිං ඉසිහිලියම් පබ්බතෙ වීරතිවාසිනො අහෙසුං. නෙ ඉමිං පබ්බතං පච්චතතා දිය්ඤනති, පච්චිඨා න දිය්ඤනති. තමෙනා මනුස්සා දිය්ඤා එවමාහංසු : ‘අයං පබ්බතො ඉමේ ඉසි හිලිති’ති ඉසිහිලි ඉසිහිලිනෙව සමඤ්ඤ උදපාදි. ආච්ඤාස්මි හික්ඛවෙ, පච්චෙකවුඤ්ඤානං නාමාති. කිත්තසිය්ඤාස්මි හික්ඛවෙ, පච්චෙකවුඤ්ඤානං නාමාති. දෙසිය්ඤාස්මි හික්ඛවෙ, පච්චෙකවුඤ්ඤානං නාමාති. තං සුඤ්ඤං, සාමුකං මනසි කරොඵ, භාසිය්ඤාස්මිති.

1. තමෙනං - සිලු, මජ්ඣං.

කාලුපකාලා විජ්ඣො ජ්ඣො ච
අඛො ච පඛො ච ගුනීජ්ඣො¹ ච,
පසසි ජහි උපසිං² දුක්ඛමුලං
අපරුජ්ඣො මාරඛලං අජෙසි.

සත්ථා පච්ඤා සරභඛො ලොමභංසො
උච්චඛමායො අසිඤ්ඤො අනාසවො,
මනොමයො මානව්ජ්ඣො ච ඛක්ඛමා
තදගිමුඤ්ඤො විමලො ච කෙතුමා.

කෙතුච්චාරගො ච මාතඛො අරියො
අථච්චුඤ්ඤො අච්චුඤ්ඤොමඛාසාමකො,
සුමඛලො දඛිඤ්ඤො සුපභිට්ඨිඤ්ඤො³
අසංයො ඛෙමාභිරතො ච සොරතො.

දුරන්තයො සඛෙසා අථොපි උච්චයො⁴
අපරෙ මුනී⁵ සංයො අනොමනික්කමො,
අනන්දනන්දො⁶ උපනන්දො ආදස
භාරආජො⁷ අනතීමදෙභධාරී.

බොධි මහානාමො අථොපි උත්තරෙ
කෙසි සිඛි සුන්දරෙ භාරආජො⁸
තීසුපනිසා භවඛක්කව්ජ්ඣො
උපසිදරී⁹ තණ්හව්ජ්ඣො ච සිදරී¹⁰.

බුඤ්ඤො අහු මඛලො විතරගො
උසභව්ජ්ඣො ජාලිනිං දුක්ඛමුලං,
සන්තං පදං අජ්ඣගමුපතීඤ්ඤො¹¹.
උපොසථො සුන්දරෙ සච්චනාමො.

ජෙතො ජයන්තො පදුමො උපපලො ච
පදුමුත්තරෙ රක්ඛිඤ්ඤො පඛඛනො ච,
මානස්ඤ්ඤො සොභිතො විතරගො
කණ්ණො ච බුඤ්ඤො සුච්චුඤ්ඤොචිත්තො.

ඵතෙ ච අඤ්ඤො ච මහානුභාවා
පච්චෙකබුඤ්ඤො භවතෙතතීඤ්ඤො.
තෙ සඛඛසඛාතීගතො¹² මහෙසි
පරිනිබ්බතෙ වින්දථ අපමෙයො¹³ති.

ඉසිහිලී සුභතො ජප්පං

1. { ගුනීච්චුඤ්ඤො - සිමු. ගුනීජ්ඣො - මජ්ඣං. ගුනීව්ජ්ඣො - ස්‍යා.	2. පසසි ජහි උපසිං - මජ්ඣං. 3. සුපභිට්ඨිඤ්ඤො - සිමු, මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.
4. උජ්ජයො - PTS.	9. උපසිඛි - මජ්ඣං.
5. මුනී - ස්‍යා, මජ්ඣං.	10. සිඛරී - මජ්ඣං.
6. අනන්දනන්දො - මජ්ඣං.	11. අජ්ඣගමොපතීඤ්ඤො - මජ්ඣං.
7. භාරආජො - PTS.	12. සඛඛසඛාතීගතො - ස්‍යා.
8. ආරභාජො - මජ්ඣං.	

3. 2. 7

මහාචන්‍යාරීසක සුන්‍යාං

එවං මේ සුන්‍යාං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්චිතං විහරති ජේතවනෙන අනාර්ථිකේකස්ස අරුමෙ. නත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු අමනෙතසි භික්ඛවොති. භද්දෙනෙති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං, භගවා එතදවොච:

අරියං වො භික්ඛවෙ, සම්මාසමාධිං දෙසිස්සාමි සඋපනිසං සපරික්කාරං. තං සුඤ්චං, සාධුකං මනසි කරෙථ, භාසිස්සාමීති.

එවං භනෙතෙති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං. භගවා එතදවොච:

කතමොච භික්ඛවෙ, අරියො සම්මාසමාධි සඋපනිසො සපරික්කාරෙ, සෙය්‍යථීදං: සම්මාදිට්ඨි සම්මාසඤ්චාපො, සම්මාවාචා, සම්මාකම්මනො, සම්මාආජිවො, සම්මාවායාමො, සම්මාසති. යා ඛො භික්ඛවෙ, ඉමෙහි සත්තභ'ඛෙහති¹ විත්තස්ස එකස්සතා පරික්කතා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියො සම්මාසමාධි සඋපනිසො ඉතිපි, සපරික්කාරෙ ඉතිපි.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි පුබ්බඛ්‍යමා හොති. කථස්ඤ්ච භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි පුබ්බඛ්‍යමා හොති: මිච්ඡාදිට්ඨිං මිච්ඡාදිට්ඨිති පජානාති. සම්මාදිට්ඨිං සම්මාදිට්ඨිති පජානාති. සාස්ස හොති සම්මාදිට්ඨි.

කතමා ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි: නඤ්ච දිත්තං, නඤ්ච සිට්ඨං, නඤ්ච හුත්තං, නඤ්ච සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නඤ්ච අයං ලොකො, නඤ්ච පරෙ ලොකො, නඤ්ච මාතා, නඤ්ච පිතා, නඤ්ච සත්තා, ඔපපාතිකා, නඤ්ච ලොකෙ සමණ්‍යාභමණ, සම්මස්සතා සම්මාපට්ඨපන්නා, යෙ ඉමං ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙනති. අයං භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි: සම්මාදිට්ඨිමපාහං² භික්ඛවෙ, ආයං³ වදුමි: අඤ්ච භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි සාත්චා පුඤ්ඤභාගීයා උපධිවෙපකකා අඤ්ච භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි අරියා අනාසවා ලොභුත්තර් මඤ්ඤා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි සාත්චා පුඤ්ඤභාගීයා උපධිවෙපකකා: අඤ්ච දිත්තං, අඤ්ච සිට්ඨං, අඤ්ච හුත්තං, අඤ්ච සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, අඤ්ච අයං ලොකො, අඤ්ච පරෙ ලොකො, අඤ්ච මාතා, අඤ්ච පිතා, අඤ්ච සත්තා ඔපපාතිකා, අඤ්ච ලොකෙ සමණ්‍යාභමණ, සම්මස්සතා සම්මාපට්ඨපන්නා, යෙ ඉමං ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙනති. අයං භික්ඛවෙ, සම්මාදිට්ඨි සාත්චා පුඤ්ඤභාගීයා උපධිවෙපකකා.

1. සත්තඛෙහති - PTS.
2. සම්මාදිට්ඨිමපාහං - සිඞ්ඞු.
3. ආයං - මජ්ඣං.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨී අරියො අනාසවො ලොකුත්තර මහ්නඛ්ඤා: යො ඛො භික්ඛවෙ, අරියච්චත්තස්ස අනාසවච්චත්තස්ස අරියමහ්නසමඛිඤ්ඤො අරියමහ්නං භාවයතො පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිප්පියං පඤ්ඤාඛලං ධම්මවිචයසමොඤ්ඤාඤ්ඤො සමමාදිට්ඨී මහ්නඛ්ඤා¹ අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමමාදිට්ඨී අරියො අනාසවො ලොකුත්තර මහ්නඛ්ඤා. සො² මිච්ඡාදිට්ඨියො පහානාය වායමති සමමාදිට්ඨියො උපසම්පදාය. සා³ සොඤ්ඤාභොති සමමාචාරාමො. සො සතො මිච්ඡාදිට්ඨීං පජ්ඣති. සතො සමමාදිට්ඨීං උපසම්පජ්ජා විහරති. සා⁴ සො භොති සමමාසති. ඉතිසසිමො⁴ තයො ධම්මො සමමාදිට්ඨීං අනුපරිධාවන්ති අනුපරිචන්තන්ති. සෙය්‍යපීදො: සමමාදිට්ඨී සමමාචාරාමො සමමාසති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨී පුබ්බඛ්ඤාමො භොති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ සමමාදිට්ඨී පුබ්බඛ්ඤාමො භොති: මිච්ඡාසංකප්පං මිච්ඡාසංකප්පොති පජානාති සමමාසංකප්පං සමමාසංකප්පොති පජානාති. සා⁵ සො භොති සමමාදිට්ඨී.

කතමො ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡාසංකප්පො: කාමසංකප්පො, ව්‍යාපාදසංකප්පො, විහිංසාසංකප්පො. අයං භික්ඛවෙ, මිච්ඡාසංකප්පො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො: සමමාසංකප්පප්පභං⁵ භික්ඛවෙ, දායං⁶ වදුමි. අපී භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො සාසවො පුඤ්ඤාභාගීයො උපධිවෙපකෙකා, අපී භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරෙ මහ්නඛ්ඤා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො සාසවො පුඤ්ඤාභාගීයො උපධිවෙපකෙකා: නොකම්මසංකප්පො අව්‍යාපාදසංකප්පො අවිහිංසාසංකප්පො. අයං භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො සාසවො පුඤ්ඤාභාගීයො උපධිවෙපකෙකා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරෙ මහ්නඛ්ඤා: යො ඛො භික්ඛවෙ, අරියච්චත්තස්ස අනාසවච්චත්තස්ස අරියමහ්නසමඛිඤ්ඤො අරියමහ්නං භාවයතො තකෙකා විතකෙකා සංකප්පො අපඤ්ඤා ව්‍යපඤ්ඤා වෙතසො අභිනිරොපනා වච්ඡසංකප්පො. අයං භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරෙ මහ්නඛ්ඤා. සො මිච්ඡාසංකප්පස්ස පහානාය වායමති සමමාසංකප්පස්ස උපසම්පදාය. සා³ සොඤ්ඤාභොති සමමාචාරාමො. සො සතො මිච්ඡාසංකප්පං පජ්ඣති. සතො සමමාසංකප්පං උපසම්පජ්ජා විහරති. සා⁴ සො භොති සමමාසති. ඉතිසසිමො⁴ තයො ධම්මො සමමාසංකප්පං අනුපරිධාවන්ති. අනුපරිචන්තන්ති. සෙය්‍යපීදො: සමමාදිට්ඨී සමමාචාරාමො සමමාසති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨී පුබ්බඛ්ඤාමො භොති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨී පුබ්බඛ්ඤාමො භොති: මිච්ඡාවාචං මිච්ඡාවාචාති පජානාති. සමමාවාචං සමමාවාචාති පජානාති. සා⁵ සො භොති සමමාදිට්ඨී.

1. මහ්නඛ්ඤා - සිද්ධි, PTS.	5. සමමාසංකප්පප්පභං - සිද්ධි.
2. යො - PTS.	6. දායං - මජ්ඣං
3. සා ³ සො - සිද්ධි.	7. සා ⁴ සො - සිද්ධි, PTS.
4. { ඉතිසසිමො - මජ්ඣං.	
{ ඉතිමො - සිද්ධි.	

කතමා ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡාචාචා: මුසාවාදෙ පිසුනාචාචා ඵරුසාචාචා සමඵසලාපො. අයං භික්ඛවෙ මිච්ඡාචාචා.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමමාචාචා: සමමාචාචමප්භං භික්ඛවෙ, දායං වදුමි. අපඪි භික්ඛවෙ, සමමාචාචා සාසවා පුඤ්ඤභාගිසො උපධිවෙපකකා, අපඪි භික්ඛවෙ, සමමාචාචා අරියො අනාසවා ලොකුතතරං මග්ගඛිතා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සමමාචාචා සාසවා පුඤ්ඤභාගිසො උපධි-වෙපකකා: මුසාවාද වෙරමඤ්චි, පිසුනාය වාචාය වෙරමඤ්චි. ඵරුසාය වාචාය වෙරමඤ්චි, සමඵසලාපා වෙරමඤ්චි. අයං භික්ඛවෙ, සමමාචාචා සාසවා පුඤ්ඤභාගිසො උපධිවෙපකකා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සමමාචාචා අරියො අනාසවා ලොකුතතරං මග්ගඛිතා: යං ඛො භික්ඛවෙ, අරියචිත්තස්ස අනාසචිත්තස්ස අරිය-මග්ගසමඛිනිනො අරියමග්ගං භාවයතො වතුභිපි ව්ච්චුච්චරිතෙහි අරති විරති පච්චිරති වෙරමඤ්චි. අයං භික්ඛවෙ, සමමාචාචා අරියො අනාසවා ලොකුතතරං මග්ගඛිතා. සො මිච්ඡාචාචාය පභානාය වායමති, සමමාචාචාය උපසමපදය. සායං¹ භොති සමමාචායාමො. සො සතො මිච්ඡාචාචං පජ්භති. සතො සමමාචාචං උපසමපජ්ඡ විහරති. සායං භොති සමමාසති. ඉතිසිමො² තයො ධම්මා සමමාචාචං අනුපරිධාවනති අනුපරිචතනනති. සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨි, සමමාචායාමො, සමමාසති.

තනු භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛිතමා භොති. කඵඤ්ච භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛිතමා භොති: මිච්ඡාකමමනනං මිච්ඡාකමමනොනාති පජ්ඡානාති සමමාකමමනනං සමමාකමමනොනාති පජ්ඡානාති. සායං භොති සමමාදිට්ඨි.

කතමො ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡාකමමනො: පාණාතිපාතො, අදින්නාදනං, කාමෙසු මිච්ඡාචාචො. අයං භික්ඛවෙ, මිච්ඡාකමමනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාකමමනො: සමමාකමමනමපභං භික්ඛවෙ, දායං වදුමි. අපඪි භික්ඛවෙ, සමමාකමමනො සාසවො පුඤ්ඤභාගිසො උපධිවෙපකකා. අපඪි භික්ඛවෙ සමමාකමමනො අරියො අනාසවො ලොකුතතරෙ මග්ගඛිතා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාකමමනො සාසවො පුඤ්ඤභාගිසො උපධිවෙපකකා: පාණාතිපාතා වෙරමඤ්චි, අදින්නාදනා වෙරමඤ්චි, කාමෙසු මිච්ඡාචාචං වෙරමඤ්චි. අයං භික්ඛවෙ සමමාකමමනො සාසවො පුඤ්ඤභාගිසො උපධිවෙපකකා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාකමමනො අරියො අනාසවො ලොකුතතරෙ මග්ගඛිතා: යං ඛො භික්ඛවෙ, අරියචිත්තස්ස අනාසචි-ත්තස්ස අරියමග්ගසමඛිනිනො අරියමග්ගං භාවයතො තිභිපි කායදුච්චරි-තෙහි අරති විරති පච්චිරති වෙරමඤ්චි. අයං භික්ඛවෙ, සමමාකමමනො අරියො අනාසවො ලොකුතතරෙ මග්ගඛිතා. සො මිච්ඡාකමමනස්ස පභානාය වායමති, සමමාකමමනස්ස උපසමපදය. සායං භොති සමමාචායාමො. සො සතො මිච්ඡාකමමනං පජ්භති. සතො සමමාකමමනං උපසමපජ්ඡ විහරති. සායං භොති සමමාසති. ඉතිසිමො² තයො ධම්මා සමමාකමමනං අනුපරිධාවනති අනුපරිචතනනති. සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨි, සමමාචායාමො සමමාසති.

1. සායං - සිමු.
2. ඉතිසිමො - මජ්ඣං.

තනු හික්කවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති. කථංකුච්ච හික්කවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති: මිච්ඡාදාජ්චං මිච්ඡාදාජ්චොති පජානාති. සමමාදාජ්චං සමමාදාජ්චොති පජානාති. සාස්ස හොති සමමාදිට්ඨි.

කතමො ච හික්කවෙ, මිච්ඡාදාජ්චො: කුහනා ලපනා නෙමිතතිකතා නිදොසිකතා ලාභෙන ලාභං නිජ්ඣිංසනනා¹ අයං හික්කවෙ, මිච්ඡාදාජ්චො.

කතමො ච හික්කවෙ, සමමාදාජ්චො: සමමාදාජ්චචපභං හික්කවෙ, දායං වදුමි. අජ්ඣී හික්කවෙ, සමමාදාජ්චො සාසවො පුඤ්ඤභාගිඨො උපධිවෙපකෙකා, අජ්ඣී හික්කවෙ, සමමාදාජ්චො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරෙ මඤ්ඤො.

කතමො ච හික්කවෙ, සමමාදාජ්චො සාසවො පුඤ්ඤභාගිඨො උපධිවෙපකෙකා: ඉධ හික්කවෙ, අරියසාවකො මිච්ඡාදාජ්චං පභාස සමමාදාජ්චෙන ජීවිකං කදොපති. අයං හික්කවෙ, සමමාදාජ්චො සාසවො පුඤ්ඤභාගිඨො උපධිවෙපකෙකා.

කතමො ච හික්කවෙ, සමමාදාජ්චො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරෙ මඤ්ඤො: යා ඛො හික්කවෙ, අරියඵ්ඵනසං අනාසඵ්ඵනසං අරිය-මඤ්ඤසමඛගිනො අරියමඤ්ඤං භාවසනො මිච්ඡාදාජ්චො ආරති විරති පටිවිරති වෙරමණි. අයං හික්කවෙ, සමමාදාජ්චො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරෙ මඤ්ඤො. සො මිච්ඡාදාජ්චස්ස පභාසාස වාසමති. සමමාදාජ්චස්ස උපසමපදාය. සවාස්ස² හොති සමමාචායාමො. සො සනො මිච්ඡාදාජ්චං පජ්ඣති. සනො සමමාදාජ්චං උපසමපජ්ඣ විහරති. සා³ස්ස හොති සමමාසති. තස්සිමෙ තයො ධම්මො සමමාදාජ්චං අනුපරිධාවනති අනුපරිචන්තනති. සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨි, සමමාචායාමො, සමමාසති.

තනු හික්කවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති. කථංකුච්ච හික්කවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති: සමමාදිට්ඨිස්ස හික්කවෙ, සමමාසඛකදොපා පභොති සමමාසඛකපසස්ස සමමාචාචා, පභොති. සමමාචාචස්ස සමමා-කම්මනො පභොති. සමමාකම්මනස්ස සමමාදාජ්චො, පභොති. සමමාදාජ්චස්ස සමමාචායාමො, පභොති. සමමාචායාමස්ස සමමාසති පභොති. සමමාසතිස්ස සමමාසමාධි පභොති. සමමාසමාධිස්ස සමමාඤ්ඤං පභොති. සමමාඤ්ඤස්ස සමමාචිත්ථිතති පභොති. ඉති ඛො හික්කවෙ, අධිඛතසමන්තාගනො සෙඛො³ දසඛතසමන්තාගනො අරහා හොති.

තනු හික්කවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති. කථංකුච්ච හික්කවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති. සමමාදිට්ඨිස්ස හික්කවෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි නිජ්ජණණා හොති. යෙ ච මිච්ඡාදිට්ඨිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මො සම්භවනති. තෙ චස්ස නිජ්ජණණා හොනති. සමමාදිට්ඨිපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මො භාවනා පාරිපුරිං ගච්ඡනති.

සමමාසඛකපසස්ස හික්කවෙ, මිච්ඡාසඛකදොපා නිජ්ජණණා හොති, යෙ ච මිච්ඡාසඛකපසච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මො සම්භවනති. තෙ චස්ස නිජ්ජණණා හොනති. සමමාසඛකපසච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මො භාවනා පාරිපුරිං ගච්ඡනති.

1. නිජ්ඣිංසනනා - මජ්ඣං. 2. සොස්ස - සිඤ්ඤ, PTS.
3. {සෙකෙකා - මජ්ඣං.
සෙඛො පටිපදො - PTS.

සමොචාචස්ස භික්ඛවෙ, මිච්චාචාචා නිජ්ජණණො හොති. යෙ ච මිච්චාචාචාපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජණණො හොන්ති. සමොචාචාපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොකම්මන්තස්ස භික්ඛවෙ, මිච්චාකම්මන්තො නිජ්ජණණො හොති. යෙ ච මිච්චාකම්මන්තපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති. තෙ චස්ස නිජ්ජණණො හොන්ති. සමොකම්මන්තපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොආච්චස්ස භික්ඛවෙ, මිච්චාආච්චො නිජ්ජණණො හොති. යෙ ච මිච්චාආච්චපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජණණො හොන්ති. සමොආච්චපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගච්ඡන්ති.

සමචායාමස්ස භික්ඛවෙ, මිච්චාචායාමො නිජ්ජණණො හොති. යෙ ච මිච්චාචායාමපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති. තෙ චස්ස නිජ්ජණණො හොන්ති. සමචායාමපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොසනීස්ස භික්ඛවෙ, මිච්චාසනී නිජ්ජණණො හොති. යෙ ච මිච්චාසනීපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති; තෙ චස්ස නිජ්ජණණො හොන්ති. සමොසනීපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොසමාඛිස්ස භික්ඛවෙ, මිච්චාසමාඛි නිජ්ජණණො හොති. යෙ ච මිච්චාසමාඛිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජණණො හොන්ති. සමොසමාඛිපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොඤ්ඤස්ස භික්ඛවෙ, මිච්චාඤ්ඤං නිජ්ජණණො හොති. යෙ ච මිච්චාඤ්ඤපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති තෙ චස්ස නිජ්ජණණො හොන්ති. සමොඤ්ඤපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගච්ඡන්ති.

සමොවිඤ්ඤාස්ස භික්ඛවෙ, මිච්චාවිඤ්ඤා නිජ්ජණණො හොති. යෙ ච මිච්චාවිඤ්ඤාපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති. තෙ චස්ස නිජ්ජණණො හොන්ති. සමොවිඤ්ඤාපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිජුරිං ගච්ඡන්ති.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, විසති කුසලපකං, විසති අකුසලපකං, මහාවනනාටීසකො ධම්මපරියායො පච්චතීතො අපච්චතීතො සමණෙන චා බ්‍රාහ්මණෙන චා දෙවෙන චා මාරෙන චා බ්‍රහ්මිනා චා කෙනපී චා ලොකසමීන්ති.

යො හි කොචී හිකඛවෙ, සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා ඉමං මහාවචනාර්ථසකං ධම්මපරිපායං ගරභිතබ්බං පටිකොකාසිතබ්බං මඤ්ඤායා, තස්ස දිවෙඨව ධම්මෙ දස සහධම්මිකා වාදනුවාදා ගාරයාං ධානං ආගච්ඡන්ති. සමවාදිට්ඨිං වෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාදිට්ඨි සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා. තෙ හොතො පාසංසා. සමවාසඛකපාං වෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාසඛකපා; සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා, තෙ හොතො පාසංසා. සමවාචාචං වෙ හවං ගරහති, යෙ ච ඡිව්ජාචාචා; සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා, තෙ හොතො පාසංසා. සමවාකම්මන්තං වෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාකම්මන්තා; සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා; තෙ හොතො පාසංසා. සමවාආජීවං වෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාආජීවා; සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා; තෙ හොතො පාසංසා. සමවාචායාමිං වෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාචායාමා; සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා; තෙ හොතො පාසංසා. සමවාසතිං වෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාසති සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා; තෙ හොතො පාසංසා. සමවාසමාධිඤ්ච හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාසමාධි සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා; තෙ හොතො පාසංසා. සමවාඤ්ඤාණං වෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාඤ්ඤාණී සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා; තෙ හොතො පාසංසා. සමවාචිඡ්ඡුතතිං වෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාචිඡ්ඡුතති සමණව්‍යාහමණා, තෙ හොතො පුජ්ජා; තෙ හොතො පාසංසා.

යො හි කොචී හිකඛවෙ සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා ඉමං මහාවචනාර්ථසකං ධම්මපරිපායං ගරභිතබ්බං පටිකොකාසිතබ්බං මඤ්ඤායා. තස්ස දිවෙඨව ධම්මෙ ඉමෙ දස සහධම්මිකා වාදනුවාදා ගාරයාං ධානං ආගච්ඡන්ති.

යෙපි තෙ හිකඛවෙ, අහෙසුං උකකලා වස්සහඤ්ඤා¹ අහෙතුචාදා අකිරියචාදා නච්ඡිකචාදා, තෙපි මහාවචනාර්ථසකං ධම්මපරිපායං න ගරභිතබ්බං, න පටිකොකාසිතබ්බං² මඤ්ඤායා³ තං කිස්ස හෙතු : නිඤ්ඤායාගේසලපාරම්මහයාති.

ඉදම්චොච හගචා. අතතමනා තෙ හිකඤ්ච හගචතො හාසිතං අභිනඤ්ඤති.

මහාවචනාර්ථසක සුභතං සභතමං.

1. මකකලා / වසහඤ්ඤා = මජ්ඣං.
 2. පටිකොකාසිතබ්බං = මජ්ඣං.
 3. මඤ්ඤායා = මජ්ඣං - සඤ - PTS

3. 2. 8

ආනාපානසනි සුඛය

ඵචං මෙ සුඛං : ඵකං සමයං භගවා සාවච්චියං විහරති පුබ්බාරුමෙ මිභාරමාතුපාසාදෙ සම්බහුලෙහි අභිඤ්ඤානෙහි අභිඤ්ඤානෙහි ථෙරෙහි සාවචකෙහි සද්ධිං, ආයසමනාච සාරිපුතොන ආයසමනාච මහා මොක්ඛලානෙන ආයසමනාච මහාකස්සපෙන ආයසමනාච මහා කච්චායනෙන ආයසමනාච මහාකොට්ඨිකෙන ආයසමනාච මහාකප්පි- නෙන ආයසමනාච මහාචුඤ්ඤෙන ආයසමනාච අනුරුද්ධෙන ආයසමනාච රෙවතෙන ආයසමනාච ආනඤ්ඤෙන අඤ්ඤෙහි ච අභිඤ්ඤානෙහි අභිඤ්ඤානෙහි ථෙරෙහි සාවචකෙහි සද්ධිං.

තෙන ඛො පන සමයෙන ථෙරං හික්ඛු නවෙ හික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං හික්ඛු දසපි හික්ඛු ඔවදනති අනුසා- සනති. අපොකච්චෙ ථෙරං හික්ඛු විසමපි¹ හික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං හික්ඛු නිංසමපි හික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං හික්ඛු චතතරීසමපි හික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. තෙ ච නවා හික්ඛු ථෙරෙහි හික්ඛුහි ඔවදියමානා අනුසාසියමානා උලාරං² පුබ්බෙනාපරං විසෙසං පජානති.³

තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදහුපොසථෙ පනතරසෙ පචාරණාය පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රතතියා හික්ඛුසභිසපරිවුතො අබෙහා- කාසෙ නිසිනොනා හොති. අථ ඛො භගවා තුණ්හිගුනං තුණ්හිගුනං හික්ඛුසභිසං අනුච්චොකෙතො හික්ඛු ආමනොධි : ‘ආරඥොසම් හික්ඛවෙ, ඉමාය පටිපදාය. ආරඥවිතොසම් හික්ඛවෙ, ඉමාය පටිපදාය. තසමාතිග හික්ඛවෙ, හිගොසොමනතාය විරියං ආරහථ අපාතනස්ස පතතියා අනඛගතස්ස අඛගමාය, අභච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉධෙවාහං සාවච්චියං කොඡුද්ධං වාතුමාසිනිං අගමෙස්සාමිති.

අස්සොසුං ඛො ජානපද හික්ඛු : භගවා කිර තජෙච්ච සාවච්චියං කොඡුද්ධං වාතුමාසිනිං අගමෙස්සාමිති. තෙ ච ජානපද හික්ඛු සාවච්චියං ඕසරනති භගවනං දස්සනාය. තෙ ච ඛො ථෙරං හික්ඛු හිගොසා- සොමනතාය නවෙ හික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං හික්ඛු දසපි හික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං හික්ඛු විසමපි හික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං හික්ඛු නිංසමපි හික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං හික්ඛු චතතරීසමපි හික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. තෙ ච නවා හික්ඛු ථෙරෙහි හික්ඛුහි ඔවදියමානා අනුසාසියමානා උලාරං පුබ්බෙනාපරං විසෙසං පජානති.

1. විසමපි - PTS.
2. ඔලාරං - සතා.
3. ජානනති - සිඡු, මජ්ඣ.

තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදග්‍රපොසථෙ පනතරෙසෙ කොමුදියො වාතුමාසිනියො පුණණොය පුණණමොය රතතියො භික්ඛුසඛිස-පරිවුතො අබොහාකාසෙ නිසිනොහො හොති. අථ ඛො භගවා තුණහිගුතං තුණහිගුතං භික්ඛුසඛිසං අනුච්චොකොනො භික්ඛු ආමනොසි : අපලොපායං භික්ඛවෙ, පරිසා. නිපපලොපායං භික්ඛවෙ, පරිසා සුඛා සාරෙ පතිට්ඨිනා. තථාරූපො අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුසඛෙසා. තථාරූපායං භික්ඛවෙ, පරිසා. යථාරූපා පරිසා ආහුනෙය්‍යා පාහුනෙය්‍යා දකඛිණෙය්‍යා අඤ්ඤාලිකරණීයා අනුතතරං පුඤ්ඤකෙඛිතතං ලොකස්ස. තථාරූපො අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුසඛෙසා. තථාරූපායං භික්ඛවෙ, පරිසා. යථාරූපාය පරිසාය අපං දින්නං ඛහුං¹ හොති, ඛහුං¹ දින්නං ඛහුතරං. තථාරූපො අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුසඛෙසා. තථාරූපායං භික්ඛවෙ, පරිසා. යථාරූපා පරිසා දුලලභා දස්සනාය ලොකස්ස. තථාරූපො අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුසඛෙසා. තථාරූපායං භික්ඛවෙ, පරිසා. යථාරූපං පරිසං අලං යොජනගණනාති දස්සනාය ගතභුං පුටොසෙනාපි².

සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස අරභනොහො ඛිණාසවා වුසිතවනොහො කතකරණීයා ඕභිතභාරු අනුපපතතසද්දථා පරිකඛිණ-භවසඤ්ඤාජනා සමමදඤ්ඤා විමුතතා, ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස. සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස පඤ්චනතං ඕරමභාහියානං සඤ්ඤාජනානං පරිකඛයා ඕපපාතිකා තථ පරිනිබ්බාසිනො අනාවතතිධම්මා තස්මා ලොකා, ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස. සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස තිණණං සඤ්ඤාජනානං පරිකඛයා රුගදෙසමොභානං තනුතතා සකදගාමිනො සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගනාවො දුකඛස්සනතං කරිස්සනති. ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස තිණණං සඤ්ඤාජනානං පරිකඛයා සොනාපනතා අවිනිපාතධම්මා නියතා සමොධිපරුයණා, ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස.

සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස වතුනතං සතිපට්ඨානානං භාවනානුයොගමනුයුතතා විහරනති, ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස. සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස වතුනතං සමමපධානානං භාවනානුයොගමනුයුතතා විහරනති, ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස. සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස, වතුනතං ඉදධිපාදනං භාවනානුයොගමනුයුතතා විහරනති, ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස. සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස පඤ්චනතං ඉද්ධියානං භාවනානුයොගමනුයුතතා විහරනති, ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස පඤ්චනතං ඛලානං භාවනානුයොගමනුයුතතා විහරනති. ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස. සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස සතතනතං බොජ්ඣබ්භානං භාවනානුයොගමනුයුතතා විහරනති. ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස. සනති භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස අරීයස්ස අට්ඨබ්භිකස්ස මඟ්ගස්ස භාවනානුයොගමනුයුතතා විහරනති. ඵවරූපාපි භික්ඛවෙ, සනති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස.

1. ඛහු - මජ්ඣං, ස්‍යා.
 2. පුටංසෙනාපි - පු. ස්‍යා.

අනිච්චානුපයසී අසසසියාමිති සිකති. අනිච්චානුපයසී පසසසියාමිති සිකති. විරුගානුපයසී අසසසියාමිති සිකති. විරුගානුපයසී පසසසියාමිති සිකති. නිරුගානුපයසී අසසසියාමිති සිකති. නිරුගානුපයසී පසසසියාමිති සිකති. පටිනිසසග්ගානුපයසී අසසසියාමිති සිකති. පටිනිසසග්ගානුපයසී පසසසියාමිති සිකති. එවං භාවිතා ඛො භිකාවෙ, ආනාපානසති¹ එවං බහුලීකතා මහපථලා ගොති මහානිසංසා.

කථං භාවිතා ච භිකාවෙ, ආනාපානසති¹ කථං බහුලීකතා චන්තාරෙ සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙති: යසමිං සමයෙ භිකාවෙ, භිකුද්දිසං වා අසසසනො ද්දිසං අසසසාමිති පජානාති, ද්දිසං වා පසසසනො ද්දිසං පසසසාමිති පජානාති, රසසං වා අසසසනො රසසං අසසසාමිති පජානාති, රසසං වා පසසසනො රසසං පසසසාමිති පජානාති, සබ්බකායපට්ඨංවෙදී අසසසියාමිති සිකති, සබ්බකායපට්ඨංවෙදී පසසසියාමිති සිකති, පසසමහයං කායසඛිාරං අසසසියාමිති සිකති, පසසමහයං කායසඛිාරං පසසසියාමිති සිකති, කායෙ කායානුපයසී භිකාවෙ, තසමිං සමයෙ භිකු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. කායෙසු කායඤ්ඤතරුහං භිකාවෙ, එවං වදුමි: යදිදං අසසාසපසසාසා. තසමාතිහ භිකාවෙ, කායෙ කායානුපයසී තසමිං සමයෙ භිකු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.

යසමිං සමයෙ භිකාවෙ, භිකු පිතිපට්ඨංවෙදී අසසසියාමිති සිකති, පිතිපට්ඨංවෙදී පසසසියාමිති සිකති, සුඛපට්ඨංවෙදී අසසසියාමිති සිකති, සුඛපට්ඨංවෙදී පසසසියාමිති සිකති, විතනසඛිාරං පට්ඨංවෙදී අසසසියාමිති සිකති, විතනසඛිාරං පට්ඨංවෙදී පසසසියාමිති සිකති, පසසමහයං විතනසඛිාරං අසසසියාමිති සිකති, පසසමහයං විතනසඛිාරං පසසසියාමිති සිකති, වෙදනාසු වෙදනානුපයසී භිකාවෙ, තසමිං සමයෙ භිකු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු වෙදනඤ්ඤතරුහං භිකාවෙ, එවං වදුමි: යදිදං අසසාසපසසාසානං සාධුකං මනසිකාරං. තසමාතිහ භිකාවෙ, වෙදනාසු වෙදනානුපයසී තසමිං සමයෙ භිකු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.

යසමිං සමයෙ භිකාවෙ, භිකු විතනපට්ඨංවෙදී අසසසියාමිති සිකති, විතනපට්ඨංවෙදී පසසසියාමිති සිකති, අභිපපමොදයං විතනං අසසසියාමිති සිකති, අභිපපමොදයං විතනං පසසසියාමිති සිකති, සමාදහං විතනං අසසසියාමිති සිකති, සමාදහං විතනං පසසසියාමිති සිකති, විමොචයං විතනං අසසසියාමිති සිකති, විමොචයං විතනං පසසසියාමිති සිකති, විනෙත විතනානුපයසී භිකාවෙ, තසමිං සමයෙ භිකු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. නාහං භිකාවෙ, මුට්ඨිසාතිසස අසමපජානස්ස ආනාපානසතිහාවනං වදුමි. තසමාතිහ භිකාවෙ, විනෙත විතනානුපයසී තසමිං සමයෙ භිකු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං.

1. ආනාපානසසති - මජ්ඣං.

යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනිච්චානුපයසී අසාසිසාමීති සික්ඛති, අනිච්චානුපයසී පසාසිසාමීති සික්ඛති, විරුගානුපයසී අසාසිසාමීති සික්ඛති, විරුගානුපයසී පසාසිසාමීති සික්ඛති, නිරුරුගානුපයසී අසාසිසාමීති සික්ඛති, නිරුරුගානුපයසී පසාසිසාමීති සික්ඛති, පචිනිසායනානුපයසී අසාසිසාමීති සික්ඛති, පචිනිසායනානුපයසී පසාසිසාමීති සික්ඛති, ධම්මෙසු ධම්මානුපයසී භික්ඛවෙ, තසම්. සමයෙ භික්ඛු විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනොයා ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනසං. සො යං තං අභිජ්ඣාදොමනසානං පභානං තං පඤ්ඤය දිසා සාධුකං අජ්ඣුපෙකඛිතා හොති. තසමානිභ භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු ධම්මානුපයසී තසම්. සමයෙ භික්ඛු විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනොයා ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනසං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, ආතාපානසති එවං බහුලීකතා චතතාරෙ සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙති.

කථං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, චතතාරෙ සතිපට්ඨානා කථං බහුලීකතා සතත ඛොජ්ඣබේහ පරිපුරෙනති: යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපයසී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනොයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනසං, උපට්ඨිතසං¹ තසම්. සමයෙ සති හොති අසමුච්චා²; යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො උපට්ඨිතා සති හොති අසමුච්චා,² සතිසමොච්ඣබේහා තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. සතිසමොච්ඣබේහං තසම්. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. සතිසමොච්ඣබේහා තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

සො තථා සතො විහරනො, තං ධම්මං පඤ්ඤය පච්චිනති, පච්චයති, පරිච්චංසං ආපජ්ජති. යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සතො විහරනො, තං ධම්මං පඤ්ඤය පච්චිනති, පච්චයති,³ පරිච්චංසං ආපජ්ජති, ධම්මච්චයසමොච්ඣබේහා තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. ධම්මච්චයසමොච්ඣබේහං තසම්. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. ධම්මච්චයසමොච්ඣබේහා තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

තසං තං ධම්මං පඤ්ඤය පච්චිනනො පච්චයනො පරිච්චංසං ආපජ්ජනො ආරඥං හොති විරියං අසලච්චිතං. යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො තං ධම්මං පඤ්ඤය පච්චිනනො පච්චයනො,⁴ පරිච්චංසං ආපජ්ජනො ආරඥං හොති විරියං අසලච්චිතං, විරියසමොච්ඣබේහා තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. විරියසමොච්ඣබේහං තසම්. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. විරියසමොච්ඣබේහා තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

ආරඥවිරියසං උපපජ්ජති පිති නිරුමිසා. යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ආරඥවිරියසං උපපජ්ජති පිති නිරුමිසා, පිතිසමොච්ඣබේහා තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. පිතිසමොච්ඣබේහං තසම්. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. පිතිසමොච්ඣබේහා තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

1. උපට්ඨිතසං - මජ්ඣං. 4. පච්චරනො - සා, PTS.
 2. අපසමුච්චා - සා.
 3. පච්චරති - සා, PTS.

පිතිමනසා කායොපි පසාඛාති. විතතමපි පසාඛාති. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො; පිතිමනසා කායොපි පසාඛාති, විතතමපි පසාඛාති, පසාඛාතිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; ආරඥො; හොති. පසාඛාතිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. පසාඛාතිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; භාවනාපාරිජුරිං ගච්ඡති.

පසාඛාතිකායසා සුඛිනො විතතං සමාධියති. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො; පසාඛාතිකායසා සුඛිනො; විතතං සමාධියති, සමාධිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; ආරඥො; හොති. සමාධිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. සමාධිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; භාවනාපාරිජුරිං ගච්ඡති.

සො තථා සමාහිතං විතතං සාධුකං අඤ්ඤාපෙකඛිතා; හොති. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු තථා සමාහිතං විතතං සාධුකං අඤ්ඤාපෙකඛිතා; හොති, උපෙකඛාසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; ආරඥො; හොති. උපෙකඛාසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. උපෙකඛාසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; භාවනාපාරිජුරිං ගච්ඡති.

යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු-පෙ-විතෙත-පෙ-ධම්මෙසු ධම්මානුපය්ඨි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා, විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදොමනසාං උපට්ඨිතසා තසම් සමයෙ සති හොති අසමුට්ඨා. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො; උපට්ඨිතා; සති හොති අසමුට්ඨා, සතිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; ආරඥො; හොති. සතිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. සතිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; භාවනාපාරිජුරිං ගච්ඡති.

සො තථා සතො විහරනො; තං ධම්මං පඤ්ඤාය පවිච්චති, පවිච්චති, පරිච්චංසං ආපජ්ඡති. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සතො විහරනො; තං ධම්මං පඤ්ඤාය පවිච්චති, පවිච්චති පරිච්චංසං ආපජ්ඡති, ධම්මවිච්චසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; ආරඥො; හොති. ධම්මවිච්චසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. ධම්මවිච්චසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; භාවනාපාරිජුරිං ගච්ඡති.

තසා තං ධම්මං පඤ්ඤාය පවිච්චනො; පවිච්චනො; පරිච්චංසං ආපජ්ඡනො; ආරඥො; හොති විරියං අසලච්ඡිතං. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො; තං ධම්මං පඤ්ඤාය පවිච්චනො; පවිච්චනො; පරිච්චංසං ආපජ්ඡනො; ආරඥො; හොති විරියං අසලච්ඡිතං, විරියසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; ආරඥො; හොති. විරියසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. විරියසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; භාවනාපාරිජුරිං ගච්ඡති.

ආරඥවිරියසා උපපජ්ඡති පිති නිරුමිසා. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො; ආරඥවිරියසා උපපජ්ඡති පිති නිරුමිසා, පිතිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; ආරඥො; හොති. පිතිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. පිතිසමොඤ්ඤාසො; තසම් සමයෙ භික්ඛුනො; භාවනාපාරිජුරිං ගච්ඡති.

පිතිමනසා කායොපි පසාමානී විතතමපි පසාමානී. යසම් සමයෙ හික්කවෙ, හික්කුනො, පිතිමනසා කායොපි පසාමානී, විතතමපි පසාමානී, පසාද්ධිසමොඤ්ඤිතො තසම් සමයෙ හික්කවෙ, හික්කුනො ආරඥො හොති. පසාද්ධිසමොඤ්ඤිතං තසම් සමයෙ හික්කු හාවෙති. පසාද්ධිසමොඤ්ඤිතො තසම් සමයෙ හික්කුනො හාවනාපාරිදුරිං ගවජති.

පසාද්ධිකායසා සුඛිනො විතතං සමාධියති. යසම් සමයෙ හික්කවෙ, හික්කුනො පසාද්ධිකායසා සුඛිනො විතතං සමාධියති, සමාධි-සමොඤ්ඤිතො තසම් සමයෙ හික්කුනො ආරඥො හොති. සමාධි-සමොඤ්ඤිතං තසම් සමයෙ හික්කු හාවෙති. සමාධිසමොඤ්ඤිතො තසම් සමයෙ හික්කුනො හාවනාපාරිදුරිං ගවජති.

සො තථා සමාහිතං විතතං සාධුකං අජ්ඣුපෙකඛීතා හොති. යසම් සමයෙ හික්කවෙ, හික්කු තථා සමාහිතං විතතං සාධුකං අජ්ඣුපෙකඛීතා හොති, උපෙකධාසමොඤ්ඤිතො තසම් සමයෙ හික්කුනො ආරඥො හොති. උපෙකධාසමොඤ්ඤිතං තසම් සමයෙ හික්කු හාවෙති. උපෙකධාසමොඤ්ඤිතො තසම් සමයෙ හික්කුනො හාවනාපාරිදුරිං ගවජති.

ඵලං භාවිතා ඛො හික්කවෙ, චතතාරෙ සතිපට්ඨානා ඵලං බහුලීකතා සත්ත සමොඤ්ඤිතො පරිදුරෙනති.

කථං භාවිතා ච හික්කවෙ, සත්ත ඛොඤ්ඤිතා කථං බහුලීකතා විජ්ජාච්ඡිතති. පරිදුරෙනති: ඉධ හික්කවෙ, හික්කු සතිසමොඤ්ඤිතං හාවෙති විචෙකන්සිතං විරහන්සිතං නිරොධන්සිතං වොසාසා-පරිණාමිං. ධම්මචිවයසමොඤ්ඤිතං හාවෙති-පෙ-විරියසමොඤ්ඤිතං හාවෙති-පෙ-පිතිසමොඤ්ඤිතං හාවෙති-පෙ-පසාද්ධිසමොඤ්ඤිතං හාවෙති-පෙ-සමාධිසමොඤ්ඤිතං හාවෙති-පෙ-උපෙකධාසමොඤ්ඤිතං හාවෙති විචෙකන්සිතං විරහන්සිතං නිරොධන්සිතං වොසාසා-පරිණාමිං.

ඵලං භාවිතා ඛො හික්කවෙ, සත්ත ඛොඤ්ඤිතා ඵලං බහුලීකතා විජ්ජාච්ඡිතති. පරිදුරෙනති.

ඉදමචොච භගවා අත්තමනා තෙ හික්කු භගවතො භාසිතං අභිනද්දන්ති.

ආනාපානසති සුභතං අට්ඨමං.

3. 2. 9

කායගතාසනී සුඛතං

එවං මෙ සුඛං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්චිතං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො සම්බහුලානං භික්ඛුනං පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනනානං උපට්ඨානසාලායං සනතිසිත්තානං සනති-පතිතානං අයමන්තරං කථා උදපාදි: අච්ඡරියං ආවුසො, අබ්භුතං ආවුසො, යාවඤ්චිදං තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරභතා සම්මා-සම්බුද්ධොන කායගතා සනී භාවිතා බහුලීකතා මහපථලා වුත්තා මහානිසංසා'නී. අයං ච භිදං¹ තෙසං භික්ඛුනං අන්තරංකථා විපපකතා භොති.

අථ ඛො භගවා සායනහසමයං පතිසලානා වුට්ඨිතො යෙන උපට්ඨානසාලා, තෙහුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤ්චා පඤ්ඤාතෙන ආසනෙ නිසිදි. නිසජ්ජ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොසි: කායනුථ භික්ඛවෙ, එතරභි කථාය සනතිසිත්තා කා ච පන වො අන්තරං කථා විපපකතා'නී.

ඉධ භනො අව්භානං පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනනානං උපට්ඨානසාලායං සනතිසිත්තානං සනතිපතිතානං අයමන්තරංකථා උදපාදි: අච්ඡරියං ආවුසො, අබ්භුතං ආවුසො, යාවඤ්චිදං තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරභතා සම්මාසම්බුද්ධොන කායගතා සනී භාවිතා බහුලීකතා මහපථලා වුත්තා මහානිසංසා'නී. අයං නො² භනො අන්තරංකථා විපපකතා. අථ භගවා අනුපපතොතා'නී.

කථං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, කායගතා සනී කථං බහුලීකතා මහපථලා භොති මහානිසංසා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරඤ්ඤාගතො වා රුක්ඛමූල-ගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා නිසිදති පලලඛකං ආභුජ්ඤිතා උජ්ජං කායං පඤ්චාය පරිඤ්චං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. සො සතොව අස්සසනී, සතො³ පස්සසනී. දිඝං වා අස්සසනො දිඝං අස්සසාමීති පජානාති. දිඝං වා පස්සසනො දිඝං පස්සසාමීති පජානාති. රස්සං වා අස්සසනො රස්සං අස්සසාමීති පජානාති, රස්සං වා පස්සසනො රස්සං පස්සසාමීති පජානාති. සබ්බකායපටිසංවෙදී අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති, සබ්බකායපටිසංවෙදී පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. පස්සමායං කායසඛාරං අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති, පස්සමායං කායසඛාරං පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. තස්ස එවං අපමනසස්ස ආතාපිනො පභිතතසස්ස විහරතො යෙ ගෙගසිතා සරසඛකපා තෙ පභීයනති. තෙසං පහානා අජ්ඣතනමෙව චිත්තං සනතිට්ඨති, සනතිසිදති, එකොදි භොති, සමාධියති. එවමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතී⁴ භාවෙති.

1. අයඤ්ච ඛො භිදං - සභා. 3. සතොව - සිඤ්ඤ, මජ්ඣං.
2. අයං ඛො නො - සිඤ්ඤ, මජ්ඣං. 4. කායගතා සතී - මජ්ඣං.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු ගච්ඡන්තො වා ගච්ඡමිති පජානාති. ධීනො වා ධීනොමිති පජානාති. නිසිනොනො වා නිසිනොනොමිති පජානාති. සයානො වා සයානොමිති පජානාති. යථා යථා වා පනස්ස කායො පණ්ඨිතො භොති. තථා තථා නං පජානාති. තස්ස ඵචං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිත්තා සරසඛකප්පා, තෙ පභීයන්ති. තෙසං පභානා අජ්ඣන්තමෙව චීත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසීදති, ඵකොදි භොති, සමාධියති. ඵචචෙට්ඨි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතිං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභික්ඛන්තො පටික්ඛන්තො සමප-ජානකාරී භොති. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී භොති. සමමිඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී භොති. සඛ්ඤාපිපත්තචීවරධාරණෙ සමපජානකාරී භොති. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී භොති. උච්චාරපස්සාවකමෙව සමපජානකාරී භොති. ගතෙ ධීනෙ නිසිනොනො සුතොන ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්ඨිභාවෙ සමපජානකාරී භොති. තස්ස ඵචං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිත්තා සරසඛකප්පා තෙ පභීයන්ති: තෙසං පභානා අජ්ඣන්තමෙව චීත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසීදති, ඵකොදි භොති, සමාධියති. ඵචචෙට්ඨි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතිං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඤ්චං පාදතලා අධො කෙසම්ඤ්ජිකා තචපරියන්තං පුරං නානප්පකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙකකිති: අඤ්චි ඉමසමීං කායෙ කෙසා ලොමා නබා දන්තා තචො මංසං නභාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ජා¹ වක්ඛං හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පප්ඨාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කරිසං පිත්තං සෙච්චං පුඤ්ඤං ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අසුචු වසා බෙලො සිඛ්ඤාණිකා උසිකා මුත්තන්ති.

සෙසයථාපි භික්ඛවෙ, උභතො මුඛා මුත්තොජ්ඣි² පුරු නානාවිභිත්තස්ස ඛඤ්ඤස්ස. සෙසයපීදො: සාලීනං විහීනං මුඛානං මාසානං කීලානං තණ්ඤුලානං, තමේනං වක්ඛමීං පුරිසො මුඤ්ඤිත්තා පච්චවෙකෙකියා: ඉමෙ සාලී, ඉමෙ විහී, ඉමෙ මුඛා, ඉමෙ මාසා, ඉමෙ කීලා, ඉමෙ තණ්ඤුලා³ති. ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඤ්චං පාදතලා අධො කෙසම්ඤ්ජිකා තචපරියන්තං පුරං නානප්පකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙකකිති: අඤ්චි ඉමසමීං කායෙ කෙසා ලොමා නබා දන්තා තචො මංසං නභාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ජා¹ වක්ඛං හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පප්ඨාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කරිසං පිත්තං සෙච්චං පුඤ්ඤං ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අසුචු වසා බෙලො සිඛ්ඤාණිකා උසිකා මුත්තන්ති. තස්ස ඵචං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිත්තා සරසඛකප්පා, තෙ පභීයන්ති. තෙසං පභානා අජ්ඣන්තමෙව චීත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසීදති, ඵකොදි භොති සමාධියති, ඵචචෙට්ඨි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතිං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං යථාධීනං යථාපණ්ඨිතං ධාතුසො පච්චවෙකකිති: අඤ්චි ඉමසමීං කායෙ පඨවිධාතු ආපොධාතු තෙජෝධාතු වායොධාතුති.

1. අට්ඨිමිඤ්ජා - මජ්ඣං.
2. පුත්තොජ්ඣි - මජ්ඣං.
3. උසිකා - මජ්ඣං.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙය්‍ය සරිරං සිවපිකාය ඡඛිතං අට්ඨිකානි සෙතානි සඛ්ඛවණ්ණපනිභානි¹ -පෙ- අට්ඨිකානි පුඤ්ජකිතානි², තෙරොවසිකානි, -පෙ- අට්ඨිකානි පුනීනි වුණණකප්පාතානි, සො ඉමමෙව කායං උපසංභරති: අයමපි ඛො කායො ඵචංඛමෙමො ඵචංභාවී ඵතං අනනිතොති. තස්ස ඵචං අප්පමත්තස්ස අතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛකප්පා, තෙ පභීයනති. තෙසං පභානා අඤ්ඤාත්තමෙව විතතං සනතිට්ඨති, සනතිසීදති, ඵකොදි හොති, සමාඛියති. ඵචමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු විවිචෙව ඛාමෙහි විවිචව අකුසලෙහි ඛමෙහි සවිතකකං සච්චාරං විචෙකප්පං පිනීසුඛං පඨමං කුඤ්ඤං උපසමපඤ්ඤ විහරති. සො ඉමමෙව කායං විචෙකප්පෙන පිනීසුඛෙන අභිසංඤ්ඤානි පරිසංඤ්ඤානි පරිපුරෙති පරිපථරති. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස විචෙකප්පෙන පිනීසුඛෙන අපඤ්චං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, දකඛො නභාපකො³ වා නභාපකනෙතවාසී වා කංසථාලෙ නභානීයවුණණානි අකිරිතා උදකෙන පරිපෙඨාසකං පරිපෙඨාසකං සනෙතය්‍ය, සාස්ස⁴ නභානීයපිණ්ඩි සෙනභානුගතා සෙනභපරෙතා සනතරඛාහිරු පුට්ඨා සෙනභෙන, න ව පඤ්ඤානි. ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං විචෙකප්පෙන පිනීසුඛෙන අභිසංඤ්ඤානි, පරිසංඤ්ඤානි, පරිපුරෙති, පරිපථරති. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස විචෙකප්පෙන පිනීසුඛෙන අපඤ්චං හොති. තස්ස ඵචං අප්පමත්තස්ස අතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛකප්පා, තෙ පභීයනති. තෙසං පභානා අඤ්ඤාත්තමෙව විතතං සනතිට්ඨති, සනතිසීදති, ඵකොදි හොති, සමාඛියති ඵචමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු විතකකවිචාරානං වුපසමා අඤ්ඤාතං සමපසාදනං චෙතසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාඛිප්පං පිනීසුඛං දුතියං කුඤ්ඤං උපසමපඤ්ඤ විහරති. සො ඉමමෙව කායං සමාඛිප්පෙන පිනීසුඛෙන අභිසංඤ්ඤානි, පරිසංඤ්ඤානි, පරිපුරෙති, පරිපථරති. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස සමාඛිප්පෙන පිනීසුඛෙන අපඤ්චං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උදකරහදෙ ගමනිරො උඛිතදෙදකො, තස්ස නෙවස්ස පුරුඤ්ඤාය දිසාය උදකසායමුඛං, න පච්චිඤ්ඤාය දිසාය උදකසායමුඛං⁵, න උත්තරාය දිසාය උදකසායමුඛං, න දකඛිණාය දිසාය උදකසායමුඛං, දෙවො ව න කාලෙන කාලං සමමා ධාරං අනුප්පවෙච්ඡය්‍ය. අථ ඛො තඹාව උදකරහද සිතා වාරිධාර උඛිතීඤ්ඤා⁶ තමෙව උදකරහදං සිතෙන වාරිතා අභිසංඤ්ඤා පරිසංඤ්ඤා පරිපුරෙය්‍ය පරිපථරෙය්‍ය. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො උදකරහදස්ස සිතෙන වාරිතා අපඤ්චං අස්ස. ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං සමාඛිප්පෙන පිනීසුඛෙන අභිසංඤ්ඤානි පරිසංඤ්ඤානි පරිපුරෙති පරිපථරති. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස සමාඛිප්පෙන පිනීසුඛෙන අපඤ්චං හොති. තස්ස ඵචං අප්පමත්තස්ස අතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛකප්පා, තෙ පභීයනති. තෙසං පභානා අඤ්ඤාත්තමෙව විතතං සනතිට්ඨති, සනතිසීදති, ඵකොදි හොති, සමාඛියති. ඵචමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

1. සඛ්ඛවණ්ණපනිභානානි - මජ්ඣ. 3. නභාපකො - මජ්ඣ. 2. පුඤ්ජකප්පාතානි - සා. 4. සායං - මජ්ඣ. 5. උදකසායමුඛං - PTS. 6. උඛිතීඤ්ඤා - සිඤ්ඤ.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු පිතියා ච විරුගා උපෙක්ඛකො ච විහරති සනො ච සමපජානො, සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති. යං තං අරියා ආවික්ඛනති : උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති, තං තතියං ක්ඛානං උපසමපජ්ඡ විහරති. සො ඉමමෙව කායං නිපට්ඨිකෙන සුඛෙන අභිසංඤ්ඤති පරිසංඤ්ඤති පරිපුරෙති පරිපථරති. නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස නිපට්ඨිකෙන සුඛෙන අපච්චං ගොති, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උපලීනියං වා පදුමීනියං වා පුණ්ඩරීකීනියං වා අපොකච්චානී උපලානී වා පදුමානී වා පුණ්ඩරීකානී වා උදකෙ ජාතානී උදකෙ සංවඤ්ඤානී උදකානුග්ගතානී අනොතා නිච්ඡිග්ගපොයිති. තානි යාව ච අග්ගා යාව ච මූලා සිතෙන වාරිනා අභිසන්තානී පරිසන්තානී පරිපුරුනී පරිපච්චානී. නායං කිඤ්චි සබ්බාවතං උපලානං වා පදුමානං වා පුණ්ඩරීකානං වා සිතෙන වාරිනා අපච්චං අස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං නිපට්ඨිකෙන සුඛෙන අභිසංඤ්ඤති පරිසංඤ්ඤති පරිපුරෙති පරිපථරති, නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස නිපට්ඨිකෙන සුඛෙන අපච්චං ගොති. තස්ස එවං අපමන්තස්ස ආතාපිනො පභිත්තතස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛකපා තෙ පභීයනති. තෙසං පහානා අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසිද්ධති, එකොදි ගොති, සමාධියති. එවමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුඛෙච සොමනස්සදෙමනස්සානං අන්ඛිගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛා-සනිපාරිසුද්ධිං චතුස්සං ක්ඛානං උපසමපජ්ඡ විහරති. සො ඉමමෙව කායං පරිසුද්ධෙන චේතසා පරියොදනෙන ඵරිත්ථා නිසිත්තො ගොති, නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස පරිසුද්ධෙන චේතසා පරියොදනෙන අපච්චං ගොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ඕදනෙන වජේන සසීසං පාරාපිත්ථා නිසිත්තො අස්ස, නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස ඕදනෙන වජේන අපච්චං අස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං පරිසුද්ධෙන චේතසා පරියොදනෙන ඵරිත්ථා නිසිත්තො ගොති. නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස පරිසුද්ධෙන චේතසා පරියොදනෙන අපච්චං ගොති. තස්ස එවං අපමන්තස්ස ආතාපිනො පභිත්තතස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛකපා තෙ පභීයනති. තෙසං පහානා අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසිද්ධති, එකොදි ගොති, සමාධියති. එවමපි ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

යස්ස කස්සචී භික්ඛවෙ, කායගතා සනී භාවිතා ඛහුලීකතා අනොතාගධා තස්සා¹ කුසලා ධම්මා යෙ කෙචී විජ්ජාභාගියා. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචී මහාසමුද්දො චේතසා චුට්ඨො, අනොතාගධා තස්සා¹ කුන්තාදියො යා කාචී සමුද්දඛිගමා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචී කායගතාසනී භාවිතා ඛහුලීකතා අනොතාගධා තස්ස කුසලා ධම්මා යෙ කෙචී විජ්ජාභාගියා.

යස්ස කස්සචී භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො කායගතා සනී අභාවිතා අඛහුලීකතා, ලහති තස්ස මාරේ ඕතාරං, ලහති තස්ස මාරේ ආරමඤං.

1. අනොතාගධාවාසය - මජ්ඣිමං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ගරාකං සිලාගුලං අලලමතතිකාපුඤ්ඤ පකඛිපෙය්‍ය, තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු තං ගරාකං සිලාගුලං අලලමතතිකාපුඤ්ඤ ලභෙථ ඕතාරනති.

එවං භනෙත.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති අභාවිතා අබහුලීකතා, ලභති තස්ස මාරෙ ඕතාරං ලභති තස්ස මාරෙ ආරම්මණං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සුකඛං කට්ඨං කොලාපං, අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය උත්තරුණීං ආදාය අග්භිං අභිනිබ්බතෙතස්සාමි¹. තෙජෝ පාතුකරිස්සාමිති². තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො අමුං සුකඛං කට්ඨං කොලාපං උත්තරුණීං ආදාය අභිමනේනෙතා අග්භිං අභිනිබ්බතෙතස්ස තෙජෝ පාතුකරෙය්‍යාති

එවං භනෙත.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති අභාවිතා අබහුලීකතා, ලභති තස්ස මාරෙ ඕතාරං ලභති තස්ස මාරෙ ආරම්මණං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උදකමණීකො රිතෙතා තුච්ඡා ආධාරෙ ධපිනො, අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය උදකභාරං ආදාය. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො ලභෙථ උදකස්ස නිකේපනනති.

එවං භනෙත.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති අභාවිතා අබහුලීකතා, ලභති තස්ස මාරෙ ඕතාරං ලභති තස්ස මාරෙ ආරම්මණං.

යස්ඤ්ඤි කස්සචි භික්ඛවෙ, කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලභති මාරෙ ඕතාරං, න තස්ස ලභති මාරෙ ආරම්මණං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ලහුකං සුභතගුලං සබ්බතාරමයෙ අග්ගලථලකෙ පකඛිපෙය්‍ය. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො තං ලහුකං සුභතගුලං සබ්බතාරමයෙ අග්ගලථලකෙ ලභෙථ ඕතාරනති.

නො භෙතං භනෙත.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලභති මාරෙ ඕතාරං න තස්ස ලභති මාරෙ ආරම්මණං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අලලං කට්ඨං සසෙනහං, අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය උත්තරුණීං ආදාය අග්භිං අභිනිබ්බතෙතස්සාමි තෙජෝ පාතුකරිස්සාමිති. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො අමුං අලලං කට්ඨං සසෙනහං උත්තරුණීං ආදාය අභිමනේනෙතා අග්භිං අභිනිබ්බතෙතස්ස තෙජෝ පාතුකරෙය්‍යාති.

නො භෙතං භනෙත.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලභති මාරෙ ඕතාරං න තස්ස ලභති මාරෙ ආරම්මණං.

1. අභිනිබ්බතතිස්සාමි - ස්‍යා.
2. තෙජෝධාතුං කරිස්සාමිති - ස්‍යා.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උදකමණීකො පුරෙ උදකස්ස සමතින්තිකො කාකපෙය්‍යො ආධාරෙ ධීපිතො, අථ පුරිසො ආගචේත්ඨො උදකභාරං ආදාය. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො ලභෙථ උදකස්ස නිකේඛපනන්ති.

නො හෙතං හනෙත.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචී කායගතා සති භාවිතා ඛහුලී-කතා, න තස්ස ලභති මාරෙ ඔතාරං, න තස්ස ලභති මාරෙ ආරම්මණං.

යස්ස කස්සචී භික්ඛවෙ, කායගතා සති භාවිතා ඛහුලීකතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිතින්තාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරියාය. තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිභබ්බතං¹ පාපුණාති සති සති ආයතනෙන.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උදකමණීකො පුරෙ උදකස්ස සමතින්තිකො කාකපෙය්‍යො ආධාරෙ ධීපිතො, තමෙතං ඛලවා පුරිසො යතො යතො ආචජේත්ඨො², ආගචේත්ඨො උදකන්ති.

එවං හනෙත.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචී කායගතා සති භාවිතා ඛහුලී-කතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිතින්තාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරියාය. තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙන.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සමෙ භුමිභාගෙ චතුරස්සා පොකඛරණී³ අස්ස ආලිඛඤා⁴ පුරු උදකස්ස සමතින්තිකා කාකපෙය්‍යො. තමෙතං ඛලවා පුරිසො යතො යතො ආලිං මුඤ්ඤෙත්ඨො⁵, ආගචේත්ඨො උදකන්ති.

එවං හනෙත.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචී කායගතා සති භාවිතා ඛහුලී-කතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිතින්තාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරියාය. තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙන.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සුභුමියං වාතුම්මභාපථෙ ආඡ්ඤ්ඤරථො සුත්තො අස්ස සීතො ඔධස්සපතොදෙ⁶. තමෙතං දකෙඛා යොග්ගාවරියො අස්සදම්මසාරථි අභිරුහිත්ථා වාමෙන හතෙථන රසමියො ගභෙත්ථා දකඛිණෙන හතෙථන පතොදො⁷ ගභෙත්ථා යෙනිච්ඡකං යදිච්ඡකං සාරෙය්‍යාපි පච්චාසාරෙය්‍යාපි⁸ එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචී කායගතා සති භාවිතා ඛහුලීකතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිතින්තාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරියාය, තත්‍ර තත්‍රෙව සකඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙන.

1. { සකඛිඛ්‍යතං - ස්‍යා.
 සකඛිච්ඡතං - PTS.
 2. { ආපජේත්ඨො - ස්‍යා.
 ආචජේත්ඨො - PTS.
 3. පොකඛරිණී - සිඡු.
 4. ආලිඛඤා - මජ්ඣ.
 5. ආලිං පචේත්ඨො - ස්‍යා.
 6. උභන්තරපථොදො - ස්‍යා.
 7. පථොදො - ස්‍යා.
 8. යදිච්ඡකං යදිච්ඡකං සාරෙය්‍යා - ස්‍යා.

කායගතාය නිකඛවෙ, සතියා ආසෙවිතාය භාවිතාය බහුලිකතාය යාතීකතාය වජ්ජිකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරභාය ඉමෙ දසානිසංසා පාවිකඛා. කතමෙ දස:

අරතීරතිසභො භොති, න ච නං අරති සහති, උප්පන්නං අරතීං අභිභුග්ග අභිභුග්ග විහරති, භයභෙරවසභො භොති, න ච නං භයභෙරවං සහති, උප්පන්නං භයභෙරවං අභිභුග්ග අභිභුග්ග විහරති. ඛමො භොති සිතස්ස උණස්ස ජ්ඣව්ජාය පිපාසාය ඛංසමකසවාතාතපසිරිංසප සඵලස්සානං දුරුතතානං දුරුගතානං වචනපථානං උප්පන්නානං සාරීරිකානං චේදනානං දුක්ඛානං තිප්පානං බරුනං කට්ඨකානං අසාතානං අමනාපානං පාණ්භරුනං අභිවාසකජාතිකො භොති. චතුන්නං ක්ඛානානං ආභිචේතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරනං නිකාමලාභී භොති අභිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

සො අනෙකවිභිතං ඉද්ධිවිධිං¹ පච්චනුභොති. එකොපි හුතො බහුධා භොති. බහුධාපි හුතො එකො භොති. ආවිභාවං තිරේභාවං තිරේකුඛං තිරේපාකාරං තිරේපඛඛනං අසජ්ජමානො ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පඨවියාපි උමමුජ්ජති මමුජ්ජං කරේති සෙය්‍යථාපි උදකෙ. උදකෙපි අභිජ්ජමානෝ². ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවියං. ආකාසෙපි පලලඛෙකන කමති සෙය්‍යථාපි පකඛී සකුණො. ඉමෙපි චජ්ජිමසුරියෙ එවංමභිද්ධිකෙ එවංමභානුභාවෙ පාණීනා පරිමසති පරිමජ්ජති. යාව චුභමලොකාපි කාසෙත වසං වතෙතති.

දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුභාය අතිකකන්තමානුසිකාය උභො සද්දෙ සුණාති : දිබ්බෙ ච මානුසෙ ච, යෙ දුරෙ සනතිකෙ ච. පරසත්තානං පරපුඤ්ඤානං චේතසා චේතො පරිච්ච පජානාති : සරුගං වා විතතං සරුගං විතතනති පජානාති. විතරුගං වා විතතං විතරුගං විතතනති පජානාති සද්දෙසං වා විතතං සද්දෙසං විතතනති පජානාති. විතදෙසං වා විතතං විතදෙසං විතතනති පජානාති. සමොහං වා විතතං සමොහං විතතනති පජානාති. විතමොහං වා විතතං විතමොහං විතතනති පජානාති. සඛඛිතතං වා විතතං සඛඛිතතං විතතනති පජානාති. විකඛිතතං වා විතතං විකඛිතතං විතතනති පජානාති. මහඤ්ඤං වා විතතං මහඤ්ඤං විතතනති පජානාති. අමහඤ්ඤං වා විතතං අමහඤ්ඤං විතතනති පජානාති. සඋතතරං වා විතතං සඋතතරං විතතනති පජානාති. අනුතතරං වා විතතං අනුතතරං විතතනති පජානාති. සමාභිතං වා විතතං සමාභිතං විතතනති පජානාති. අසමාභිතං වා විතතං අසමාභිතං විතතනති පජානාති. විමුත්තං වා විතතං විමුත්තං විතතනති පජානාති. අවිමුත්තං වා විතතං අවිමුත්තං විතතනති පජානාති.

1. ඉද්ධිවිධිං - ස්‍යා.
2. අභිජ්ජමානො - සිමු.

සො අනෙකවිතිතං පුබ්බන්තිවාසං අනුසාරති. සෙය්‍යපීදං: එකවපි ජාතීං දොපි ජාතියො -පෙ- ඉති සාකාරං සඋදෙසං අනෙකවිතිතං පුබ්බන්තිවාසං අනුසාරති. දිබ්බෙන චක්ඛනා විසුඤ්චෙන අතික්කන්තං මානුසකෙන සතෙන පස්සතී චචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හිනෙ පණීතෙ සුවණේණ දුබ්බණේණ සුගතෙ දුග්ගතෙ ගථාකම්මුපගෙ සතෙන පජානාතී. අසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිච්ඡිතතීං පඤ්ඤාවිච්ඡිතතීං දිවෙඨව ධම්මෙව සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරති.

කායගතාය හික්ඛවෙ, සතීයා ආසෙවිතාය භාවිතාය ඛන්ද්‍රලීකතාය ආතීකතාය චක්ඛකතාය අනුධීතාය පරිචිතාය සුසමාරභාය ඉමෙ දසානිසංසා පාපිකම්බාතී.

ඉදම්මොච භගවා. අත්තමනා තෙ හික්ඛු භගවතො භාසිතං අහිනඤ්ඤතී.

කායගතාසනී සුතො නවමං.

3. 2. 10

සඛ්ඛාරූපතනි සුතනං

එවං මේ සුතං: එකං සමයං භගව: සාවච්චියං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ණිකස්ස අරුමේ. තත්‍ර ඛො භගව: භික්ඛු ආමනෙතසී : භික්ඛවොති. හදනෙතනි තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසුං භගව: එතදවොච :

සඛ්ඛාරූපතනිං¹ වො භික්ඛවො, දෙසිස්සාමි. තං සුණංථ. සාධුකං මනසිකරෙථ, භාසිස්සාමිති එවං භනෙතනි ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසුං. භගව: එතදවොච :

ඉධ භික්ඛවො, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො භොති. සීලෙන සමන්තාගතො භොති. සුතෙන සමන්තාගතො භොති. වාගෙන සමන්තාගතො භොති. පඤ්ඤා සමන්තාගතො භොති. තස්ස එවං භොති : අභො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඛතතියමභාසාලානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අඛිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඛ්ඛාරු ච විහාරු ච එවං භාවිතා එවංඛුප්පිකතා තත්‍රූපපතනියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවො, මඤ්ඤො අයං පටිපදා තත්‍රූපපතනියා සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවො, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො භොති. සීලෙන සමන්තාගතො භොති. සුතෙන සමන්තාගතො භොති. වාගෙන සමන්තාගතො භොති. පඤ්ඤා සමන්තාගතො භොති. තස්ස එවං භොති : අභො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං බ්‍රාහ්මණමභාසාලානං වා -පෙ- භගපඨිමභාසාලානං වා සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අඛිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඛ්ඛාරු ච විහාරු ච එවංභාවිතා එවංඛුප්පිකතා තත්‍රූපපතනියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවො මඤ්ඤො අයං පටිපදා තත්‍රූපපතනියා සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවො, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො භොති. සීලෙන සමන්තාගතො භොති. සුතෙන සමන්තාගතො භොති. වාගෙන සමන්තාගතො භොති. පඤ්ඤා සමන්තාගතො භොති. තස්ස සුතං භොති : වාතුමභාරුජ්කා² දෙවා දිඤ්ඤාකා වණ්ණවනෙතා සුඛඛුප්පා'ති තස්ස එවං භොති : අභො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං වාතුමභාරුජ්කානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අඛිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඛ්ඛාරු ච විහාරු ච එවංභාවිතා එවංඛුප්පිකතා තත්‍රූපපතනියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවො මඤ්ඤො අයං පටිපදා තත්‍රූපපතනියා සංවත්තති.

1. සඛ්ඛාරූපතනිං - සිඤ්ඤා, මජ්ඣිම, සා.
2. වාතුමභාරුජ්කා - මජ්ඣිම.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති. සීලෙන සමන්තාගතො හොති. සුතෙන සමන්තාගතො හොති. චාගෙන සමන්තාගතො හොති. පඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : තාවතීංසා දෙවා -පෙ- යාමා දෙවා -පෙ- තුඤ්ඤා දෙවා -පෙ- නිලමාණරතී දෙවා -පෙ- පරනිමිතවසවතනීනෝ,¹ දෙවා දීඝාසුකා වණණවනො, සුඛබහුලාති. තස්ස ඵලං හොති. අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං පරනිමිතවසවතනීනං දෙවානං සභව්‍යතං උප-පජේෂ්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අභිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඛ්ඛාරං ච විහාරං ච ඵලංභාවිතා ඵලං බහුලිකතා තනුූපපත්තියං සංවත්තන්ති. අයං ඛො භික්ඛවෙ මග්ගො අයං පටිපදා තනුූපපත්තියං සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති, සීලෙන සමන්තාගතො හොති, සුතෙන සමන්තාගතො හොති, චාගෙන සමන්තාගතො හොති, පඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : ‘සහස්සො බ්‍රහ්මා දීඝාසුකො වණණවා සුඛබහුලො’ති. සහස්සො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මා සහස්සිං ලොකධාතුං ඵරිත්ථා අභිච්චිත්ථා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරිත්ථා අභිච්චිත්ථා විහරති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, වක්ඛුමා පුරිසො ඵකං අමණ්ඛං හතේ කරිත්ථා පච්චවෙකෙඛය්‍ය. ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සහස්සො බ්‍රහ්මා සහස්සිං ලොකධාතුං² ඵරිත්ථා අභිච්චිත්ථා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරිත්ථා අභිච්චිත්ථා විහරති. තස්ස ඵලං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං සහස්සස්ස බ්‍රහ්මනො සභව්‍යතං උපපජේෂ්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අභිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඛ්ඛාරං ච විහාරං ච ඵලංභාවිතා ඵලං බහුලිකතා තනුූපපත්තියං සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා තනුූපපත්තියං සංවත්තති

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති, සීලෙන සමන්තාගතො හොති, සුතෙන සමන්තාගතො හොති, චාගෙන සමන්තාගතො හොති, පඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : ද්විසහස්සො බ්‍රහ්මා -පෙ- ත්විසහස්සො බ්‍රහ්මා -පෙ- චතුසහස්සො බ්‍රහ්මා -පෙ- පඤ්ඤාසහස්සො බ්‍රහ්මා දීඝාසුකො වණණවා සුඛබහුලොති. පඤ්ඤාසහස්සොපි භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මා පඤ්ඤාසහස්සිං ලොකධාතුං ඵරිත්ථා අභිච්චිත්ථා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරිත්ථා අභිච්චිත්ථා විහරති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, වක්ඛුමා පුරිසො පඤ්ඤා අමණ්ඛාති හතේ කරිත්ථා පච්චවෙකෙඛය්‍ය, ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාසහස්සො බ්‍රහ්මා පඤ්ඤාසහස්සිං ලොකධාතුං. ඵරිත්ථා අභිච්චිත්ථා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරිත්ථා අභිච්චිත්ථා විහරති. තස්ස ඵලං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං පඤ්ඤාසහස්සස්ස බ්‍රහ්මනො සභව්‍යතං උපපජේෂ්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති. තං චිත්තං අභිට්ඨාති. තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඛ්ඛාරං ච විහාරං ච ඵලංභාවිතා ඵලං බහුලිකතා තනුූපපත්තියං සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා තනුූපපත්තියං සංවත්තති.

1. පරනිමිතවසවතනී - සීලී, මජ්ඣං.
 2. සහස්සි ලොකධාතුං - මජ්ඣං.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති -පෙ-
 සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤා සමන්තාගතො
 හොති. තස්ස සුතං හොති : දසසහස්සො චුභමා දීඝාසුකො වණණවා
 සුඛබහුලොති. දසසහස්සො භික්ඛවෙ, චුභමා දසසහස්සිං ලොකධාතුං
 ඵරික්ඛා අධිඡ්ච්චික්ඛා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි
 ඵරික්ඛා අධිඡ්ච්චික්ඛා විහරති. සෙසාථාපි භික්ඛවෙ, මණ්ණි වෙඵරියො
 සුභො ජාතිමා අධිංසො සුපරිකම්මකතො පඤ්ඤාකම්මලො නික්ඛිතො
 භාසතෙ ව, තපතෙ ව,¹ විරෝචති ව. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, දසසහස්සො
 චුභමා දසසහස්සිං ලොකධාතුං ඵරික්ඛා අධිඡ්ච්චික්ඛා විහරති. යෙපි තත්ථ
 සත්තා උපපන්නා තෙපි ඵරික්ඛා අධිඡ්ච්චික්ඛා විහරති. තස්ස ඵවං හොති :
 අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරම්මරණං දසසහස්සස්ස චුභමුතො
 සහව්‍යතං උපපජේඤ්ඤානති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අභිධානී,
 තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඤ්ඤාඤ්ඤා ච විහාරා ච ඵවංභාවිතා ඵවං
 බහුලිකතා තනුපපතතීයං සංවත්තනති. අයං භික්ඛවෙ, මහෙසො අයං
 පටිපදා තනුපපතතීයං සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති,
 සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤා සමන්තාගතො
 හොති. තස්ස සුතං හොති : සතසහස්සො චුභමා දීඝාසුකො වණණවා
 සුඛබහුලොති. සතසහස්සො භික්ඛවෙ, චුභමා සතසහස්සිං ලොකධාතුං
 ඵරික්ඛා අධිඡ්ච්චික්ඛා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා තෙපි ඵරික්ඛා
 අධිඡ්ච්චික්ඛා විහරති. සෙසාථාපි භික්ඛවෙ, නෙකධං ජලොකධාතුං දකඛ
 කම්මාරපුත්තඋකකාමුඛසුකුසලසම්පගධිං පඤ්ඤාකම්මලො නික්ඛිතං
 භාසතෙ ව තපතෙ ව¹ විරෝචති ව. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සත-
 සහස්සො චුභමා සතසහස්සිං ලොකධාතුං ඵරික්ඛා අධිඡ්ච්චික්ඛා විහරති.
 යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරික්ඛා අධිඡ්ච්චික්ඛා විහරති. තස්ස
 ඵවං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරම්මරණං සතසහස්සස්ස
 චුභමුතො සහව්‍යතං උපපජේඤ්ඤානති. සො තං චිත්තං දහති, තං
 චිත්තං අභිධානී, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඤ්ඤාඤ්ඤා ච විහාරා ච
 ඵවංභාවිතා ඵවංබහුලිකතා තනුපපතතීයං සංවත්තනති. අයං
 භික්ඛවෙ, මහෙසො අයං පටිපදා තනුපපතතීයං සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති,
 සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤා සමන්තාගතො
 හොති. තස්ස සුතං හොති : ආහා දෙවා -පෙ- පරිත්තාහා දෙවා -පෙ-
 අපමාණාහා දෙවා -පෙ- ආහස්සරා දෙවා දීඝාසුකා වණණවනො
 සුඛබහුලොති. තස්ස ඵවං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද
 පරම්මරණං ආහස්සරානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජේඤ්ඤානති. සො
 තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අභිධානී, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස
 තෙ සඤ්ඤාඤ්ඤා ච විහාරා ච ඵවංභාවිතා ඵවංබහුලිකතා තනුපපතතීයං
 සංවත්තනති. අයං භික්ඛවෙ, මහෙසො අයං පටිපදා තනුපපතතීයං
 සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති,
 සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤා සමන්තාගතො
 හොති. තස්ස සුතං හොති : පරිත්තසුභා දෙවා -පෙ- අපමාණසුභා
 දෙවා -පෙ- සුභකිණ්ණා දෙවා -පෙ- දීඝාසුකා වණණවනො සුඛ-
 බහුලොති. තස්ස ඵවං හොති : අහො වතාහං -පෙ- සංවත්තති.

1. භාසති ච තපති ච - PTS.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති. සීලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : වෙහපඵලා දෙවා -පෙ- අවිහා දෙවා -පෙ- අතප්පා දෙවා -පෙ- සුදස්සා දෙවා -පෙ- සුදස්සී දෙවා -පෙ- අකණ්ඨො දෙවා දීඝාසුකා වණ්ණවතො සුඛබහුලාති. තස්ස ඵලං හොති : අභො වතාහං කායස්ස හෙද පරමරණං අකණ්ඨොනං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං වීතනං දහති -පෙ- සංවතනති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති, සීලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : ආකාසානඤ්චායනනුපගා දෙවා දීඝාසුකා විරට්ඨිතිකා සුඛබහුලාති. තස්ස ඵලං හොති : අභො වතාහං -පෙ- සංවතනති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති, සීලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : විඤ්ඤාණඤ්චායනනුපගා දෙවා -පෙ-

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, -පෙ- ආකීඤ්චඤ්චායනනුපගා දෙවා -පෙ-

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනුපගා දෙවා දීඝාසුකා විරට්ඨිතිකා සුඛබහුලාති. තස්ස ඵලං හොති : අභො වතාහං -පෙ- සංවතනති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති, සීලෙන සමන්තාගතො හොති, සුතෙන සමන්තාගතො හොති, වාගෙන සමන්තාගතො හොති, පඤ්ඤා සමන්තාගතො හොති. තස්ස ඵලං හොති : අභො වතාහං ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤා විමුතතිං දිට්ඨිව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යන්ති. සො ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතො විමුතතිං පඤ්ඤා විමුතතිං දිට්ඨිව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛු න කත්ථී උපපජ්ජති, න කුභිඤ්චි උපපජ්ජති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

සංඛාරූපපතති සුතනං දසමං.

අනුපදවගෙහා දුතියො.

තස්ස වග්ගස්ස උද්දනං.

අනුපදසොධන පොරිස ධම්මා—සෙවිතඛබ්බ බහුධාතු විහතති. ඉසිභිලිකිත්තිතවතනාලිසං—ආනාපානසති උපපතති.

3 සුඤ්ඤතවග්ගො

3. 3. 1

චූළසුඤ්ඤත සුත්තං

එවං මෙ සුත්තං : එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිභාරමානුපාසාදෙ. අඵ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සායනහසමයං පටිසල්ලානා¹ වුට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමී, උපසඛිකමිනා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසීනො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච :

එකමීදං භනොන, සමයං භගවා සකෙකසු විහරති නාගරකං² නාම සකාසානං නිගමො. තත් මෙ භනොන, භගවතො සච්චුඛා සුත්තං සච්චුඛා පටිග්ගහිතං. සුඤ්ඤතාවිහාරෙනාහං ආනන්ද, එතරහි ඛහුලං විහරමිති. කච්චි මෙ තං භනොන, සුඤ්ඤතං සුග්ගහිතං³. සුමනසිකතං සුපධාරිතනති.

තඤ්ඤා තෙ එතං ආනන්ද, සුඤ්ඤතං සුග්ගහිතං³. සුමනසිකතං සුපධාරිතං. පුබ්බපාහං⁴ ආනන්ද, එතරහි ච⁵ සුඤ්ඤතාවිහාරෙන ඛහුලං විහරමි. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, අයං මිභාරමානුපාසාදෙ සුඤ්ඤෙ භන්තිගවාස්සචලවෙන, සුඤ්ඤෙ ජාතරුපරජතෙන, සුඤ්ඤෙ ඉන්ද්‍රිප්පිත-සන්තිපාතෙන, අන්ති වෙච්චිදං අසුඤ්ඤතං යදිදං හිකුඤ්ඤිකං පටිච්ච එකත්තං. එවමෙච ඛො ආනන්ද, හිකුඤ්ඤ අමනසිකරිතා ගාමසඤ්ඤං, අමනසිකරිතා මනුස්සසඤ්ඤං, අරඤ්ඤසඤ්ඤං පටිච්ච මනසිකරෙති එකත්තං. තස්ස අරඤ්ඤසඤ්ඤය විතතං පකඛන්දති පසීදති සන්තිච්චති අභිච්චන්ති⁶. සො එවං පජානාති : 'යෙ අසුඤ්ඤ දරථා ගාමසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙඛ න සන්ති. යෙ අසුඤ්ඤ දරථා මනුස්සසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙඛ න සන්ති. අන්ති වෙච්චායං දරථමත්තා යදිදං අරඤ්ඤසඤ්ඤං පටිච්ච එකත්තනති. සො සුඤ්ඤමීදං සඤ්ඤගතං ගාමසඤ්ඤයාති පජානාති. සුඤ්ඤමීදං සඤ්ඤගතං මනුස්සසඤ්ඤයාති පජානාති. අන්ති වෙච්චිදං අසුඤ්ඤතං යදිදං අරඤ්ඤසඤ්ඤං පටිච්ච එකත්තනති. ඉති යං හි ඛො තත් න භොති, තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සති. යං පන තත් අච්චිච්චං භොති තං සන්තමීදං අන්ති පජානාති. එවමෙච්ච සා ආනන්ද, යථාභුච්චා අච්චලන්තා පටිසුඤ්ඤා සුඤ්ඤතාවකකන්ති භවති.

1. පටිසල්ලානා - සා.
 2. නගරකං - මජ්ඣ.
 3. { සුග්ගහිතං - සීඝ්‍ර, මජ්ඣ.
 { සුග්ගහිතං - සා.
 4. පුබ්බ පාහං - PTS, සා.
 5. එතරහි ච - PTS, සා.
 6. විච්චන්ති - PTS.

පුන ව පරං ආනන්ද, හික්ඛු අමනසිකරිණි, මනුස්සසඤ්ඤං අමනසි-
 කරිණි; අරඤ්ඤාසඤ්ඤං පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං.
 තස්ස පථවිසඤ්ඤාය චිත්තං පකඛන්දති පසිදති සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති.
 සො ඵලං ආනන්ද, ආනභවමමං¹ සඛකුසතෙන සුචිහතං විගතවලිකං
 එවමෙව ඛො ආනන්ද, හික්ඛු යං ඉමේස්සා පථවියා උක්කුලවිකුලං²
 නදිවිදුග්ගං බාණුකණ්ටකධානං³ පබ්බතවිසමං, තං සබ්බං අමනසි-
 කරිණි; පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං. තස්ස පථවි-
 සඤ්ඤාය චිත්තං පකඛන්දති පසිදති සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති. සො ඵලං
 පජානාති : ‘යෙ අස්ස දරථා මනුස්සසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති.
 යෙ අස්ස දරථා අරඤ්ඤාසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. අපී වෙචායං
 දරථමතතා; යදිදං පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච එකතතන්ති. සො සුඤ්ඤමිදං
 සඤ්ඤාගතං මනුස්සසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤාගතං
 අරඤ්ඤාසඤ්ඤායාති පජානාති. අපී වෙචිදං අසුඤ්ඤානං යදිදං
 පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච එකතතන්ති. ඉති යං හි ඛො තත්ථ න ගොති.
 තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සති. යං පන තත්ථ අවසිට්ඨං ගොති.
 තං සන්තමිදං අපීති පජානාති. එවමෙව සා ඵසා ආනන්ද, යථාභුච්චා
 අවිපලලන්ථා පරිසුඤා; සුඤ්ඤානාවකකන්ති භවති.

පුන ව පරං ආනන්ද, හික්ඛු අමනසිකරිණි; අරඤ්ඤාසඤ්ඤං අමනසි-
 කරිණි; පථවිසඤ්ඤං ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤං පටිච්ච මනසිකරොති
 එකතතං. තස්ස ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤාය චිත්තං පකඛන්දති
 පසිදති සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති. සො ඵලං පජානාති : ‘යෙ අස්ස දරථා
 අරඤ්ඤාසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. යෙ අස්ස දරථා පථවිසඤ්ඤං
 පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. අපී වෙචායං දරථමතතා; යදිදං ආකාසා-
 නඤ්චායතනසඤ්ඤං පටිච්ච එකතත’න්ති. සො සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤාගතං
 අරඤ්ඤාසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤාගතං පථවිසඤ්ඤායාති
 පජානාති. අපී වෙචිදං අසුඤ්ඤානං යදිදං ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤං
 පටිච්ච එකතතන්ති. ඉති යං හි ඛො තත්ථ න ගොති. තෙන තං සුඤ්ඤං
 සමනුපස්සති. යං පන තත්ථ අවසිට්ඨං ගොති, තං සන්තමිදං අපීති
 පජානාති. එවමෙව සා ඵසා ආනන්ද, යථාභුච්චා; අවිපලලන්ථා; පරිසුඤා;
 සුඤ්ඤානාවකකන්ති භවති.

පුන ව පරං ආනන්ද, හික්ඛු අමනසිකරිණි; පථවිසඤ්ඤං, අමනසි-
 කරිණි; ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤං, විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤං පටිච්ච
 මනසිකරොති එකතතං. තස්ස විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤාය චිත්තං
 පකඛන්දති පසිදති සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති. සො ඵලං පජානාති : ‘යෙ
 අස්ස දරථා පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. යෙ අස්ස දරථා
 ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤං පටිච්ච තෙධ න සන්ති. අපී වෙචායං
 දරථමතතා; යදිදං විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤං පටිච්ච එකතත’න්ති.
 සො සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤාගතං පථවිසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤමිදං
 සඤ්ඤාගතං ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. අපී වෙචිදං
 අසුඤ්ඤානං යදිදං විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤං පටිච්ච එකතතන්ති.
 ඉති යං හි ඛො තත්ථ න ගොති. තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සති.
 යං පන තත්ථ අවසිට්ඨං ගොති. තං සන්තමිදං අපීති පජානාති.
 එවමෙව සා ඵසා ආනන්ද, යථාභුච්චා; අවිපලලන්ථා; පරිසුඤා; සුඤ්ඤානා-
 වකකන්ති භවති.

1. උගභවමමං - PTS.
 2. උක්කුලවිකුලං - සිමු, මජ්ඣ.
 3. බාණුකණ්ටකධානං - මජ්ඣ. බාණුකණ්ටකධානං - සිමු.

පුන ච පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා ආකාසානඤ්ඤායතන-
 සඤ්ඤාං අමනසිකරිත්වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං ආකීඤ්ඤාඤ්ඤා-
 යතනසඤ්ඤාං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං. තස්ස ආකීඤ්ඤාඤ්ඤා-
 යතනසඤ්ඤාය චිත්තං පක්ඛන්දති පසිදති සනතිට්ඨති අභිමුච්චති. සො
 එවං පජානාති : 'යෙ අසසු දරථා ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච
 තෙධ න සනති. යෙ අසසු දරථා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච,
 තෙධ න සනති. අපච්චෙව්වායං දරථමත්තා, යදිදං ආකීඤ්ඤාඤ්ඤායතන-
 සඤ්ඤාං පටිච්ච එකතත'නති. සො සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං ආකාසා-
 නඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං විඤ්ඤා-
 ණඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. අපච්චෙව්විදං අසුඤ්ඤානං යදිදං
 ආකීඤ්ඤාඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච එකතතනති. ඉති යං හි ඛො තජ්ඣ
 න භොති. තෙන තං සුඤ්ඤාං සමනුපස්සති. යං පන තජ්ඣ අවසිට්ඨං
 භොති. තං සනතමිදං අපච්චිති පජානාති. එවමපිස්ස එසා ආනන්ද,
 යථාභුච්චා අවිපලලන්ථා පරිසුඤ්ඤා සුඤ්ඤානාචක්ඛනති භවති.

පුන ච පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතන-
 සඤ්ඤාං අමනසිකරිත්වා ආකීඤ්ඤාඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං නෙවසඤ්ඤා-
 නාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං. තස්ස
 නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාය චිත්තං පක්ඛන්දති පසිදති
 සනතිට්ඨති අභිමුච්චති. සො එවං පජානාති : 'යෙ අසසු දරථා
 විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච, තෙධ න සනති. යෙ අසසු දරථා
 ආකීඤ්ඤාඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච, තෙධ න සනති. අපච්චෙව්වායං දරථ-
 මත්තා, යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච එකතත'නති.
 සො සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති.
 සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං ආකීඤ්ඤාඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. අපච්ච
 චෙව්විදං අසුඤ්ඤානං යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච
 එකතතනති. ඉති යං හි ඛො තජ්ඣ න භොති. තෙන තං සුඤ්ඤාං
 සමනුපස්සති. යං පන තජ්ඣ අවසිට්ඨං භොති. තං සනතමිදං අපච්චිති
 පජානාති. එවමපිස්ස එසා ආනන්ද, යථාභුච්චා අවිපලලන්ථා පරිසුඤ්ඤා
 සුඤ්ඤානාචක්ඛනති භවති.

පුන ච පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා ආකීඤ්ඤාඤ්ඤායතන-
 සඤ්ඤාං අමනසිකරිත්වා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං අනිමිත්තං
 චෙතොසමාහිං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං. තස්ස අනිමිත්තෙත
 චෙතොසමාහිමහි චිත්තං පක්ඛන්දති පසිදති සනතිට්ඨති අභිමුච්චති.
 සො එවං පජානාති : යෙ අසසු දරථා ආකීඤ්ඤාඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං
 පටිච්ච, තෙධ න සනති. 'යෙ අසසු දරථා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන-
 සඤ්ඤාං පටිච්ච, තෙධ න සනති. අපච්චෙව්වායං දරථමත්තා යදිදං
 ඉමමෙව කායං පටිච්ච සලායතනිකං ජීවිතපච්චයා'ති. සො සුඤ්ඤාමිදං
 සඤ්ඤාගතං ආකීඤ්ඤාඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤාමිදං
 සඤ්ඤාගතං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. අපච්ච
 චෙව්විදං අසුඤ්ඤානං යදිදං ඉමමෙව කායං පටිච්ච සලායතනිකං
 ජීවිතපච්චයාති. ඉති යං හි ඛො තජ්ඣ න භොති. තෙන තං සුඤ්ඤාං
 සමනුපස්සති. යං පන තජ්ඣ අවසිට්ඨං භොති. තං සනතමිදං අපච්චිති
 පජානාති. එවමපිස්ස එසා ආනන්ද, යථාභුච්චා අවිපලලන්ථා පරිසුඤ්ඤා
 සුඤ්ඤානාචක්ඛනති භවති.

සුභ ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිතො ආකිඤ්චඤ්ඤායනන-
 සඤ්ඤං අමනසිකරිතො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනසඤ්ඤං අනිමිතනං
 වෙතොසමාධිං පටිච්ච මනසිකරෙති එකතනං. තස්ස අනිමිතෙත
 වෙතොසමාධිමති චිතතං පකඤ්ඤති පසිදති සනතිට්ඨති අභිඤ්චවති.
 සො එවං පජානාති : ‘අයමපි ඛො අනිමිතෙතො වෙතොසමාධි අභි-
 සංඛිතො ආභිසඤ්චෙතයිකො යං ඛො පන කිඤ්චී අභිසංඛිතං
 ආභිසඤ්චෙතයිකං, තදනිච්චං නිරොධධම්ම’නති පජානාති. තස්ස එවං
 ජානතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි චිතතං විඤ්චවති. භවාසවාපි චිතතං
 විඤ්චවති. අවිජ්ජාසවාපි චිතතං විඤ්චවති. විඤ්චතතස්මිං විඤ්චතතමිති ඤ්ඤං
 හොති. ඩිණො ජාති, වුසිතං බුභමචරිතං, කතං කරණීයං, නාපරං
 ඉන්ද්‍රියතායාති පජානාති. සො එවං පජානාති : ‘යෙ අයස්ස දරථා
 කාමාසවං පටිච්ච, තෙධ න සනති. යෙ අයස්ස දරථා භවාසවං පටිච්ච
 තෙධ න සනති. යෙ අයස්ස දරථා අවිජ්ජාසවං පටිච්ච, තෙධ න සනති.
 අපී චෙව්චායං දරථමතතො, යදිදං ඉමමෙව කායං පටිච්ච සලායතනිකං
 ජීවිතපච්චයා’ති. සො සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤායනං කාමාසවෙනාති පජානාති.
 සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤායනං භවාසවෙනාති පජානාති. සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤායනං
 අවිජ්ජාසවෙනාති පජානාති. අපී චෙවිදං අසුඤ්ඤානං යදිදං ඉමමෙව
 කායං පටිච්ච සලායතනිකං ජීවිතපච්චයාති. ඉති යං හි ඛො තන්ථ න
 හොති. තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සති යං පන තන්ථ අවසිට්ඨං
 හොති, තං සනතමිදං අපීති පජානාති එවමස්ස එසා ආනන්ද, යථා-
 භූච්චා අවිපලන්ථා පරිසුඤ්ඤා පරමානුතතරං සුඤ්ඤාතාවකතනති භවති.

යෙපි හි කෙචී ආනන්ද, අනිතමඤ්ඤානං සමණො වා බුභමණො වා
 පරිසුඤ්ඤා පරමානුතතරං සුඤ්ඤාතං උපසම්පජ්ජ විහරිංසු. සබ්බෙ තෙ
 ඉමං යෙව පරිසුඤ්ඤා පරමානුතතරං සුඤ්ඤාතං උපසම්පජ්ජ විහරිංසු. යෙපි
 හි කෙචී ආනන්ද, අනාගතමඤ්ඤානං සමණො වා බුභමණො වා පරිසුඤ්ඤා
 පරමානුතතරං සුඤ්ඤාතං උපසම්පජ්ජ විහරිස්සන්ති. සබ්බෙ තෙ ඉමං යෙව
 පරිසුඤ්ඤා පරමානුතතරං සුඤ්ඤාතං උපසම්පජ්ජ විහරිස්සන්ති. යෙපි හි
 කෙචී ආනන්ද, එතරහි සමණො වා බුභමණො වා පරිසුඤ්ඤා පරමානුතතරං
 සුඤ්ඤාතං උපසම්පජ්ජ විහරන්ති. සබ්බෙ තෙ ඉමං යෙව පරිසුඤ්ඤා
 පරමානුතතරං සුඤ්ඤාතං උපසම්පජ්ජ විහරන්ති. තස්මාතිහ ආනන්ද,
 පරිසුඤ්ඤා පරමානුතතරං සුඤ්ඤාතං උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමාති. එවං
 හි වො ආනන්ද, සිකඛිතබ්බන්ති.

ඉදමචොච භගවා අත්තමනො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො භාසිතං
 අභිනන්දීති.

චූළසුඤ්ඤාභසුභතං පඨමං.

3. 3. 2

මහාසුඤ්ඤාන සුභාවං

එවං මේ සුභං : එකං සමයං භගවා සකෙකසු විහරති කපිලවනුසම්මිනි ශ්‍රොධාරුමේ. අඵ ඛො භගවා පුබ්බන්හසමීයං නිවාසෙත්වා පත්තවිචිරං. අදාය කපිලවනුං පිණ්ඩාය පාවිසී. කපිලවනුසම්මිං පිණ්ඩාය චිරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාඨපටිකකනේතා යෙන කාලඛෙමකස්ස සකකස්ස විහාරේ, තෙනුපඨකම් දිවා විහාරං. තෙන ඛො පන සමයෙන කාලඛෙමකස්ස සකකස්ස විහාරේ සමඛුලාති සෙනාසනාති පඤ්ඤාත්තාති භොන්ති. අදාය ඛො භගවා කාලඛෙමකස්ස සකකස්ස විහාරේ සමඛුලාති සෙනාසනාති පඤ්ඤාත්තාති. දිසාන භගවතො එතදභොසි : සමඛුලාති ඛො කාලඛෙමකස්ස සකකස්ස විහාරේ සෙනාසනාති පඤ්ඤාත්තාති සමඛුලා නු ඛො ඉධ භික්ඛු විහරන්ති.

තෙන ඛො පන සමයෙන අයසමා අනන්‍යෙ සමඛුලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං ඝවාය සකකස්ස විහාරේ විචරකමමං කරෙති. අඵ ඛො භගවා සායන්හසමීයං පතීසලානා චුට්ඨිතො, තෙන ඝවාය සකකස්ස විහාරේ තෙනුපඨකම්, උපසඨකම්, පඤ්ඤාත්තෙ අයනෙ නිසීදී. නිසජ්ඡ ඛො භගවා අයසමනං අනන්‍යං අමනෙත්ති : සමඛුලාති ඛො අනන්‍යෙ කාලඛෙමකස්ස සකකස්ස විහාරේ සෙනාසනාති පඤ්ඤාත්තාති, සමඛුලා නු ඛො එත් භික්ඛු විහරන්ති.

සමඛුලාති භනෙත, කාලඛෙමකස්ස සකකස්ස විහාරේ සෙනාසනාති පඤ්ඤාත්තාති, සමඛුලා එත් භික්ඛු විහරන්ති. විචරකාරසමයො නො භනෙත, වත්තතීති.

න ඛො අනන්‍යෙ, භික්ඛු සොභති සඛිගණීකාරුමො සඛිගණීකාරතො සඛිගණීකාරුමිතං අනුසුතො ගණාරුමො ගණරතො ගණසමුද්දිතො. සො වතානන්‍යෙ, භික්ඛු සඛිගණීකාරුමො සඛිගණීකාරතො සඛිගණීකාරුමිතං අනුසුතො ගණාරුමො ගණරතො ගණසමුද්දිතො, යං තං නෙක්ඛම්මසුඛං පවිචෙකසුඛං උපසමසුඛං සමොධිසුඛං¹ තස්ස සුඛස්ස නිකාමලාහි භවිස්සති අකිච්ඡලාහි අකසිරලාහි නෙතං ධානං විජ්ජති. යො ච ඛො සො අනන්‍යෙ, භික්ඛු එකො ගණසමා චුපකට්ඨො විහරති. තස්සොතං භික්ඛුනො පටිකඛිං : යං තං නෙක්ඛම්මසුඛං පවිචෙකසුඛං උපසමසුඛං සමොධිසුඛං¹ තස්ස සුඛස්ස නිකාමලාහි භවිස්සති අකිච්ඡලාහි අකසිරලාහි ධානමෙතං විජ්ජති.

සො වතානන්‍යෙ, භික්ඛු සඛිගණීකාරුමො සඛිගණීකාරතො සඛිගණීකාරුමිතං අනුසුතො ගණාරුමො ගණරතො ගණසමුද්දිතො සාමසිකං² වා කන්තං චෙතොවිඤ්ඤතිං උපසමපජ්ජ විහරිස්සති, අසාමසිකං³ වා අකුප්පන්ති නෙතං ධානං විජ්ජති. යො ච ඛො සො අනන්‍යෙ, භික්ඛු එකො ගණසමා චුපකට්ඨො විහරති, තස්සොතං භික්ඛුනො පාටිකඛිං : සාමසිකං³ වා කන්තං චෙතොවිඤ්ඤතිං උපසමපජ්ජ විහරිස්සති, අසාමසිකං³ වා අකුප්පන්ති ධානමෙතං විජ්ජති.

1. සමොධිසුඛං - ස්වා, මජ්ඣං. 2. සාමාසිකං - මජ්ඣං.
3. අසාමාසිකං - මජ්ඣං.

භාහං ආනන්ද, එකරූපමි සමනුපසාමි: යත් රතතස්ස¹ යත්භි-
රතතස්ස² රූපස්ස විපරිනාමඤ්ඤථාභාවා න උපපජ්ජෙත්ථ සොකපරිදෙව-
දුක්ඛදෙමනසුපායාසා.

ආයං ඛො ආනන්ද, විභාරෙ තථාගතෙන³ අභිසම්බුද්ධො, යදිදං
සබ්බන්තිත්තතානං අමනසිකාර අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරිතුං⁴
තත්ථ වෙ ආනන්ද, තථාගතං ඉමිනා විභාරෙන විහරනතං භවන්ති
උපසම්බන්ධාරෙ භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො රුජානො
රුජමහාමත්තා තිච්චියා තිච්චියසාවකා. තත්ථානන්ද, තථාගතො විචේක-
න්තෙනතෙව චිත්තෙන විචේකපොඤ්ඤෙන විචේකපඛ්‍යාරෙන චූපකචේදන
නෙක්ඛමාභිරතෙන බ්‍යන්තිභුතෙන සබ්බසො ආසවඨ්ඨානියෙති ධම්මෙති
අඤ්ඤාදන්ත්‍ර උයොජනිකපටිසංසුත්තංයෙව කථං කතතා හොති.
තස්මාතිහ ආනන්ද, භික්ඛු වෙපි ආකඛේධ්‍යා: අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානං
උපසම්පජ්ජ විහරෙත්ථනති. තෙනානන්ද, භික්ඛුනා අජ්ඣතනමෙව චිත්තං
සණ්ඨපෙතබ්බං, සන්තිසාදෙතබ්බං, එකොදි කාතබ්බං, සමාදහාතබ්බං.

කථංඤ ආනන්ද, භික්ඛු අජ්ඣතනමෙව චිත්තං සණ්ඨපෙති සන්තිසා-
දෙති එකොදිං කරෙති සමාදහති. ඉධානන්ද, භික්ඛු විච්චේවච කාමෙති
විච්චව අකුසලෙති ධම්මෙති සචිතක්කං සචිචාරං විචේකජං පිතිසුඛං
පඨමං කුසං උපසම්පජ්ජ විහරති, විතක්කවිචාරනං චූපසමා අජ්ඣතනං
සම්පසාදනං වේතසො එකොදිභාවං අචිතක්කං අචිචාරං සමාධිජං
පිතිසුඛං දුතියං කුසං-පෙ-තතියං කුසං-පෙ-චතුත්ථං කුසං උපසම්පජ්ජ
විහරති. එවං ඛො ආනන්ද, භික්ඛු අජ්ඣතනමෙව චිත්තං සණ්ඨපෙති,
සන්තිසාදෙති, එකොදි කරෙති, සමාදහති. සො අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානං
මනසිකරෙති. තස්ස අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානං මනසිකරෙතො සුඤ්ඤානාය
චිත්තං න පක්ඛන්දති, නපපසිදති, න සන්තිඨති, න විමුච්චති. එවං
සන්තමේතං ආනන්ද, භික්ඛු එවං පජානාති: අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානං ඛො
මෙ මනසිකරෙතො අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානාය චිත්තං න පක්ඛන්දති,
නපපසිදති, න සන්තිඨති, න විමුච්චති¹. ඉතිහ තත්ථ සම්පජානො
හොති. සො බහිඤ්ඤා සුඤ්ඤානං මනසිකරෙති -පෙ- සො අජ්ඣතනබහිඤ්ඤා
සුඤ්ඤානං මනසිකරෙති -පෙ- සො ආනෙඤ්ජං මනසිකරෙති. තස්ස
ආනෙඤ්ජං මනසිකරෙතො ආනෙඤ්ජාය චිත්තං න පක්ඛන්දති, නපපසිදති,
න සන්තිඨති, න විමුච්චති. එවං සන්තමේතං ආනන්ද, භික්ඛු එවං
පජානාති: ආනෙඤ්ජං ඛො මෙ මනසිකරෙතො ආනෙඤ්ජාය චිත්තං
න පක්ඛන්දති නපපසිදති න සන්තිඨති න විමුච්චති². ඉතිහ තත්ථ
සම්පජානො හොති.

තෙනානන්ද, භික්ඛුනා තස්මිංයෙව පුරිමසමිං සමාධිනිමිත්තෙන
අජ්ඣතනං එව චිත්තං සණ්ඨපෙතබ්බං, සන්තිසාදෙතබ්බං, එකොදිකා-
තබ්බං, සමාදහාතබ්බං. සො අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානං මනසිකරෙති. තස්ස
අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානං මනසිකරෙතො අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානාය චිත්තං
පක්ඛන්දති, පසිදති, සන්තිඨති, විමුච්චති. එවං සන්තමේතං ආනන්ද,
භික්ඛු එවං පජානාති: අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානං ඛො මෙ මනසිකරෙතො
අජ්ඣතනං සුඤ්ඤානාය චිත්තං පක්ඛන්දති පසිදති සන්තිඨති විමුච්චති³.

1. රතතස්ස - සිඹු, මජ්ඣං, PTS. 3. තත්ථ තථාගතෙන - ස්‍යා.
2. යත්භිරතතස්ස - සිඹු, මජ්ඣං, PTS. 4. විහරති - ස්‍යා.

ඉතිහ තත් සමපජානො හොති. සො ඛගිඤ්ඤා සුඤ්ඤතං මනසිකරෙති -පෙ- සො අජ්ඣන්තඛගිඤ්ඤා සුඤ්ඤතං මනසිකරෙති. -පෙ- සො ආනෙඤ්ඤං මනසිකරෙති. තස්ස ආනෙඤ්ඤං මනසිකරෙතො ආනෙඤ්ඤාය විතතං පකඛන්දති පසීදති සනතිධාති විමුච්චති. එවං සත්තමේතං ආනන්ද, හික්ඛු එවං පජානාති: ආනෙඤ්ඤං ඛො මෙ මනසිකරෙතො ආනෙඤ්ඤාය විතතං පකඛන්දති පසීදති සනතිධාති විමුච්චති. ඉතිහ තත් සමපජානො හොති.

තස්ස වෙ ආනන්ද, හික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො චඛක්ඛමාය විතතං නමති. සො චඛක්ඛමති එවං මං චඛක්ඛමනතං නාභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අචායස්සවිස්සන්තීති. ඉතිහ තත් සමපජානො හොති. තස්ස වෙ ආනන්ද, හික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො ධානාය විතතං නමති. සො තිධාති: එවං මං තිධානතං¹ නාභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අචායස්සවිස්සන්තීති. ඉතිහ තත් සමපජානො හොති.

තස්ස වෙ ආනන්ද, හික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො නිසජ්ජාය විතතං නමති. සො නිසීදති: එවං මං නිසීදනතං² නාභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අචායස්සවිස්සන්තීති. ඉතිහ තත් සමපජානො හොති. තස්ස වෙ ආනන්ද, හික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො සයනාය විතතං නමති. සො සයති: එවං මං සයනතං නාභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අචායස්සවිස්සන්තීති. ඉතිහ තත් සමපජානො හොති.

තස්ස වෙ ආනන්ද, හික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො කථාය³ විතතං නමති. සො යායං කථා හිනා ගම්මා පොථුජ්ජනිකා අනරියා අනත්භංගිතා න නිබ්බිද්දය න විරහාය න නිරේඛාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සමෝඛායාය න නිබ්බානාය සංවතතති. සෙය්‍යපීදං: රුජකථා වොරකථා මහාමත්තකථා සෙනාකථා භයකථා සුඤ්ඤකථා අත්තකථා පානකථා චන්දකථා සයනකථා මාලාකථා ගඤ්ඤකථා ඤාතිකථා යානකථා ගාමකථා තිගමකථා නගරකථා ජනපදකථා ඉජ්ජිකථා පුරිසකථා සුරුකථා විසිඛාකථා කුමභට්ඨානකථා පුබ්බපෙනකථා නානත්තකථා ලොකකඛාසිකා සමුද්දකඛාසිකා ඉතිහවාභවකථා, ඉති වා ඉති එවරුපිං කථං න කථෙස්සාමීති. ඉතිහ තත් සමපජානො හොති. යා ව ඛො අයං ආනන්ද, කථා අභිසලොචිකා වෙතොවිතීවරණසප්පායා එකත්තනිබ්බිද්දය විරහාය නිරේඛාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමෝඛාය නිබ්බානාය සංවතතති. සෙය්‍යපීදං: අපිච්ඡකථා සනඤ්ඤකථා පවිචෙකකථා අසංසන්නකථා විරියාරම්භකථා සීලකථා සමාධිකථා පඤ්ඤකථා විමුච්චකථා විමුච්චකථාදස්සනකථා, ඉති එවරුපිං කථං කථෙස්සාමීති. ඉතිහ තත් සමපජානො හොති.

1. සිතං - සිමු, මජ්ඣං, ස්‍යා.
 2. තිසිත්තං - සිමු.
 3. භාසාය - ස්‍යා.

තස්ස වෙ ආනන්ද, භික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො විතකකාය විතතං නමති. සො යෙ තෙ විතකකා භිනා ගමමා පොථුඤ්ජනිකා අනරියා අනන්ධසංභිතා න නිබ්බිදය න විරුගාය න නිරෝධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්මොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තන්ති. සෙය්‍යපීදං : කාමවිතකෙකා ව්‍යාපාදවිතකෙකා විහිංසාවිතකෙකා, ඉති ඵචරුපෙ විතකෙක න¹ විතකෙකස්සාමීති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති. යෙ ච ඛො ඉමෙ ආනන්ද, විතකකා අරියා නිය්‍යානිකා නිය්‍යන්ති. තකකරස්ස සමමා දුක්ඛකයාය. සෙය්‍යපීදං : නෙක්ඛමම විතකෙකා අව්‍යාපාදවිතකෙකා අවිහිංසාවිතකෙකා ඉති ඵචරුපෙ විතකෙක විතකෙකස්සාමීති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති.

පඤ්ච ඛො ඉමෙ ආනන්ද, කාමගුණා. කතමෙ පඤ්ච : චක්ඛු විඤ්ඤාය්‍යා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා, සොනවිඤ්ඤාය්‍යා සඤ්ජ-පෙ-ඝානවිඤ්ඤාය්‍යා ගකිං-පෙ-ජීව්‍යාවිඤ්ඤාය්‍යා රසා-පෙ-කායවිඤ්ඤාය්‍යා ඵොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. ඉමෙ ඛො ආනන්ද, පඤ්ච-කාමගුණා, යත්ථ භික්ඛුනා අභික්ඛණං සකං විතතං පච්චවෙක්ඛිතබ්බං. අපී නු ඛො මෙ ඉමෙසු පඤ්චසු කාමගුණෙසු අඤ්ඤාතරස්මිං වා අඤ්ඤාතරස්මිං වා ආයතනෙ උපාඤ්ජනී චෙතසො සමුද්චාරෙති. සචෙ ආනන්ද, භික්ඛු පච්චවෙක්ඛමානො ඵචං පජානාති : අපී ඛො මෙ ඉමෙසු පඤ්චසු කාමගුණෙසු අඤ්ඤාතරස්මිං වා අඤ්ඤාතරස්මිං වා ආයතනෙ උපාඤ්ජනී චෙතසො සමුද්චාරෙති. ඵචං සන්තමෙතං ආනන්ද, භික්ඛු ඵචං පජානාති : යො ඛො ඉමෙසු පඤ්චසු කාමගුණෙසු ඡන්දරුගො, සො මෙ අපභිනොති.² ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති. සචෙ පනානන්ද, භික්ඛු පච්චවෙක්ඛමානො ඵචං පජානාති. නපී ඛො මෙ ඉමෙසු පඤ්චසු කාමගුණෙසු අඤ්ඤාතරස්මිං වා අඤ්ඤාතරස්මිං වා ආයතනෙ උපාඤ්ජනී චෙතසො සමුද්චාරෙති, ඵචං සන්තමෙතං ආනන්ද, භික්ඛු ඵචං පජානාති : යො ඛො ඉමෙසු පඤ්චසු කාමගුණෙසු ඡන්දරුගො, සො මෙ පභිනොති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති.

පඤ්ච ඛො ඉමෙ ආනන්ද, උපාදනකඛකා, යත්ථ භික්ඛුනා උදයබ්බයානුපස්සිනා විහාතබ්බං. ඉති රූපං ඉති රූපස්ස සමුදයො. ඉති රූපස්ස අත්ථඛගමො, ඉති චෙදනා, ඉති චෙදනාය සමුදයො, ඉති චෙදනාය අත්ථඛගමො, ඉති සඤ්ඤා-පෙ-ඉති සඛිංර-පෙ-ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථඛගමොති. තස්ස ඉමෙසු පඤ්චසුපාදනකඛකේසු උදයබ්බයානුපස්සිනො විහරතො, සො පඤ්චසුපාදනකඛකේසු අස්මිමානො, සො පභියති. ඵචං සන්තමෙතං ආනන්ද, භික්ඛු ඵචං පජානාති : යො ඛො ඉමෙසු පඤ්චසුපාදනකඛකේසු අස්මිමානො, සො මෙ පභිනොති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති. ඉමෙ ඛො තෙ ආනන්ද, ධම්මා ඵකන්තකුහලායතිකා³ අරියා ලොකුත්තර අනවකකන්තා පාපිමතා.

තං කිං මඤ්ඤසි ආනන්ද, කං අත්ථවසං සමපස්සමානො අරහති සාවකො සන්ධාරං අනුබන්ධුං අපි පනුඤ්ජමානොති.

1. ඵචරුපෙහ විතකෙකන - සිමු, ස්‍යා. 2. නපභිණො - සිමු.
3. ඵකන්තකුහලායාතිකා - සිමු.

හගවමුලකා නො හනෙන, ධම්මා හගවංනෙත්තිකා හගවමපපථි-සරණා. සාධු චන හනෙන, හගචන්තංයෙච පච්ඡාදා ඵනස්ස භාසිතස්ස අනේවා, හගචනො සුත්තා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තීති.

ත ඛො ආනන්ද, අරහති සාවකො සන්ථාරං අනුබ්ඤ්ඤාං යද්දිදං සුත්තං ගෙය්‍යං වේය්‍යාකරණං නස්ස හෙතු¹ නං කිස්ස හෙතු: දිඤ්ඤානස්ස භි වො² ආනන්ද, ධම්මා සුත්තා ධනා චචසා පරිචිනා මනසානුපෙක්ඛිතා දිව්ඪියා සුප්පච්චිඤා. යා ච ඛො අයං ආනන්ද, කථා අභිසලොඤ්ඤා වේනො විනිවරණසප්පායා ඵකන්තතිබ්බිදාය විරුගාය නිරුධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංචත්තති. සෙය්‍යපීදං: අපට්ඨිකථා සන්තප්පිකථා පච්චේකකථා අසංසංඝකථා විරියාරම්භකථා සිලකථා සමාධිකථා පඤ්ඤාකථා විමුක්ඛිකථා විමුක්ඛිඤ්ඤාදස්සනකථා. ඵචරුපියා ඛො ආනන්ද කථාය හෙතු අරහති සාවකො සන්ථාරං අනුබ්ඤ්ඤාං අපි පනුජ්ජමානො.

ඵචං සනෙන ඛො ආනන්ද, ආචරිසුපද්දවො හොති. ඵචං සනෙන අනෙතවාසුපද්දවො හොති. ඵචං සනෙන බ්‍රහ්මචාරුපද්දවො හොති.

කථං චානන්ද, ආචරිසුපද්දවො හොති: ඉධානන්ද, ඵකචො සන්ථා විචිතං සෙනාසනං හජ්ඨි අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කන්දරං ගිරිගුහං සුසානං චනපන්ථං අබොකාසං පලාලපුඤ්ජං. තස්ස තථා වූපකච්චස්ස විහරතො අනිච්චන්ති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමා වෙච ජානපදා ච. සො අනිච්චන්තෙසු³ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු නෙගමෙසු වෙච ජානපදෙසු ච මුච්ඡති, නිකාමයති, ගෙධං ආපජ්ජති, ආච්චති බාහුලාය. අයං වුච්චතානන්ද, උපද්දවො ආචරියො. ආචරිසුපද්දවෙන අච්චිංසු නං පාපකා අකුසලා ධම්මා සංකිලෙසිකා පොනොහවිකා⁴ සදරු දුක්ඛවිපාකා ආයතී ජාතිජරාමරණීයා, ඵචං ඛො ආනන්ද, ආචරිසුපද්දවො හොති.

කථං චානන්ද, අනෙතවාසුපද්දවො හොති. තස්සෙච ඛො පනානන්ද, සන්ච්ඡි සාවකො තස්ස සන්ච්ඡි විචේකමනුබ්‍රාහ්මණො විචිතං සෙනාසනං හජ්ඨි අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කන්දරං ගිරිගුහං සුසානං චනපන්ථං අබොකාසං පලාලපුඤ්ජං, තස්ස තථා වූපකච්චස්ස විහරතො අනිච්චන්ති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමා වෙච ජානපදා ච. යො අනිච්චන්තෙසු බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු නෙගමෙසු වෙච ජානපදෙසු ච මුච්ඡති, නිකාමයති, ගෙධං ආපජ්ජති, ආච්චති බාහුලාය. අයං වුච්චතානන්ද, උපද්දවො අනෙතවාසී. අනෙතවාසුපද්දවෙන අච්චිංසු නං පාපකා අකුසලා ධම්මා සංකිලෙසිකා පොනොහවිකා සදරු දුක්ඛවිපාකා ආයතී ජාතිජරාමරණීයා. ඵචං ඛො ආනන්ද, අනෙතවාසුපද්දවො හොති.

1. { සුත්තගෙය්‍යවේය්‍යාකරණස්ස සොදුං - ස්‍යා.
{ සුත්තං ගෙය්‍යං වේය්‍යාකරණස්ස හෙතු - PTS.
2. තෙ - සිමු, මජ්ඣ.
3. { අනිච්චන්තනෙසු - සිමු, මජ්ඣ.
{ අනිච්චෙසු - ස්‍යා, PTS.
4. පොනොහවිකා - මජ්ඣ. 5. කාමයති - PTS.

කථං වානඤ්ඤා, බ්‍රහ්මචාරිපදාදුවො හොති : ඉධානඤ්ඤා නථාගතො ලොකෙ උපපජ්ජති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරේ පුරිසදම්මසාරථී සන්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො ගගවා. සො විවිතනං සෙනාසනං හජ්ජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං වනපජ්ඣං අබ්‍හොකාසං පලාලපුඤ්ජං, නස්ස නථා චූපකට්ඨස්ස විහරතො අභිච්චට්ඨනති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමා වෙච ජානපදා ව. සො අභිච්චට්ඨනෙහ සු බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු නෙගමෙසු වෙච ජානපදෙසු ච න මුච්ජති, න නිකාමයති, න ගෙධං අපජ්ජති. න අච්චට්ඨති බාහුලායං. තස්සෙච ඛො පනානඤ්ඤා සජ්ඣ සාවකො තස්ස සජ්ඣ විවේකමනුබ්‍රාහ්මණො විවිතනං සෙනාසනං හජ්ජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං වනපජ්ඣං අබ්‍හොකාසං පලාලපුඤ්ජං, නස්ස නථා චූපකට්ඨස්ස විහරතො අභිච්චට්ඨනති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමා වෙච ජානපදා ව. සො අභිච්චට්ඨනෙහ සු බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු නෙගමෙසු වෙච ජානපදෙසු ච මුච්ජති, නිකාමයති, ගෙධං අපජ්ජති. අච්චට්ඨති බාහුලායං. අයං චූච්චතානඤ්ඤා උපදාදුවො බ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරිපදාදුවෙන අවධිංසු නං පාපකා අකුසලා ධම්මා සඬ්ඛිලෙසිකා පොනොභවිකා සදරු දුක්ඛවිපාකා අයතීං ජාතිජරං මරණීයා. එවං ඛො අනඤ්ඤා, බ්‍රහ්මචාරිපදාදුවො හොති.

තත්‍රානඤ්ඤා, යො වෙචායං අචරිසුපදාදුවො යො ච අනෙතවාසුපදාදුවො, අයං තෙහි බ්‍රහ්මචාරිපදාදුවො දුක්ඛවිපාකතරේ වෙච කට්ඨකවිපාකතරේ ච, අපි ච විනිපාතාය සංචතතති.

තස්මාතිහ මං අනඤ්ඤා, මිත්තචතාය සමුදාවරථ, මා සපතතචතාය. තං වො හවිස්සති දිඝරත්තං හිතාය සුඛාය.

කථං වානඤ්ඤා, සන්ථාරං සාවකා සපතතචතාය සමුදාවරනති නො මිත්තචතාය : ඉධානඤ්ඤා, සන්ථා සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකම්පකො හිතෙසි අනුකම්පං උපාදාය ඉදං වො හිතාය ඉදං වො සුඛායාති. තස්ස සාවකා න සුසුසනති, න සොතං ඕදහනති න අඤ්ඤා චිත්තං උපට්ඨපෙනති. වොක්ඛම්ම ච සජ්ඣසාසනා වත්තනති. එවං ඛො අනඤ්ඤා සන්ථාරං සාවකා සපතතචතාය සමුදාවරනති නො මිත්තචතාය.

කථාඤ්ඤානඤ්ඤා, සන්ථාරං සාවකා මිත්තචතාය සමුදාවරනති නො සපතතචතාය : ඉධානඤ්ඤා, සන්ථා සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකම්පකො හිතෙසි අනුකම්පං උපාදාය : ඉදං වො හිතාය ඉදං වො සුඛායාති. තස්ස සාවකා සුසුසනති, සොතං ඕදහනති, අඤ්ඤා චිත්තං¹ උපට්ඨපෙනති, න ච වොක්ඛම්ම සජ්ඣසාසනා² වත්තනති. එවං ඛො අනඤ්ඤා, සන්ථාරං

1. අඤ්ඤා චිත්තං - PTS. 2. සාසනං - ස්‍යා.

ආවකා මිත්තවතාය සමුදුවරනති නො සපත්තවතාය. තසමානිභ ම. ආනන්ද, මිත්තවතාය සමුදුවරථ, මා සපත්තවතාය තං වො භවිස්සති දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය. හ ඛො අහං ආනන්ද, තථා පරකකමිස්සාමි. යථා කුම්භකාරෙ ආමකෙ ආමකමනෙත. නිස්සය්ස නිස්සය්සාහං ආනන්ද චකඛාමි. පචය්ස ආනන්ද පචය්ස චකඛාමි. යො සාරෙ සො රාස්සතිති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො කාසිතං අභිනන්දීති.

මහාසුඤ්ඤාන සුභාං දුතියං.

3. 3. 3.

අවුරුදු සමහරුන් සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා: සාවච්ඡියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො: සම්බහුලානං භික්ඛුනං පච්ඡාභතනං පිණ්ඩිපාතපටිකකන්තානං උපට්ඨානසාරායං සන්තිසිත්තානං සන්ති-පඤ්චානං අයමන්තරු කථා උදපාදි: අවුරුදු ආවුසො අඛුතං ආවුසො, තථාගතස්ස මහිඤ්ඤිකතා මහානුභාවකතා¹ යනු හි නාම තථාගතො අනිතෙ බුඤ්ඤි පරිනිබ්බුතෙ ජිත්තපපඤ්ඤා ජිත්තවට්ඨමෙ පරියාදිත්තවට්ඨෙ සම්බද්ධකම්මවිනිවතො ජාතිස්සති: එවංජච්චා: තෙ භගවතො: අහෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා: තෙ භගවතො: අහෙසුං ඉතිපි, එවංගොත්තා: තෙ භගවතො: අහෙසුං ඉතිපි, එවංසීලා: තෙ භගවතො: අහෙසුං ඉතිපි, එවංධම්මා: තෙ භගවතො: අහෙසුං ඉතිපි, එවං-පඤ්ඤා: තෙ භගවතො: අහෙසුං ඉතිපි, එවංවිහාරී: තෙ භගවතො: අහෙසුං ඉතිපි, එවංවිද්වත්තා: තෙ භගවතො: අහෙසුං ඉතිපිති.

එවං වුත්තෙ අයස්මා: ආනඤ්ඤා තෙ භික්ඛු එතදවොච: අවුරුදු: වෙච්ච ආවුසො, තථාගතා: අවුරුදුධම්මසමන්තාගතා: ච අඛුතා: වෙච්ච ආවුසො, තථාගතා: අඛුතධම්මසමන්තාගතා: චාති.

අයඤ්ඤා භිදං තෙසං භික්ඛුනං අන්තරු කථා විප්පකතා හොති. අථ ඛො: භගවා: සායන්හසමයං පඤ්චාලානා: වුට්ඨිතො: යෙනු-පට්ඨානසාරා: තෙනුපසංකමි. උපසම්බන්ධා: පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි. නිස්සර්ඡ ඛො: භගවා: භික්ඛු ආමනෙතසි:

කායනුඤ්ඤා භික්ඛවෙච්ච, එතරහි කථාය සන්තිසිත්තා, කා ච පන වො: අන්තරු කථා විප්පකතාති.

ඉධ භනෙත, අමහාකං පච්ඡාභතනං පිණ්ඩිපාතපටිකකන්තානං උපට්ඨානසාරායං සන්තිසිත්තානං සන්තිපඤ්චානං අයමන්තරු කථා උදපාදි: අවුරුදු ආවුසො-පෙ-එවංවිද්වත්තා: තෙ භගවතො: අහෙසුං ඉතිපිති. එවං වුත්තෙ භනෙත, අයස්මා: ආනඤ්ඤා අමෙහ එතදවොච: අවුරුදු: වෙච්ච ආවුසො, තථාගතා: අවුරුදුධම්මසමන්තාගතා: ච, අඛුතා: වෙච්ච ආවුසො, තථාගතා: අඛුතධම්මසමන්තාගතා:චාති. අයං ඛො: නො: භනෙත, අන්තරුකථා විප්පකතා. අථ භගවා: අනුප්පතෙතාති.

අථ ඛො: භගවා: අයස්මිත්තං ආනඤ්ඤා ආමනෙතසි: තස්මාතිහ තං ආනඤ්ඤා, හිසොසොමත්තාය පටිභන්තා තථාගතස්ස අවුරුදු: අඛුත-ධම්මාති.

1. මහානුභාවතා - සිද්ධි, මජ්ඣං, PTS.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානිතං : සතො සමපජානො ආනන්ද, බොධිසතොතා තුසිතං කායං උපපජ්ජි යමපි භනෙත, සතො සමපජානො බොධිසතොතා තුසිතං කායං උපපජ්ජි. ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානිතං : සතො සමපජානො ආනන්ද, බොධිසතොතා තුසිතෙ කායෙ අට්ඨාසිති. යමපි භනෙත සතො සමපජානො බොධිසතොතා තුසිතෙ කායෙ අට්ඨාසි. ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානිතං : යාවතාසුකං ආනන්ද, බොධිසතොතා තුසිතෙ කායෙ අට්ඨාසිති. යමපි භනෙත, යාවතාසුකං බොධිසතොතා තුසිතෙ කායෙ අට්ඨාසි. ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානිතං : සතො සමපජානො ආනන්ද, බොධිසතොතා තුසිතා කායා චචිත්තා මාතුකුච්ඡං ඔක්කමිති. යමපි භනෙත, සතො සමපජානො බොධිසතොතා තුසිතා කායා චචිත්තා මාතුකුච්ඡං ඔක්කමි, ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානිතං : යද් ආනන්ද, බොධිසතොතා තුසිතා කායා චචිත්තා මාතුකුච්ඡං ඔක්කමි. අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ සසාමණ්ඩ්‍රාභමණීයා පජාය සදෙවමනුසාය අපමාණො උලාරෙ ඔභාසො ලොකෙ පාතුභවති අතික්කමෙමව දෙවානං දෙවානුභාවං. යාපි තා ලොකනන්දරිකා අකා අසංවුතා අකිකාර අකිකාරතිමසා, යත්ථිමෙ චන්දිමසුරියා ඵලං-මභිද්ධිකා ඵලංමභානුභාවා ආභාය නානුභොනති තත්ථි අපමාණො උලාරෙ ඔභාසො ලොකෙ පාතුභවති අතික්කමෙමව දෙවානං දෙවානුභාවං. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, නෙපි තෙතොභාසෙන අඤ්ඤා-මඤ්ඤං සඤ්ජානන්ති : අඤ්ඤාපි කිර භො සන්ති සත්තා ඉටුපපන්නාති. අයඤ්ච දසසහස්සි ලොකධාතු සබ්බමපති සමපකමපති සමපවෙධති. අපමාණො ච උලාරෙ ඔභාසො ලොකෙ පාතුභවති අතික්කමෙමව දෙවානං දෙවානුභාවන්ති. යමපි භනෙත, -පෙ-ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානිතං : යද් ආනන්ද, බොධිසතොතා මාතුකුච්ඡං ඔක්කතොතො හොති. චත්තාරෙ නං දෙවපුත්තා¹ චතුර්දිසං ආරක්ඛාය උපගච්ඡන්ති : මා නං බො බොධි-සත්තං වා බොධිසත්තමාතරං වා මනුසො වා අමනුසො වා කොපි වා විභෙඨෙසිති². යමපි භනෙත,—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

-
1. උපපජ්ජමානො ආනන්ද - PTS.
 2. චත්තාරෙ දෙවපුත්තා - මජ්ඣං, සීඉ.
 3. විභෙසිති - සා:

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං සමමුඛා පථිඤ්ඤිතං :
 යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕකකනෙතො භොති. පකතියා
 පිලවතී බොධිසත්තමාතා භොති. විරතා පාණාතීපාතා, විරතා
 අදිනනාදුනා, විරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, විරතා මුසාවාදා, විරතා
 සුරුමෙරසමීජ්ජපමාදධානාති. යමපි භනෙත—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත,
 භගවතො අව්ච්චියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පථිඤ්ඤිතං :
 යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕකකනෙතො භොති. න බොධි-
 සත්තමානු පුරිසෙසු මානසං උපපජ්ජති කාමගුණුපසංහිතං. අනතිකක-
 මනීයා ච බොධිසත්තමාතා භොති කෙනචී පුරිසෙන රත්තවිත්තෙනාති.
 යමපි භනෙත,—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්ච්චියං අබහුතධම්මං
 ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පථිඤ්ඤිතං :
 යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕකකනෙතො භොති. ලාහිතී
 බොධිසත්තමාතා භොති පඤ්චනනං කාමගුණානං. සා පඤ්චති කාම
 ගුණෙහි සමපට්ඨා සමබ්බිභුතා පරිචාරෙතී'ති. යමපි භනෙත,—පෙ—
 ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්ච්චියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පථිඤ්ඤිතං :
 යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕකකනෙතො භොති. න බොධි-
 සත්තමානු කොච්චෙව ආබාධො උපපජ්ජති. සුඛතී බොධිසත්තමාතා
 භොති අකීලනනකායා. බොධිසත්තඤ්ච බොධිසත්තමාතා තිරේකුච්ඡිගතං
 පසාහි සබ්බබ්හපච්චිබ්හං අභිනිජ්ජියං. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, මණ්
 වෙච්චරියො සුභො ජාතීමා අධංසො සුපරිකම්මකතො. භත්‍රාසා සුතනං
 ආවුතං නීලං වා පිතං වා ලොහිතං වා ඕදුතං වා පඤ්ඤසුතනං වා.
 තමෙතං චක්ඛුමා පුරිසො භන්චෙ කරිනිං පච්චවෙකෙඛය්‍ය : අයං බො
 මණ් වෙච්චරියො සුභො ජාතීමා අධංසො සුපරිකම්මකතො. භත්‍රිදං
 සුතනං ආවුතං නීලං වා පිතං වා ලොහිතං වා ඕදුතං වා පඤ්ඤසුතනං
 වාති. ඵචමෙව බො ආනන්ද, යද්ද බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕකකනෙතො
 භොති. න බොධිසත්තමානු කොච්චෙව ආබාධො උපපජ්ජති. සුඛතී
 බොධිසත්තමාතා භොති අකීලනනකායා. බොධිසත්තඤ්ච බොධිසත්ත-
 මාතා තිරේකුච්ඡිගතං පසාහි සබ්බබ්හපච්චිබ්හං අභිනිජ්ජියතති. යමපි
 භනෙත—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්ච්චියං අබහුතධම්මං
 ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පථිඤ්ඤිතං :
 සත්තාභජාතෙ ආනන්ද, බොධිසත්තො බොධිසත්තමාතා කාලං කරෙතී.
 කුසිතං කායං උපපජ්ජති'ති. යමපි භනෙත—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත,
 භගවතො අව්ච්චියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමමුඛා පථිඤ්ඤිතං :
 යථා බො පනානන්ද අඤ්ඤ ඉප්පිකා නච වා දුත වා මාසෙ ගබ්භං
 කුච්ඡිනා පරිහරිනිං විජායතී. න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා
 විජායතී. දසෙව මාසානි බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා කුච්ඡිනා
 පරිහරිනිං විජායතී'ති. යමපි භනෙත—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො
 අව්ච්චියං අබහුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුඤ්ඤානං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : යථා බො පනානන්ද, අඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියානා නිසිත්තා වා නිපත්තා වා විජායන්ති. න භෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමානා විජායන්ති. සීතාව බො බොධිසත්තං බොධිසත්තමානා විජායන්ති. යමපි භනෙත-පෙ-ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුඤ්ඤානං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා නිකම්මති, දෙව්වා නං පඨමං පටිඤ්ඤානන්තති, පච්ඡා මනුස්සාති. යමපි භනෙත-පෙ-ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුඤ්ඤානං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා නිකම්මති අප්පනෙතාව බොධිසත්තො පඨවිං භොති. චත්තාරෙ නං දෙවපුත්තා පටිඤ්ඤානො මාතු පුරතො ධපෙතති : 'අත්තමනා දෙවි භොති, මහෙසකෙඛා තෙ පුත්තො උප්පත්තො'ති. යමපි භනෙත-පෙ-ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුඤ්ඤානං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා නිකම්මති, විසදෙව නිකම්මති අමකඛිතො උදෙහන¹ අමකඛිතො සෙවෙහන, අමකඛිතො රුහිරෙන, අමකඛිතො කෙනචි අසුචිනා සුඤ්ඤා විසදෙ. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, මණිරතනං කාසිකෙ වජෙඨ නිකම්මතං, නෙව මණිරතනං කාසිකං වජං මකෙඛති. නාපි කාසිකං වජං මණිරතනං මකෙඛති. තං කියස්ස භෙතු : උහිත්තං සුඤ්ඤානං. එවමෙව බො ආනන්ද, යද්ද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා නිකම්මති, විසදෙව නිකම්මති අමකඛිතො උදෙහන අමකඛිතො සෙවෙහන අමකඛිතො රුහිරෙන අමකඛිතො කෙනචි අසුචිනා සුඤ්ඤා විසදෙති. යමපි භනෙත පෙ-ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුඤ්ඤානං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමා නිකම්මති. දො උදකස්ස ධාර අත්තලිකඛා පාතුභවන්ති එකා සීතස්ස එකා උඤ්ඤාස්ස, යෙන බොධිසත්තස්ස උදකඛිච්චං කරෙන්නා² මාතු වාති. යමපි භනෙත -පෙ-ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුඤ්ඤානං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : සමපති ජාතො ආනන්ද, බොධිසත්තො සමෙහි පාදෙහි පඨවිං පතිට්ඨතිනා උත්තරුහිමුඛො සත්තපදවිතිභාරෙන භවති. සෙනමහි ජනෙත අනුභවමානො³ සබ්බා ව දිසා විලොකෙති ආසනං ව වාවං භාසති : 'අඤ්ඤාභමසම් ලොකස්ස, සෙට්ඨාභම සම් ලොකස්ස, ජෙට්ඨාභමසම් ලොකස්ස, අයමනතිමාජාති, නඤ්ඤති පුනබ්බවො'ති. යමපි භනෙත -පෙ-ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

1 උදෙහ - මජ්ඣ. 2. කරොති - ස්‍යා.
3. {අනුභවමානො - PTS.
{අනුධාරිතමානො - සීල, මජ්ඣ.

සමමුඛා ඥාතං භනෙන, භගවතො සුත්තං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : යද ආනන්ද, බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිමහා නිකඛමිති. අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ සසසමණවුඤ්ඤායො පජාය සදෙව- මනුස්සාය අපමාණො උලාරො ඕභාසො ලොකෙ පානුභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යපි තා ලොකනතරිකා අභා අසංවුතා අක්කිකාර අක්කිකාරතිමිසා, යත්ථිමෙ වන්දිමසුරියා ඵලං මහිදාහිකා ඵලං මහානුභාවා ආභාය නානුභොනති. තත්ථි අපමාණො උලාරො ඕභාසො ලොකෙ පානුභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං, යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි තෙනොභාසෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤං සඤ්ජානනාති: අඤ්ඤාපි කීර හො සන්ති සත්තා ඉබ්බපපන්නාති. අයඤ්ච දසසහසසී ලොකධාතු සබ්බමපති, සමපකමපති, සමවෙධති. අපමාණො ච උලාරො ඕභාසො ලොකෙ පානුභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවනති. යමපි භනෙන -පෙ- ඉදම්පාභං භනෙන, භගවතො අව්ච්චියං අබ්බතධම්මං ධාරෙමිති.

තසමාතිහ නිං ආනන්ද, ඉදම්පි තථාගතස්ස අව්ච්චියං අබ්බතධම්මං ධාරෙති. ඉධානන්ද, තථාගතස්ස විදිතා වේදනා උපපජ්ජනති. විදිතා උපට්ඨහනති. විදිතා අබ්බතං ගච්ඡනති. විදිතා සඤ්ඤා උපපජ්ජනති -පෙ- විදිතා විතක්කා උපපජ්ජනති. විදිතා උපට්ඨහනති. විදිතා අබ්බතං ගච්ඡනති. ඉදම්පි ඛො නිං ආනන්ද, තථාගතස්ස අව්ච්චියං අබ්බතධම්මං ධාරෙමිති.

යමපි භනෙන, භගවතො විදිතා වේදනා උපපජ්ජනති, විදිතා උපට්ඨහනති, විදිතා අබ්බතං ගච්ඡනති, විදිතා සඤ්ඤා -පෙ- විදිතා විතක්කා උපපජ්ජනති, විදිතා උපට්ඨහනති, විදිතා අබ්බතං ගච්ඡනති. ඉදම්පාභං භනෙන භගවතො අව්ච්චියං අබ්බතධම්මං ධාරෙමිති.

ඉදම්චොචි අයසමා ආනන්ද, සමනුඤ්ඤා සත්ථා අභොසි. අත්තමනා ච තෙ හික්ඛු අයසමතො ආනන්දස්ස භාසිතං අභිනන්දනති.

අව්ච්චියබහුත සුත්තං නතීයං.

3. 3. 4

බකකුල සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං ආයස්මා බකකුලො¹ රාජගහෙ විහරති වෙළවනෙ කලුඤ්ඤානිවාසෙ. අථ ඛො අවේලකස්සපො² ආයස්මතො බකකුලස්ස³ පුරාණගිහීසගායො යෙනායස්මා බකකුලො¹ තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්නා ආයස්මතා බකකුලෙන සද්ධිං සමොදදී. සමොදදීතං කථං සාරණීයං විනිසාරෙණා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසීනො ඛො අවේලකස්සපො² ආයස්මන්තං බකකුලං එතදවොච :

කීවචිරං පබ්බජ්ඨොසි, ආටුසො බකකුලාති :

අසීති මෙ ආටුසො, වස්සානි පබ්බජ්ඨස්සාති.

ඉමෙහි පන තෙ ආටුසො බකකුල, අසීතියා වස්සෙහි කතිකවතනුං මෙටුනො ධම්මො පතිතෙවිතොති :

න ඛො මං ආටුසො කස්සප, එවං පුච්ඡන්ධං : ‘ඉමෙහි පන තෙ ආටුසො බකකුල, අසීතියා වස්සෙහි කතිකවතනුං මෙටුනො ධම්මො පතිතෙවිතො’ති. එවිඤ්ඤා ඛො මං ආටුසො කස්සප, පුච්ඡන්ධං : ‘ඉමෙහි පන තෙ ආටුසො බකකුල, අසීතියා වස්සෙහි කතිකවතනුං කාමසඤ්ඤා උප්පන්නපුබ්බා’ති.

ඉමෙහි පන තෙ ආටුසො, බකකුල, අසීතියා වස්සෙහි කතිකවතනුං කාමසඤ්ඤා උප්පන්නපුබ්බාති.

අසීති මෙ ආටුසො කස්සප, වස්සානි පබ්බජ්ඨස්සා, නාහිජානාමි කාමසඤ්ඤා උප්පන්නපුබ්බං.

යමපායස්මා බකකුලො අසීතියා වස්සෙහි නාහිජානාති කාමසඤ්ඤා උප්පන්නපුබ්බං, ඉදමපි මයං ආයස්මතො බකකුලස්ස අච්ඡරියං අබ්බත-ධම්මං ධාරෙම.

අසීති මෙ ආටුසො, වස්සානි පබ්බජ්ඨස්සා, නාහිජානාමි බ්‍යාපාද-සඤ්ඤා-පෙ-විහිංසාසඤ්ඤා උප්පන්නපුබ්බං.

යමපායස්මා බකකුලො අසීතියා වස්සෙහි නාහිජානාති විහිංසා-සඤ්ඤා උප්පන්නපුබ්බං, ඉදමපි මයං ආයස්මතො බකකුලස්ස අච්ඡරියං අබ්බතධම්මං ධාරෙම.

අසීති මෙ ආටුසො, වස්සානි පබ්බජ්ඨස්සා, නාහිජානාමි කාම-විතකකං උප්පන්නපුබ්බං, යමපායස්මා-පෙ-ධාරෙම.

අසීති මෙ ආටුසො, වස්සානි පබ්බජ්ඨස්සා නාහිජානාමි බ්‍යාපාද-විතකකං-පෙ-විහිංසාවිතකකං උප්පන්නපුබ්බං, යමපායස්මා-පෙ-ධාරෙම.

-
- 1. බකකුලො - මජ්ඣං
 - 2. අවේලො කස්සපො - ස්‍යා.
 - 3. බකකුලස්ස - මජ්ඣං.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි ගහපති-
ච්චරං සාදිතා. යමපායස්මා-පෙ-ධාරෙම.

අසීති-පෙ-නාහිජානාමි සඤ්ඤාන ච්චරං ඡිඤ්ඤා. යමපායස්මා-පෙ-
ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි සුචියා
ච්චරං සිඤ්ඤිතා. යමපායස්මා-පෙ-ධාරෙම.

අසීති මෙ-පෙ-නාහිජානාමි රජනෙන ච්චරං රජිතා. යමපායස්මා-
පෙ-ධාරෙම.

අසීති-පෙ-නාහිජානාමි කසිනෝ ච්චරං සිඤ්ඤිතා. යමපායස්මා-පෙ-
ධාරෙම.

අසීති-පෙ-නාහිජානාමි සමුග්ගචාරී ච්චරකමෙම බ්‍යාපාරිතා? යමපා-
යස්මා-පෙ-ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො -පෙ- නිමන්තනං සාදිතා. යමපායස්මා -පෙ-
ධාරෙම.

අසීති මෙ -පෙ- නාහිජානාමි ඵචරුපං චිත්තං උප්පන්නපුබ්බං : අහො-
වත මං කොපී නිමිනෙතය්‍යාති. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති -පෙ- නාහිජානාමි අන්තර්ගරෙ නිසිදිතා. යමපායස්මා -පෙ-
අන්තර්ගරෙ නිසිදිතා. ඉදමපි මයං ආයස්මතො බකකුලස්ස අච්ඡරියං
අබ්බුතධම්මං ධාරෙම.

අසීති —පෙ— නාහිජානාමි අන්තර්ගරෙ භුඤ්ජිතා. යමපායස්මා
බකකුලො අසීතියා වසෙසති නාහිජානාති අන්තර්ගරෙ භුඤ්ජිතා. ඉදමපි
මයං ආයස්මතො බකකුලස්ස අච්ඡරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි මානුගාමස්ස
අනුබ්‍යඤ්ඤානසො නිමිත්තං ගහෙතා. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො -පෙ- මානුගාමස්ස ධම්මං දෙසිතා, අන්තමසො
වකුප්පදමපි ගාථං. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි හිකුචුණ්ඤාපස්සයං
උපසංකම්මිතා. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි හිකුචුණ්ඤා
ධම්මං දෙසිතා -පෙ- නාහිජානාමි සිකඛමානාය ධම්මං දෙසිතා. -පෙ-
නාහිජානාමි සාමණේරියා ධම්මං දෙසිතා. යමපායස්මා බකකුලො අසීතියා
වසෙසති නාහිජානාති සාමණේරියා ධම්මං දෙසිතා. ඉදමපි මයං
ආයස්මතො බකකුලස්ස අච්ඡරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි පබ්බාජේතා
-පෙ- නාහිජානාමි උපසමපාදේතා -පෙ- නාහිජානාමි නිස්සයං දුතා -පෙ-
නාහිජානාමි සාමණේරං උපධිඤ්ඤාපෙතා. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

1. කපිනෙ - මජ්ඣං.
2. සමුග්ගචාරීනං ච්චරකමෙම විචාරිතා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි ජනනාඝරෙ නභාසිතා. යමපායසමා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි චුණ්ණෙන නභාසිතා. යමපායසමා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි සමුභවාරි ගතනපරිකමෙම ව්‍යාපාරිතා¹ යමපායසමා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි ආබාධං උපනතපුබ්බං අනතමසො ගඤ්ඤනමනනමපි. යමපායසමා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි හෙසජ්ජං පරිහරිතා² අනතමසො හරිතකීඛණ්ඩමපි. යමපායසමා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි අපසෙසනකං අපසෙසනා³ යමපායසමා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි සෙය්‍යං කපෙපතා. යමපායසමා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි ශාමනන- සෙනාසනෙ වසං උපගනතා. යමපායසමා බන්ධකුලො අසීතියා වසෙසති නාහිජානාති ශාමනනසෙනාසනෙ වසං උපගනතා. ඉදමපි මයං ආයසමනො, බන්ධකුලස්ස අවජ්ජියං අබ්භුතධම්මං ධාරෙම.

සත්තාහමෙව ඛො අහං ආවුසො, සරණො රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජිං. අථ අට්ඨමියං අඤ්ඤ උදපාදි. යමපායසමා, බන්ධකුලො සත්තාහමෙව සරණො රට්ඨපිණ්ඩං භුඤ්ජි, අථ අට්ඨමියං අඤ්ඤ උදපාදි. ඉදමපි මයං ආයසමනො බන්ධකුලස්ස අවජ්ජියං අබ්භුතධම්මං ධාරෙම.

ලභෙය්‍යාහං ආවුසො බන්ධකුල, ඉමසමීං ධම්මවිනයෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යං උපසම්පදනාති.

අලුත් ඛො අවේලකස්සපො ඉමසමීං ධම්මවිනයෙ පබ්බජ්ජං, අලුත් උපසම්පදං. අචීරුපසම්පන්නො ඛො පනායසමා කස්සපො එකො වූපකට්ඨො අපමනෙනා ආතාපි පතිතතෙනා විහරතෙනා න විරසෙසව යස්සන්ඨය කුලපුත්තා සමමදෙව අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජනාති. තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨොවධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහාසී. ඛිණං ජාතී, වූසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තතායාති අබ්භඤ්ඤසී. අඤ්ඤතරේ ඛො පනායසමා කස්සපො අරභතං අහොසී.

-
- 1. විචාරිතා - මජ්ඣං.
 - 2. උපහරිතා - මජ්ඣං.
 - 3. අපසෙසනා - සීමු, මජ්ඣං.

අඵ ඛො ආයසමා බකකුලො අපරෙන සමයෙන අපාපුරණං¹ ආදාය විභාරෙන විභාරං උපසඛකමිනි: ඵවමාහ : ‘අභිකකමථායසමනො, අභිකකමථායසමනො, අජ් මෙ පරිනිබ්බානං භවිසාති’ති.

යමපායසමා බකකුලො අපාපුරණං¹ ආදාය විභාරෙන විභාරං උපසඛකමිනි: ඵවමාහ : ‘අභිකකමථායසමනො, අභිකකමථායසමනො, අජ් මෙ පරිනිබ්බානං භවිසාති’ති. ඉදමපි මයං ආයසමනො බකකුලස්ස අච්ඡරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙම.

අඵ ඛො ආයසමා බකකුලො මජ්ඣේ භික්ඛුසඛ්ඤස්ස නිසිත්තකොච පරිනිබ්බාසි.

යමපායසමා බකකුලො මජ්ඣේ භික්ඛුසඛ්ඤස්ස නිසිත්තකොච පරිනිබ්බාසි. ඉදමපි මයං ආයසමනො බකකුලස්ස අච්ඡරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමාති.

බකකුලසුභතං චතුස්ථං.

1. අපාපුරණං - මජ්ඣං.

3. 3. 5

දැනගැනුම් සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා රුජභගෙ විහරති වෙච්චනෙ කලඤ්ඤකනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන අවිරවතො සමණ්ණද්දෙසො අරඤ්ඤකුපිකායං විහරති. අඵ ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ ජඛිකා-විහාරං අනුච්චිකමමානො; අනුච්චරමානො; යෙන අවිරවතො සමණ්ණද්දෙසො තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිනො; අවිරවතෙන සමණ්ණද්දෙසෙන සද්ධිං සමොදි. සමොදනීයං කථං සාරුඤ්ඤිං විතීතාරෙනො; එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො; ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ අවිරවතං සමණ්ණද්දෙසං එතදවොච: සුභතං මෙනං භො අඤ්ඤිවෙසන, ඉධ භික්ඛු අපමනො; අතාපි පභිතනො; විහරනො; චුසෙය්‍ය විතනස්‍ය එකඤ්ඤත'නති.

එවමෙන රුජකුමාර, එවමෙන රුජකුමාර, ඉධ භික්ඛු අපමනො; අතාපි පභිතනො; විහරනො; චුසෙය්‍ය විතනස්‍ය එකඤ්ඤත'නති.

සාධු මෙ භවං අඤ්ඤිවෙසනො; යථාසුභං යථාපරියතනං ධම්මං දෙසෙතුති.

න ඛො තෙ අභං රුජකුමාර, සකෙකාමි යථාසුභං යථාපරියතනං ධම්මං දෙසෙතුං. අභං චරති තෙ රුජ කුමාර, යථාසුභං යථාපරියතනං ධම්මං දෙසෙය්‍යං, නිඤ්ඤ මෙ භාසිතස්‍ය අත්ථං න ආජානෙය්‍යාසි. සො මම්ඤ්ඤ කීලමථො, සා මමස්‍ය විහෙසාති.

දෙසෙතු මෙ භවං අඤ්ඤිවෙසනො; යථාසුභං යථාපරියතනං ධම්මං, අපොචනාමාභං භොතො; අඤ්ඤිවෙසනස්‍ය භාසිතස්‍ය අත්ථං ආජානෙය්‍යනති.

දෙසෙය්‍යං ඛො තෙ අභං රුජකුමාර, යථාසුභං යථාපරියතනං ධම්මං, සචෙ මෙ නිං භාසිතස්‍ය අත්ථං ආජානෙය්‍යාසි ඉච්චතං කුසලං. නො චෙ මෙ නිං භාසිතස්‍ය අත්ථං ආජානෙය්‍යාසි. යථා සකෙ කීට්ඨෙය්‍යාසි න මං තත්ථ උතතරිං පටිපුච්ඡෙය්‍යාසිති.

දෙසෙතු මෙ භවං අඤ්ඤිවෙසනො; යථාසුභං යථාපරියතනං ධම්මං. සචෙ අභං භොතො; අඤ්ඤිවෙසනස්‍ය භාසිතස්‍ය අත්ථං ආජානිස්‍යාමි. ඉච්චතං කුසලං, නො චෙ අභං භොතො; අඤ්ඤිවෙසනස්‍ය භාසිතස්‍ය අත්ථං ආජානිස්‍යාමි. යථා සකෙ කීට්ඨිස්‍යාමි. නාභං තත්ථ භවන්තං අඤ්ඤිවෙසනං උතතරිං පටිපුච්ඡෙය්‍යාමිති

අඵ ඛො අවිරවතො සමණ්ණද්දෙසො ජයසෙනස්‍ය රුජකුමාරස්‍ය යථාසුභං යථාපරියතනං ධම්මං දෙසෙසි. එවං චුතෙන ජයසෙනො රුජකුමාරෙ අවිරවතං සමණ්ණද්දෙසං එතදවොච: 'අට්ඨානමෙනං භො අඤ්ඤිවෙසන, අනචකාසො; යං භික්ඛු අපමනො; අතාපි පභිතනො; විහරනො; චුසෙය්‍ය විතනස්‍ය එකඤ්ඤත'නති. අඵ ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ අවිරවතස්‍ය සමණ්ණද්දෙසස්‍ය අට්ඨානතඤ්ඤ අනචකාසතඤ්ඤ පචෙදෙනො; උට්ඨාසාසනා පකකාමි.

1. අභඤ්ඤ භි - සිමු, මජ්ඣං.

අථ ඛො අඵරච්චො, සමණ්ණද්දොසො අඵරපකකනො ජයසෙනෙ රුජකුමාරෙ යෙන භගවා, තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්චා භගවනනං අභිචාදෙචා එකමනනං නිසීදී. එකමනනං නිසීතො ඛො අඵරච්චො සමණ්ණද්දොසො යාවතකො අභොසි ජයසෙනෙන රුජකුමාරෙන සද්ධිං කථාසලලාපො, තං සබ්බං භගවතො ආරොචෙසි.

එවං වුතෙන භගවා අඵරච්චනං සමණ්ණද්දොසං එතදවොච: 'තං කුතෙත්ථ අභිචෙඤ්ඤාන, ලබ්භා යං තං නෙකඛමෙමන ඤාතබ්බං, නෙකඛමෙමන දඨ්ඨබ්බං, නෙකඛමෙමන පත්තබ්බං, නෙකඛමෙමන සච්ඡිකාතබ්බං, තං වත ජයසෙනො රුජකුමාරෙ කාමමජ්ජෙඛ වසනො කාමෙ පරිභුඤ්ඤානො කාමචිතකෙකභි ඛජ්ජමානො කාමපරිලාභෙන පරිබ්ඤාමානො කාමපරියෙසනාය උසුඤ්ඤාකොඤ්ඤා සද්ධාති වා දක්ඛිති වා සච්ඡි වා කට්ඨකාති'ති නෙතං ධානං විජ්ජති. සෙය්‍යථාපිසු අභිචෙඤ්ඤාන, දො භජීදම්මා වා අසුදම්මා වා ගොදම්මා වා සුදනනා සුචිතීතා, දො භජීදම්මා වා අසුදම්මා වා ගොදම්මා වා අදනනා අචිතීතා. තං කිං මඤ්ඤාසි අභිචෙඤ්ඤාන, යෙ තෙ දො භජීදම්මා වා අසුදම්මා වා ගොදම්මා වා සුදනනා සුචිතීතා, අපි නු තෙ දනනාව දනනකාරණං ගචෙජ්ජය්‍යං, දනනාව දනනභුමිං සමපාපුණෙය්‍යනති :

එවං භනොත.

යෙ පන තෙ දො භජීදම්මා වා අසුදම්මා වා ගොදම්මා වා අදනනා අචිතීතා, අපි නු තෙ අදනනාව දනනකාරණං ගචෙජ්ජය්‍යං. අදනනාව දනනභුමිං සමපාපුණෙය්‍යං. සෙය්‍යථාපි තෙ දො භජීදම්මා වා අසුදම්මා වා ගොදම්මා වා සුදනනා සුචිතීතාති :

නො භෙතං භනොත.

එවමෙච ඛො අභිචෙඤ්ඤාන, යං තං නෙකඛමෙමන ඤාතබ්බං නෙකඛමෙමන දඨ්ඨබ්බං නෙකඛමෙමන පත්තබ්බං නෙකඛමෙමන සච්ඡිකාතබ්බං, තං වත ජයසෙනො රුජකුමාරෙ කාමමජ්ජෙඛ වසනො කාමෙ පරිභුඤ්ඤානො කාමචිතකෙකභි ඛජ්ජමානො කාමපරිලාභෙන පරිබ්ඤාමානො කාමපරියෙසනාය උසුඤ්ඤාකොඤ්ඤා සද්ධාති වා දක්ඛිති වා සච්ඡි වා කට්ඨකාතිති නෙතං ධානං විජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි අභිචෙඤ්ඤාන, ගාමස්ස වා නිගමස්ස වා අච්ඡුරෙ මහාපබ්බතො, තමෙතං දො සභායකා නමා ගාමා වා නිගමා වා නිකඛම්චා භත්ථවිලඛකෙන යෙන සො පබ්බතො, තෙනුපසඛකමෙය්‍යං. උපසඛකම්චා එකො සභායකො හෙට්ඨා පබ්බතපාදෙ තිට්ඨෙය්‍ය. එකො සභායකො උපරිපබ්බතං ආරොභෙය්‍ය. තමෙතං හෙට්ඨා පබ්බතපාදෙ සීතො සභායකො උපරිපබ්බතෙ සීතං සභායකං එවං වදෙය්‍ය : 'යං සම්ම කිං නිං පස්සාසි උපරිපබ්බතෙ සීතො'ති : සො එවං වදෙය්‍ය : 'පස්සාසි

1. උසුඤ්ඤාකො - මජ්ඣමං.

බො අහං සමම, උපරි පබ්බතෙ සීතො ආරාමරාමණේයසකං චනරාමි-
 ණේයසකං භූමිරාමණේයසකං පොකඛරණීරාමණේයසකනති. සො ඵලං
 වදෙයස: අට්ඨානං ඛො ඵතං සමම, අනචකාසො යං නිං උපරිපබ්බතෙ
 සීතො පසෙයසාසි ආරාමරාමණේයසකං චනරාමණේයසකං භූමිරාමි-
 ණේයසකං පොකඛරණී රාමණේයසකනති. තමෙන උපරිපබ්බතෙ සීතො
 සභායකො හෙවසීමපබ්බතපාදං ඕරොගිනි: නං සභායකං බාහායං ගහෙනි:
 උපරිපබ්බතං ආරුපෙනි: ඉහුතතං අසාසෙනි: ඵලං වදෙයස: 'යං සමම
 නිං නිං පසාසි උපරිපබ්බතෙ සීතොති. සො ඵලං වදෙය: 'පසාසි ඛො
 අහං සමම, උපරිපබ්බතෙ සීතො ආරාමරාමණේයසකං චනරාමණේයසකං
 භූමිරාමණේයසකං පොකඛරණීරාමණේයසකනති. සො ඵලං වදෙයස:
 'ඉදනෙව ඛො තෙ සමම, භාසිතං: 'මයං ඵලං ආජානාම: අට්ඨානං ඛො
 ඵතං සමම, අනචකාසො යං නිං උපරිපබ්බතෙ සීතො පසෙයසාසි
 ආරාමරාමණේයසකං -පෙ- පොකඛරණීරාමණේයසකනති. ඉදනෙව ච
 පන තෙ භාසිතං: 'මයං ඵලං ආජානාම: පසාසි ඛො අහං සමම,
 උපරිපබ්බතෙ සීතො ආරාමරාමණේයසකං -පෙ- පොකඛරණීරාමණේයස-
 කනති. සො ඵලං වදෙයස: නථා හි පනාහං සමම, ඉමිනා මහතා පබ්බතෙන
 ආචුතො දට්ඨෙයසං නාදුගනති.

ඵලමෙව ඛො අතො මහනතතරෙන බො අභිවේසසන, අච්ඡා:
 බකේන ජයසෙනො රාජකුමාරො ආචුතො, නිචුතො ඕචුතො, පරියො-
 නඤො. සො වත යං තං නෙකඛලෙමන ඤගබ්බං, නෙකඛලෙමන දට්ඨබ්බං,
 නෙකඛලෙමන පතඛබ්බං, නෙකඛලෙමන සවජිකාතබ්බං, තං වත
 ජයසෙනො රාජකුමාරො කාමමජේඛි වසනො කාමෙ පරිභුඤ්ජනො
 කාමචිතකෙකභි ඛජ්ජමානො කාමපරිද්‍රාගෙන පරිබ්ඤාමානො කාමපරි-
 යෙසනාය උසුසකො ඤසාසි වා දකඛිති වා සච්ඡි වා කරිසාසිති නෙතං
 ථානං විජ්ජති. සචෙ ඛො තං අභිවේසසන, ජයසෙනස රාජකුමාරස
 ඉමා ඤෙ උපමා පටිභාසෙයසුං අනච්ඡරියං තෙ ජයසෙනො රාජකුමාරෙ
 පසිදෙයස: පසනො ච තෙ පසනොකාරං කරෙයසාති.

කුතො පන මං භනෙන, ජයසෙනස රාජකුමාරස ඉමා ඤෙ උපමා
 පටිභාසිසනති අනච්ඡරියං පුබ්බෙ අසුතපුබ්බා. සෙයසථාපි භගවතනනති.

සෙයසථාපි අභිවේසසන, රාජා බතභියො ඉඤ්ඤාචසිතො නාගචනිකං
 ආමනෙතති: ඵහි නිං සමම නාගචනික, රඤ්ඤා නාගං අභිරුගිනි:
 නාගචනං පච්චිනි: ආරඤ්ඤකං නාගං අභිපසයිනි: රඤ්ඤා නාගස
 ගිවාය් උපනිබ්බති. ඵලං දෙවාති ඛො අභිවේසසන, නාගචනිකො
 රඤ්ඤා බතභියස ඉඤ්ඤාචසිතස පච්චිනි: රඤ්ඤා නාගං අභිරුගිනි:
 නාගචනං පච්චිනි: ආරඤ්ඤකං නාගං අභිපසයිනි: රඤ්ඤා නාගස
 ගිවාය් උපනිබ්බති. තමෙන රඤ්ඤා නාගො අබ්භාකාසං නීහරති.
 ඵතතාවතාච ඛො අභිවේසසන, ආරඤ්ඤකො නාගො අබ්භාකාසං
 ගනො හොති. ඵත්ථ ගෙඛා හි අභිවේසසන, ආරඤ්ඤකා නාගා යදිදං
 නාගචනං, තමෙන නාගචනිකො රඤ්ඤා බතභියස ඉඤ්ඤාචසිතස
 ආරුචෙති; ආබ්භාකාසගතො ඛො දෙව, ආරඤ්ඤකො නාගොති.

1. ඕචුටො - මජ්ජං. 2. ගිවායං - සීඝ්‍ර, මජ්ජං.

අඵ ඛො අභිච්චෙස්සන තමෙන රුජා ඛතති යො මුඛාවසිනොතො
 හඤ්ඤිමකං ආමනොසි : එහි නං සමම හඤ්ඤිමක, ආරඤ්ඤකං නාගං
 දමියාහි ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව ජිලානං අභිනිමමදනාය, ආරඤ්ඤකා-
 නඤ්ඤව සරසඛකපානං අභිනිමමදනාය, ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව
 දරථකීලමථපරිලාභානං අභිනිමමදනාය, ගාමනො අභිරමාපනාය,
 මනුස්සකනොසු ජිලෙසු සමාදපනායාහි. එවං දෙවාති ඛො අභිච්චෙස්සන,
 හඤ්ඤිමකො රඤ්ඤෙසු ඛතති යො මුඛාවසිනතස්ස පටිසුඤ්ඤා මහනතං
 ඵලං පඨවිතං නිඛණ්ණිකා ආරඤ්ඤකස්ස නාගස්ස භිවායං උපරි
 ඛනිති. ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව ජිලානං අභිනිමමදනාය, ආරඤ්ඤකා-
 නඤ්ඤව සරසඛකපානං අභිනිමමදනාය, ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව දරථ-
 කීලමථපරිලාභානං අභිනිමමදනාය, ගාමනො අභිරමාපනාය මනුස්ස
 කනොසු ජිලෙසු සමාදපනාය. තමෙන හඤ්ඤිමකො යා සා වාචා
 නෙලා කණණ්ණචා පෙමනීයා හදයඛගමා පොරි ඛුජ්ජනකනතා
 ඛුජ්ජනමනාපා, තථාරූපාහි වාචාහි සමුදවරති. යතො ඛො අභි-
 ච්චෙස්සන, ආරඤ්ඤකො නාගො හඤ්ඤිමකස්ස යා සා වාචා නෙලා
 කණණ්ණචා පෙමනීයා හදයඛගමා පොරි ඛුජ්ජනකනතා ඛුජ්ජනමනාපා,
 තථාරූපාහි වාචාහි සමුදවරිතමානො සුසුඤ්ඤති. සොතං මදහති.
 අඤ්ඤෙ චිතතං උපට්ඨපෙති. තමෙන හඤ්ඤිමකො උත්තරිං තිණ්ණ-
 සොදකං අනුපථවෙච්ඡති.

යතො ඛො අභිච්චෙස්සන, ආරඤ්ඤකො නාගො හඤ්ඤිමකස්ස
 තිණ්ණසොදකං පතිගණ්ණාති.¹ තත්ථ හඤ්ඤිමකස්ස එවං හොති :
 ජීවිස්සති ඛොදුති² ආරඤ්ඤකො³ නාගො'ති. තමෙන හඤ්ඤිමකො
 උත්තරිං කාරණං කාරෙති. ආදිය හො, නිකම්ප හොති. යතො ඛො
 අභිච්චෙස්සන, ආරඤ්ඤකො නාගො හඤ්ඤිමකස්ස ආදනනිකෙඛපෙ
 වචනකරෙ හොති ඕවාදපතිකරෙ.⁴ තමෙන හඤ්ඤිමකො උත්තරිං කාරණං
 කාරෙති අභිකකම හො, පටිකකම හොති. යතො ඛො අභිච්චෙස්සන,
 ආරඤ්ඤකො නාගො හඤ්ඤිමකස්ස අභිකකමපටිකකමෙ වචනකරෙ⁵
 හොති, ඕවාද පතිකරෙ. තමෙන හඤ්ඤිමකො උත්තරිං කාරණං
 කාරෙති. උට්ඨහ හො, නිසිද හොති.⁶ යතො ඛො අභිච්චෙස්සන,
 ආරඤ්ඤකො නාගො හඤ්ඤිමකස්ස උට්ඨානනිපජ්ජාය⁷ වචනකරෙ
 හොති, ඕවාදපතිකරෙ. තමෙන හඤ්ඤිමකො උත්තරිං ආනෙඤ්ජං
 නාම කාරණං කාරෙති. මහනත'ස්ස ඵලකං සොණ්ඩාය උපතිඛනිති.
 තොමරහනො ව පුරිසො උපරි භිවාය නිසිනො හොති. සමනතතො ව
 තොමරහනො පුරිසා පරිවාරෙතො සිතා හොනති. හඤ්ඤිමකො ව දීඝ
 තොමරයට්ඨිං ගහෙතො පුරතො සිතො හොති. සො ආනෙඤ්ජකරණං
 කාරිතමානො නෙව පුරිමෙ පාදෙ වොපෙති, න පච්ඡිමෙ පාදෙ වොපෙති,
 න පුරිමං කායං වොපෙති, න පච්ඡිමං කායං වොපෙති. න සිසං

1. පටිගණ්ණාති - මජ්ඣ, ස්‍යා. 6. තිසජ්ජ හොති - ස්‍යා.
 2. ජීවිස්සති නුඛො දුති - සිඤ්ඤ, PTS. 7. උට්ඨානනිපජ්ජාය - ස්‍යා.
 3. රඤ්ඤෙසු - PTS.
 4. ඕවාදපපච්චිකරෙ - මජ්ඣ.
 5. අභිකකමපටිකකම වචනකරෙ - සිඤ්ඤ, මජ්ඣ.

වොපෙති. න කණේණ වොපෙති. න දනෙන වොපෙති. න නඩනුච්ඨං වොපෙති. න සොණ්ඨං වොපෙති. සො හොති ආරඤ්ඤකො නාගො ඔමො සත්තිප්පභාරානං අසිප්පභාරානං උසුප්පභාරානං පරසත්තිප්පභාරානං¹ හෙරිපණව්² වංසසඛ්ඛිදෙණිම³තිත්තාදසද්දනං සබ්බවිඛක්ඛදෙසතිනින- නිත්තිත්තසාවො රුජරහො රුජහොග්ගො රඤ්ඤාද අධනනොව සබ්බං ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො අග්ගිවෙස්සන, ඉධ තථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ඡති අරහං සම්මාසම්මුඤ්ඤො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරම්භි සත්ථා දෙවම්මනුස්සානං බුඤ්ඤො හගවා. සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සමුභම්කං සස්සම්ඤ්ඤාභම්ඤ්ඤං පජං සදෙවම්මනුස්සං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්ථා පචෙදෙති. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්පාණං මජ්ඣේකල්පාණං පරිධොසානකල්පාණං සාත්ථං සම්ඤ්ඤානං කෙවලපරිපුණණං පරිසුඤ්ඤානං බුභම්චරිතං පකාසෙති.

තං ධම්මං සුණ්ඤ්ඤානං ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා අඤ්ඤාතරසම්භං වා කුලෙ පච්චාජානො. සො තං ධම්මං සුත්ථා තථාගතෙ සඤ්ඤං පටිලහති. සො තෙන සඤ්ඤාපටිලාහෙන සමන්තාගතො ඉති පටිසඤ්ඤිකකති: “සඤ්ඤාධො ඤරුවාසො රජාපථො, අධ්මාකාසො පබ්බජ්ජා. නසිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසත්ථා එකන්තපරිපුණණං එකන්තපරිසුඤ්ඤානං සඛ්ඛිලිඛිතං බුභම්චරිතං චරිතුං. යනනුත්තරං කෙසම්ඤ්ඤං ඔභාරෙත්ථා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්ථා අගාරසම්භං අනගාරිතං පබ්බජෙත්ථා”න්ති: සො අපරෙත සම්මගෙන අප්පං වා හොගක්ඛිකං පහාය මහන්තං වා හොගක්ඛිකං පහාය අප්පං වා ඤ්ඤාතිපරිචචං පහාය මහන්තං වා ඤ්ඤාති පරිචචං පහාය කෙසම්ඤ්ඤං ඔභාරෙත්ථා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්ථා අගාරසම්භං අනගාරිතං පබ්බජ්ජති.

එත්තාවතා ඛො අග්ගිවෙස්සන, අරියසාවකො අබ්බොකාසගතො හොති. එත්ථ ගෙධා හි අග්ගිවෙස්සන, දෙවම්මනුස්සා, යදිදං පඤ්ඤාකාමගුණා. තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති: ‘එහි ත්ඨං හික්ඛු සීලවා හොහි. පාතීමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති, ආචාරගොචරසම්පන්නො, අඤ්ඤා- මතෙතසු විජෙජ්ජ සුභයදස්සාවී සමාදාය සික්ඛසු සික්ඛාපදෙසු’ති.

ගතො ඛො අග්ගිවෙස්සන, අරියසාවකො සීලවා හොති. පාතී- මොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති. ආචාරගොචරසම්පන්නො, අඤ්ඤාමතෙතසු විජෙජ්ජ සුභයදස්සාවී, සමාදාය සික්ඛසු සික්ඛාපදෙසු. තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති. ‘එහි ත්ඨං හික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තථාරෙ හොහි. චක්ඛුතා රූපං දිස්සා මා නිමිත්තග්ගාහි. මානුඛ්‍යඤ්ඤානග්ගාහි. යත්ථාසි- කරණමෙතං චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අච්ඤාසම්මෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජ. රක්ඛ චක්ඛුන්ද්‍රියං. චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජ. සොතෙන සද්දං සුත්ථා—පෙ— ඤානෙන ගඤ්ඤං ඤාසිත්ථා—පෙ—ඡ්චතාය රසං සාසිත්ථා—පෙ—කායෙන ථොට්ඨබ්බං. පුට්ඨිත්ථා—පෙ—මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය මා නිමිත්තග්ගාහි මානුඛ්‍යඤ්ඤානග්ගාහි, යත්ථාසිකරණමෙතං මනිත්ථියං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අච්ඤාසම්මෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජ. රක්ඛ මනිත්ථියං. මනිත්ථියෙ සංවරං ආපජ්ජා’ති.

1. පරසත්තිප්පභාරානං - සා, PTS.
- සරසත්තිප්පභාරානං - සිඹු, මජ්ඣ.
2. තිනව - PTS, පණ්ඨි - සා.
3. දිඤ්ඤිම - සිඹු, සා, හිණ්ඤිම - මජ්ඣ.

යතො ඛො අභිවේසන, අරියසාවකො ඉඤ්ඤෙසු භුතනදායෙරෙ හොති. තමෙනං තථාගතො උතතරිං විනෙති. එහි නිං භික්ඛු, හොජනෙ මනනඤ්ඤා හොති. පටිසඛිංයොනිසො ආභාරං ආභාරෙය්‍යාසි. නෙව දවාය න මදය න මණ්ඩනාය න විභූසනාය, යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස සීනියා යාපනාය, විහිංසුපරතියා මුහම්චරියානුග්ගහාය. ඉති පුරුණඤ්ච වෙදනං පටිභඛිංමි. නවඤ්ච වෙදනං න උපාදෙස්සාමි. යාත්‍රා ව මෙ භවිස්සති අනවජ්ජතා ව එසුචිභාරෙ වාති.

යතො ඛො අභිවේසන, අරියසාවකො හොජනෙ මනනඤ්ඤා හොති. තමෙනං තථාගතො උතතරිං විනෙති: එහි නිං භික්ඛු ජාගරියං අනුසුතො: විභරති. දිවසං වඩකමෙන නිසජ්ජාය ආචරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි. රතතියා පඨමං යාමං වඩකමෙන නිසජ්ජාය ආචරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි. රතතියා මජ්ඣමං යාමං දකඛිණෙන පස්සෙන සිහසෙය්‍යං කපෙය්‍යාසි පාදෙ පාදං අච්චාධාය සතො සම්පජානො උට්ඨානසඤ්ඤං මනසි කරතී. රතතියා පච්ඡමං යාමං පච්චුට්ඨාය වඩකමෙන නිසස්සාය ආචරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි'ති.

යතො ඛො අභිවේසන, අරියසාවකො ජාගරියං අනුසුතො: හොති. තමෙනං තථාගතො උතතරිං විනෙති: 'එහි නිං භික්ඛු සතිසම්පජ්ඤාඤ්ඤාන සම්මනාගතො හොති. අභික්ඛනොන පටික්ඛනොන සම්පජානකාරී ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සම්පජානකාරී සම්මඤ්ජනෙ පසාරිතෙ සම්පජානකාරී සඛිකාපිපත්තච්චරධාරණෙ සම්පජානකාරී අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සම්පජානකාරී උච්චාරපස්සාවකමෙම සම්පජානකාරී ගතෙ සීතෙ නිසින්නො සුතො ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්ඨිභාවෙ සම්පජානකාරී හොති'ති.

යතො ඛො අභිවේසන, අරියසාවකො සතිසම්පජ්ඤාඤ්ඤාන සම්මනාගතො හොති, තමෙනං තථාගතො උතතරිං විනෙති: එහි නිං භික්ඛු විචිත්තං සෙනාසනං භජ්, අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පඛඛනං කඤ්ඤරං ඕරිගුභං සුසානං වනපත්ථං අබ්බොකාසං පලාලපුඤ්ජනති. සො විචිත්තං සෙනාසනං භජ්ති අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පඛඛනං කඤ්ඤරං ඕරිගුභං සුසානං වනපත්ථං අබ්බොකාසං පලාලපුඤ්ජං. සො පච්ජාභතතං පිණ්ඩපාඨපටික්ඛනොනා නිසීදති පලලඛකං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතීං උපට්ඨපෙඤ්ඤා. සො අභිජ්ඣං ලොකෙ පහාය විගතාතිජේඛින වෙතසා විභරති. අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙහි. බ්‍යාපාදපදෙසං පහාය අව්‍යාපත්තචිත්තො විභරති සම්බපාණභුත- හිතානුකම්පි. බ්‍යාපාදපදෙසා චිත්තං පරිසොධෙහි. චිතමිඤ්ඤං පහාය විගතචිතමිඤ්ඤො විභරති ආලොකසඤ්ඤාදී සතො සම්පජානො, චිතමිඤ්ඤං චිත්තං පරිසොධෙහි. උභවච්චිකුක්ඛුච්චං පහාය අනුභවනො විභරති අජ්ඣතතං වුපසත්තචිත්තො. උභවච්චිකුක්ඛුච්චො චිත්තං පරිසොධෙහි. විචිකිච්ජං පහාය කීණ්ණවිචිකිච්ජා විභරති අකථඛකපී කුසලෙසු ධම්මෙසු. විචිකිච්ජාය චිත්තං පරිසොධෙහි.

සො ඉමෙ පඤ්ච නීවිරණේ පභාය වේතසො උපකක්ඛ්‍රෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බජීකරණේ කායෙ කායානුපය්‍යී විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු-පෙ-විතෙත-පෙ-ධම්මෙසු ධම්මානුපය්‍යී විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. සෙය්‍යථාපි අභ්‍යවෙස්සන, හජීදම්මකො මහනතං ඵමං පඨවියං නිබ්ණීනා ආරඤ්ඤකස්ස නාගස්ස ගිව්‍යං උපනිබ්බන්ති. ආරඤ්ඤකානඤ්චෙව සීලානං අභිනිම්මදනාය, ආරඤ්ඤකානඤ්චෙව සරසඛකපානං අභිනිම්මදනාය, ආරඤ්ඤකානඤ්චෙව දරථකීලම්ඵපරිලාභානං අභිනිම්මදනාය, ගාමනෙත අභිරමාපනාය, මනුස්සකනෙතසු සීලෙසු සමාදපනාය¹ ඵවමෙව ඛො අභ්‍යවෙස්සන, අරියසාමකස්ස ඉමෙ චත්තාරේ සතීපඨානා වේතසො උපනිබ්බන්තා භොනති. ගෙහසිත්තානඤ්චෙව සීලානං අභිනිම්මදනාය, ගෙහසිත්තානඤ්චෙව සරසඛකපානං අභිනිම්මදනාය, ගෙහසිත්තානඤ්චෙව දරථකීලම්ඵ-පරිලාභානං අභිනිම්මදනාය, ඤායස්ස අභිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය.

තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති: ඵහි නිං හිකුඤ්ඤ, කායෙ කායානුපය්‍යී විහරති. මා ච කාමුපසංහිතං¹ විතකකං විතකෙකසී. වෙදනාසු-පෙ-විතෙත-පෙ-ධම්මෙසු ධම්මානුපය්‍යී විහරති. මා ච කාමුපසංහිතං² විතකකං විතකෙකසී'ති. සො විතකකවිචාරනං වුපසමා අජ්ඣකතං සමපසාදනං වේතසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියං ක්‍යානං-පෙ-තතියං ක්‍යානං-පෙ-චතුත්ථං ක්‍යානං උපසමපජ්ඣ විහරති.

සො ඵවං සමාහිතෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤෙ පරියොද්ධෙ අනඛ්‍යණේ විගතූපකක්ඛ්‍රෙසෙ මුදුගුතෙ කම්මණීයෙ සීතෙ ආනෙඤ්ඤප්පතෙත පුඤ්ඤනිවාසානුස්සන්ද්දණාය චිත්තං අභිනිත්තාමෙති. සො අනෙකවිහිතං පුඤ්ඤ නිවාසං අනුස්සරති. සෙය්‍යථීදං: ඵකමපි ජාතීං ඤොපි ජාතීයො-පෙ-ඉති සාකාරං සලඤ්ඤසං අනෙකවිහිතං පුඤ්ඤනිවාසං අනුස්සරති.

සො ඵවං සමාහිතෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤෙ පරියොද්ධෙ අනඛ්‍යණේ විගතූපකක්ඛ්‍රෙසෙ මුදුගුතෙ කම්මණීයෙ සීතෙ ආනෙඤ්ඤප්පතෙත සත්තානං වුතූපපාතඤ්ඤාණාය චිත්තං අභිනිත්තාමෙති. සො දිඤ්ඤන චකුඤ්ඤා විසුඤ්ඤන අතීකකත්තමානුසකෙන සතෙත පස්සති වචමානෙ උපපජ්ඣමානෙ හීතෙ පණීතෙ සුචණේණ දුබ්බණේණ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මුපගෙ සතෙත පජානාති: ඉමෙ චත භොනෙතා සත්තා කාය-දුච්චරිතෙන සමත්තාගතා:පෙ-යථාකම්මුපගෙ සතෙත පජානාති.

සො ඵවං සමාහිතෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤෙ පරියොද්ධෙ අනඛ්‍යණේ විගතූපකක්ඛ්‍රෙසෙ මුදුගුතෙ කම්මණීයෙ සීතෙ ආනෙඤ්ඤප්පතෙත ආසවානං බ්‍යඤ්ඤාණාය චිත්තං අභිනිත්තාමෙති. සො ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීනීපඵපදාති යථාභූතං පජානාති. ඉමෙ ආසවාති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවසමුදයොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරෝධගාමීනීපඵපදාති යථාභූතං පජානාති. තස්ස ඵවං ජානතො ඵවං පස්සතො කාමාසවාපි චිත්තං විමුච්චති. භවාසවාපි චිත්තං විමුච්චති. අවිජ්ජාසවාපි චිත්තං විමුච්චති. විමුච්චනස්මිං විමුච්චනමිති ඤාණං භොති. ඛිණා ජාති, වුසිතං චුග්ගචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති.

1. කාමුපසංහිතං - PTS. 2. ධම්මුපසංහිතං - PTS

සො භොති, හික්ඛු ඛමො සිතස්ස උණ්හස්ස ජ්ඣව්ජාය පිපාසාය ඛංසමිකසවාතාතපසිරිංසපසමඵසානං දුර්ඛතානං දුර්ගතානං වචන-පථානං උප්පත්තානං සාරීරිකානං වේදනානං දුක්ඛානං තිප්පානං ඛරුනං කට්ඨකානං අසානානං අමනාපානං පාණහරුනං අඛිවාසක-ජාතිකො භොති. සබ්බරුගද්දෙසමොභතිහතිනනීතකසාවො ආහු-ණෙයො පාහුණෙයො දකඛිණෙයො අඤ්ජලිකරණීයො අනුතතරං පුඤ්ඤකෙඛතතං ලොකස්සාති.

මහලලකො වෙපි අග්ගිවෙස්සන, රඤ්ඤා භාගො අදනො අවිනීතො කාලංකරෙති. අදනමරණං මහලලකො රඤ්ඤා භාගො කාලඛිකතොනෙව සබ්බං ගච්ඡති. මජ්ඣිමො වෙපි අග්ගිවෙස්සන, රඤ්ඤා භාගො-පෙ-දහරෙ වෙපි අග්ගිවෙස්සන, රඤ්ඤා භාගො අදනො අවිනීතො කාලංකරෙති. අදනමරණං දහරෙ රඤ්ඤා භාගො කාලඛිකතොනෙව සබ්බං ගච්ඡති. ඵවමෙව ඛො අග්ගිවෙස්සන ථෙරෙ වෙපි හික්ඛු අඛිණාසවො කාලංකරෙති. අදනමරණං ථෙරෙ හික්ඛු කාලඛිකතොනෙව සබ්බං ගච්ඡති. මජ්ඣිමො වෙපි අග්ගිවෙස්සන හික්ඛු-පෙ-නවො වෙපි අග්ගිවෙස්සන, හික්ඛු අඛිණාසවො කාලංකරෙති. අදනමරණං නවො හික්ඛු කාලඛිකතොනෙව සබ්බං ගච්ඡති.

මහලලකො වෙපි අග්ගිවෙස්සන, රඤ්ඤා භාගො සුදනො සුචිනීතො කාලංකරෙති. දනමරණං මහලලකො රඤ්ඤා භාගො කාලඛිකතොනෙව සබ්බං ගච්ඡති. මජ්ඣිමො වෙපි අග්ගිවෙස්සන, රඤ්ඤා භාගො-පෙ-දහරෙ වෙපි අග්ගිවෙස්සන, රඤ්ඤා භාගො සුදනො සුචිනීතො කාලංකරෙති. දනමරණං දහරෙ රඤ්ඤා භාගො කාලඛිකතොනෙව සබ්බං ගච්ඡති. ඵවමෙව ඛො අග්ගිවෙස්සන ථෙරෙ වෙපි හික්ඛු ඛිණාසවො කාලංකරෙති. දනමරණං ථෙරෙ හික්ඛු කාලඛිකතොනෙව සබ්බං ගච්ඡති. මජ්ඣිමො වෙපි අග්ගිවෙස්සන, හික්ඛු-පෙ-නවො වෙපි අග්ගිවෙස්සන හික්ඛු ඛිණාසවො කාලංකරෙති. දනමරණං නවො හික්ඛු කාලඛිකතොනෙව සබ්බං ගච්ඡති.

ඉදමවොච භගවා අත්තමනො අචිරවනො සමඤ්ඤෙද්දෙසො භගවතො හාසිතං අභිනජ්ඣති.

දහනභූමි සුභතං පඤ්චමං.

3. 3. 6

භූමිජ සුන්‍යං

එවං මෙ සුන්‍යං: එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති වෙඵ්වනෙ කලානුකතිවාපෙ, අඵ ඛො ආයස්මා භූමිජො පුබ්බන්‍යසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය යෙන ජයසෙනස්ස රුජකුමාරස්ස නිවෙසනං, තෙනු-පසඛකමි. උපසඛකමිත්වා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි.

අඵ ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ යෙනායස්මා භූමිජො තෙනු-පසඛකමි. උපසඛකමිත්වා ආයස්මතා භූමිජෙන සද්ධිං සමොද්දි. සමොදන්තියං කථං සාරණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ ආයස්මන්තං භූමිජං එතදවොච: සන්ති හො භූමිජ, එකෙ සමණ්‍යාභවණ: එවංවාදිනො: එවංදිට්ඨිනො: ආසඤ්ඤපි කරිත්වා බුහම්චරියං චරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤපි කරිත්වා බුහම්චරියං චරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤ අනාසඤ්ඤපි කරිත්වා බුහම්චරියං චරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤපි කරිත්වා බුහම්චරියං චරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමායාති. ඉධ හොතො භූමිජස්ස සත්ථා කිංවාදි කිමකඛාසී'ති?

න ඛො මෙතං රුජකුමාර, භගවතො සමමුඛා සුන්‍යං, සමමුඛා පච්ඤානිතං. ථානඤ්ඤ ඛො එතං විජ්ජති යං භගවා එවං ව්‍යාකරෙත්වා: ආසඤ්ඤපි කරිත්වා අයොනිසො බුහම්චරියං චරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය අනාසඤ්ඤපි කරිත්වා අයොනිසො බුහම්චරියං චරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤ අනාසඤ්ඤපි කරිත්වා අයොනිසො බුහම්චරියං චරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤපි කරිත්වා අයොනිසො බුහම්චරියං චරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤපි කරිත්වා යොනිසො බුහම්චරියං චරන්ති, භබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤපි කරිත්වා යොනිසො බුහම්චරියං චරන්ති, භබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤ අනාසඤ්ඤපි කරිත්වා යොනිසො බුහම්චරියං චරන්ති, භබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤපි කරිත්වා යොනිසො බුහම්චරියං චරන්ති, භබ්බා ඵලස්ස අධිගමායාති. න ඛො මෙතං රුජකුමාර, භගවතො සමමුඛා සුන්‍යං, සමමුඛා පච්ඤානිතං, ථානඤ්ඤ ඛො එතං විජ්ජති, යං භගවා එවං ව්‍යාකරෙත්වාති.

සචෙ ඛො හොතො භූමිජස්ස සත්ථා එවංවාදි එවමකඛාසී, අඤ්ඤා හොතො භූමිජස්ස සත්ථා සබ්බසංයෙච පුත්‍රසමණ්‍යාභවණ:නං මුඤ්ඤානං මඤ්ඤා ආහච්ච තීට්ඨතීති. අඵ ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ ආයස්මන්තං භූමිජං සකෙනෙච ථාලිපාකෙන පරිච්ඤි.

අඵ ඛො ආයසමා භූමිජේ පච්ඡාභතතං පිණ්ඩපානපටික්ඛනෙනා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනි භගවනතං අභිවාදෙනා ඵකමනතං නිසීදි. ඵකමනතං නිසීනෙනා ඛො ආයසමා භූමිජේ භගවනතං ඵතදවොච : ‘ඉධාභං භනෙන පුබ්බනභසමයං නිවාසෙනා පත්තච්චිරමාදය යෙන ජයසෙනසා රුජකුමාරසා නිවෙසනං, තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනි පඤ්ඤාතෙන ආයනෙ නිසීදි. අඵ ඛො භනෙන ජයසෙනා රුජකුමාරෙ යෙනාභං, තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනි මම සද්ධිං¹ සමෙමාදි. සමෙමාදනීයං කථං සාරණීයං විනිසාරෙනා ඵකමනතං නිසීදි. ඵකමනතං නිසීනෙනා ඛො භනෙන, ජයසෙනා රුජකුමාරෙ මං ඵතදවොච : ‘සනති භො භූමිජ, ඵකෙ සමණ්ඛාගමණා ඵචංචාදිනො ඵචංදිට්ඨිනො ආසඤ්ඤෙපි කරිනි: බ්‍රහ්මචරියං චරනති, අභබ්බා ඵලසා අධිගමාය. අනාසඤ්ඤෙපි කරිනි: -පෙ- ආසඤ්ඤෙ අනාසඤ්ඤෙපි කරිනි: බ්‍රහ්මචරියං චරනති, අභබ්බා ඵලසා අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤෙපි කරිනි: බ්‍රහ්මචරියං චරනති, අභබ්බා ඵලසා අධිගමායාති. ඉධ භොනො භූමිජසා සත්ථා කීචාදි කිමකඛාසීති?’

ඵචං වුත්තෙ අභං භනෙන, ජයසෙනං රුජකුමාරං ඵතදවොචං : ‘න ඛො මෙනං රුජකුමාර, භගවනො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිඤ්ඤානං. ධානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති, යං භගවා ඵචං ව්‍යාකරෙය්‍යා : ‘ආසඤ්ඤෙපි කරිනි: අයොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරනති, අභබ්බා ඵලසා අධිගමාය. -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤෙපි කරිනි: අයොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරනති. අභබ්බා ඵලසා අධිගමාය. ආසඤ්ඤෙපි කරිනි: යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරනති. භබ්බා ඵලසා අධිගමාය, අනාසඤ්ඤෙපි කරිනි: -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤෙපි කරිනි: යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරනති, භබ්බා ඵලසා අධිගමාය’ති. න ඛො මෙනං රුජකුමාර, භගවනො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිඤ්ඤානං. ධානඤ්ඤෙ ඛො ඵතං විජ්ජති : යං භගවා ඵචං ව්‍යාකරෙය්‍යාති. සචෙ භොනො භූමිජසා සත්ථා ඵචංචාදි ඵචංදිට්ඨි අධා භොනො භූමිජසා සත්ථා සබ්බෙසං යෙව පුපු්‍රසමණ්ඛාගමණානං මුඤ්ඤානං මඤ්ඤා ආභචච තිට්ඨතීති.

කචචි² භනෙන, ඵචං පුට්ඨො ඵචං ව්‍යාකරමානො වුත්තවාදි චෙච භගවනො භොමි, න ච භගවනතං අභුතෙන අබ්භාසිකඛාමි. ධම්මසා වානුධම්මං ව්‍යාකරෙමි. න ච කොචි සභධම්මකො වාදනුවාදෙ ගාරය්‍යං ධානං ආගච්ජතීති.

තඤ්ඤානං භූමිජ, ඵචං පුට්ඨො ඵචං ව්‍යාකරමානො වුත්තවාදි චෙච මෙ භොසී, න ච මං අභුතෙන අබ්භාසිකඛාසී, ධම්මසා වානුධම්මං ව්‍යාකරෙමි. න ච කොචි සභධම්මකො වාදනුවාදෙ ගාරය්‍යං ධානං ආගච්ජතී.

යෙ හි කෙචි භූමිජ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා මිච්ඡාදිට්ඨිනො මිච්ඡාසඛකපා, මිච්ඡාචාචා, මිච්ඡාකම්මනා, මිච්ඡාආජ්චා, මිච්ඡාචායාමා මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤෙපි කරිනි: බ්‍රහ්මචරියං චරනති, අභබ්බා ඵලසා අධිගමාය. අනාසඤ්ඤෙපි කරිනි: බ්‍රහ්මචරියං චරනති, අභබ්බා ඵලසා අධිගමාය. ආසඤ්ඤෙ අනාසඤ්ඤෙපි කරිනි: බ්‍රහ්මචරියං චරනති, අභබ්බා ඵලසා අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤෙපි කරිනි: බ්‍රහ්මචරියං චරනති, අභබ්බා ඵලසා අධිගමාය. තං කිසස භෙතු : අයොනි ගෙසා භූමිජ, ඵලසා අධිගමාය.

1. මයා සද්ධිං - මජ්ඣං, ස්‍යා. 2. කච්චාභං - සීලී, මජ්ඣං, ස්‍යා

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො තෙලඤ්චිකො තෙලභවෙසි තෙලපරියෙසනං වරමානො වාලිකං දෙණ්ඨියා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඤ්ඤාං පරිපොඤ්ඤාං පිලෙය්‍ය, ආසඤ්ඤාපි කරිතො වාලිකං දෙණ්ඨියා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඤ්ඤාං පරිපොඤ්ඤාං පිලෙය්‍ය, අහබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො වාලිකං දෙණ්ඨියා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඤ්ඤාං පරිපොඤ්ඤාං පිලෙය්‍ය, අහබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො වාලිකං දෙණ්ඨියා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඤ්ඤාං පරිපොඤ්ඤාං පිලෙය්‍ය, අහබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො වාලිකං දෙණ්ඨියා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඤ්ඤාං පරිපොඤ්ඤාං පිලෙය්‍ය, අහබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා¹ භූමිජ, තෙලස්ස අධිගමාය. එවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙවි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා මිච්ඡාදිට්ඨිනො මිච්ඡාසමාධිනො මිච්ඡාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මචරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මචරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මචරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මචරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා¹ භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො ඛිරඤ්චිකො ඛිරභවෙසි ඛිරපරියෙසනං වරමානො ගාචිං තරුණවච්ඡං විසාණතො ආච්ඤ්ඤාය. ආසඤ්ඤාපි කරිතො ගාචිං තරුණවච්ඡං විසාණතො ආච්ඤ්ඤාය, අහබ්බො ඛිරස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො ගාචිං තරුණවච්ඡං විසාණතො ආච්ඤ්ඤාය, අහබ්බො ඛිරස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා භූමිජ, ඛිරස්ස අධිගමාය. එවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙවි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා මිච්ඡාදිට්ඨිනො -පෙ- මිච්ඡාසමාධිනො තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මචරියං වරනති. අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මචරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා¹ භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො නොනීතඤ්චිකො නොනීත²භවෙසි නොනීතපරියෙසනං වරමානො උදකං කලසෙ ආසිඤ්ඤාචා මනේන³ ආච්ඤ්ඤාය, ආසඤ්ඤාපි කරිතො උදකං කලසෙ ආසිඤ්ඤාචා මනේන³ ආච්ඤ්ඤාය, අහබ්බො නොනීතස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො උදකං කලසෙ ආසිඤ්ඤාචා මනේන ආච්ඤ්ඤාය, අහබ්බො නොනීතස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා¹ භූමිජ, නොනීතස්ස අධිගමාය. එවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙවි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා මිච්ඡාදිට්ඨිනො -පෙ- මිච්ඡාසමාධිනො. තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මචරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- බ්‍රහ්මචරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

1. අයොනිසො හෙසා - මජ්ඣිම, සිමු. 2. නවනීත - සිමු, මජ්ඣිම. 3. මනේන - සිමු, මජ්ඣිම, ධර්ම, PTS.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො අඤ්ඤාතච්ඡෙදායා¹ අඤ්ඤාතච්ඡෙදායා පරිපෙඨාසනං වරමානො අලුං කට්ඨං සසෙනහං උත්තරුණිං ආදාය අභිමනෙය්‍යා², ආසඤ්ඤාපි කරිතා අලුං කට්ඨං සසෙනහං උත්තරුණිං ආදාය අභිමනෙය්‍යා, අභබ්බො අඤ්ඤාතච්ඡෙදායා. අනාසඤ්ඤාපි කරිතා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතා අලුං කට්ඨං සසෙනහං උත්තරුණිං ආදාය අභිමනෙය්‍යා, අභබ්බො අඤ්ඤාතච්ඡෙදායා. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, අඤ්ඤාතච්ඡෙදායා ඵවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙච්චි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඡිව්ජාදිට්ඨිනො-පෙ-ඡිව්ජාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, අභබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, අභබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

යෙ ව ඛො කෙච්චි භූමිජ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමාදිට්ඨිකා සමාසකකප්පා සමාචාරා සමාකමවන්තා සමාදාජ්චා සමාචාරාමා සමාසනී සමාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො තෙලඤ්ඤා තෙලඤ්ඤා පරිපෙඨාසනං වරමානො තිලපිට්ඨිං දෙණ්ඨො ආකිරිතා උදකෙන පරිපෙඨාසනං පරිපෙඨාසනං පිලෙය්‍යා, ආසඤ්ඤාපි කරිතා තිලපිට්ඨිං දෙණ්ඨො ආකිරිතා උදකෙන පරිපෙඨාසනං පරිපෙඨාසනං පිලෙය්‍යා, භබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතා තිලපිට්ඨිං දෙණ්ඨො ආකිරිතා උදකෙන පරිපෙඨාසනං පරිපෙඨාසනං පිලෙය්‍යා, භබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, තෙලස්ස අධිගමාය. ඵවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙච්චි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමාදිට්ඨිනො-පෙ-සමාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං වරනති. භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

1. අඤ්ඤාතච්ඡෙදායා - සිඹු, මජ්ඣිම, ස්‍යා, PTS.
 2. අභිමනෙය්‍යා - සිඹු, ස්‍යා, PTS.
 3. යෙහි කෙච්චි - සිඹු, මජ්ඣිම, PTS.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො ඛිරතීකො ඛිරගවෙසි ඛිරපරිසෙසනං වරමානො ගාචිං තරුණවච්ඡං ඵනතො ආවිඤ්ඤාය, ආසඤ්ඤාපි කරිනා ගාචිං තරුණවච්ඡං ඵනතො ආවිඤ්ඤාය, හබ්බො ඛිරස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිනා ගාචිං තරුණවච්ඡං ඵනතො ආවිඤ්ඤාය, හබ්බො ඛිරස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, ඛිරස්ස අධිගමාය. ඵචමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙච්ඡි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සම්මාදිට්ඨිනො-පෙ-සම්මාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිනා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො නොනීතපීකො නොනීතගවෙසි නොනීතපරිසෙසනං වරමානො දධිං කලසෙ ආසිඤ්ඤානා මනේන ආවිඤ්ඤාය, ආසඤ්ඤාපි කරිනා දධිං කලසෙ ආසිඤ්ඤානා මනේන ආවිඤ්ඤාය, හබ්බො නොනීතස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිනා දධිං කලසෙ ආසිඤ්ඤානා මනේන ආවිඤ්ඤාය, හබ්බො නොනීතස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, නොනීතස්ස අධිගමාය. ඵචමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙච්ඡි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සම්මාදිට්ඨිනො-පෙ-සම්මාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිනා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිනා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො අග්ගපීකො අග්ගිගවෙසි අග්ගිපරිසෙසනං වරමානො සුක්කං කට්ඨං කොලාපං උත්තරුණිං ආදාය අභිමනේය, හබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤාපි කරිනා-පෙ-අනාසඤ්ඤාපි කරිනා සුක්කං කට්ඨං කොලාපං උත්තරුණිං ආදාය අභිමනේය, හබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිනා සුක්කං කට්ඨං කොලාපං උත්තරුණිං ආදාය අභිමනේය, හබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිනා සුක්කං කට්ඨං කොලාපං උත්තරුණිං ආදාය අභිමනේය, හබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, අග්ගිස්ස අධිගමාය. ඵචමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙච්ඡි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සම්මාදිට්ඨිනො-පෙ-සම්මාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිනා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිනා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිනා බ්‍රහ්මචරියං වරනති හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිනා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සචෙ ඛො නං භූමිජ,¹ ජයසෙනස්ස රජකුමාරස්ස ඉමා චතස්සො උපමා පටිභාසෙය්‍යං, අනච්ඡරියං තෙ ජයසෙනො රජකුමාරො පසිදෙය්‍ය. පසතොච තෙ පසතොකාරං කරෙය්‍යාති.

කුතො පන මං භතො, ජයසෙනස්ස රජකුමාරස්ස ඉමා චතස්සො උපමා පටිභාසිස්සානාති. අනච්ඡරියා පුබ්බෙ අසසුතපුබ්බො, සෙය්‍යථාපි භගවතනනාති.

ඉදමචොච භගව්‍යා. අතතමනො අයසමා භූමිජො භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤිති.

භූමිජසුත්තං ජට්ඨං.

1. සචෙ ඛො භූමිජ - ස්‍යා, PTS.

3. 3. 7

අනුරුඳ්‍ර ඝූන්තං

එවං මෙ සුතං : එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො පඤ්චකඛෙහා එපති අඤ්ඤානරං පුරිසං ආමනොසි : ‘එහි තිං අමොහා පුරිසා, යෙනායස්මා අනුරුඳ්‍රො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා මම වචනෙන ආයස්මතො අනුරුඳ්‍රස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුඤ්ඤි. පඤ්චකඛෙහා භනොන, එපති ආයස්මතො අනුරුඳ්‍රස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුඤ්ඤි’ති. එවංච වදෙහි : අධිවාසෙතු කීර භනොන, ආයස්මා අනුරුඳ්‍රො පඤ්චකඛහස්ස එපතිස්ස ස්වාභිනාය අත්තචතුඤ්ඤා භත්තං, යෙන ච කීර භනොන, ආයස්මා අනුරුඳ්‍රො පඤ්චකඛනරං ආගචෙජ්ජයා, පඤ්චකඛෙහා භනොන, එපති ඛුක්ඛිචේවා ඛුක්ඛරණීයො රුජ්කරණීයොනා’ති.

එවං භනොති ඛො සො පුරිසො පඤ්චකඛහස්ස එපතිස්ස පටිසංඝුඤ්ඤා යෙනායස්මා අනුරුඳ්‍රො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා ආයස්මනං අනුරුඳ්‍රං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනොනා ඛො සො පුරිසො ආයස්මනං අනුරුඳ්‍රං එතදවොච : ‘පඤ්චකඛෙහා භනොන, එපති ආයස්මතො අනුරුඳ්‍රස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුඤ්ඤි. එවං ච වදෙහි : ‘අධිවාසෙතු කීර භනොන, ආයස්මා අනුරුඳ්‍රො පඤ්චකඛහස්ස එපතිස්ස ස්වාභිනාය අත්තචතුඤ්ඤා භත්තං. යෙන ච කීර භනොන, ආයස්මා අනුරුඳ්‍රො පඤ්චකඛනරං ආගචෙජ්ජයා. පඤ්චකඛෙහා භනොන, එපති ඛුක්ඛිචේවා ඛුක්ඛරණීයො රුජ්කරණීයොනා’ති. අධිවාසෙසි ඛො ආයස්මා අනුරුඳ්‍රො තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො ආයස්මා අනුරුඳ්‍රො තස්සා රත්තීයා අච්චයෙන පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙඤ්ඤා පත්තච්චරමාදාය යෙන පඤ්චකඛහස්ස එපතිස්ස නිවේසනං තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා පඤ්ඤාතො ආසනෙන නිසීදි. අථ ඛො පඤ්චකඛෙහා එපති ආයස්මනං අනුරුඳ්‍රං පඤ්ඤාතො ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහඤ්ඤා සන්තපෙපසි සම්පවාරෙසි. අථ ඛො පඤ්චකඛෙහා එපති ආයස්මනං අනුරුඳ්‍රං භුත්තාචිං ඕණ්හිපත්තපාණීං අඤ්ඤානරං නිවං ආසනං ගභෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනොනා ඛො පඤ්චකඛෙහා එපති ආයස්මනං අනුරුඳ්‍රං එතදවොච :

ඉධ මං භනොන¹ ථෙරු භික්ඛු උපසඛකම්ඤා එවමාභංසු : ‘අපමාණං ගහපති, වෙතොවිමුත්තිං භාවෙහි’ති. එකච්ච ථෙරු එවමාභංසු : ‘මග්ගන්තං ගහපති, වෙතොවිමුත්තිං භාවෙහි’ති. යා වායං භනොන, අපමාණං වෙතොවිමුත්ති, යා ච මග්ගන්තා වෙතොවිමුත්ති, ඉමෙ ධම්මා නානන්තා වෙච නානාඛ්‍යාඤ්ඤා වා? උදුහු එකන්තා ඛ්‍යාඤ්ඤාමෙච නානන්තා?

තෙන හි ගහපති, තඤ්ඤෙඤ්ඤාචෙඤ්ඤා පටිභාතු අපත්තනං තෙ ඉතො භවිස්සතිති.

1. ඉධ භනොන - PTS.

මඤ්ඤානං ඛෙධා භනන්තා, එවං භොති. යා වායං අප්පමාණා වෙතො විද්දාහති, යා ච මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති, ඉමෙ ධම්මා එකන්තා බ්‍යඤ්ඤානමෙව නානන්තා.

යා වායං ගහපති, අප්පමාණා වෙතො විද්දාහති, යා ච මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති, ඉමෙ ධම්මා නානන්තා වෙච නානාබ්‍යඤ්ඤානා ච. නදුච්ඡිනාපෙනං ගහපති, පරියායෙන වෙදිතබ්බං, යථා ඉමෙ ධම්මා නානන්තා වෙච නානාබ්‍යඤ්ඤානා ච.

කතමා ච ගහපති, අප්පමාණා වෙතො විද්දාහති? ඉධ ගහපති භික්ඛු මේත්තාසහගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරිතා විහරති. තථා දුතීයං තථා තතීයං තථා චතුථීයං. ඉති උඤ්ඤාමධො තීරිතං සබ්බධි සබ්බත්තතාස සබ්බාවන්තං ලොකං මේත්තාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහඤ්ඤානෙන අප්පමාණෙන අවේරෙන අබ්‍යාපජේඛන ඵරිතා විහරති. කරුණාසහගතෙන වෙතසා—පෙ—මුදිතාසහගතෙන වෙතසා—පෙ—උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරිතා විහරති. තථා දුතීයං—පෙ—විහරති. අයං චූච්චති ගහපති අප්පමාණා වෙතො විද්දාහති.

කතමා ච ගහපති මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති? ඉධ ගහපති භික්ඛු යාවතා එකං රුක්ඛමුලං මහඤ්ඤානානි ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. අයං චූච්චති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති. ඉධ පන ගහපති භික්ඛු යාවතා දො වා තීණී වා රුක්ඛමුලානි මහඤ්ඤානානි ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. අයමි චූච්චති ගහපති මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති. ඉධ පන ගහපති, භික්ඛු යාවතා එකං ගාමකේඛන්තං මහඤ්ඤානානි ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. අයමි චූච්චති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති. ඉධ පන ගහපති, භික්ඛු යාවතා දො වා තීණී වා ගාමකේඛන්තානි ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. අයමි චූච්චති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති. ඉධ පන ගහපති, භික්ඛු යාවතා එකං මහාරුජං මහඤ්ඤානානි ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. අයමි චූච්චති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති. ඉධ පන ගහපති, භික්ඛු යාවතා දො වා තීණී වා මහාරුජානි මහඤ්ඤානානි ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති, අයමි චූච්චති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති. ඉධ පන ගහපති, භික්ඛු යාවතා එකං සමුද්දුපරිසන්තං පඨවිං මහඤ්ඤානානි ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. අයමි චූච්චති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විද්දාහති. ඉමිනා ඛො එතං ගහපති පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා ඉමෙ ධම්මා නානන්තා වෙච නානාබ්‍යඤ්ඤානා ච.

චන්දෙසො ඛො ඉමා ගහපති, හවුපපත්තියො, කතමා චන්දෙසො? ඉධ ගහපති එකදේවා පරිත්තාභාති ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. සො කායස්ස හෙද පරමමරුණං පරිත්තාභානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ පන ගහපති, එකදේවා අප්පමාණාභාති ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. සො කායස්ස හෙද පරමමරුණං අප්පමාණාභානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ පන ගහපති, එකදේවා සංඛිතිලීඨාභාති ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. සො කායස්ස හෙද පරමමරුණං සංඛිතිලීඨාභානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ පන ගහපති, එකදේවා පරිසුඤ්ඤාභාති ඵරිතා අධිඤ්චවිතා විහරති. සො කායස්ස හෙද පරමමරුණං පරිසුඤ්ඤාභානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉමා ඛො ගහපති, චන්දෙසො හවුපපත්තියො.

හොති ඛො සො ගහපතී, සමයො, යා තා දෙවතා එකජ්ඣං සනතිපතනතී. තාසං එකජ්ඣං සනතිපතීතානං වණ්ණනානතතං හි ඛො පඤ්ඤයතී. නො ව ආභානානතතං. සෙය්‍යථාපි ගහපතී, පුරිසො සම්මහුලාති තෙලපපදීපාති එකං ඝරං පවෙසෙය්‍ය, තෙසං එකං ඝරං පවෙසීතානං අවචිනානතතං හි ඛො පඤ්ඤයෙථ නො ව ආභානානතතං. එවමෙව ඛො ගහපතී, හොති ඛො සො සමයො, යා තා දෙවතා එකජ්ඣං සනතිපතනතී, තාසං එකජ්ඣං සනතිපතීතානං වණ්ණනානතතං හි ඛො පඤ්ඤයතී. නො ව ආභානානතතං. හොති ඛො සො ගහපතී සමයො, යා තා දෙවතා තතො විපකකමනතී, තාසං තතො විපකකමනතීනං වණ්ණනානතතං වෙව පඤ්ඤයතී, ආභානානතතඤ්ච. සෙය්‍යථාපි ගහපතී, පුරිසො තාති සම්මහුලාති තෙලපපදීපාති තම්හා ඝරං නීභරෙය්‍ය තෙසං තතො නීභරනානං අවචිනානතතං වෙව පඤ්ඤයෙථ ආභානානතතඤ්ච. එවමෙව ඛො ගහපතී, හොති ඛො සො සමයො, යා තා දෙවතා තතො විපකකමනතී. තාසං තතො විපකකමනතීනං වණ්ණනානතතං වෙව පඤ්ඤයතී ආභානානතතඤ්ච. න ඛො ගහපතී, තාසං දෙවතානං එවං හොති: ඉදං අම්හාකං තිච්චනතී වා ධ්‍රුවනතී වා සස්සතනතී වා. අපි ච යත්ථ යත්ථෙව තා දෙවතා අභිවසනතී තත්ථ තත්ථෙව තා දෙවතා අභිරමනතී. සෙය්‍යථාපි ගහපතී, මක්ඛිකානං කාචේන වා පීටකෙන වා ගරියමානානං න එවං හොති: ඉදං අම්හාකං තිච්චනතී වා ධ්‍රුවනතී වා සස්සතනතී වා, අපි ච යත්ථ යත්ථෙව තා මක්ඛිකා අභිනිවිසනතී, තත්ථ තත්ථෙව තා මක්ඛිකා අභිරමනතී. එවමෙව ඛො ගහපතී තාසං දෙවතානං න එවං හොති: ඉදං අම්හාකං තිච්චනතී වා ධ්‍රුවනතී වා සස්සතනතී වා, අපි ච යත්ථ යත්ථෙව තා දෙවතා අභිවසනතී, තත්ථ තත්ථෙව තා දෙවතා අභිරමනතී.

එවං වුත්තෙ ආයස්මා සභියො කච්චානො ආයස්මනං අනුරුද්ධං එතදචොච: සාධු හනෙත අනුරුද්ධ, අපි ච මෙ එත්ථ උතතරිං පටිපුච්ඡිතඛං. යා තා හනෙත දෙවතා ආභා, සඛ්ඛා තා පරිනතාභා? උදහු සනෙතත්ථ එකච්චා දෙවතා අපමාණභාති?

තදභේහන ඛො ආවුසො කච්චාන, සනතී පන එත්ථ එකච්චා දෙවතා පරිනතාභා, සනතී පනෙත්ථෙකච්චා දෙවතා අපමාණභාති.

කො හු ඛො හනෙත අනුරුද්ධ, හෙභු, කො පච්චයො, යෙන තාසං දෙවතානං එකං දෙවතිකායං උපපන්නානං සනෙතත්ථෙකච්චා දෙවතා පරිනතාභා? සනතී පනෙත්ථෙකච්චා දෙවතා අපමාණභාති?

තෙන භාවුසො කච්චාන, තංයෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡිස්සාමි යථා තෙ ඛමේය්‍ය, තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිලමඤ්ඤසි ආවුසො කච්චාන, යායං හිකචු යාවතා එකං රුකඛමුලං මහඤ්ඤනතී එරිනා අභිඡ්චිනා විහරතී. යො වායං හිකචු යාවතා ඤො වා තීණී වා රුකඛමුලාති මහඤ්ඤනතී එරිනා අභිඡ්චිනා විහරතී. ඉමාසං උභින්නං විතනභාචනානං කතමා විතනභාචනා මහඤ්ඤනතී?

1. අභිනිවිසනතී - සිඞ්ඞ. PTS
2. සනෙතත්ථ - මජ්ඣං.

ඛායං භනෙත, භික්ඛු යාවතා සමුද්දපරියන්තං පඨවිං මහඣනනති ඵරිකා අධිමුච්චිකා විහරති. අයං ඉමාසං උභින්නං චිත්තභාවනානං මහඣනනරාති.

අයං ඛො ආවුසො කච්චාන, හෙතු අයං පච්චයො, යෙන තාසං දෙවතානං එකං දෙවතිකාසං උපපන්නානං සනෙතජෙකච්චා දෙවතා පරිත්තාහා, සනති පනෙජෙකච්චා දෙවතා අපපමාණාහාති.

සාධු භනෙත අනුරුද්ධ, අතී ච මෙ එත් උත්තරිං පච්චුච්ඡිතබ්බං. යාවතා භනෙත, දෙවතා ආහා, සබ්බා තා සබ්බිලිට්ඨාහා? උදුසු සනෙතජෙකච්චා දෙවතා පරිසුඤාහාති?

තදඛෙතන ඛො ආවුසො කච්චාන, සනෙතජෙකච්චා දෙවතා සබ්බිලිට්ඨාහා සනති පනෙජෙකච්චා දෙවතා පරිසුඤාහාති.

කො ඤු ඛො භනෙත අනුරුද්ධ, හෙතු කො පච්චයො, යෙන තාසං දෙවතානං එකං දෙවතිකාසං උපපන්නානං සනෙතජෙකච්චා දෙවතා සබ්බිලිට්ඨාහා සනති පනෙජෙකච්චා දෙවතා පරිසුඤාහාති.

තෙන භාවුසො කච්චාන, උපමං තෙ කරිසාමි. උපමායපිධෙකච්චෙ විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආඡානනති. සෙය්‍යථාපි ආවුසො කච්චාන, තෙලපාදීපස්ස ක්‍රියාතො තෙලමපි අපරිසුඤා, වච්චිපි අපරිසුඤා, සො තෙලස්සපි අපරිසුඤාතතා වච්චිතාපි අපරිසුඤාතතා අකුකුං විය ක්‍රියාති. එවමෙව ඛො ආවුසො කච්චාන, ඉධෙකච්චො භික්ඛු සංකිලිට්ඨාහාති ඵරිකා අධිමුච්චිකා විහරති. තස්ස කායදුට්ඨලලමපි න සුපපට්ඨපස්සඤාං හොති. චිත්තමිඤ්චිතං න සුසමුහතං හොති. උඤ්චචකුකුච්චමපි න සුපපට්ඨිතං හොති. සො කායදුට්ඨලලස්සපි න සුපපට්ඨපස්සඤාතතා චිත්තමිඤ්චිතං න සුසමුහතං උඤ්චචකුකුච්චමපි න සුපපට්ඨිතං අකුකුං විය ක්‍රියාති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සංකිලිට්ඨාහානං දෙවතානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති. සෙය්‍යථාපි ආවුසො කච්චාන, තෙලපාදීපස්ස ක්‍රියාතො තෙලමපි පරිසුඤා, වච්චිපි පරිසුඤා, සො තෙලස්සපි පරිසුඤාතතා වච්චිතාපි පරිසුඤාතතා න අකුකුං විය ක්‍රියාති. එවමෙව ඛො ආවුසො කච්චාන, ඉධෙකච්චො භික්ඛු පරිසුඤාහාති ඵරිකා අධිමුච්චිකා විහරති. තස්ස කායදුට්ඨලලමපි සුපපට්ඨපස්සඤාං හොති. චිත්තමිඤ්චිතං න සුසමුහතං හොති. උඤ්චචකුකුච්චමපි සුපපට්ඨිතං හොති. සො කායදුට්ඨලලස්සපි සුපපට්ඨපස්සඤාතතා චිත්තමිඤ්චිතං න සුසමුහතං උඤ්චචකුකුච්චමපි සුපපට්ඨිතං න අකුකුං විය ක්‍රියාති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං පරිසුඤාහානං දෙවතානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො ආවුසො කච්චාන, හෙතු අයං පච්චයො, යෙන තාසං දෙවතානං එකං දෙවතිකාසං උපපන්නානං සනෙතජෙකච්චා දෙවතා සබ්බිලිට්ඨාහා, සනති පනෙජෙකච්චා දෙවතා පරිසුඤාහාති.

එවං වුත්තෙත ආයස්මා සභිසො කච්චානො ආයස්මන්තං අනුරුද්ධං එතදචොච : ‘සාධු භනෙත අනුරුද්ධ, න භනෙත, ආයස්මා අනුරුද්ධො එවමාහ : එවං මෙ සුත්තනි වා, එවං අරහති භවිතුන්ති වා.

3. 3. 8

උපකර්මලෙස සුභාවං

එවං මෙ සුභං : එකං සමයං භගවා කොසම්බියං විහරති කොසිතාරුමේ. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසම්බියං භික්ඛු භණ්ඩනජාතා කලභජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං මුඛසතතීභි විතුදනතා විහරන්ති. අථ ඛො අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං සීතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : ඉධ භනෙත, කොසම්බියං භික්ඛු භණ්ඩනජාතා කලභජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං මුඛසතතීභි විතුදනතා විහරන්ති. සාධු භනෙත, භගවා යෙන තෙ භික්ඛු තෙනුපසඛකමතු අනුකම්පං උපාදයාති. අභිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන.

අථ ඛො භගවා යෙන තෙ භික්ඛු තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා තෙ භික්ඛු එතදවොච : 'අලං භික්ඛවෙ, මා භණ්ඩනං, මා කලභං, මා විඤභං, මා විවාද'න්ති.

එවං චුතොත අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච. ආගමේතු භනෙත, භගවා ධම්මසාමි. අපොසුකෙකා භනෙත, භගවා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං අනුසුතොතා විහරතු. මයමේතෙන භණ්ඩනෙන කලභෙන විඤභෙන විවාදෙන පඤ්ඤාසිසාමාති.

දුතියම්භි ඛො භගවා තෙ භික්ඛු එතදවොච : 'අලං භික්ඛවෙ, මා භණ්ඩනං, මා කලභං, මා විඤභං, මා විවාද'න්ති.

දුතියම්භි ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : ආගමේතු භනෙත, භගවා ධම්මසාමි. අපොසුකෙකා භනෙත, භගවා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං අනුසුතොතා විහරතු. මයමේතෙන භණ්ඩනෙන කලභෙන විඤභෙන විවාදෙන පඤ්ඤාසිසාමාති.

තතියම්භි ඛො භගවා තෙ භික්ඛු එතදවොච : අලං භික්ඛවෙ, මා භණ්ඩනං, මා කලභං, මා විඤභං, මා විවාද'න්ති.

තතියම්භි ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : 'ආගමේතු භනෙත, භගවා ධම්මසාමි. අපොසුකෙකා භනෙත, භගවා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං අනුසුතොතා විහරතු මයමේතෙන භණ්ඩනෙන කලභෙන විඤභෙන විවාදෙන පඤ්ඤාසිසාමාති.

අඵ ඛො භගවා සුඛබන්ධසමයං නිවාසෙත්ථා පත්තවිවරමාදය කොසලිං පිණ්ඩාය පාවිසී. කොසලිං¹ පිණ්ඩාය චරිත්ථා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාඨපටික්ඛනො සෙනාසනං සංසාමෙත්ථා පත්තවිවරමාදය සීතකොච ඉමා ගථා අභාසි :

සුඵ සඤ්ඤ සමජනො න ඛාලො කොචි මඤ්ඤඵ,
සඛසයම් භිජ්ජමානසම් නාඤ්ඤා භියොෆා අමඤ්ඤඵ²

පරිලුච්ඡා පණ්ඩිතා භාසා වාචා ගොචරභාණීනො,
යාවිච්ඡන්ති මුඛාසාමං යෙන තීතා න තං විදු.

අකෙකාවඡි මං අචධි මං අජ්ඣි මං අභාසි මෙ,
යෙ ච තං³ උපනස්සන්ති වෙරං තෙතං න සමමති.

අකෙකාවඡි මං අචධි මං අජ්ඣි මං අභාසි මෙ,
යෙ තං න උපනස්සන්ති වෙරං තෙසුපසමමති.

න භි වෙරෙන වෙරුති සමමන්තිං කුදවනං,
අවෙරෙන ච සමමන්ති එස ධම්මො සනත්තනො.

පරෙ ච න විජානන්ති මයමෙත්ථ යමාමසෙ,
යෙ ච තත්ථ විජානන්ති තතො සමමන්ති මෙධගා.

අච්ඡිච්ඡද්ද⁴ පාණහරා ගවාස්සධනහාරිනො,
රච්ඡං විලුම්පමානානං තෙතමි පිභොති සඛගති.
කසමා තුම්භාක නො සිසා?

සචෙ ලහෙඵ නිපකං සභායං සඤ්ඤං චරං සාධුචිහාරි සිරං,
අභිභුසෆ සඛබානී පරිස්සයානී චරෙසෆ තෙනත්තමනො සනිමා.

නො චෙ ලහෙඵ නිපකං සභායං සඤ්ඤං චරං සාධුචිහාරි සිරං,
රුජාව රච්ඡං විජිතං පභාය එකො චරෙ මාතඛාරඤ්ඤෙව නාගො.

එකස්ස චරිතං සෙයොෆා නත්ථි ඛාලෙ සභායධා,
එකො චරෙ න ච පාපානී කසිරා අපොසාස්සුකෙකා මාතඛා
රඤ්ඤෙව නාගො'ති.

අඵ ඛො භගවා සීතකොච ඉමා ගථා භාසිත්ථා යෙන ඛාලකලොණ්කාරගාමො තෙනුපසඛකම්. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා භගු ඛාලකලොණ්කාරගාමෙ විහරති. අද්දසා ඛො ආයස්මා භගු භගවන්තං දුරතොච ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන ආසනං පඤ්ඤපෙසී උදකඤ්ච පාදනං⁵. නිසීදි භගවා පඤ්ඤතෙන ආසනෙ. නිසජ්ජ පාදෙ පකඛාලෙසී. ආයස්මාපි ඛො භගු භගවන්තං අභිවාදෙත්ථා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං භගුං භගවා එතදවොච :

කච්චි භික්ඛු, ඛමනීයං, කච්චි යාපනීයං, කච්චි පිණ්ඩකෙන න සිලුමසීති?

1. කොසලිං - PTS. 2. අමඤ්ඤං - සීමු. 3. යෙ තං - PTT.
4. අච්ඡිච්ඡන්තා - සීමු, මජ්ඣං. 5. පාදනං ධොවනං - සීමු, මජ්ඣං.

බමනීයං භගවා, යාපනීයං භගවා, න වාහං භනෙත පිණ්ඩකෙන කීලමාමි'ති.

අථ බො භගවා ආයස්මන්තං භගුං ධම්මියා කථාය සන්දසෙසනා සමාදපෙතා සමුතෙතරේතා සම්පහංසෙතා උට්ඨායාසනා යෙන පාචිනවංසදයො තෙනුපසඛකමි.

තෙන බො පන සම්යෙන ආයස්මා ච අනුරුඤ්ඤා ආයස්මා ච නන්දියො ආයස්මා ච කීම්බිලො පාචිනවංසදයො විහරන්ති. අඤ්ඤා බො දයපාලො භගවන්තං දුරතොච ආගච්ඡන්තං. දීඤ්ඤා භගවන්තං එතදවොච: 'මා මහාසමණ එතං දයං පාචිසි, සනෙතඤ්ඤා තයො කුලපුත්තා අත්තකාමරුපා විහරන්ති, මා තෙසං අථාසුං අකාසී'ති. අසොසි බො ආයස්මා අනුරුඤ්ඤා දයපාලස්ස භගවතා සද්ධිං මන්තසමානස්ස. සුඤ්ඤා දයපාලං එතදවොච:

'මා ආවුසො දයපාල, භගවන්තං වාරෙසි. සන්ථා නො භගවා අනුප්පතෙතා'ති.

අථ බො ආයස්මා අනුරුඤ්ඤා යෙනායස්මා ච නන්දියො යෙනායස්මා ච කීම්බිලො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා ආයස්මන්තං ච නන්දියං ආයස්මන්තං ච කීම්බිලං එතදවොච: 'අභික්කමථායස්මනෙතා, සන්ථා නො භගවා අනුප්පතෙතා'ති. අථ බො ආයස්මා ච අනුරුඤ්ඤා ආයස්මා ච නන්දියො ආයස්මා ච කීම්බිලො භගවන්තං පච්චුඤ්ඤාතා එකො භගවතො පත්තචීවරං පච්චුඤ්ඤාසි, එකො ආසනං පඤ්ඤාපෙසි, එකො පාදෙදකං උපට්ඨපෙසි. නිසීදී භගවා පඤ්ඤාතො ආසනෙ. නිසජ්ජ පාදෙ පකකාලොසි. තෙපි බො ආයස්මනෙතා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තං බො ආයස්මන්තං අනුරුඤ්ඤා භගවා එතදවොච:

කච්චි වො අනුරුඤ්ඤා, බමනීයං, කච්චි යාපනීයං, කච්චි පිණ්ඩකෙන න කීලමථාති?

'බමනීයං භගවා, යාපනීයං භගවා. න ච මයං භනෙත, පිණ්ඩකෙන කීලමාමා'ති.

කච්චි පන වො අනුරුඤ්ඤා, සමඤ්ඤා සමමොදමානා අවිචදමානා ඛිරෙදකීභුතා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං පියචකඤ්ඤි සම්පසාන්තා විහරථාති?

නඤ්ඤා මයං භනෙත, සමඤ්ඤා සමමොදමානා අවිචදමානා ඛිරෙදකීභුතා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං පියචකඤ්ඤි සම්පසාන්තා විහරමා'ති.

යථා කථං පන තුමො අනුරුඤ්ඤා, සමඤ්ඤා සමමොදමානා අවිචදමානා ඛිරෙදකීභුතා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං පියචකඤ්ඤි සම්පසාන්තා විහරථා'ති.

ඉධ මඤ්ඤා භනෙත, එවං භොති: 'ලාභා වත මේ, සුලඤ්ඤා වත මේ, යොහං එවරුපෙහි සමුභමවාදීහි සද්ධිං විහරමි'ති. තස්ස මඤ්ඤා භනෙත, ඉමෙසු ආයස්මනෙතසු මෙතං කායකම්මං පච්චුපට්ඨිතං ආච්චි චෙච රහො ච. මෙතං චචිකම්මං - පෙ - මෙතං මනොකම්මං පච්චුපට්ඨිතං ආච්චි චෙච රහො ච. තස්ස මඤ්ඤා භනෙත, එවං භොති: යනුඤ්ඤාහං සකං චිත්තං නිකම්පිතා ඉමෙසංයෙව ආයස්මන්තානං චිත්තස්ස වසෙන වතෙතයා'නති. සො බො අහං භනෙත, සකං චිත්තං නිකම්පිතා ඉමෙසංයෙව ආයස්මන්තානං චිත්තස්ස වසෙන වතතාමි. නානා හි බො නො භනෙත, කායා, එකං ච පන මඤ්ඤා චිත්තනති.

1. කීම්බිලො - මජ්ඣං.

ආයසමාපි ඛො නන්දියො -පෙ- ආයසමාපි කිම්බිලො භගවන්තං එතදවොච¹. මයභමපි ඛො භනෙත, එවං හොති: 'ලාභා වත මෙ, සුලඋඛං වත මෙ, යොභං -පෙ- එකං ච පන මඤ්ඤෙ විතතනති.

එවං ඛො මයං භනෙත, සමඤ්ඤා සමමොදමානා අවිච්චමානා කීරෙදකීභුතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියවකඛුති සමපස්සනතා විහරමාති.

සාඛු සාඛු අනුරුඤා, 'කච්චි පන වො අනුරුඤා, අප්පමන්තා ආතාපිනො පභිතන්තා විහරමා'ති?

'තඤ්ඤ මයං භනෙත, අප්පමන්තා ආතාපිනො පභිතන්තා විහරමා'ති.

'ඊඨා කථං පන තුමො අනුරුඤා, අප්පමන්තා ආතාපිනො පභිතන්තා විහරමා'ති?

ඉධ භනෙත, අමතාකං යො පඨමං භාමතො පිණ්ඩො පටිකකමති. සො ආසනානි පඤ්ඤපෙති, පානීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨපෙති, අවකක්ඛාරපාතීං උපට්ඨපෙති. යො පච්ඡා භාමතො පිණ්ඩො පටිකකමති, සචෙ භොති භුත්තාවසෙසො, සචෙ ආකඛිති, භුඤ්ඤති. නො වෙ ආකඛිති අප්පහරිතෙ වා ඡබ්බෙති, අප්පාණකෙ වා උදකෙ ඔපිලාපෙති. සො ආසනානි පටිසාමෙති, පානීයං පරිභොජනීයං පටිසාමෙති. අවකක්ඛාරපාතීං ධොවිත්තා පටිසාමෙති, භතතඤ්ඤා සමමජ්ජති. යො පස්සති පානීයකටං වා පරිභොජනීයකටං වා වච්චකටං වා ඊතතං තුච්ඡං. සො උපට්ඨපෙති. සවස්ස භොති අවිසස්සා, හත්ථිචිකාරෙන දුතීයං ආමනෙත්තා හත්ථිචිලඛිකකෙන උපට්ඨපෙම. නත්තෙව මයං භනෙත තප්පව්වයා වාචං තිදුම. පඤ්චාභිකං ඛො පන මයං භනෙත, සබ්බ-රත්තීයං ධම්මියා කථාය සනතිසීදුම. එවං ඛො මයං භනෙත, අප්පමන්තා ආතාපිනො පභිතන්තා විහරමා'ති.

සාඛු සාඛු අනුරුඤා, අජී පන වො අනුරුඤා, එවං අප්පමන්තානං ආතාපිනං පභිතන්තානං විහරන්තානං උත්තරිමනුස්සධම්මො අලම්භිත-ඤ්ඤණදස්සනවිසෙසො අධිගතො ඵාසුචිභාරෙ'ති

ඉධ මයං භනෙත, අප්පමන්තා ආතාපිනො පභිතන්තා විහරන්තා ඕභාසඤ්ඤෙව සඤ්ඤානාම දස්සනඤ්ඤෙ රූපානං. සො ඛො පන නො ඕභාසො න චිරස්සෙව අන්තරධායති දස්සනඤ්ඤෙ රූපානං. තඤ්ඤ නිමිත්තං න පටිච්ඡකාමා'ති.

තං ඛො පන වො අනුරුඤා, නිමිත්තං පටිච්ඡකිතබ්බං. අභමපි සුදං අනුරුඤා පුබ්බෙව සමොධා අනභිසමුද්ධො බොධිසත්තොව සමානො ඕභාසඤ්ඤෙව සඤ්ඤානාමී දස්සනඤ්ඤෙ රූපානං. සො ඛො පන මෙ ඕභාසො න චිරස්සෙව අන්තරධායති දස්සනඤ්ඤෙ රූපානං. තස්ස මස්සං අනුරුඤා එතදභොසී: 'කො නුඛො භෙත්තු කො පච්චියො, යෙන මෙ ඕභාසො අන්තරධායති දස්සනඤ්ඤෙ රූපාන'නති. තස්ස මස්සං අනුරුඤා එතදභොසී: 'විචිකිච්ඡා ඛො මෙ උදපාදී. විචිකිච්ඡාති-

1. එතදවොචුං - සීමු, PTS.

කරණයකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දසුනකට රූපානං. සොහං තථා කරියාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති. සො ඛො අහං අනුරුඤා, අපමනෙතා ආනාපි පභිතනෙතා විහරනෙතා ඕහාසකොට්ඨ සඤ්ජානාමි දසුනකට රූපානං. සො ඛො පන මෙ ඕහාසො න වීරසොච අනතරධායති දසුනකට රූපානං. තස්ස මය්හං අනුරුඤා එතදහොසි : 'කො ණු ඛො හෙනු කො පච්චයො, යෙන මෙ ඕහාසො අනතරධායති දසුනකට රූපානං'නති. තස්ස මය්හං අනුරුඤා එතදහොසි : 'අමනසිකාරෙ ඛො මෙ උදපාදි. අමනසිකාරධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දසුනකට රූපානං. සොහං තථා කරියාමි. යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති. න අමනසිකාරෙති.

සො ඛො අහං අනුරුඤා—පෙ—තස්ස මය්හං අනුරුඤා එතදහොසි : ඵනමිඤ්ඤා ඛො මෙ උදපාදි. ඵනමිඤ්ඤාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දසුනකට රූපානං. සොහං තථා කරියාමි යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති, න අමනසිකාරෙ, න ඵනමිඤ්ඤානති.

සො ඛො අහං අනුරුඤා,—පෙ—තස්ස මය්හං අනුරුඤා, එතදහොසි : ඡමහිතතනං ඛො මෙ උදපාදි. ඡමහිතතනාධිකරණං ච පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දසුනකට රූපානං. සෙය්සථාපි අනුරුඤා, පුරිසො අඤානමග්ගපටිපනෙතා, තස්ස උභතො පසො වධිකා¹ උපනෙය්සං² තස්ස තතො නිදනං ඡමහිතතනං උපපජ්ජියති. එවමෙව ඛො මෙ අනුරුඤා, ඡමහිතතනං උදපාදි. ඡමහිතතනාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දසුනකට රූපානං. සොහං තථා කරියාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති න අමනසිකාරෙ න ඵනමිඤ්ඤා න ඡමහිතතනානති.

සො ඛො අහං අනුරුඤා,—පෙ—තස්ස මය්හං අනුරුඤා, එතදහොසි : උඛිලං³ ඛො මෙ උදපාදි. උඛිලාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දසුනකට රූපානං. සෙය්සථාපි අනුරුඤා පුරිසො එකං නිඛිලං ගවෙසනො සකිදෙව පඤ්ඤානිඛිලානි අභිගචෙජ්ජියති. තස්ස තතො නිදනං උඛිලං උපපජ්ජියති. එවමෙව ඛො අනුරුඤා උඛිලං ඛො මෙ උදපාදි. උඛිලාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දසුනකට රූපානං. සොහං තථා කරියාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති න අමනසිකාරෙ න ඵනමිඤ්ඤා න ඡමහිතතනං න උඛිලානති.

සො ඛො අහං අනුරුඤා—පෙ—තස්ස මය්හං අනුරුඤා, එතදහොසි : දුට්ඨලං ඛො මෙ උදපාදි. දුට්ඨලාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දසුනකට රූපානං. සොහං තථා කරියාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති න අමනසිකාරෙ න ඵනමිඤ්ඤා න ඡමහිතතනං න දුට්ඨලානති.

1. වධිකා - මජ්ඣං. 2. උපනෙය්සං - ස්‍යා. 3. උඛිලං - මජ්ඣං. 4. උඛිලා - න - ම.

සො ඛො අහං අනුරුඬා -පෙ- තස්ස මඤ්ඤං අනුරුඬා, එතදභොසි : අව්චාරඬවිරිතං ඛො මෙ උදපාදි. අව්චාරඬවිරිතාධිකරණඤ්ඤා පන මෙ සමාධි වචි. සමාධිමච්චි චුතො ඕභාසො අනතරධායති දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සෙය්‍යථාපි අනුරුඬා පුරිසො උභොති භතෙභි වට්ටකං ගාලුභං ගණේහය්‍ය. සො තතෙච පනමෙය්‍ය¹. එවමෙච ඛො අනුරුඬා, අව්චාරඬවිරිතං ඛො මෙ උදපාදි. අව්චාරඬවිරිතාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සොහං තථා කරිස්සාමි යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජස්සති න අමනසිකාරො න පිනමිඬං න ඡමචිතතතං, න උබ්බිලං, න දුට්ඨලං, න අව්චාරඬවිරිතනති.

සො ඛො අහං අනුරුඬා-පෙ-තස්ස මඤ්ඤං අනුරුඬා, එතදභොසි : අතිලීනවිරිතං ඛො මෙ උදපාදි. අතිලීනවිරිතාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සෙය්‍යථාපි අනුරුඬා පුරිසො වට්ටකං සිචිලා ගණේහය්‍ය. සො තස්ස භත්තො උපතෙය්‍ය. එවමෙච ඛො මෙ අනුරුඬා, අතිලීනවිරිතං උදපාදි. අතිලීනවිරිතාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සොහං තථා කරිස්සාමි යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජස්සති න අමනසිකාරො න පිනමිඬං න ඡමචිතතතං න උබ්බිලං න දුට්ඨලං න අව්චාරඬවිරිතං න අතිලීනවිරිතනති.

සො ඛො අහං අනුරුඬා -පෙ- තස්ස මඤ්ඤං අනුරුඬා, එතදභොසි : 'අභිජ්ජපා ඛො මෙ උදපාදි. අභිජ්ජපාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සොහං තථා කරිස්සාමි යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජස්සති න අමනසිකාරො න පිනමිඬං න ඡමචිතතතං න උබ්බිලං න දුට්ඨලං න අව්චාරඬවිරිතං න අතිලීනවිරිතං න අභිජ්ජපාති.

සො ඛො අහං අනුරුඬා -පෙ- තස්ස මඤ්ඤං අනුරුඬා, එතදභොසි : නානත්තසඤ්ඤා ඛො මෙ උදපාදි. නානත්තසඤ්ඤාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සොහං තථා කරිස්සාමි යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජස්සති න අමනසිකාරො, න පිනමිඬං, න ඡමචිතතතං, න උබ්බිලං, න දුට්ඨලං, න අව්චාරඬවිරිතං, න අතිලීනවිරිතං, න අභිජ්ජපා, න නානත්තසඤ්ඤා'ති.

සො ඛො අහං අනුරුඬා, අපමතො ආනාපි පභිතතො විහරන්තො ඕභාසඤ්ඤාච සඤ්ජානාමි දස්සනඤ්ඤා රූපානං, සො ඛො පන මෙ ඕභාසො න විරසෙච අනතරධායති දස්සනඤ්ඤා රූපානං. තස්ස මඤ්ඤං අනුරුඬා, එතදභොසි : 'කො චු ඛො භෙතු, කො පච්චයො යෙන මෙ ඕභාසො අනතරධායති දස්සනඤ්ඤා රූපාන'නති. තස්ස මඤ්ඤං අනුරුඬා, එතදභොසි : 'අතීතිඤ්ඤාසිතතතං ඛො මෙ රූපානං උදපාදි. අතීතිඤ්ඤාසිතතතාධිකරණඤ්ඤා පන මෙ රූපානං සමාධි වචි. සමාධිමච්චි චුතො ඕභාසො අනතරධායති දස්සනඤ්ඤා රූපානං, සොහං තථා කරිස්සාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජස්සති න අමනසිකාරො න පිනමිඬං න ඡමචිතතතං න උබ්බිලං න දුට්ඨලං න අව්චාරඬවිරිතං න අතිලීනවිරිතං න අභිජ්ජපා න නානත්තසඤ්ඤා න අතීතිඤ්ඤාසිතතතං රූපානනති.

1. මතමෙය්‍ය - සිඕ.

සො ඛො අහං අනුරුඬා, විචිකිච්ඡ, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, විචිකිච්ඡ, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. අමනසිකාරො, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, අමනසිකාරං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. පිනමිඬං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, පිනමිඬං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. ඡමතිතතතං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. උබ්බිලුං¹, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, උබ්බිලුං¹, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. දුට්ඨුලුං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, දුට්ඨුලුං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. අච්චාරඬුවිරියං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, අච්චාරඬුවිරියං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. අතිලීනවිරියං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, අතිලීනවිරියං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. අභිජ්ජා, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, අභිජ්ජා, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. නානතතසඤ්ඤා, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, නානතතසඤ්ඤා, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං. අතිතිජ්ඣාසිතතතං, රූපානං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා, අතිතිජ්ඣාසිතතතං, රූපානං, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසං පජ්ඣං.

සො ඛො අහං අනුරුඬා, අපමනො ආතාපි පභිතතො විහරතො ඔභාසමපි හි ඛො සඤ්ඤානාමි, න ච රූපානි පස්සාමි. රූපානි හි ඛො පස්සාමි, න ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං² කෙවලමපි රතතිඤ්චිතති. තස්ස මය්හං අනුරුඬා, එතදභොසි : කො නු ඛො භෙඤ්ඤා, කො පච්චයො, සොහං³ ඔභාසමපි ඛො සඤ්ඤානාමි. න ච රූපානි පස්සාමි. රූපානි හි ඛො තසමිං සමයෙ පස්සාමි. න ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං කෙවලමපි රතතිඤ්චිතති. තස්ස මය්හං අනුරුඬා, එතදභොසි : යසමිං හි ඛො අහං සමයෙ රූපනිමිතතං අමනසිකරිකා, ඔභාසනිමිතතං මනසිකරොමි. ඔභාසං හි ඛො තසමිං සමයෙ සඤ්ඤානාමි න ච රූපානි පස්සාමි. යසමිං පනාහං සමයෙ ඔභාසනිමිතතං අමනසි කරිකා, රූපනිමිතතං මනසි කරොමි. රූපානි හි ඛො තසමිං හි සමයෙ පස්සාමි. න ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං කෙවලමපි රතතිඤ්චිතති

සො ඛො අහං අනුරුඬා අපමනො ආතාපි පභිතතො විහරතො පරිතතං චෙච්ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. පරිතතානි ච රූපානි පස්සාමි. අපමාණඤ්ඤෙච්ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. අපමාණානි ච රූපානි පස්සාමි, කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං, කෙවලමපි රතතිඤ්චිතති. තස්ස මය්හං අනුරුඬා, එතදභොසි : 'කො නු ඛො භෙඤ්ඤා, කො පච්චයො, සොහං³ පරිතතං චෙච්ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි, පරිතතානි ච රූපානි පස්සාමි. අපමාණඤ්ඤෙච්ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි, අපමාණානි ච රූපානි පස්සාමි. කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං කෙවලමපි රතතිඤ්චිතති. තස්ස මය්හං අනුරුඬා, එතදභොසි : යසමිං ඛො මෙ සමයෙ පරිතතො, සමාධි භොති, පරිතතං මෙ තසමිං සමයෙ චක්ඛු භොති. සොහං පරිතතෙන චක්ඛුනා පරිතතඤ්ඤෙච්ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. පරිතතානි ච රූපානි පස්සාමි. යසමිං පන සමයෙ අපමාණො⁴ මෙ සමාධි භොති. අපමාණං මෙ තසමිං සමයෙ චක්ඛු භොති. සොහං අපමාණෙන චක්ඛුනා අපමාණඤ්ඤෙච්ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි, අපමාණානි ච රූපානි පස්සාමි කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං කෙවලමපි රතතිඤ්චිතති.

1. උපපිලුං - මජ්ඣං,
 2. දිවං - මජ්ඣං,
 3. යාහං - මජ්ඣං,
 4. අපරිතතො - PTS.

යනො ඛො මෙ අනුරුඤා, විචිකිච්ඡා විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා විචිකිච්ඡා විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. අමනසි-කාරෙ විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා අමනසිකාරෙ විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. චිනමිඤ්ඤං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා චිනමිඤ්ඤං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. ඡම්මිතතනං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා ඡම්මිතතනං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. උබ්බිලං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා උබ්බිලං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. දුට්ඨලං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා දුට්ඨලං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. අව්චාරඤ්චරියං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා අව්චාරඤ්චරියං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. අභිලීනවිරියං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා අභිලීන-විරියං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. අභිජ්ජා, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා අභිජ්ජා, විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. නානත්තසඤ්ඤා විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා නානත්තසඤ්ඤා විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. අති-නිජ්ඣාසිතතනං රූපානං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසොති ඉති විදිකා අති-නිජ්ඣාසිතතනං රූපානං විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො පභිනො අහොයි. තස්ස මස්සං අනුරුඤා එතදහොයි. යෙ ඛො මෙ විතතස්ස උපකක්ඛලෙසො, තෙ මෙ පභිනො භන්දදනාහං තිවිධෙන සමාධිං භාවෙමි'ති. සො ඛො අහං අනුරුඤා සවිතකකම්පි සවිචාරං සමාධිං භාවෙයිං. අවිතකකම්පි විචාරමතනං සමාධිං භාවෙයිං. අවිතකකම්පි අවිචාරං සමාධිං භාවෙයිං. සප්පිනිකම්පි සමාධිං භාවෙයිං. නිප්පිනිකම්පි සමාධිං භාවෙයිං. සාතසහගතම්පි සමාධිං භාවෙයිං. උපෙක්ඛාසහගතම්පි සමාධිං භාවෙයිං. යනො ඛො මෙ අනුරුඤා, සවිතකකොපි සවිචාරෙ සමාධි භාවිතො අහොයි, අවිතකකොපි විචාරමතෙනා සමාධි භාවිතො අහොයි, අවිතකකොපි අවිචාරෙ සමාධි භාවිතො අහොයි, සප්පිනිකොපි සමාධි භාවිතො අහොයි. නිප්පිනිකොපි සමාධි භාවිතො අහොයි, සාතසහගතොපි සමාධි භාවිතො අහොයි. උපෙක්ඛාසහගතොපි සමාධි භාවිතො අහොයි. ඤ්ඤාණඤ්ඤා පන මෙ දස්සනං උද්දාදි: අකුප්පා මෙ වෙතො විමුත්ථි, අයමනතිමා ජාති, න භවිද්දති පුනබ්බවොති.

ඉදමචොච භගවා, අත්තමනො ආයස්මා අනුරුඤො භගවනො භාසිතං අභිනන්දිති.

උපකක්ඛලෙසසුභතං අට්ඨමං.

3. 3. 9

බාලපණ්ඩිත සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තනු ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං භගවා එතදවොච :

නිණ්මානි භික්ඛවෙ, බාලස්ස බාලලකඛණානි බාලනිමිත්තානි බාලා-පද්‍යනානි. කතමානි නිණ් : ඉධ භික්ඛවෙ, බාලො දුච්චිනතිතචීනති ච හොති දුබ්භාසිතභාසි ච දුක්ඛකතකම්මකාරී ච. නො වෙතං භික්ඛවෙ, බාලො දුච්චිනතිතචීනති ච අභවස්ස දුබ්භාසිතභාසි ච දුක්ඛකතකම්මකාරී ච කෙන නං පණ්ඩිතා ජානෙය්‍යුං : බාලො අයං භවං අසපුරිසො'ති යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, බාලො දුච්චිනතිතචීනති ච හොති දුබ්භාසිතභාසි ච දුක්ඛකතකම්මකාරී ච, තස්මා නං පණ්ඩිතා ජානනති : බාලො අයං භවං අසපුරිසොති.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො තිව්ඨං දිට්ඨෙව්ඨ ධම්මෙ දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. සවෙ භික්ඛවෙ, බාලො සභායං වා නිසිනෙතො හොති. රට්ඨයාය් වා නිසිනෙතො හොති. සිඛිසාචකෙ වා නිසිනෙතො හොති. තනු වෙ ජනො තජ්ජං තස්සාරුප්පං කථං මනෙතති සවෙ භික්ඛවෙ, බාලො පාණාතිපාති හොති. අදීනනාද්‍යසි හොඤ්ඤි කාමෙසු මිච්චාචාරී හොති මුසාචාරී හොති සුරුමෙරසමජ්ජපමාදට්ඨාසි හොති. තනු භික්ඛවෙ බාලස්ස එවං හොති : යං ඛො ජනො තජ්ජං තස්සාරුප්පං කථං මනෙතති. සංවිජ්ජනෙත තෙ ච ධම්මා මසි, අභඤ්ඤා තෙසු ධම්මෙසු සඤ්ඤිසාමීති. ඉදං භික්ඛවෙ, බාලො පඨමං දිට්ඨෙව්ඨ ධම්මෙ දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ, බාලො පස්සති රුජානො වොරං ආගුචාරිං ගහෙතො විව්ඨා කම්මකාරණා කාරෙතො : කසාහිපි තාලෙතො, වෙතෙතහිපි තාලෙතො, අඛුදණ්ඩකෙහිපි තාලෙතො, හත්ථමි ඡීඤ්ඤො පාදමි ඡීඤ්ඤො, හත්ථපාදමි ඡීඤ්ඤො, කණ්ණමි ඡීඤ්ඤො, භාසමි ඡීඤ්ඤො, කණ්ණනාසමි ඡීඤ්ඤො, බිලඛනථාලිකමි කරෙතො, සඛිමුණ්ඩිකමි කරෙතො, රුහුමුඛමි කරෙතො, ජොතිමාලිකමි කරෙතො, හත්ථපජ්ජොතිකමි කරෙතො, එරක-චිතතිකමි කරෙතො, චිරකවාසිකමි කරෙතො, එණෙය්‍යකමි කරෙතො, බලිසමංසිකමි කරෙතො, කභාපණකමි කරෙතො, බාරපතච්ඡිකමි කරෙතො, පලිසපරිවතතිකමි කරෙතො, පලාලපිඨකමි කරෙතො, තතෙතනපි තෙලෙන ඔසිඤ්ඤො, සුතඛෙහිපි බාදපෙතො, ජිවනමි සුලෙ උත්තාසෙතො, අසිනාපි සිසං ඡීඤ්ඤො. තනු භික්ඛවෙ, බාලස්ස එවං හොති : යථාරුපානං ඛො පාපකානං කම්මානං හෙතු රුජානො වොරං ආගුචාරිං

1. රට්ඨකාය - මජ්ඣං, සිමු.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ බාලො කායෙන දුච්චරිතං චරිතා වාචාය දුච්චරිතං චරිතා මනසා දුච්චරිතං චරිතා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. යං ඛො තං භික්ඛවෙ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය: 'ඵකන්තං අනිට්ඨං ඵකන්තං අකන්තං ඵකන්තං අමනාප'නති. නිරයමෙවෙනං¹ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය: ඵකන්තං අනිට්ඨං ඵකන්තං අකන්තං ඵකන්තං අමනාපනති. යාවඤ්ඤිදං භික්ඛවෙ, උපමාපි න² සුකරා යාව දුක්ඛා නිරයාති.

ඵචං වුතෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච: සක්කා පන මෙ භනෙන,* උපමං කාතුනති?

සක්කා භික්ඛුති භගවා අවොච. 'සෙය්‍යථාපි භික්ඛු, වොරං අභුචාරිං ගහෙතා රඤ්ඤෙදු දසෙය්‍යස්ස: 'අයං ඛො දෙව, වොරෙ අභුචාරී, ඉමස්ස යං ඉච්ඡසි, තං දණ්ඨං පණෙහී'ති. තමෙන රාජා ඵචං වදෙය්‍ය: 'ගච්ඡථ හො, ඉමං පුරිසං පුබ්බන්තසමයං සත්ථිසතෙන හනථා'ති. තමෙන පුබ්බන්තසමයං සත්ථිසතෙන හනෙය්‍යං. අථ රාජා මජ්ඣන්තිකසමයං ඵචං වදෙය්‍ය: 'අමො, කථං සො පුරිසො'ති? 'තථෙච දෙව ජීවතී'ති. තමෙන රාජා ඵචං වදෙය්‍ය: 'ගච්ඡථ, හො, තං පුරිසං මජ්ඣන්තිකසමයං සත්ථිසතෙන හනථා'ති. තමෙන මජ්ඣන්තිකසමයං සත්ථිසතෙන හනෙය්‍යං. අථ රාජා සායන්තසමයං ඵචං වදෙය්‍ය: 'අමො, කථං සො පුරිසො'ති? 'තථෙච දෙව ජීවතී'ති, තමෙන රාජා ඵචං වදෙය්‍ය: 'ගච්ඡථ හො, තං පුරිසං සායන්තසමයං සත්ථිසතෙන හනථා'ති. තමෙන සායන්තසමයං සත්ථිසතෙන හනෙය්‍යං. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො තිහි සත්ථිසතෙහි හඤ්ඤමානො තතො නිදනං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදියෙථා'ති?

ඵක්ඛාපි භනෙන, සත්ථියා හඤ්ඤමානො පුරිසො තතො නිදනං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදියෙථ. කො පන වාදෙ තිහි සත්ථිසතෙහිති.

අථ ඛො භගවා පරිත්තං පාණීමත්තං පාසාණං ගහෙතා භික්ඛු අමනෙතසි: 'තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, කතමො නු ඛො මහන්තතරෙ, යො වායං මයා පරිත්තො පාණීමත්තො පාසාණො ගහිතො, යො ච හිමවා පබ්බතරුජා'ති?

අප්පමත්තො ඛො අයං භනෙන, භගවතා පරිත්තො පාණීමත්තො පාසාණො ගහිතො, හිමවන්තං පබ්බතරුජානං උපනිධාය සඞ්ඛමපි න උපෙති, කලහාගමපි න උපෙති, උපනිධිමපි³ න උපෙතී'ති.

ඵචමෙච ඛො භික්ඛවෙ, යං සො පුරිසො තිහි සත්ථිසතෙහි හඤ්ඤමානො තතො නිදනං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙතී. තං නෙරසිකස්ස දුක්ඛස්ස⁴ උපනිධාය සඞ්ඛමපි න උපෙති. කලහාගමපි න උපෙති. උපනිධිමපි න උපෙති.

1. නිරයමෙව තං - මජ්ඣං. 2. උපමාහිපි - සීඝ්‍ර.
3. උපනිධිමපි - මජ්ඣං, ස්‍යා. * "සක්කා පන භනෙන" අට්ඨකථායං.
4. { නිරයකස්ස දුක්ඛස්ස - මජ්ඣං.
{ නෙරසිකස්ස - PTS.

තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා පඤ්චවිධබ්බතං නාම කාරණං¹ කරෙන්නති : තතනං අයොඛිලං හන්ථෙ ගමෙන්නති. තතනං අයොඛිලං දුතියෙ හන්ථෙ ගමෙන්නති. තතනං අයොඛිලං පාදෙ ගමෙන්නති. තතනං අයොඛිලං දුතියෙ පාදෙ ගමෙන්නති. තතනං අයොඛිලං මජ්ඣෙක උරඝමං ගමෙන්නති. සො තන්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරෙති, යාච න නං පාපං කම්මං බ්බන්නීහොති.

තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා සංවෙසෙත්තා² කුරාරීභි තච්ඡන්නති. සො තන්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරෙති, යාච න නං පාපං කම්මං බ්බන්නීහොති.

තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා උද්ධපාදං³ අධොසිරං ගහෙත්තා⁴ වාසිභි තච්ඡන්නති සො තන්ථ -පෙ- යාච න නං පාපං කම්මං බ්බන්නීහොති.

තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා රථෙ සොජෙත්තා ආදිත්තාය පඨවියා සමපජ්ජිතාය සජොතිභුතාය සාරෙන්නපි පච්චාසාරෙන්නපි. සො තන්ථ -පෙ- යාච න නං පාපං කම්මං බ්බන්නීහොති.

තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා මහන්තං අධිගාරපබ්බතං ආදිත්තං සමපජ්ජිතං සජොතිභුතං ආරෙපෙන්නපි ඕරෙපෙන්නපි. සො තන්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරෙති. යාච න නං පාපං කම්මං බ්බන්නීහොති.

තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා උද්ධපාදං අධොසිරං ගහෙත්තා තත්තාය ලොභකුමහියා පක්ඛිපනති ආදිත්තාය සමපජ්ජිතාය සජොතිභුතාය. සො තන්ථ ඵෙණ්ණද්දෙහකං පච්චති. සො තන්ථ ඵෙණ්ණද්දෙහකං පච්චමානො සකිම්පි උද්ධං ගච්ඡති. සකිම්පි අධො ගච්ඡති. සකිම්පි තීරිසං ගච්ඡති. සො තන්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරෙති යාච න නං පාපං කම්මං බ්බන්නීහොති.

තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා මහානිරයෙ පක්ඛිපනති. සො බො පන භික්ඛවෙ, මහානිරයො.

චතුක්කණේණ චතුඤ්ඤාචාරෙ විහත්තො භාගසො මිහො,
අයොපාකාරපරිගන්තො අයසා පච්ඤජ්ඣො.

තස්ස අයොමයා භුමි ජලිතා තෙජසා සුතා,
සමන්තා යොජනසතං ඵරිත්තා තීට්ඨති සබ්බදා.

අනෙකපරිසාරෙණපි බො අහං භික්ඛවෙ, නිරයකථං කථෙය්‍යං, යාචඤ්ඤිදං භික්ඛවෙ, න සුකරං⁵ අකතානෙන පාපුණ්ණිකුං යාච දුක්ඛා තීරයාති.

1. කම්මකාරණං - මජ්ඣං, සිඡු.
2. සංවෙසෙත්තා - ස්‍යා.
3. උද්ධං පාදං - ස්‍යා.
4. ධජෙත්තා - PTS.
5. සුකරා - මජ්ඣං, සිඡු.

සතභි භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො තිණ්හකකා. තෙ අලලානිපි තිණානි සුකකානිපි තිණානි දනභුලෙලගකං බාදනති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො තිණ්හකකා, අස්සා ගොණො ගුභා අජා මීගා, යෙ වා පනඤ්ඤපි කෙච්චි තිරව්ජානගතො පාණො තිණ්හකකා. ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො ඉධි පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධි පාපානි කම්මානි කරිනිා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති යෙ තෙ සත්තා තිණ්හකකා.

සතභි භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො ගුඵභකකා, තෙ දුරතොව ගුඵගකිං ඝාගිනිා ධාවනති : 'එත්ථ භුඤ්ජියාම, එත්ථ භුඤ්ජියාමා'ති. සෙය්‍යථාපි නාම බ්‍රාහ්මණො ආහුතිගකෙභි ධාවනති : 'එත්ථ භුඤ්ජියාම, එත්ථ භුඤ්ජියාමා'ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සතභි තිරව්ජානගතො පාණො ගුඵභකකා, තෙ දුරතොව ගුඵගකිං ඝාගිනිා ධාවනති : එත්ථ භුඤ්ජියාම, එත්ථ භුඤ්ජියාමාති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො ගුඵභකකා : කුකකුටා සුකර් සොණො සිගාලා, යෙ වා පනඤ්ඤපි කෙච්චි තිරව්ජානගතො පාණො ගුඵභකකා. ස ඛො සො භික්ඛවෙ බාලො ඉධි පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධි පාපානි කම්මානි කරිනිා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති යෙ තෙ සත්තා ගුඵභකකා.

සතභි භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො අකිකාරෙ ජායනති අකිකාරෙ ජායනති අකිකාරෙ මීයනති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො අකිකාරෙ ජායනති අකිකාරෙ ජායනති අකිකාරෙ මීයනති : කීටා පුලුවා ගණ්ඨුපාදා, යෙ වා පනඤ්ඤපි කෙච්චි තිරව්ජානගතො පාණො අකිකාරෙ ජායනති අකිකාරෙ ජායනති අකිකාරෙ මීයනති. ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධි පාපානි කම්මානි කරිනිා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති, යෙ තෙ සත්තා අකිකාරෙ ජායනති අකිකාරෙ ජායනති අකිකාරෙ මීයනති.

සතභි භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො උදකස්මිං ජායනති උදකස්මිං ජායනති උදකස්මිං මීයනති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො උදකස්මිං ජායනති උදකස්මිං ජායනති උදකස්මිං මීයනති : මච්ඡා කච්ඡපා සුංසුමාරා¹ යෙ වා පනඤ්ඤපි කෙච්චි තිරව්ජානගතො පාණො උදකස්මිං ජායනති උදකස්මිං ජායනති උදකස්මිං මීයනති. ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො ඉධි පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධි පාපානි කම්මානි කරිනිා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති, යෙ තෙ සත්තා උදකස්මිං ජායනති උදකස්මිං ජායනති උදකස්මිං මීයනති.

සතභි භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො අසුචියම් ජායනති අසුචියම් ජායනති අසුචියම් මීයනති කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො අසුචියම් ජායනති අසුචියම් ජායනති අසුචියම් මීයනති : යෙ තෙ භික්ඛවෙ සත්තා පුතිමච්චෙච්ච වා ජායනති පුතිමච්චෙච්ච වා ජායනති පුතිමච්චෙච්ච වා මීයනති. පුතිකුණ්ඨපෙ වා-පෙ-පුතිකුමාසෙ වා-පෙ-චන්දනිකාය වා-පෙ-මිලිගලෙ වා ජායනති-පෙ-ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො ඉධි පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධි පාපානි කම්මානි කරිනිා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සභව්‍යතං උපපජ්ජති යෙ තෙ සත්තා අසුචියම් ජායනති අසුචියම් ජායනති අසුචියම් මීයනති.

1. හජී අස්සා - මජ්ඣං.
2. සුසුමාර - මජ්ඣං.

අනෙකපරිදායෙනපි ඛො අහං භික්ඛවෙ, තීරව්ඡානසොතිකථං කථෙය්‍යං, යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ, න සුතරං අකඛානෙන පාපුණ්ණුං යාව දුක්ඛා තීරව්ඡානසොතිති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො එකව්ඡික්ඛලං යුගං මහාසමුද්දෙ පක්ඛිපෙය්‍ය, තමෙන. පුර්ඤ්චිමො වානො පච්ඡිමෙන සංභරෙය්‍ය. පච්ඡිමො වානො පුර්ඤ්චිමෙන සංභරෙය්‍ය. උත්තරෙ වානො දක්ඛිණෙන සංභරෙය්‍ය දක්ඛිණො වානො උත්තරෙන සංභරෙය්‍ය. තත්‍රාස්ස කාණ්ණව්ඡපො, සො වස්සසතස්ස වස්සසතස්ස අව්චයෙන සතිං උමුච්ඡෙය්‍ය. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො කාණො කච්ඡපො අමුසමිං එකව්ඡික්ඛලෙ යුගෙ ගිවං පචෙසෙය්‍යාති?

යදි නු න¹ භනෙත, කදචි කරහචි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අව්චයෙනාති.

ධිප්පතරං ඛො සො භික්ඛවෙ, කාණො කච්ඡපො අමුසමිං එකව්ඡික්ඛලෙ යුගෙ ගිවං පචෙසෙය්‍ය. අනො දුල්ලභතර්භං භික්ඛවෙ මනුස්සත්තං වදුමි සතිං විනිපාතගතෙන බාලෙන. තං කිස්ස හෙතු : න හෙත්ථ භික්ඛවෙ, අපී ඛම්මවරියා සම්මවරියා කුසලකිරියා පුඤ්ඤාකිරියා, අඤ්ඤාමඤ්ඤාබාදිකා එත්ථ භික්ඛවෙ, වත්තති දුබ්බලබාදිකා.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො සචෙ කදචි කරහචි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අව්චයෙන මනුස්සත්තං ආගච්ඡති. යාති තාති නිවකුලාති : වණ්ඩාලකුලං වා නෙසාදකුලං වා වෙණකුලං² වා රථකාරකුලං වා පුකකුසකුලං වා තථාරූපෙ කුලෙ පච්චාජායති දමිඤ්ඤෙ අප්පත්තපානභොජනෙ කසිර-චූතතිකෙ, යත්ථ කසිරෙන භාසව්ඡාදෙ ලබ්භති. සො ච හොති දුබ්බණ්ණො දුඤ්ඤාසිකො ඕකොචිමකො බච්චාබාධො, කාණො වා කුණී වා බුජෙය්‍ය වා පකඛහතො වා, න ලාභී අත්තස්ස පානස්ස වත්ථස්ස යානස්ස මාලාගකිච්චලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන දුච්චරිතං වරති වාචාය දුච්චරිතං වරති මනසා දුච්චරිතං වරති. සො කායෙන දුච්චරිතං වරිත්වා වාචාය දුච්චරිතං වරිත්වා මනසා දුච්චරිතං වරිත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අකඛබුත්තො පථමෙනෙව කලීඤ්ඤෙන පුත්තවපි ජියෙථ දුරවපි ජියෙථ සබ්බං සාපතෙය්‍යවපි ජියෙථ උත්තරවපි අනුබ්ඛං³ නීගචෙජ්ජය්‍ය. අප්පමත්තකො සො භික්ඛවෙ, කලීඤ්ඤාසො යං සො අකඛබුත්තො පථමෙනෙව කලීඤ්ඤෙන පුත්තවපි ජියෙථ දුරවපි ජියෙථ සබ්බං සාපතෙය්‍යවපි ජියෙථ උත්තරවපි අනුබ්ඛං නීගචෙජ්ජය්‍ය. අථ ඛො අයමෙව තතො ඕභත්තතරෙ කලීඤ්ඤාසො: යං සො බාලො කායෙන දුච්චරිතං වරිත්වා වාචාය දුච්චරිතං වරිත්වා මනසා දුච්චරිතං වරිත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. අයවපි භික්ඛවෙ කෙචලපරිපුර්⁴ බාලභුමිති.

1. යදි පන - මජ්ඣං, පි.මු. 3. අනුබ්ඛං - ස්‍යා. 2. වෙකුකුලං - ස්‍යා 4. කෙචලං පරිපුර් - මජ්ඣං.

භ ඛො සො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො කායෙන සුවරිතං වරිනො වාචාය සුවරිතං වරිනො මනසා සුවරිතං වරිනො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුභතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති. යං ඛො තං භික්ඛවෙ, භමමා වදමානො වදෙය්‍ය 'එකන්තං ඉට්ඨං එකන්තං කන්තං එකන්තං මනාප'න්ති. සංඝමෙව තං භමමා වදමානො වදෙය්‍ය 'එකන්තං ඉට්ඨං එකන්තං කන්තං එකන්තං මනාප'න්ති. යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ, උපමාපි න සුකරා යාවසුඛා සංඝාති.

එවං වුත්තෙ අඤ්ඤතරෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : සකකා, පන භන්තෙ, උපමං කාතු'න්ති ?

'සකකා භික්ඛු'ති භගවා අවොච. 'සෙය්‍යථාපි භික්ඛු¹, රාජා වකකවන්තී සන්තති රතනෙති සමන්තාගතො චතුභි ව ඉද්ධිති, තතො නිදුනං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. කතමෙති සන්තති :

ඉධ භික්ඛු රඤ්ඤෙද ඛතතියස්ස මුඛාවසින්නස්ස තදසුපොසථෙ පණ්ණරසෙ සිසං නභාතස්ස උපොසපිකස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස දිබ්බං වකකරතනං පාතුභවතී සභස්සාරං සනෙමිකං සනාභිකං සබ්බාකාර-පරිපුරං. තං දිසවාන රඤ්ඤෙද ඛතතියස්ස මුඛාවසින්නස්ස එවං හොති : 'සුතං ඛො පන මෙතං : යස්ස රඤ්ඤෙද ඛතතියස්ස මුඛාවසින්නස්ස තදසුපොසථෙ පණ්ණරසෙ සිසං නභාතස්ස උපොසපිකස්ස උපරිපාසාද-වරගතස්ස දිබ්බං වකකරතනං පාතුභවතී සභස්සාරං සනෙමිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපුරං, සො හොති රාජා වකකවන්තී. අස්සං ඩු ඛො අභං රාජා වකකවන්තී'ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, රාජා ඛන්තියො මුඛාවසින්නො උට්ඨායාසනා² වාමෙන හන්තෙ භික්ඛාරං³ ගහෙතො දකඛිණෙන හන්තෙ වකකරතනං අබ්භුකිරිති⁴, 'පච්චතතු භවං වකකරතනං, අභිවිජ්ජනාතු භවං වකක-රතන'න්ති. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, වකකරතනං පුරන්ධිමං දිසං පච්චතති, අනිදෙව රාජා වකකවන්තී සද්ධිං චතුරඛිතිතියා සෙනාය. යස්මිං ඛො පන භික්ඛවෙ, පදෙසෙ වකකරතනං පතිට්ඨාති. තත්‍ර රාජා වකකවන්තී වාසං උපෙති සද්ධිං චතුරඛිතිතියා සෙනාය.

යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, පුරන්ධිමාය දිසාය පටිරජානො, තෙ රජානං වකකවන්තීං උපසඛකමිනො එවමාභංසු : 'එහි ඛො මහාරජ, සවාගතං මහාරජ, සකන්තෙ මහාරජ, අනුසාස මහාරජා'ති.

රාජා වකකවන්තී එවමාභ : 'පාණො න හන්තබ්බො, අදින්නං නාදුතබ්බං, කාමෙසු මිච්ජා න චරිතබ්බො, මුසා න භාසිතබ්බො, මජ්ජං න පාතබ්බං, යථාභුතඤ්ච භුඤ්ජථා'ති. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, පුරන්ධිමාය දිසාය පටිරජානො, තෙ රඤ්ඤෙද වකකවන්තීස්ස අනුසුතනා⁵ භවන්ති අථ ඛො තං භික්ඛවෙ වකකරතනං පුරන්ධිමසමුද්දං අජෙකාගහෙතො පච්චුතතරිනො දකඛිණං දිසං පච්චතති -පෙ- දකඛිණං සමුද්දං අජෙකාගහෙතො පච්චුතතරිනො පච්චිමං දිසං පච්චතති -පෙ- පච්චිමං සමුද්දං අජෙකාගහෙතො, පච්චුතතරිනො උත්තරං දිසං පච්චතති. අනිදෙව රජා වකකවන්තී සද්ධිං චතුරඛිතිතියා සෙනාය.

1. භික්ඛවෙ - මජ්ඣං.
2. උට්ඨායාසනා - මජ්ඣං නපථි. 3. භික්ඛාරං - ස්‍යා.
4. අබ්භුකිරිති - ස්‍යා. 5. අනුසුතනා - මජ්ඣං, සිමු.

යසමී ඛො පන භික්ඛවෙ, පදෙසෙ වක්ඛරතනං පතිට්ඨාති. තත්ථ රුජා වක්ඛවතී වාසං උපෙති සද්ධිං චතුරඛිනීතියා සෙනාය. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, උත්තරුය දිසාය පටිරුජානො තෙ රුජානං වක්ඛවතීං උපසඛකමිනී: ඵවමාහංසු: 'ඵහි ඛො මහාරුජ, සාගතං මහාරුජ, සකං තෙ මහාරුජ, අනුසාස මහාරුජා'ති.

රුජා වක්ඛවතී ඵවමාහ: 'පාණො න භනතඛො, අදින්නං නාදුතඛො, කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතඛො, මුසා න භාසිතඛො, මජ්ඣං න පාතඛො, යථාභුත්තඤ්ච භුඤ්ජථා'ති. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, උත්තරුය දිසාය පටිරුජානො තෙ රුජොදු වක්ඛවතීංසු අනුසුත්තා භවන්ති.

අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, වක්ඛරතනං සමුද්දපරියන්තං පථවීං අභිච්ඡිනීනා තමෙව රුජධානිං පච්චාගන්තා: රුජොදු වක්ඛවතීංසු අනෙත පුරුචාරෙ අකවාහනං මඤ්ඤෙතිට්ඨති, රුජොදු වක්ඛවතීංසු අනෙතපුරුචාරං උපසොභයමානං. රුජොදු භික්ඛවෙ, වක්ඛවතීංසු ඵචරුපං වක්ඛරතනං පාතුභවති.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රුජොදු වක්ඛවතීංසු භජීරතනං පාතුභවති සබ්බසෙතො සත්තප්පතිට්ඨො: ඉද්ධිමා වෙභාසඛගමො උපොසථො: නාගරුජා. තං දිසාන රුජොදු වක්ඛවතීංසු චිත්තං පසිදති. භද්දකං චත භො භජීයානං, සවෙ දමථං උපෙය්සා'ති. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, භජීරතනං සෙය්සථාපි නාම භද්දෙ භජාජාතීයො දිඝරතනං සුපරි-දනො, ඵචමෙව දමථං උපෙති. භුත්පුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා වක්ඛවතී තමෙව භජීරතනං විමංසමානො පුබ්බනහසමයං අභිරුහිනා සමුද්ද-පරියන්තං පථවීං අනුසංයාසිනා තමෙව රුජධානිං පච්චාගන්තා: පාතරුසං අකාසි. රුජොදු භික්ඛවෙ, වක්ඛවතීංසු ඵචරුපං භජීරතනං පාතුභවති.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රුජොදු වක්ඛවතීංසු අසාරතනං පාතුභවති සබ්බසෙතො කාකසීසො¹ මුඤ්ඤෙතො ඉද්ධිමා වෙභාසඛගමො විලාභකො² අසාරුජා. දිසාන රුජොදු වක්ඛවතීංසු චිත්තං පසිදති: භද්දකං චත භො අසාරානං, සවෙ දමථං උපෙය්සා'ති. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, අසාරතනං සෙය්සථාපි නාම භද්දෙ අසාරාජාතීයො දිඝරතනං සුපරි-දනො, ඵචමෙව දමථං උපෙති. භුත්පුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා වක්ඛවතී තමෙව අසාරතනං විමංසමානො පුබ්බනහසමයං අභිරුහිනා සමුද්ද-පරියන්තං පථවීං අනුසංයාසිනා තමෙව රුජධානිං පච්චාගන්තා: පාතරුසං අකාසි. රුජොදු භික්ඛවෙ, වක්ඛවතීංසු ඵචරුපං අසාරතනං පාතුභවති.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රුජොදු වක්ඛවතීංසු මණීරතනං පාතුභවති සො භොති මණී වෙච්චරියො සුභො ජාතීමා අට්ඨංසො සුපරිකමකතො තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, මණීරතනංසු අභාසමන්තා යොජනං පුට්ඨා භොති. භුත්පුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා වක්ඛවතී තමෙව මණීරතනං විමංසමානො චතුරඛිනීතියං සෙනං සත්තයහිනා මණීං ධජ්ඣං ආරොපෙතා: රත්තකිකාරතිමිසායං පායාසි. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, සමන්තා ගාමා අභෙසුං, තෙ තෙතොභාසෙන කම්මතො පයොජෙසුං දිවාති මඤ්ඤ-මානා. රුජොදු භික්ඛවෙ, වක්ඛවතීංසු ඵචරුපං මණීරතනං පාතුභවති.

1. උපොසථොනාම - සිමු.
2. කාලසියො - මජ්ඣං.
3. විලාභකානාම - සිමු.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රඤ්ඤෙඤ්ඤ චක්ඛවතතීඤ්ඤ ඉඤ්ඤිරතනං පාතුභවතී අභිරුපා දඤ්ඤතීඤ්ඤ පාතාදිකා පරමාය චණ්ණපොකඛරතාය සමන්තාගතො නාතිදිඝා නාතිරඤ්ඤා නාතිකිසා නාතිපුලා නාතිකාලී¹ නාචොදාදතා අතික්ඛනතා මානුසං චණ්ණං අපානතා දිබ්බං චණ්ණං. තඤ්ඤ ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ඤිරතනඤ්ඤ ඵචරුපො කායසම්ඵඤ්ඤො ගොති: සෙය්‍යඵාපි නාමි තුලපිටුනො චා කප්පාසපිටුනො චා තඤ්ඤ ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ඤිරතනඤ්ඤ සීතෙ උණහාති ගතතාති ගොනතී. උණෙහ සීතාති ගතතාති ගොනතී. තඤ්ඤ ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ඤිරතනඤ්ඤ කායතො චන්දනගඤ්ඤො වායතී. මුලනො උපාලගඤ්ඤො වායතී. තං ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ඤිරතනං රඤ්ඤෙඤ්ඤ චක්ඛවතතීඤ්ඤ පුබ්බුට්ඨාසිනී ගොති පච්ඡාතිපාතිනී කිංකාරපචීඤ්ඤාපිනී මනාපචාරිනී පියවාදිනී. තං ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ඤිරතනං රුජානං චක්ඛවතතී මනසාපි නො අතිචරතී, කුතො පන කායෙන. රඤ්ඤෙඤ්ඤ භික්ඛවෙ, චක්ඛවතතීඤ්ඤ ඵචරුපං ඉඤ්ඤිරතනං පාතුභවතී.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රඤ්ඤෙඤ්ඤ චක්ඛවතතීඤ්ඤ ගහපතිරතනං පාතුභවතී. තඤ්ඤ කම්මවිපාකජං දිබ්බං චක්ඛුං පාතුභවතී, යෙන තිඨං පඤ්ඤාති සඤ්ඤාමිකම්මපි අඤ්ඤාමිකම්මපි. සො රුජානං චක්ඛවතතී. උපසඛක්ඛමිත්වා ඵචමාහ: අපොඤ්ඤකෙකා නිං දෙව ගොති. අහං තෙ ධනෙන ධනකරණීයං කරිසාමි²ති. භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවතතී තමෙව ගහපතිරතනං විමංසමානො නාවං අභිරුභිත්වා මජ්ඣෙගඛාය නදීයා සොතං මහභෙත්වා ගහපතිරතනං ඵතදවොච: අන්තො මෙ ගහපතී භිරඤ්ඤසුචණ්ණනා³ති. තෙන හි මහාරුජ ඵකං තීරං නාවා උපෙනු⁴ති. ඉධෙව මෙ ගහපතී, අන්තො භිරඤ්ඤසුචණ්ණනා³ති. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, ගහපතිරතනං උගොති හන්තෙහි උදකෙ මමසිත්වා පුරං භිරඤ්ඤසුචණ්ණඤ්ඤ කුමහිං උඤ්ඤිරත්වා රුජානං චක්ඛවතතී. ඵචමාහ: අලං ඵතතාවතා මහාරුජ, කතං ඵතතාවතා මහාරුජ, පුජ්තං ඵතතාවතා මහාරුජ⁴ති. රුජා චක්ඛවතතී ඵචමාහ: අලං ඵතතාවතා ගහපතී, කතං ඵතතාවතා ගහපතී, පුජ්තං ඵතතාවතා ගහපතී⁴ති. රඤ්ඤෙඤ්ඤ භික්ඛවෙ, චක්ඛවතතීඤ්ඤ ඵචරුපං ගහපතිරතනං පාතුභවතී.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රඤ්ඤෙඤ්ඤ චක්ඛවතතීඤ්ඤ පරිනායකරතනං පාතුභවතී. පණ්ණිතො ව්‍යන්තො මෙධාපි පච්චාලො රුජානං චක්ඛවතතී. උපට්ඨාපෙනබ්බං³ උපට්ඨාපෙනුං⁴ අපයාපෙනබ්බං අපයාපෙනුං. ධපෙනබ්බං ධපෙනුං. සො රුජානං චක්ඛවතතී. උපසඛක්ඛමිත්වා ඵචමාහ: අපොඤ්ඤකෙකා නිං දෙව ගොති, අහං අනුනාසිඤ්ඤාමි²ති. රඤ්ඤෙඤ්ඤ භික්ඛවෙ, චක්ඛවතතීඤ්ඤ ඵචරුපං පරිනායකරතනං පාතුභවතී.

රුජා භික්ඛවෙ, චක්ඛවතතී ඉමෙහි සතතති රතනෙහි සමන්තාගතො ගොති.

කතමාහි චතුහි ඉද්ධිහි :

ඉධ භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවතතී අභිරුපො ගොති දඤ්ඤතීඤ්ඤ පාතාදිකො පරමාය චණ්ණපොකඛරතාය සමන්තාගතො අතිවිඤ්ඤෙහි මනුඤ්ඤෙහි. රුජා භික්ඛවෙ, චක්ඛවතතී ඉමාය පඨමාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො ගොති.

1. නාතිකාලීකා - මජ්ඣං, ස්‍යා. 3 උපයාපෙනබ්බං - සීලු, මජ්ඣං.
 2. ඵතදවොච - සීලු, මජ්ඣං. 4. උපයාපෙනුං - සීලු, මජ්ඣං.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවන්ති දිඝාසුකො හොති විරට්ඨිතිකො අතිවිඨ අඤ්ඤාහි මනුසොහි. රුජා භික්ඛවෙ, චක්ඛවන්ති ඉමාය උච්චාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො හොති.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවන්ති අප්පාඛාධො හොති අප්පාඛධො සමචෙපාකිතියා ගහණියා සමන්තාගතො නාතීසීනාය නාච්චුණ්භාය අතිවිඨ අඤ්ඤාහි මනුසොහි. රුජා භික්ඛවෙ, චක්ඛවන්ති ඉමාය තතියාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො හොති.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවන්ති බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං පියො හොති මනාපො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පිතා පුත්තානං පියො හොති මනාපො, ඵලමෙව ඛො භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවන්ති, බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකානං පියො හොති මනාපො. රඤ්ඤාපි භික්ඛවෙ, චක්ඛවන්තීසු බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා හොන්ති මනාපා. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පිතු පුත්තා පියා හොන්ති මනාපා. ඵලමෙව ඛො භික්ඛවෙ, රඤ්ඤාපි චක්ඛවන්තීසු බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා හොන්ති මනාපා. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවන්ති චතුරඛිනිතියා සෙනාය උය්‍යානභූමිං නිග්ගාසී. අථ ඛො භික්ඛවෙ, බ්‍රාහ්මණගහපතිකා රුජානං චක්ඛවන්තිං උපසංඝ-මිනා ඵලමාහංසු : ‘අතරමානො දෙව, යාහි, යථා තං මයං විරතරං පසොය්‍යාමා’ති. රුජාපි භික්ඛවෙ, චක්ඛවන්ති සාරපිං ආමනොසි : ‘අතරමානො සාරපි, පෙසෙහි යථා මං බ්‍රාහ්මණගහපතිකා විරතරං පසොය්‍යා’ති. රුජා භික්ඛවෙ, චක්ඛවන්ති ඉමාය චතුර්භාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො හොති.

රුජා භික්ඛවෙ, චක්ඛවන්ති ඉමාහි චතුහි ඉද්ධිහි සමන්තාගතො හොති.

තං කීං මඤ්ඤථ, භික්ඛවෙ, අපි නු ඛො රුජා චක්ඛවන්ති ඉමෙහි සත්තහි රතනෙහි සමන්තාගතො ඉමාහි චතුහි ච ඉද්ධිහි, තතො නිදනං සුඛං සොමනස්සං පටිසංචෙදියෙථාති.

ඵකමෙකෙනාපි තෙන භනෙත, රතනෙන සමන්තාගතො රුජා චක්ඛවන්ති තතො නිදනං සුඛං සොමනස්සං පටිසංචෙදියෙථ. කො පන වාදෙ සත්තහි රතනෙහි චතුහි ච ඉද්ධිහිති.

අථ ඛො භගවා පරිත්තං පාණීමත්තං පාසාණං ගහෙති, භික්ඛු ආමනොසි : ‘තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, කතමො නු ඛො මහත්තතරො : යො වායං මයා පටිත්තො, පාණීමත්තො, පාසාණො ගහිතො, යො ච හිමමා පබ්බතරුජාති.

අප්පමත්තකො අයං භනෙත, භගවතා පටිත්තො, පාණීමත්තො, පාසාණො ගහිතො හිමවත්තං පබ්බතරුජානං උපනිධාය සඬ්ඛමි න උපෙති, කලහාගමි න උපෙති, උපනිධිමි න උපෙති.

ඵලමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යං රුජා චක්ඛවන්ති සත්තහි රතනෙහි චතුහි ච ඉද්ධිහි සමන්තාගතො තතො නිදනං සුඛං සොමනස්සං පටිසංචෙදෙති. තං දිබ්බස්ස සුඛස්ස උපනිධාය සඬ්ඛමි න උපෙති, කලහාගමි න උපෙති, උපනිධිමි න උපෙති.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො සචෙ කදපි කරහපි දිඝස්ස අඤ්ඤො අච්චයෙන මනුස්සතනං ආගච්ඡති. යාති තාති උච්චාකුලාති ඛතතියමභාසාලකුලං වා චුභමණ්මභාසාලකුලං වා ගගපතීමභාසාලකුලං වා, තථාරූපෙ කුලෙ පච්චාජායති අසේසි මහඥනෙ මහාභොගෙ පසුතජාතරූපරජනෙ පසුතච්ඡතනුපකරණේ පසුතධනධඤ්ඤා. තො ච භොති අභිරූපො දස්සනීයො පාසාදිකො පරමාය චණ්ණපොකකරතාය සමන්තාගතො. ලාභී අත්තස්ස පානස්ස චන්දස්ස යානස්ස මාලාගකි විලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන සුවරිතං චරති, වාචාය සුවරිතං චරති, මනසා සුවරිතං චරති. සො කායෙන සුවරිතං චරිතා වාචාය සුවරිතං චරිතා මනසා සුවරිතං චරිතා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සෙයථ්‍යාපි භික්ඛවෙ, අකකිඤ්ඤො පඨමෙනෙව කට්ඨගහෙන මහන්තං භොගකකිං අභිගච්ඡෙය්‍ය, අපමන්තකො සො භික්ඛවෙ, කට්ඨගහො, යං සො අකකිඤ්ඤො පඨමෙනෙව කට්ඨගහෙන මහන්තං භොගකකිං අභිගච්ඡෙය්‍ය. අථ ඛො අයමෙච තතො මහන්තතරේ කට්ඨගහො, යං සො පණ්ඩිතො කායෙන සුවරිතං චරිතා වාචාය සුවරිතං චරිතා මනසා සුවරිතං චරිතා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. අයං භික්ඛවෙ කෙචලපරිපුරු පණ්ඩිතගුමීති.

ඉදමචොච භගවා අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

බාලපණ්ඩිතසුතනං නමමං.

3. 3. 10

දෙවදුන් සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවච්චියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසොසාසුං. භගවා එතදවොච :

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, දො අගාරා සඤ්චාරා, තත්ච චික්ඛුමා පුරිසො මජ්ඣෙඛි සීතො පසොය්‍ය මනුසොස ගෙහං පවිසනෙතපි නික්ඛමනෙතපි, අනුසඤ්චරනෙතපි අනුච්චරනෙතපි. එවමෙව ඛො අහං භික්ඛවෙ, දිබ්බෙන චික්ඛුහා විසුඤ්චෙන අභික්ඛනනමානුසකෙන සනෙත පසාමි චචමානෙ උපපජ්ජමානෙ සීතෙ පඤ්චෙ සුචණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුක්ඛතෙ යථා කම්මුපගෙ සනෙත පජානාමි.

ඉමෙ චත භොනෙතා සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්තාගතා චචිසුචරිතෙන සමන්තාගතා මනොසුචරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං අනුපචාදකා සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකම්මසමාදනා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපන්නා. ඉමෙ චා පන භොනෙතා සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්තාගතා චචිසුචරිතෙන සමන්තාගතා මනොසුචරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං අනුපචාදකා සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකම්මසමාදනා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා මනුසොසු උපපන්නා.

ඉමෙ චත භොනෙතා සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා චචිදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං උපචාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදනා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා පෙතනිවිසයං උපපන්නා. ඉමෙ චා පන භොනෙතා සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා චචිදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං උපචාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදනා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා තීරච්ඡානියොතිං උපපන්නා. ඉමෙ චා පන භොනෙතා සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා චචිදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං උපචාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදනා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුක්ඛතීං විනිපාතං නිරයං උපපන්නාති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා නානාබාහාසු ගහෙතීා යමස්ස රඤ්ඤාදා දසෙසනති 'අයං දෙව, පුරිසො අමතෙතයො අපෙතෙතයො අසාමඤ්ඤාදා අබ්‍රහ්මඤ්ඤාදා න කුලෙජේට්ඨාපචාසී, ඉමස්ස දෙවො දණ්ඨිං පණෙතුති.

තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රාජා පඨමං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤී සමනුගාහති සමනුභාසති: 'අලොහා පුරිස, න නිං අද්දස මනුසොසු පඨමං දෙවදුතං පාතුභුත'නති? සො ඵවමාහ: 'නාද්දසං භනෙත'ති. තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රාජා ඵවමාහ: 'අලොහා පුරිස, න නිං අද්දස මනුසොසු දහරං කුමාරං මන්දං උතතානසෙයසකං සකෙ මුත්තකරිසෙ පලිපත්තං සෙමාන'නති? සො ඵවමාහ: 'අද්දසං භනෙත'ති. තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රාජා ඵවමාහ: 'අලොහා පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං සත්තො මහලලකස්ස න එතදභොසි: 'අහමපි බොමහි ජාතිධම්මො ජාතිං අනතීතො, හන්දහං කලාසාණං කරෙමි කායෙන වාචාය මනසා'ති? සො ඵවමාහ: 'නාසකඛිස්සං භනෙත, පමාදස්සං භනෙත'ති. තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රාජා ඵවමාහ: 'අලොහා පුරිස පමාදවතාය න කලාසාණමකාසි කායෙන වාචාය මනසා. තස්ස නිං අලොහා පුරිස, තථා කරිස්සනති යථා තං පමත්තං. තං බො පන තෙ එතං පාපං කම්මං නෙව මාතරා කතං, න පිතරා කතං, න භාතරා කතං, න භගිනියා කතං, න මිත්තාමචේවහි කතං, න ඤ්ඤිසාලොහිතෙහි කතං, න සමණ්ට්ඨාහමණෙහි කතං, න දෙවතාහි කතං. තයාවෙතං පාපං කම්මං කතං, නිඤ්ඤෙවෙතස්ස විපාකං පපිසංවෙදිස්සයි'ති.

තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රාජා පඨමං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤී සමනුගාහිතො සමනුගාසිතො දුතියං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤී සමනුගාහති සමනුභාසති: 'අලොහා පුරිස, න නිං අද්දස මනුසොසු දුතියං දෙවදුතං පාතුභුතනති? සො ඵවමාහ: 'නාද්දසං භනෙත'ති. තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රාජා ඵවමාහ: 'අලොහා පුරිස, න නිං අද්දස මනුසොසු ඉඤ්ඤිං වා පුරිසං වා ආසිතිකං වා නාච්චිතිකං වා වස්සසතිකං වා ජාතියා ජණණං ගොපානසිවහිකං ගොග්ගං දණ්ඨපරායණං පච්චෙමානං ගච්ඡන්තං ආතුරං ගතයොබ්බනං බණ්ඩදන්තං පලිතකෙසං විලුනං බලිතසිරං වලිතං තීලකාහතගත්ත'නති? සො ඵවමාහ: 'අද්දසං භනෙත'ති. තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රාජා ඵවමාහ: 'අලොහා පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං සත්තො මහලලකස්ස න එතදභොසි: 'අහමපි බොමහි ජරාධම්මො ජරං අනතීතො, හන්දහං කලාසාණං කරෙමි කායෙන වාචාය මනසා'ති? සො ඵවමාහ: 'නාසකඛිස්සං භනෙත, පමාදස්සං භනෙත'ති. තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රාජා ඵවමාහ: 'අලොහා පුරිස, පමාදවතාය න කලාසාණමකාසි කායෙන වාචාය මනසා. තස්ස නිං අලොහා පුරිස, තථා කරිස්සනති යථා තං පමත්තං. තං බො පන තෙ එතං පාපං කම්මං නෙව මාතරා කතං, න පිතරා කතං, න භාතරා කතං, න භගිනියා කතං, න මිත්තාමචේවහි කතං, න ඤ්ඤිසාලොහිතෙහි කතං, න සමණ්ට්ඨාහමණෙහි කතං, න දෙවතාහි කතං, තයාවෙතං පාපං කම්මං කතං, නිඤ්ඤෙව එතස්ස විපාකං පපිසංවෙදිස්සයි'ති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා දුතියං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤානං සමනුගාහිතං සමනුගාසිතං තතියං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤානං සමනුගාහති. සමනුගාසති : අඹො පුරිස, න නිං අරුස, මනුසෙසු තතියං දෙවදුතං පානුභුත'නති. සො ඵවමාහ : 'නාරුසං භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : 'අඹො පුරිස, න නිං අරුස මනුසෙසු ඉභිං වා පුරිසං වා ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාලාගිලානං සකෙ මුත්තකරිසෙ පලිපතනං සෙමානං අඤ්ඤති වුට්ඨාපියමානං අඤ්ඤති සංවෙසිමාන'නති. සො ඵවමාහ : 'අරුසං භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ : 'අඹො පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං සතො මහලුකස්ස න එතදභොසි : 'අභමපි බොමති ව්‍යාධිවමෙම, ව්‍යාධිං අනතිතො, හදුහං කලාසං කරෙමි කායෙන වාචාය මනසා'ති. සො ඵවමාහ : 'නාසක්ඛිස්සං භනෙත, පමාදස්සං භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : 'අඹො පුරිස, පමාදවතාය න කලාසං මකාසි කායෙන වාචාය මනසා. තස්ස නිං අඹො පුරිස, තථා කරිස්සනති යථා තං පමතං. තං බො පන තෙ එතං පාපං කමමං නෙව මාතරු කතං, න පිතරු කතං, න භාතරු කතං, න හගිතියා කතං, න මිත්තාමචෙවති කතං න ඤ්ඤානාලොභිතෙති කතං, න සමණ්ට්ඨාගමණෙති කතං, න දෙවතාහි කතං. තයාවෙතං පාපං කමමං කතං. නිඤ්ඤවෙතස්ස විපාකං පටිසංවෙදිස්සසි'ති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා තතියං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤානං සමනුගාහිතං සමනුගාසිතං වතුථං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤානං සමනුගාහති, සමනුගාසති : 'අඹො පුරිස, න නිං අරුස මනුසෙසු වතුථං දෙවදුතං පානුභුත'නති. සො ඵවමාහ : 'නාරුසං භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : 'අඹො පුරිස, න නිං අරුස මනුසෙසු රුජානො වොරං ආගුචාරිං ගභෙනා විවිධා කමමකාරණා කාරෙනො, කසාතිපි තාලෙනො වෙතෙතතිපි තාලෙනො අධිදණිකෙතිපි තාලෙනො හත්ථමපි ජිඤ්ඤෙනො පාදමපි ජිඤ්ඤෙනො හත්ථපාදමපි ජිඤ්ඤෙනො කණණමපි ජිඤ්ඤෙනො නාසමපි ජිඤ්ඤෙනො කණණනාසමපි ජිඤ්ඤෙනො බලබහථාලිකමපි කරෙතෙනො සබ්බමුණ්ඤිකමපි කරෙතෙනො රුහුමුමමපි කරෙතෙනො ජොතිමාලිකමපි කරෙතෙනො හත්ථපච්චානිකමපි කරෙතෙනො ඵරකවතතිකමපි කරෙතෙනො වීරකවාසිකමපි කරෙතෙනො ඵණෙයාකමපි කරෙතෙනො බලිසමංසිකමපි කරෙතෙනො කහාපණකමපි කරෙතෙනො බාරපතච්චිකමපි කරෙතෙනො පලිසපරිවතතිකමපි කරෙතෙනො පලාලපිඨකමපි කරෙතෙනො තතෙතනපි තෙලෙන මයිඤ්ඤෙනො සුතබෙතිපි බාදපෙනො ජිවනමපි සුලෙ උතතානෙනො අසිනාපි සිසං ජිඤ්ඤෙනො'ති. සො ඵවමාහ : 'අරුසං භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ : 'අඹො පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං සතො මහලුකස්ස න එතදභොසි : 'යෙ කිර භො පාපකානි කමමානි කරෙතති. තෙ දිට්ඨව ධමෙම ඵවරුපා විවිධා කමමකාරණා කරියතති. කිමඛහ පන පරත්. හදුහං කලාසං කරෙමි කායෙන වාචාය මනසා'ති. සො ඵවමාහ : 'නාසක්ඛිස්සං භනෙත, පමාදස්සං භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : 'අඹො පුරිස පමාදවතාය න කලාසං මකාසි. කායෙන වාචාය මනසා, තස්ස නිං අඹො පුරිස, තථා කරිස්සනති යථා තං පමතං. තං බො පන තෙ එතං පාපං කමමං නෙව මාතරු කතං, න පිතරු කතං, න භාතරු කතං, න හගිතියා කතං, න මිත්තාමචෙවති කතං, න ඤ්ඤානාලොභිතෙති කතං, න සමණ්ට්ඨාගමණෙති කතං, න දෙවතාහි කතං. තයාවෙතං පාපං කමමං කතං, නිඤ්ඤවෙතස්ස විපාකං පටිසංවෙදිස්සසි'ති

තමෙන භික්ඛවෙ, නිරුපාලා මහානිරසෙ පකපිපනති. සො ඛො පන භික්ඛවෙ, මහානිරසො:

චතුකකණේණ චතුඤ්ඤා රිහතෙනා භාගසො ඡිතො,
අයොපාකාරපරියතෙනා අයසා පටිකුජ්ජනො.

තස්ස අයොමයා භූමි ජලිතා තෙජසා සුභා,
සමන්තා යොජනසතං ඵරිතා තිට්ඨති සබ්බදා

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, මහානිරසස්ස පුරුජ්ඣමය භිතතියා අවච්චි උට්ඨතිතා පච්ජිමය භිතතියා පටිහඤ්ඤති. පච්ජිමය භිතතියා අවච්චි උට්ඨතිතා පුරුජ්ඣමය භිතතියා පටිහඤ්ඤති. උත්තරුය භිතතියා අවච්චි උට්ඨතිතා දකඤ්ඤාය භිතතියා පටිහඤ්ඤති. දකඤ්ඤාය භිතතියා අවච්චි උට්ඨතිතා උත්තරුය භිතතියා පටිහඤ්ඤති. හෙට්ඨා අවච්චි උට්ඨතිතා උපරි පටිහඤ්ඤති. උපරිතො අවච්චි උට්ඨතිතා හෙට්ඨා පටිහඤ්ඤති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරෙති. යාච න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්තීහොති.

හොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං කදපි කරහපි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අවච්චයෙන තස්ස මහානිරසස්ස පුරුජ්ඣමං ආරං අවාපුරියති¹. සො තත්ථ සිඝෙන ජවෙන ධාවති. තස්ස සිඝෙන ජවෙන ධාවතො ජවිමපි බස්සති, චම්මමපි බස්සති, මංසමපි බස්සති, නහාරුමපි බස්සති. අට්ඨිතිපි සම්පවුපායනති. උබ්බතං තාදිසමෙව හොති. යතො ච ඛො සො භික්ඛවෙ, බහුසම්පතො හොති, අථ තං ආරං පිපීයති². සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරෙති, යාච න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්තීහොති.

හොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං කදපි කරහපි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අවච්චයෙන තස්ස මහානිරසස්ස පච්ජිමං ආරං අවාපුරියති¹ -පෙ-උත්තරං ආරං අවාපුරියති -පෙ- දකඤ්ඤං ආරං අවාපුරියති. සො තත්ථ සිඝෙන ජවෙන ධාවති. තස්ස සිඝෙන ජවෙන ධාවතො ජවිමපි බස්සති, චම්මමපි බස්සති, මංසමපි බස්සති, නහාරුමපි බස්සති. අට්ඨිතිපි සම්පවුපායනති. උබ්බතං තාදිසමෙව හොති. යතො ච ඛො සො භික්ඛවෙ, බහුසම්පතො හොති. අථ නං ආරං පිපීයති². සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරෙති, යාච න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්තීහොති.

හොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං කදපි කරහපි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අවච්චයෙන තස්ස මහානිරසස්ස පුරුජ්ඣමං ආරං අවාපුරියති. සො තත්ථ සිඝෙන ජවෙන ධාවති. තස්ස සිඝෙන ජවෙන ධාවතො ජවිමපි බස්සති, චම්මමපි බස්සති, මංසමපි බස්සති, නහාරුමපි බස්සති. අට්ඨිතිපි සම්පවුපායනති. උබ්බතං තාදිසමෙව හොති. සො තෙන ආරෙන නිකම්භති.

1. අවාපුරියති - PTS.
2. පිපීයති - මජ්ඣ.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, මහානිරයස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහනෙතො ගුඵනිරයො. සො තත්ථ පපතති¹ තස්මිං ඛො පන භික්ඛවෙ, ගුඵනිරයෙ සුච්ඡුඛා පාණා ඡවිං ඡිඤනති. ඡවිං ඡෙඤා වමමං ඡිඤනති වමමං ඡෙඤා මංසං ඡිඤනති මංසං ඡෙඤා නභාරං ඡිඤනති. නභාරං ඡෙඤා අට්ඨිං ඡිඤනති. අට්ඨිං ඡෙඤා අට්ඨිමිඤ්ඤං බාදනති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කමමං බ්‍යන්තීහොති.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, ගුඵනිරයස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහනෙතො කුකකුලනිරයො. සො තත්ථ පපතති¹ සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කමමං බ්‍යන්තීහොති.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, කුකකුලනිරයස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහනතං සිමබ්ලීවනං උඤ්ඨිං² යෝජනමුක්ඛතං සොළඝඛගුලකණ්ටකං ආදිතතං සමපඡ්ඡ්‍රිතං සජෝතිභුතං, තත්ථ ආරෙපෙනතිපි මරෙපෙනතිපි. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කමමං බ්‍යන්තීහොති.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, සිමබ්ලීවනස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහනතං අසිපතතවනං. සො තත්ථ පවිසති තස්ස වාතෙරිතාති පතතාති පතිතාති හත්ථපි ඡිඤනති, පාදපි ඡිඤනති, හත්ථපාදපි ඡිඤනති. කණ්ණපි ඡිඤනති, නාසපි ඡිඤනති, කණ්ණනාසපි ඡිඤනති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කමමං බ්‍යන්තීහොති.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, අසිපතතවනස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහති බාරෙදිකා³ නදී. සො තත්ථ පපතති. සො තත්ථ අනුසොතමපි චුක්ඛති. පච්චිකොතමපි චුක්ඛති. අනුසොතපච්චිකොතමපි චුක්ඛති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කමමං බ්‍යන්තීහොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, තීරයපාලා බම්බිසෙන උඤ්ඨිරිතා ඵලෙ පතිට්ඨාපෙඤා ඵවමාහංසු: 'අමො පුරිස, කිං ඉච්ඡසි'⁴ති. සො ඵවමාහ: ජිහවජිතොසම් හනෙත'⁵ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, තීරයපාලා තනෙනන, අයොසඛකුතා මුඛං විචරිතා ආදිතෙනන සමපඡ්ඡ්‍රිතෙන සජෝතිභුතෙන තතතං ලොහගුලං මුඛෙ පකඨිපනති ආදිතතං සමපඡ්ඡ්‍රිතං සජෝතිභුතං. සො තස්ස⁶ මට්ඨමපි ඛක්ඛති,⁵ මුඛමපි ඛක්ඛති, කණ්ණමපි ඛක්ඛති, උරමපි⁶ ඛක්ඛති, අනතමපි අනතගුණමපි ආදාය අධොභාගා තික්ඛමති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කමමං බ්‍යන්තීහොති.

1. පතති - සිමු, මජ්ඣ. 2. උච්චං - ස්‍යා.
 3. බාරෙදකා - PTS, මජ්ඣ, සිමු. 4. තස්ස - සිමු, PTS.
 5. දහති - මජ්ඣ. 6. උදරමපි - PTS.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා එවමාහංසු: 'අමෙන පුරිස, කිං ඉච්ඡසි'ති. සො එවමාහ: 'පිපාසිතොසමී භනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා තතෙතන අයොසඛකුනා මුඛං විචරිතො ආදිතෙනන සමපජ්ජලිතෙන සජෝතිභුතෙන තතතං තමබලොහං මුඛෙ ආසිඤ්චනති ආදිතතං සමපජ්ජලිතං සජෝතිභුතං. තං තස්ස ඔට්ඨිමපි ඛය්හති, මුඛමපි ඛය්හති, කණ්ණමපි ඛය්හති, උරමපි ඛය්හති. අනතමපි අනතගුණමපි ආදය අධොභාගා නික්ඛමති. සො තත් දුක්ඛා තිපපා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කඤ්ඤති, යාව න තං පාපං කමමං ඛසන්තීභොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා පුත මහානිරසෙ පක්ඛිපනති.

භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, යමස්ස රඤ්ඤෙ ඵතදභොසී: 'යෙ කිර භො ලොකෙ පාපකානි අකුසලානි කමමානි කරොනති, තෙ එචරුපා විවිධා කමමකාරණා කරිධනති. අභොවතාහං මනුස්සන්තං ලභෙය්හං. තථාගතො ච ලොකෙ උපපජ්ජෙය්හ අරහං සමමාසමිබ්බෙඤ්ඤො. තඤ්චාහං භගවන්තං පසිරුපාසෙය්හං, සො ච මෙ භගවා ධම්මං දෙසෙය්හ, තස්ස වාහං භගවතො ධම්මං ආජානෙය්හ'නති.

තං ඛො පන අහං භික්ඛවෙ, නාඤ්ඤස්ස සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සුත්තා වදමි. අපි ච යදෙව මෙ සාමං ඤ්ඤතං, සාමං දිට්ඨං, සාමං විදිතං තමෙවමාහං වදමිති.

ඉදමිචොච භගවා, ඉදං චනි: සුගතො අථාපරං ඵතදචොච සත්ථා:

චොදිතා දෙවදුතෙහි යෙ පමජ්ජනති මානවා,
තෙ දීඝරතතං සොචනති භිනකාසුපගා නරා.

යෙ ච ඛො දෙවදුතෙහි සනෙතා සපජුරිසා ඉඛ,
චොදිතා නපමජ්ජනති අරිධමමෙ කුදුචතං.

උපාදනෙ භයං දිස්වා ජාතිමරණ සමිහවෙ,
අනුපාද විමුච්චනති ජාතිමරණසඛියෙ.

තෙ බෙමපත්තා¹ සුඛිනො දිට්ඨධම්මාභිනිබ්බුතා,
සබ්බවෙරහයානිතා සබ්බදුක්ඛං උපච්චගුනති.

දෙවදුතසුතං දසමං.

සුඤ්ඤනවගොයා තනියො.

තස්ස වගගස්ස උදනං.

ද්විධා ච සුඤ්ඤතා භොති - අබ්භුගධම්ම බාහුලං,
අචිරවත භූමිජ නාමො - අනුරුඤ්ඤිපක්ඛිලෙසං
බාලපණ්ණිතො දෙවදුතඤ්ච තෙ දසාති.

1. බෙමපත්තා - පිඬු, PTS.

4 විභවගවගො

3. 4. 1

භද්දෙකරතන සුතනං

ඵචං මේ සුතං : ඵනං සමයං භගව්‍යා සාවඤ්චියං විහරතී ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමේ. තත්‍ර ඛො භගව්‍යා භික්ඛු ආමනෙතසි 'භික්ඛවො'ති. 'භද්දෙන'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චිකොසුං. භගව්‍යා ඵතදවොච :

භද්දෙකරතනස්ස වො භික්ඛවෙ, උද්දෙසඤ්ච විභවඤ්ච දෙසිස්සාමි. තං සුණාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමිති.

ඵචං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චිකොසුං. භගව්‍යා ඵතදවොච :

අතීතං නාඤ්චගමෙය්‍ය නපපටිකඛේඛි අනාගතං,
සදතීතං පභීතං තං අපත්තඤ්ච අනාගතං.

පච්චුප්පත්තඤ්ච යො ධම්මං තත්ථ තත්ථ විපස්සති,
අසංහිරං අසඛඤ්චයං තං විද්ධා මනුච්චුභයෙ.

අජේච කිච්චං ආතප්පං කො ජඤ්ඤ මරණං සුවෙ,
න භී නො සඛරං තෙන මහාසෙතෙන මච්චුනා.

ඵචං විහාරිං ආතාපිං අභොරත්තමතජ්ඣං,
තං වෙ භද්දෙකරතෙනාති සනෙතා ආචික්ඛතෙ මුතීති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අතීතං අඤ්චගමෙති : ඵචංරූපො අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං සමඤ්චානෙති. ඵචංවෙදනො අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං සමඤ්චානෙති. ඵචංසඤ්ඤඤ අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං සමඤ්චානෙති. ඵචංසඛ්ඛාරො අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං සමඤ්චානෙති. ඵචංවිඤ්ඤඤඤො අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං සමඤ්චානෙති. ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, අතීතං අඤ්චගමෙති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අතීතං නාඤ්චගමෙති : ඵචංරූපො අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං න සමඤ්චානෙති. ඵචංවෙදනො අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං න සමඤ්චානෙති. ඵචංසඤ්ඤඤ අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං න සමඤ්චානෙති. ඵචංසඛ්ඛාරො අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං න සමඤ්චානෙති. ඵචංවිඤ්ඤඤඤො අභොසිං අතීතමඤ්චානනති තත්ථ නජ්ඣිං න සමඤ්චානෙති. ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, අතීතං අඤ්චගමෙති.

කථකුච භික්ඛවෙ, අනාගතං පටිකඛිති: ඵලං රූපො සියං අනාගතමධානනති තත් නන්දිං සමනානෙනි. ඵලං වේදනො සියං අනාගතමධානනති තත් නන්දිං සමනානෙනි. ඵලං සංකෘතං සියං අනාගතමධානනති තත් නන්දිං සමනානෙනි. ඵලං සංකෘතං සියං අනාගතමධානනති තත් නන්දිං සමනානෙනි. ඵලං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමධානනති තත් නන්දිං සමනානෙනි. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, අනාගතං පටිකඛිති.

කථකුච භික්ඛවෙ, අනාගතං නපටිකඛිති: ඵලං රූපො සියං අනාගතමධානනති තත් නන්දිං න සමනානෙනි. ඵලං වේදනො සියං -පෙ- ඵලං සංකෘතං සියං -පෙ-. ඵලං සංකෘතං සියං -පෙ-. ඵලං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමධානනති තත් නන්දිං න සමනානෙනි. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, අනාගතං නපටිකඛිති.

කථකුච භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙහසු සංගීරති: ඉධ භික්ඛවෙ අසුභවා පුච්ඡන්තො අරියානං අදසාචි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අචිතීතො සප්පරිසානං අදසාචි සප්පරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ අචිතීතො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං. වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති, වේදනාචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා වේදනං, වේදනාස වා අත්තානං. සංකෘතං අත්තතො සමනුපස්සති, සංකෘතචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා සංකෘතං, සංකෘතං වා අත්තානං. සංකෘතං අත්තතො සමනුපස්සති, සංකෘතචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා සංකෘතං, සංකෘතං වා අත්තානං. විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙහසු සංගීරති.

කථකුච භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙහසු න සංගීරති: ඉධ භික්ඛවෙ සුභවා අරියසාවකො අරියානං දසාචි අරියධම්මස්ස කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුචිතීතො සප්පරිසානං දසාචි සප්පරිසධම්මස්ස කොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීතො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති. න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං, න වේදනං -පෙ- න සංකෘතං -පෙ-. න සංකෘතං -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙහසු න සංගීරති.

අතීතං නානාගමෙස නපටිකඛිති අනාගතං,
සදතීතං පභීතං තං අප්පත්තකුච අනාගතං.

පච්චුප්පනකුච යො ධම්මං තත් තත් විපස්සති,
අසංගීරං අසඛිකුප්පං තං විඤ්ඤාණං මනුච්ඤායෙ.

අජේව කිව්වං අතපසං කො ජඤ්ඤ මරණං සුවෙ,
නභි නො සඛරං තෙන මහාසෙනෙන මවුනා.

එවං විහාරිං අතාපිං අභොරතමතජිනං,
තං වෙ හදෙකරතොති සනො අභිකවතෙ චුතිති.

හදෙකරතනස වො භිකව්වෙ, උදෙසඤ්ඤ විභවඤ්ඤ දෙසිසා,
මිති ඉති යං තං වුතතං ඉදමෙතං පටිච්ච වුතතනති.

ඉදමවොච්ච හභවා. අතමනා තෙ භිකචු හභවතො භාසිනං
අභිනඤ්ඤති.

හදෙකරතන සුභා. පඨමං.

3. 4. 2

ආනන්ද හඳුනාගත් සුභතං

එවං මේ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවච්ඡියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආර්ථමේ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ආනන්දෙ උපට්ඨානසාලායං භික්ඛු¹ ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති. සමාදපෙති සමුතෙතජේති සම්පහංසෙති හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ච විභව්හඤ්ච භාසති.

අථ ඛො භගවා සායනසමයං පතිසල්ලානා වූට්ඨිතො යෙන උපට්ඨානසාලා, තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා පඤ්ඤාතෙන ආසනෙ නිසීදී. නිසජ්ඡ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි 'කො භු ඛො භික්ඛවෙ උපට්ඨානසාලායං භික්ඛු¹ ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුතෙතජේති සම්පහංසෙති හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ච විභව්හඤ්ච අභාසී'ති.

ආයස්මා භනෙත, ආනන්දෙ උපට්ඨානසාලායං භික්ඛු ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුතෙතජේති සම්පහංසෙති හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ච විභව්හඤ්ච අභාසී'ති.

අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතසි 'යථා කථං පන ඤං ආනන්ද, භික්ඛු ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුතෙතජේති සම්පහංසෙති හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ච විභව්හඤ්ච අභාසී'ති?

එවං ඛො අහං භනෙත, භික්ඛු ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුතෙතජේති සම්පහංසෙති හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ච විභව්හඤ්ච අභාසිං :

අතීතං නානාභගමෙය්‍ය නප්පට්ඨිකඛෙඛි අනාගතං,
 යදතීතං පභීතං තං අප්පත්තඤ්ච අනාගතං.
 පච්චුප්පත්තඤ්ච යො ධම්මං තත්ථ තත්ථ විපස්සති,
 අසංගිරං අසඤ්ඤාපං තං විද්ධා මනුබ්බාහයෙ.
 අජේජච කිම්චං ආතප්පං කො ජඤ්ඤා මරණං සුචෙ,
 න හී නො සඛතරං තෙන මහාසෙනෙන මච්චුතා.
 එවං විහාරිං ආනාපිං අභොරත්තමතන්දීතං,
 තං වෙ හඳුනාගත්තොති සනෙතා ආචිකඛතෙ මුතීති.

කථඤ්චාච්චුසො අතීතං අනාගමෙති: එවංරූපො අභොසිං අතීතමඤ්චා-
 නානා තත්ථ නන්දීං සමනානෙති. එවංවෙදනො අභොසිං අතීතමඤ්චානානා
 තත්ථ නන්දීං සමනානෙති. -පෙ- එවං ඛො ආචුසො අතීතං අනාගමෙති.

1. භික්ඛුතං - සිමු.
 404

කථඤ්චාටුසො අතීතං නාභිංගමෙති: එවංරූපො අහොසිං අතීත-
මඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමභිංගෙති. එවංවෙදනො අහොසිං
අතීතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමභිංගෙති. එවංසඤ්ඤා අහොසිං
අතීතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමභිංගෙති. එවංසඤ්ඤා අහොසිං
අතීතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමභිංගෙති. එවංවිඤ්ඤාණො අහොසිං
අතීතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමභිංගෙති. එවං ඛො ආටුසො අතීතං
නාභිංගමෙති.

කථඤ්චාටුසො අනාගතං පටිකඛති: එවංරූපො සියං අනාගතමඤ්චා-
නන්ති තත් නන්දිං සමභිංගෙති. එවංවෙදනො සියං -පෙ- එවංසඤ්ඤා
සියං -පෙ- එවංසඤ්ඤාණො සියං -පෙ- එවංවිඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්චා-
නන්ති තත් නන්දිං සමභිංගෙති. එවං ඛො ආටුසො අනාගතං පටිකඛති.

කථඤ්චාටුසො, අනාගතං නපටිකඛති: එවංරූපො සියං අනාගත
මඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමභිංගෙති. එවංවෙදනො සියං -පෙ-
එවංසඤ්ඤා සියං -පෙ- එවංසඤ්ඤාණො සියං -පෙ- එවංවිඤ්ඤාණො සියං
අනාගතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමභිංගෙති. එවං ඛො ආටුසො,
අනාගතං නපටිකඛති¹.

කථඤ්චාටුසො පච්චුප්පනෙත්තසු ධම්මෙසු සංහීරති: ඉධාටුසො
අස්සත්ථා පුටුඡ්ඡනො අරියානං දඤ්ඤාචී අරියධම්මස්ස කොච්ඤ්ඤා
අරියධම්මෙ අච්චිනො සප්පුරිසානං දඤ්ඤාචී සප්පුරිසධම්මස්ස කොච්ඤ්ඤා
සප්පුරිසධම්මෙ අච්චිනො රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, රූපවන්තං
වා අත්තානං, අත්තනී වා රූපං, රූපස්මී වා අත්තානං. වෙදනා -පෙ-
සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤාණො අත්තනො සමනුපස්සති,
විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, අත්තනී වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මී
වා අත්තානං. එවං ඛො ආටුසො පච්චුප්පනෙත්තසු ධම්මෙසු සංහීරති.

කථඤ්චාටුසො, පච්චුප්පනෙත්තසු ධම්මෙසු න සංහීරති: ඉධාටුසො,
සුත්ථා අරියසාවකො අරියානං දඤ්ඤාචී අරියධම්මස්ස කොච්ඤ්ඤා අරියධම්මෙ
සුච්චිනො² සප්පුරිසානං දඤ්ඤාචී සප්පුරිසධම්මස්ස කොච්ඤ්ඤා සප්පුරිස
ධම්මෙ සුච්චිනො² න රූපං අත්තනො සමනුපස්සති. න රූපවන්තං වා
අත්තානං, නාත්තනී වා රූපං න රූපස්මී වා අත්තානං. න වෙදනං
-පෙ- න සඤ්ඤා -පෙ- න සඤ්ඤාණො අත්තනො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං,
න අත්තනී වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මී වා අත්තානං, එවං ඛො ආටුසො පච්චුප්පනෙත්තසු
ධම්මෙසු න සංහීරති.

අතීතං නාභිංගමෙය් නපටිකඛති අනාගතං, -පෙ-
තං චේ හද්දෙකරතොති සතොතා ආචිකඛතෙ මුතීති.

එවං ඛො අහං හනෙත්ත, භික්ඛු ධම්මයා කථාය සන්දස්සෙසිං
සමාදපෙසිං සමුත්තපෙසිං සමපහංසෙසං, හද්දෙකරතත්තං උද්දෙසඤ්ච
විභවිකඤ්ච අභාසිනති.

1. න පටිකඛති - සිමු. 2. ච්චිනො - PTS.

සාධු සාධු ආනන්ද සාධු ඛො නිං ආනන්ද භික්ඛු ධම්මසා කථාය සන්දසෙසයි සමාදපෙයි සමුනෙතරේයි සමපහංසෙයි. හඳුනාකරනසා උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච අභායි.

අනීතං නානාගමෙසා -පෙ-
තං චෙ හඳුනාකරනෙතාති සනෙතා ආචිකඛතෙ මුතීති.

කථඤ්චානන්ද, අනීතං අනාගමෙති? -පෙ- එවං ඛො ආනන්ද අනීතං අනාගමෙති. කථඤ්චානන්ද, අනීතා නානාගමෙති? -පෙ- එවං ඛො ආනන්ද, අනීතං නානාගමෙති කථඤ්චානන්ද, අනාගතං පචිකඛති? -පෙ- එවං ඛො ආනන්ද, අනාගතං පචිකඛති. කථඤ්චානන්ද, අනාගතං නපපචිකඛති? -පෙ- එවං ඛො ආනන්ද, අනාගතං නපපචිකඛති. කථඤ්චානන්ද, පච්චුප්පනෙතසු ධම්මසු සංගීරති: -පෙ- එවං ඛො ආනන්ද, පච්චුප්පනෙතසු ධම්මසු සංගීරති. කථඤ්චානන්ද, පච්චුප්පනෙතසු ධම්මසු න සංගීරති: -පෙ- එවං ඛො ආනන්ද, පච්චුප්පනෙතසු ධම්මසු න සංගීරති.

අනීතං නානාගමෙසා -පෙ-
තං චෙ හඳුනාකරනෙතාති සනෙතා ආචිකඛතෙ මුතීති.

ඉදමචොච හභවා, අත්තමනො අයසමා ආනන්දෙ හභවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

ආනන්ද හඳුනාකරන සුභතං දුතියං

3. 4. 3

මහාකම්මානභද්දකරතන සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා රුජ්ඣගෙ විහරති තපොදුරාමෙ. අඵ ඛො ආයස්මා සමිද්ධි රතතියා පච්චුසසමයං පච්චුට්ඨාය යෙන තපොදු¹ තෙනුපසඛකමි ගතතානි පරිසිඤ්චිතුං. තපොදෙ ගතතානි පරිසිඤ්චිතා පච්චුත්තරිතා එකච්චරො අට්ඨාසි ගතතානි පුබ්බාපයමානො. අඵ ඛො අඤ්ඤාතරා දෙවතා අභිකකනනාය රතතියා අභිකකනන-වණණා කෙවලකපං තපොදං ඕභාසෙතා යෙනායස්මා සමිද්ධි, තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිතා එකමනනං අට්ඨාසි, එකමනනං සීතා ඛො සා දෙවතා ආයස්මනනං සමිද්ධිං එතදවොච:

‘ධාරෙසි ත්වං භික්ඛු, භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්භඤ්චා’ති?

න ඛො අහං ආචුසො, ධාරෙමි භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්භඤ්ච.

ත්වං පනාචුසො, ධාරෙසි භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්භඤ්චාති?

අහමපි ඛො භික්ඛු, න ධාරෙමි භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්භඤ්ච.

ධාරෙසි පන ත්වං භික්ඛු, භද්දෙකරතතියො ගාථාති?

න ඛො අහං ආචුසො, ධාරෙමි භද්දෙකරතතියො ගාථාති.

ත්වං පනාචුසො, ධාරෙසි භද්දෙකරතතියො ගාථාති?

අහමපි ඛො භික්ඛු, න ධාරෙමි භද්දෙකරතතියො ගාථා.

උග්ගණ්ඨාහි ත්වං භික්ඛු, භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්භඤ්ච. පරියාපුණ්ඨාහි ත්වං භික්ඛු, භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්භඤ්ච. අත්ඨසංභිතො භික්ඛු, භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසො ච විහබ්භො ච ආදිච්චභමචරියකො’ති.

ඉදමවොච සා දෙවතා, ඉදං චිත්තා තතෙචනතරධාසි. අඵ ඛො ආයස්මා සමිද්ධි තස්සා රතතියා අච්චයෙන යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා භගවනනං අභිචාදෙතා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසිනො ඛො ආයස්මා සමිද්ධි භගවනනං එතදවොච. ඉධාහං භනො, රතතියා පච්චුසසමයං පච්චුට්ඨාය යෙන තපොදු¹ තෙනුපසඛකමි. ගතතානි පරිසිඤ්චිතුං. තපොදෙ ගතතානි පරිසිඤ්චිතා පච්චුත්තරිතා එකච්චරො අට්ඨාසි ගතතානි පුබ්බාපයමානො. අඵ ඛො භනො, අඤ්ඤාතරා දෙවතා අභිකකනනාය රතතියා අභිකකනනවණණා කෙවලකපං තපොදං ඕභාසෙතා යෙනාහං තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා එකමනනං අට්ඨාසි. එකමනනං සීතා ඛො භනො, සා දෙවතා මං එතදවොච:

1. තපොදු - සිඹු.

ධාරෙයි නිං හිකුටු, හදෙකරතනසස උදෙසකුටු විභවිතකුටුකි?

එවං වුතෙන අහං හනෙන, නං දෙවනං එතදවොචං²: න ඛො අහං ආටුසො, ධාරෙමි හදෙකරතනසස උදෙසකුටු විභවිතකුටු.

නිං පන ආටුසො, ධාරෙයි හදෙකරතනසස උදෙසකුටු විභවිතකුටුකි?

අහච්චි ඛො හිකුටු න ධාරෙමි හදෙකරතනසස උදෙසකුටු විභවිතකුටු.

ධාරෙයි පන නිං හිකුටු, හදෙකරතනිසො ගාථාකි?

න ඛො අහං ආටුසො, ධාරෙමි හදෙකරතනිසො ගාථාකි.

නිං පනාටුසො, ධාරෙයි හදෙකරතනිසො ගාථාකි?

අහච්චි ඛො හිකුටු, න ධාරෙමි හදෙකරතනිසො ගාථාකි.

උග්ගණ්ඨාහි නිං හිකුටු, හදෙකරතනසස උදෙසකුටු විභවිතකුටු. පරියාපුණ්ඨි නිං හිකුටු, හදෙකරතනසස උදෙසකුටු, විභවිතකුටු. ධාරෙහි නිං හිකුටු, හදෙකරතනසස උදෙසකුටු විභවිතකුටු, අත්ඨංහිතො හිකුටු, හදෙකරතනසස උදෙසො ච විභවෙහා ච ආදිවුභමචරිතකොති.

ඉදමවොච හනෙන, සා දෙවනා. ඉදං චනා තතෙචතතරධාසි. සාධු මෙ හනෙන, හගචා හදෙකරතනසස උදෙසකුටු විභවිතකුටු දෙසෙනුති.

තෙන හි හිකුටු, පුණ්ඨි, සාධුකං මනසිකරෙහි, හාසිසාමිති.

එවං හනෙනති ඛො ආයසමා සමිද්ධි හගචතො පච්චසොසාසි. හගචා එතදවොච :

අතිතං නාචාගමෙය්‍ය නප්පටිකඛෙඛ අනාගතං,
සදතිතං පහිනං තං අප්පතකකුටු අනාගතං.
පච්චුප්පතකකුටු යො ධම්මං තත්ථ තත්ථ විපසාහි,
අහංගිරං අසඛකුප්පං තං විඤ්ඤා මනුචුඤ්ඤෙ.
අජෙඤ්ඤා කිච්චං ආනප්පං කො ජ්ඤාඤ්ඤා මරණං සුචෙ,
න හි නො සඛකරං තෙන මහාසෙනෙන මච්චිනා.
එවං විහාරිං ආතාපිං අභොරතනමතජ්ඣිතං,
තං චෙ හදෙකරතෙනාති සනෙනා ආවිකකතෙ මුතීති.

ඉදමවොච හගචා. ඉදං චනා සුගතො උච්චායාසනා විහාරං පාවිසි.

අථ ඛො තෙසං හිකුටුනං අවීරපකකනනසස හගචතො එතදභොසි :
'ඉදං ඛො නො ආටුසො, හගචා සඛිතිතෙනන උදෙසං උද්දිසිතො
විත්ථාරෙන අත්ථං අවිභජිතො උච්චායාසනා විහාරං පච්චෙඨා.

1. එතදවොච - සිඉ.

‘අතීතං නානාගමෙය්‍ය නපපටිකඛෙඛ අනාගතං -පෙ-
තං වෙ හඳෙදකරතෙතාති සනොතා ආචිකඛතෙ ඉතී’ති.

කො නු ඛො ඉමස්ස හගචතා සඛිඛිතෙතන උඳෙදසස්ස උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස වින්දාරෙන අත්ථං විභජෙය්‍යාති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛුනං එතදභොසී: ‘අයං ඛො ආයස්මා මහාකච්චානො සත්ථු වෙච සංවණ්ණේතො, සඬ්ඛාවිතො ච විඤ්ඤුනං සමුභවාරීනං. පභොති වායස්මා මහාකච්චානො ඉමස්ස හගචතා සඛිඛිතෙතන උඳෙදසස්ස උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස වින්දාරෙන අත්ථං විභජ්තුං. යනුනුන මයං යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙනුපසඛකමෙය්‍යාම. උපසඛකමීති; ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතමත්ථං පටිපුචෙජය්‍යාමා’ති.

අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙනුපසඛකමීසු. උපසඛකමීති; ආයස්මතා මහාකච්චානෙන සද්ධිං සමොදිංසු. සමොදනීයං කථං සාරණීයං චිතිසාරෙත්ථා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීත්තා ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතදවොචු: ‘ඉදං ඛො නො ආචුසො කච්චාන, හගචා සඛිඛිතෙතන උඳෙදසං උද්දිසීත්ථා වින්දාරෙන අත්ථං අවිභජ්ත්ථා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨා:’

අතීතං නානාගමෙය්‍ය -පෙ-
තං වෙ හඳෙදකරතෙතාති සනොතා ආචිකඛතෙ ඉතීති.

තෙසං නො ආචුසො කච්චාන, අඬ්ඛාකං අචීරපකකන්තස්ස හගචතො එතදභොසී: ‘ඉදං ඛො නො ආචුසො, හගචා සඛිඛිතෙතන උඳෙදසං උද්දිසීත්ථා වින්දාරෙන අත්ථං අවිභජ්ත්ථා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨා.

අතීතං නානාගමෙය්‍ය -පෙ-
තං වෙ හඳෙදකරතෙතාති සනොතා ආචිකඛතෙ ඉතීති.

කො නු ඛො ඉමස්ස හගචතා සඛිඛිතෙතන උඳෙදසස්ස උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස වින්දාරෙන අත්ථං විභජෙය්‍යා’ති. තෙසං නො ආචුසො කච්චාන, අඬ්ඛාකං එතදභොසී: ‘අයං ඛො ආයස්මා මහාකච්චානො සත්ථු වෙච සංවණ්ණේතො, සඬ්ඛාවිතො ච විඤ්ඤුනං සමුභවාරීනං, පභොති වායස්මා මහාකච්චානො ඉමස්ස හගචතා සඛිඛිතෙතන උඳෙදසස්ස උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස වින්දාරෙන අත්ථං විභජ්තුං. යනුනුන මයං යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙනුපසඛකමෙය්‍යාම. උපසඛකමීති; ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතමත්ථං පටිපුචෙජය්‍යාමා’ති. විභජ්තායස්මා මහාකච්චානොති.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො, පුරිසො සාරජීකො සාරගවෙසී සාරපරියෙසනං
 වරමානො මහතො රුක්කස්ස නිට්ඨනො සාරවතො අතික්කමෙව චූලං
 අතික්කමම ඛනිං සාඛාපලාසෙ සාරං පරියෙසිතබ්බං මඤ්ඤාය්‍ය. එවං
 සමපදමිදං, ආයසමන්තානං සන්චරි සමමුඛිභුතෙ තං හගවන්තං අතීසිත්තා
 අමෙහ එතමන්ථං පටිපුච්ඡතබ්බං මඤ්ඤාථ. සො 'හාවුසො හගවා ජානං
 ජානාති, පස්සං පස්සති, වකඛුභුතො ඤ්ඤාභුතො ධම්මභුතො බ්‍රහ්මභුතො
 වතතා පවතතා අත්ථස්ස නිත්තොතා අමතස්ස දුතා ධම්මස්සාමි තථාගතො.
 සො වෙච්ච පනෙතස්ස කාලො අහොසී යං හගවන්තං යෙච්ච එතමන්ථං
 පටිපුච්ඡෙත්ථයාථ. යථා වො හගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය, තථා නං ධාරෙය්‍යාථාති.

අඛාවුසො කව්වන, හගවා ජානං ජානාති, පස්සං පස්සති
 වකඛුභුතො ඤ්ඤාභුතො ධම්මභුතො බ්‍රහ්මභුතො වතතා පවතතා අත්ථස්ස
 නිත්තොතා අමතස්ස දුතා ධම්මස්සාමි තථාගතො. සො වෙච්ච පනෙ-
 තස්ස කාලො අහොසී යං හගවන්තං යෙච්ච එතමන්ථං පටිපුච්ඡෙත්ථයාම.
 යථා නො හගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය, තථා නං ධාරෙය්‍යාම. අපිචායසමා,
 මහාකව්වනො සඤ්චුවෙච්ච සංවණ්ණිතො. සමාචිතො ච විඤ්ඤානං
 සබ්බභවාරිනං. පහොති වායසමා, මහාකව්වනො ඉමස්ස හගවතා
 සඛිඛිතෙන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස
 වින්දාරෙන අත්ථං විභජ්තුං. විභජ්තායසමා, මහාකව්වනො අගරාම
 කරිත්තාති.

තෙන හාවුසො, සුණ්ඨං, සාධුකං මනසි කරෙථ, හාසිස්සාමිති.

එවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමතො මහාකව්වනස්ස
 පච්චස්සොසුං. ආයසමා මහාකව්වනො එතදවොච:

යං ඛො නො ආවුසො, හගවා සඛිඛිතෙන උදෙසං උද්දිසිත්තා
 වින්දාරෙන අත්ථං අවිභජ්තුං උට්ඨායාසනා විහාරං පට්ටෙඨා:

අතීතං නාත්ථාගමෙය්‍ය-පෙ-
 තං වෙ හදෙකරතොති සනොතා ආචිකඛතෙ මුතීති.

ඉමස්ස ඛො අහං ආවුසො, හගවතා සඛිඛිතෙන උදෙසස්ස
 උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස, එවං වින්දාරෙන අත්ථං
 ආජානාමි.

කථඤ්චාවුසො, අතීතං අත්ථාගමෙති: ඉති මෙ චක්ඛුං¹ අහොසී
 අතීතමඛානං, ඉති රුපාති තත්ථ ජන්දරුගපට්ඨඛං හොති විඤ්ඤාණං.
 ජන්දරුගපට්ඨඛතතා විඤ්ඤාණස්ස තදභිනන්දති. තදභිනන්දනො අතීතං
 අත්ථාගමෙති. ඉති මෙ සොතං අහොසී අතීතමඛානං, ඉති සද්දති
 තත්ථ ජන්දරුගපට්ඨඛං හොති-පෙ-ඉති මෙ ඝානං අහොසී අතීතමඛානං,
 ඉති ගතාති-පෙ-ඉති මෙ ජ්වහා අහොසී අතීතමඛානං, ඉති රසාති-
 පෙ-ඉති මෙ කායො අහොසී අතීතමඛානං, ඉති මෙ ඵොට්ඨබ්බාති-
 පෙ-ඉති මෙ මනො අහොසී අතීතමඛානං, ඉති ධම්මාති තත්ථ
 ජන්දරුගපට්ඨඛං හොති විඤ්ඤාණං. ජන්දරුගපට්ඨඛතතා විඤ්ඤාණස්ස
 තදභිනන්දති. තදභිනන්දනො අතීතං අත්ථාගමෙති. එවං ඛො ආවුසො
 අතීතං අත්ථාගමෙති.

1. චක්ඛු - සිමු, මජ්ඣං.

කථඤ්චාට්ඨසො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු සංහීරති: යඤ්චාට්ඨසො චක්ඛුං යෙ ච රූපා, උභයමේතං පච්චුප්පනං, තස්මිං වෙ පච්චුප්පනෙහ ජන්දරගපච්චිකං හොති විඤ්ඤාණං. ජන්දරගපච්චිකංතො විඤ්ඤාණස්ස තදභිනන්දති. තදභිනන්දනො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු සංහීරති. යඤ්චාට්ඨසො සොතං යෙ ච සද්ද-පෙ-යඤ්චාට්ඨසො ඝානං යෙ ච ගඤ්චා-පෙ-යා වාට්ඨසො, ජ්වහා යෙ ච රසා-පෙ-යො වාට්ඨසො, කායො යෙ ච ථොට්ඨකො-පෙ-යො වාට්ඨසො, මනො යෙ ච ධම්මො, උභයමේතං පච්චුප්පනං, තස්මිං වෙ පච්චුප්පනෙහ ජන්දරගපච්චිකං හොති විඤ්ඤාණං. ජන්දරගපච්චිකංතො විඤ්ඤාණස්ස තදභිනන්දති. තදභිනන්දනො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු සංහීරති එවං ඛො ආට්ඨසො, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු සංහීරති.

කථඤ්චාට්ඨසො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංහීරති. යඤ්චාට්ඨසො, චක්ඛුං, යෙ ච රූපා, උභයමේතං පච්චුප්පනං, තස්මිං වෙ පච්චුප්පනෙහ ජන්දරගපච්චිකං හොති විඤ්ඤාණං. න ජන්දරගපච්චිකංතො විඤ්ඤාණස්ස න තදභිනන්දති. න තදභිනන්දනො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංහීරති. යඤ්චාට්ඨසො, සොතං යෙ ච සද්ද -පෙ- යඤ්චාට්ඨසො ඝානං, යෙ ච ගඤ්චා-පෙ-යා වාට්ඨසො, ජ්වහා යෙ ච රසා-පෙ-යො වාට්ඨසො, කායො යෙ ච ථොට්ඨකො-පෙ-යො වාට්ඨසො මනො යෙ ච ධම්මො, උභයමේතං පච්චුප්පනං. තස්මිං වෙ පච්චුප්පනෙහ ජන්දරග-පච්චිකං හොති විඤ්ඤාණං. න ජන්දරගපච්චිකංතො විඤ්ඤාණස්ස න තදභිනන්දති. න තදභිනන්දනො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංහීරති. එවං ඛො ආට්ඨසො, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංහීරති.

යං ඛො නො ආට්ඨසො, හගචා සඛචිතෙනන උද්දෙසං උද්දිසිත්ථා විත්ථාරෙන අත්ථං අච්චිකත්ථා උට්ඨායාසනා විහාරං පච්චෙධා :

අභිතං නානාගමේය් -පෙ-
තං වෙ හද්දෙකරතොති සනොතා ආච්චිකත්ථෙ මුත්ථිති.

ඉමස්ස ඛො අහං ආට්ඨසො, හගචිතා සඛචිතෙනන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අච්චිකත්ථාස්ස එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි. ආකඛ්ඛමානා ච පන තුමෙහ, ආයස්මනො, හගචිතං යෙච උපසඛඛමිත්ථා එතමත්ථං පච්චුප්පෙත්ථො. යථා වො හගචා ව්‍යාකරොති. තථා නං ධාරෙය්ථාති.

අථ ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මනො මහාකව්වානස්ස භාසිතං අභිනන්දිත්ථා අනුමොදිත්ථා උට්ඨායාසනා යෙන හගචා තෙනුපසඛඛමිත්ථා උපසඛඛමිත්ථා හගචිතං අභිවාදෙත්ථා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසීන්තා ඛො තෙ භික්ඛු හගචිතං එතදවොට්ඨිං: යං ඛො නො හනො, හගචා සඛචිතෙනන උද්දෙසං උද්දිසිත්ථා විත්ථාරෙන අත්ථං අච්චිකත්ථා උට්ඨායාසනා විහාරං පච්චෙධා :

අභිතං නානාගමේය් -පෙ-
තං වෙ හද්දෙකරතොති සනොතා ආච්චිකත්ථෙ මුත්ථිති.

තෙසං නො හනෙත, අමහාකං අචිරපකකනතසස හගච්චො ඵතදහොසි : ‘ඉදං ඛො නො ආට්ඨසො, හගචා සඛබ්බෙනන උදෙදසං උද්දිසිනා විජාරෙන අත්ථං අච්චජ්ඣා උට්ඨායාසනා විහාරං පච්චොඨා :

අතීතං නානාගමෙය්‍ය නපට්ඨකච්චෙ අනාගතං -පෙ-
තං චෙ හදෙදකරතොති සනෙතා ආචිකඛතෙ මුතීති.

කො නු ඛො ඉමසස හගචතා සඛබ්බෙනන උදෙදසසස උද්දිට්ඨසස විජාරෙන අත්ථං අච්චතතසස විජාරෙන අත්ථං විභජෙය්‍යාති. තෙසං නො හනෙත අමහාකං ඵතදහොසි : ‘අයං ඛො ආයසම, මහාකච්චානො සත්ථු චෙච සංවණ්ණිතො, සමහාවිතො ච විඤ්ඤනං සමුභමාච්චිනං. පහොති වායසම, මහාකච්චානො ඉමසස හගචතා සඛබ්බෙනන උදෙදසසස උද්දිට්ඨසස විජාරෙන අත්ථං අච්චතතසස විජාරෙන අත්ථං විභජ්ඣං. යනනු න මයං යෙනායසම, මහාකච්චානො තෙනුපසඛකමෙය්‍යාම. උපසඛකමිනා ආයසමනතං මහාකච්චානං ඵතමත්ථං පට්ඨචෙජ්ජය්‍යාමා’ති. අථ ඛො මයං හනෙත, යෙනායසම, මහාකච්චානො තෙනුපසඛකමිඛ. උපසඛකමිනා ආයසමනතං මහාකච්චානං ඵතමත්ථං පට්ඨචෙජ්ජමහ. තෙසං නො හනෙත, ආයසමනා මහාකච්චානෙන ඉමෙහි ආකාරෙහි ඉමෙහි පදෙහි ඉමෙහි ව්‍යඤ්ඤනෙහි අත්ථො විභතොති.

පණ්ඩිතො භික්ඛචෙ මහාකච්චානො. මහාපඤ්ඤා භික්ඛචෙ මහාකච්චානො මං චෙපි තුමෙහ භික්ඛචෙ, ඵතමත්ථං පට්ඨචෙජ්ජය්‍යාථ, අහමපි නං ඵචමෙචං ව්‍යාකරෙය්‍යං, යථා නං මහාකච්චානෙන ව්‍යාකතං. ඵසො චෙච තසස අත්ථො ඵචඤ්ඤා නං ධාරෙථාති.

ඉදමචොච හගචා, අතතමනා තෙ භික්ඛු හගච්චො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

මහාකච්චානිහදෙදකරතන සුභතං තතීයං.

3. 4. 4

ලොමසකඩිතිය හඳුනාගැනීමේ සහතිකය

එමෙන්ම සහතිකය: එකම සමයට හඟවා සාමාජිකයන් විසින් ජනවහරයේ අනුපිණිසකයන් ඇතුළත් වෙත. තෙවන වන සමයේදී ඇතුළත් වූ ලොමසකඩිතිය සකස් කළ විසින් කපිලවස්සයේ නිග්ගොධාරණය. අද ඔබ වැනිවැනි දෙවනුයේ අතිකතනායක රත්නායක අතිකතනාවරණය කෙටිලකපය නිග්ගොධාරණය මහාසෙන්ධුරිය යනාදියට ලොමසකඩිතිය නොනුපසිසයි. උපසකඩිතිය එකම නම අවධානය. එකම නම සිතා ඔබ වැනිවැනි දෙවනුයේ ඇතුළත් වූ ලොමසකඩිතිය එකදුවන:

ධාරණය නිසිවිට, හඳුනාගැනීමේ උදෙසා සුදුසු විභවයකට.

නම ඔබ අහන අවස්ථාවේ, ධාරණය හඳුනාගැනීමේ උදෙසා සුදුසු විභවයකට.

නම පනවනුයේ, ධාරණය හඳුනාගැනීමේ උදෙසා සුදුසු විභවයකට.

අහමට ඔබ හිතවු, නම ධාරණය හඳුනාගැනීමේ උදෙසා සුදුසු විභවයකට.

ධාරණය පන නිසිවිට, හඳුනාගැනීමේ ගාමකය

නම ඔබ අහන අවස්ථාවේ, ධාරණය හඳුනාගැනීමේ ගාමකය.

නම පනවනුයේ, ධාරණය හඳුනාගැනීමේ ගාමකය

ධාරණය බොහෝ හිතවු, හඳුනාගැනීමේ ගාමකය.

ගාමකය කපට පන නම අවස්ථාවේ, ධාරණය හඳුනාගැනීමේ ගාමකය.

එකම දහම හිතවු සමයට හඟවා දෙවනුයේ නාවනියෙකු විසින් පාරිච්ඡිකතනුලෙ පණ්ණාසකමුලසීලය. තනු හඟවා දෙවන නාවනියෙකු සහ හඳුනාගැනීමේ උදෙසා සුදුසු විභවයකට අහන:

අනිතර නාවනියෙකු හඳුනාගැනීමේ අනුගතය,
 යදනිතර පණිතර නම අනුගතයකට අනුගතය.

පවුලකට සුදුසු ගාමකය තනු තනු විපසකය,
 අහනිතර අනුගතය නම විද්වතු මනුෂ්‍යයෙකු.

අනුගතය කිවීමට අනුගතය කොට ඇතුළු මරණය සුචේ.
 නම නො සහනර තෙවන මහාසෙන්ධුරිය මවුනා.

එමෙන්ම ධාරණය අනුගතයකට නොගත,
 නම වෙ හඳුනාගැනීමේ සහතිකය ඇතිව සුදුසු.

එවං ඛො අහං භික්ඛු, ධාරෙමි හදෙදකරතතියො ගාථා. උඤ්ඤාහි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා. පරියාපුඤ්ඤා නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා. ධාරෙහි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා. අත්ඨංගිනො භික්ඛු, හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසො ච විභවෙහා ච ආදිබ්බමචරියකොති. ඉදමවොච චන්දනො දෙවපුඤ්ඤා. ඉදං වඤ්ඤා තන්තෙවතතරධායි.

අථ ඛො ආයඤ්ඤා ලොමසකඩ්ඪියො තඤ්ඤා රතතියො අච්චයෙන සෙනාසනං සංසාමෙඤ්ඤා පභතචීවරං ආදාය යෙන සාවඤ්ඤා තෙන වාරිකං පකකාමි. අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරමානො යෙන සාවඤ්ඤා ජේතවනං අනාඨපිණ්ඩකඤ්ඤා ආරමො, යෙන හගවා, තෙනුපසඩ්ඪකමි. උපසඩ්ඪකමිඤ්ඤා හගවනං අභිවාදෙඤ්ඤා ඵකමනතං නිසීදි. ඵකමනතං නිසීතො ඛො ආයඤ්ඤා ලොමසකඩ්ඪියො හගවනං ඵතදවොච :

‘ඵකමිදහං හනො, සමයං සකෙකපු විහරමි කප්පිලච්ඡුසමී. නිත්‍රොධාරුමෙ. අථ ඛො හනො, අඤ්ඤාතරෙ දෙවපුඤ්ඤා අභිකකනතාය රතතියො අභිකකනතවඤ්ඤා කෙවලකපං නිත්‍රොධාරුමං ඔහාසෙඤ්ඤා යෙනාහං තෙනුපසඩ්ඪකමි. උපසඩ්ඪකමිඤ්ඤා ඵකමනතං අධායි. ඵකමනතං සිතො ඛො හනො, සො දෙවපුඤ්ඤා මං ඵතදවොච : ‘ධාරෙසි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා’ති. එවං වුඤ්ඤා අහං හනො තං දෙවපුඤ්ඤා ඵතදවොචං : ‘නඛො අහං ආවුසො, ධාරෙමි හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා. නිං පනාවුසො ධාරෙසි හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා’ති අහමි ඛො භික්ඛු, න ධාරෙමි හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා. ධාරෙසි පන නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතියො ගාථා’ති. න ඛො අහං ආවුසො, ධාරෙමි හදෙදකරතතියො ගාථාති. නිං පනාවුසො ධාරෙසි හදෙදකරතතියො ගාථාති. ධාරෙමි ඛො අහං භික්ඛු, හදෙදකරතතියො ගාථාති. යථා කථං පන නිං ආවුසො, ධාරෙසි හදෙදකරතතියො ගාථාති.

ඵකමිදහං භික්ඛු, සමයං හගවා දෙවෙසු තාවතීංසෙසු විහරති පාරිච්ඡතකමුලෙ පඤ්ඤාකම්බලසීලායං. තත්‍ර හගවා දෙවාහං තාවතීංසාහං හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා අහායි :

අතීතං නාඤ්ඤාහමෙය්‍ය -පෙ-
තං වෙ හදෙදකරතතොති සනො ආවිකතෙ මුතීති.

‘එවං ඛො අහං භික්ඛු, ධාරෙමි හදෙදකරතතියො ගාථා. උඤ්ඤාහි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා, පරියාපුඤ්ඤා නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා. ධාරෙහි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා. අත්ඨංගිනො භික්ඛු, හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසො ච විභවෙහා ච ආදිබ්බමචරියකොති. ඉදමවොච සො හනො, දෙවපුඤ්ඤා, ඉදං වඤ්ඤා තන්තෙවතතරධායි. සාධු මෙ හනො, හගවා හදෙදකරතතඤ්ඤා උදෙදසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා දෙසෙතු’ති.

ඡානායි පන නිං භික්ඛු, තං දෙවපුඤ්ඤාති.
හ ඛො අහං හනො, ඡානාමි තං දෙවපුඤ්ඤාති.

චන්දනො නාම සො භික්ඛු, දෙවපුතො. චන්දනො භික්ඛු, දෙවපුතො අවසීකානි මනසිකානි සබ්බවේතසො¹ සමන්තාභරිතා ඔභිතසොතො ධම්මං සුණාති. තෙන හි භික්ඛු, සුණාති. සාධුකං මනසිකරෙහි. භාසිසාමීති. එවං හනොති ඛො ආයසා ලොමසකඛිතියො භගවතො පච්චසොසි. භගවා එතදවොච :

අතීතං නානාගමෙය්‍ය නප්පට්ඨකඛිධි අනාගතං, —පෙ—
තං වෙ හදෙදකරතොති සනොතා ආචිතඛතෙ ඉතීති.

කථඤ්ච භික්ඛු, අතීතං අනාගමෙති : එවං රූපො අභොසිං අතීතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං සමචානෙති. එවං වෙදනො අභොසිං -පෙ- එවං සඤ්ඤා අභොසිං -පෙ- එවං සඛ්ඛාරෙ අභොසිං -පෙ- එවං විඤ්ඤාණො අභොසිං අතීතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං සමචානෙති. එවං ඛො භික්ඛු අතීතං අනාගමෙති.

කථඤ්ච භික්ඛු, අතීතං නානාගමෙති : එවං රූපො අභොසිං අතීතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමචානෙති. එවං වෙදනො අභොසිං -පෙ- එවං සඤ්ඤා අභොසිං -පෙ- එවං සඛ්ඛාරෙ අභොසිං -පෙ- එවං විඤ්ඤාණො අභොසිං අතීතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමචානෙති. එවං ඛො භික්ඛු අතීතං නානාගමෙති.

කථඤ්ච භික්ඛු, අනාගතං පට්ඨකඛිති : එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං සමචානෙති. එවං වෙදනො සියං -පෙ- එවං සඤ්ඤා සියං -පෙ- එවං සඛ්ඛාරෙ සියං -පෙ- එවං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං සමචානෙති. එවං ඛො භික්ඛු, අනාගතං පට්ඨකඛිති.

කථඤ්ච භික්ඛු, අනාගතං න පට්ඨකඛිති. එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමචානෙති. එවං වෙදනො සියං -පෙ- එවං සඤ්ඤා සියං -පෙ- එවං සඛ්ඛාරෙ සියං -පෙ- එවං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්චානන්ති තත් නන්දිං න සමචානෙති. එවං ඛො භික්ඛු, අනාගතං න පට්ඨකඛිති.

කථඤ්ච භික්ඛු, පච්චුප්පනෙත්ථ ධම්මෙත්ථ සංහිරති : ඉධ භික්ඛු, අස්සුතවා පුත්ථජනො අරියානං අදසාචි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අචිතීතො සප්පුරිසානං අදසාචි සප්පුරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පුරිසධම්මෙ අචිතීතො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපචිත්තං චා අත්තානං, අත්තති චා රූපං, රූපස්මි චා අත්තානං. වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණචිත්තං චා අත්තානං, අත්තති චා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මි චා අත්තානං. එවං ඛො භික්ඛු, පච්චුප්පනෙත්ථ ධම්මෙත්ථ සංහිරති.

1. සබ්බං වේතසො - සිඉ.

කථකුච භික්ඛු, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංඝීරති: ඉධ භික්ඛු සුතවා අරියසාවකො. අරියානං දසසාවි අරියධම්මසස කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුචිතීතො සප්පුරිසානං දසසාවි සප්පුරිසධම්මසස කොච්ඤෙ සප්පුරිසධම්මෙ සුචිතීතො. න රූපං අත්තතො සමනුපසසති, න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තනී වා රූපං, න රූපසම්මං වා අත්තානං. න චෙදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්ඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤණං අත්තතො සමනුපසසති, න විඤ්ඤණචන්තං වා අත්තානං, න අත්තනී වා විඤ්ඤණං, න විඤ්ඤණසම්මං වා අත්තානං. එවං ඛො භික්ඛු, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංඝීරති.

අතීතං නානාගමෙසු -පෙ-
තං වෙ හඳෙදකරතොති සනොතා අච්ඤානෙ ඉතීති.

ඉදම්චොච හගවා. අත්තමනො අයසම, ලොමසකඛනියො හගවතො හාසිතං අභිනඤ්ඤිති.

ලොමසකඛනිය හඳෙදකරතන සුතනං චතුසථං.

3. 4. 5

චූළකමමවිභවන සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්චයං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරුමෙ, අථ ඛො සුභො මාණවො නොදෙය්‍යපුත්තො යෙන භගවා, තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනි: භගවතා සද්ධිං සමෙමාදි, සමෙමාදනීයං කථං සාරුණීයං විනිසාරෙනි, එකමනතං නිසිදි එකමනතං නිසිනො: ඛො සුභො මාණවො නොදෙය්‍යපුත්තො භගවතං එතදවොච:

කො නු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො, යෙන මනුස්සානං- යෙව සතං මනුස්සභූතානං දිස්සනති හිනප්පණීතතා. දිස්සනති හි හො ගොතම, මනුස්සා අප්පාසුකා, දිස්සනති දිඝාසුකා. දිස්සනති බච්චාඛාඛා, දිස්සනති අප්පාඛාඛා. දිස්සනති දුබ්බණණා, දිස්සනති වණණවනො. දිස්සනති අප්පෙසකඛා, දිස්සනති මහෙසකඛා. දිස්සනති අප්පහොගා, දිස්සනති මහාහොගා. දිස්සනති නීචකුලීනා, දිස්සනති උච්චාකුලීනා. දිස්සනති දුප්පඤ්ඤා, දිස්සනති පඤ්ඤවනො. කො නු ඛො හො ගොතම හෙතු කො පච්චයො, යෙන මනුස්සානං යෙව සතං මනුස්සභූතානං දිස්සනති හිනප්පණීතතාති.

කමමස්සකා මාණව, සත්තා කමමදයාදු කමමයොති කමමබ්ඛු කමමපටිසරණා. කමමං සතෙන විභජති යදිදං හිනප්පණීතතායාති.

හ ඛො අහං ඉමස්ස හොනො ගොතමස්ස සඛිඛිතෙනන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ථං අවිභතතස්ස වින්දාරෙන අන්ථං ආචානාමි, සාධු මෙ භවං ගොතමො: තථා ධම්මං දෙසෙතු, යථාහං ඉමස්ස හොනො ගොතමස්ස සඛිඛිතෙනන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ථං අවිභතතස්ස වින්දාරෙන අන්ථං ආචානෙය්‍යනති.

තෙන හි මාණව, සුණාහි සාධුකං මනසිකරෙහි, භාසිස්සාමිති.

එවං හොති ඛො සුභො මාණවො නොදෙය්‍යපුත්තො භගවනො: පච්චස්සොසි භගවා එතදවොච:

ඉධ මාණව, එකදේවා ඉත්ථි වා පුරිසො වා පාණාතීපාතී හොති ලුඤ්ඤ ට්‍රොහිතපාණී භතපභතෙ නිව්චේඨා අදයාපනො සබ්බපාණ- භූතෙසු¹ සො තෙන කමෙවන එවං සමතෙනන එවං සමාදිකෙනන කායස්ස හෙදු පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනීපාතං නිරයං උපපජ්ජති. නො වෙ කායස්ස හෙදු පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනීපාතං නිරයං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ජති, යත් යත් පච්චාචායති, අප්පාසුකො හොති. අප්පාසුකසංවත්තනිකා එසා මාණව පටිපදු, යදිදං පාණාතීපාතී හොති ලුඤ්ඤ ට්‍රොහිතපාණී භතපභතෙ නිව්චේඨා අදයාපනො සබ්බපාණභූතෙසු.

1. පාණභූතෙසු - මජ්ඣිම, PTS.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉඤ්චි වා පුරිසො වා පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිච්චරතො හොති, නිභිතදණ්ඨො නිභිතාසේථො ලජ්ජ දොපනොනා සබ්බපාණභුතභිතානුකම්පි විහරති. සො තෙන කම්මෙන එවං සම්තෙතන එවං සමාදිනොතන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති, දිඝායුකො හොති. දිඝායුකසංචත්තනිකා එසා මාණව පටිපදා යදිදං පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිච්චරතො හොති නිභිතදණ්ඨො නිභිතාසේථො ලජ්ජ දොපනොනා සබ්බපාණභුතභිතානුකම්පි විහරති.

ඉධ මාණව, එකච්චො ඉඤ්චි වා පුරිසො වා සත්තානං විහෙඨකජාතිකො හොති පාණීනා වා ලොඤ්චුතා වා දණ්ඨෙන වා සසේන වා. සො තෙන කම්මෙන එවං සම්තෙතන එවං සමාදිනොතන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති, බච්චාබාධො හොති. බච්චාබාධසංචත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං සත්තානං විහෙඨකජාතිකො හොති පාණීනා වා ලොඤ්චුතා වා දණ්ඨෙන වා සසේන වා.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉඤ්චි වා පුරිසො වා සත්තානං අවිහෙඨකජාතිකො හොති පාණීනා වා ලොඤ්චුතා වා දණ්ඨෙන වා සසේන වා. සො තෙන කම්මෙන එවං සම්තෙතන එවං සමාදිනොතන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති, අපාබාධො හොති. අපාබාධසංචත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං සත්තානං අවිහෙඨකජාතිකො හොති පාණීනා වා ලොඤ්චුතා වා දණ්ඨෙන වා සසේන වා.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉඤ්චි වා පුරිසො වා කොධනො හොති උපායාසබ්භුලො, අප්පමි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතීජ්ජිතති කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති. සො තෙන කම්මෙන එවං සම්තෙතන එවං සමාදිනොතන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති දුබ්බණ්ණො හොති. දුබ්බණ්ණසංචත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං කොධනො හොති උපායාසබ්භුලො, අප්පමි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතීජ්ජිතති කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉඤ්චි වා පුරිසො වා අකොකාඛනො හොති අනුපායාසඛනුලො, ඛනුමිපි වුතොතො සමානො නාතිසජ්ඣති, න කුපපති න ව්‍යාපජ්ඣති න පතීඤ්චිතති න කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අපචචිතඤ්ච පාතුකරෙති. සො තෙන කමමෙන එවං සමතොනන එවං සමාදිතොනන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ඣති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ඣති, සචෙ මනුස්සතතං ආගච්ඡති, යඤ්ඤ පච්චාජායති පාසාදිකො හොති. පාසාදිකසංවතනනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං අකොකාඛනො හොති අනුපායාසඛනුලො, ඛනුමිපි වුතොතො සමානො නාතිසජ්ඣති න ව්‍යාපජ්ඣති න පතීඤ්චිතති න කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අපචචිතඤ්ච පාතුකරෙති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉඤ්චි වා පුරිසො වා ඉස්සාමනකො හොති, පරලාභසකකාරගරාකාරමානනවිඤ්ඤාසුඤ්ඤාසු ඉස්සති, උපදුස්සති ඉස්සං ඛකිති. සො තෙන කමමෙන එවං සමතොනන එවං සමාදිතොනන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුස්සතීං විනිපාතං තීරයං උපපජ්ඣති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුස්සතීං විනිපාතං තීරයං උපපජ්ඣති, සචෙ මනුස්සතතං ආගච්ඡති, යඤ්ඤ පච්චාජායති අපෙසසකෙඛා හොති. අපෙසසකසංවතනනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං ඉස්සාමනකො හොති, පරලාභසකකාරගරාකාරමානනවිඤ්ඤාසුඤ්ඤාසු ඉස්සති උපදුස්සති ඉස්සං ඛකිති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉඤ්චි වා පුරිසො වා අනිස්සාමනකො හොති, පරලාභසකකාරගරාකාරමානනවිඤ්ඤාසුඤ්ඤාසු න ඉස්සති න උපදුස්සති න ඉස්සං ඛකිති. සො තෙන කමමෙන එවං සමතොනන එවං සමාදිතොනන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ඣති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ඣති, සචෙ මනුස්සතතං ආගච්ඡති, යඤ්ඤ පච්චාජායති මහෙසකෙඛා හොති. මහෙසකසංවතනනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං අනිස්සාමනකො හොති පරලාභසකකාරගරාකාරමානනවිඤ්ඤාසුඤ්ඤාසු න ඉස්සති න උපදුස්සති න ඉස්සං ඛකිති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉඤ්චි වා පුරිසො වා න දාතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අත්තං පානං වඤ්චං යානං මාලාගකි- විලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදිපෙය්‍යං. සො තෙන කමමෙන එවං සමතොනන එවං සමාදිතොනන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුස්සතීං විනිපාතං තීරයං උපපජ්ඣති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුස්සතීං විනිපාතං තීරයං උපපජ්ඣති, සචෙ මනුස්සතතං ආගච්ඡති, යඤ්ඤ පච්චාජායති අපභොගො හොති. අපභොගසංවතනනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං න දාතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අත්තං පානං වඤ්චං යානං මාලාගකිවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදිපෙය්‍යං.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා දතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්තං පානං වත්ථං යානං මාලාගකි- විලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදිපෙය්‍යං. සො තෙන කමමෙන එවං සමනෙතන එවං සමාදිනෙතන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ජති, යත්ථ යත්ථ පච්චාජායති, මහාභොගො හොති. මහාභොගසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපද යදිදං දතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්තං පානං වත්ථං යානං මාලාගකිවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදිපෙය්‍යං.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා එඤ්ඤා හොති අතිමානී. අභිවාදෙතබ්බං න අභිවාදෙති, පච්චුට්ඨාතබ්බං න පච්චුට්ඨෙති, ආසනාරහස්ස ආසනං න දෙති, මඤ්ඤාරහස්ස මඤ්ඤං න දෙති, සකකා- තබ්බං න සකකරොති, න ගරුකාතබ්බං න ගරුකරොති, මානෙතබ්බං න මානෙති, පුජෙතබ්බං න පුජෙති. සො තෙන කමමෙන එවං සමනෙතන එවං සමාදිනෙතන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ජති, යත්ථ යත්ථ පච්චාජායති, නීවකුලීනො හොති. නීවකුලීනසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපද යදිදං එඤ්ඤා හොති අතිමානී, අභිවාදෙතබ්බං න අභිවාදෙති, පච්චුට්ඨාතබ්බං න පච්චුට්ඨෙති, ආසනාරහස්ස න ආසනං දෙති, මඤ්ඤාරහස්ස න මඤ්ඤං දෙති, සකකාතබ්බං න සකකරොති, ගරුකාතබ්බං න ගරුකරොති, මානෙතබ්බං න මානෙති, පුජෙතබ්බං න පුජෙති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා අත්ඤ්ඤා හොති අනතිමානී. අභිවාදෙතබ්බං අභිවාදෙති, පච්චුට්ඨාතබ්බං පච්චුට්ඨෙති, ආසනාරහස්ස ආසනං දෙති, මඤ්ඤාරහස්ස මඤ්ඤං දෙති, සකකාතබ්බං සකකරොති, ගරුකාතබ්බං ගරුකරොති, මානෙතබ්බං මානෙති, පුජෙතබ්බං පුජෙති. සො තෙන කමමෙන එවං සමනෙතන එවං සමාදිනෙතන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ජති, යත්ථ යත්ථ පච්චාජායති, උච්චාකුලීනො හොති. උච්චාකුලීනසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපද යදිදං අත්ඤ්ඤා හොති අනතිමානී, අභිවාදෙතබ්බං අභිවාදෙති, පච්චුට්ඨාතබ්බං පච්චුට්ඨෙති, ආසනාරහස්ස ආසනං දෙති, මඤ්ඤාරහස්ස මඤ්ඤං දෙති, සකකාතබ්බං සකකරොති, ගරුකාතබ්බං ගරු කරොති. මානෙතබ්බං මානෙති, පුජෙතබ්බං පුජෙති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චා ඉඤ්චි වා පුරිසො වා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසම්බ්‍රමිත්වා න පරිපුච්ඡිතා හොති: කිං භනෙත කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවඡ්ඤං, කිං අනවඡ්ඤං, කිං සෙවිතබ්බං, කිං න සෙවිතබ්බං, කිං මෙ කරියමානං දීඝරතතං අභිතාය දුක්ඛාය හොති, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරතතං භිතාය සුඛාය හොතිති. සො තෙන කමෙවන එවං සමනෙතන එවං සමාදිනෙතන කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුක්ඛතිං තීරයං උපපඡ්ඡති. නො වෙ කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුක්ඛතිං තීරයං උපපඡ්ඡති, භවෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාඡායති, දුප්පඤ්ඤා හොති. දුප්පඤ්ඤාසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසම්බ්‍රමිත්වා න පරිපුච්ඡිතා හොති: කිං භනෙත කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවඡ්ඤං, කිං අනවඡ්ඤං, කිං සෙවිතබ්බං, කිං න සෙවිතබ්බං, කිං මෙ කරියමානං දීඝරතතං අභිතාය දුක්ඛාය හොති, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරතතං භිතාය සුඛාය හොතිති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චා ඉඤ්චි වා පුරිසො වා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසම්බ්‍රමිත්වා පරිපුච්ඡිතා හොති: කිං භනෙත, කුසලං කිං අකුසලං කිං සාවඡ්ඤං කිං අනවඡ්ඤං කිං සෙවිතබ්බං කිං න සෙවිතබ්බං කිං මෙ කරියමානං දීඝරතතං අභිතාය දුක්ඛාය හොති, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරතතං භිතාය සුඛාය හොතිති. සො තෙන කමෙවන එවං සමනෙතන එවං සමාදිනෙතන කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපඡ්ඡති. නො වෙ කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපඡ්ඡති, භවෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාඡායති මහාපඤ්ඤා හොති. මහාපඤ්ඤාසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසම්බ්‍රමිත්වා පරිපුච්ඡිතා හොති: කිං භනෙත කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවඡ්ඤං, කිං අනවඡ්ඤං, කිං සෙවිතබ්බං, කිං න සෙවිතබ්බං, කිං මෙ කරියමානං දීඝරතතං අභිතාය දුක්ඛාය හොති, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරතතං භිතාය සුඛාය හොතිති.

ඉඤ්චි ඛො මාණව, අප්පායුක්ඛසංවත්තනිකා පටිපදා අප්පායුක්ඛතං උපනෙති. දීඝායුක්ඛසංවත්තනිකා පටිපදා දීඝායුක්ඛතං උපනෙති. බ්‍රහ්මාබ්‍රාහ්මිකසංවත්තනිකා පටිපදා බ්‍රහ්මාබ්‍රාහ්මිකතං උපනෙති. අප්පායුක්ඛසංවත්තනිකා පටිපදා අප්පායුක්ඛතං උපනෙති. දුබ්බණ්ණසංවත්තනිකා පටිපදා දුබ්බණ්ණසංවත්තනිකා උපනෙති. පාසාදිකසංවත්තනිකා පටිපදා පාසාදිකතං උපනෙති. අප්පෙසකසංවත්තනිකා පටිපදා අප්පෙසකතං උපනෙති. මහෙසකසංවත්තනිකා පටිපදා මහෙසකතං උපනෙති. අප්පභොගසංවත්තනිකා පටිපදා අප්පභොගතං උපනෙති. මහාභොගසංවත්තනිකා පටිපදා මහාභොගතං උපනෙති. තීව්‍රකුලීනසංවත්තනිකා පටිපදා තීව්‍රකුලීනතං උපනෙති. උච්චාකුලීනසංවත්තනිකා පටිපදා උච්චාකුලීනතං උපනෙති. දුප්පඤ්ඤාසංවත්තනිකා පටිපදා දුප්පඤ්ඤාසංවත්තනිකා උපනෙති. මහාපඤ්ඤාසංවත්තනිකා පටිපදා මහාපඤ්ඤාසංවත්තනිකා උපනෙති.

කමමස්සකා මාණව, සත්තා කමමදායාද කමමයොති කමමබ්‍රහ්ම කමමපටිසරණා, කමමං සතෙත විහරති යදිදං භීතපපඤ්චතායාති.

ඵවං වුතෙන සුභො මාණවො තොදෙයාපුතො හගචනතං ඵතදවොච. අභිකකනතං හො ගොතම, අභිකකනතං හො ගොතම, සෙයාථාපි හො ගොතම, ත්ඨකකුජ්ඣිතං වා උකකුජ්ඣය, පච්චන්තං වා විචරෙය, මුලුහසා වා මඟ්ඨං ආවිකෙඛය, අකිකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ඛාරෙය චකචුමනො රුපාති දකඛිනතී. ඵවමෙචං හොතා ගොතමෙන අනෙකපරිඨායෙන ධමමො පකාසිතො ඵසාහං හචනතං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මස්ස භික්ඛුසංඝස්ස. උපාසකං මං හචං ගොතමො ඛාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

වුලකමමවිගඛග සුතහං පඤ්චමං.

3. 4. 6

මහාකමමච්ඡාදිග සුත්තං

එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා රුජගභෙ විහරති වෙඵවනෙ කලඤ්ඤකතිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා සමිද්ධි අරඤ්ඤා-කුටිකායං විහරති.

අඵ ඛො පොතලීපුතො: පරිබ්බාජකො: ජබ්බාච්ඡාරං අනුච්චිකම-මානො අනුච්චරමානො යෙනායස්මා සමිද්ධි තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිති: ආයස්මතා: සමිද්ධිනා සද්ධිං සමමොද්දි. සමමොදනීයං කථං සාරුඤ්ඤං විතීසාරෙතී: එකමන්තං නිසීද්දි. එකමන්තං නිසිනොනො ඛො පොතලීපුතො: පරිබ්බාජකො ආයස්මන්තං සමිද්ධිං එතදවොච: 'සමමුඛා මෙතං ආටුසො සමිද්ධි, සමණස්ස ගොතමස්ස සුත්තං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං: මොඝං කායකමමං, මොඝං චචිකමමං, මනොකමමමෙච සච්ච'න්ති. අඤ්ච ච සා සමාපතති යං සමාපතතිං සමාපනො න කිඤ්චි වෙදිසතීති.

මා එවං ආටුසො පොතලීපුතන අචච, මා එවං ආටුසො පොතලීපුතන අචච, මා භගවන්තං අබ්භාචිකම්, න හි සාධු භගවතො අබ්භකඛානං, න හි භගවා එවං චදෙය්සා: 'මොඝං කායකමමං, මොඝං චචිකමමං, මනොකමමමෙච සච්ච'න්ති. අඤ්ච ච ඛො සා ආටුසො, සමාපතති යං සමාපතතිං සමාපනො න කිඤ්චි වෙදිසතීති.

කීච චීරං පබ්බජ්ඤොසි ආටුසො, සමිද්ධිති.

න චීරං ආටුසො, තිණි වස්සානීති.

එතදනී මයං ථෙරෙ හිකඤ්ච කිං චකඛාම, යහු හි නාමෙචං නවො හිකඤ්ච සන්දාරං පරිරන්ඛිතබ්බං මඤ්ඤිස්සති. සඤ්ඤෙතතිකං ආටුසො සමිද්ධි, කමමං කතා කායෙන වාචාය මනසා, කිං සො වෙදිසතීති.

සඤ්ඤෙතතිකං ආටුසො පොතලීපුතන, කමමං කතා කායෙන වාචාය මනසා, දුකඛං සො වෙදිසතීති.

අඵ ඛො පොතලීපුතො: පරිබ්බාජකො ආයස්මතො සමිද්ධිස්ස භාසිතං නෙච අභිනන්දී න පටිකෙකාසි. අනභිනන්දිනා අපපටිකෙකාසිනා උට්ඨායාසනා පකකාමි.

අඵ ඛො ආයස්මා සමිද්ධි අචීරපකකනො පොතලීපුතො පරිබ්බාජකෙ යෙනායස්මා ආනන්දො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිති: ආයස්මතා ආනන්දෙන සද්ධිං සමමොද්දි. සමමොදනීයං කථං සාරුඤ්ඤං විතීසාරෙතී: එකමන්තං නිසීද්දි. එකමන්තං නිසිනොනො ඛො ආයස්මා සමිද්ධි යාවතකො අභොසි පොතලීපුතොන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං කථාසලාපො, තං සබ්බං ආයස්මතො ආනන්දස්ස ආරොචෙසි. එවං චුතො ආයස්මා ආනන්දො ආයස්මන්තං සමිද්ධිං එතදවොච: 'අඤ්ච ඛො ඉදං ආටුසො සමිද්ධි, කථාපාභතං භගවන්තං දස්සනාය. ආයාමාටුසො සමිද්ධි, යෙන භගවා තෙනුපසඛකමෙය්සාම, උපසඛකමිති: එතමන්ථං භගවතො ආරොචෙය්සාම. යථා නො භගවා ව්‍යාකරිස්සති, තථා නං ධාරෙය්සාමාති.

එවිමාටුසොති ඛො ආයස්මා; සමිද්ධි ආයස්මතො; ආනන්දස්ස පච්චස්සොයි. අථ ඛො; ආයස්මා; ච ආනන්දො ආයස්මා; ච සමිද්ධි යෙන භගවා; තෙහුපසඛිකමිංසු. උපසඛිකමිත්තා; භගවන්තං අභිවාදෙත්වා; එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තො; ඛො ආයස්මා; ආනන්දො යාවන්තො; අභොයි ආයස්මතො; සමිද්ධිස්ස පොතලීපුත්තෙන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං කථා සලලාපො, නං සබ්බං භගවතො ආරොචෙයි.

එවං චුත්තෙ භගවා; ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: 'දස්සනමපි ඛො අහං ආනන්ද, පොතලීපුත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස නාභිජානාමි. කුතො පනෙවරුපං කථාසලලාපං. ඉමිනාච ආනන්ද, සමිද්ධිනා මොඝපුරිසෙන පොතලීපුත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස විභජ්ඣ ව්‍යාකරණීයො පඤ්ඤා; එකංසෙන ව්‍යාකතො'ති.

එවං චුත්තෙ ආයස්මා; උදයී භගවන්තං එතදවොච: 'භවෙ පන භනෙත, ආයස්මතා; සමිද්ධිනා; ඉදං සක්ඛාය භාසිතං, යං කිඤ්චි වෙදසිතං තං දුක්ඛස්මි'න්ති.

අථ ඛො¹ භගවා; ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: 'පස්ස ඛො; තං ආනන්ද, ඉමස්ස උදයීස්ස මොඝපුරිසස්ස උම්මග්ගං². අඤ්ඤාසිං ඛො අහං ආනන්ද, ඉදන්තෙවායං උදයී මොඝපුරිසො; උම්මුජ්ජමානො; අයොනිසො; උම්මුජ්ජස්සති'ති. ආදිංසෙව ආනන්ද, පොතලීපුත්තෙන පරිබ්බාජකෙන තිස්සො; වෙදනා; පුච්ඡිතා;. සවායං ආනන්ද, සමිද්ධි මොඝපුරිසො; පොතලීපුත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස එවං පුට්ඨො; එවං ව්‍යාකරෙය්‍යා: 'සඤ්ඤෙත්තිකං ආටුසො; පොතලීපුත්ත, කම්මං කත්වා; කායෙන වාචාය මනසා; සුඛවෙදනියං, සුඛං සො; වෙදියති³ සඤ්ඤෙත්තිකං ආටුසො; පොතලීපුත්ත, කම්මං කත්වා; කායෙන වාචාය මනසා; අදුක්ඛමසුඛවෙදනියං, අදුක්ඛමසුඛං සො; වෙදියතිති. එවං ව්‍යාකරමානො; ඛො ආනන්ද, සමිද්ධි මොඝපුරිසො; පොතලීපුත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස සම්මා; ව්‍යාකරෙය්‍යා. අපිවානන්ද, කෙ ච අඤ්ඤාතිජීයා; පරිබ්බාජකා; බාලා; අව්‍යත්තා; කෙ ච නථාගතස්ස මහාකමමවිභවිකං ජාතිස්සන්ති. භවෙ තුලෙභ ආනන්ද, සුඤ්ඤො; තථ නථාගතස්ස මහාකමමවිභවිකං විභජ්ජන්තස්සා;ති.

එතස්ස භගවා; කාලො, එතස්ස සුභත කාලො, යං භගවා; මහාකමමවිභවිකං විභජ්ජෙය්‍යා, භගවතො; සුත්වා; භික්ඛු ධාරෙස්සන්තිති.

තෙන හා'නන්ද, සුඤ්ඤා;ති, සාධුකං මනසි කරෙහි, භාසිස්සාමිති.

එවං භනෙතති ඛො ආයස්මා; ආනන්දො භගවතො; පච්චස්සොයි. භගවා; එතදවොච:

චන්තාරෙ මෙ ආනන්ද, පුඤ්ඤා; සන්තො; සංවිජ්ජමානා; ලොකස්මිං. කතමෙ චන්තාරෙ: ඉධානන්ද, එකචෙව; පුඤ්ඤා; ඉධ පාණා;තිපාති හොති, අදින්නාදයී හොති, කාමෙසු මිච්ඡා;වාරී හොති, මුසා;වාදී හොති, පිසුනා;වාචො; හොති, ඵරු;සා;වාචො; හොති, සමථපලා;පි හොති, අභිජ්ඣා;පු හොති, ව්‍යාපන්තවීත්තො; හොති, මිච්ඡා;දිට්ඨි හොති. සො; කායස්ස හෙද පරමමරණා; අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජති.

1. එවං චුත්තෙ - ස්‍යා. 2. උම්මග්ගං - මජ්ඣං. 3. වෙදියති - මජ්ඣං, සීලු.

ඉධ පන ආනන්ද, එකච්චො පුග්ගලො ඉධ පාණ්ණීපානී හොති අදින්නාදසි හොති, කාමෙසු මිච්චාචාරී හොති, මුසාවාදී හොති, පිසුනා- වාචො හොති, එරුසාවාචො හොති, සම්ඵප්පලාපි හොති, අභිජ්ඣාලු හොති, ව්‍යාපන්නචිත්තො හොති, මිච්චාදිට්ඨි හොති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

ඉධානන්ද එකච්චො පුග්ගලො ඉධ පාණ්ණීපානා පටිච්චරතො හොති, අදින්නාදනා පටිච්චරතො හොති, කාමෙසු මිච්චාචාර පටිච්චරතො හොති, මුසාවාද පටිච්චරතො හොති, පිසුනා වාචා¹ පටිච්චරතො හොති, එරුසා වාචා² පටිච්චරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිච්චරතො හොති අනභිජ්ඣාලු හොති, අව්‍යාපන්නචිත්තො හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

ඉධ පනානන්ද, එකච්චො පුග්ගලො ඉධ පාණ්ණීපානා පටිච්චරතො හොති, අදින්නාදනා පටිච්චරතො හොති, කාමෙසු මිච්චාචාර පටිච්චරතො හොති, මුසාවාද පටිච්චරතො හොති, පිසුනා වාචා පටිච්චරතො හොති, එරුසා වාචා පටිච්චරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිච්චරතො හොති, අනභිජ්ඣාලු හොති, අව්‍යාපන්නචිත්තො හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

ඉධානන්ද, එකච්චො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ආනප්පමනිය පධානමනිය අනුසොගමනිය අපමාදමනිය සම්මා මනසිකාරමනිය තථාරූපං චෙත්තොසමාධිං චුසති. යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඤ්චන අතික්කන්තමානුසකෙන අමුං පුග්ගලං පස්සති : ‘ඉධ පාණ්ණීපානීං අදින්නාදසිං කාමෙසු මිච්චාචාරිං මුසාවාදීං පිසුනා වාචං එරුසාවාචං සම්ඵප්පලාපිං අභිජ්ඣාලුං ව්‍යාපන්නචිත්තං මිච්චාදිට්ඨිං. කායස්ස හෙද පරමමරණං පස්සති අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නං. සො එවමාහ : ‘අපී කීර හො, පාපකානි කම්මානි, අපී දුට්ඨරිතස්ස විපාකො, අපාහං පුග්ගලං අද්දසං ඉධ පාණ්ණීපානීං අදින්නාදසිං කාමෙසු මිච්චාචාරිං මුසාවාදීං පිසුනාවාචං එරුසාවාචං සම්ඵප්පලාපිං අභිජ්ඣාලුං ව්‍යාපන්නචිත්තං මිච්චාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණං පස්සාමි අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නන්ති. සො එවමාහ : ‘යො කීර හො පාණ්ණීපානී අදින්නාදසි -පෙ- මිච්චාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. යෙ එවං ජානන්ති, තෙ සම්මා ජානන්ති, යෙ අඤ්ඤාපා ජානන්ති, මිච්චා තෙසං ඤ්ඤන්ති. ඉති සො යදෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරමස්ස³ අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤ’න්ති.

1. පිසුණාය වාචාය - මජ්ඣං, සී.මු. 3 පරමාසා - මජ්ඣං.
2. එරුසාය වාචාය - මජ්ඣං, සී.මු.

ඉධ පනානන්ද ඵකච්චො සමඤ්ඤො වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤො වා ආනප්පමච්චො පටිච්චාසමච්චො අනුගොගමච්චො අප්පමාදමච්චො සමමා මනසිකාරමච්චො තථාරූපං චේතොසමාධිං චුසති යථා සමාභිතෙ විතෙත දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඤ්ඤෙන අභිකක්ඛනමානුසකෙන අශ්මි පුග්ගලං පස්සති. ඉධ පාණාතිපාතීං අදින්නාදුසිං -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිං, කායස්ස හෙද පරමමරණං පස්සති සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නං. සො ඵචමාහ : 'නඤ්ඤි කිර හො, පාපකානි කමමානි, නඤ්ඤි දුච්චරිතස්ස විපාකො, අපාහං පුග්ගලං අග්ගසං ඉධ පාණාතිපාතීං අදින්නාදුසිං -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණං පස්සාමි සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නානති. සො ඵචමාහ : යො කිර හො පාණාතිපාතී අදින්නාදුසිං -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිං, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. යෙ ඵවං ජානන්ති, තෙ සමමා ජානන්ති. යෙ අඤ්ඤථා ජානන්ති, මිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤන්ති. ඉති සො යද්දෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තද්දෙව තත්ථ ථාමසා පරමස්ස¹ අභිනිවිස්ස වොහරති : 'ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති.

ඉධානන්ද ඵකච්චො සමඤ්ඤො වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤො වා ආනප්පමච්චො පටිච්චාසමච්චො අනුගොගමච්චො අප්පමාදමච්චො සමමා මනසිකාරමච්චො තථාරූපං චේතොසමාධිං චුසති, යථා සමාභිතෙ විතෙත දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඤ්ඤෙන අභිකක්ඛනමානුසකෙන අශ්මි පුග්ගලං පස්සති 'ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතං අදින්නාදුනා පටිවිරතං කාමෙසු මිච්ඡාචාර පටිවිරතං ෂ්ඨසාචාද පටිවිරතං පිසුනා වාචා² පටිවිරතං ඵරසා වාචා³ පටිවිරතං සමථප්පලාපා පටිවිරතං අනභිජ්ඣාලුං අව්‍යාපන්නවිතතං සමමාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණං පස්සති සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නං. සො ඵචමාහ : 'අඤ්ඤි කිර හො කල්‍යාණානි කමමානි, අඤ්ඤි සුචරිතස්ස විපාකො. අපාහං පුග්ගලං අග්ගසං ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතං -පෙ- සමමාදිට්ඨිං, කායස්ස හෙද පරමමරණං පස්සාමි සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා'නති. සො ඵචමාහ : 'යො කිර හො පාණාතිපාතා පටිවිරතො අදින්නාදුනා පටිවිරතො -පෙ- සමමාදිට්ඨිං සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති යෙ ඵවං ජානන්ති, තෙ සමමා ජානන්ති. යෙ අඤ්ඤථා ජානන්ති, මිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤන්ති. ඉති සො යද්දෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තද්දෙව තත්ථ ථාමසා පරමස්ස¹ අභිනිවිස්ස වොහරති : 'ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති.

ඉධ පනානන්ද ඵකච්චො සමඤ්ඤො වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤො වා ආනප්පමච්චො පටිච්චාසමච්චො අනුගොගමච්චො අප්පමාදමච්චො සමමා මනසිකාරමච්චො තථාරූපං චේතොසමාධිං චුසති, යථා සමාභිතෙ විතෙත දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඤ්ඤෙන අභිකක්ඛනමානුසකෙන අශ්මි පුග්ගලං පස්සති. ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතං අදින්නාදුනා පටිවිරතං-පෙ-සමමාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණං පස්සති අපාහං පුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නං. සො ඵචමාහ : නඤ්ඤි කිර හො කල්‍යාණානි කමමානි,

1. පරමාසා - මජ්ඣං.
 2. පිසුණාය වාචාය - මජ්ඣං සීඝ්‍ර.
 3. ඵරසාය වාචාය - මජ්ඣං, සීඝ්‍ර.

නඤ්චි සුචරිතස්ස විපාකො. අපාභං පුඤ්ඤං අද්දසං ඉධ පාණාතිපාතා පටිච්චතං අදිනනාදුනා පටිච්චතං-පෙ-සම්මාදිට්ඨිං, කායස්ස හෙද පරමමරණා පස්සාමි අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපත්ත'නති. සො ඵලමාභා: සො කිරි හො පාණාතිපාතා පටිච්චතො-පෙ-සම්මාදිට්ඨි. සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, යෙ ඵලං ජානනති, තෙ සම්මා ජානනති. යෙ අඤ්ඤථා ජානනති, මිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤන'නති. ඉති සො යදෙව නස්ස සාමං ඤ්ඤතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරුමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤ'නති.

තත්ථානන්ද, යායං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඵලමාභා: අඤ්චි කිරි හො, පාපකානි කම්මානි, අඤ්චි දුච්චරිතස්ස විපාකොති. ඉදමස්ස අනුජානාමි. යමපි සො ඵලමාභා: අපාභං පුඤ්ඤං අද්දසං ඉධ පාණාතිපාතිං අදිනනාදුසිං-පෙ-මිච්ඡාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණා පස්සාමි අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපත්ත'නති. ඉදමපිස්ස අනුජානාමි. යඤ්ච බො සො ඵලමාභා: සො කිරි හො පාණාතිපාති අදිනනාදුසිං-පෙ-මිච්ඡාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති'ති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යමපි සො ඵලමාභා: යෙ ඵලං ජානනති, තෙ සම්මා ජානනති, යෙ අඤ්ඤථා ජානනති, මිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤන'නති. ඉදමපිස්ස නානුජානාමි. යමපි සො යදෙව නස්ස සාමං ඤ්ඤතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරුමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති, ඉදමෙව සච්චං මොඝ-මඤ්ඤ'නති. ඉදමපිස්ස නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අඤ්ඤථා හි අනන්ද, තථාගතස්ස මහාකම්මවිභවගෙහ ඤ්ඤනං හොති.

තත්ථානන්ද, යායං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඵලමාභා: නඤ්චි කිරි හො, පාපකානි කම්මානි නඤ්චි දුච්චරිතස්ස විපාකොති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යමපි බො සො ඵලමාභා: අපාභං පුඤ්ඤං අද්දසං ඉධ පාණාතිපාතිං අදිනනාදුසිං-පෙ-මිච්ඡාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණා පස්සාමි සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපත්ත'නති, ඉදමස්ස අනුජානාමි. යඤ්ච බො සො ඵලමාභා: සො කිරි හො පාණාතිපාති අදිනනාදුසිං-පෙ-මිච්ඡාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති'ති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යමපි සො ඵලමාභා: යෙ ඵලං ජානනති, තෙ සම්මා ජානනති යෙ අඤ්ඤථා ජානනති, මිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤන'නති. ඉදමපිස්ස නානුජානාමි. යමපි සො යදෙව නස්ස සාමං ඤ්ඤතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරුමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤ'නති. ඉදමපිස්ස නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අඤ්ඤථා හි අනන්ද, තථාගතස්ස මහාකම්මවිභවගෙහ ඤ්ඤනං හොති.

තත්‍රානන්ද, යොයං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඵවමාහ: අනභි කීර හො, කල්‍යාණානි කමමානි, අනභි සුචරිතස්ස විපාකොති. ඉදමස්ස අනුජානාමි. යමපි ඛො සො ඵවමාහ: අපාහං පුඤ්ඤං අද්දසං ඉධ පාණාතිපාතා පටිච්චරතං අදින්නාදුනා පටිච්චරතං -පෙ- සමමාදිට්ඨිං. කායස්ස හෙද පරමමරණා පස්සාමි සුගතිං සඤ්ඤා ලොකං උපපන්න'නති. ඉදමපිස්ස අනුජානාමි. යඤ්ච ඛො සො ඵවමාහ: යො කීර හො පාණාතිපාතා පටිච්චරතො-පෙ-සමමාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සඤ්ඤා ලොකං උපපජ්ජති'ති. ඉදමස්ස නානුජානාමි යමපි සො ඵවමාහ: යෙ ඵවං ජානනති තෙ සමමා ජානනති, යෙ අඤ්ඤාථා ජානනති මිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤානති. ඉදමපිස්ස නානුජානාමි. යමපි සො යදෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤානං සාමං දිට්ඨිං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ඵාමසා පරුමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. ඉදමපිස්ස නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අඤ්ඤාථා හි ආනන්ද, තථාගතස්ස මහාකමමවිභවෙහ ඤ්ඤානං හොති.

තත්‍රානන්ද, යොයං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඵවමාහ: නභි කීර හො, කල්‍යාණානි කමමානි, නභි සුචරිතස්ස විපාකොති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යඤ්ච ඛො සො ඵවමාහ: අපාහං පුඤ්ඤං අද්දසං ඉධ පාණාතිපාතා පටිච්චරතං අදින්නාදුනා පටිච්චරතං-පෙ-සමමාදිට්ඨිං, කායස්ස හෙද පරමමරණා පස්සාමි අපායං දුඤ්ඤානිං විනිපාතං නිරයං උපපන්න'නති. ඉදමස්ස අනුජානාමි. යඤ්ච ඛො සො ඵවමාහ: යො කීර හො පාණාතිපාතා පටිච්චරතො අදින්නාදුනා පටිච්චරතො-පෙ-සමමාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුඤ්ඤානිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති'ති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යඤ්ච ඛො සො ඵවමාහ: යෙ ඵවං ජානනති, තෙ සමමා ජානනති, යෙ අඤ්ඤාථා ජානනති, මිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤානති. ඉදමපිස්ස නානුජානාමි. යමපි සො යදෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤානං සාමං දිට්ඨිං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ඵාමසා පරුමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. ඉදමපිස්ස නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අඤ්ඤාථා හි ආනන්ද, තථාගතස්ස මහාකමමවිභවෙහ ඤ්ඤානං හොති.

තත්‍රානන්ද, යොයං පුඤ්ඤා ඉධ පාණාතිපාතී අදින්නාදුසී -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨි, කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුඤ්ඤානිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. පුබ්බ වාස්ස තං කතං හොති පාපකමමං දුක්ඛවේදනියං. පච්ඡා වාස්ස තං කතං හොති පාපකමමං දුක්ඛවේදනියං. මරණකාලෙ වාස්ස හොති මිච්ඡාදිට්ඨි සමතතා සමාදින්නා:1 තෙන සො කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුඤ්ඤානිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. යඤ්ච ඛො සො ඉධ පාණාතිපාතී හොති අදින්නාදුසී හොති -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨි හොති. තස්ස දිට්ඨිවි ධම්මෙ විපාකං පටිසංවෙදෙති, උපපජ්ජ: වා, අපරෙ වා පරියායෙ.

1. සමාදිණණා - PTS.
 2. { උපපජ්ජ - මජ්ඣං, සීඉ.
 උපපජ්ජං - PTS.

තත්‍රානන්දු, යමායං පුග්ගලො ඉධ පාණාතිපාතී අදින්නාදුසී -පෙ-
 මිච්ඡාදිට්ඨි, කායස්ස හෙදු පරමමරණා සුගතිං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති.
 පුබ්බෙ වාස්ස නං කතං ගොති කල්‍යාණකම්මං සුඛවෙදනියං. පච්ඡා වාස්ස
 නං කතං ගොති කල්‍යාණකම්මං සුඛවෙදනියං. මරණකාලෙ වාස්ස ගොති
 සම්මාදිට්ඨි සම්මතතා සමාදින්නා, තෙන සො කායස්ස හෙදු පරමමරණා
 සුගතිං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති. යඤ්ච ඛො සො ඉධ පාණාතිපාතී
 ගොති අදින්නාදුසී ගොති -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨි ගොති. තස්ස දිට්ඨිව ධම්මෙ
 විපාකං පටිසංවෙදෙති, උපපජ්ජෙ වා, අපරෙ වා, පට්ඨායෙ.

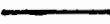
තත්‍රානන්දු, යමායං පුග්ගලො ඉධ පාණාතිපාතා පටිච්චරතො
 අදින්නාදුනා පටිච්චරතො -පෙ- සම්මාදිට්ඨි, කායස්ස හෙදු පරමමරණා
 සුගතිං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති. පුබ්බෙ වාස්ස නං කතං ගොති
 කල්‍යාණකම්මං සුඛවෙදනියං. පච්ඡා වාස්ස නං කතං ගොති කල්‍යාණකම්මං
 සුඛවෙදනියං. මරණකාලෙ වාස්ස ගොති සම්මාදිට්ඨි සම්මතතා සමාදින්නා.
 තෙන සො කායස්ස හෙදු පරමමරණා සුගතිං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති.
 යඤ්ච ඛො සො ඉධ පාණාතිපාතා පටිච්චරතො ගොති. අදින්නාදුනා
 පටිච්චරතො ගොති. -පෙ- සම්මාදිට්ඨි ගොති. තස්ස දිට්ඨිව ධම්මෙ විපාකං
 පටිසංවෙදෙති, උපපජ්ජෙ වා, අපරෙ වා පට්ඨායෙ.

තත්‍රානන්දු, යමායං පුග්ගලො ඉධ පාණාතිපාතා පටිච්චරතො
 අදින්නාදුනා පටිච්චරතො -පෙ- සම්මාදිට්ඨි, කායස්ස හෙදු පරමමරණා
 අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. පුබ්බෙ වාස්ස නං කතං
 ගොති පාපකම්මං දුක්ඛවෙදනියං. පච්ඡා වාස්ස නං කතං ගොති පාපකම්මං
 දුක්ඛවෙදනියං. මරණ කාලෙ වාස්ස ගොති මිච්ඡාදිට්ඨි සම්මතතා සමාදින්නා.
 තෙන සො කායස්ස හෙදු පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං
 උපපජ්ජති. යඤ්ච ඛො සො ඉධ පාණාතිපාතා පටිච්චරතො ගොති.
 අදින්නාදුනා පටිච්චරතො ගොති -පෙ- සම්මාදිට්ඨි ගොති, තස්ස දිට්ඨිව
 ධම්මෙ විපාකං පටිසංවෙදෙති, උපපජ්ජෙ වා, අපරෙ වා පට්ඨායෙ.

ඉති ඛො ආනන්දු, අප්පි කම්මං අභබ්බං අභබ්බාභාසං, අප්පි කම්මං
 අභබ්බං භබ්බාභාසං, අප්පි කම්මං භබ්බඤ්ඤව භබ්බාභාසඤ්ඤ, අප්පි කම්මං
 භබ්බං අභබ්බාභාසන්ති.

ඉදමච්චොචි : භගවා. අතතමනො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො
 භාසිතං අභිනන්දීති.

මහාකම්මවිභවිභ සුතනං ජට්ඨං.

3. 4. 7

සලායතනවිභවන සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා සාවච්චියං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්ත ඛො භගවා හික්ඛු ආමනෙතයි හික්ඛවොති. භදනෙතති තෙ හික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

සලායතනවිභවනං වො හික්ඛවො, දෙයිස්සාමි තං සුඤ්ඤාඨ සාධුකං මනයි කරොඨ භායිස්සාමිති.

එවං භනෙතති ඛො තෙ හික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

ඡ අජ්ඣතතිකාති ආයතනාති වෙදිතබ්බාති. ඡ බාහිරාති ආයතනාති වෙදිතබ්බාති. ඡ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බා. ඡ එස්සකායා වෙදිතබ්බා. අච්චාරස මනොපච්චාර වෙදිතබ්බා. ඡතතිංස සත්තපද වෙදිතබ්බා. තත්තදං නිස්සාය ඉදං පඡහඨ තයො සතිපට්ඨානා යදරියො සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථා ගණමනුසායිතුමරහති, සො ට්ඵච්චති යොග්ගාවරියානං අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරථි'ති. අයමුඤ්ඤොසො සලායතනවිභවනස්ස.

ඡ අජ්ඣතතිකාති ආයතනාති වෙදිතබ්බාතීති ඉති ඛො පනෙතං ට්ඵතං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච ට්ඵතං: චක්ඛායතනං සොතායතනං ඝානායතනං ජ්ඣායතනං කායායතනං මනායතනං. ඡ අජ්ඣතතිකාති ආයතනාති වෙදිතබ්බාතීති ඉති යං තං ට්ඵතං, ඉදමෙතං පටිච්ච ට්ඵතං.

ඡ බාහිරාති ආයතනාති වෙදිතබ්බාතීති ඉති ඛො පනෙතං ට්ඵතං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච ට්ඵතං: රූපායතනං සඤ්ඤායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ධම්මායතනං. ඡ බාහිරාති ආයතනාති වෙදිතබ්බාතීති ඉති යං තං ට්ඵතං, ඉදමෙතං පටිච්ච ට්ඵතං.

ඡ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බාති ඉති ඛො පනෙතං ට්ඵතං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච ට්ඵතං: චක්ඛුවිඤ්ඤාණං සොතවිඤ්ඤාණං ඝානවිඤ්ඤාණං ජ්ඣාවිඤ්ඤාණං කායවිඤ්ඤාණං මනොවිඤ්ඤාණං. ඡ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බාති ඉති යං තං ට්ඵතං, ඉදමෙතං පටිච්ච ට්ඵතං.

ඡ එස්සකායා වෙදිතබ්බාති ඉති ඛො පනෙතං ට්ඵතං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච ට්ඵතං: චක්ඛුසම්මස්සො සොතසම්මස්සො ඝානසම්මස්සො ජ්ඣාසම්මස්සො කායසම්මස්සො මනොසම්මස්සො. ඡ එස්සකායා වෙදිතබ්බාති ඉති යං තං ට්ඵතං, ඉදමෙතං පටිච්ච ට්ඵතං.

අධාරස මනොපවිචාර ද්වේද්ධබ්බාති ඉති බො පනෙනං වුතනං, කිඤ්චතං පටිච්ච වුතනං: චක්ඛුනා රූපං දිඤ්චා සොමනස්සධාරානිකං රූපං උපවිචරති. ද්වේද්ධනස්සධාරානිකං රූපං උපවිචරති. උපෙක්ඛධාරානිකං රූපං උපවිචරති. සොතෙන සඤ්ඤා සුත්තා -පෙ- භාතෙන ගඤ්ඤා සාසිත්තා-පෙ-ඡ්ඛාය රසං සාසිත්තා-පෙ-කායෙන ථොට්ඨබ්බං පුසිත්තා -පෙ-මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සොමනස්සධාරානිකං ධම්මං උපවිචරති. ද්වේද්ධනස්සධාරානිකං ධම්මං උපවිචරති. උපෙක්ඛධාරානිකං¹ ධම්මං උපවිචරති. ඉති ඡ සොමනස්සපවිචාර, ඡ ද්වේද්ධනස්සපවිචාර, ඡ උපෙක්ඛපවිචාර. අධාරස මනොපවිචාර ද්වේද්ධබ්බාති ඉති යං තං වුතනං, ඉදමෙන පටිච්ච වුතනං.

ඡතතිංස සත්තපද ද්වේද්ධබ්බාති ඉති බො පනෙනං වුතනං, කිඤ්චතං පටිච්ච වුතනං : ඡ ගෙහසිත්තානි සොමනස්සානි, ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තානි සොමනස්සානි, ඡ ගෙහසිත්තානි ද්වේද්ධනස්සානි, ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තානි ද්වේද්ධනස්සානි, ඡ ගෙහසිත්තා උපෙක්ඛා, ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තා උපෙක්ඛා:

තඤ්ඤා කතමාති ඡ ගෙහසිත්තානි සොමනස්සානි: චක්ඛුච්ඤ්ඤායානං රූපානං ඉධාරානං කන්තානං මනාපානං මනොරමානං ලොකාමිස-පටිසංසුත්තානං පටිලාභං වා පටිලාභතො සමනුපස්සතො පුබ්බෙ වා පටිලාභපුබ්බං අතීතං නිරුඤ්ඤා විපරිණතං සමනුස්සරතො උපපජ්ජති සොමනස්සං, යං ඵචිරූපං සොමනස්සං ඉදං වුච්චති ගෙහසිතං සොමනස්සං. සොඤ්ඤායානං සඤ්ඤානං-පෙ-භානවිඤ්ඤායානං ගඤ්ඤානං -පෙ- ඡ්ඛාච්ඤ්ඤායානං රසානං -පෙ- කායවිඤ්ඤායානං ථොට්ඨබ්බානං-පෙ-මනොවිඤ්ඤායානං ධම්මානං ඉධාරානං කන්තානං මනාපානං මනොරමානං ලොකාමිසපටිසංසුත්තානං පටිලාභං වා පටිලාභතො සමනුපස්සතො පුබ්බෙ වා පටිලාභපුබ්බං අතීතං නිරුඤ්ඤා විපරිණතං සමනුස්සරතො උපපජ්ජති සොමනස්සං. යං ඵචිරූපං සොමනස්සං, ඉදං වුච්චති ගෙහසිතං සොමනස්සං. ඉමාති ඡ ගෙහසිත්තානි සොමනස්සානි.

තඤ්ඤා කතමාති ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තානි සොමනස්සානි: රූපානං කෙච්ච අනිච්චතං විදිත්තා විපරිණාමවීර්ගනිරේධං, පුබ්බෙ චෙච්ච රූපා ඵතරති ච සබ්බෙ තෙ රූපා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා'ති ඵචමෙනං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය පස්සතො උපපජ්ජති සොමනස්සං. යං ඵචිරූපං සොමනස්සං, ඉදං වුච්චති නෙක්ඛම්මසිතං සොමනස්සං. සඤ්ඤානං කෙච්ච-පෙ-ගඤ්ඤානං කෙච්ච-පෙ-රසානං කෙච්ච-පෙ-ථොට්ඨබ්බානං කෙච්ච-පෙ-ධම්මානං කෙච්ච අනිච්චතං විදිත්තා විපරිණාමවීර්ගනිරේධං, පුබ්බෙ චෙච්ච ධම්මා, ඵතරති ච සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාම-ධම්මා'ති ඵචමෙනං යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය පස්සතො උපපජ්ජති සොමනස්සං. යං ඵචිරූපං සොමනස්සං, ඉදං වුච්චති නෙක්ඛම්මසිතං සොමනස්සං. ඉමාති ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තානි සොමනස්සානි.

1. උපෙක්ඛධාරානිකං - මජ්ඣ.

තත් කතමාති ඡ ගෙහසිතාති දෙමනස්සාති: චක්ඛුවිඤ්ඤායානං රූපානං ඉච්ඡානං කන්තානං මනාපානං මනෝරමානං ලොකාමිභ-පටිසංයුත්තානං අප්පට්ඨානං වා අප්පට්ඨානතො සමනුපස්සතො පුබ්බෙ වා අප්පට්ඨානපුබ්බං අතීතං නිරුඳ්ධං විපරිණතං සමනුස්සරතො උප්පජ්ජති දෙමනස්සං. යං ඵවරූපං දෙමනස්සං, ඉදං වුච්චති ගෙහසිතං දෙමනස්සං. තොවවිඤ්ඤායානං සඤ්ඤානං-පෙ-භාන-විඤ්ඤායානං ගතීනං-පෙ-ජීව්හාවිඤ්ඤායානං රසානං-පෙ-කාය-විඤ්ඤායානං ථෝට්ඨබ්බානං -පෙ- මනෝවිඤ්ඤායානං ධම්මානං ඉච්ඡානං කන්තානං මනාපානං මනෝරමානං ලොකාමිභපටිසංයුත්තානං අප්පට්ඨානං වා අප්පට්ඨානතො සමනුපස්සතො පුබ්බෙ වා අප්පට්ඨාන-පුබ්බං අතීතං නිරුඳ්ධං විපරිණතං සමනුපස්සතො උප්පජ්ජති දෙමනස්සං. යං ඵවරූපං දෙමනස්සං, ඉදං වුච්චති ගෙහසිතං දෙමනස්සං. ඉමාති ඡ ගෙහසිතාති දෙමනස්සාති.

තත් කතමාති ඡ නෙකමමසිතාති දෙමනස්සාති: රූපානං තෙව අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාමවිරහනිර්ඳොධං, පුබ්බෙ චෙව රූපා ඵතරහී ච සබ්බෙ තෙ රූපා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මාහී. ඵවමෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුත්තරේසු විමොක්ඛෙසු පිහං උපට්ඨා-පෙති: කුදස්සු¹ නාමාහං තදයතනං උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමි. යදරියා ඵතරහී ආයතනං උපසම්පජ්ජ විහරන්තී'ති. ඉති අනුත්තරේසු විමොක්ඛෙසු පිහං උපට්ඨාපයතො උප්පජ්ජති පිහප්පච්චයා දෙමනස්සං. යං ඵවරූපං දෙමනස්සං, ඉදං වුච්චති නෙකමමසිතං දෙමනස්සං. සඤ්ඤානං තෙව-පෙ-ගතීනං තෙව-පෙ-රසානං තෙව-පෙ-ථෝට්ඨබ්බානං තෙව-පෙ-ධම්මානං තෙව අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාමවිරහනිර්ඳොධං පුබ්බෙ චෙව ධම්මං ඵතරහී ච සබ්බෙ තෙ ධම්මං අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මාහී. ඵවමෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුත්තරේසු විමොක්ඛෙසු පිහං උපට්ඨාපෙති. කුදස්සු¹ නාමාහං තදයතනං උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමි යදරියා ඵතරහී ආයතනං උපසම්පජ්ජ විහරන්තී'ති. ඉති අනුත්තරේසු විමොක්ඛෙසු පිහං උපට්ඨාපයතො උප්පජ්ජති පිහප්පච්චයා දෙමනස්සං. යං ඵවරූපං දෙමනස්සං, ඉදං වුච්චති නෙකමමසිතං දෙමනස්සං. ඉමාති ඡ නෙකමමසිතාති දෙමනස්සාති.

තත් කතමා ඡ ගෙහසිතා උපෙක්ඛා: චක්ඛුනා රූපං දිස්වා උප්පජ්ජති උපෙක්ඛා ඛාලස්ස මූලහස්ස පුපුජ්ජනස්ස අනෝධිජීනස්ස අවිපාකජීනස්ස අනාදිනවදස්සාවිනො අස්සුතවතො පුපුජ්ජනස්ස. යං ඵවරූපා උපෙක්ඛා, රූපං සා නාතිච්චතති. නස්මා සා උපෙක්ඛා ගෙහසිතාති වුච්චති. තොතෙන සඤ්ඤානං-පෙ- භානෙන ගතීනං භාසිත්වා-පෙ-ජීව්හාය රසං සාසිත්වා-පෙ-කායෙන ථෝට්ඨබ්බං පුසිත්වා -පෙ-මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උප්පජ්ජති උපෙක්ඛා ඛාලස්ස මූලහස්ස පුපුජ්ජනස්ස අනෝධිජීනස්ස අවිපාකජීනස්ස අනාදිනවදස්සාවිනො අස්සුතවතො පුපුජ්ජනස්ස යං ඵවරූපා උපෙක්ඛා, ධම්මං සා නාතිච්චතති නස්මා සා උපෙක්ඛා ගෙහසිතාති වුච්චති. ඉමා ඡ ගෙහසිතා උපෙක්ඛා.

1. කුදස්සු - මජ්ඣං.

තඤ්ඤා කතමා ජ නෙකඛමමසිතා උපෙකකා : රූපානං කෙච්ච අනිච්චතං විදිකා විපරිණාමවිරුගතිරේඛං, පුබ්බෙ චෙච්ච රූපා ඵතරගි ච සබ්බෙ තෙ රූපා අනිච්චා දුකකා විපරිණාමඛමා'ති ඵච්චමෙතං යථාභුතං සමමපාඤ්ඤාය පසානො උපපජ්ජති උපෙකකා යා ඵච්චරූපා උපෙකකා රූපං සා අභිචතතති. තඤ්ඤා සා උපෙකකා නෙකඛමමසිතාති චූච්චති. සඤ්ඤා කෙච්ච-පෙ-ගකානං කෙච්ච-පෙ-රසානං කෙච්ච-පෙ-ථොච්චබ්බොනං කෙච්ච-පෙ-ඛමානං කෙච්ච අනිච්චතං විදිකා විපරිණාමවිරුගතිරේඛං, පුබ්බෙ චෙච්ච ඛමා ඵතරගි ච සබ්බෙ තෙ ඛමා අනිච්චා දුකකා විපරිණාම-ඛමා'ති ඵච්චමෙතං යථාභුතං සමමපාඤ්ඤාය පසානො උපපජ්ජති උපෙකකා. යා ඵච්චරූපා උපෙකකා ඛමං සා අභිචතතති, තඤ්ඤා සා උපෙකකා නෙකඛමමසිතාති චූච්චති. ඉමා ජ නෙකඛමමසිතා උපෙකකා. ජතතිය සතතපද වෙදිතබ්බාති ඉති යං තං චූතනං, ඉදමෙතං පච්චිච චූතනං.

තඤ්ඤා නිසාය ඉදං පජ්ඣථාති ඉති ඛො පනෙතං චූතනං, කිඤ්ඤාචං පච්චිච චූතනං : තඤ්ඤා භික්ඛවෙ, යාති ජ නෙකඛමමසිතාති සොමනසාති, තාති නිසාය තාති ආගමම, යාති ජ ගෙහසිතාති සොමනසාති තාති පජ්ඣථ, තාති සමතිකකමථ. ඵච්චමෙතෙසං පහානං හොති, ඵච්චමෙතෙසං සමතිකකමො හොති. තඤ්ඤා භික්ඛවෙ යාති ජ නෙකඛමමසිතාති දෙමනසාති තාති නිසාය තාති ආගමම යාති ජ ගෙහසිතාති දෙමනසාති, තාති පජ්ඣථ. තාති සමතිකකමථ. ඵච්චමෙතෙසං පහානං හොති. ඵච්චමෙතෙසං සමතිකකමො හොති. තඤ්ඤා භික්ඛවෙ යා ජ නෙකඛමමසිතා උපෙකකා, තා නිසාය තා ආගමම, යා ජ ගෙහසිතා උපෙකකා තා පජ්ඣථ, තා සමතිකකමථ ඵච්චමෙතාසං පහානං හොති, ඵච්චමෙතාසං සමතිකකමො හොති. තඤ්ඤා භික්ඛවෙ, යාති ජ නෙකඛමමසිතාති සොමනසාති, තාති නිසාය තාති ආගමම, යාති ජ නෙකඛමමසිතාති දෙමනසාති, තාති පජ්ඣථ, තාති සමතිකකමථ. ඵච්චමෙතෙසං පහානං හොති, ඵච්චමෙතෙසං සමතිකකමො හොති. තඤ්ඤා භික්ඛවෙ, යා ජ නෙකඛමමසිතා උපෙකකා, තා නිසාය තා ආගමම යාති ජ නෙකඛමමසිතාති සොමනසාති තාති පජ්ඣථ, තාති සමතිකකමථ. ඵච්චමෙතෙසං පහානං හොති, ඵච්චමෙතෙසං සමතිකකමො හොති.

අජී භික්ඛවෙ, උපෙකකා නානතතා නානතතසිතා. අජී උපෙකකා ඵකතතා ඵකතතසිතා. කතමා ච භික්ඛවෙ, උපෙකකා නානතතා නානතතසිතා : අජී භික්ඛවෙ, උපෙකකා රූපෙසු, අජී සඤ්ඤා, අජී ගකිඤ්ඤා, අජී රසෙසු, අජී ථොච්චබ්බෙසු. අයං භික්ඛවෙ උපෙකකා නානතතා නානතතසිතා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, උපෙකඛා එකතතා එකතතසිතා: අථ භික්ඛවෙ, උපෙකඛා ආකාසානඤ්චායතනනිසසිතා, අථ විඤ්ඤාණඤ්චා-
 යතනනිසසිතා, අථ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනනිසසිතා, අථ නෙවසඤ්ඤා-
 නාසඤ්ඤායතනනිසසිතා. අගං භික්ඛවෙ, උපෙකඛා එකතතා
 එකතතසිතා. තු භික්ඛවෙ, යා'යං උපෙකඛා එකතතා
 එකතතසිතා, තං නිසාය තං ආගමම, යා'යං උපෙකඛා නානතතා
 නානතතසිතා, තං පඡ්භථ, තං සමතිකකමථ. එවමෙතිසා: පභානං
 හොති, එවමෙතිසා: සමතිකකමො හොති. අතමමයතං භික්ඛවෙ නිසාය
 අතමමයතං ආගමම යා'යං උපෙකඛා එකතතා එකතතසිතා තං පඡ්භථ.
 තං සමතිකකමථ. එවමෙතිසා: පභානං හොති, එවමෙතිසා: සමතිකකමො
 හොති. තුදං නිසාය ඉදං පඡ්භථා'ති ඉති යං තං චුතතං, ඉදමෙතං
 පච්චි චුතතං.

‘තයො සතිපට්ඨානා යදරියො සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථා
 ගණමනුසාසිතුමරහති’ති ඉති ඛො පනෙතං චුතතං, කිඤ්චතං පච්චි
 චුතතං : ඉධ භික්ඛවෙ, සත්ථා සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකමපකො
 භිතෙසි අනුකමපං උපාදාය : ‘ඉදං වො භිතාය ඉදං වො සුඛායා’ති. තසා
 සාවකා න සුසුසනති. න සොතං ඕදහනති. න අඤ්ඤා චිතතං උපට්ඨ-
 පෙනති. වොකකමම ච සඤ්චසාසනං වතනනති. තු භික්ඛවෙ, තථාගනො
 න වෙච අතතමනො හොති. න ච අතතමනතං පච්චිසංවෙදෙති.
 අනවසුතො ච විහරති සතො සමපඡානො. ඉදං භික්ඛවෙ, පඨමං
 සතිපට්ඨානං, යදරියො සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථා
 ගණමනුසාසිතුමරහති.

චුත ච පරං භික්ඛවෙ, සත්ථා සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකමපකො
 භිතෙසි අනුකමපං උපාදාය : ‘ඉදං වො භිතාය, ඉදං වො සුඛායා’ති.
 තසා එකවෙච සාවකා න සුසුසනති, න සොතං ඕදහනති, න අඤ්ඤා
 චිතතං උපට්ඨපෙනති. වොකකමම ච සඤ්චසාසනං වතනනති. එකවෙච
 සාවකා සුසුසනති. සොතං ඕදහනති අඤ්ඤා චිතතං උපට්ඨපෙනති. න
 ච වොකකමම සඤ්චසාසනං වතනනති. තු භික්ඛවෙ, තථාගනො න
 වෙච අතතමනො හොති, න ච අතතමනතං පච්චිසංවෙදෙති. න ච
 අනතතමනො හොති. න ච අනතතමනතං පච්චිසංවෙදෙති. අතතමනතඤ්ච
 අනතතමනතඤ්ච¹ තදුහයං අභිතිවඡ්ඡන්තා සො උපෙකකකො විහරති
 සතො සමපඡානො. ඉදං චුච්චිති භික්ඛවෙ, දුතියං සතිපට්ඨානං යදරියො
 සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථා ගණමනුසාසිතුමරහති.

1. අතතමනතා ච අනතතමනතා ච - මඡ්ඡං.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ, සත්ථං සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකම්පකො භික්ඛෙ අනුකම්පං උපාදාය : 'ඉදං වො භිතාය, ඉදං වො සුඛායා'ති තස්ස සාවකා සුසුභනති, සොභං ඔදහනති, අඤ්ඤා චිත්තං උපට්ඨපේනති, න ව වොක්ඛම්ම සජ්ඣසාසනං වත්තනති. තත්ථ භික්ඛවෙ, තථාගතො අත්තමනො වෙච්ච හොති, අත්තමනතඤ්ඤා පටිසංවෙදෙති. අනවස්සනො ච විහරති සතො සම්පජානො. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, තතිසං සතිපට්ඨානං යදරියො සෙවති යදරියො සෙවමානො සත්ථං ගණමනුසාසිතුමරහති.

තයො සතිපට්ඨානා යදරියො සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථං ගණමනුසාසිතුමරහතිති ඉති යං තං වුත්තං ඉදමෙතං, පටිච්ච වුත්තං.

සො වුච්චති යොඤ්ඤාවරියානං අනුත්තරේ පුරිසදම්මසාරපීති ඉති ඛො පහෙනං වුත්තං, කිඤ්ඤවිතං පටිච්ච වුත්තං : ගජ්ඣදම්මකෙන භික්ඛවෙ, ගජ්ඣදම්මො සාරිතො එකංගෙව දිසං ධාවති, පුරුඡීමං වා පච්ඡීමං වා උත්තරං වා දකඡීණං වා. අසාදම්මකෙන භික්ඛවෙ, අසාදම්මො සාරිතො එකංගෙව දිසං ධාවති, පුරුඡීමං වා පච්ඡීමං වා උත්තරං වා දකඡීණං වා. ගොදම්මකෙන භික්ඛවෙ, ගොදම්මො සාරිතො එකංගෙව දිසං ධාවති පුරුඡීමං වා පච්ඡීමං වා උත්තරං වා දකඡීණං වා. තථාගතෙන භි භික්ඛවෙ, අරහතා සම්මාසම්බුඤ්ඤොන පුරිසදම්මො සාරිතො අට්ඨදිසා විධාවති රූපි රූපානි පසසති. අයං පඨමා දිසා¹ අජ්ඣිත්තං අරූපසඤ්ඤේ ඛභිඤා රූපානි පසසති. අයං දුතියා දිසා. සුභනෙත්ථව අභිඡ්ඤෙනා හොති. අයං තතියා දිසා. සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්ඛමා පටිභසඤ්ඤානං අත්ඨවිහමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරි 'අනනො අකාසො'ති ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඡ විහරති. අයං චතුඡී දිසා. සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම්ම අනත්තං විඤ්ඤාණනති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඡ විහරති අයං පඤ්චමී දිසා. සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම්ම නඡී කිඤ්ඤිති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඡ විහරති. අයං ඡට්ඨි දිසා. සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ඡ විහරති. අයං සත්තමී දිසා. සබ්බසො නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම්ම සඤ්ඤාවෙදගිතනිරේඛං උපසම්පජ්ඡ විහරති. අයං අට්ඨමී දිසා. තථාගතෙන භික්ඛවෙ, අරහතා සම්මාසම්බුඤ්ඤොන පුරිසදම්මො සාරිතො. ඉමා අට්ඨ දිසා විධාවති. සො වුච්චති යොඤ්ඤාවරියානං අනුත්තරේ පුරිසදම්මසාරපීති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තනති.

ඉදම්මොච ගගවා. අත්තමීනා තෙ භික්ඛු ගගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

සලොභනනවිභවිච්චසුභනං සත්තමං.

1. අයං එකාදිසා - මජ්ඣං.

3. 4. 8

උදෙසා විභවන සුභතං

එම මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවතීයං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතස්සි : භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

උදෙසා විභවනං වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි. තං සුභතං, සාධුකං මහසි කරෙථ, භාසිස්සාමිති.

එම භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

තථා තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය, යථා යථාස්සු¹ උපපරිකඛතො ඛහිඤා වස්ස විඤ්ඤාණං අවිකඛිතතං අවිසං අජ්ඣතතං අසණ්ඨිතං අනුපාදාය න පරිතස්සෙය්‍ය. ඛහිඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං අවිකඛිතෙත අවිසං අජ්ඣතතං අසණ්ඨිතෙ, අනුපාදාය අපරි- තස්සතො ආයතීං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමඛවො න භොති'ති. ඉදමවොච භගවා, ඉදං වතා සුභතො උට්ඨායාසනා විහාරං පාමිසි.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛුනං අචීරපක්කනනස්ස භගවතො එතද- භොසි : 'ඉදං ඛො නො ආවුසො, භගවා සඛිඛිතෙනන උදෙසං උද්දිසිත්වා විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහජ්ඣා උට්ඨායාසනා විහාරං පවිට්ඨො, තථා තථා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය, යථා යථාස්සු¹ උපපරිකඛතො ඛහිඤා වස්ස විඤ්ඤාණං අවිකඛිතතං අවිසං අජ්ඣතතං අසණ්ඨිතං අනුපාදාය න පරිතස්සෙය්‍ය, ඛහිඤා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං අවිකඛිතෙත අවිසං අජ්ඣතතං අසණ්ඨිතෙ, අනුපාදාය අපරිතස්සතො ආයතීං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමඛවො න භොති'ති. කො නු ඛො ඉමස්ස භගවතා සඛිඛිතෙනන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අවිභතනස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විතජේය්‍යා'ති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛුනං එතදභොසි : 'අයං ඛො ආයසමා මහාකච්චානො සත්ථු වෙච සංවණ්ඤේතො, සමඛාවිතො ච විඤ්ඤාණං සමුභමාචාරීනං, පභොති වායසමා මහාකච්චානො ඉමස්ස භගවතා සඛිඛිතෙනන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අවිභතනස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විහජ්ඣං. යනුන මයං යෙනායසමා මහාකච්චානො, තෙනුපසඛිකමෙය්‍යාම, උපසඛිකමිත්වා ආයසමනං මහාකච්චානං එතමත්ථං පටිපුජෙත්ථය්‍යාම'ති. අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙනායසමා මහාකච්චානො, තෙනුපසඛිකමිංසු. උපසඛිකමිත්වා ආයසමනා මහා කච්චානෙන සඤ්ඨිං සමොදිංසු. සමොදනීයං කථං සාරණීයං විතිසාරෙත්වා එතමනතං නිසීදිංසු. එකමනතං නිවිතනා ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමනං මහාකච්චානං එතදවොචුං :

1. { යථා යථාස්ස - ස්‍යා, PTS.
 { යථා යථා - මජ්ඣං, සිමු.

ඉදං ඛො නො ආවුසො කච්චාන, භගවා සඛිඛිතෙනන උදෙසං උද්දිසිනිචා වින්දාරෙන අන්ථං අවිභජ්නිචා උට්ඨායාසනා විහාරං පච්චෙඨා. තථා තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙඛයා, යථා යථාය්ඤ¹ උපපරිකඛතො ඛතිඤා චස්ස විඤ්ඤණං අවිකඛිතනං අවිසටං අජ්ඣතනං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්සෙයා, ඛතිඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤණෙ අවිකඛිතෙන අවිසටෙ සති අජ්ඣතනං අසණ්ඨිතෙ, අනුපාදය අපරිතස්සතො ආයතීං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමඛාවො න භොතී'ති. තෙසං නො ආවුසො කච්චාන, අමහාකං අවිරපකකනතස්ස භගවතො එතදභොසි :

ඉදං ඛො නො ආවුසො, භගවා සඛිඛිතෙනන උදෙසං උද්දිසිනිචා වින්දාරෙන අන්ථං අවිභජ්නිචා උට්ඨායාසනා විහාරං පච්චෙඨා: තථා තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙඛයා, යථා යථාය්ඤ¹ උපපරිකඛතො ඛතිඤා චස්ස විඤ්ඤණං අවිකඛිතනං අවිසටං අජ්ඣතනං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්සෙයා, ඛතිඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤණෙ අවිකඛිතෙන අවිසටෙ සති අජ්ඣතනං අසණ්ඨිතෙ, අනුපාදය අපරිතස්සතො ආයතීං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමඛාවො න භොතී'ති. කො ඤු ඛො ඉමස්ස භගවතා සඛිඛිතෙනන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන අන්ථං අවිභතකස්ස වින්දාරෙන අන්ථං විභජෙය්‍යාති.

තෙසං නො ආවුසො කච්චාන, අමහාකං එතදභොසි: අයං ඛො ආයසමා මහාකච්චානො සඤ්ඤ වෙච සංවණ්ණිතො, සමඛාවිතොච විඤ්ඤණං සමුඛමචාරිනං. පභොති චායසමා මහාකච්චානො ඉමස්ස භගවතා සඛිඛිතෙනන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන අන්ථං අවිභතකස්ස වින්දාරෙන අන්ථං විභජ්තුං. යනනුන මයං යෙනායසමා මහාකච්චානො, තෙනුපසඛිකමෙය්‍යාම. උපසඛිකමිනිචා ආයසමනනං මහාකච්චානං එතමන්ථං පච්චුචෙජ්ජය්‍යාමාති. විභජතායසමා, මහාකච්චානොති.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො පුරිසො සාරන්ඪිකො සාරගවෙසි සාරපරියෙසනං චරමානො මහතො රාකඛස්ස තිට්ඨතො සාරචතො අතිකකමෙච චූලං අතිකකමම ඛඤං සාඛාපලාසෙ සාරං පරියෙසිතඛඛං මඤ්ඤෙය්‍යා, එචං සමපදමිදං ආයසමනනානං සන්ථරි සමමුඛිභුතෙ තං භගවතනං අතිසිනිචා අලෙඛ එතමන්ථං පච්චුචෙජ්ජඛඛං මඤ්ඤථ. සො හා'වුසො, භගවා ජානං ජානාති, පස්සං පස්සති, චක්ඛුභුතො ඤ්ඤණභුතො ඛම්මභුතො චුඛම්මභුතො චතනා පච්චතනා අන්ථස්ස තිතෙනතා අමිතස්ස දුභා ඛම්මස්සාමි තථාගතො, සො වෙච පනෙතස්ස කාලො අභොසි යං භගවතනං යෙච එතමන්ථං පච්චුචෙජ්ජය්‍යාථ. යථා නො භගවා ව්‍යාකරෙය්‍යා, තථා නං ඛාරෙය්‍යාථා'ති.

1. යථායථාය්‍ය - ස්‍යා, PTS.
 2. යථා යථා - මජ්ඣා, සිච්චු.

අධ්‍යාධුසො කච්චාන, හගවා ජානං ජානාති, පසං පසාති, චක්ඛු-
 භුතො සද්දණ්භුතො ධම්මභුතො බ්‍රහ්මභුතො චතතා පචතතා අත්ඨසා
 නිතෙනතා අමතසා දතා ධම්මසාමී තථාගතො. සො චෙව පනෙනසා
 කාලො අහොසි, යං හගවතනංසෙව එතමන්ථං පටිපුචෙත්ඨයාම, යථා
 නො හගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය, තථා නං ධාරෙය්‍යාම. අපි චායසමා මහා-
 කච්චානො සජ්ච චෙව සංවණ්ණීතො සමාචිනො ච විඤ්ඤණං සමුච්ච
 වාරිනං, පහොති චායසමා, මහාකච්චානො ඉමසා හගවතා
 සබ්බිතෙනන උදෙසසා උද්දිට්ඨසා වින්දාරෙන අත්ථං අවිහතතසා
 වින්දාරෙන අත්ථං විහජ්ඣං. විහජ්ඣායසමා, මහාකච්චානො අගරං
 කරිනාති.

තෙන භා'ධුසො, සුණාථ සාධුභං මනසිකරෙථ භාසිසාමීති.

ඵචමාධුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමතො මහාකච්චානසා පචච
 සොසුං. ආයසමා මහාකච්චානො ඵතදවොච :

යං ඛො නො ආධුසො හගවා සබ්බිතෙනන උදෙසං උද්දිට්ඨි:
 වින්දාරෙන අත්ථං අවිහජ්ඣා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිචෙට්ඨා : තථා
 තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය, යථා යථාසු උපපරිකඛතො
 බහිඤ්ඤා චසා විඤ්ඤණං අවිකම්මතං අවිසථං අජ්ඣතං අසණ්ඨිතං
 අනුපාදය න පරිතසෙය්‍ය. බහිඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤණෙ අවිකම්මෙන
 අවිසථෙ සති අජ්ඣතං අසණ්ඨිතෙ, අනුපාදය අපරිතසානො ආයතිං
 ජාතිජරාමරණදුකඛසමුදයසමාචෙව න ගොති'ති. ඉමසා ඛො අහං
 ආධුසො, හගවතා සබ්බිතෙනන උදෙසසා උද්දිට්ඨසා වින්දාරෙන
 අත්ථං අවිහතතසා ඵචං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානාමි.

කථඤ්චාධුසො, බහිඤ්ඤා විඤ්ඤණං විකම්මතං විසථනති ටුච්චති :
 ඉධාධුසො භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දිසා රූපනිමිත්තානුසාරි
 විඤ්ඤණං ගොති. රූපනිමිත්තසාදගපිතං¹ රූපනිමිත්තසාදවිතිබ්ඤ්ඤං²
 රූපනිමිත්තසාදසඤ්ඤජනසංයුතං බහිඤ්ඤා විඤ්ඤණං විකම්මතං
 විසථනති ටුච්චති. සොතෙන සද්දං සුචා-පෙ-ඝානෙන ගඤ්ඤං
 ඝාසිනා-පෙ-ජ්චයාය රසං සාසිනා-පෙ-කායෙන ඵොට්ඨබ්බං
 ජුසිනා-පෙ-මනසා ධම්මං විඤ්ඤය ධම්මනිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤණං
 ගොති. ධම්මනිමිත්තසාදගපිතං ධම්මනිමිත්තසාදවිතිබ්ඤ්ඤං ධම්ම-
 නිමිත්තසාදසඤ්ඤජනසංයුතං බහිඤ්ඤා විඤ්ඤණං විකම්මතං
 විසථනති ටුච්චති. ඵචං ඛො ආධුසො බහිඤ්ඤා විඤ්ඤණං විකම්මතං
 විසථනති ටුච්චති.

කථඤ්චාධුසො, බහිඤ්ඤා විඤ්ඤණං අවිකම්මතං අවිසථනති ටුච්චති :
 ඉධාධුසො භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දිසා න රූපනිමිත්තානුසාරි
 විඤ්ඤණං ගොති. න රූපනිමිත්තසාදගපිතං න රූපනිමිත්තසාද-
 විතිබ්ඤ්ඤං, න රූපනිමිත්තසාදසඤ්ඤජනසංයුතං, බහිඤ්ඤා විඤ්ඤණං
 අවිකම්මතං අවිසථනති ටුච්චති. සොතෙන සද්දං සුචා-පෙ-ඝානෙන
 ගඤ්ඤං ඝාසිනා-පෙ-ජ්චයාය රසං සාසිනා-පෙ-කායෙන ඵොට්ඨබ්බං
 ජුසිනා-පෙ-මනසා ධම්මං විඤ්ඤය න ධම්මනිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤණං
 ගොති. න ධම්මනිමිත්තසාදගපිතං, න ධම්මනිමිත්තසාදවිතිබ්ඤ්ඤං, න
 ධම්මනිමිත්තසාදසඤ්ඤජනසංයුතං බහිඤ්ඤා විඤ්ඤණං අවිකම්මතං
 අවිසථනති ටුච්චති. ඵචං ඛො ආධුසො, බහිඤ්ඤා විඤ්ඤණං අවිකම්මතං
 අවිසථනති ටුච්චති.

1. රූපනිමිත්තසාදගපිතං - මජ්ඣං.
 2. විතිබ්ඤ්ඤං - මජ්ඣං, ස්‍යා

කථකුචාට්ඨසො, අජකිත්තං චිත්තං සණ්ඨිතනනි¹ චූළවතී : ඉධාට්ඨසො, භික්ඛු විච්චේච්ච කාමෙහි විච්චව අකුසලෙහි ධර්මෙහි සවිතකකං සච්චාරං විචේකජං පිතිසුඛං පථමං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්ස විචේකජපිතිසුඛානුසාරි විඤ්ඤාණං හොති. විචේකජපිතිසුඛසාදගපිතං විචේකජපිතිසුඛසාදවිනිබ්බං විචේකජපිතිසුඛසාදසඤ්ඤජනසංයුතං අජකිත්තං චිත්තං සණ්ඨිතනනි චූළවතී.

පුන ච පරං ආට්ඨසො, භික්ඛු විතකකච්චාරනං චූළසමා අජකිත්තං සම්පසාදනං චේතසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්ස සමාධිජපිතිසුඛානුසාරි විඤ්ඤාණං හොති සමාධිජපිතිසුඛසාදගපිතං සමාධිජපිතිසුඛසාද-විනිබ්බං සමාධිජපිතිසුඛසාදසඤ්ඤජනසංයුතං අජකිත්තං චිත්තං සණ්ඨිතනනි චූළවතී.

පුන ච පරං ආට්ඨසො, භික්ඛු පිතියා ච විරුගා උපෙකකො ච විහරති සතො ච සම්පජානො. සුඛකුච කාසෙන පච්චිකංචෙදෙහි යං තං අරියා ආචිකකනනි: උපෙකකො සනිමා සුච්චිභාරීති. තං තතියං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්ස උපෙකකාසුඛානුසාරි³ විඤ්ඤාණං හොති, උපෙකකාසුඛසාදගපිතං උපෙකකාසුඛසාදවිනිබ්බං උපෙකකාසුඛසාද-සඤ්ඤජනසංයුතං අජකිත්තං චිත්තං සණ්ඨිතනනි චූළවතී.

පුන ච පරං ආට්ඨසො, භික්ඛු සුඛසා ච පභානා දුකකසා ච පභානා පුඛෙච්ච සොමනසාදෙමනසානං අභ්චිභමා අදුකකං අසුඛං උපෙකකාසනිපාරිසුද්ධිං චතුභං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්ස අදුකකමසුඛානුසාරි විඤ්ඤාණං හොති. අදුකකමසුඛසාදගපිතං අදුකක-සුඛසාදවිනිබ්බං අදුකකමසුඛසාදසඤ්ඤජනසංයුතං අජකිත්තං චිත්තං සණ්ඨිතනනි චූළවතී. ඵං ඛො ආට්ඨසො, අජකිත්තං චිත්තං සණ්ඨිතනනි¹ චූළවතී.

කථකුචාට්ඨසො, අජකිත්තං චිත්තං අසණ්ඨිතනනි² චූළවතී : ඉධාට්ඨසො, භික්ඛු විච්චේච්ච කාමෙහි -පෙ- පථමං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති තස්ස න විචේකජපිතිසුඛානුසාරි විඤ්ඤාණං හොති. න විචේකජ-පිතිසුඛසාදගපිතං න විචේකජපිතිසුඛසාදවිනිබ්බං න විචේකජ-පිතිසුඛසාදසඤ්ඤජනසංයුතං අජකිත්තං චිත්තං අසණ්ඨිතනනි චූළවතී.

පුන ච පරං ආට්ඨසො, භික්ඛු විතකකච්චාරනං චූළසමා-පෙ- දුතියං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්ස න සමාධිජපිතිසුඛානුසාරි විඤ්ඤාණං හොති. න සමාධිජපිතිසුඛසාදගපිතං න සමාධිජ-පිතිසුඛසාදවිනිබ්බං න සමාධිජපිතිසුඛසාදසඤ්ඤජනසංයුතං අජකිත්තං චිත්තං අසණ්ඨිතනනි චූළවතී.

පුන ච පරං ආට්ඨසො, භික්ඛු පිතියා ච විරුගා-පෙ-තතියං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්ස න උපෙකකාසුඛානුසාරි³ විඤ්ඤාණං හොති. න උපෙකකාසුඛසාදගපිතං න උපෙකකාසුඛසාදවිනිබ්බං න උපෙකකා-සුඛසාදසඤ්ඤජනසංයුතං අජකිත්තං චිත්තං අසණ්ඨිතනනි චූළවතී

1. අජකිත්තං සණ්ඨිතනනි - මජ්ඣං.
2. අජකිත්තං අසණ්ඨිතනනි - මජ්ඣං.
3. උපෙකකා: නුසාරි - සී.

සුභ ව පරං ආවුසො, භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා-පෙ-චතුභං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති. තස්ස න අදුක්ඛමසුඛානුසාරි විඤ්ඤාණං හොති. න අදුක්ඛමසුඛස්සාදහපිතං න අදුක්ඛමසුඛස්සාදවිතිබභුං න අදුක්ඛමසුඛස්සාදහඤ්ඤාද්දනසංග්ගතං අජ්ඣතතං චිතතං අසණ්ඨිතනති වුවවති ඵවං. ඛො ආවුසො, අජ්ඣතතං චිතතං අසණ්ඨිතනති¹ වුවවති.

කථඤ්චාටුසො, අනුපාද පරිතස්සනා හොති: ඉධාටුසො, අස්සුතවා සුඵුජ්ජනො අරියානං දෙස්සාවි අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනීතො, සපපුරිසානං දෙස්සාවි සපපුරිසධම්මස්ස අකොවිදො සපපුරිසධම්මෙ අවිනීතො රූපං අත්තනො සමනුපස්සති රූපචන්තං වා අත්තානං අත්තති වා රූපං රූපස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා රූපවිපරිණාමානුපරිචතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමානුපරිචතතජ්ජ පරිතස්සනා ධම්මසමුපපාදා චිතතං පරියාදය තිට්ඨනති. වේතසො පරියාදනා උත්තාසවා ච නොති. විභාතවා ච අපෙකඛවා² ච අනුපාදය ච පරිතස්සති. වේදනං-පෙ-සඤ්ඤං-පෙ-සඛ්ඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිචතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිචතතජ්ජ පරිතස්සනා ධම්මසමුපපාදා චිතතං පරියාදය තිට්ඨනති. වේතසො පරියාදනා උත්තාසවා ච හොති විභාතවා ච අපෙකඛවා අනුපාදය ච පරිතස්සති. ඵවං ඛො ආවුසො, අනුපාද පරිතස්සනා හොති.

කථඤ්චාටුසො, අනුපාද³ අපරිතස්සනා හොති: ඉධාටුසො, සුභවා අරියසාවකො අරියානං දෙස්සාවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුචිනීතො සපපුරිසානං දෙස්සාවි සපපුරිසධම්මස්ස කොවිදො සපපුරිසධම්මෙ සුචිනීතො න රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා න ච රූපවිපරිණාමානුපරිචතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස න රූපවිපරිණාමානුපරිචතතජ්ජ පරිතස්සනා ධම්මසමුපපාදා චිතතං න පරියාදය තිට්ඨනති. වේතසො පරියාදනා න වේච උත්තාසවා⁴ හොති න ච විභාතවා න ච අපෙකඛවා අනුපාදය ච න පරිතස්සති. න වේදනං-පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්ඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති න විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං විඤ්ඤාණං විපරිණමති අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා න ච විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිචතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස න විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිචතතජ්ජ පරිතස්සනා ධම්මසමුපපාදා චිතතං පරියාදය තිට්ඨනති, වේතසො පරියාදනා න වේච උත්තාසවා හොති. න ච විභාතවා න ච අපෙකඛවා අනුපාදය ච න පරිතස්සති. ඵවං ඛො ආවුසො, අනුපාද අපරිතස්සනා හොති.

1. අජ්ඣතතං අසණ්ඨිතනති - මජ්ඣං. 3. අනුපාදනා - මජ්ඣං.
 2. උපෙකඛවා - PTS, 4. න වේචුත්තාසවා - මජ්ඣං.

යං ඛො නො ආවුසො, භගවා සඛිඛිතොන උදෙසං උද්දිසිනි: විජ්ජාරෙන අත්ථං අවිභජ්ජි: උට්ඨායාසනා විහාරං පව්ඨොති, තථා තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙඛියා, යථා යථාසු උපපරිකවතො ඛග්ගිඤ්ඤා චස්ස විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං අවිසට්ඨං අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්සෙය්‍ය, ඛග්ගිඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ අවිකම්මතො අවිසට්ඨෙ සති අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතො අනුපාදය අපරිතස්සතො ආයතිං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමභවො න භොතිති. ඉමස්ස ඛො අහං ආවුසො, භගවතා සඛිඛිතොන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස ඵලං විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාමි. ආකඛිමානා ච පන තුමෙහ ආයස්මිනො, භගවතංසෙච උපසඛිකමිනි: ඵතමත්ථං පටිපුච්ඡෙජ්ජය්‍යාථ. යථා වො භගවා ව්‍යාකරෙති, තථා නං ධාරෙය්‍යාථා'ති.

අථ ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මිනො මහාකච්චානස්ස භාසිතං අභිනජ්ජි: අනුමොදිනි: උට්ඨායාසනා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමිංසු. උපසඛිකමිනි: භගවතං අභිවාදෙති: ඵකමනං නිසීදිංසු. ඵකමනං නිසීතනා ඛො තෙ භික්ඛු භගවතං ඵතදවොචුං : යං ඛො නො භනො, භගවා සඛිඛිතොන උදෙසං උද්දිසිනි: විජ්ජාරෙන අත්ථං අවිභජ්ජි: උට්ඨායාසනා විහාරං පව්ඨොති. තථා තථා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපරිකෙඛියා යථා යථාසු උපපරිකවතො ඛග්ගිඤ්ඤා චස්ස විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං අවිසට්ඨං අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්සෙය්‍ය. ඛග්ගිඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ අවිකම්මතො අවිසට්ඨෙ සති අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතො, අනුපාදය අපරිතස්සතො ආයතිං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමභවො න භොති'ති. තෙසං නො භනො, අමහාකං අචිරපකකනාස්ස භගවතො ඵතදභොසි :

'ඉදං ඛො නො ආවුසො, භගවා සඛිඛිතොන උදෙසං උද්දිසිනි: විජ්ජාරෙන අත්ථං අවිභජ්ජි: උට්ඨායාසනා විහාරං පව්ඨොති. තථා තථා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපරිකෙඛියා, යථා යථාසු උපපරිකවතො ඛග්ගිඤ්ඤා චස්ස විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං අවිසට්ඨං අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්සෙය්‍ය, ඛග්ගිඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ අවිකම්මතො අවිසට්ඨෙ සති අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතො, අනුපාදය අපරිතස්සතො ආයතිං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමභවො න භොති'ති.

නො චු ඛො ඉමස්ස භගවතා සඛිඛිතොන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං විභජ්ජෙය්‍යාති: තෙසං නො භනො, අමහාකං ඵතදභොසි : 'අයං ඛො ආයස්මා මහාකච්චානො සජ්ච වෙච සංවණ්ණිතො, සමාචාරො ච විඤ්ඤාණං සමුගමාරිතං, පභොති වායමා මහාකච්චානො ඉමස්ස භගවතා සඛිඛිතොන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං විභජ්ජො, යනුන මයං යෙනායස්මා මහාකච්චානො, තෙනුපසඛිකමෙය්‍යාමි. උපසඛිකමිනි: ආයස්මිනං මහාකච්චානං ඵතමත්ථං පටිපුච්ඡෙජ්ජය්‍යාමා'ති.

අඵ ඛො මයං භනෙත, යෙනායස්මා මහාකච්චානො, තෙනුපසඛික-
මිඛ. උපසඛිකමිඛා ආයස්මනං මහාකච්චානං එතමන්ථං පටිපුච්ඡමහ.
තෙසං නො භනෙත ආයස්මතා මහාකච්චානෙන ඉමෙහි ආකාරෙහි
ඉමෙහි පදෙහි ඉමෙහි බ්‍යඤ්ජනෙහි අන්ථො විභතෙතා'ති.

පඤ්ඤානො හිකඛචෙ, මහාකච්චානො, මහාපඤ්ඤා හිකඛචෙ, මහා
කච්චානො, මඤ්ඤාපි තුච්චෙහ හිකඛචෙ, එතමන්ථං පටිපුච්ඡෙත්ඨොථ,
අභමපි තං එවමෙවං ව්‍යාකරෙත්ඨං, යථා තං මහාකච්චානෙන බ්‍යාකතං
එසො චෙචෙනස්ස අන්ථො. එවං ච තං ධාරෙත්ඨොථාති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමිනා තෙ හිකඛු භගවතො භාසිතං
අභිනඤ්ජනති.

උදෙසවිභවිත සුතතං අවසිමං.

3. 4. 9

අරණවිභවන සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා, සාවඤ්ඤං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. නත්ත ඛො භගවා, භික්ඛු ආමනොතසී : භික්ඛවොති. භද්දෙනෙති තෙ භික්ඛු භගවතො, පච්චසොොසුං. භගවා එතදවොච :

අරණවිභවනං වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි. තං සුභාඨ සාධුකං මනසි කරොඨ. භාසිස්සාමිති.

එවං භනොතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො, පච්චසොොසුං. භගවා එතදවොච :

න කාමසුඛමනුසුඤ්ඤය භීනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනන්තසංභීනං. න ච අත්තකිලමථානුයොගං අනුසුඤ්ඤය දුක්ඛං අනරියං අනන්තසංභීනං. එතෙ තෙ¹ භික්ඛවෙ උභො අනො අනුපගම්ම මජ්ඣිමං පටිපදා නථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛකරණී සුඤ්ඤකරණී උපසමාය අභිසුඤ්ඤය සමෙඛාධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. උස්සාදනඤ්ච ජඤ්ඤා, අපසාදනඤ්ච ජඤ්ඤා, උස්සාදනඤ්ච ඤානා, අපසාදනඤ්ච ඤානා නොවුස්සාදෙය්‍ය නාපසාදෙය්‍ය ධම්මමෙව දෙසෙය්‍ය. සුඛවිනිවර්ථයං ජඤ්ඤා, සුඛවිනිවර්ථයං ඤානා, අජ්ඣතනං සුඛමනුසුඤ්ඤය, රහොචාදං න භාසෙය්‍ය, සමමුඛා න ඛිණං² භණෙ, අතරමානො ච භාසෙය්‍ය, නො තරමානො. ජනපදනිරුභ්බං නාභිනිවෙසෙය්‍ය, සමඤ්ඤං නාභී ධාවෙය්‍යාති. අයමුද්දෙසො අරණවිභවනස්ස.

‘න කාමසුඛමනුසුඤ්ඤය භීනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනන්තසංභීනං, න ච අත්තකිලමථානුයොගං අනුසුඤ්ඤය දුක්ඛං අනරියං අනන්තසංභීනං’නති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං : යො කාමපටිසක්ඛිසුඛිනො සොමනස්සානුයොගො භීනො ගම්මො පොථුඡ්ඡතිකො අනරියො අනන්තසංභීනො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපසාතො³ සඋපායාතො සපරිලාභො මිච්ඡාපටිපදා. යො කාමපටිසක්ඛිසුඛිනො සොමනස්සානුයොගො අනනුයොගො භීනං ගම්මො පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනන්තසංභීනං, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපසාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සමමාපටිපදා. යො අත්තකිලමථානුයොගො දුකෙඛා අනරියො අනන්තසංභීනො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපසාතො සඋපායාතො සපරිලාභො මිච්ඡාපටිපදා යො අත්තකිලමථානුයොගො අනනුයොගො දුක්ඛං අනරියං අනන්තසංභීනං, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපසාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සමමාපටිපදා ‘න කාමසුඛමනුසුඤ්ඤය භීනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනන්තසංභීනං, න ච අත්තකිලමථානුයොගො අනුසුඤ්ඤය දුක්ඛං අනරියං අනන්තසංභීනං’නති ඉති යං තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

1. { එතෙ ඛො - මජ්ඣ, සීමු.	2. නාභිඛිණං - සාය.
එතෙකෙච්ච - කන්චි	3. ස විභාතො - කන්චි.

‘එතෙ තෙ උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣිමා පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛුකරණී සුඤ්ඤකරණී උපසමාය අභිසුඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තනී’ති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. කිඤ්ඤාතං පටිච්ච වුත්තං: අයමෙව අරියො අට්ඨඛනිකො මග්ගො. සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨි සමමාසඛකපෙසා සමමාචාචා, සමමාකමමනෙතා සමමාආඡවො, සමමා-චායාමො සමමාසති සමමාසමාධි. එතෙ තෙ උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣිමා පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛුකරණී සුඤ්ඤකරණී උපසමාය අභිසුඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තනී’ති ඉති¹ යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

‘උසාදනඤ්ච ජඤ්ඤා අපසාදනඤ්ච ජඤ්ඤා, උසාදනඤ්ච ඤානා අපසාදනඤ්ච ඤානා නෙවුසාදෙය්‍ය න අපසාදෙය්‍ය ධම්මමෙව දෙසෙය්‍යා’ති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. කිඤ්ඤාතං පටිච්ච වුත්තං: කථං ච භික්ඛවෙ, උසාදනා ච භොති අපසාදනා ච, නො ච ධම්මදෙසනා:

යෙ කාමපටිසක්ඛිසුඛිනො සොමනස්සානුයොගං අනුසුත්තා හීනං ගම්මං පොථුඡ්ඡනිකං අනරියං අනත්ථසංහිතං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපභාතා සඋපායාසා සපරිලාභා මිච්ඡාපටිපන්නා’ති ඉති වදං ඉතෙඤ්ඤෙ අපසාදෙති. යෙ කාමපටිසක්ඛිසුඛිනො සොමනස්සානුයොගං අනුසුත්තා හීනං ගම්මං පොථුඡ්ඡනිකං අනරියං අනත්ථසංහිතං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපභාතා අනුපායාසා අපරිලාභා සමමාපටිපන්නා’ති ඉති වදං ඉතෙඤ්ඤෙ උසාදෙති.

‘යෙ අත්තකිලමථානුයොගං අනුසුත්තා දුක්ඛං අනරියං අනත්ථසංහිතං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපභාතා සඋපායාසා සපරිලාභා මිච්ඡාපටිපන්නා’ති ඉති වදං ඉතෙඤ්ඤෙ අපසාදෙති. ‘යෙ අත්තකිලමථානුයොගං අනුසුත්තා දුක්ඛං අනරියං අනත්ථසංහිතං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපභාතා අනුපායාසා අපරිලාභා සමමාපටිපන්නා’ති ඉති වදං ඉතෙඤ්ඤෙ උසාදෙති.

‘යෙසං කෙසඤ්චී භවසඤ්ඤාඡ්ඡනං අපභිනං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපභාතා සඋපායාසා සපරිලාභා මිච්ඡාපටිපන්නා’ති ඉති වදං ඉතෙඤ්ඤෙ අපසාදෙති. ‘යෙසං කෙසඤ්චී විභවසඤ්ඤාඡ්ඡනං පභිනං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපභාතා අනුපායාසා අපරිලාභා සමමාපටිපන්නා’ති ඉති වදං ඉතෙඤ්ඤෙ උසාදෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, උසාදනා ච භොති අපසාදනා ච, නො ච ධම්මදෙසනා.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, නෙව උසාදනා භොති න අපසාදනා, ධම්ම දෙසනා ච: යෙ කාමපටිසක්ඛිසුඛිනො සොමනස්සානුයොගං අනුසුත්තා හීනං ගම්මං පොථුඡ්ඡනිකං අනරියං අනත්ථසංහිතං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපභාතා සඋපායාසා සපරිලාභා මිච්ඡාපටිපන්නා’ති න එවමාහ: අනුයොගො ච ඛො සදුක්ඛො එසො ධම්මො සඋපභාතො සඋපායාසො සපරිලාභො මිච්ඡාපටිපදා’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

1. සංවත්තනී ඉති - සීඉ.

‘යෙ කාමපට්ඨකීසුඛිනො සොමනස්සානුයොගං අනුසුත්තා භීනං ගම්මං පොඋඡ්ඡතිකං අනරියං අනන්තංභිතං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපඝාතා අනුපායාසා අපරිලාභා සම්මාපට්ඨනනා’ති න ඵවමාභ. අනනුයොගො ච ඛො අදුක්ඛො ඵසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සම්මාපට්ඨපදා’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

යෙ අත්තකීලමථානුයොගං අනුසුත්තා දුක්ඛං අනරියං අනන්තංභිතං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපඝාතා සඋපායාසා සපරිලාභා මිච්ඡාපට්ඨනනා’ති න ඵවමාභ: අනුයොගො ච ඛො සදුක්ඛො ඵසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිලාභො මිච්ඡාපට්ඨපදාති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

යෙ අත්තකීලමථානුයොගං අනනුසුත්තා දුක්ඛං අනරියං අනන්තංභිතං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපඝාතා අනුපායාසා අපරිලාභා සම්මාපට්ඨනනාති න ඵවමාභ: අනනුයොගො ච ඛො අදුක්ඛො ඵසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සම්මාපට්ඨපදා’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

යෙසං කෙසඤ්චි භවසඤ්ඤාඡන්තං අපභීනං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපඝාතා සඋපායාසා සපරිලාභා මිච්ඡාපට්ඨනනාති න ඵවමාභ භවසඤ්ඤාඡන්තෙ ච ඛො අපභීනෙ භවොපි අපභීනො භොතී’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

යෙසං කෙසඤ්චි භවසඤ්ඤාඡන්තං පභීනං සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපඝාතා අනුපායාසා අපරිලාභා සම්මාපට්ඨනනාති න ඵවමාභ භවසඤ්ඤාඡන්තෙ ච ඛො පභීනෙ භවොපි පභීනො භොතීති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති. ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, නෙටුස්සාදනා භොති න අපසාදනා ධම්මදෙසනා ච.

‘උස්සාදනඤ්ච ඡඤ්ඤා, අපසාදනඤ්ච ඡඤ්ඤා, උස්සාදනඤ්ච ඤ්ඤා, අපසාදනඤ්ච ඤ්ඤා නෙටුස්සාදෙය්‍ය, න අපසාදෙය්‍ය. ධම්මමෙව දෙසෙය්‍යා’ති ඉති යං තං චුත්තං, ඉදමෙතං පට්ඨව චුත්තං.

සුඛවිනිච්ඡයං ඡඤ්ඤා, සුඛවිනිච්ඡයං ඤ්ඤා, අඡකිත්තං සුඛමනුසුඤ්ඤෙය්‍යා’ති ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං කීඤ්ඤෙතං පට්ඨව චුත්තං: පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, කාමගුණා කතමෙ පඤ්ච: චක්ඛුචිඤ්ඤෙය්‍යා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කමුපසංභිතා රඡනීයා සොතචිඤ්ඤෙය්‍යා සඤ්ඤ-පෙ-භානචිඤ්ඤෙය්‍යා ගඤ්ඤා-පෙ-ඡ්චතාචිඤ්ඤෙය්‍යා රසා-පෙ-කායචිඤ්ඤෙය්‍යා ථොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රඡනීයා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චකාමගුණා. යං ඛො භික්ඛවෙ, ඉමෙ පඤ්ච කාමගුණෙ පට්ඨව උපපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං ඉදං චුච්චති කාමසුඛං මීලනසුඛං පුඋඡ්ඡනසුඛං අනරියසුඛං. න අාසෙවිතබ්බං න භාවෙතබ්බං න බහුලීකාතබ්බං, භාසිතබ්බං ඵතස්ස සුඛස්සාති වදමි.

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විවිධෙව කාමෙහි විවිධ අකුසලෙහි ධමමෙහි සවිතකකං සවිචාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමං ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරති. විතකකවිචාරනං වූපසමා අජ්ඣතනං සමපතාදනං වෙතසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං- ක්ඛානං-පෙ-චතුථං ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරති. ඉදං වූචචති නෙකඛමම- සුඛං පවිචෙකසුඛං උපසමසුඛං සමොධිසුඛං ආසෙවිතඛං භාවෙ- තඛං ඛහුලිකාතඛං, න භාසිතඛං එතස්ස සුඛස්සාති වදුමි. 'සුඛවිනිච්ජයං ජඤ්ඤ, සුඛවිනිච්ජයං ඤානා අජ්ඣතනං සුඛමනු- සුඤ්ඤයා'ති ඉති යං තං වූතනං, ඉදමෙතං පටිච්ච වූතනං.

'රහොවාදං න භාසෙය්‍ය, සමමුඛා න ඛිණං හණේ'ති ඉති ඛො පනෙතං වූතනං. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වූතනං: තත්‍ර භික්ඛවෙ, යං ජඤ්ඤ රහොවාදං අභුතං අතච්ජං අනත්ථසංහිතං, සසකකං තං රහොවාදං න භාසෙය්‍ය. යමපි ජඤ්ඤ රහොවාදං භුතං තච්ජං අනත්ථසංහිතං, තස්සපි සිකෙඛය්‍ය අවචනාය. යඤ්ච ඛො ජඤ්ඤ රහොවාදං 'භුතං තච්ජං අත්ථසංහිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤ අස්ස තස්ස රහොවාදස්ස වචනාය. යත්‍ර භික්ඛවෙ, යං ජඤ්ඤ සමමුඛා ඛිණවාදං අභුතං අතච්ජං අනත්ථ- සංහිතං, සසකකං තං සමමුඛා ඛිණවාදං න භාසෙය්‍ය. යමපි ජඤ්ඤ සමමුඛා ඛිණවාදං භුතං තච්ජං අනත්ථසංහිතං, තස්සපි සිකෙඛය්‍ය අවචනාය. යඤ්ච ඛො ජඤ්ඤ සමමුඛා ඛිණවාදං භුතං තච්ජං අත්ථ- සංහිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤ අස්ස තස්ස සමමුඛා ඛිණවාදස්ස වචනාය. 'රහොවාදං න භාසෙය්‍ය, සමමුඛා න ඛිණං හණේ'ති ඉති යං තං වූතනං, ඉදමෙතං පටිච්ච වූතනං.

'අතරමානොච භාසෙය්‍ය, නො තරමානො'ති ඉති ඛො පනෙතං වූතනං කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වූතනං: තත්‍ර භික්ඛවෙ, තරමානස්ස භාසනො කායොපි කිලමති. ඵතතමපි උපහඤ්ඤති. සරොපි උපහඤ්ඤති. කණේයාපි ආතුරීයති. අවිස්සඨාමපි භොති අවිඤ්ඤෙය්‍යං තරමානස්ස භාසිතං, තත්‍ර භික්ඛවෙ, අතරමානස්ස භාසනො කායොපි න කිලමති. ඵතතමපි න උපහඤ්ඤති. සරොපි න උපහඤ්ඤති. කණේයාපි න ආතුරීයති. විස්සඨාමපි භොති විඤ්ඤෙය්‍යං අතරමානස්ස භාසිතං. 'අතරමානො ච භාසෙය්‍ය, නො තරමානො'ති ඉති යං තං වූතනං ඉදමෙතං පටිච්ච වූතනං.

'ජනපදනිරුඤ්ඤං නාභිනිවෙසෙය්‍ය, සමඤ්ඤං නාතිධාවෙය්‍යා'ති ඉති ඛො පනෙතං වූතනං කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වූතනං: කථඤ්ච භික්ඛවෙ, ජනපදනිරුඤ්ඤයා ච අභිනිවෙසො භොති සමඤ්ඤයා ච අතිතාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, තදෙවෙකච්චෙසු ජනපදෙසු පාතීති සඤ්ඤානනති, පතනනති සඤ්ඤානනති, විත්ථනති¹ සඤ්ඤානනති. සරචනති සඤ්ඤානනති, ධාරොපනති සඤ්ඤානනති, පොණනති සඤ්ඤා- නනති. පිටිලවනති² සඤ්ඤානනති ඉති යථා යථා නං තෙසු තෙසු ජනපදෙසු සඤ්ඤානනති. තථා තථා ථාමසා පරුඤ්ඤා³ අභිනිවෙසා වොහරති: ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති. එචං ඛො භික්ඛවෙ,

1. විතතනති - මජ්ඣං, පිඉ. 3. පරුමාස - මජ්ඣං, පිඉ.
 2. පිටිලනති - PTS, සා.

ඒනපද නිරුත්තියා ච අභිනිවෙසො හොති. සමඤ්ඤය ච අභිනායෙ. කථඤ්ඤ භික්ඛවෙ, ඒනපදනිරුත්තියා ච අභිනිවෙසො හොති, සමඤ්ඤය ච අභිනිනායෙ: ඉධ භික්ඛවෙ, තදෙව එකවේචසු ඒනපදෙසු පාතීති සඤ්ඤානනති. පතනනති සඤ්ඤානනති. විජ්ඣනති සඤ්ඤානනති. සර්වනති සඤ්ඤානනති. ධාරෙපනති සඤ්ඤානනති. පොණනති සඤ්ඤානනති. පිටිලවනති සඤ්ඤානනති. ඉති යථා යථා නං තෙසු තෙසු ඒනපදෙසු සඤ්ඤානනති: ඉදං කීර මෙ ආයස්මනො: සක්ඛාය වොගරනතීති. තථා තථා වොගරති අපරමසති¹. එවං ඛො භික්ඛවෙ ඒනපදනිරුත්තියා ච අභිනිවෙසො හොති. සමඤ්ඤය ච අභිනිනායෙ ඒනපදනිරුත්තියං නාභිනිවෙසෙය්‍ය සමඤ්ඤං නාතීධාවෙය්‍යා'ති ඉති යං තං චූතං, ඉදමෙතං පටිච්ච චූතං.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යො කාමපටිසනීසුඛිනො සොමනස්සානුයොගො හීනො ගම්මො පොච්ඡුජ්ජනිකො අනරියො අනන්තංගිනො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපසානො සඋපායාසො සපරිලාහො ඡිව්ජාපට්ඨපද. තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යො කාමපටිසනීසුඛිනො සොමනස්සානුයොගං අනනුයොගො හීනං ගම්මං පොච්ඡුජ්ජනිකං අනරියං අනන්තංගිනං, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපසානො අනුපායාසො අපරිලාහො. සම්මාපට්ඨපද. තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යො අතනකීලමථානුයොගො දුකෙඛා අනරියො අනන්තංගිනො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපසානො සඋපායාසො සපරිලාහො ඡිව්ජාපට්ඨපද. තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යො අතනකීලමථානුයොගං අනනුයොගො දුකෙඛං අනරියං අනන්තංගිනං, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපසානො අනුපායාසො අපරිලාහො සම්මාපට්ඨපද. තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යා'යං මජ්ඣමා පට්ඨපද තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛුකරණී ඤ්ඤකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවිතනති. අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපසානො අනුපායාසො අපරිලාහො සම්මාපට්ඨපද. තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යා'යං උසාදනා ච අපසාදනා ච නො ච ධම්මදෙසනා, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපසානො සඋපායාසො සපරිලාහො ඡිව්ජාපට්ඨපද. තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යා'යං නෙචුසාදනා න අපසාදනා ධම්මදෙසනා ච. අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපසානො අනුපායාසො අපරිලාහො සම්මාපට්ඨපද. තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යජීදං කාමසුඛං මිලහසුඛං පොච්ඡුජ්ජනසුඛං අනරියසුඛං, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපසානො. සඋපායාසො සපරිලාහො ඡිව්ජාපට්ඨපද. තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

1. අපරමසං - මජ්ඣං. 2. සම්මොධිසුඛං - PTS. (උභනං)

තනු භික්ඛවෙ, යායං රහොවාදෙ අභුතො අතචේන් අනන්ථ-සංභිතො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සපරිලාභො ඡිච්ඡා-පට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තනු භික්ඛවෙ, යායං රහොවාදෙ භුතො තචේන් අනන්ථසංභිතො සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිලාභො ඡිච්ඡාපට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තනු භික්ඛවෙ, යායං රහොවාදෙ භුතො තචේන් අන්ථසංභිතො, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සම්මාපට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තනු භික්ඛවෙ, යායං සම්මුඛා ඛිණ්වාදෙ අභුතො අතචේන් අනන්ථසංභිතො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිලාභො ඡිච්ඡාපට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තනු භික්ඛවෙ, යායං සම්මුඛා ඛිණ්වාදෙ භුතො තචේන් අනන්ථ-සංභිතො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිලාභො ඡිච්ඡාපට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තනු භික්ඛවෙ, යායං සම්මුඛා ඛිණ්වාදෙ භුතො තචේන් අන්ථ-සංභිතො, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සම්මාපට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තනු භික්ඛවෙ, ගමීදං තරමානස්ස භාසිතං, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිලාභො ඡිච්ඡාපට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තනු භික්ඛවෙ, ගමීදං අතරමානස්ස භාසිතං, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සම්මාපට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තනු භික්ඛවෙ, යායං ජනපදනිරුතතීයා ච අභිනිවේසො සම්ඤ්ඤාය ච අතීසාරේ, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිලාභො ඡිච්ඡාපට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තනු භික්ඛවෙ, යායං ජනපදනිරුතතීයා ච අනභිනිවේසො සම්ඤ්ඤාය ච අනතීසාරේ අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සම්මාපට්ඨපද, තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, සරණඤ්ච ධම්මං ජානිස්සාම. අරණඤ්ච ධම්මං ජානිස්සාම සරණඤ්ච ධම්මං ඤානා අරණඤ්ච ධම්මං ඤානා අරණපට්ඨපදං පට්ඨපජ්ජිස්සාමාති. එවං සි වෙ, භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බං. සුභුතී ච පන භික්ඛවෙ, කුලපුතො අරණපට්ඨපදං පට්ඨපන්නොති.

ඉදම්චොච ගඟවා, අත්තම්තා තෙ භික්ඛු ගඟවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤාති.

3. 4. 10

ධාතු විභවිත සුභානං

එවං මේ සුභානං : එකං සමයං භගවා මගධෙසු වාරිකං වරමානො යෙන රජගහං තදවසරි. යෙන භග්ගවො කුමහකාරො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්තා භග්ගවං කුමහකාරං එතදවොච : 'සචෙ තෙ භග්ගව අගරා, විහරෙම ආවෙසනො එකරතතිනති.

න ඛො මේ භනෙත ගරා, අචී වෙත්ථ පබ්බජිතො පඨමං වාසුපගතො. සචෙ සො අනුජානාති විහරථ භනෙත, යථාසුඛනති.

තෙන ඛො පන සමයෙන පුකකුසාති නාම කුලපුතො භගවනතං උද්දිසං සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො. සො තස්මිං කුමහකාරවෙසනෙ පඨමං වාසුපගතො හොති. අථ ඛො භගවා යෙනායස්මා පුකකුසාති තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්තා ආයස්මනතං පුකකුසාතිං එතදවොච : 'සචෙ තෙ භික්ඛු අගරා, විහරෙම ආවෙසනෙ එකරතතිනති. උරාඤං ආවුසො, කුමහකාරවෙසනං. විහරතායස්මා යථාසුඛනති.

අථ ඛො භගවා කුමහකාරවෙසනං පවිසිත්තා එකමනතං තිණ්ණත්ථා රකං පඤ්ඤපෙත්තා තිසිදි පලලඛකං ආභුජිත්තා උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපධාපෙත්තා. අථ ඛො භගවා ඛහුදෙව රතතිං නිසජ්ජාය විතිනාමෙසි. ආයස්මාපි ඛො පුකකුසාති ඛහුදෙව රතතිං නිසජ්ජාය විතිනාමෙසි. අථ ඛො භගවතො එතදභොසි : 'පාසාදිකං නු ඛො අයං කුලපුතො ඉරියති, යනනුනාහං පුච්චෙත්ථයනති. අථ ඛො භගවා ආයස්මනතං පුකකුසාතිං එතදවොච : 'කංසි තිං භික්ඛු උද්දිසං පබ්බජිතො, කො වා තෙ සත්ථා, කස්ස වා, තිං ධම්මං රෙචෙසි'ති.

අත්ථාචුසො, සමණො ගොතමො සක්කපුතො සක්කකුලා පබ්බජිතො. තං ඛො පන භගවනතං ගොතමං එවං කල්පාණො කීතතිසඤ්ඤ අබ්භුග්ගතො : 'ඉතිපි සො භගවා අරහං සමමාසමුද්ධො විජ්ජාචරණං සමපනෙතා සුභතො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා'ති. තා'හං භගවනතං උද්දිසං පබ්බජිතො. සො ව මෙ භගවා සත්ථා, තස්සාහං භගවතො ධම්මං රෙචෙමි'ති.

කහං පන භික්ඛු, එතරහි සො භගවා විහරති අරහං සමමාසමුද්ධො'ති :

අත්ථාචුසො, උත්තරෙසු ජනපදෙසු සාවචී නාම නගරං, තත්ථ සො භගවා එතරහි විහරති අරහං සමමාසමුද්ධො'ති.

'දිට්ඨපුබ්බො පන තෙ භික්ඛු, සො භගවා. දිස්වා ව පන ජානෙත්ථයාසි'ති.

-
- 1. විහරෙමු ආවෙසනෙ - මජ්ඣං. විහරම නිවෙසනෙ - ස්‍යා.
 - 2. විහර - PTS.
 - 3. සඤ්ඤා - සිමු, මජ්ඣං, PTS.
 - 4. තස්ස වාහං - මජ්ඣං.

‘පඤ්ඤං නපමජ්ජයා සච්චමනුරකෙඛයා වාගමනුමුභෙයා සනතිමෙව සො සිකෙඛයා’ති ඉති ඛො පනෙනං වුභතං, කිඤ්ඤෙතං පච්චි වුභතං : කථඤ්ඤ භික්ඛු, පඤ්ඤං නපමජ්ජති : ඡ ඉමා භික්ඛු, ඛාතුයො : පථව්ඛාතු ආපොඛාතු තෙජොඛාතු වායොඛාතු ආකාසඛාතු විඤ්ඤණඛාතු.

කතමා ච භික්ඛු, පථව්ඛාතු : පථව්ඛාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා ඛාතිරු. කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා පථව්ඛාතු : යං අජ්ඣතතං පච්චතතං කාකලං ඛරිගතං උපාදිතතං. සෙය්‍යපීදො : කෙසා ලොමා නඛා දන්තා තචො මංසං නභාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ඤා¹ වකකං හදයං, ගකනං කිලොමකං පිහකං පපථාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කරියං යං වා පනඤ්ඤෙට්ඨි කිඤ්ඤි අජ්ඣතතං පච්චතතං කාකලං ඛරිගතං උපාදිතතං. අයං වුච්චති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා පථව්ඛාතු. යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා පථව්ඛාතු යා ච ඛාතිරු පථව්ඛාතු, පථව්ඛාතු-රෙවෙසා. තං නෙනං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අන්තා’ති ඵවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤය දට්ඨබ්බං. ඵවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤය දිස්වා පථව්ඛාතුයා නිබ්බිඤ්ඤති, පථව්ඛාතුයා චිත්තං විරුජෙති.

කතමා ච භික්ඛු, ආපොඛාතු : ආපොඛාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා ඛාතිරු. කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා ආපොඛාතු : යං අජ්ඣතතං පච්චතතං ආපො ආපොගතං උපාදිතතං. සෙය්‍යපීදො : පිත්තං නෙමහං පුඛෙඛා ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අස්ස වසා ඛෙලො සිඛ්ඤාතිකා ලුඤ්ඤා චුභතං. යං වා පනඤ්ඤෙට්ඨි කිඤ්ඤි අජ්ඣතතං පච්චතතං ආපො ආපොගතං උපාදිතතං. අයං වුච්චති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා ආපොඛාතු. යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා ආපොඛාතු යා ච ඛාතිරු ආපො ඛාතු, ආපොඛාතුරෙවෙසා. තං නෙනං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අන්තා’ති ඵවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤය දට්ඨබ්බං. ඵවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤය දිස්වා ආපොඛාතුයා නිබ්බිඤ්ඤති, ආපොඛාතුයා චිත්තං විරුජෙති.

කතමා ච භික්ඛු, තෙජොඛාතු : තෙජොඛාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා ඛාතිරු. කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා තෙජොඛාතු : යං අජ්ඣතතං පච්චතතං තෙජො තෙජොගතං උපාදිතතං. සෙය්‍යපීදො : සෙන ච සන්තප්පති² සෙන ච ජරියති³, සෙන ච පරිබ්භයති, සෙන ච අසිත-පිතඛාසිතභාසිතං සම්මා පරිණාමං ගච්ඡති, යං වා පනඤ්ඤෙට්ඨි කිඤ්ඤි අජ්ඣතතං පච්චතතං තෙජො තෙජොගතං උපාදිතතං. අයං වුච්චති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා තෙජොඛාතු. යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා තෙජොඛාතු යා ච ඛාතිරු තෙජොඛාතු, තෙජොඛාතුරෙවෙසා. තං නෙනං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අන්තා’ති ඵවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤය දට්ඨබ්බං. ඵවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤය දිස්වා තෙජොඛාතුයා නිබ්බිඤ්ඤති, තෙජොඛාතුයා චිත්තං විරුජෙති.

1. අට්ඨිමිඤ්ඤා - මජ්ඣං.
2. සන්තප්පති - සිඬු.
3. ජරියති - සිඬු, PTS.

කතමා ච භික්ඛු, වායොධාතු : වායොධාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා බාහිර කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා වායොධාතු : යං අජ්ඣතතං පච්චතතං වායො වායොගතං උපාදින්නං. සෙය්‍යපීදං: උද්ධමිතමා වානා අධොගමා වානා කුච්ඡිසයා වානා කොට්ඨසයා¹ වානා අභිතමඛ්‍යානු-සාරිනො වානා අස්සාසො පස්සාසො, ඉති යං වා පනඤ්ඤමපි කිඤ්චි අජ්ඣතතං පච්චතතං වායො වායොගතං උපාදින්නං. අයං චූච්චති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා වායොධාතු, යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා වායොධාතු යා ච බාහිර වායොධාතු, වායොධාතුරෙවෙසා. තං නෙතං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අත්තාති ඵවමෙතං යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දට්ඨබ්බං. ඵවමෙතං යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා වායොධාතුයා තිබ්බිඤ්ඤති, වායොධාතුයා චිත්තං විරජෙති.

කතමා ච භික්ඛු, ආකාසධාතු : ආකාසධාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා බාහිර. කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා ආකාසධාතු : යං අජ්ඣතතං පච්චතතං ආකාසං ආකාසගතං උපාදින්නං, සෙය්‍යපීදං: කණ්ණෙච්ඡිද්දං නාසච්ඡිද්දං මුඛආරං යෙන ච අසිතපිතබාසිතසාසිතං අජෙකාභරති, යථ ච අසිතපිතබාසිතසාසිතං සනාතිට්ඨති, යෙන ච අසිතපිතබාසිත-සාසිතං අධොගාගා² තිකඛමති, යං වා පනඤ්ඤමපි කිඤ්චි අජ්ඣතතං පච්චතතං ආකාසං ආකාසගතං අසං අභගතං විචරං විචරගතං අසමච්ඡුට්ඨං මංසලොභිතෙහි උපාදින්නං. අයං චූච්චති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා ආකාසධාතු, යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා ආකාසධාතු, යා ච බාහිර ආකාසධාතු, ආකාසධාතුරෙවෙසා. තං නෙතං මම, නෙසො හමසමි, න මෙසො අත්තාති ඵවමෙතං යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දට්ඨබ්බං. ඵවමෙතං යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා ආකාසධාතුයා තිබ්බිඤ්ඤති, ආකාසධාතුයා චිත්තං විරජෙති.

අථාපරං විඤ්ඤාණං යෙව අවසිස්සති පරිසුඤ්ඤං පරියොදනං. තෙන ච විඤ්ඤාණෙන කිං ජානාති : සුඛනතිපි විජානාති, දුක්ඛනතිපි විජානාති, අදුක්ඛමසුඛනතිපි විජානාති. සුඛවෙදනිතං භික්ඛු, ඵස්සං පච්ච උපපජ්ජති සුඛා වෙදනා, සො සුඛං වෙදනං වෙදිතමානො සුඛං වෙදනං වෙදිතමීති පජානාති. තස්සෙව සුඛවෙදනිතස්ස ඵස්සස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදසිතං සුඛවෙදනිතං ඵස්සං පච්ච උපනනා සුඛා වෙදනා සා නිරුජ්ඣති, සා චූපසමමතිති පජානාති.

දුක්ඛවෙදනිතං භික්ඛු, ඵස්සං පච්ච උපපජ්ජති දුක්ඛා වෙදනා සො දුක්ඛං වෙදනං වෙදිතමානො දුක්ඛං වෙදනං වෙදිතමීති පජානාති. තස්සෙව දුක්ඛවෙදනිතස්ස ඵස්සස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදසිතං දුක්ඛවෙදනිතං ඵස්සං පච්ච උපනනා දුක්ඛා වෙදනා සා නිරුජ්ඣති. සා චූපසමමතිති පජානාති.

අදුක්ඛමසුඛවෙදනිතං භික්ඛු, ඵස්සං පච්ච උපපජ්ජති අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. සො අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදිතමානො අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදිතමීති පජානාති. තස්සෙව අදුක්ඛමසුඛවෙදනිතස්ස ඵස්සස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදසිතං අදුක්ඛමසුඛවෙදනිතං ඵස්සං පච්ච උපනනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා සා නිරුජ්ඣති, සා චූපසමමතිති පජානාති.

1. කොට්ඨාසයා - මජ්ඣං, සීමු.
2. අධොගාගං - මජ්ඣං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛු දච්ඡන්තං කච්ඡානං සමථස්සසමොධානා¹ උස්මා ජායති, තෙජෝ අභිනිබ්බතතති. තෙසං යෙව් දච්ඡන්තං කච්ඡානං නානාභාවා චිනිතෙඛපා යා තජ්ජා උස්මා, සා නිරුජ්ඣති සා වුපසමමති. එවමෙව ඛො භික්ඛු, සුඛවේදනීයං එස්සං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛා වේදනා. සො සුඛං වේදනං වේදිතමානො සුඛං වේදනං වේදිතමීති පජානාති. තස්සෙව සුඛවේදනීයස්ස එස්සස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වේදසිතං සුඛවේදනීයං එස්සං පටිච්ච උප්පන්නා සුඛා වේදනා සා නිරුජ්ඣති, සා වුපසමමතිති පජානාති.

දුක්ඛවේදනීයං භික්ඛු, එස්සං පටිච්ච උප්පජ්ජති දුක්ඛා වේදනා. සො දුක්ඛං වේදනං වේදිතමානො දුක්ඛං වේදනං වේදිතමීති පජානාති. තස්සෙව දුක්ඛවේදනීයස්ස එස්සස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වේදසිතං දුක්ඛවේදනීයං එස්සං පටිච්ච උප්පන්නා දුක්ඛා වේදනා සා නිරුජ්ඣති සා වුපසමමතිති පජානාති.

අදුක්ඛමසුඛවේදනීයං භික්ඛු, එස්සං පටිච්ච උප්පජ්ජති අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. සො අදුක්ඛමසුඛා වේදනං වේදිතමානො අදුක්ඛමසුඛා වේදනං වේදිතමීති පජානාති. තස්සෙව අදුක්ඛමසුඛවේදනීයස්ස එස්සස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වේදසිතං අදුක්ඛමසුඛවේදනීයං එස්සං පටිච්ච උප්පන්නා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා සා නිරුජ්ඣති සා වුපසමමතිති පජානාති.

අථාපරං උපෙකකායෙව අවසිස්සති පරිසුඤ්ඤා පරිඤොදනා මුදු වී කම්මඤ්ඤා වී පහස්සරු වී. සෙය්‍යථාපි භික්ඛු, දකෙකා සුච්ඡායාසංඝො චා සුච්ඡායාසංඝො චා උකකං ඛජ්ඣෙය්‍ය, උකකං ඛජ්ඣිතා උකකාමුඛං ආලීමෙපය්‍ය, උකකාමුඛං ආලීමෙපනා සංඝොසෙන ජාතරූපං ගහෙතා උකකාමුඛෙ පකච්ඡෙය්‍ය. තමෙනං කාලෙන කාලං අභිධමෙය්‍ය. කාලෙන කාලං උදකෙන පරිපෙථාසෙය්‍ය. කාලෙන කාලං අජ්ඣු-පෙකෙඛෙය්‍ය. තං හොති ජාතරූපං ධනතං² සුධනතං නිඤ්ඤානං නීභටං³ නීභටකසාවං⁴ මුදු වී කම්මඤ්ඤා වී පහස්සරුඤ්ඤා. යස්සා යස්සා වී පිලුකුච්ඡිකතියා ආකඛති, යදි පච්ඤාකාය යදි කුණ්ඩලාය යදි ගීවෙය්‍යකාය යදි සුච්ඡායාසංඝොලාය, තඤ්ඤාසං අත්ථං අනුහොති.

එවමෙව ඛො භික්ඛු, අථාපරං උපෙකකායෙව අවසිස්සති පරිසුඤ්ඤා පරිඤොදනා මුදු වී කම්මඤ්ඤා වී පහස්සරු වී. සො එවං පජානාති : 'ඉමං වෙ අහං උපෙකකං එවං පරිසුඤ්ඤා එවං පරිඤොදනං ආකාසා-නඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුඛම්මඤ්ඤා චිතතං භාවෙය්‍යං. එවං මෙ අයං උපෙකකා තනනිස්සිතා තදුපාදනා චිරං දිඝමඤ්ඤානං තිට්ඨෙය්‍ය. ඉමං වෙ අහං උපෙකකං එවං පරිසුඤ්ඤා එවං පරිඤොදනං විඤ්ඤා-ණඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුඛම්මඤ්ඤා චිතතං භාවෙය්‍යං. එවං මෙ අයං උපෙකකා තනනිස්සිතා තදුපාදනා චිරං දිඝමඤ්ඤානං තිට්ඨෙය්‍ය. ඉමං වෙ අහං උපෙකකං එවං පරිසුඤ්ඤා එවං පරිඤොදනං ආකිඤ්ඤාඤ්ඤා-යතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුඛම්මඤ්ඤා චිතතං භාවෙය්‍යං. එවං මෙ අයං උපෙකකා තනනිස්සිතා තදුපාදනා චිරං දිඝමඤ්ඤානං තිට්ඨෙය්‍ය. ඉමං වෙ අහං උපෙකකං එවං පරිසුඤ්ඤා එවං පරිඤොදනං තෙවිකඤ්ඤානාසංඤ්ඤා-යතනං උපසංහරෙය්‍යං. තදනුඛම්මඤ්ඤා චිතතං භාවෙය්‍යං, එවං මෙ අයං උපෙකකා තනනිස්සිතා තදුපාදනා චිරං දිඝමඤ්ඤානං තිට්ඨෙය්‍ය'ති.

1. සඛ්ඤාචා සමොධානා - මජ්ඣං, සිමු. 3. නිභතං - සිමු.
2. ධනතං - මජ්ඣං උචානං. 4. නිතනිකකසාවං - සිමු, මජ්ඣං, PTS.

සො එවං පජානාති : ‘ඉමං වෙ අහං උපෙකඛං එවං පරිසුඤ්ඤං එවං පරියොදනං අකාසානඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුධම්මඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං, සඞ්ඛිතමෙතං. ඉමඤ්ඤා අහං උපෙකඛං එවං පරිසුඤ්ඤං එවං පරියොදනං විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුධම්මඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං, සඞ්ඛිතමෙතං. ඉමං වෙ අහං උපෙකඛං එවං පරිසුඤ්ඤං එවං පරියොදනං අකිඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුධම්මඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං, සඞ්ඛිතමෙතං. ඉමඤ්ඤා අහං උපෙකඛං එවං පරිසුඤ්ඤං එවං පරියොදනං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුධම්මඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං, සඞ්ඛිතමෙතනාති. සො නෙව තං අභිසඞ්ඤෙති, නාභිසඤ්ඤෙතයති භවාය වා විභවාය වා. සො අනභිසඞ්ඤෙතො අනභිසඤ්ඤෙතයතො භවාය වා විභවාය වා න කිඤ්ඤී ලොකෙ උපාදියති. අනුපාදියං න පරිතස්සති, අපරිතස්සං පච්චතතං යෙව පරිනිබ්බායති. ‘ඛිණං ජාති, වුසිතං බුහම්චරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තතායා’ති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති. සා අතිව්‍යාති පජානාති, අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති, අනභිනඤ්ඤාති පජානාති. දුකඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති. සා අතිව්‍යාති පජානාති. අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති. අභිනඤ්ඤාති පජානාති, අදුකඛමසුඛඤ්ඤා වෙදනං වෙදෙති, සා අතිව්‍යාති පජානාති, අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති, අනභිනඤ්ඤාති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති, විසංයුතො තං න වෙදෙති. සො දුකඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති, විසංයුතො තං න වෙදෙති.¹ අදුකඛමසුඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති, විසංයුතො තං න වෙදෙති.¹ සො කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමානො කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමීති පජානාති. ජීවිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමීති පජානාති. කායස්ස හෙදු පරමමරණං උඤ්ඤං ජීවිතපරියොදනං ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනඤ්ඤාති සිනිභවිස්සනාති’ති පජානාති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛු, තෙලඤ්ඤා පටිච්ච වට්ඨිඤ්ඤා පටිච්ච තෙලපපදිපො ක්කායති, තස්සෙව තෙලස්ස ව චට්ඨියං ව පරියොදනං අඤ්ඤාස්ස ව අනුපාභාරං² අනාභාරෙ තිබ්බායති. එවමෙව ඛො භික්ඛු, කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමානො කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමීති පජානාති. ජීවිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමීති පජානාති. කායස්ස හෙදු පරමමරණං උඤ්ඤං ජීවිතපරියොදනං ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනඤ්ඤාති සිනිභවිස්සනාති’ති පජානාති. තස්මා එවං සමන්තාගතො භික්ඛු ඉමිනා පරමෙන පඤ්ඤාගිට්ඨානෙන සමන්තාගතො භොති. එසා භි භික්ඛු, පරමා අරියං පඤ්ඤා යදිදං සබ්බදුකඛකඛයෙ ඤ්ඤං.

තස්ස සා විමුක්ඛී සචෙව සීතා අකුප්පා භොති. තං භි භික්ඛු මුසා, යං මොසධම්මං. තං සචං, යං අමොසධම්මං තිබ්බානං. තස්මා එවං සමන්තාගතො භික්ඛු ඉමිනා පරමෙන සචංගිට්ඨානෙන සමන්තාගතො භොති. එතං භි භික්ඛු, පරමං අරියසචං යදිදං අමොසධම්මං තිබ්බානං.

1. විසංයුතො තං වෙදෙති - මජ්ඣං, PTS.
2. {අනුපාදනා - මජ්ඣං සිමු.
{අනුපභාර - ස්‍යා.

තසෙව ඛො පන පුබ්බෙ අවිදුසුනො උපධි භොනති සමන්තා සමාදින්නා. ත්‍යාසා පභිනා භොනති උච්ඡින්නමුලො තාලාවඤ්ඤකතො අනභාවකතො¹ ආයතිං අනුපාදාධමො. තස්මා එවං සමන්තාගතො හිකඤ්ඤ ඉමිනා පරමෙන වාගාභිධානෙන සමන්තාගතො භොති. එතො හි හිකඤ්ඤ, පරමො අරියො වාගො යදිදං සබ්බපධිපච්චිකාසනො. තසෙව ඛො පන පුබ්බෙ අවිදුසුනො අභිජ්ඣා භොති ඡන්දො සාරගො, සායසා පභිනො භොති උච්ඡින්නමුලො තාලාවඤ්ඤකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුපාදාධමො.

තසෙව ඛො පන පුබ්බෙ අවිදුසුනො ආභාතො භොති ඛ්‍යාපාදො සමපදෙසො, සායසා පභිනො භොති උච්ඡින්නමුලො තාලාවඤ්ඤකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුපාදාධමො.

තසෙව ඛො පන පුබ්බෙ අවිදුසුනො අවිජ්ජා භොති සමමාගො සමපදෙසො, සායසා පභිනො භොති උච්ඡින්නමුලො තාලාවඤ්ඤකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුපාදාධමො. තස්මා එවං සමන්තාගතො හිකඤ්ඤ ඉමිනා පරමෙන උපසමාභිධානෙන සමන්තාගතො භොති එතො හි හිකඤ්ඤ, පරමො අරියො උපසමො යදිදං රුගදෙසමොභානං උපසමො.

‘පඤ්ඤං නපමජේසා, සච්චමනුරකෙඛසා, වාගමනුචුභෙසා, සන්තිමෙව සො සිකෙඛසා’ති ඉති යං තං චුත්තං, ඉදමෙතං පච්චි චුත්තං.

යත් සීතං මඤ්ඤසාවා නපවත්තනති. මඤ්ඤසාවෙ ඛො පන නපවත්තමානෙ ඉති සනෙතාති චුච්චති’ති ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං. කිඤ්ඤෙතං පච්චි චුත්තං: අසමිති හිකඤ්ඤ මඤ්ඤිතමෙතං. අසමභමසමිති. මඤ්ඤිතමෙතං. භවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. න භවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. රුපි භවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. අරුපි භවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. සඤ්ඤි භවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. අසඤ්ඤි භවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. නෙවසඤ්ඤිතාසඤ්ඤි භවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. මඤ්ඤිතං හිකඤ්ඤ රොගො, මඤ්ඤිතං ගණේසා, මඤ්ඤිතං සලලං. සබ්බමඤ්ඤිතානං තෙව හිකඤ්ඤ, සමතිකකමා ඉති සනෙතාති චුච්චති. ඉති ඛො පන හිකඤ්ඤ, සනෙතාන ජායති න ජයති න මියති න කුප්පති න විගෙසති. තච්චිසා හිකඤ්ඤ නත්ථි, යෙන ජායෙථ, අජායමානො කිං ජිසසති, අජයමානො කිං මිසසති, අමියමානො කිං කුප්පසති. අකුප්පමානො කිසස විගෙසති. ‘යත් සීතං මඤ්ඤසාවා නපවත්තනති. මඤ්ඤසාවෙ ඛො පන නපවත්තමානෙ ඉති සනෙතාති චුච්චති’ති ඉති යං තං චුත්තං, ඉදමෙතං පච්චි චුත්තං. ඉමං ඛො මෙ තිං හිකඤ්ඤ, සබ්බිතෙන ඡ ධාතු විහසිතං ධාරෙහිති.

1. අනභාවං කතා: - මජ්ඣං.

අථ ඛො අයස්මා පුකකුසාති 'සඤ්ඤා කිර මෙ අනුපපනො, සුභනො කිර මෙ අනුපපනො, සමමාසමුදො කිර මෙ අනුපපනො'ති උඨායාසනා එකංසං චීවරං කඤ්ඤා භගවතො පාදෙසු සිරසා නිපතිඤ්ඤා භගවතං එතදවොච: 'අච්චයො මං භනො, අච්චගමා යථාබාලං යථාමුලුභං යථාඅකුසලං, යොභං භගවතං අච්චයොවාදෙන සමුදවරි- තබ්බං අමඤ්ඤිසං. තස්ස මෙ භනො, භගවා අච්චයං අච්චයනො පතිගණ්ඤා අයතිං සංවරයා'ති.

තඤ්ඤා නිං භික්ඛු, අච්චයො අච්චගමා යථාබාලං යථාමුලුභං යථා- අකුසලං, යං මං නිං අච්චයොවාදෙන සමුදවරිතබ්බං අමඤ්ඤිසං. යනො ච ඛො නිං භික්ඛු, අච්චයං අච්චයනො දිස්වා යථා ධම්මං පටිකරෙසි. නං තෙ මයං පතිගණ්ඤාම. වුද්ධි භෙසා භික්ඛු, අරියස්ස චිතයෙ යො අච්චයං අච්චයනො දිස්වා යථා ධම්මං පටිකරෙසි, අයතිං සංවරං අපඡ්ඡති'ති.

ලභෙය්‍යාභං භනො, භගවතො සනතිකෙ උපසම්පදනති.

පරිපුණ්ණං පන තෙ භික්ඛු, පනඤ්චීවරනති:

න ඛො මෙ භනො, පරිපුණ්ණං පනඤ්චීවරනති.

න ඛො භික්ඛු, තථාභවා අපරිපුණ්ණපනඤ්චීවරං උපසම්පදෙනතිති.

අථ ඛො අයස්මා පුකකුසාති භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤා අනුමොදිඤ්ඤා උඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙඤ්ඤා පදකඤ්ඤා කඤ්ඤා පනඤ්චීවරපරියෙසනං පකකාමි.

අථ ඛො අයස්මනං පුකකුසාතිං පනඤ්චීවරපරියෙසනං චරනං භනනගාචී¹ ජීවිතා වොරෙපෙසි.

අථ ඛො සම්බුද්ධා භික්ඛු යෙන භගවා, තෙනුපසම්බුද්ධං උපසම්බුද්ධං භගවතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං නිසීදිංසු. එකමනං නිසීදනා ඛො තෙ භික්ඛු භගවතං එතදවොචුං: 'යො සො භනො, පුකකුසාති නාම කුලපුතො භගවතා සම්බුද්ධතෙන ඔවාදෙන ඔවදිතො, සො කාලඞ්චකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරයො'ති.

පණ්ණිතො භික්ඛවෙ, පුකකුසාති කුලපුතො, පච්චපාදි ධම්මස්සානු- ධම්මං. න ච මං ධම්මාධිකරණං චිභෙඨෙසි. පුකකුසාති භික්ඛවෙ, කුලපුතො, පඤ්චනං ඔරමඤ්ඤායානං සඤ්ඤාඤ්ඤායානං පරිකඤ්ඤා ඔපපාතිකො තඤ්ඤා පරිනිබ්බාසී අනාවතනිධම්මො තස්මා ලොකාති.

ඉදමචොච භගවා, අනතමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤාති.

ධාතුච්චඞ්චසුභනං දසමං.

1. { විහනනගාචී - සිඤ්ඤා.
විහනනා ගාචී - මඡ්ඡං.

3. 4. 11

සඵලවිභවිත සුභතං

ඵලං මෙ සුභතං : ඵකං සමයං භගවා බාරුණසියං විහරති ඉසිපතනෙ මිගදයෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. භදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පඵලසොසාසුං. භගවා ඵතදවොච :

තථාගතෙන භික්ඛවෙ, අරහතා සම්මාසම්මුඤ්ඤෙන බාරුණසියං ඉසිපතනෙ මිගදයෙ අනුතතරං ධම්මචක්ඛං පචතතිතං අප්පතීවතතීයං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුතා වා කෙනඵී වා ලොකස්මී, යදිදං චතුන්නං අරියසඵවානං ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විහජනා උත්තානීකම්මං. කතමෙසං චතුන්නං : දුක්ඛස්ස අරියසඵවස්ස ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විහජනා උත්තානීකම්මං, දුක්ඛසම්මුදයස්ස අරියසඵවස්ස ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විහජනා උත්තානීකම්මං. දුක්ඛනිරෝධස්ස අරියසඵවස්ස ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විහජනා උත්තානීකම්මං. දුක්ඛනිරෝධංගාමිනියා පඵපදය¹ අරියසඵවස්ස ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විහජනා උත්තානීකම්මං. තථාගතෙන භික්ඛවෙ, අරහතා සම්මාසම්මුඤ්ඤෙන බාරුණසියං ඉසිපතනෙ මිගදයෙ අනුතතරං ධම්මචක්ඛං පචතතිතං අප්පතීවතතීයං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුතා වා කෙනඵී වා ලොකස්මී, යදිදං ඉමෙසං චතුන්නං අරියසඵවානං ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විහජනා උත්තානීකම්මං.

සෙවෙථ භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තමොඤ්ඤානෙ. හජථ භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තමොඤ්ඤානෙ. පණ්ණිතා භික්ඛු අනුඤ්ඤාහතා සමුගමවාරීනං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ජනෙතති² ඵලං සාරිපුත්තො. සෙය්‍යථාපි ජාතස්ස ආපාදෙනා ඵලං ඛො මොඤ්ඤානො. සාරිපුත්තො භික්ඛවෙ, සොතාපතතිථලෙ විනෙති. මොඤ්ඤානො උත්තමජෙථ. සාරිපුත්තො භික්ඛවෙ, පභොති චත්තාරි අරියසඵවානී විජාරෙන ආචික්ඛිතුං දෙසෙතුං පඤ්ඤපෙතුං පට්ඨපෙතුං විචරිතුං විහජිතුං උත්තානීකාතුතති.

ඉදමවොච භගවා, ඉදං චත්වා සුගතො උට්ඨායාසනා විහාරං පාචිසි.

තත්‍ර ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො අචීරපක්කන්තස්ස භගවතො භික්ඛු ආමනෙතසි : ආවුසො භික්ඛවොති. ආවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මිනො සාරිපුත්තස්ස පඵලසොසාසුං. ආයස්මා සාරිපුත්තො ඵතදවොච :

1. . . . ගාමිනී පඵපද - සිඞ්ඵ.
2. ජනෙතා - මජ්ඣං, සිඞ්ඵ.

තථාගතෙන ආවුසො, අරහතා සමමාසමබුද්ධෙන බාරණසියං ඉසිපතනෙ මිගදයෙ අනුතතරං ධම්මවක්කං පච්චතීතං අපපතීවතතීයං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කෙනචී වා ලොකයමිං, යදිදං චතුක්කං අරියසච්චානං ආචිකකනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විභජනා උත්තානීකමමං. කතමෙසං චතුක්කං : දුක්ඛස්ස අරියසච්චස්ස ආචිකකනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විභජනා උත්තානීකමමං. දුක්ඛසමුදයස්ස අරියසච්චස්ස ආචිකකනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විභජනා උත්තානීකමමං. දුක්ඛනිරෝධස්ස අරියසච්චස්ස ආචිකකනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විභජනා උත්තානීකමමං. දුක්ඛනිරෝධ-ගාමීනියං පටිපදාය අරියසච්චස්ස ආචිකකනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණා විභජනා උත්තානීකමමං.

කතමඤ්චාවුසො දුක්ඛං අරියසච්චං : ජාතීපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, මරණමපි දුක්ඛං, සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපාසාසාපි දුක්ඛා, යමපිච්ඡං න ලභතී තමපි දුක්ඛං, සඛබ්බෙනෙන පඤ්චුපාදහකකකිඤ්චා දුක්ඛා.

කතමාචාවුසො ජාතී : යං තෙසං තෙසං සත්තානං තමහි තමහි සත්තනිකායෙ ජාතී සඤ්ජාතී මකකන්ති අභිනිබ්බතතී¹ ඛකිංනං පාතුභාචො ආයතනානං පච්චාභො, අයං වුච්චතාවුසො ජාතී.

කතමාචාවුසො ජරා : යං තෙසං තෙසං සත්තානං තමහි තමහි සත්තනිකායෙ ජරා ජරණතා ඛණ්ඩිච්චං පාලිච්චං චලිතතචතා ආයුනො සංභාතී ඉඤ්ඤානං පරිපාකො, අයං වුච්චතාවුසො ජරා.

කතමඤ්චාවුසො² මරණං : යං තෙසං තෙසං³ සත්තානං තමහා තමහා සත්තනිකායා වුච්චි චචනතා භෙදො අනතරධානං මච්චු මරණං කාලකිරියා ඛකිංනං භෙදො කලොබරස්ස නිකෙඛපො, ජීවීතීඤ්ඤාස්ස උපචේජදො ඉදං වුච්චතාවුසො මරණං.

කතමො චාවුසො සොකො : යො ඛො ආවුසො අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන ව්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන චුට්ඨස්ස සොකො සොචනා සොචිතතනං අනොතා සොකො අනොතා පරිසොකො, අයං වුච්චතාවුසො සොකො.

කතමො චාවුසො පරිදෙවො : යො ඛො ආවුසො අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන බ්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන චුට්ඨස්ස ආදෙවො පරිදෙවො ආදෙවනා පරිදෙවනා ආදෙවිතතනං පරිදෙවිතතනං, අයං වුච්චතාවුසො පරිදෙවො.

කතමං චාවුසො දුක්ඛං : යං ඛො ආවුසො කාසිකං දුක්ඛං කාසිකං අසාතං කාසසමච්චස්සජං දුක්ඛං අසාතං වෙදසිතං, ඉදං වුච්චතාවුසො දුක්ඛං.

කතමං චාවුසො දොමනස්සං : යං ඛො ආවුසො චේතසිකං දුක්ඛං චේතසිකං අසාතං වෙදසිතං මනොසමච්චස්සජං දුක්ඛං අසාතං වෙදසිතං, ඉදං වුච්චතාවුසො දොමනස්සං.

1. නිබ්බතතී අභිනිබ්බතතී - PTS. 2. කතමා චාවුසො - සී.ඉ. 3. යං තෙසං - මජ්.සං.

කතමෝ වාට්ඨසෝ උපායාසෝ : යෝ ඛෝ ආට්ඨසෝ අඤ්ඤාතරඤ්ඤා-
තරෙන ඛ්‍යසනෙන සමනතාගතස්ස අඤ්ඤාතරඤ්ඤාතරෙන දුක්ඛධම්මෙන
චුට්ඨස්ස ආයාසෝ උපායාසෝ ආයාසිතිත්තං උපායාසිතිත්තං, අයං
ට්ඨවතාට්ඨසෝ උපායාසෝ.

කතමං වාට්ඨසෝ යමපිච්ඡං න ලභති තමපි දුක්ඛං : ජාතිධම්මානං
ආට්ඨසෝ, සත්තානං ඵලං ඉච්ඡා උපපජ්ජති : අහෝ වත මයං න
ජාතිධම්මා අස්සාම, න ච වත නෝ ජාති ආගච්ඡෙය්‍යාති. න ඛෝ
පනෙතං ඉච්ඡාය පහතඛං ඉදමපි යමපිච්ඡං න ලභති තමපි දුක්ඛං.
ජර්ඛධම්මානං ආට්ඨසෝ සත්තානං-පෙ-ඛ්‍යාධම්මානං ආට්ඨසෝ, සත්තානං
-පෙ-මරණධම්මානං ආට්ඨසෝ, සත්තානං පෙ-සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙම-
නස්සුපායාසධම්මානං ආට්ඨසෝ, සත්තානං ඵලං ඉච්ඡා උපපජ්ජති :
අහෝ වත මයං න සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසධම්මා අස්සාම,
න ච වත නෝ සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාස ආගච්ඡෙය්‍යනති.
න ඛෝ පනෙතං ඉච්ඡාය පහතඛං, ඉදමපි යමපිච්ඡං න ලභති තමපි
දුක්ඛං.

කතමෙ වාට්ඨසෝ සඛිඛිතෙතන පඤ්චුපාදනකකිකි දුක්ඛා : සෙය්‍ය-
පීදං : රුඤ්ඤාපාදනකකිකිකි වෙදඤ්ඤාපාදනකකිකිකි සඤ්ඤාපාදනකකිකිකි
සඛිඛිච්චාපාදනකකිකිකි වීඤ්ඤාපාදනකකිකිකි. ඉමෙ ට්ඨවතාට්ඨසෝ
සඛිඛිතෙතන පඤ්චුපාදනකකිකි දුක්ඛා. ඉදං ට්ඨවතාට්ඨසෝ දුක්ඛං
අරියසච්චං.

කතමඤ්චාට්ඨසෝ, දුක්ඛසමුදයෝ¹ අරියසච්චං : යා'යං තණ්හා
පොනොභවිකා² භවිකාභවිකා තඤ්ඤා තඤ්ඤාභවිකා, සෙය්‍යපීදං :
කාමතණ්හා භවිකාභවිකා විභවිකාභවිකා. ඉදං ට්ඨවතාට්ඨසෝ දුක්ඛසමුදයෝ
අරියසච්චං.

කතමඤ්චාට්ඨසෝ දුක්ඛනිරෝධෝ³ අරියසච්චං : යෝ තස්සායෙව
තණ්හාය අසෙසවීර්ගනිරෝධෝ වාගෝ පටිනිස්සය්‍යෝ මුත්ඛි
අනාලයෝ. ඉදං ට්ඨවතාට්ඨසෝ දුක්ඛනිරෝධෝ අරියසච්චං.

කතමඤ්චාට්ඨසෝ දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා අරියසච්චං : අයමෙව
අරියෝ අට්ඨඛිනිකෝ මය්‍යෝ, සෙය්‍යපීදං : සම්මාදුට්ඨි සම්මාසංකප්පො,
සම්මාචාරා සම්මාකම්මනෙතා සම්මාආජ්චෝ සම්මාවායාමෝ සම්මාසනී
සම්මාසමාධි.

කතමා වාට්ඨසෝ සම්මාදුට්ඨි : යං ඛෝ ආට්ඨසෝ දුක්ඛෙ ඤ්ඤා
දුක්ඛසමුදයෙ ඤ්ඤා දුක්ඛනිරෝධෙ ඤ්ඤා දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා
පටිපදාය ඤ්ඤා. අයං ට්ඨවතාට්ඨසෝ සම්මාදුට්ඨි.

කතමෝ වාට්ඨසෝ සම්මාසඛිකප්පො : නෙකඛම්මසඛිකප්පො,
අච්චාපාදසඛිකප්පො අච්චිංසාසඛිකප්පො. අයං ට්ඨවතාට්ඨසෝ
සම්මාසඛිකප්පො.

කතමා වාට්ඨසෝ සම්මාචාරා : මුඛාචාරා වෙරමණී, පිඤ්ඤාය චාරාය
වෙරමණී, ඵරාසාය චාරාය වෙරමණී, සම්මාපඤ්ඤා වෙරමණී. අයං
ට්ඨවතාට්ඨසෝ සම්මාචාරා.

1. දුක්ඛසමුදයං - සිමු, මජ්ඣං, PTS.
2. පොනොභවිකා - මජ්ඣං.
3. දුක්ඛනිරෝධං - සිමු, මජ්ඣං, PTS.

කතමො වාචුසො සම්මාකම්මනොතා : පාණාතිපාතා වෙරමණී, අදින්නාදානා වෙරමණී කාමෙසු මිච්චාචාරා වෙරමණී. අයං වුච්චතාචුසො සම්මාකම්මනොතා.

කතමො වාචුසො සම්මා අප්චො : ඉධාචුසො අරියසාචකො මිච්චාඅප්චං පහාය සම්මා අප්චො ජිවිකං කපොති. අයං වුච්චතාචුසො සම්මාඅප්චො.

කතමො වාචුසො සම්මාචායාමො : ඉධාචුසො, හික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං අරහති චිත්තං පඤ්ඤානාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං අරහති චිත්තං පඤ්ඤානාති පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං අරහති චිත්තං පඤ්ඤානාති පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං සීතියා අසමොසායා¹ හියොසාචාචාය වෙසුලාය භාවනාය පාරිජුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං අරහති චිත්තං පඤ්ඤානාති පදහති. අයං වුච්චතාචුසො සම්මාචායාමො.

කතමා වාචුසො සම්මාසතී : ඉධාචුසො හික්ඛු කාගෙ කායානුප්පසී විහරති අනාපි සම්පජානො සතීමා විනෙය්ස ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. වෙදනාසු-පෙ- චිත්තෙ-පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුප්පසී විහරති අනාපි-පෙ-අභිජ්ඣා දොමනස්සං. අයං වුච්චතාචුසො සම්මාසතී.

කතමො වාචුසො, සම්මාසමාධි : ඉධාචුසො, හික්ඛු විච්චෙච්ච කාමෙහි විච්චච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිත්තකං සච්චාරං විචෙකජං පිනිසුඛං පරිමං ඤානං උපසම්පජ්ච විහරති. චිත්තකච්චාරානං වුපසමා අභිජ්ඣානං සම්පසාදනං චෙතසො ඵකොදිභාවං අචිත්තකං අච්චාරං සමාධිජං පිනිසුඛං දුතියං ඤානං-පෙ-තතියං ඤානං-පෙ- චතුඤ්ඤානං ඤානං උපසම්පජ්ච විහරති. අයං වුච්චතාචුසො සම්මාසමාධි. ඉදං වුච්චතාචුසො දුක්ඛනිරෝධගාමීනී පච්චදා අරියසම්මං.

තථාගතොචුසො, අරහතා සම්මාසම්බුද්ධො බාරණ්ඩියං ඉසිපතනෙ මීගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්ඛං පච්චතීතං අප්පතිචන්දියං සම්මණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මිනා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං, යදිදං ඉමෙසං චතුත්තං අරියසම්මානං ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤාපනා පට්ඨපනා විචරණා විහජනා උත්තානීකම්මනති.

ඉදමචොචායස්මා සාරිපුත්තො, අත්තමනා තෙ හික්ඛු අයස්මතො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිනඤ්ඤති.

සච්චිහබ්බ සුත්තං. ඵකාදසමං.

1. අසමොසාය - PTS.

3. 4. 12

දකුණු ආර්ථික සහ සෞඛ්‍ය

එවිට මේ සුභ : එක සමයට හඟවා සකස් කළ විගර්ථ කපිලවිච්ඡේදය මිනිසුන්ගේ මෙහෙයවීමට. අප බොහෝ මහාපරිපාදන ගොනු නව දුර්වලතා ආදායම හඟවා නොපවසයි. උපකරණ මිනිසුන් හඟවන අතිරිදයා එකම නම කිසිදි. එකම නම කිසි නම බොහෝ මහාපරිපාදන ගොනු හඟවන එකදවොට :

ඉදිරි මේ හතර, නව දුර්වලතා හඟවන උද්දේශ සාමාන්‍යය සාමාන්‍ය වාසිය. නම මේ හතර, හඟවා පරිගණකය අනුකූලය උපාදායා'කි. එවිට වූ හතර හඟවා මහාපරිපාදන ගොනු එකදවොට : සමස්ත ගොනු දෙක, සමස්ත හෙ දිනෙක අහ වෙලි පුළුන් හඟවන සමස්ත වා'කි. දුර්වලතා බොහෝ මහාපරිපාදන ගොනු හඟවන එකදවොට : ඉදිරි මේ -පෙ- අනුකූලය උපාදායා'කි. දුර්වලතා බොහෝ හඟවා මහාපරිපාදන ගොනු එකදවොට : සමස්ත ගොනු දෙක, සමස්ත හෙ දිනෙක අහ කෙටිව පුළුන් හඟවන සමස්ත වා'කි. තනිකම බොහෝ මහාපරිපාදන ගොනු හඟවන එකදවොට : ඉදිරි මේ හතර -පෙ- අනුකූලය උපාදායා'කි. තනිකම බොහෝ හඟවා මහාපරිපාදන ගොනු එකදවොට : සමස්ත ගොනු දෙක සමස්ත හෙ දිනෙක අහ කෙටිව පුළුන් හඟවන සමස්ත වා'කි.

එවිට වූ හතර ආදායම ආනන්ද හඟවන එකදවොට : 'පරිගණකය හතර, හඟවා මහාපරිපාදන ගොනු නව දුර්වලතා, බහුපකාරය¹ හතර, මහාපරිපාදන ගොනු හඟවන මානවයා ආපාදන පොසිකා බිරිය දසක, හඟවන ජනනියා කාලකතා² එකදුර පාදක. හඟවා හතර, බහුපකාරය මහාපරිපාදන ගොනු හඟවන හතර, ආගම මහාපරිපාදන ගොනු බුද්ධි සරණ ගත, බලය සරණ ගත, සමස්ත සරණ ගත. හඟවන හතර, ආගම මහාපරිපාදන ගොනු පාණතිපාන පවිච්චරතා, අදිනාදන පවිච්චරතා, කාමසුඛිච්චරතා පවිච්චරතා, මුනිවාද පවිච්චරතා, සුරමෙරය මජ්ඣමයාදවොට පවිච්චරතා. හඟවන හතර, ආගම මහාපරිපාදන ගොනු බුද්ධි අවෙච්චපසාදන සමන්තාගත, බලය අවෙච්චපසාදන සමන්තාගත, සමස්ත අවෙච්චපසාදන සමන්තාගත, අරියකතෙහි සිලෙහි සමන්තාගත. හඟවන හතර, ආගම මහාපරිපාදන ගොනු දුකෙහි නිකාමය, දුකෙහි සමුදයෙහි නිකාමය, දුකෙහි රෙඛෙහි නිකාමය, දුකෙහි රෙඛෙහි නිකාමය පවිච්චරතා නිකාමය. හඟවා හතර බහුපකාරය මහාපරිපාදන ගොනු හතර.

1. බහුකාර - සා.
2. කාලකතා - මජ්ඣ, සිඛු.

එවමෙතං ආනන්ද, එවමෙතං ආනන්ද, යං හි ආනන්ද, පුඤ්ඤා පුඤ්ඤං ආගමම බුද්ධං සරණං ගතො හොති, ධම්මං සරණං ගතො හොති, සබ්බං සරණං ගතො හොති. ඉමස්සානන්ද, පුඤ්ඤස්ස ඉමිනා පුඤ්ඤෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි, යදිදං අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ඤාලිකමමසාමිච්චිකමමච්චරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිරානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරානුප්පදානෙන.

යං භානන්ද, පුඤ්ඤා පුඤ්ඤං ආගමම. පාණාභිපාතා පටිච්චරතො හොති, අදික්ඛාදනා පටිච්චරතො හොති, කාමෙසු මිච්චාචාරා පටිච්චරතො හොති, මුසාවාදා පටිච්චරතො හොති, සුරමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිච්චරතො හොති. ඉමස්සානන්ද, පුඤ්ඤස්ස ඉමිනා පුඤ්ඤෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි. යදිදං අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ඤාලිකමමසාමිච්චිකමමච්චරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිරානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරානුප්පදානෙන.

යං භානන්ද, පුඤ්ඤා පුඤ්ඤං ආගමම බුද්ධො අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති, ධම්මො අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති, සබ්බෙ අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති, අරියකතොගි සීලෙහි සමන්තාගතො හොති. ඉමස්සානන්ද, පුඤ්ඤස්ස ඉමිනා පුඤ්ඤෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි. යදිදං අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ඤාලිකමමසාමිච්චිකමමච්චරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිරානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරානුප්පදානෙන.

යං භානන්ද, පුඤ්ඤා පුඤ්ඤං ආගමම දුක්ඛ නික්ඛඤ්ඤා හොති, දුක්ඛසමුදයෙ නික්ඛඤ්ඤා හොති, දුක්ඛනිරෝධෙ නික්ඛඤ්ඤා හොති, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය නික්ඛඤ්ඤා හොති. ඉමස්සානන්ද, පුඤ්ඤස්ස ඉමිනා පුඤ්ඤෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි, යදිදං අභිවාදන-පච්චුට්ඨානඅඤ්ඤාලිකමමසාමිච්චිකමමච්චරපිණ්ඩපාතසෙනාසන ගිරානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරානුප්පදානෙන.

චූළුස ඛො පතිමානන්ද, පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. කතමා චූළුස : තථාගතෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධො දුනං දෙති, අයං පථමා පාටි-පුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. පච්චෙකචූළුඤ්ඤා¹ දුනං දෙති, අයං දුතියා පාටි-පුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. තථාගතසාමකෙ අරහතො දුනං දෙති, අයං තතියා පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. අරහතඵලසච්චිකිරියාය පටිපනො දුනං දෙති, අයං චතුඤ්ඤි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. අනාගාමිස්ස දුනං දෙති, අයං පඤ්ඤාමි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. අනාගාමිඵලසච්චිකිරියාය පටිපනො දුනං දෙති, අයං ජච්චි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. සකදගාමිස්ස දුනං දෙති, අයං සත්තමි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. සකදගාමිඵල-සච්චිකිරියාය පටිපනො දුනං දෙති, අයං අට්ඨමි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. සොතාපනො දුනං දෙති, අයං නවමි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. සොතාපනඵලසච්චිකිරියාය පටිපනො දුනං දෙති, අයං දසමි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. බාහිරකෙ කාමෙසු විතර්ගෙ දුනං දෙති, අයං එකාදසමි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. පුපුජ්ජනසීලවනො දුනං දෙති, අයං ද්වාදසමි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. පුපුජ්ජනදුස්සීලෙ දුනං දෙති, අයං තෙරසමි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණා. තීරච්චානගතෙ දුනං දෙති, අයං චූළුසමි පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණාති.

1. පච්චෙකසම්බුද්ධො - මජ්ඣිම, සීඉ.

නත්‍රානන්ද, තීරච්ඡානගතෙ දනං දකුණි සතගුණා දකුණිණා පාටි-
 කඛිඛිතඛබ්බා. පුපුඡ්ඡන්දසීලෙ දනං දකුණි සතගුණා දකුණිණා
 පාටිකඛිඛිතඛබ්බා. පුපුඡ්ඡන්දසීලවනො දනං දකුණි සතගුණා
 දකුණිණා පාටිකඛිඛිතඛබ්බා. බාහිරකෙ කාමෙසු විතර්ගෙ දනං දකුණි
 කොට්ඨනසතගුණා දකුණිණා පාටිකඛිඛිතඛබ්බා. සොනාපතනිඵල-
 සච්ඡකිරියාය පටිපනො දනං දකුණි අසඛෙධරා අපමෙයා දකුණිණා
 පාටිකඛිඛිතඛබ්බා. කො පන වාදෙ සොනාපනො, කො පන වාදෙ
 සකදගාමිඵල සච්ඡකිරියාය පටිපනො, කො පන වාදෙ සකදගාමියං,
 කො පන වාදෙ අනාගාමිඵලසච්ඡකිරියාය පටිපනො, කො පන වාදෙ
 අනාගාමියං, කො පන වාදෙ අරහතඵලසච්ඡකිරියාය පටිපනො,
 කො පන වාදෙ තථාගතසාවකෙ අරහනො, කො පන වාදෙ
 පච්චෙකඛුඛො, කො පන වාදෙ තථාගතෙ අරහනො සමමාසඛුඛොති.

සත්ත ඛො පනිමානන්ද, සඛිසගතා දකුණිණා. කතමා, සත්ත :
 ඛුඛිපඛුඛෙ උභතො සඛෙස දනං දෙති, අයං පථමා සඛිසගතා දකුණිණා.
 තථාගතෙ පනිඛුඛෙ උභතො සඛෙස දනං දෙති, අයං දුතියා සඛිසගතා
 දකුණිණා. භික්ඛුසඛෙස දනං දෙති, අයං තතියා සඛිසගතා දකුණිණා.
 භික්ඛුනීසඛෙස දනං දෙති, අයං චතුතී සඛිසගතා දකුණිණා. 'ඵතතකා
 මෙ භික්ඛු ච භික්ඛුනියො ච සඛිසතො උද්දියසථා'ති දනං දෙති. අයං
 පඤ්චමී සඛිසගතා දකුණිණා. 'ඵතතකා මෙ භික්ඛු සඛිසතො උද්දියසථා'ති
 දනං දෙති, අයං ඡට්ඨී සඛිසගතා දකුණිණා. 'ඵතතකා මෙ භික්ඛුනියො
 සඛිසතො උද්දියසථා'ති දනං දෙති. අයං සත්තමී සඛිසගතා දකුණිණා.

භවිසසනති ඛො පනානන්ද, අනාගතමඤ්ඤානං ගොත්‍රභුතො
 කාසාවකණ්ඨා දුසසීලා පාපධම්මා, තෙසු දුසසීලෙසු සඛිස උද්දිය දනං
 දසසනති. තදපභං¹ ආනන්ද සඛිසගතං දකුණිණං අසඛෙධරං අපමෙයං
 වදුමි. නතෙවභං ආනන්ද, කෙනචී පරියාසෙන සඛිසගතාය දකුණිණාය
 පාටිපුඤ්ඤිකං දනං මහපඵලතරං වදුමි.

චතසො ඛො ඉමා ආනන්ද, දකුණිණාවිසුඤ්ඤියො. කතමා චතසො :
 අන්දානන්ද, දකුණිණා දුසකතො විසුඤ්ඤිති නො පටිඤ්ඤාභකතො.
 අන්දානන්ද, දකුණිණා පටිඤ්ඤාභකතො විසුඤ්ඤිති. නො දුසකතො.
 අන්දානන්ද, දකුණිණා නෙව දුසකතො විසුඤ්ඤිති නො පටිඤ්ඤාභකතො.
 අන්දානන්ද, දකුණිණා දුසකතො චෙව විසුඤ්ඤිති පටිඤ්ඤාභකතො ව.

කථඤ්ඤානන්ද, දකුණිණා දුසකතො විසුඤ්ඤිති නො පටිඤ්ඤාභකතො :
 ඉධානන්ද, දුසකො භොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො, පටිඤ්ඤාභකා භොනති
 දුසසීලා පාපධම්මා. ඵලං ඛො ආනන්ද, දකුණිණා දුසකතො විසුඤ්ඤිති
 නො පටිඤ්ඤාභකතො.

කථඤ්ඤානන්ද, දකුණිණා පටිඤ්ඤාභකතො විසුඤ්ඤිති නො දුසකතො :
 ඉධානන්ද දුසකො භොති දුසසීලො පාපධම්මො, පටිඤ්ඤාභකා භොනති
 සීලවනො² කල්‍යාණධම්මො. ඵලං ඛො ආනන්ද, දකුණිණා පටිඤ්ඤාභකතො
 විසුඤ්ඤිති නො දුසකතො.

කථඤ්ඤානන්ද, දකුණිණා නෙව දුසකතො විසුඤ්ඤිති නො පටිඤ්ඤාභ-
 කතො. ඉධානන්ද, දුසකො ච භොති දුසසීලො පාපධම්මො, පටිඤ්ඤාභකා
 ච භොනති දුසසීලා පාපධම්මා. ඵලං ඛො ආනන්ද, දකුණිණා නෙව
 දුසකතො විසුඤ්ඤිති නො පටිඤ්ඤාභකතො.

1. තදපභං - මජ්ඣං. 2. සීලවනො - සීඝ්‍ර.

කථකදානනද, දකිනිණා දයකතො වෙච්චි විසුජ්ඣිති පටිඤ්ඤාභකතො ච :
ඉධානනද, දයකො ච භොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො, පටිඤ්ඤාභකා ච
භොනති සීලවනො කල්‍යාණධම්මො. එවං ඛො ආනනද, දකිනිණා දයකතො
වෙච්චි විසුජ්ඣිති පටිඤ්ඤාභකතො ච. ඉමා ඛො ආනනද, චතස්සො
දකිනිණාවිසුජ්ඣියොති.

ඉදමචොච භගවා. ඉදං වනා සුභතො අථාපරං එතදචොච සන්ථා :

යො සීලවා දුස්සීලෙසු දදති දනං
ධම්මෙන ලඤ්ඤා¹ සුපසන්නචිනො,
අනිසද්දහං කම්මඵලං උලාරං
සා දකිනිණා දයකතො විසුජ්ඣිති.

යො දුස්සීලො සීලවනොසු දදති දනං
අධම්මෙන ලඤ්ඤා¹ අපසසන්නචිනො,
අනනිසද්දහං කම්මඵලං උලාරං
සා දකිනිණා පටිඤ්ඤාභකතො විසුජ්ඣිති.

යො දුස්සීලො දුස්සීලෙසු දදති දනං
අධම්මෙන ලඤ්ඤා¹ අපසසන්නචිනො
අනනිසද්දහං කම්මඵලං උලාරං
න තං දනං විපුලඵලනති² චූෂි.

යො සීලවා සීලවනොසු දදති දනං
ධම්මෙන ලඤ්ඤා¹ සුපසන්නචිනො,
අනිසද්දහං කම්මඵලං උලාරං
තං වෙ දනං විපුලඵලනති² චූෂි.

යො විතරුගො විතරුගෙසු දදති දනං
ධම්මෙන ලඤ්ඤා¹ සුපසන්නචිනො,
අනිසද්දහං කම්මඵලං උලාරං
තං වෙ දනං ආමිසදනානමඤ්ඤනති³

දකිනිණාවිභවිත සුභතං දවාදසමං

විභවිතවගෙහා චතුර්ථො.

තස්ස වගස්ස උද්දනං

භද්දෙකානනද කච්චාන ලොමසකඛිනියා සුභො,
මහාකම්ම සලායතන විභවිතා,
උද්දෙස අරණා ඛාතු සච්චං
දකිනිණා විභවිත සුභතනති⁴.

1. ලඤ්ඤා - සිඞ්ඤා.

2. විපුලඵලනති - මජ්ඣං.

3. විපුලනතිචූෂි - සිඞ්ඤා.

5 සළායනනවග්ගො

3. 5. 1

අනාථපිණ්ඩිකොවාද සූතං

ඵලං මේ සුතං : ඵකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරුමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන අනාථපිණ්ඩිකො ගහපති ආබාධිකො හොති දුක්ඛිතො බාලාහරිලානො. අථ ඛො අනාථ-පිණ්ඩිකො ගහපති අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතසි : ‘ඵහි තිං අලොහා පුරිසං, යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්, උපසඛකමිතො මම් වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි. ‘අනාථපිණ්ඩිකො භනෙත, ගහපති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලාහරිලානො. ‘සො භගවතො පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි’ති. යෙන වායසමා සාරිපුතො තෙනුපසඛකම්, උපසඛකමිතො මම් වචනෙන ආයසමතො සාරිපුතස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි ‘අනාථ-පිණ්ඩිකො භනෙත, ගහපති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලාහරිලානො. සො ආයසමතො සාරිපුතස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි’ති. ඵවඤ්ච වදෙහි : ‘සාඤ්ච කීර භනෙත, ආයසමා සාරිපුතො යෙන අනාථපිණ්ඩිකස්ස ගහපතිස්ස නිවේසනං තෙනුපසඛකමතු අනුකම්පං උපාදයා’ති.

‘ඵලං භනෙත’ති ඛො සො පුරිසො අනාථපිණ්ඩිකස්ස ගහපතිස්ස පටිසංසුතො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිතො භගවතං අභිවාදෙතො ඵකමනං නිසීදි. ඵකමනං නිසිනො ඛො සො පුරිසො භගවතං ඵතදවොච : ‘අනාථපිණ්ඩිකො භනෙත, ගහපති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලාහරිලානො, සො භගවතො පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි’ති. යෙන වායසමා සාරිපුතො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිතො ආයසමතං සාරිපුතං අභිවාදෙතො ඵකමනං නිසීදි. ඵකමනං නිසිනො ඛො සො පුරිසො ආයසමතං සාරිපුතං ඵතදවොච : ‘අනාථපිණ්ඩිකො භනෙත, ගහපති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලාහරිලානො, සො ආයසමතො සාරිපුතස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි. ඵවඤ්ච වදෙහි : සාඤ්ච කීර භනෙත, ආයසමා සාරිපුතො යෙන අනාථපිණ්ඩිකස්ස ගහපතිස්ස නිවේසනං තෙනුපසඛකමතු අනුකම්පං උපාදයා’ති.

අභිවාසෙහි ඛො ආයසමා සාරිපුතො තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො ආයසමා සාරිපුතො නිවාසෙති පතච්චරමාදය ආයසමතො අනඤ්ඤ පච්ඡාසමණෙන යෙන අනාථපිණ්ඩිකස්ස ගහපතිස්ස නිවේසනං තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිතො පඤ්ඤාතෙත ආයසමෙ නිසීදි. නිසඤ්ච ඛො ආයසමා සාරිපුතො අනාථපිණ්ඩිකං ගහපතිං ඵතදවොච : ‘කච්චි තෙ ගහපති, ඛමනීයං කච්චි යාපනීයං, කච්චි තෙ දුක්ඛා චෙදනා පටිකකම්පති, හො අභිකකම්පති, පටිකකමොසානං පඤ්ඤයති හො අභිකකමො’ති.

න මෙ භනෙන සාරිපුතන ඛමනීයං, න යාපනීයං, බාලුහා මෙ දුක්ඛා වේදනා. අභිකක්ඛමනති නො පටිකක්ඛමනති. අභිකක්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටිකක්ඛමොති.

සෙය්‍යථාපි භනෙන සාරිපුතන, බලවා පුරිසො තිණේහන සිඛරෙන මුඛනි අභිමනෙය්‍ය, එවමෙව ඛො භනෙන සාරිපුතන, අධිමනනා වාතා මුඛනි උභහනනති. න මෙ භනෙන සාරිපුතන, ඛමනීයං, න යාපනීයං, බාලුහා මෙ දුක්ඛා වේදනා අභිකක්ඛමනති නො පටිකක්ඛමනති. අභිකක්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටිකක්ඛමොති.

සෙය්‍යථාපි භනෙන සාරිපුතන, බලවා පුරිසො දලොහන වරතන-ඛකේන¹ සිසෙ සිසවෙඨනං² දදෙය්‍ය, එවමෙව ඛො මෙ භනෙන සාරිපුතන, අධිමනනා වාතා සිසං පරිකනනනති³. න මෙ භනෙන සාරිපුතන, ඛමනීයං න යාපනීයං, බාලුහා මෙ දුක්ඛා වේදනා අභිකක්ඛමනති නො පටිකක්ඛමනති. අභිකක්ඛමොසානං පඤ්ඤායති, නො පටිකක්ඛමොති.

සෙය්‍යථාපි භනෙන සාරිපුතන, දකෙඛා ගොඝාතකොවා ගොඝාත-කනෙනවාසි වා තිණේහන ගොවිකනනනෙන කුච්ඡං පරිකනෙනය්‍ය, එවමෙව ඛො මෙ භනෙන සාරිපුතන, අධිමනනා වාතා කුච්ඡං පරිකනනනති. න මෙ භනෙන සාරිපුතන, ඛමනීයං න යාපනීයං, බාලුහා මෙ දුක්ඛා වේදනා අභිකක්ඛමනති නො පටිකක්ඛමනති. අභිකක්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටිකක්ඛමොති.

සෙය්‍යථාපි භනෙන සාරිපුතන, දො බලවනො පුරිසා දුබ්බලතරං පුරිසං නානාබාහාසු ගහෙචා අභිගාරකාසුයා සනනාපෙය්‍යං සමපරිතා-පෙය්‍යං, එවමෙව ඛො මෙ භනෙන සාරිපුතන, අධිමනනා කායසම්ඛාගො. න මෙ භනෙන සාරිපුතන, ඛමනීයං න යාපනීයං, බාලුහා මෙ දුක්ඛා වේදනා අභිකක්ඛමනති නො පටිකක්ඛමනති, අභිකක්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටිකක්ඛමොති.

තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකඛිතඛබ්බං : 'න චකුට්ඨං උපාදිසිසාමි. න ච මෙ චකුට්ඨකිසිතං විඤ්ඤාණං භවිසාති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකඛිතඛබ්බං. තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකඛිතඛබ්බං : 'න සොනං උපාදිසිසාමි. න ච මෙ සොනනිසිතං විඤ්ඤාණං භවිසාති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකඛිතඛබ්බං. තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකඛිතඛබ්බං : 'න ඝානං උපාදිසිසාමි. න ච මෙ ඝානනිසිතං විඤ්ඤාණං භවිසාති'ති. එවං හි තෙ ගහපති සිකඛිතඛබ්බං. තසමාතිහ-පෙ- න ජීවහං-පෙ- සිකඛිතඛබ්බං. තසමාතිහ-පෙ-න කායං-පෙ-සිකඛිතඛබ්බං. තසමාතිහ-පෙ-න මනං-පෙ-සිකඛිතඛබ්බං.

තසමාතිහ-පෙ-න රූපං-පෙ-සිකඛිතඛබ්බං : තසමාතිහ-පෙ-න සඤ්ඤං උපාදිසිසාමි-පෙ-න ගකිං උපාදිසිසාමි. -පෙ-න රසං උපාදිසිසාමි. -පෙ-න ඵෙඨංඛබ්බං උපාදිසිසාමි. -පෙ-න ධම්මං උපාදිසිසාමි. න ච මෙ ධම්මනිසිතං විඤ්ඤාණං භවිසාති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකඛිතඛබ්බං.

-
1. වරතනඛකේන - සිමු, මජ්ඣම.
 2. සිසවෙඨං - මජ්ඣම.
 3. අධිමනනා සිසෙ සිසවෙදනා - මජ්ඣම.

තසමාතික නෙ ගහපති, එවං සිකතිතබ්බං : න ඉධ ලොකං උපාදිසිසාමි. න ච මේ ඉධ ලොකනිසිතං විඤ්ඤාණං භවිසානි'ති. එවං හි නෙ ගහපති, සිකතිතබ්බං. තසමාතික නෙ ගහපති, එවං සිකතිතබ්බං : න පරලොකං උපාදිසිසාමි. න ච මේ පරලොකනිසිතං විඤ්ඤාණං භවිසානි'ති. එවං හි නෙ ගහපති, සිකතිතබ්බං.

තසමාතික නෙ ගහපති, එවං සිකතිතබ්බං : යමපිදං¹ දිට්ඨං සුතං ඉතං විඤ්ඤාණං පනතං පරියෙසිතං² අනුවච්චිතං³ මනසා. තමපි න උපාදිසිසාමි. න ච මේ තනනිසිතං විඤ්ඤාණං භවිසානි'ති. එවං හි නෙ ගහපති, සිකතිතබ්බනති.

එවං වුතෙන අනාථපිණ්ඩිකො ගහපති පරෙදි, අසුනුති පවතෙනසි. අථ ඛො ආයසමා ආනඤ්ඤා, අනාථපිණ්ඩිකං ගහපතිං එතදවොච : ඔලියසි ඛො නිං ගහපති, සංසිදසි⁴. ඛො නිං ගහපති'ති.

නාහං භනෙන ආනඤ්ඤා, ඔලියසාමි, නපි සංසිදුමි. අපි ච මේ දිඤ්ඤාතං සන්ධා පසිරුපාසිනො, මනොභාවනීයා ච හිකඛු. න ච මේ එචරුපි ධම්මී කථා සුතපුබ්බා'ති.

න ඛො ගහපති, හිහිනං ඔදුතවසනානං එචරුපි ධම්මී කථා පටිභාති. පබ්බජිතානං ඛො ගහපති, එචරුපි ධම්මී කථා පටිභානී'ති.

තෙන හි භනෙන සාරිපුතන, හිහිනං ඔදුතවසනානං එචරුපි ධම්මී කථා පටිභාතු. සනති හි භනෙන සාරිපුතන, කුලපුතනා අපරප්පකච්චානිකා, අසාවණතා ධම්මසා පරිභායනති. භවිසානති ධම්මසා අඤ්ඤාතාරෙ'ති.

අථ ඛො ආයසමා ච සාරිපුතනා ආයසමා ච ආනඤ්ඤා, අනාථ-පිණ්ඩිකං ගහපතිං ඉමිනා ඔවාදෙන ඔවිදිනා උට්ඨායාසනා පකකමිංසු.

අථ ඛො අනාථපිණ්ඩිකො ගහපති, අචිරපකකනෙන ආයසමනෙන ච සාරිපුතන ආයසමනෙන ච ආනඤ්ඤා කායසා හෙදු පරමමරණං⁵ තුසිතං කායං උපපජ්ජි⁶.

අථ ඛො අනාථපිණ්ඩිකො දෙවපුතනා අභිකකනනාය රතතීයා අභිකකනනවණේණා කෙවලකපං ජෙතවනං ඔභාතෙණා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිනා භගවනතං අභිවාදෙණා එකමනතං අට්ඨාසි. එකමනතං සිතො ඛො අනාථපිණ්ඩිකො දෙවපුතනා භගවනතං ගාථාහි අජ්ඣභාසි :

“ඉදං හි තං ජෙතවනං ඉසිසඛසනිසෙවිතං,
ආචුච්චං ධම්මරජෙන පිතිසඤ්ඤනනං මම.

කමමං විජ්ජා ච ධම්මො ච සිලං ජිවිතඉතනමං,
එතෙන මච්චා සුජ්ඣනති න ගොතෙනන ධනෙන වා.

1. යමපි මේ - මජ්ඣං. 5. කාලමකාසි - මජ්ඣං, සිඉ.
2. විඤ්ඤාණං පරියෙසිතං - PTS. 6. උපපජ්ජ - PTS.
3. අනුවච්චිතං අනුවච්චිතං - මජ්ඣං, සිඉ.
4. සංසිදසි - සිඉ.

තසා, හි පණිවිඩය පොදු සමාජය අත්මනනනො,
යොනිසො විවිධ වූම. එව. තත් විසුජකිති.

සාරිපුතොව පසුකුස සිලෙන උපසමෙන ව,
යො හි පාරගතො හිකු එතාව පරමො සියා”ති.

ඉදමවොව අනුපිටිකරණ දෙවපුතො, සමනුකුසුසු සත්ථා
අහොසි. අප බො අනුපිටිකරණ දෙවපුතො සමනුකුසුසු මෙ
සත්ථාති හගවනතං අභිවාදෙතො පදකම්මං කතො තජෙවනතරධාසි.

අප බො හගවා තසා රතතිය අවමයෙන හිකු අමනෙතසි :
ඉමං හිකවෙව රතතිය අකුසුසුතරෙ දෙවපුතො අභිකකනතො රතතිය
අභිකකනවණෙණො කෙවලකපං ජෙතවනං ඔහාසෙතො යෙනාහං
තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්තො මං අභිවාදෙතො එකමනතං අවධාසි.
එකමනතං සීතො බො හිකවෙව, සො දෙවපුතො මං ගාපාහි
අජකිහාසි :

ඉදං හි තං ජෙතවනං-පෙ-එතාව පරමො සියාති.

ඉදමවොව හිකවෙව, සො දෙවපුතො. සමනුකුසුසු මෙ සත්ථාති මං
අභිවාදෙතො පදකම්මං කතො තජෙවනතරධාසි’ති.

එවං චුතෙන අයසමා අනුකුසු හගවනතං එතදවොව : ‘සො හි
නුත සො හනෙත, අනුපිටිකරණ දෙවපුතො හවිසාති, අනුපි-
ටිකරණ හනෙත, හගපති අයසමනෙත සාරිපුතෙත අභිපසනෙතො’
අහොසිති.

සාධු සාධු, අනුකුසු, යාවනකං බො අනුකුසු, තකකාය පතනබ්බං,
අනුපසනතං තසා. අනුපිටිකරණ සො අනුකුසු, දෙවපුතො
නාකුසුසුති’.

ඉදමවොව හගවා. අතමනො අයසමා අනුකුසු හගවතො
හාසිතං අභිනදීති.

අනුපිටිකරණවිධාන සුභතං පඨමං.

-
1. යො පි - මජ්ඣං.
 2. අවෙච්චපසනෙතො - මජ්ඣං, සිඤ්ඤ, PTS.
 3. නාකුසුසුති - මජ්ඣං, උභයං.

3. 5. 2

ජනේතාවාද සුන්‍යය

එවං මෙ සුන්‍යං : එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති වෙඵවනෙ කලඤ්ඤකතිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාචුඤ්ඤ ආයස්මා ච ජනේතා භිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ විහරන්ති. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ජනේතා ආබාඨිකො හොති දුක්ඛිතො බාලාගිලානො. අඵ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායන්‍යසමයං පතිසල්‍යානා ටුට්ඨිතො යෙනායස්මා මහාචුඤ්ඤ, තෙනුපසඛක්ඛි. උපසඛක්ඛිතො ආයස්මන්තං මහාචුඤ්ඤං එතදවොච : 'ආයාම ආචුසො චුඤ්ඤ, යෙනායස්මා ජනේතා, තෙනුපසඛක්ඛමෙයාම භීලානපුච්ඡකා'ති. එවමාචුසොති ඛො ආයස්මා මහාචුඤ්ඤ ආයස්මනො සාරිපුත්තස්ස පච්චසොසාසි.

අඵ ඛො ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාචුඤ්ඤ යෙනායස්මා ජනේතා, තෙනුපසඛක්ඛිංසු, උපසඛක්ඛිතො ආයස්මනා ජනේතන සද්ධිං සමොද්ධංසු. සමොදනීයං කථං සාරුණීයං විතීසාරෙත්ථා එකමන්තං නිසීද්ධංසු. එකමන්තං නිසීනේතා ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං ජන්තං එතදවොච : 'කච්චි තෙ ආචුසො ජන්ත, ඛමනීයං කච්චි යාපනීයං කච්චි තෙ දුක්ඛා වෙදනා, පටික්ඛමන්ති නො අභික්ඛමන්ති. පටික්ඛමො සානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛමො'ති

න මෙ ආචුසො සාරිපුත්ත, ඛමනීයං න යාපනීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වෙදනා. අභික්ඛමන්ති, නො පටික්ඛමන්ති. අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති, නො පටික්ඛමො'ති. සෙය්‍යථාපි ආචුසො සාරිපුත්ත, බලවා පුරිසො තිණ්ණෙන සිඛරෙන මුඛනි අභිමනෙඤ්ඤ, එවමෙව ඛො මෙ ආචුසො සාරිපුත්ත අභිමන්තා වාතා මුඛනි උභනන්ති. න මෙ ආචුසො සාරිපුත්ත, ඛමනීයං, න යාපනීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වෙදනා, අභික්ඛමන්ති නො පටික්ඛමන්ති, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්ඛමොති.

සෙය්‍යථාපි ආචුසො සාරිපුත්ත, බලවා පුරිසො දලොන වරන්ත බකේන සිසෙ සිසවෙඨනං දදෙය්‍ය. එවමෙව ඛො මෙ ආචුසො සාරිපුත්ත, අභිමන්තා වාතා සිසං පටික්ඛන්තන්ති. න මෙ ආචුසො සාරිපුත්ත, ඛමනීයං න යාපනීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වෙදනා, අභික්ඛමන්ති නො පටික්ඛමන්ති, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්ඛමොති.

සෙය්‍යථාපි ආචුසො සාරිපුත්ත, දකෙඛා ගොඝාතකො වා ගොඝාත-කනොතවාසි වා තිණ්ණෙන ගොවික්ඛන්තනෙන කුච්ඡං පටික්ඛන්තෙය්‍ය. එවමෙව ඛො මෙ ආචුසො සාරිපුත්ත, අභිමන්තා වාතා කුච්ඡං පටික්ඛන්තන්ති. න මෙ ආචුසො සාරිපුත්ත, ඛමනීයං, න යාපනීයං බාලා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමන්ති නො පටික්ඛමන්ති, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්ඛමො'ති.

1. සිසෙ සිසවෙදනා - මජ්ඣිමනිකායෙ.

සෙය්‍යථාපි ආට්‍රිසො සාරිපුතන, දො ඛලවනො: පුරිසා දුබ්බලතරං පුරිසං නානාබාහාසු ගහෙඤා අඛිතාරකාසුයා සත්තාපෙය්‍යං, සම්පරිතා-පෙය්‍යං. එවමෙව ඛො මෙ ආට්‍රිසො සාරිපුතන, අඛිමනො කායසම්ඛාහො. න මෙ ආට්‍රිසො සාරිපුතන, ඛමනීයං, න යාපනීයං. බාලුතා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්කමනති නො පටික්කමනති, අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්කමො'ති. සත්ථං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, ආගරිඤ්ඤාමි, නාවකඛ්ඛාමි ජීවිතන්ති.

'මායසමා ජනෙනා සත්ථං ආගරෙසි. යාපෙනායසමා ජනෙනා, යාපෙනතං මයං ආයසමනතං ජනතං ඉච්ඡාම. සචෙ ආයසමනො ජනනස්ස නචී සප්පායාති හොජනාති, අභං ආයසමනො ජනනස්ස සප්පායාති හොජනාති පරියෙසිඤ්ඤාමි. සචෙ ආයසමනො ජනනස්ස නචී සප්පායාති හෙසජ්ජාති, අභං ආයසමනො ජනනස්ස සප්පායාති හෙසජ්ජාති පරියෙසිඤ්ඤාමි. සචෙ ආයසමනො ජනනස්ස නචී පතිරුපො උපට්ඨාකො, අභං ආයසමනතං ජනතං උපට්ඨාසිඤ්ඤාමි. මායසමා ජනෙනා සත්ථං ආගරෙසි. යාපෙනායසමා ජනෙනා, යාපෙනතං මයං ආයසමනතං ජනතං ඉච්ඡාමා'ති.

නපි මෙ ආට්‍රිසො සාරිපුතන, නචී සප්පායාති හොජනාති. නපි මෙ නචී සප්පායාති හෙසජ්ජාති නපි මෙ නචී පතිරුපො උපට්ඨාකා. අපි චාට්‍රිසො සාරිපුතන, පරිච්ඡේදනො මෙ සත්ථා දීඝරතනං මනාපෙනෙව නො අමනාපෙන. එතං හි ආට්‍රිසො සාරිපුතන, සාවකස්ස පතිරුපං : යං සත්ථාරං පට්ඨිරොය්‍ය මනාපෙනෙව නො අමනාපෙන, අනුපච්ඡං ජනෙනා හික්ඛු සත්ථං ආගරිඤ්ඤාති'ති. එවමෙතං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, ඛාරෙහිති.

පුච්ඡෙත්ඤ්ඤාම මයං ආයසමනතං ජනතං කඤ්ඤිදෙව දෙසං, සචෙ ආයසමා ජනෙනා ඛකාසං කරෙති පඤ්ඤාස්ස වෙය්‍යාකරණොයා'ති. පුච්ඡාට්‍රිසො සාරිපුතන, පුඤ්ඤා වෙදිඤ්ඤාමාති.

චක්ඛුං ආට්‍රිසො ජනත, චක්ඛුච්ඤ්ඤාණං චක්ඛුච්ඤ්ඤාණච්ඤ්ඤා භබ්බෙ ඛමෙම එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති සමනුපස්සයි. සොතං ආට්‍රිසො ජනත, සොතච්ඤ්ඤාණං -පෙ-. ඝානං ආට්‍රිසො ජනත, ඝානච්ඤ්ඤාණං -පෙ-. ජීඨං ආට්‍රිසො ජනත, ජීඨාච්ඤ්ඤාණං -පෙ- කායං ආට්‍රිසො ජනත, කායච්ඤ්ඤාණං -පෙ- මනං ආට්‍රිසො ජනත, මනොච්ඤ්ඤාණං. මනොච්ඤ්ඤාණච්ඤ්ඤා භබ්බෙ ඛමෙම එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති සමනුපස්සයිති.

චක්ඛුං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, චක්ඛුච්ඤ්ඤාණං චක්ඛුච්ඤ්ඤාණච්ඤ්ඤා භබ්බෙ ඛමෙම නෙතං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපස්සාමි. සොතං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, සොතච්ඤ්ඤාණං -පෙ-. ඝානං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, ඝානච්ඤ්ඤාණං -පෙ-. ජීඨං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, ජීඨාච්ඤ්ඤාණං -පෙ-. කායං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, කායච්ඤ්ඤාණං -පෙ- මනං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, මනොච්ඤ්ඤාණං මනොච්ඤ්ඤාණච්ඤ්ඤා භබ්බෙ ඛමෙම නෙතං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපස්සාමිති.

1. වෙදිඤ්ඤාමිති - කෙච්චි.

වකුටුමිං ආච්ඡායො ජනන, වකුටුමිඤ්ඤාණෙ වකුටුමිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙසු ධම්මෙසු කිං දිඤ්චා කිං අභිඤ්ඤාය වකුටුමි වකුටුමිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙසු ධම්මෙ නෙතං මම, නෙසොභමිඤ්ඤාණෙ, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපසාසි. සොනසමිං ආච්ඡායො ජනන, සොනවිඤ්ඤාණෙ -පෙ- භානසමිං ආච්ඡායො ජනන, භානවිඤ්ඤාණෙ -පෙ- ජ්ඤායො ආච්ඡායො ජනන, ජ්ඤායො ආච්ඡායො ජනන, කායවිඤ්ඤාණෙ -පෙ- මනසමිං ආච්ඡායො ජනන, මනෝවිඤ්ඤාණෙ මනෝවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙසු ධම්මෙසු කිං දිඤ්චා කිං අභිඤ්ඤාය මනං මනෝවිඤ්ඤාණං මනෝවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙසු ධම්මෙ නෙතං මම, නෙසොභමිඤ්ඤාණෙ, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපසාසිති.

වකුටුමිං ආච්ඡායො සාරිපුත්ත, වකුටුමිඤ්ඤාණෙ වකුටුමිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙසු ධම්මෙසු නිරොධං දිඤ්චා නිරොධං අභිඤ්ඤාය වකුටුමි වකුටුමිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙසු ධම්මෙ නෙතං මම, නෙසොභමිඤ්ඤාණෙ, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපසාසිති. සොනසමිං ආච්ඡායො සාරිපුත්ත, සොනවිඤ්ඤාණෙ -පෙ- භානසමිං ආච්ඡායො සාරිපුත්ත, භානවිඤ්ඤාණෙ -පෙ- ජ්ඤායො ආච්ඡායො සාරිපුත්ත, ජ්ඤායො ආච්ඡායො සාරිපුත්ත, කායවිඤ්ඤාණෙ -පෙ- මනසමිං ආච්ඡායො සාරිපුත්ත, මනෝවිඤ්ඤාණෙ, මනෝවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙසු ධම්මෙසු නිරොධං දිඤ්චා නිරොධං අභිඤ්ඤාය මනං මනෝවිඤ්ඤාණං මනෝවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙසු ධම්මෙ නෙතං මම, නෙසොභමිඤ්ඤාණෙ, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපසාසිති.

ඵචිං චුතො ආයසමා මහාචුඤ්ඤා, ආයසමනනං ජනනං ඵතදවොච : තසමාතිහ ආච්ඡායො ජනන, ඉදමපි තසා භගවතො සාසනං නිච්චිකප්පං මනසි කාතබ්බං : නිසසිතසා චලිතං. අනිසසිතසා චලිතං නචී. චලිතෙ අසති පසාදා. පසාදායා සති නති න භොති. නතියා අසති ආගතීගති න භොති. ආගතීගතියා අසති චුතුපපාතො න භොති. චුතුපපාතෙ අසති නෙව ඉධ න සුරං න උභගමනතරෙත ඵසෙවනො: දුක්ඛසා'ති.

අඵ ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො ආයසමා ච මහාචුඤ්ඤා ආයසමනනං ජනනං ඉමිනා ඕවාදෙන ඕච්චිතා උච්චායාසනා පසාකමිංසු. අඵ ඛො ආයසමා ජනනො, අචිරපසකනො ආයසමනො ච සාරිපුත්තො ආයසමනො ච මහාචුඤ්ඤා සන්ධං ආගරෙසි. අඵ ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසවිකමි. උපසවිකමිතා භගවනො අභිවාදෙතා ඵකමනනං නිසිදි. ඵකමනනං නිසිනො ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො භගවනං ඵතදවොච : ආයසමනා භනො, ජනනන සන්ධං ආගරිතං, තසා කා ගති කො අභිසම්පර්යොති;

නනු තෙ සාරිපුතන, ජනෙනන භික්ඛනා සමමුඛායෙව අනුපවජ්ජනා බ්‍යාකතාති:

අජී භනෙන, පුබ්බජ්රං නාම වජ්ඣංගො. තත්‍රායසමනො¹ ජනනස්ස මිත්තකුලාති සුභජ්ජුලාති උපවජ්ජුලාති²ති. ගොනති හෙනෙ සාරිපුතන, ජනනස්ස භික්ඛනො මිත්තකුලාති සුභජ්ජුලාති උපවජ්ජුලාති. නාහං සාරිපුතන, එතතාවනා සඋපවජ්ජොති වදමි. යො ඛො සාරිපුතන, ඉමඤ්ච කායං නිකඛිපති. අඤ්ඤංච කායං උපාදියති, තමහං සඋපවජ්ජො²ති වදමි. තං ජනනස්ස භික්ඛනො නජී. අනුපවජ්ජො, ජනෙනා භික්ඛු සත්ථං අභරෙසීති³.

ඉදමචොච භගවා. අතතමනො අයසමා සාරිපුතෙනා භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤීති.

ජනෙනාවාද සුතං දුතියං.

1. තත්‍රායසමනො - මජ්ඣං.
2. එවමෙතං සාරිපුතන ධාරෙහිති - මජ්ඣං, අධිකං.
3. අභරෙසීති - මජ්ඣං, අධිකං.

3. 5. 3

පුණණාවාද සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවඤ්චියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා පුණණා සායනහසමයං පතිසලානා වුට්ඨිතො යෙන භගවා, තෙනුපසඬිකමී. උපසඬිකමිතී භගවනතං අභිවාදෙඤා එකමනතං නිසීදී. එකමනතං නිසිනෙන්ඤා ඛො ආයස්මා පුණණා භගවනතං එතදවොච :

සාධු මං භනෙන, භගවා සඬිඛිනෙනන ඔවාදෙන ඔවදත්තු, 'යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වුපකට්ඨො අපමතෙනා ආනාපි පභිතතෙනා විහරෙය්ඤ'න්ති.

තෙන හී පුණණ, පුණොහී, සාධුභං මනසි තරෙහී, භාසිස්සාමීති.

එවං භනෙතති ඛො ආයස්මා පුණණා භගවතො පච්චස්සොසි. භගවා එතදවොච :

සනති ඛො පුණණ, චක්ඛුච්ඤෙඤායා රූපා ඉට්ඨා කනතා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. තඤ්ඤෙ භික්ඛු අභිනන්දති, අභිවදති, අජේඤාසාය තිට්ඨති. තස්ස තං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඤාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දී, නන්දී සමුදයා දුක්ඛසමුදයො පුණණාති වදුමී.

සනති ඛො පුණණ, සොතච්ඤෙඤායා සද්දා -පෙ- ඤානච්ඤෙඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජීවහාච්ඤෙඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤෙඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- මනොච්ඤෙඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කනතා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. තඤ්ඤෙ භික්ඛු අභිනන්දති, අභිවදති, අජේඤාසාය තිට්ඨති. තස්ස තං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඤාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දී, නන්දී සමුදයා දුක්ඛසමුදයො පුණණාති වදුමී.

සනති ඛො පුණණ, චක්ඛුච්ඤෙඤායා රූපා ඉට්ඨා කනතා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා, තඤ්ඤෙ භික්ඛු නාභිනන්දති. නාභිවදති. නාජේඤාසාය තිට්ඨති. තස්ස තං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනජේඤා සාය තිට්ඨතො නන්දී නිරුජ්ඣති. නන්දී නිරොධා දුක්ඛනිරොධො පුණණාති වදුමී.

සනති ඛො පුණණ, සොතච්ඤෙඤායා සද්දා -පෙ- ඤානච්ඤෙඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජීවහාච්ඤෙඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤෙඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- මනොච්ඤෙඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කනතා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. තඤ්ඤෙ භික්ඛු නාභිනන්දති, නාභිවදති, නාජේඤාසාය තිට්ඨති. තස්ස තං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනජේඤා-සාය තිට්ඨතො නන්දී නිරුජ්ඣති, නන්දී නිරොධා දුක්ඛනිරොධො පුණණාති වදුමී.

ඉච්චා ව නිං පුණ්ණ, මසා සඛිඛිතෙතන ඔවාදෙන ඔවදිතො කතරස්මිං ජනපදෙ විහරිස්සාති. ඉමිනාහං භනෙත, භගවතා සඛිඛිතෙතන ඔවාදෙන ඔවදිතො අත්ථි සුඤ්ඤාපරනතො නාම ජනපදෙ තත්ථාහං විහරිස්සාමි.

වණ්ඨා ඛො පුණ්ණ, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, එරාසා ඛො පුණ්ණ, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා. සචෙ තං පුණ්ණ, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා අකෙකාසිස්සන්ති පරිභාසිස්සන්ති, තත්ථ තෙ පුණ්ණ කින්ති භවිස්සන්ති.

සචෙ මං භනෙත, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා අකෙකාසිස්සන්ති. පරිභාසිස්සන්ති, තත්ථ මෙ එවං භවිස්සන්ති: 'භද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, සුභද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා. යං මෙ නයිමෙ පාණීනා පහාරං දෙනති'ති. එවමෙත්ථ භගවා, භවිස්සන්ති. එවමෙත්ථ සුගත, භවිස්සන්ති.

සචෙ පන තෙ පුණ්ණ, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා පාණීනා පහාරං දස්සන්ති, තත්ථ පන තෙ පුණ්ණ, කින්ති භවිස්සන්ති.

සචෙ මෙ¹ භනෙත, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා පාණීනා පහාරං දස්සන්ති. තත්ථ මෙ එවං භවිස්සන්ති: 'භද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, සුභද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, යං මෙ නයිමෙ ලෙඛිඤ්ඤානා පහාරං දෙනති'ති. එවමෙත්ථ භගවා, භවිස්සන්ති. එවමෙත්ථ සුගත, භවිස්සන්ති.

සචෙ පන තෙ පුණ්ණ, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා ලෙඛිඤ්ඤානා පහාරං දස්සන්ති. තත්ථ පන තෙ පුණ්ණ, කින්ති භවිස්සන්ති. සචෙ මෙ භනෙත, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා ලෙඛිඤ්ඤානා පහාරං දස්සන්ති, තත්ථ මෙ එවං භවිස්සන්ති: 'භද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, සුභද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, යං මෙ නයිමෙ දණ්ඨෙන පහාරං දෙනති'ති. එවමෙත්ථ භගවා, භවිස්සන්ති. එවමෙත්ථ සුගත, භවිස්සන්ති.

සචෙ පන තෙ පුණ්ණ, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා දණ්ඨෙන පහාරං දස්සන්ති. තත්ථ පන තෙ පුණ්ණ, කින්ති භවිස්සන්ති. 'සචෙ පන මෙ භනෙත සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා දණ්ඨෙන පහාරං දස්සන්ති. තත්ථ මෙ එවං භවිස්සන්ති: භද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, සුභද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, යං මෙ නයිමෙ සත්ථෙන පහාරං දෙනති'ති. එවමෙත්ථ භගවා, භවිස්සන්ති. එවමෙත්ථ සුගත, භවිස්සන්ති.

සචෙ පන තෙ පුණ්ණ, සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා සත්ථෙන පහාරං දස්සන්ති. තත්ථ පන තෙ පුණ්ණ කින්ති භවිස්සන්ති. 'සචෙ මෙ භනෙත සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා සත්ථෙන පහාරං දස්සන්ති. තත්ථ මෙ එවං භවිස්සන්ති: 'භද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, සුභද්දකා වතිමෙ සුඤ්ඤාපරනතකා මනුස්සා, යං මං² නයිමෙ තිණ්ණෙන සත්ථෙන ජීවිතා වොඤ්ඤෙපෙතති. එවමෙත්ථ භගවා, භවිස්සන්ති. එවමෙත්ථ සුගත, භවිස්සන්ති.

1. සචෙ මං - සිමු. 2. යං මෙ - සිමු.

සචෙ පන තං පුණේණ¹, සුණාපරනතකා මනුසා නිණේතන සචේන ජීවිතා වොඤ්ඤපෙසසනති. තත් පන තෙ පුණේ, කිනති භවිසාති'ති. සචෙ මං භනෙත, සුණාපරනතකා මනුසා නිණේතන සචේන ජීවිතා වොඤ්ඤපෙසනති. තත් පන මෙ එවං භවිසාති : සනති ඛො භගවතො සාමකා කායෙන ච ජීවිතෙන ච අර්ථසමානා හර්යමානා ජිගුච්ඡමානා සත්භාරකං පරියෙසනති, තං මෙ ඉදං අපරිසිට්ඨංයෙව සත්භාරකං ලභිනති. එවමෙත්ථ භගවා, භවිසාති. එවමෙත්ථ සුගත, භවිසාති'ති.

සාධු සාධු පුණේණ, සකඛිසාසි ඛො තං පුණේණ, ඉමිනා දමුපසමෙන සමනතාගතො සුණාපරනතසමිං ජනපදෙ විහරිතුං. යසාදති තං පුණේණ, කාලං මඤ්ඤයිති.

අඵ ඛො අායසමා පුණේණො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා භගවතනං අභිවාදෙතො පදකඛිණං කතො සෙනාසනං සංසාමෙතො පතතච්චිරං අාදය යෙන සුණාපරනතො ජනපදෙ, තෙන වාරිකං පකකාමි. අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරමානො යෙන සුණාපරනතො ජනපදෙ, තදචසරි. තත් සුදං අායසමා පුණේණො සුණාපරනතසමිං ජනපදෙ විහරති.

අඵ ඛො අායසමා පුණේණො තෙනෙවනතරවසෙසන පඤ්චමතතාති උපාසකසතාති පටිපාදෙසි.² තෙනෙවනතර වසෙසන පඤ්චමතතාති උපාසිකාසතාති පටිපාදෙසි. තෙනෙවනතරවසෙසන තිසෙසා විජ්ජා සච්ඡාකාසි. අඵ ඛො අායසමා පුණේණො අපරෙන සමයෙන පරිනිබ්බාසි. අඵ ඛො සමබහුලා භික්ඛු යෙන භගවා, තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිතො භගවතනං අභිවාදෙතො එකමනනං නිසීදිංසු. එකමනනං නිසිතතා ඛො තෙ භික්ඛු භගවතනං එතදවොචුං : යො සො භනෙත, පුණේණො නාම කුලපුතො භගවතා සඛිඛිතෙන මවාදෙන මවදිතො, සො කාලඛකතො. තසා කා භති, කො අභිසමපර්යො'ති

පණ්ඩිතො භික්ඛවෙ, පුණේණො කුලපුතො, පච්චපාදී ධම්මසානු-ධම්මං, න ච මං ධම්මාධිකරණං විහෙරෙසි. පරිනිබ්බුතො භික්ඛවෙ, පුණේණො කුලපුතොති.

ඉදමචොච භගවා. අතතමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දනති.

පුණේණාවාද සුතන තනිසං.

1. සචෙ පන තෙ පුණේණ - මජ්ඣං.
 2. උපාසකසතාති පටිවෙදෙසි - මජ්ඣං.

3. 5. 4

නිර්දේශයාද සුභතං

එවිං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්චයං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරමේ. අථ ඛො මහාපජාපති ගොතමී පඤ්චමනෙතභි භික්ඛුනීසතෙභි සද්ධිං යෙන භගවා තෙනුපසඛකමී, උපසඛකමීනා භගවනං අභිවාදෙඤ්චා එකමනං අට්ඨාසි. එකමනං සීතා ඛො මහාපජාපති ගොතමී භගවනං එතදවොච: 'ඔවදකු භනෙත, භගවා භික්ඛුනීයො, අනුසාසතු භනෙත, භගවා භික්ඛුනීයො, කරේතු භනෙත, භගවා භික්ඛුනීනං ධම්මං කථ'නති.

තෙන ඛො පන සමයෙන ථෙරු භික්ඛු භික්ඛුනීයො ඔවදනති පරියායෙන. ආයස්මා පන නන්දකො න ඉච්ඡති භික්ඛුනීයො ඔවදිතං පරියායෙන. අථ ඛො භගවා ආයස්මනං ආනන්දං ආමනෙතසි: 'කස්ස ණු ඛො ආනන්ද, අජ්ජ පරියායො භික්ඛුනීයො ඔවදිතං පරියායෙනා'ති

නන්දකස්ස භනෙත, පරියායො භික්ඛුනීයො ඔවදිතං පරියායෙනා, අයං භනෙත, ආයස්මා නන්දකො න ඉච්ඡති භික්ඛුනීයො ඔවදිතං පරියායෙනා'ති.

අථ ඛො භගවා ආයස්මනං නන්දකං ආමනෙතසි: 'ඔවද නන්දක, භික්ඛුනීයො. අනුසාස නන්දක, භික්ඛුනීයො, කරෙභි ත්ඨං වුභමණ. භික්ඛුනීනං ධම්මං කථ'නති.

එවිං භනෙතති ඛො සො ආයස්මා නන්දකො භගවතො පටිඤ්ඤානා පුබ්බනහසමයං නිවාසෙඤ්චා පතතච්චරං ආදය සාවඤ්චං පිණ්ඩාය පාවිසි, සාවඤ්චයං පිණ්ඩාය චරිතා පච්ඡාභතං පිණ්ඩපානපටිකකනො අත්තදුනීයො යෙන රුජකාරමො තෙනුපසඛකමී. අද්දසංසුඤ්චා ඛො නා භික්ඛුනීයො ආයස්මනං නන්දකං දුරතොච ආගච්ඡනං. දිස්සාන ආසනං පඤ්ඤාපෙසුං, උදකඤ්ච පාදනං උපට්ඨපෙසුං. නිසිදි ඛො ආයස්මා නන්දකො පඤ්ඤාතො ආසනෙ, නිසජ්ජ පාදෙ පක්ඛාලෙසි. තාපි ඛො භික්ඛුනීයො ආයස්මනං නන්දකං අභිවාදෙඤ්චා එකමනං නිසිදිංසු, එකමනං නිසිත්තා ඛො නා භික්ඛුනීයො ආයස්මා නන්දකො එතදවොච: පටිපුච්ඡකථා ඛො භභිතීයො, භවිස්සති. තත්ථ ආජානනානිභි ආජානාමානිස්ස චචතීයං, න ආජානනානිභි න ආජානාමානිස්ස චචතීයං. යස්සා වා පනස්ස කඛිඛා වා විමතී වා, අභමෙච තත්ථ පටිපුච්ඡතඛෙඛා: 'ඉදං භනෙත, කථං ඉමස්ස කුචො'ති.

එතතකෙනපි මයං භනෙත, අග්ගස්ස නන්දකස්ස අත්තමනා අභිරභා. යං නො අග්ගො නන්දකො පචාරෙතී'ති.

තං කීං මඤ්ඤථ භගිනීයො, චක්ඛුං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත.

-
- 1. සබ්බෙභෙව භනෙත, කතො පරියායො භික්ඛුනීයො ඔවදිතං - මජ්ඣං, සිඞ්ඛු.
 - 2. අද්දසංසු - PTS.
 - 3. චක්ඛු - මජ්ඣං, සිඞ්ඛු.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්පං නු තං සමනුපසයිතුං. එතං මම, එසොභමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො භෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤථ භගිනියො, සොතං තිච්චං වා අනිච්චං වාති.

අනිච්චං භනෙත. -පෙ-

ඝානං තිච්චං වා අනිච්චං වා'ති.

අනිච්චං භනෙත. -පෙ-

ජ්ඣවා, තිච්චා වා අනිච්චා වා'ති.

අනිච්චා භනෙත. -පෙ-

කායො තිච්චො වා අනිච්චො වා'ති

අනිච්චො භනෙත. -පෙ-

මනො, තිච්චො වා අනිච්චො වා'ති.

අනිච්චො භනෙත.

යමපනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පං නු තං සමනුපසයිතුං. එතං මම, එසොභමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො භෙතං භනෙත. තං කීඤ්ඤ භෙතු: පුබ්බෙව නො භෙතං භනෙත, යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය සුද්දිට්ඨං: 'ඉතිපිමෙ ජ අඤ්ඤානිකා ආයතනා අනිච්චා'ති.

සාධු සාධු භගිනියො, එවං භෙතං භගිනියො, භොති අරියසාවකඤ්ඤා යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය පඤ්ඤානො. තං කීං මඤ්ඤථ භගිනියො, රූපා නිච්චා වා අනිච්චා වා'ති.

අනිච්චා භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පං නු තං සමනුපසයිතුං. එතං මම, එසොභමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො භෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤථ භගිනියො, සඤ්ඤා නිච්චා වා අනිච්චා වා'ති.

අනිච්චා භනෙත -පෙ--.

හකුං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත. -පෙ-

රසා නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත. -පෙ-

ඵොට්ඨිකං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත. -පෙ-

ධම්මං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත.

යං පනානිවං දුකං වා තං සුඛං වා'ති.

දුකං හනෙත.

යං පනානිවං දුකං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසිද්ධං. එතං මම, එසොහමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති,

නො හෙතං හනෙත. තං කිංහ හෙතු: පුබ්බෙව නො හෙතං හනෙත, යථාභුතං සම්පපාඤ්ඤාය සුද්දිට්ඨං: ඉතිපි මෙ ජ ඛාභිඤ්ඤාය අනිවං වා'ති.

සාධු සාධු හගිනියො, එවං හෙතං හගිනියො, භොති අරියසාවකස්ස යථාභුතං සම්පපාඤ්ඤාය පසස්සො. තං කිං මඤ්ඤාඵ හගිනියො, වකඤ්ඤාඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත.

යං පනානිවං, දුකං වා තං සුඛං වා'ති.

දුකං හනෙත.

යං පනානිවං දුකං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසිද්ධං. එතං මම, එසොහමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙත.

තං කිං මඤ්ඤාඵ හගිනියො, සොනවිඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත. -පෙ-

භානවිඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත. -පෙ-

ඒභාවිඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත. -පෙ-

කායවිඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත. -පෙ-

මනොවිඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං හනෙත.

යං පනානිවං, දුකං වා තං සුඛං වා'ති.

දුකං හනෙත.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං එතං මම, එසොභමස්මී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිස්ස හෙතු: පුබ්බෙව නො හෙතං භනෙත, යථාභුතං සම්මපාඤ්ඤය සුද්දිට්ඨං: ඉතිපි මෙ ඡ විඤ්ඤාණකායා අතිච්චා'ති.

සාධු සාධු භගීනියො, එවං හෙතං භගීනියො, හොති අරියසාවකස්ස යථාභුතං සම්මපාඤ්ඤය පසංභො.

සෙය්‍යථාපි භගීනියො, තෙලපාදීපස්ස ක්‍යායනො තෙලමි අතිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ඨිපි අතිච්චා විපරිණාමධම්මා, අච්චිපි අතිච්චා විපරිණාමධම්මා, ආභාපි අතිච්චා විපරිණාමධම්මා. යො හු ඛො භගීනියො එවං වදෙය්‍ය, 'අශ්‍රීස්ස තෙලපාදීපස්ස ක්‍යායනො තෙලමි අතිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ඨිපි අතිච්චා විපරිණාමධම්මා, අච්චිපි අතිච්චා විපරිණාමධම්මා, යා ඛවාස්ස ආභා, සා තිච්චා ධුචා සස්සතා අවිපරිණාමධම්මා'ති. සම්මා හු ඛො සො භගීනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිස්ස හෙතු: අශ්‍රීස්ස හි භනෙත, තෙලපාදීපස්ස ක්‍යායනො තෙලමි අතිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ඨිපි අතිච්චා විපරිණාමධම්මා, අච්චිපි අතිච්චා විපරිණාමධම්මා, පභෙවස්ස ආභා අතිච්චා විපරිණාමධම්මා'ති.

එවමෙව ඛො භගීනියො, යො හු ඛො එවං වදෙය්‍ය, ඡ හි ඛො ඉමා අජ්ඣතභිකා ආයතනා අතිච්චා, යඤ්ච ඛො ඡ අජ්ඣතභිකො ආයතනෙ පටිච්ච පටිසංවෙදෙහි සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තං තිච්චං ධුචං සස්සතං අවිපරිණාමධම්මනභී. සම්මා¹ හු ඛො සො භගීනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිස්ස හෙතු, 'තජ්ජං තජ්ජං භනෙත. පට්ඨියං පටිච්ච තජ්ජා තජ්ජා වෙදනා උපපජ්ජන්ති. තජ්ජස්ස තජ්ජස්ස පට්ඨියස්ස නිරොධා තජ්ජා තජ්ජා වෙදනා නිරුජ්ඣන්ති'ති.

සාධු සාධු භගීනියො, එවං හෙතං භගීනියො, හොති අරියසාවකස්ස යථාභුතං සම්මපාඤ්ඤය පසංභො.

සෙය්‍යථාපි භගීනියො, මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨනො සාරවනො මූලමි අතිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අතිච්චො විපරිණාමධම්මො, සාඛාපලාසමි අතිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඡායාපි අතිච්චා විපරිණාමධම්මා. යො හු ඛො භගීනියො, එවං වදෙය්‍ය: 'අශ්‍රීස්ස මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨනො සාරවනො මූලමි අතිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අතිච්චො විපරිණාමධම්මො, සාඛාපලාසමි අතිච්චං විපරිණාමධම්මං, යා ව ඛවාස්ස ඡායා සා තිච්චා ධුචා සස්සතා අවිපරිණාමධම්මා'ති. සම්මා හු ඛො සො භගීනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිස්ස හෙතු: 'අශ්‍රීස්ස හි භනෙත, මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨනො සාරවනො මූලමි අතිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අතිච්චො විපරිණාමධම්මො, සාඛාපලාසමි අතිච්චං විපරිණාමධම්මං, පභෙවස්ස ඡායා අතිච්චා විපරිණාමධම්මා'ති.

1. යං සම්මා - සිද්ධි.

එවමෙව ඛො හභිනියො, යො ණු ඛො එවං වදෙය්‍යා: ඡ ඛො මෙ බාහිර් ආයතනා අතිව්වා විපරිණාමධම්මා. යඤ්ච ඛො ඡ බාහිරෙ ආයතනෙ පටිච්ච පටිසංවේදෙමී සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තං නිව්චං ධුචං සංසතං අවිපරිණාමධම්මනති, සම්මා ණු ඛො සො හභිනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිංස හෙතු: තජ්ජං තජ්ජං භනෙත, පච්චයං පටිච්ච තජ්ජා තජ්ජා වේදනා උපපජ්ජනති. තජ්ජංස තජ්ජංස පච්චයංස තිරොධා තජ්ජා තජ්ජා වේදනා නිරුජ්ඣන්ති'ති.

සාධු සාධු හභිනියො, එවං හෙතං හභිනියො, හොති අරියසාවකස්ස යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය පස්සනො.

සෙය්‍යථාපි හභිනියො, දකෙඛා ගොඝාතකො වා ගොඝාතකනෙතවාසී වා ගාචිං වධිනිා තිණේහන. ගොචිකනනනෙන ගාචිං විකනෙතය්‍ය,¹ අනුපහච්ච අනාරං මංසකායං, අනුපහච්ච බාහිරං චම්මකායං, යං යදෙව තත් අනාර් චීලිමංසං, අනාර් නභාරු, අනාර් බඤ්චං, තං තදෙව තිණේහන ගොචිකනනනෙන සඤ්ඤේඤෙය්‍ය සඛකනෙතය්‍ය සම්පකනෙතය්‍ය. සම්පරිකනෙතය්‍ය. සඤ්ඤේඤිනා, සඛකනතිනා සම්පරිකනතිනා විධුතිනා බාහිරං චම්මකායං තෙනෙව චම්මෙන තං ගාචිං පටිච්ඡාදෙනිා එවං වදෙය්‍යා: 'තථේවායං ගාචි සංයුතතා ඉමිනාව චම්මෙනා'ති. සම්මා ණු ඛො සො හභිනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිංස හෙතු: අමුභි භනෙත, දකෙඛා ගොඝාතකො වා ගොඝාතකනෙතවාසී වා ගාචිං වධිනිා තිණේහන ගොචිකනනනෙන ගාචිං සඛකනෙතය්‍ය අනුපහච්ච අනාරං මංසකායං. අනුපහච්ච බාහිරං චම්මකායං, යං යදෙව තත් අනාර් චීලිමංසං, අනාර් නභාරු, අනාර් බඤ්චං, තං තදෙව තිණේහන ගොචිකනනනෙන සඤ්ඤේඤෙය්‍ය, සඛකනෙතය්‍ය, සම්පකනෙතය්‍ය, සම්පරිකනෙතය්‍ය. සඤ්ඤේඤිනා සඛකනතිනා සම්පරිකනතිනා විධුතිනා බාහිරං චම්මකායං තෙනෙව චම්මෙන තං ගාචිං පටිච්ඡාදෙනිා කිඤ්චාපි සො එවං වදෙය්‍යා: 'තථේවායං ගාචි සංයුතතා ඉමිනාව චම්මෙනා'ති. අථ ඛො සා ගාචි විසංයුතතා තෙනෙව චම්මෙනා'ති.

උපමා ඛො මෙ අයං හභිනියො, කතා අත්ඨස්ස විඤ්ඤාපනාය. අයමෙවේත් අනේථා: 'අනාර් මංසකායොති ඛො හභිනියො ඡනෙනතං අජ්ඣතතිකානං ආයතනානං අධිච්චනං. බාහිරෙ චම්මකායොති ඛො හභිනියො, ඡනෙනතං බාහිරනං ආයතනානං අධිච්චනං. අනාරා චීලිමංසං අනාර් නභාරු අනාර් බඤ්චනති ඛො හභිනියො, නඤ්ඤිගස්සතං අධිච්චනං. තිණං ගොචිකනනනති ඛො හභිනියො, අරියායෙනං පඤ්ඤාය අධිච්චනං යා'යං අරියා පඤ්ඤා අනාර් කීලෙතා අනාර් සඤ්ඤාජනං අනාර් බඤ්චං සඤ්ඤේඤති සඛකනති සම්පකනති සම්පරිකනති.

1. සඛකනෙතය්‍ය - මජ්ඣං, පිඉ.

සත්ත ඛො ඉමෙ භගිනියො, බොජ්ඣංගිතා යෙසං භාවිතත්තා බහුලීකත්තනා භික්ඛු ආසවානං බයා අනාසවං වෙනොවිඤ්ඤාතිං පඤ්ඤාච්ඡික්ඛතිං දිට්ඨොවධමමෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්තා උපසම්පජ්ජ විහරති. කත්තමෙ සත්තා ඉධ භගිනියො, භික්ඛු සතිසම්බොජ්ඣංගිතං භාවෙති විචේකතිස්සිතං විරුගතිස්සිතං නිරුධතිස්සිතං වොඤ්ඤායනපරිණාමිං, ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣංගිතං භාවෙති -පෙ- විරිගසම්බොජ්ඣංගිතං භාවෙති -පෙ- පීතීසම්බොජ්ඣංගිතං භාවෙති-පෙ-පසාද්ධිසම්බොජ්ඣංගිතං භාවෙති -පෙ-සමාධිසම්බොජ්ඣංගිතං භාවෙති-පෙ-උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣංගිතං භාවෙති විචේකතිස්සිතං විරුගතිස්සිතං නිරුධතිස්සිතං වොඤ්ඤායනපරිණාමිං. ඉමෙ ඛො භගිනියො, සත්ත බොජ්ඣංගිතා යෙසං භාවිතත්තා බහුලීකත්තනා භික්ඛු ආසවානං බයා අනාසවං වෙනොවිඤ්ඤාතිං පඤ්ඤාච්ඡික්ඛතිං දිට්ඨොවධමමෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්තා උපසම්පජ්ජ විහරති'ති

අථ ඛො ආයස්මා නන්දකො තා භික්ඛුනියො ඉමිනා ඔවාදෙන ඔවදිත්තා උයොසාජේසී : 'භව්ඡථ භගිනියො, කාලො'ති

අථ ඛො තා භික්ඛුනියො ආයස්මතො නන්දකස්ස භාසිතං අභිනන්දිත්තා අනුමොදිත්තා උට්ඨායාසනා ආයස්මන්තං නන්දකං අභිවාදෙත්තා පදකඛිණං කත්තා යෙන භගවා, තෙනුපසංඛකමිංසු. උපසංඛකමිත්තා භගවන්තං අභිවාදෙත්තා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං සීතා ඛො තා භික්ඛුනියො භගවා එතදවොච : 'භව්ඡථ භික්ඛුනියො කාලො'ති.

අථ ඛො තා භික්ඛුනියො භගවන්තං අභිවාදෙත්තා පදකඛිණං කත්තා පක්කමිංසු.

අථ ඛො භගවා අචිරපක්කන්තීසු තාසු භික්ඛුනීසු භික්ඛු ආමන්තෙසී : 'සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තදහුපොසථෙච්ච වාතුද්දසෙ න භොති බහුන්තො ජනස්ස කඛ්ඛා වා විමති වා : 'උභන්තො හු ඛො චන්දෙ, පුණේණා හු ඛො චන්දෙ'ති. අථ ඛො උභන්තො චන්දෙ තෙච්ච භොති. එච්චමෙච ඛො භික්ඛවෙ, තා භික්ඛුනියො නන්දකස්ස ධම්මදෙසනාය අත්තමිනා වෙච්ච භොනති, නොච ඛො පරිපුණේණ සංඛක්ඛප්පා'ති.

අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං නන්දකං ආමන්තෙසී : 'තෙන හී ත්ථ නන්දක, සෙට්ඨි තා භික්ඛුනියො තෙනෙවොවාදෙන ඔවදෙය්‍යාසීති. එච්ච භන්තෙති ඛො ආයස්මා නන්දකො භගවතො පච්චස්සොසී.

අථ ඛො ආයස්මා නන්දකො තස්සා රතතියා අච්චයෙන පුබ්බන්ත සමයං නිවාසෙත්තා පත්තචීචරං ආදය සාවච්චිං පිණ්ඩාය පාපිසී. සාවච්චියං පිණ්ඩාය චරිත්තා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො අත්තදුතියො යෙන රාජකාරුමො තෙනුපසංඛකමි. අද්දසංසු ඛො තා භික්ඛුනියො ආයස්මන්තං නන්දකං දුරතොච ආගච්ඡන්තං, දිඤ්චාන ආයනං පඤ්ඤාපෙසුං. උදකඤ්ච පාදනං උපට්ඨපෙසුං. නිසීදි ඛො ආයස්මා නන්දකො පඤ්ඤාපෙසුන ආයනෙ, නිසජ්ජ පාදෙ පක්ඛාලොසී. තාපි ඛො භික්ඛුනියො ආයස්මන්තං නන්දකං අභිවාදෙත්තා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීත්තා ඛො තා භික්ඛුනියො ආයස්මා නන්දකො එතදවොච : 'පරිපුච්ඡිකථා ඛො භගිනියො, භවිස්සති. තත්ථ ආජානන්තීති ආජානාමාතිස්ස වචනීයං. න ආජානන්තීති න ආජානාමාතිස්ස වචනීයං. යස්සා වා පනස්ස කඛ්ඛා වා විමති වා, අභමෙච තත්ථ පරිපුච්ඡිතබ්බො : 'ඉදං භන්තෙ කථං ඉමස්ස සිත්තො'ති.

එතතකෙනපි මිඨං හනෙන, අය්‍යස්ස නිද්දකස්ස අත්තමනා අභිරඤ්ඤා,
යං නො අය්‍යො නිද්දකො පවාරෙතී'ති.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, චකුට්ඨං නිච්චං වා අනිච්චං වාති.
අනිච්චං හනෙන.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.
දුක්ඛං හනෙන.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සම්භුජස්සිතුං:
'එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙන.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, සොතං නිච්චං වා අනිච්චං වාති.
අනිච්චං හනෙන —පෙ—

ඝාතං නිච්චං වා අනිච්චං වාති.
අනිච්චං හනෙන —පෙ—

ජ්වහා නිච්චා වා අනිච්චා වාති.
අනිච්චා හනෙන. —පෙ—

කායො නිච්චා වා අනිච්චා වාති.
අනිච්චා හනෙන. —පෙ—

මනො නිච්චා වා අනිච්චා වාති.
අනිච්චා හනෙන.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.
දුක්ඛං හනෙන.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සම්භුජස්සිතුං:
'එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙන. තං කීස්ස හෙතු: පුබ්බෙව නො හෙතං හනෙන,
යථාභුතං සම්මපපඤ්ඤාය සුද්දිට්ඨං: 'ඉතීපි මෙ ඡ අජ්ඣන්තිකා ආයතනා
අනිච්චා'ති.

සාධු සාධු හගිනියො, එවං හෙතං හගිනියො, හොති අරියසාවකස්ස
යථාභුතං සම්මපපඤ්ඤාය පස්සතො. තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, රූපා
නිච්චා වා අනිච්චා වාති.

අනිච්චා හනෙන.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.
දුක්ඛං හනෙන.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සම්භුජස්සිතුං:
'එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙන.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, සඤ්ඤ නිව්චා වා අනිව්චා වාති.

අනිව්චා හනොන -පෙ-

හකිං නිව්චා වා අනිව්චා වාති.

අනිව්චා හනොන. -පෙ-

රසා නිව්චා වා අනිව්චා වාති.

අනිව්චා හනොන. -පෙ-

ඵොච්ඡිඛා නිව්චා වා අනිව්චා වාති.

අනිව්චා හනොන. -පෙ-

ධම්මා නිව්චා වා අනිව්චා වාති.

අනිව්චා හනොන.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං හනොන.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං : 'එතං මම, එසොහමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනොන. තං කියස්ස හෙතු: පුබ්බෙවි නො හෙතං හනොන, යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය සුද්දිට්ඨං: 'ඉතිපිමෙ ඡ ඛාතිරා ආයතනා අනිව්චා'ති.

සාධු සාධු හගිනියො, එවං හෙතං හගිනියො, හොති අරියසාවකස්ස යථාභුතං සම්මපසඤ්ඤාය පස්සනො. තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, චක්ඛු- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං හනොන.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං හනොන.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං : 'එතං මම, එසොහමසමී, එතො මෙ අත්තාති?'

නො හෙතං හනොන.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, කොතවිඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං හනොන. -පෙ-

භානවිඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං හනොන. -පෙ-

ඒච්චාවිඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං හනොන. -පෙ-

කායවිඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං හනොන. -පෙ-

මනො විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං හනොන.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පං නු තං සමනුපසසිතුං : 'ඵතං මම, ඵසොභමසම්, ඵසො මෙ අත්තා'ති.

නො භෙතං භනෙත, තං කියං භෙතු: පුබ්බෙවි නො භෙතං භනෙත, යථාභුතං සම්මපසකදුග සුද්ධිං : 'ඉතිපි මෙ ඡ විකදුණකායා අනිච්චා'ති.

සාධු සාධු භගිනියො, ඵලං භෙතං භගිනියො භොති අරියසාවකස්ස යථාභුතං සම්මපසකදුග පස්සතො.

සෙය්‍යථාපි භගිනියො, තෙලපදිපස්ස කියතො තෙලමපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ටිපි අනිච්චා විපරිණාමධම්මා, අච්චිපි අනිච්චා විපරිණාමධම්මා, අභාපි අනිච්චා විපරිණාමධම්මා. යො නු ඛො, භගිනියො, ඵලං වදෙය්‍ය : 'අමුස්ස තෙලපදිපස්ස කියතො තෙලමපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ටිපි අනිච්චා විපරිණාමධම්මා, අච්චිපි අනිච්චා විපරිණාමධම්මා, යා ව ඛවාස්ස අභා සා නිච්චා ධුචා සස්සතා අවිපරිණාමධම්මා'ති. සමමා නු ඛො සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යාති.

නො භෙතං භනෙත, තං කියං භෙතු: 'අමුස්ස භි භනෙත, තෙලපදිපස්ස කියතො තෙලමපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ටිපි අනිච්චා විපරිණාමධම්මා, අච්චිපි අනිච්චා විපරිණාමධම්මා, පගෙවස්ස අභා අනිච්චා විපරිණාමධම්මා'ති.

ඵවමෙව ඛො භගිනියො, යො නු ඛො ඵලං වදෙය්‍ය : 'ඡ ඛො මෙ අඤ්ඤාතතිකා අයතනා අනිච්චා, යඤ්ච ඛො ඡ අඤ්ඤාතතිකෙ අයතනෙ පච්චව පච්චංවෙදෙමි සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. තං නිච්චං ධුචං සස්සතං අවිපරිණාමධම්මා'නති. සමමා නු ඛො සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යාති.

නො භෙතං භනෙත, තං කියං භෙතු: 'තඡ්ඡං තඡ්ඡං භනෙත, පච්චං පච්චං තඡ්ඡං තඡ්ඡං වෙදනා උපපඡ්ඡනති. තඡ්ඡස්ස තඡ්ඡස්ස පච්චස්ස නිරොධා තඡ්ඡං තඡ්ඡං වෙදනා තිරඡ්ඤ්ඤනති'ති.

සාධු සාධු භගිනියො, ඵලං භෙතං භගිනියො, භොති අරියසාවකස්ස යථාභුතං සම්මපසකදුග පස්සතො.

සෙය්‍යථාපි භගිනියො, මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨතො සාරවතො මුලමපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අනිච්චො විපරිණාමධම්මො, සාඛාපලාසමපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඡායාපි අනිච්චා විපරිණාමධම්මා. යො නු ඛො භගිනියො, ඵලං වදෙය්‍ය : 'අමුස්ස මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨතො සාරවතො මුලමපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අනිච්චො විපරිණාමධම්මො, සාඛාපලාසමපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, යා ව ච්චාස්ස ඡායා සා නිච්චා ධුචා සස්සතා අවිපරිණාමධම්මා'ති. 'සමමා නු ඛො සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යාති.

නො හෙතෙම හනෙත. තං කිසස හෙතු: 'අමුසා හි හනෙත මහතො රුක්ඛසා කීටසතො සාරවතො මුලමපි අනිච්චො විපරිණාමධම්මො, ඛනොපි අනිච්චො විපරිණාමධම්මො, සාධාපලාසමපි අනිච්චො විපරිණාමධම්මො, පගෙවසා ඡායා අනිච්චො විපරිණාමධම්මො'ති.

එවමෙව ඛො හගීතියො, යො නු ඛො එවං වදෙය්‍ය: 'ඡ ඛො මෙ බාහිර් ආයතනා අනිච්චො විපරිණාමධම්මො, යඤ්ච ඛො ඡ බාහිරෙ ආයතනෙ පටිච්ච පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තං නිච්චං ධුචං සසාතං අවිපරිණාමධම්මො'නති. සමො නු ඛො සො හගීතියො, වදමානො වදෙය්‍ය'ති.

නො හෙතෙම හනෙත, තං කිසස හෙතු 'තඡරං තඡරං හනෙත, පච්චයං පටිච්ච තඡරා තඡරා වෙදනා උපපඡනති. තඡරසා තඡරසා පච්චයසා නිරොධා තඡරා තඡරා වෙදනා නිරුඡ්ඛනති'ති.

සාධු සාධු හගීතියො, එවං හෙතෙම හගීතියො, හොති අරියසාවකසා සථාභුතං සම්මපඤ්ඤය පසංභො.

සෙය්‍යථාපි හගීතියො, දකෙඛා ගොඤ්ඤානකො වා ගොඤ්ඤානකනෙච්චාපි වා ගාචිං චිධිඤා කිණ්ණෙන ගොචිකනනෙන ගාචිං චිකනෙතය්‍ය, අනුපහච්ච අනතරං මංසකායං, අනුපහච්ච බාහිරං චම්මකායං, යං යදෙව තඡ්ඡ අනතර් විලිමංසං, අනතර් නභාරා, අනතර් බකිනං, තං තදෙව කිණ්ණෙන ගොචිකනනෙන සඤ්ඡ්ඤෙය්‍ය සබ්බකනෙතය්‍ය සම්පකනෙතය්‍ය සම්පරිකනෙතය්‍ය, සඤ්ඡ්ඤිඤා සබ්බකනතිඤා සම්පකනතිඤා සම්පරිකනතිඤා විධුතිඤා බාහිරං චම්මකායං, තෙනෙව චම්මෙන තං ගාචිං පටිච්ඡාදෙඤා එවං වදෙය්‍ය: 'තථෙච්චායං ගාචි සංයුතතා ඉමිනා චම්මෙනා'ති. 'සමො නු ඛො සො හගීතියො, වදමානො වදෙය්‍ය'ති.

නො හෙතෙම හනෙත. තං කිසස හෙතු. 'අසු හි හනෙත දකෙඛා ගොඤ්ඤානකො වා ගොඤ්ඤානකනෙච්චාපි වා ගාචිං චිධිඤා කිණ්ණෙන ගොචිකනනෙන ගාචිං චිකනෙතය්‍ය, අනුපහච්ච අනතරං මංසකායං, අනුපහච්ච බාහිරං චම්මකායං, යං යදෙව තඡ්ඡ අනතර් විලිමංසං, අනතරා නභාරා, අනතර් බකිනං, තං තදෙව කිණ්ණෙන ගොචිකනනෙන සඤ්ඡ්ඤෙය්‍ය සබ්බකනෙතය්‍ය සම්පකනෙතය්‍ය සම්පරිකනෙතය්‍ය, සඤ්ඡ්ඤිඤා සබ්බකනතිඤා සම්පකනතිඤා සම්පරිකනතිඤා විධුතිඤා බාහිරං චම්මකායං තෙනෙව චම්මෙන තං ගාචිං පටිච්ඡාදෙඤා කිඤ්චාපි සො එවං වදෙය්‍ය: 'තථෙච්චායං ගාචි සංයුතතා ඉමිනා චම්මෙනා'ති. අථ ඛො සා ගාචි විසංයුතතා තෙනෙව චම්මෙනා'ති.

උපමා ඛො මෙ අයං හගීතියො, කතා අභ්ඡසා විඤ්ඤපනාය. අයමෙවෙඡ්ඡ අභේරා: 'අනතර් මංසකායොති ඛො හගීතියො, ඡනෙතං අඡ්ඤතිකානං ආයතනානං අභිච්චනං. බාහිරෙ චම්මකායොති ඛො හගීතියො, ඡනෙතං බාහිර්නං ආයතනානං අභිච්චනං. අනතර් විලිමංසං අනතර් නභාරා අනතර් බකිනනති ඛො හගීතියො, නඤ්ඤිඤෙතං අභිච්චනං. කිණ්ණං ගොචිකනනනති ඛො හගීතියො, අරියයෙනං පඤ්ඤෙය්‍ය අභිච්චනං, යායං අරියා පඤ්ඤෙය්‍ය අනතර් කිලෙසං අනතර් සඤ්ඤෙය්‍ය අනතර් බකිනං සඤ්ඡ්ඤති සබ්බකනති සම්පකනති සම්පරිකනති.

සත්ත ඛො පනිමෙ භගීනියො, ඛොඤ්ඤාඛතා යෙසං භාවිතත්තා ඛහුලීකත්තතා භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙනොවිඉුතතීං පඤ්ඤාචිඉුතතීං දිට්ඨොවධමමෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්තා උපසම්පජ්ජ විහරති. කතමෙ සත්තා: ඉධ භගීනියො, භික්ඛු සතිසමොඤ්ඤාඛතං භාවෙති විවේකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ග-පරිණාමිං. ධම්මවිචයසමොඤ්ඤාඛතං භාවෙති -පෙ- විරියසමොඤ්ඤාඛතං භාවෙති -පෙ- පීතීසමොඤ්ඤාඛතං භාවෙති -පෙ- පසාදාසමොඤ්ඤාඛතං භාවෙති-පෙ-සමාධිසමොඤ්ඤාඛතං භාවෙති-පෙ- උපෙකධාසමොඤ්ඤාඛතං භාවෙති විවේකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ග-පරිණාමිං. ඉමෙ ඛො භගීනියො සත්ත ඛොඤ්ඤාඛතා යෙසං භාවිතත්තා ඛහුලීකත්තතා භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙනො විඉුතතීං පඤ්ඤා-චිඉුතතීං දිට්ඨොවධමමෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්තා උපසම්පජ්ජ විහරති'ති.

අථ ඛො ආයස්මා නානුකො තා භික්ඛුනියො ඉමිනා ඕවාදෙන ඔවදිතා උදොයාජෙසී: 'ගච්ඡ්ථ භගීනියො, කාලො'ති.

අථ ඛො තා භික්ඛුනියො ආයස්මතො නානුකස්ස භාසිතං අභිනාදිත්තා අනුමොදිත්තා උට්ඨායාසනා ආයස්මනතං නානුකං අභිවාදෙත්තා පදකඛිණං කත්තා යෙන භගවා, තෙහුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්තා භගවනතං අභිවාදෙත්තා එකමනතං අට්ඨංසු. එකමනතං සීතා ඛො තා භික්ඛුනියො භගවා එතදවොච: 'ගච්ඡ්ථ භික්ඛුනියො, කාලො'ති.

අථ ඛො තා භික්ඛුනියො භගවනතං අභිවාදෙත්තා පදකඛිණං කත්තා පකකමිංසු. අථ ඛො භගවා අවිරපකකන්තීසු තාසු භික්ඛුනීසු භික්ඛු ආමනොසී: 'සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තදහුපොසථෙ පණණරසෙ න හොති ඛහුනො ජනස්ස කඛ්ඛා වා විමිති වා: 'උභනො හු ඛො ච්ඤෙ පුණේණං හු ඛො ච්ඤෙ'ති, අථ ඛො පුණේණං ච්ඤෙකෙච හොති. එවමෙච ඛො භික්ඛවෙ, තා භික්ඛුනියො නානුකස්ස ධම්මදෙසනාය අත්තමනා වෙච පරිපුණේණසඛකප්පා ච. තාසං භික්ඛවෙ, පඤ්චන්තං භික්ඛුනීසතානං යා පච්ඡිමා:¹ භික්ඛුනී, සා සොතාපන්තා:² අවිනිපාතධම්මා නියතා සමොධිපර්යණාති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනාදුනති.

නානුකොවාදසුඛනං ව භුජං.

1. පච්ඡිමා: - මජ්ඣං. 2. තා භික්ඛුනියො සොතාපන්තා: - මජ්ඣං.

3. 5. 5

මූලරාහුලෝචාද සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවච්චියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො භගවතො රහොගතස්ස පතිඤ්ජිතස්ස එවං චේතසො පරිචිතකෙකා උදපාදී. පරිපක්කා ඛො රුහුලස්ස විමුත්ති-පරිපාචනීයා ධම්මා. යනුභුනාහං රුහුලං උභතරිං ආසවානං ඛයෙ විනෙය්‍යන්ති.

අථ ඛො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තව්වරං ආදාය සාවච්චියං පිණ්ඩොය පාවිසී. සාවච්චියං පිණ්ඩොය වරිත්වා පච්ඡාභතතං පිණ්ඩපාතපරික්කනෙන්වා ආයසමන්තං රුහුලං ආමනෙතයි : ‘ගණහාභි රුහුල නිසීදනං, යෙන අකිචනං තෙභුපසඛක්ඛමස්සාම දිවාචිහාරයා’ති.

එවං භනෙතති ඛො ආයසමා රුහුලො භගවතො පරියසුත්වා නිසීදනං ආදාය භගවන්තං¹ පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්ඤ්ඤි.

තෙන ඛො පන සමයෙන අනෙකාති දෙවතාසහස්සාති භගවන්තං අනුබ්ඤ්ඤාති ගොන්ති. ‘අජ්ඣ භගවා ආයසමන්තං රුහුලං උභතරිං ආසවානං ඛයෙ විනෙය්‍යන්ති’ති

අථ ඛො භගවා අකිචනං අජේඤ්ඤාගහෙත්වා අඤ්ඤාතරසමී රුක්ඛමුලෙ පඤ්ඤාතෙත ආසනෙ නිසීදී. ආයසමාපි ඛො රුහුලො භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො ආයසමන්තං රුහුලං භගවා එතදවොච :

‘තං කීං මඤ්ඤාසී රුහුල, වක්ඛුං නිච්චං² වා අනිච්චං වාහී.

අනිච්චං භනෙත.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහී.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසසීතුං : ‘එතං මම, එසොගමසමී, එසො මෙ අත්තා’ති.

නො ගෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤාසී රුහුල, රූපා නිච්චා වා අනිච්චා වාහී.

අනිච්චා භනෙත.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහී.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසසීතුං : ‘එතං මම, එසො ගමසමී, එසො මෙ අත්තා’ති.

නො ගෙතං භනෙත.

1. භගවතො - සිඬු. 2. වක්ඛු නිච්චං - මජ්ඣං, සිඬු.

තං කීං මඤ්ඤසී රුහුල, වකඤ්ඤවිඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාතී.

අනිච්චං භනෙත.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසො භමසමී, එසො මෙ අත්තා'තී.

නො භෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤසී රුහුල, වකඤ්ඤසම්මසො නිච්චං වා අනිච්චං වාතී.

අනිච්චං භනෙත.

'යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'තී.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං, විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසො භමසමී, එසො මෙ අත්තා'තී.

නො භෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤසී රුහුල, සමපිදං. වකඤ්ඤසම්මසපච්චයා උපපජ්ජති
වෙදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාරාගතං විඤ්ඤාණගතං, තමපි නිච්චං වා
අනිච්චං වා'තී.

අනිච්චං භනෙත.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසො භමසමී, එසො මෙ අත්තා'තී.

නො භෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤසී රුහුල, සොතං නිච්චං වා අනිච්චං වාතී.

අනිච්චං භනෙත. -පෙ-

භාතං නිච්චං වා අනිච්චං වාතී.

අනිච්චං භනෙත. -පෙ-

ඒවහා නිච්චං වා අනිච්චං වාතී.

අනිච්චං භනෙත -පෙ-

කායො නිච්චං වා අනිච්චං වාතී.

අනිච්චං භනෙත. -පෙ-

මනො නිච්චං වා අනිච්චං වාතී.

අනිච්චං භනෙත.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුකං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං:
'එතං මම, එසොහමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤසී රුහුල, ධම්මා නිච්චා වා අනිච්චා වාති.

අනිච්චා භනෙත.

යං පනානිච්චං, දුකං වා තං සුඛං වාති.

දුකං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුකං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං:
'එතං මම, එසොහමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤසී රුහුල, මනොවිඤ්ඤණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති.

අනිච්චං භනෙත.

යං පනානිච්චං, දුකං වා තං සුඛං වාති.

දුකං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුකං විපරිණාමධම්මං කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං:
'එතං මම, එසො හමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤසී රුහුල, මනොසල්ඵසො නිච්චො වා අනිච්චො වාති.

අනිච්චො භනෙත.

යං පනානිච්චං, දුකං වා තං සුඛං වාති.

දුකං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුකං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං:
'එතං මම, එසොහමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤසී රුහුල, යමපිදං මනොසල්ඵසපච්චියා උපපජ්ඣති
වේදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංකිරාගතං විඤ්ඤාණගතං. තමපි නිච්චං වා
අනිච්චං වාති.

අනිච්චං භනෙත.

යමපනානිච්චං, දුකං වා තං සුඛං වාති.

දුකං භනෙත.

යමපනානිච්චං දුකං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං:
'එතං මම, එසොහමසමී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

ඵචං පසුං රාහුල, සුභවා අරියසාවකො චක්ඛුසම් නිබ්බිදුති,
 රූපෙසු නිබ්බිදුති, චක්ඛුච්ඤාඤාණෙ නිබ්බිදුති. චක්ඛුසල්ඝෙස නිබ්බිදුති,
 යට්ඨිදං¹ චක්ඛුසල්ඝපච්චයා උපපජ්ඣති වේදනාගතං සඤ්ඤාගතං
 සඛ්ඛාරගතං විඤ්ඤාණගතං, තසම්මපි නිබ්බිදුති. සොතසම් නිබ්බිදුති,
 සඤ්ඤු නිබ්බිදුති -පෙ- සාතසම් නිබ්බිදුති, ගනෙසු නිබ්බිදුති -පෙ-
 ජ්චගාය නිබ්බිදුති, රසෙසු නිබ්බිදුති -පෙ- කායසම් නිබ්බිදුති,
 ඵොට්ඨබ්බෙසු නිබ්බිදුති -පෙ- මනසම් නිබ්බිදුති, ධම්මෙසු නිබ්බිදුති,
 මනොච්ඤාඤාණෙ නිබ්බිදුති, මනොසල්ඝෙස නිබ්බිදුති, යට්ඨිදං¹
 මනොසල්ඝපච්චයා උපපජ්ඣති වේදනාගතං සඤ්ඤාගතං සඛ්ඛාරගතං
 විඤ්ඤාණගතං, තසම්මපි නිබ්බිදුති. නිබ්බිදං විරජ්ඣති, විරුගා විඤ්ඤවති.
 විච්චතසම් විච්චතමිති ඤාණං භොති: ඛිණං ජාති, වුසිතං චුග්ගචරිතං,
 කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතීති.

ඉදමචොච භගවා, අත්තමනො අයසමා රුහුලො භගවනො භාසිතං
 අභිනදීති.

ඉමසම් ච පන වේයාකරණසම් භඤ්ඤමානෙ අයසමනො රුහුලසු
 අනුපාදාය අසවේහි විතතං විච්චවි. තාසඤ්ච අනෙකානං දෙවතා-
 සභසානං විරජං විතමලං ධම්මචක්ඛුං උදපාදී: 'යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං,
 සබ්බං තං නිරොධධම්ම'නති.

චූළගුලොවාද සුභතං සඤ්චමං.

1. යමිදං - සිඹු, මජ්ඣං.

3. 5. 6

ජ ජකක සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති ජේතවනෙන ආනාථවිණිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොනසි : 'භික්ඛවො'ති. භදනොනති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

ධම්මං වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි ආදිකලායාණං මජ්ඣෙකලායාණං පරියොසානකලායාණං සාන්ථං සච්චස්ඤ්ඤං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසිස්සාමි. යදිදං ජ ජකකානි. තං සුණාථ, සාධුකං මනසිකරොථ. භාසිස්සාමි'ති.

එවං භනොනති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

ජ අජ්ඣතතිකානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානි. ජ බාහිරති ආයතනානි වෙදිතබ්බානි. ජ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බා. ජ එස්සකායා වෙදිතබ්බා. ජ වේදනාකායා වෙදිතබ්බා. ජ තණ්හාකායා වෙදිතබ්බා.

ජ අජ්ඣතතිකානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානී'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. චක්ඛායතනං සොතායතනං ඝානායතනං ජීව්හායතනං කායායතනං මනායතනං. 'ජ අජ්ඣතතිකානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානී'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉදං පඨමං ජකකං.

'ජ බාහිරති ආයතනානි වෙදිතබ්බානී'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. රූපායතනං සඤ්ඤායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ධම්මායතනං. ජ බාහිරති ආයතනානි වෙදිතබ්බානී'ති. ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉදං දුතියං ජකකං.

'ජ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බා'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. චක්ඛුඤ්ඤා පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුවිඤ්ඤාණං. සොතඤ්ඤා පටිච්ච සඤ්ඤෙ ච උපපජ්ජති සොතවිඤ්ඤාණං. ඝානඤ්ඤා පටිච්ච ගඤ්ඤෙ ච උපපජ්ජති ඝානවිඤ්ඤාණං. ජීව්හඤ්ඤා පටිච්ච රසෙ ච උපපජ්ජති ජීව්හාවිඤ්ඤාණං. කායඤ්ඤා පටිච්ච ථොට්ඨබ්බෙ ච උපපජ්ජති කායවිඤ්ඤාණං. මනඤ්ඤා පටිච්ච ධම්මෙ ච උපපජ්ජති මනොවිඤ්ඤාණං. 'ජ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බා'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉදං තතීයං ජකකං.

‘ජ එසාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති බො පනෙනං වුතනං, කිකෙට්ඨං පට්ඨව වුතනං. චක්ඛුකුට්ඨ පට්ඨව රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුච්ඡාදාණං, තිණ්ණං සඛහති එසො. සොතකුට්ඨ පට්ඨව සඤ්ඤෙ ච උපපජ්ජති සොතච්ඡාදාණං, තිණ්ණං සඛහති එසො. ඝානකුට්ඨ පට්ඨව ගකෙ ච උපපජ්ජති ඝානච්ඡාදාණං, තිණ්ණං සඛහති එසො. ජ්ථහකුට්ඨ පට්ඨව රසෙ ච උපපජ්ජති ජ්ථහච්ඡාදාණං, තිණ්ණං සඛහති එසො. කායකුට්ඨ පට්ඨව ථොට්ඨබ්බෙ ච උපපජ්ජති කායච්ඡාදාණං, තිණ්ණං සඛහති එසො. මනකුට්ඨ පට්ඨව ඛලෙ ච උපපජ්ජති මනොච්ඡාදාණං, තිණ්ණං සඛහති එසො. ‘ජ එසාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති යං තං වුතනං ඉදමෙනං පට්ඨව වුතනං. ඉදං චතුත්ථං ජකතං.

‘ජ වේදනාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති බො පනෙනං වුතනං. කිකෙට්ඨං පට්ඨව වුතනං. චක්ඛුකුට්ඨ පට්ඨව රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුච්ඡාදාණං. තිණ්ණං සඛහති එසො, එසා පට්ඨයා වේදනා. සොතකුට්ඨ පට්ඨව සඤ්ඤෙ ච උපපජ්ජති සොතච්ඡාදාණං-පෙ-ඝානකුට්ඨ පට්ඨව ගකෙ ච උපපජ්ජති ඝානච්ඡාදාණං-පෙ-ජ්ථහකුට්ඨ පට්ඨව රසෙ ච උපපජ්ජති ජ්ථහච්ඡාදාණං-පෙ-කායකුට්ඨ පට්ඨව ථොට්ඨබ්බෙ ච උපපජ්ජති කායච්ඡාදාණං-පෙ-මනකුට්ඨ පට්ඨව ඛලෙ ච උපපජ්ජති මනොච්ඡාදාණං. තිණ්ණං සඛහති එසො, එසා පට්ඨයා වේදනා. ‘ජ වේදනාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති යං තං වුතනං. ඉදමෙනං පට්ඨව වුතනං. ඉදං පඤ්ඤමං ජකතං.

‘ජ තණ්හාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති බො පනෙනං වුතනං, කිකෙට්ඨං පට්ඨව වුතනං. චක්ඛුකුට්ඨ පට්ඨව රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුච්ඡාදාණං, තිණ්ණං සඛහති එසො, පසාපට්ඨයා වේදනා, වේදනාපට්ඨයා තණ්හා. සොතකුට්ඨ පට්ඨව සඤ්ඤෙ ච උපපජ්ජති සොතච්ඡාදාණං-පෙ-ඝානකුට්ඨ පට්ඨව ගකෙ ච උපපජ්ජති ඝානච්ඡාදාණං-පෙ-ජ්ථහකුට්ඨ පට්ඨව රසෙ ච උපපජ්ජති ජ්ථහච්ඡාදාණං-පෙ-කායකුට්ඨ පට්ඨව ථොට්ඨබ්බෙ ච උපපජ්ජති කායච්ඡාදාණං-පෙ-මනකුට්ඨ පට්ඨව ඛලෙ ච උපපජ්ජති මනොච්ඡාදාණං. තිණ්ණං සඛහති එසො, එසා පට්ඨයා වේදනා, වේදනාපට්ඨයා තණ්හා. ‘ජ තණ්හාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති යං තං වුතනං, ඉදමෙනං පට්ඨව වුතනං. ඉදං ජට්ඨං ජකතං.

චක්ඛුං¹ අත්තාති යො චද්දෙය්‍ය තං න උපපජ්ජති.² චක්ඛුසා උපාදෙපි චයොපි පඤ්ඤායති. යසා බො පන උපාදෙපි චයොපි පඤ්ඤායති, ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච චෙති වා’ති ඉච්චසා එච්චාගතං හොති. තසමා, තං න උපපජ්ජති, චක්ඛුං අත්තාති යො චද්දෙය්‍ය. ඉති චක්ඛුං අනත්තා.

‘රූපා අත්තා’ති යො චද්දෙය්‍ය තං න උපපජ්ජති. රූපානං උපාදෙපි චයොපි පඤ්ඤායති. යසා බො පන උපාදෙපි චයොපි පඤ්ඤායති. ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච චෙති වා’ති ඉච්චසා එච්චාගතං හොති. තසමා, තං න උපපජ්ජති රූපා අත්තාති යො චද්දෙය්‍ය. ඉති චක්ඛුං අනත්තා රූපා අනත්තා.

1. චක්ඛු - මජ්ඣං, සීඉ.
2. උපපජ්ජති - PTS.

‘මනොසල්පසො අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. මනොසල්පසං උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච වෙති වා’ති ඉච්චස්ස ඵච්චාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති ‘මනොසල්පසො අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. ඉති මනො අනත්තා, ධම්මා අනත්තා, මනො-විඤ්ඤාණං අනත්තා, මනොසල්පසො අනත්තා.

‘වෙදනා අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. වෙදනාය උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච වෙති වා’ති ඉච්චස්ස ඵච්චාගතං හොති තස්මා තං න උපපජ්ජති. ‘වෙදනා අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය ඉති මනො අනත්තා, ධම්මා අනත්තා, මනොවිඤ්ඤාණං අනත්තා, මනොසල්පසො අනත්තා, වෙදනා අනත්තා.

‘තණ්හා අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. තණ්හාය උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච වෙති වා’ති ඉච්චස්ස ඵච්චාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති ‘තණ්හා අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. ඉති මනො අනත්තා, ධම්මා අනත්තා, මනොවිඤ්ඤාණං අනත්තා, මනො-සල්පසො අනත්තා, වෙදනා අනත්තා, තණ්හා අනත්තා.

අයං ඛො පන භික්ඛවෙ, සක්කාය සමුදයගාමිනී පටිපදා: වක්ඛුං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. රූපෙ ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වක්ඛුසල්පසං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වෙදනං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. තණ්හං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. සොතං ‘ඵතං මම, -පෙ- ඝානං ඵතං මම -පෙ- ජීවහං ඵතං මම -පෙ- කායං ඵතං මම -පෙ- මනං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. ධම්මෙ ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. මනොවිඤ්ඤාණං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. මනොසල්පසං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වෙදනං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී, ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. තණ්හං ‘ඵතං මම, ඵසොගමස්මී. ඵසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති.

අයං ඛො පන භික්ඛවෙ, සක්කාය තිරේඛගාමිනී පටිපදා: වක්ඛුං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. රූපෙ ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. ‘වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. වක්ඛුසල්පසං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. වෙදනං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. තණ්හං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. සොතං නෙතං මම -පෙ- ඝානං නෙතං මම -පෙ- ජීවහං නෙතං මම -පෙ- කායං නෙතං මම -පෙ- මනං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. ධම්මෙ ‘නෙතං මම,

නෙසොභමසම්, න මෙසො අතතා'ති සමනුපසසති. මනොවිඤ්ඤණං 'නෙතං මම, නෙසොභමසම්, න මෙසො අතතා'ති සමනුපසසති. මනොසල්පසං. 'නෙතං මම, නෙසොභමසම්, න මෙසො අතතා'ති සමනුපසසති. වේදනං 'නෙතං මම, නෙසොභමසම්, න මෙසො අතතා'ති සමනුපසසති. තණහං 'නෙතං මම, නෙසොභමසම්, න මෙසො අතතා'ති සමනුපසසති.

චක්ඛුඤ්ඤ භික්ඛවෙ, පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුචිඤ්ඤණං. තීණණං සඛහති එසො. එසංපච්චයා උපපජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. සො සුඛාය වේදනාය චුට්ඨො සමානො අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස රුහානුසයො අනුසෙති. දුක්ඛාය වේදනාය චුට්ඨො සමානො සොචති කිලමති පරිදෙවති උරතතාලිංකන්දති සමමොහං ආපජ්ජති. තස්ස පටිඝානුසයො අනුසෙති. අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය චුට්ඨො සමානො තස්සා වේදනාය සමුදයඤ්ඤ අත්ඛගමඤ්ඤ අසාදඤ්ඤ ආදීනවඤ්ඤ නිසරණඤ්ඤ යථාභුතං නපජානාති. තස්ස අවිජ්ජානුසයො අනුසෙති. සො චත භික්ඛවෙ, සුඛාය වේදනාය රුහානුසයං අපභාය දුක්ඛාය වේදනාය පටිඝානුසයං අපට්ඨිනොදෙඤ්ඤ අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය අවිජ්ජානුසයං අසමුහනිත්වා අවිජ්ජං අපභාය විජ්ජං අනුපාදෙඤ්ඤ දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො භවිස්සතීති නෙතං ධානං විජ්ජති.

සොතඤ්ඤ භික්ඛවෙ පටිච්ච සඤ්ඤෙ ච උපපජ්ජති සොතචිඤ්ඤණං. -පෙ- ඝානඤ්ඤ භික්ඛවෙ, පටිච්ච ගඤ්ඤෙ ච උපපජ්ජති ඝානචිඤ්ඤණං. -පෙ- ජ්වහඤ්ඤ භික්ඛවෙ, පටිච්ච රසෙ ච උපපජ්ජති ජ්වහචිඤ්ඤණං. -පෙ- කායඤ්ඤ භික්ඛවෙ, පටිච්ච ඵොට්ඨබ්බෙ ච උපපජ්ජති කායචිඤ්ඤණං. -පෙ- මනඤ්ඤ භික්ඛවෙ, පටිච්ච ධම්මෙ ච උපපජ්ජති මනොචිඤ්ඤණං. තීණණං සඛහති එසො. එසංපච්චයා උපපජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. සො සුඛාය වේදනාය චුට්ඨො සමානො අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස රුහානුසයො අනුසෙති. දුක්ඛාය වේදනාය චුට්ඨො සමානො සොචති කිලමති පරිදෙවති උරතතාලිංකන්දති සමමොහං ආපජ්ජති, තස්ස පටිඝානුසයො අනුසෙති. අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය චුට්ඨො සමානො තස්සා වේදනාය සමුදයඤ්ඤ අත්ඛගමඤ්ඤ අසාදඤ්ඤ ආදීනවඤ්ඤ නිසරණඤ්ඤ යථාභුතං නපජානාති. තස්ස අවිජ්ජානුසයො අනුසෙති. සො චත භික්ඛවෙ, සුඛාය වේදනාය රුහානුසයං අපභාය දුක්ඛාය වේදනාය පටිඝානුසයං අපට්ඨිනොදෙඤ්ඤ අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය අවිජ්ජානුසයං අසමුහනිත්වා අවිජ්ජං අපභාය විජ්ජං අනුපාදෙඤ්ඤ දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො භවිස්සතීති නෙතං ධානං විජ්ජති.

චක්ඛුඤ්ඤ බො භික්ඛවෙ, පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුචිඤ්ඤණං, තීණණං සඛහති එසො, එසංපච්චයා උපපජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. සො සුඛාය වේදනාය චුට්ඨො සමානො නාභිනන්දති, නාභිවදති, නාජේඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස රුහානුසයො නානුසෙති. දුක්ඛාය වේදනාය චුට්ඨො සමානො න සොචති, න කිලමති, න පරිදෙවති, න උරතතාලිංකන්දති, න සමමොහං ආපජ්ජති. තස්ස පටිඝානුසයො නානුසෙති. අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය චුට්ඨො සමානො තස්සා වේදනාය සමුදයඤ්ඤ අත්ඛගමඤ්ඤ අසාදඤ්ඤ ආදීනවඤ්ඤ නිසරණඤ්ඤ යථාභුතං පජානාති. තස්ස අවිජ්ජානුසයො නානුසෙති. සො චත භික්ඛවෙ, සුඛාය වේදනාය රුහානුසයං පභාය දුක්ඛාය වේදනාය පටිඝානුසයං පට්ඨිනොදෙඤ්ඤ අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය අවිජ්ජානුසයං සමුහනිත්වා අවිජ්ජං පභාය විජ්ජං උපාදෙඤ්ඤ දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො භවිස්සතීති ධානමෙතං විජ්ජති.

සොතඤ්ච භික්ඛවෙ, පටිච්ච සඤ්ඤෙ ව උප්පජ්ජති සොතවිඤ්ඤාණං
-පෙ- භානඤ්ච භික්ඛවෙ, පටිච්ච ගකො ව උප්පජ්ජති භානවිඤ්ඤාණං
-පෙ- ජ්චහඤ්ච භික්ඛවෙ, පටිච්ච රසෙ ව උප්පජ්ජති ජ්චහාවිඤ්ඤාණං-පෙ-
කායඤ්ච භික්ඛවෙ, පටිච්ච ථොට්ඨබ්බෙ ව උප්පජ්ජති කායවිඤ්ඤාණං
-පෙ- මනඤ්ච භික්ඛවෙ, පටිච්ච ධම්මෙ ව උප්පජ්ජති මනොවිඤ්ඤාණං.
තිණ්ණං සඛාති ඵසො, ඵසපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදසිතං සුඛං වා
දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. සො සුඛාය වෙදනාය චුට්ඨො සමානො
නාභිනන්දති, නාභිවිදති, නාජේඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස රුගානුසයො,
නානුසෙති. සො දුක්ඛාය වෙදනාය චුට්ඨො සමානො-පෙ- සො අදුක්ඛ-
මසුඛාය වෙදනාය චුට්ඨො සමානො තස්සා වෙදනාය සමුදයඤ්ච
අත්ඛමඤ්ච අසාදඤ්ච ආදිනවිඤ්ච නිසාරණඤ්ච යථාභූතං පජානාති.
තස්ස අවිජ්ජානුසයො නානුසෙති. සො වත භික්ඛවෙ, සුඛාය වෙදනාය
රුගානුසයං පභාය දුක්ඛාය වෙදනාය පටිභානුසයං පටිවිනොදෙනා,
අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය අවිජ්ජානුසයං සමුගතිනා, අවිජ්ජං පභාය
විජ්ජං උපාදෙනා, දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකඤ්ච හවිස්සතිති
ධානමෙතං විජ්ජති.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො චක්ඛුස්මිං නිබ්බින්නති.
රූපෙසු නිබ්බින්නති. චක්ඛුචිඤ්ඤාණේ නිබ්බින්නති. චක්ඛුසල්පස්ස
නිබ්බින්නති. වෙදනාය නිබ්බින්නති තණ්හාය නිබ්බින්නති. සොතස්මිං
නිබ්බින්නති. සඤ්ඤෙසු නිබ්බින්නති-පෙ-භානස්මිං නිබ්බින්නති. ගකෙසු නිබ්බින්නති.
-පෙ- ජ්චහාය නිබ්බින්නති, රසෙසු නිබ්බින්නති -පෙ- කායස්මිං නිබ්බින්නති,
ථොට්ඨබ්බෙසු නිබ්බින්නති -පෙ- මනස්මිං නිබ්බින්නති, ධම්මෙසු නිබ්බින්නති,
මනොවිඤ්ඤාණේ නිබ්බින්නති, මනොසල්පස්ස නිබ්බින්නති, වෙදනාය
නිබ්බින්නති, තණ්හාය නිබ්බින්නති, නිබ්බින්නං විරජ්ජති, විරුගා විමුච්චිති,
විමුච්චතස්මිං විමුච්චතස්මීති ඤ්ඤාණං ගොති : 'බිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං,
කතං කරණීයං, භාපරං ඉත්තනායා'ති පජානාතිති.

ඉදමචොච හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං
අභිනන්දනති. ඉමස්මීඤ්ච ඛො පන වෙය්‍යාකරණස්මිං හඤ්ඤාමානෙ
සට්ඨිමත්තාහං භික්ඛුනං අනුපාදය අයවෙභි විතතාති විමුච්චිංසුති.

ජ ජක්ඛා සුතනං ජට්ඨං.

3. 5. 7

මහාසලායනීක සුභංග

එවං මෙ සුභංගො : එකං සමයං භගවා සාවතීයං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තනු ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවො'ති. 'භද්දනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චයොස්සං. භගවා එතදවොච :

මහාසලායනීකං වො භික්ඛවෙ, දෙසියාමි. තං සුභංගො සාධුක්ඛං මනසි කරොථ භාසියාමිති.

එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චයොස්සං. භගවා එතදවොච :

චක්ඛුං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභුතං, රූපෙ අජානං අපස්සං යථාභුතං, චක්ඛුච්ඡාදාණං අජානං අපස්සං යථාභුතං, චක්ඛුසම්මසං අජානං අපස්සං යථාභුතං, යමපිදං චක්ඛුසම්මසං පච්චයා උපපජ්ජති වෙදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමපි අජානං අපස්සං යථාභුතං, චක්ඛුසමිං සාරජ්ජති, රූපෙසු සාරජ්ජති, චක්ඛුච්ඡාදාණෙ සාරජ්ජති, චක්ඛුසම්මසෙ සාරජ්ජති, යමපිදං චක්ඛුසම්මසං පච්චයා උපපජ්ජති වෙදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තස්මිමපි සාරජ්ජති.

තස්ස සාරතතස්ස සංසුතතස්ස සමුලුභස්ස අස්සාදනුපස්සිනො විහරතො ආයතීං පඤ්චුපාදනකකිකා උපවයං භවජනති. තණ්හා චස්ස පොනොභවිකා නන්දිරගභගතො තනු තනුභිනන්දීති, සා චස්ස පච්චිකිති. තස්ස කාසිකාපි දරථා පච්චිකිනති, වෙනසිකාපි දරථා පච්චිකිනති, කාසිකාපි සන්තාපා පච්චිකිනති, වෙනසිකාපි සන්තාපා පච්චිකිනති, කාසිකාපි පරිලාභා පච්චිකිනති, වෙනසිකාපි පරිලාභා පච්චිකිනති, සො කාසදුක්ඛමපි වෙනොදුක්ඛමපි පච්චිකංවෙදෙති.

සොතං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභුතං - පෙ - ඝානං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභුතං - පෙ - ජ්වහං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභුතං - පෙ - කායං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභුතං - පෙ - මනං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභුතං, ධම්මෙ අජානං අපස්සං යථාභුතං, මනොච්ඡාදාණං අජානං අපස්සං යථාභුතං, මනොසම්මසං අජානං අපස්සං යථාභුතං, යමපිදං මනොසම්මසං පච්චයා උපපජ්ජති වෙදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමපි අජානං අපස්සං යථාභුතං, මනසමිං සාරජ්ජති, ධම්මෙසු සාරජ්ජති, මනොච්ඡාදාණෙ සාරජ්ජති, මනොසම්මසෙ සාරජ්ජති, යමපිදං මනොසම්මසං පච්චයා උපපජ්ජති වෙදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තස්මිමපි සාරජ්ජති.

1. යමිදං - මජ්ඣං, පිචු.

තස්ස සාරතතස්ස සංයුතතස්ස සමමුල්ලාස්ස අස්සාදනුපසිනො විහරතො ආයතීං පඤ්චුපාදනකකිකා උපවයං ගච්ඡන්ති. තණ්හා වස්ස පොනොභවිකා නන්දිරගසහගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනන්දීතී, සා වස්ස පවසීති. තස්ස කාසිකාපි දරථා පවසීන්ති, වේතසිකාපි දරථා පවසීන්ති, කාසිකාපි සන්තාපා පවසීන්ති, වේතසිකාපි සන්තාපා පවසීන්ති, කාසිකාපි පරිලාභා පවසීන්ති, වේතසිකාපි පරිලාභා පවසීන්ති. සො කායදුක්ඛමි වේතොදුක්ඛමි පටිසංවේදෙති.

චක්ඛඤ්ච බො භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභුතං, රූපෙ ජානං පස්සං යථාභුතං, චක්ඛවීඤ්ඤාණං ජානං පස්සං යථාභුතං, චක්ඛසමථස්සං ජානං පස්සං යථාභුතං, යමිදං චක්ඛසමථස්සපච්චයා උපපජ්ඣති වේදසීතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමි ජානං පස්සං යථාභුතං, චක්ඛසමී න සාරජ්ඣති, රූපෙසු න සාරජ්ඣති, චක්ඛවීඤ්ඤාණෙ න සාරජ්ඣති, චක්ඛසමථස්සෙ න සාරජ්ඣති, යමිදං චක්ඛසමථස්ස-පච්චයා උපපජ්ඣති වේදසීතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තස්මිමි න සාරජ්ඣති.

තස්ස අසාරතතස්ස අසංයුතතස්ස අසමමුල්ලාස්ස ආදිනවානුපසිනො විහරතො ආයතීං පඤ්චුපාදනකකිකා අපවයං ගච්ඡන්ති. තණ්හා වස්ස පොනොභවිකා නන්දිරගසහගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනන්දීතී, සා වස්ස පභීයති. තස්ස කාසිකාපි දරථා පභීයන්ති. වේතසිකාපි දරථා පභීයන්ති. කාසිකාපි සන්තාපා පභීයන්ති. වේතසිකාපි සන්තාපා පභීයන්ති. කාසිකාපි පරිලාභා පභීයන්ති. වේතසිකාපි පරිලාභා පභීයන්ති. සො කායසුඛමි වේතොසුඛමි පටිසංවේදෙති.

යා නථාභුතස්ස දිවසී, සාස්ස හොතී සමමාදිවසී. යො නථාභුතස්ස සබ්බප්පො, සාස්ස හොතී සමමාගබ්බප්පො. යො නථාභුතස්ස වායමො, සාස්ස හොතී සමමාචායමො. යා නථාභුතස්ස සති, සාස්ස හොතී සමමාසති. යො නථාභුතස්ස සමාධි, සාස්ස හොතී සමමාසමාධි. පුබ්බෙවි බො පනස්ස කායකමමං චිච්චමමං ආථවො සුපරිසුද්ධො හොතී. ඵම්මස්සායං අරියො අච්ච්චිකො මග්ගො භාවනාපරිපුරිං ගච්ඡති.

තස්ස ඵචං ඉමං අරියං අච්ච්චිකං මග්ගං භාවයතො චතතාරෙපි සතිපට්ඨානා භාවනා පාරිපුරිං ගච්ඡන්ති. චතතාරෙපි සමමපඛානා භාවනා පාරිපුරිං ගච්ඡන්ති. චතතාරෙපි ඉද්ධිපාද භාවනා පාරිපුරිං ගච්ඡන්ති. පඤ්චපි ඉන්ද්‍රියානි භාවනා පාරිපුරිං ගච්ඡන්ති පඤ්චපි බලානි භාවනා පාරිපුරිං ගච්ඡන්ති. සත්තපි බොජ්ඣංගිභා භාවනා පාරිපුරිං ගච්ඡන්ති.

තස්සිමෙ දො ධම්මා සුගහඤ්ඤාච චතතන්ති සමථො ච විපස්සනා ච. යො යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාතී. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පහානබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පජ්ඣති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකානබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරෙති.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා: පඤ්චුපාදනකකිකානීස්ස චචතීයං. තෙසාපීදං : රූපුපාදනකකිකො වේදනුපාදනකකිකො සඤ්ඤාපාදනකකිකො සඛාරූපාදනකකිකො වීඤ්ඤාණුපාදනකකිකො. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා.

1. යුගහකිකා - මජ්ඣං.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පභාතබ්බා : අවිජ්ජා ච භවනණ්භා ව. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පභාතබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා : සමථො ච විපස්සනා ව. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා : විජ්ජා ච විච්ඡිකාතී ව. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා.

සොනං භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභුතං -පෙ- භානං භික්ඛවෙ ජානං පස්සං යථාභුතං -පෙ- ජ්වහං භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභුතං -පෙ- කායං භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභුතං -පෙ- මනං භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභුතං, ධම්මෙ ජානං පස්සං යථාභුතං, මනෝවිඤ්ඤාණං ජානං පස්සං යථාභුතං, මනෝසම්ප්පං ජානං පස්සං යථාභුතං, යම්පිදං මනෝසම්ප්පපච්චයා උපපජ්ජති වෙදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛ- මසුඛං වා තම්පි ජානං පස්සං යථාභුතං, මනසම් න සාරජ්ජති. ධම්මෙසු න සාරජ්ජති. මනෝවිඤ්ඤාණෙ න සාරජ්ජති. මනෝසම්ප්පෙ න සාරජ්ජති. යම්පිදං මනෝසම්ප්පපච්චයා උපපජ්ජති වෙදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. තසම්මපි න සාරජ්ජති.

තස්ස අසාරතස්ස අසංසුතතස්ස අසමුලුභස්ස අදිනවානුපසිසිනෝ විහරතො ආයතීං පඤ්චුපාදනකඛකිං අපචයං ගච්ඡන්ති. තණ්හා චස්ස පොනොභවිකා නන්දිරගභගතො තනු තනුභිනන්දීති, සා චස්ස පභීයති. තස්ස කාසිකාපි දරථා පභීයන්ති. වෙනසිකාපි දරථා පභීයන්ති කාසිකාපි සන්තාපා පභීයන්ති. වෙනසිකාපි සන්තාපා පභීයන්ති. කාසිකාපි පරිලාභා පභීයන්ති. වෙනසිකාපි පරිලාභා පභීයන්ති. සො කායසුඛම්පි වෙනොසුඛම්පි පටිසංවෙදෙති.

යා තථාභුතස්ස දිට්ඨි, සාස්ස භොති සම්මාදිට්ඨි. යො තථාභුතස්ස සම්ඛපො, සාස්ස භොති සම්මාසම්ඛපො. යො තථාභුතස්ස චායාමො, සාස්ස භොති සම්මාචායාමො. යා තථාභුතස්ස සති, සාස්ස භොති සම්මාසති. යො තථාභුතස්ස සමාධි, සාස්ස භොති සම්මාසමාධි. පුබ්බෙව බො පනස්ස කායකම්මං චචිකම්මං ආජ්චො සුපරිසුඤ්ඤා භොති. ඵචමස්සායං අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති.

තස්ස ඵචං ඉමං අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවයතො චතතාරොපි සතිපට්ඨානා භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡන්ති. චතතාරොපි සම්මපඨානා භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡන්ති. චතතාරොපි ඉද්ධිපාද භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡන්ති. පඤ්චපි ඉන්ද්‍රියානි භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡන්ති. පඤ්චපි බලානි භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡන්ති. සත්තපි බොජ්ඣංගා භාවනා පාරිසුරිං ගච්ඡන්ති.

තස්සිමෙ ඤෙ ධම්මා සුගන්ධා චතතන්ති සමථො ච විපස්සනා ව. සො යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පභාතබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පජ්ජති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරොති.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා : පඤ්චුපා-
දානකකිකා'නිසස වචනීයං සෙය්‍යපීදං : රුප්පපාදානකකිකො වෙදනු-
පාදානකකිකො සඤ්ඤපාදානකකිකො සඛිඛාරුපාදානකකිකො විඤ්ඤාණු-
පාදානකකිකො. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පභාතබ්බා : අවිජ්ජා ච
භවතණ්හා ච. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පභාතබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා : සමථො ච
විපස්සනා ච. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා : විජ්ජා ච
විලුභතී ච. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බානී.

ඉදම්චොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං
අභිනන්ඤන්ති.

මහාසලාස්තනික සුත්තං සත්තමං.

3. 5. 8

නගරවිනේදයන් සුභතං

එවං මෙ සුතං : එකං සමයං භගවා කොසලෙසු වාරිකං චරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං යෙන නගරවිනේදං නාම කොසලානං බ්‍රාහ්මණගාමො, නදවසරි. අස්සොසුං ඛො නගරවිනේදයන්කා බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකා : ‘සමණො ඛපු හො ගොතමො සක්ඛාපුතො සක්ඛාකුලා පබ්බජිතො කොසලෙසු වාරිකං චරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං නගරවිනේදං අනුපපන්නො. තං ඛො පන භවන්තං ගොතමං එවං කලාසණො කිත්තිසද්දෙ අබ්භුග්ගතො : ‘ඉතිපි සො භගවා අරහං සමොසම්බුද්ධො විජ්ජාවරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරේ පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා’ති. සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සමුගමකං සසම්මන්ත්‍රාහම්මණිං පජං සදෙව-මනුස්සං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්ථා පච්චෙදෙති. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සම්බන්ධං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. සාධු ඛො පන තථාරූපානං අරහතං දස්සනං හොති’ති.

අථ ඛො නගරවිනේදයන්කා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා යෙන භගවා, තෙනුපසම්බන්ධං. උපසම්බන්ධානි අපෙකච්ච භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, අපෙකච්ච භගවතා සද්ධිං සමොදිංසු. සමොදනියං කථං සාරණියං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අපෙකච්ච යෙන භගවා, තෙනස්ඤ්ඤිං පණාමෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අපෙකච්ච භගවතො සන්තිකෙ නාමගොතනං සාවෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අපෙකච්ච තුණ්හිභුතා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීදන්තො ඛො නගරවිනේදයන්කෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ භගවා එතදවොච :

සච්චෙ වො ගහපතයො, අඤ්ඤතිජීයා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යුං : කථංරූපා ගහපතයො, සමණබ්‍රාහ්මණා න සක්ඛාතබ්බා න ගරුකා-තබ්බා න මානෙතබ්බා න සුජේතබ්බාති. එවං පුච්චා තුමෙහ ගහපතයො, තෙහං අඤ්ඤතිජීයානං පරිබ්බාජකානං එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාථ : යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා චක්ඛුචිඤ්ඤෙය්‍යසු රූපෙසු අවිතරුගා අවිතදෙසා අවිතමොහා අජ්ඣන්තං අවුපසන්තවිත්තා සම්චිසම්-චරන්ති කායෙන වාචාය මනසා, එවරූපා සමණබ්‍රාහ්මණා න සක්ඛා-තබ්බා, න ගරුකාතබ්බා, න මානෙතබ්බා, න සුජේතබ්බා. තං කිය්‍ය හෙතු : මයමපිභි චක්ඛුචිඤ්ඤෙය්‍යසු රූපෙසු අවිතරුගා අවිතදෙසා අවිතමොහා අජ්ඣන්තං අවුපසන්තවිත්තා සම්චිසම්-චරුම කායෙන වාචාය මනසා. තෙහං නො සම්චරියමපි හෙතං උත්තරිං අපස්සන්තං. තස්මා ඤෙ හොනොතා සමණබ්‍රාහ්මණා න සක්ඛාතබ්බා න ගරුකා-තබ්බා න මානෙතබ්බා න සුජේතබ්බා. යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා,

සොඛවිඤ්ඤායොසු සද්දෙසු, -පෙ- ඝානවිඤ්ඤායොසු ගඤ්ඤි, -පෙ- ජ්ඨහාවිඤ්ඤායොසු රසෙසු, -පෙ- කායවිඤ්ඤායොසු ථොට්ඨාබ්බෙසු, -පෙ- මනෝවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු අවිතර්භා අවිතද්දෙසා අවිතමොභා අජ්ඣතනං අට්ඨපසනනවිතනා සමච්ඡමං වරන්ති කායෙන වාචාය මනසා. ඵවරුපා සමණ්ට්ඨාහමණා න සකකාතබ්බා න ගරුකාතබ්බා න මානෙතබ්බා න පුජේතබ්බා. තං කිසස හෙතු : මයමපි හි මනෝවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු අවිතර්භා අවිතද්දෙසා අවිතමොභා අජ්ඣතනං අට්ඨපසනනවිතනා සමච්ඡමං වරුම කායෙන වාචාය මනසා. තෙසං නො සමච්චියමපි හෙතං උතතරිං අපසසනං. තස්මා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමණා න සකකාතබ්බා න ගරුකාතබ්බා න මානෙතබ්බා න පුජේතබ්බාති. ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ ගහපතයො, තෙසං අඤ්ඤාතිජ්ජියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ.

සචෙ පන චො ගහපතයො අඤ්ඤාතිජ්ජියා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්චෙය්‍යං : කථංරුපා¹ ගහපතයො සමණ්ට්ඨාහමණා සකකාතබ්බා, ගරුකාතබ්බා, මානෙතබ්බා, පුජේතබ්බා'ති. ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ ගහපතයො තෙසං අඤ්ඤාතිජ්ජියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ : යෙ තෙ සමණ්ට්ඨාහමණා චිකඤ්චිඤ්ඤායොසු රුපෙසු විතර්භා විතද්දෙසා විතමොභා අජ්ඣතනං චුපසනනවිතනා සමච්චියං වරන්ති කායෙන වාචාය මනසා. ඵවරුපා සමණ්ට්ඨාහමණා සකකාතබ්බා ගරුකාතබ්බා මානෙතබ්බා පුජේතබ්බා. තං කිසස හෙතු : මයමපි හි චිකඤ්චිඤ්ඤායොසු රුපෙසු අවිතර්භා අවිතද්දෙසා අවිතමොභා අජ්ඣතනං අට්ඨපසනනවිතනා සමච්ඡමං වරුම කායෙන වාචාය මනසා. තෙසං නො සමච්චියමපි හෙතං උතතරිං පසසනං. තස්මා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමණා සකකාතබ්බා ගරුකාතබ්බා මානෙතබ්බා පුජේතබ්බා. යෙ තෙ සමණ්ට්ඨාහමණා සොඛවිඤ්ඤායොසු සද්දෙසු-පෙ-ඝානවිඤ්ඤායොසු ගඤ්ඤි-පෙ-ජ්ඨහාවිඤ්ඤායොසු රසෙසු-පෙ-කායවිඤ්ඤායොසු ථොට්ඨාබ්බෙසු-පෙ-මනෝවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු විතර්භා විතද්දෙසා විතමොභා අජ්ඣතනං චුපසනනවිතනා සමච්චියං වරන්ති කායෙන වාචාය මනසා. ඵවරුපා සමණ්ට්ඨාහමණා සකකාතබ්බා ගරුකාතබ්බා මානෙතබ්බා පුජේතබ්බා. තං කිසස හෙතු : මයමපි හි මනෝවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු අවිතර්භා අවිතද්දෙසා අවිතමොභා අජ්ඣතනං අට්ඨපසනනවිතනා සමච්ඡමං වරුම කායෙන වාචාය මනසා. තෙසං නො සමච්චියමපි හෙතං උතතරිං පසසනං. තස්මා තෙ භොනොතා සමණ්ට්ඨාහමණා සකකාතබ්බා ගරුකාතබ්බා මානෙතබ්බා පුජේතබ්බා'ති. ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ ගහපතයො, තෙසං අඤ්ඤාතිජ්ජියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ.

1. කථංගුතා - මජ්ඣිම.

සචෙ පන චො ගහපතයො, අඤ්ඤාතිඤ්ඤා පරිබ්බාජකා ඵලං පුච්ඡෙත්ථො: කෙ පනායසමනතානං ආකාරං කෙ අනියා, යෙන තුමෙහ ආයසමනො: ඵලං වදෙඵ: අභිං තෙ ආයසමනො: විතරුතො වා රුගවිනතාය වා පටිපනනා, විතදෙසා වා දෙසවිනතාය වා පටිපනනා, විතමොහා වා මොහවිනතාය වා පටිපනනා'ති. ඵලං පුට්ඨා තුමෙහ ගහපතයො, තෙසං අඤ්ඤාතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං ඵලං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: තථා හී තෙ ආයසමනො අරඤ්ඤා වනපඤ්ඤා¹ පනතාති සෙනාසනාති පටිසෙවනති. නඤ්ඤි ඛො පන තඤ්ඤි තථාරූපා වකඛුච්ඡෙඤ්ඤාය්‍යා රූපා, යෙ දිසවා දිසවා අභිරමෙය්‍යො. නඤ්ඤි ඛො පන තඤ්ඤි තථාරූපා සොතච්ඡෙඤ්ඤාය්‍යා සඤ්ඤා, යෙ සුඤ්ඤා සුඤ්ඤා අභිරමෙය්‍යො. නඤ්ඤි ඛො පන තඤ්ඤි තථාරූපා ඤානච්ඡෙඤ්ඤාය්‍යා ඤානා, යෙ ඤාසිඤ්ඤා ඤාසිඤ්ඤා අභිරමෙය්‍යො. නඤ්ඤි ඛො පන තඤ්ඤි තථාරූපා ජීවනාච්ඡෙඤ්ඤාය්‍යා රසා, යෙ සාසිඤ්ඤා සාසිඤ්ඤා අභිරමෙය්‍යො. නඤ්ඤි ඛො පන තඤ්ඤි තථාරූපා කායච්ඡෙඤ්ඤාය්‍යා ථොට්ඨබ්බා, යෙ චුසිඤ්ඤා චුසිඤ්ඤා අභිරමෙය්‍යො. ඉමෙ ඛො නො ආචුසො, ආකාරං ඉමෙ අනියා, යෙන මයං ආයසමනො: ඵලං වදෙමි. අභිං තෙ ආයසමනො: විතරුතො වා රුගවිනතාය වා පටිපනනා, විතදෙසා වා දෙසවිනතාය වා පටිපනනා, විතමොහා වා මොහ-විනතාය වා පටිපනනාති. ඵලං පුට්ඨා තුමෙහ ගහපතයො, තෙසං අඤ්ඤාතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං ඵලං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ:ති.

ඵලං චුඤ්ඤා නගරවිඤ්ඤාකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා හගවනතං ඵතදවොචු: 'අභිකකනතං හො ගොතම, අභිකකනතං හො ගොතම, සෙය්‍යථාපි හො ගොතම, නිකකුජ්ඣිකං වා උකකුජ්ඣියා, පටිච්ඡනතං වා විචරෙය්‍යා, මුලහස්ස වා මහං ආචිකෙඛියා, අභිකාරෙ වා තෙලපජ්ජානං ධාරෙය්‍යා වකඛුමනො: රූපාති දකඤ්ඤා'ති. ඵලමෙවං හොතා ගොතමෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. ඵතෙ මයං හගවනතං ගොතමං සරණං ගච්ඡාම ධම්මඤ්ඤා භිකඛුසඛිඤ්ඤා. උපාසකො නො හවිං ගොතමො ධාරෙභු අජ්ඣතඤ්ඤා පාඤ්ඤාපෙතෙ සරණං ගතෙ'ති.

නගර විඤ්ඤා සුභතං අට්ඨමං.

1. අරඤ්ඤාවනපඤ්ඤා - මජ්ඣමං.

3. 5. 9

පිණිස පාන පාරිසුද්ධි සුභතං

එවං මෙ සුතං : එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළඳවනෙ කලාදකනිවාපෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායනහසමයං ජනිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනා භගවන්තං අභිවාදෙති ඵකමන්තං නිසිදි. ඵකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං භගවා එතදවොච :

විපසන්නාති ඛො තෙ සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි පරිසුද්ධො ජව්වණේණ පරියොදානො. කතමෙන ඛො නිං සාරිපුත්ත, විහාරෙන එතරති බහුලං විහරසිති :

සුඤ්ඤතා විහාරෙන ඛො අහං භනෙත, එතරති බහුලං විහරමිති.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, මහාපුරිසවිහාරෙන කිර නිං සාරිපුත්ත, එතරති බහුලං විහරසි. 'මහාපුරිසවිහාරො කෙස සාරිපුත්ත, යදිදං සුඤ්ඤතා. තස්මානිභ සාරිපුත්ත, හික්ඛු සචෙ ආකඤ්චියා, සුඤ්ඤතා විහාරෙන එතරති බහුලං විහරෙය්'නති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා ඉති පථිසඤ්චිකම්තබ්බං : 'යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිඤ්ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අචරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමතො පිණ්ඩාය පටිකකමිං. අඤ්චි මෙ තත්ථ චක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු ඡන්දෙ වා රුගො වා දෙසො වා මොහො වා පටිඝං වාපි චේතසො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනායෙව පාපකානං අභුසල්ලානං ධම්මානං පහානාය වායමිතබ්බං.

සචෙ සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චචේකබ්බානො එවං ජානාති : 'යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං. යස්මිඤ්ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අචරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමතො පිණ්ඩාය පටිකකමිං. අඤ්චි මෙ තත්ථ චක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු ඡන්දෙ වා රුගො වා දෙසො වා මොහො වා පටිඝං වාපි චේතසො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනායෙව පාපකානං අභුසල්ලානං ධම්මානං පහානාය වායමිතබ්බං.

සචෙ පන සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චචේකබ්බානො එවං ජානාති : යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිං ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අචරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමතො පිණ්ඩාය පටිකකමිං. අඤ්චි මෙ තත්ථ චක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු ඡන්දෙ වා රුගො වා දෙසො වා මොහො වා පටිඝං වාපි චේතසො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජෙන විහාතබ්බං අහොරත්තානුසිකම්තා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ච පරං සාරිපුතත, හිකුචුනා ඉති පටිසඤ්චිකඛිතබ්බං: 'යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිං ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අචරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමතො පිණ්ඩාය පටිකකමිං. අපී නු ඛො මෙ තත්ථ සොතච්ඤෙඤ්ඤයොසු සඤ්ඤෙසු -පෙ- ඝානච්ඤෙඤ්ඤයොසු ගතෙසු -පෙ- ජ්වගාච්ඤෙඤ්ඤයොසු රසෙසු -පෙ- කායච්ඤෙඤ්ඤයොසු ථොට්ඨබ්බෙසු -පෙ- මනොච්ඤෙඤ්ඤයොසු ධම්මෙසු ඡන්දො වා රුගො වා දෙසො වා මොහො වා පටිහං වාපි චෙතසො'ති. සචෙ සාරිපුතත, හිකුචු පච්චචෙකඛමානො ඵලං ජානාති: 'යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිං ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අචරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමතො පිණ්ඩාය පටිකකමිං. අපී මෙ තත්ථ මනොච්ඤෙඤ්ඤයොසු ධම්මෙසු ඡන්දො වා රුගො වා දෙසො වා මොහො වා පටිහං වාපි චෙතසො'ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුචුනා තෙනෙව පිතිපාමොඡේත විභාතබ්බං අභොරතතානුසිකඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

සචෙ පන සාරිපුතත, හිකුචු පච්චචෙකඛමානො ඵලං ජානාති: යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිං ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අචරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමතො පිණ්ඩාය පටිකකමිං. නපී මෙ තත්ථ මනොච්ඤෙඤ්ඤයොසු ධම්මෙසු ඡන්දො වා රුගො වා දෙසො වා මොහො වා පටිහං වාපි චෙතසො'ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුචුනා තෙනෙව පිතිපාමොඡේත විභාතබ්බං අභොරතතානුසිකඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ච පරං සාරිපුතත, හිකුචුනා ඉති පටිසඤ්චිකඛිතබ්බං: පහිනා නු ඛො මෙ පඤ්ච කාමගුණාති, සචෙ සාරිපුතත, හිකුචු පච්චචෙකඛමානො ඵලං ජානාති: අපහිනා ඛො මෙ පඤ්ච කාමගුණාති. තෙන සාරිපුතත, හිකුචුනා පඤ්චතතං කාමගුණානං පහානාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුතත, හිකුචු පච්චචෙකඛමානො ඵලං ජානාති: පහිනා ඛො මෙ පඤ්ච කාමගුණාති. තෙන සාරිපුතත, හිකුචුනා තෙනෙව පිතිපාමොඡේත විභාතබ්බං අභොරතතානුසිකඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ච පරං සාරිපුතත, හිකුචුනා ඉති පටිසඤ්චිකඛිතබ්බං: 'පහිනා නු ඛො මෙ පඤ්ච නීවරණා'ති. සචෙ සාරිපුතත, හිකුචු පච්චචෙකඛමානො ඵලං ජානාති: අපහිනා ඛො මෙ පඤ්ච නීවරණා'ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුචුනා පඤ්චතතං නීවරණානං පහානාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුතත, හිකුචු පච්චචෙකඛමානො ඵලං ජානාති: 'පහිනා ඛො මෙ පඤ්ච නීවරණා'ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුචුනා තෙනෙව පිතිපාමොඡේත විභාතබ්බං අභොරතතානුසිකඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ච පරං සාරිපුතත, හිකුචුනා ඉති පටිසඤ්චිකඛිතබ්බං: පරිඤ්ඤානා නු ඛො මෙ පඤ්චුපාදනකඛකි'ති. සචෙ සාරිපුතත, හිකුචු පච්ච- චෙකඛමානො ඵලං ජානාති: අපරිඤ්ඤානා ඛො මෙ පඤ්චුපාදනකඛකි'ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුචුනා පඤ්චතතං උපාදනකඛකිනං පරිඤ්ඤාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුතත, හිකුචු පච්චචෙකඛමානො ඵලං ජානාති: පරිඤ්ඤානා ඛො මෙ පඤ්චුපාදනකඛකි'ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුචුනා තෙනෙව පිතිපාමොඡේත විභාතබ්බං අභොරතතානුසිකඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ච පරං සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා ඉති පටිසංඤ්චිකඛිතබ්බං : ‘භාවිතො නු ඛො මෙ අරියො අධ්වංසිකො මඤ්ඤා’ති. සචෙ සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා පච්චවෙකඛිමානො ඵලං ජානාති : ‘අභාවිතො ඛො මෙ අරියො අධ්වංසිකො මඤ්ඤා’ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා අරියස්ස අධ්වංසිකස්ස මඤ්ඤස්ස භාවනාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා පච්චවෙකඛිමානො ඵලං ජානාති : ‘භාවිතො ඛො මෙ අරියො අධ්වංසිකො මඤ්ඤා’ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා තෙනෙව පිඨිපාමොඥ්ජන විභාතබ්බං අභොරතතානුසිකඛිතා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ච පරං සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා ඉති පටිසංඤ්චිකඛිතබ්බං : ‘භාවිතො නු ඛො මෙ සමථො ච විපස්සනා වා’ති. සචෙ සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා පච්චවෙකඛිමානො ඵලං ජානාති : ‘අභාවිතො ඛො මෙ සමථො ච විපස්සනා වා’ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා සමථවිපස්සනානං භාවනාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා පච්චවෙකඛිමානො ඵලං ජානාති : ‘භාවිතො ඛො මෙ සමථො ච විපස්සනා වා’ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා තෙනෙව පිඨිපාමොඥ්ජන විභාතබ්බං අභොරතතානුසිකඛිතා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ච පරං සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා ඉති පටිසංඤ්චිකඛිතබ්බං : ‘සච්ඡිකතා නු ඛො මෙ විජ්ජා ච විමුතති වා’ති. සචෙ සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා පච්චවෙකඛිමානො ඵලං ජානාති : ‘අසච්ඡිකතා ඛො මෙ විජ්ජා ච විමුතති වා’ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා විජ්ජාය ච විමුතතියා ච සච්ඡිකිටියාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා පච්චවෙකඛිමානො ඵලං ජානාති : ‘සච්ඡිකතා ඛො මෙ විජ්ජා ච විමුතති වා’ති. තෙන සාරිපුතත, හිකුඤ්ඤා තෙනෙව පිඨිපාමොඥ්ජන විභාතබ්බං අභොරතතානුසිකඛිතා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

යෙ හි කෙච්චි සාරිපුතත, අතීතමඤ්ඤානං සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මණා වා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙසුං, සබ්බෙ තෙ ඵලමෙව පච්චවෙකඛිතා පච්චවෙකඛිතා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙසුං. යෙපි හි කෙච්චි සාරිපුතත, අනාගතමඤ්ඤානං සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මණා වා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙසුං, සබ්බෙ තෙ ඵලමෙව පච්චවෙකඛිතා පච්චවෙකඛිතා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙසුං. යෙපි හි කෙච්චි සාරිපුතත, එතරහි සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මණා වා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙසුං, සබ්බෙ තෙ ඵලමෙව පච්චවෙකඛිතා පච්චවෙකඛිතා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙසුං. තෙන හි වො සාරිපුතත, ඵලං සිකඛිතබ්බං : ‘පච්චවෙකඛිතා පච්චවෙකඛිතා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙසුමා’ති. ඵලං හි වො සාරිපුතත, සිකඛිතබ්බන්ති.

ඉදමචොච භගවා. අතතමනො අයස්මා සාරිපුතතො භගවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

පිණිසානපාටිසුඤ්ඤි සුභතං නවමං.

-
1. විපස්සනා - සීලී.
 2. තස්මාතිහ සාරිපුතත - සීලී, මජ්ඣං.

3. 5. 10

ඉන්ද්‍රිභාවනා සුභනං

එවං මෙ සුභනං : එකං සමයං භගවා භජ්ඣතො¹ විහරති මුඛෙඋචනෙ². අඵ ඛො උතතරො මාණවො පාරාසරියනොචාසි³ යෙන භගවා, තෙනුඵඵසඛකමි. උපසඛකමිනා භගවතා සඤ්චිං සමෙමාදි. සමෙමාදනීයං කථං සාරණීයං විනිසාරෙනා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසිනතං ඛො උතතරං මාණවං පාරාසරියනොචාසිං භගවා එතදවොච :

දෙසෙති උතතර, පාරාසරියො⁴ බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රියභාවනනති.

දෙසෙති හො ගොතම, පාරාසරියො⁴ බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රියභාවනනති.

යථා කථං පන උතතර, දෙසෙති පාරාසරියො බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රියභාවනනති.

ඉධ හො ගොතම, චකඛුනා රූපං න පසසති, සොතෙන සඤ්චං න සුණාති. එවං ඛො හො ගොතම, දෙසෙති පාරාසරියො⁴ බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රියභාවනනති.

එවං සනොත ඛො උතතර, අකො භාවිතීන්ද්‍රියො භවිසසති, ඛධිරො භාවිතීන්ද්‍රියො භවිසසති. යථා පාරාසරියො බ්‍රාහ්මණො වචනං. අකො හි උතතර, චකඛුනා රූපං න පසසති. ඛධිරො සොතෙන සඤ්චං න සුණාතිති.

එවං වුතොත උතතරො මාණවො පාරාසරියනොචාසි භුණතිභුතො මඛකුභුතො පත්තකඛකො අධොමුඛො පඤ්ඤායනො අපපථිභානො නිසීදි.

අඵ ඛො භගවා උතතරං මාණවං පාරාසරියනොචාසිං භුණතිභුතං මඛකුභුතං පත්තකඛකං අධොමුඛං පඤ්ඤායනං අපපථිභානං විදිනා, ආයසමනතං ආනන්දං ආමනෙතයි : 'අඤ්ඤථා ඛො ආනන්ද, දෙසෙති පාරාසරියො බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රියභාවනං, අඤ්ඤථා ච පනාතන්ද අරියසො විතයෙ අනුතතර ඉන්ද්‍රියභාවනා හොති'ති.

එතසො භගවා කාලො, එතසො සුගත කාලො, යං භගවා අරියසො විතයෙ අනුතතරං ඉන්ද්‍රියභාවනං දෙසෙය්‍ය, භගවතො සුනා භික්ඛු ධාරෙසසනති'ති.

තෙන'භානන්ද, සුණාති සාධුකං මනසිකරොහි භාසිසාමිති.

එවං භනොතති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චිසොසාසි. භගවා එතදවොච :

1. ගජ්ඣතො - මජ්ඣං
2. { සුඛෙඋචනෙ - සිමු. 3. පාරාසරියනොචාසි - මජ්ඣං.
සුඛෙඵඵනෙ - මජ්ඣං. 4. පාරාසරියො - මජ්ඣං.

කථකුචානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා ගොති : ඉධානන්ද, හික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දිස්වා උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵලං පජානාති : 'උප්පන්නං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං. තඤ්ච ඛො සඛිතං ඕලාරිකං පටිච්චසමුප්පන්නං, එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙකඛා'ති. තස්ස තං උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, චක්ඛුමා පුරිසො උමඕලොකා වා නිමඕලොයා නිමඕලොකා වා උමඕලොයා. ඵලමෙව ඛො ආනන්ද, යස්ස කස්සචි ඵලං සීඝං ඵලං තුවටං ඵලං අප්පකසිරෙන උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපකඛා සණ්ඨාති. අයං වුච්චතානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා චක්ඛුචිඤ්ඤායොසු රූපෙසු.

පුන ච පරං ආනන්ද, හික්ඛුනො සොතෙන සග්ගං සුඤ්ඤා උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵලං පජානාති : උප්පන්නං ඛො මෙ ඉදං මනාපං, උප්පන්නං අමනාපං, උප්පන්නං මනාපාමනාපං. තඤ්ච ඛො සඛිතං ඕලාරිකං පටිච්චසමුප්පන්නං. එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙකඛා'ති. තස්ස තං උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, බලවා පුරිසො අප්පකසිරෙනෙව අච්ඡරං පභරෙය්‍ය. ඵලමෙව ඛො ආනන්ද, යස්ස කස්සචි ඵලං සීඝං ඵලං තුවටං ඵලං අප්පකසිරෙන උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. අයං වුච්චතානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා සොතචිඤ්ඤායොසු සග්ගෙසු.

පුන ච පරං ආනන්ද, හික්ඛුනො ඝාතෙන ගතං ඝාසිතා උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵලං පජානාති : 'උප්පන්නං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං. තඤ්ච ඛො සඛිතං ඕලාරිකං පටිච්චසමුප්පන්නං. එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙකඛා'ති. තස්ස තං උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, ඊසකපොණේ,¹ පදුමනීපතෙන² උදක-පුසිතානි පචත්තනති, න සණ්ඨාතනති.³ ඵලමෙව ඛො ආනන්ද, යස්ස කස්සචි ඵලං සීඝං ඵලං තුවටං ඵලං අප්පකසිරෙන උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. අයං වුච්චතානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා ඝාතචිඤ්ඤායොසු ගතෙසු.

1. ඊසකං පොණේ - සිංචු, මජ්ඣං. 2. පදුමපලාසෙ - මජ්ඣං.
3. සණ්ඨාතනි - මජ්ඣං.

සුභ ව පරං ආනන්ද, භික්ඛුනො ජට්ඨාය රසං සාසිනො උපපජ්ඣති මනාපං උපපජ්ඣති අමනාපං, උපපජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵචං පජ්ජානාති : 'උපපනනං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උපපනනං අමනාපං උපපනනං මනාපාමනාපං. තඤ්ච ඛො සභිධනං ඕලාරිකං පට්ඨවසමුප්පනනං. එතං සනතං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙකඛා'ති. තස්ස තං උපපනනං මනාපං උපපනනං අමනාපං උපපනනං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, බලවා පුරිසො ජට්ඨායෙහ වෙලපිණ්ඨං සංයුතිනො අපකසිරෙන වමෙය්‍ය. එවමෙව ඛො ආනන්ද, යස්ස කස්සපි ඵචං සිඝං ඵචං තුවටං ඵචං අපකසිරෙන උපපනනං මනාපං උපපනනං අමනාපං උපපනනං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. අයං වුච්චතානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුතතර් ඉන්ද්‍රියභාවනා ජට්ඨා-විඤ්ඤායෙසු රසෙසු.

සුභ ව පරං ආනන්ද, භික්ඛුනො කායෙන ථොට්ඨබ්බං චුඤ්ඤිතො උපපජ්ඣති මනාපං උපපජ්ඣති අමනාපං උපපජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵචං පජ්ජානාති : 'උපපනනං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උපපනනං අමනාපං උපපනනං මනාපාමනාපං. තඤ්ච ඛො සභිධනං ඕලාරිකං පට්ඨවසමුප්පනනං. එතං සනතං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙකඛා'ති. තස්ස තං උපපනනං මනාපං උපපනනං අමනාපං උපපනනං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, බලවා පුරිසො සමමිඤ්ජන්තං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජන්තං¹ එවමෙව ඛො ආනන්ද, යස්ස කස්සපි ඵචං සිඝං ඵචං තුවටං ඵචං අපකසිරෙන උපපනනං මනාපං උපපනනං අමනාපං උපපනනං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. අයං වුච්චතානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුතතර් ඉන්ද්‍රියභාවනා කායවිඤ්ඤායෙසු ථොට්ඨබ්බෙසු.

සුභ ව පරං ආනන්ද, භික්ඛුනො මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උපපජ්ඣති මනාපං උපපජ්ඣති අමනාපං උපපජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵචං පජ්ජානාති : 'උපපනනං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උපපනනං අමනාපං උපපනනං මනාපාමනාපං. තඤ්ච ඛො සභිධනං ඕලාරිකං පට්ඨවසමුප්පනනං. එතං සනතං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙකඛා'ති. තස්ස තං උපපනනං මනාපං උපපනනං අමනාපං උපපනනං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, බලවා පුරිසො දිවසසනතතෙන්² අයොකටාහෙ දො වා තීණී වා උදකචුඤ්ඤිතාති නිපාතෙය්‍ය. දකො ආනන්ද, උදකචුඤ්ඤිතානං නිපාතො, අථ ඛො නං ඛිපසමෙව පරිකඛයං පරියාදුතං ගවෙජ්ජය්‍ය. එවමෙව ඛො ආනන්ද, යස්ස කස්සපි ඵචං සිඝං ඵචං තුවටං ඵචං අපකසිරෙන උපපනනං මනාපං උපපනනං අමනාපං උපපනනං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙකඛා සණ්ඨාති. අයං වුච්චතානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුතතර් ඉන්ද්‍රියභාවනා මනෝ-විඤ්ඤායෙසු ධම්මෙසු. එචං ඛො ආනන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුතතර් ඉන්ද්‍රියභාවනා ගොති.

1. සමමිඤ්ජන්තං - මජ්ඣං.
 2. දිවසං සනතතෙන - මජ්ඣං.

කථඤ්චානද, සෙබො හොති පාටිපදො. ඉධානද, භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දිඤ්චා උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො තෙන උප්පන්නෙන මනාපෙන උප්පන්නෙන අමනාපෙන උප්පන්නෙන මනාපාමනාපෙන අට්ඨිතති හරුගති ජිගුච්ඡති. සොතෙන සඤ්ඤං සුඤ්ඤා -පෙ- ඝාතෙන ගඤ්ඤං ඝාගිඤ්ඤා -පෙ- ජිවහාය රසං සාගිඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨිඤ්ඤං චුඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො තෙන උප්පන්නෙන මනාපෙන උප්පන්නෙන අමනාපෙන උප්පන්නෙන මනාපාමනාපෙන අට්ඨිතති හරුගති ජිගුච්ඡති. එවං බො ආනද, සෙබො හොති පාටිපදො.

කථඤ්චානද, අරියො හොති භාවිතීඤ්ඤො. ඉධානද, භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දිඤ්චා උප්පජ්ඣති මනාපං. උප්පජ්ඣති අමනාපං. උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො සචෙ ආකඛති: 'පටිකකුලො අප්පටිකකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍ය'නති. අප්පටිකකුලසඤ්ඤා තඤ්ඤා විහරති. සචෙ ආකඛති අප්පටිකකුලෙ පටිකකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍යනති. පටිකකුලසඤ්ඤා තඤ්ඤා විහරති. සචෙ ආකඛති: 'පටිකකුලෙ ච අප්පටිකකුලෙ ච අප්පටිකකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍ය'නති. අප්පටිකකුලසඤ්ඤා තඤ්ඤා විහරති. සචෙ ආකඛති: අප්පටිකකුලෙ ච පටිකකුලෙ ච පටිකකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍ය'නති. පටිකකුලසඤ්ඤා තඤ්ඤා විහරති. සචෙ ආකඛති: 'පටිකකුලං ච අප්පටිකකුලං ච තදුගගං අභිනිච්ඡෙජ්ඣ: උපෙකඛකො විහරෙය්‍යං සනො සම්පජානො'ති. උපෙකඛකො තඤ්ඤා විහරති සනො සම්පජානො.

සුභ ව පරං ආනද, භික්ඛුනො සොතෙන සඤ්ඤං සුඤ්ඤා -පෙ- ඝාතෙන ගඤ්ඤං ඝාගිඤ්ඤා -පෙ- ජිවහාය රසං සාගිඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨිඤ්ඤං චුඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො සචෙ ආකඛති පටිකකුලෙ අප්පටිකකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍යනති. අප්පටිකකුලසඤ්ඤා තඤ්ඤා විහරති. සචෙ ආකඛති: 'අප්පටිකකුලෙ පටිකකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍යනති. පටිකකුලසඤ්ඤා තඤ්ඤා විහරති. සචෙ ආකඛති: 'පටිකකුලෙ ච අප්පටිකකුලෙ ච අප්පටිකකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍ය'නති. අප්පටිකකුලසඤ්ඤා තඤ්ඤා විහරති සචෙ ආකඛති: 'අප්පටිකකුලෙ ච පටිකකුලෙ ච පටිකකුලසඤ්ඤා විහරෙය්‍ය'නති. පටිකකුලසඤ්ඤා තඤ්ඤා විහරති. සචෙ ආකඛති: පටිකකුලඤ්ච අප්පටිකකුලඤ්ච තදුගගං අභිනිච්ඡෙජ්ඣ: උපෙකඛකො විහරෙය්‍යං සනො සම්පජානො'ති. උපෙකඛකො තඤ්ඤා විහරති සනො සම්පජානො. එවං බො ආනද, අරියො හොති භාවිතීඤ්ඤො.

1. පටිකුලෙ - මජ්ඣං.
2. තදුගගමපි - මජ්ඣං.

ඉති ඛො ආනන්ද, දෙසිතා මයා අරියස්ස විතගෙ අනුතතර ඉන්ද්‍රියභාවනා. දෙසිතො සෙඛො පාච්චදෙ. දෙසිතො අරියො භාවි-
තින්ද්‍රියො. යං ඛො ආනන්ද, සන්ධාර කරණීයං සාවකානං හිතෙසිතා
අනුකම්පකෙන අනුකම්පං උපාදය, කතං වො තං මයා. එතාති
ආනන්ද, රුක්ඛමුලාති, එතාති සුඤ්ඤභාරුති, ක්කායථානන්ද, මා පමාදත්.
මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අනුචත්. අයං වො අමහාකං අනුසාසතීති.

ඉදමචොච භගවා, අත්තමනො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො භාසිතං
අභිනන්දීති.

ඉන්ද්‍රියභාවනා සූතනං දසමං.

සලායතන වග්ගො පඤ්චමො

උපරිපණ්ණාසකං සමන්තං.

තස්ස වග්ගස්ස උද්දනං.

අනාථපිණ්ඩිකො ජනො පුණ්ණො නන්දක රුහුලා,
ජ ජකකං සලායතනිකං නගරවිනේයස්ස සුද්ධිකා,
ඉන්ද්‍රියභාවනා වාපි වග්ගො ඔවාද පඤ්චමොති.¹

ඉදං වග්ගොනමුද්දනං.

දෙවදගො¹ නුපදෙ ව සුඤ්ඤතො ව විභව්ගකො,
සලායතනොති වග්ගො උපරිපණ්ණාසකෙ සීතාති.

තිති පණ්ණාසකෙති පතිමණ්ඩිතො සකලො
මජ්ඣමනිකායො සමභොගා.

1. අනාථ පිණ්ඩිකො ජනො පුණ්ණො නන්ද රුහුල ජකකඤ්ච
සලායතනිකං
නගරවිනේයස්ස සුද්ධිකෙ ඉන්ද්‍රියභාවනඤ්චාපි වග්ගො
ඔවාද පඤ්චමොති-මජ්ඣං.

මජ්ඣිමනිකායෙ උපරිපණණාසකො

අනුකතමණීකා

ආරාධිත පාඨ ඉතිහාස මණිකා	629 - 630
සංස්කෘත නාම ඉතිහාස මණිකා	631 - 634
විෂය සහ පාඨ ඉතිහාස මණිකා	635 - 640
අනුපිටපත	641 - 642

ගාථාදීපාද, නුකකමණිකා

	පිටකඛනා
අ	
අකෙකාවන් මිං අවධි මිං	346
අජේච කිච්චං ආනපං 398, 402, 404, 412, 424	
අට්ඨවිදිද පාණහර	346
අතීතං නානාගමෙය්‍ය 398, 400 404, 406, 408, 412, 414, 424, 428, 430	
අරිට්ඨො උපරිට්ඨො තගරසිඛි යසසී	208
ඉ	
ඉදං හි තං ජේතවනං	534
උ	
උපාදනෙ හයං දිඤ්චා	296
එ	
එකස්ස චරිතං සෙය්‍යො	346
එතෙ ච අඤ්ඤා ච මහානුභාවො	210
එච්චං විහාරිං ආනාපිං 398, 402, 404, 412, 424	
ක	
කම්මං විජ්ජා ච ධම්මො ච	534
කා	
කාලුපකාලා විජ්ජො ජ්ජො ච	210
කෙ	
කෙතුම්බරුගො ච මාතඛෙතා අරිගො	210
ච	
චතුක්කණේණං චතුඤ්චාරෙ	366, 392
චෝ	
චෝදිතා දෙවදුතෙහි	396

	පිටකඛනා
ජේ	
ජේතො ජයනො පදුමො උපාලො ච	210
ච	
චස්මා හි පණ්ඩිතො පොසො	536
චස්ස අයොමියා භුමි	366, 392
චෙ	
චෙ බෙමප්පතතා සුඛිනො	396
ඳ	
දුරන්තයො සඛෙසා අථොපි උච්චයො	210
දේ	
ද්ඛේ ජාලිනො මුනිනො අට්ඨකො ච	208
න	
න හි චේරෙන චේරති	346
නො	
නො චේ ලහෙඨ නිපකං සහායං	346
භ	
භව්වුප්පන්නං ච යො ධම්මං 398, 400, 404, 404, 412, 424	
භරිමුට්ඨා පණ්ඩිතා භාසා	346
භරෙ ච න විජ්ජානති	346
පි	
පිටුසඤ්ඤා සම්ප්පනො	346
චු	
චුඤ්චො අහු මඛිතලො විතරුගො	210

පිටුවකිනා	පිටුවකිනා
බෙං	ඝ
බොධිමතානාමො අපොච්චි උත්තරෙ 210	සචේ ලභෙථ නිපකං සහායං 346
භෙ	සත්ථා පච්ඡනා සරභඛෙතා ලොමහංභො 210
භෙ ච බො දෙවදුතෙති 396	
භෙ සත්තසාර් අනිඝා නිරසා 208	ඝා
භො	සාරිපුත්තොච පඤ්ඤාය 536
භො දුඤ්චිලො දුඤ්චිලෙසු දදති දනං 526	
භො දුඤ්චිලො සිලවනොතසු දදති දනං 526	ඝ
භො විතරභො විතරභෙසු දදති දනං 526	සුමොනා සුභො මේථුලො අට්ඨමො ච 208
භො සිලචා දුඤ්චිලෙසු දදති දනං 526	
භො සිලචා සිලවනොතසු දදති දනං 526	

පිටපතකිනා		පිටපතකිනා	
බෙ		ජෙත	210
බෙමොතිරත	210	ජෙතචන	30, 134, 142, 154, 166, 194, 212, 238, 256, 286, 332, 360, 384, 398, 404, 424, 432, 458, 470, 484, 528, 546, 552, 574, 582, 586, 594
භ		ත	
භණකමොඤ්ඤාන	90	තභරසිඛි	208
භනිර	208	තඵ	208
භා		තදුඛිඤ්ඤත	210
භාමබ්‍යාමික	210	තපොදුරුම	410
භි		ති	
භිජ්ඣකුට	206, 538	තිසහස්සමුඛම	258
භූ		තිස්ස	210
භූතීජ්ජත	210	ඳ	
භෞ		ඳබ්බිල	210
භෞනම	90	ඳ	
භෞපකමොඤ්ඤාන	100	ඳුරත්තය	210
භෞ		ඳෙ	
භෞසිතාරුම	344	ඳෙවදහ	2
ච		ඳම්	
චතුසහස්සමුඛම	258	ඳ්ඵිසහස්ස මුඛම	258
චන්දන	424	න	
චූ		නභරච්ඡද	602
චූන්ද	52	නන්ද (පච්චෙකමුඛ)	210
ඡ		නන්දක	552
ඡත්ත	538	නන්දිය	348
ඡ		නා	
ඡතන	210	නාභරක	264
ඡතසෙන	304, 320	නි	
ඡා		නිගණ්ඨනාතපුත්ත	8, 52
ඡාලී	208	නිලොධාරුම	272, 424, 520
ඡි		නි	
ඡිත	210	නිත	208
		නෙ	
		නෙමිත	208

පිටුවකිනා		පිටුවකිනා	
ප		හා	
පඩන	210	හාරථාජ	210
පජේජාන	100	හාවිතනන	208
පඤ්චකඩන	832		
පඤ්චසහසස චුභම	258	භූමිජ	320
පණ්ඩව	268		
පණ්ඩිත	208		
පදුම	210	මගධ	496
පදුමුකතර	210	මඩනල	210
පබ්බත	210	මනෝමය	210
පච්ඡතු	210	මහාකල්පාන	224, 414, 470
පසයි	210	මහාකප්පින	224
		මහාකසසප	224
පා		මහාකොට්ඨිත	224
පාචනවංස මිගදය	348	මහාවුඤ්ඤ	224, 538
පාරකරිය	616	මහානාම	210
පාචා	52	මහාපජාපතී ගොතමී	520, 552
		මහාමොක්ඛලලාන	224, 512
පි		මහාවන	68
පිණේධාර	208		
පියදසයි	208	මා	
		මානඩන	210
පි		මානස්ථථි	210
පුකතුසාති	496		
පුණණ	546	මු	
පුබ්බජ්ජ	544	මුඛෙච්චන	616
පුබ්බාරම	90, 116, 126, 224, 264		
පො		මේ	
පොතලීපුතන	444	මේඝ	208
පොසාර	208	මේථුල	208
		ය	
බ		යසසයි	206
බකතුල	296		
බකුමනතු	210	ර	
බලිහරණ	44	රකිත	210
බා			
බාරණසි	512	ර	
බාලකප්‍රොණකාරගාම	346	රජකාරම	552
		රජගහ	94, 100, 206, 296, 304, 320, 410, 444, 496, 538, 608
බො		රුහුල	10
බොධි	210		
		ලො	
හ		ලොමසකඩිතිස	424
හසාව	496	ලොමහංස	210
හභු	346		
හඤ්ඤ	222		

පිටුකඛනා		පිටුකඛනා	
ව		සා	
විසා	222	සාමගාම	52
විසාකාර	102	සාරිපුත්ත	134, 166, 224, 512, 528, 538, 608
		සාමඤ්චී	30, 90, 116, 126, 134, 142, 154, 166, 194, 212, 224, 238, 252, 264, 286, 332, 360, 384, 398, 404, 424, 432, 458, 470, 484, 496, 528, 546, 552, 574, 582, 586, 594
විජිත	210		
විමල	210		
විරජ	210		
		සිඛි	210
විතර්ක	21	සිද්ධි	210
		සිද්ධ	210
වෙපුලල	206	සුතචන්ද්‍ර	208
වෙභාර	206	සුදසාන	208
වෙසාලී	66, 100	සුද්ධ	208
වෙඵචන	100, 296, 305, 320, 444, 538, 608	සුද්ධර	210
		සුප්පනිච්ඡිත	210
		සුඛාසු	208
සකක	2, 52, 264, 272, 424	සුභ [පච්චෙකඛුණ්ඩ]	208
සඛ්ඛ	210	සුභ [මංඝව]	432
සච්ච	208	සුභ	208
සච්චනාම	210	සුමඛගල	210
සඤ්ඤ	210	සුමේධ	208
සනතචිත්ත	208		
සභිසකච්චාන	336	සොභිත	210
සමිද්ධි	410, 444	සොරත	210
සයා	210		
සරභඛ්ඛ	210	හිඛ්ඛ	208
සහසාඛුහම	258	හිඛු	208

	පිටුවකින
ච	
චන්ද්‍රයා හඳුළුපපතනියෝ	334
චතුපරිච්චෝ	204
චතුර්ධිවිචානා	498
චතුර් ඉද්ධිති	380
චන්ද්‍රාරි අධිකරණානි	56
චන්ද්‍රාණේ වොහාරු	142
චරති	304
චෞ	
චාරිතනං	74
චී	
චීවරකාරකමයෝ	272
චේ	
චේතෝචිනිචරණ සප්තායා	280
චේතෝචිමුහනි	562
චේතෝසමාධි	448
ඡ	
ඡ ඡකකානි	582
ඡආතුරු	498
ඡ ධාතුයෝ	196
ඡන්ද්‍රමූලකා	116
ඡන්ද්‍රගඛ්‍යාපාදේන	74
ඡ විඤ්ඤාණකායා	582
ඡ විචාදමූලානි	54
ඡ සාරණීයේ ධමමෝ	64
ඡී	
ඡීතනච්චමෝ	286
ඡ්	
ඡ්නපදනිරුතනිං	484
ඡෞ	
ඡ්නිමරණසංඛයෝ	396
ඡෞ	
ඡෞනසිලිං	110
ඡෞ	
ඡෞණහාගමනනමෝචි	38
ඡෞ	
ඡෞනාඡානකුසලෝ	194
ඡෞ	
ඡෞඡිනාපෙතං	48
ඡෞපාඡීචිතෝ	32, 40
ඡෞයා සනිපට්ඨානා	458
ඡෞසපාපිට්ඨසිකා	56

	පිටුවකින
ඡී	
ඡීණච්ඡාරකං	56
ඡීණාගාරේ	194
ඡී	
ඡීරේච්ඡිකානි	244
ඡී	
ඡීලච්ඡරං	60
ඡී	
ඡීනකුලෝඡකං	368
ඡීස පසාදනියා ධමමෝ	108
ඡී	
ඡීට්ඨධමමසුච්ඡිභාරං	344
ඡීට්ඨධමමනිඛානං	30
ඡීට්ඨධමමුපකකම්භෙකු	26
ඡීට්ඨචාදිතා	142
ඡීට්ඨනිඡ්ඛානකකනනියා	8, 38
ඡීට්ඨපච්ඡිභං	160
ඡීට්ඨපලායෝ	50
ඡීට්ඨසමපනෝ	198
ඡී	
ඡීච්ඡිතං	386
ඡීච්ඡිමහනනා	132
ඡී	
ඡීච්ඡිකඡානා	52
ඡී	
ඡීතනං	504
ඡීමච්ඡකකං	512
ඡීමච්ඡනනි	56
ඡීමච්ඡපිසරණා	102
ඡීමච්ඡමුසාදා	478
ඡීමච්ඡපෝ	204, 294
ඡීමච්ඡධිකරණං	510
ඡී	
ඡීතුකුසලෝ	194
ඡීරේපං	490
ඡී	
ඡීච්ඡිකචාදා	222
ඡී	
ඡීනනනසඤ්ඤාභං	32
ඡීනනනසිකා	464

පිටුවකිනා		පිටුවකිනා	
නි		පො	
නිවිච්චකපාං	542	පොණං	490
නිජ්ජණං	2, 218	පොථුජ්ජනසුඛං	492
නිසොසිකතා	218	ඵ	
නිබ්බානසප්පායසංඝෙඤ්ඤවපට්ඨපදං	42	ඵසායනනෙසු	78
නිරයපාලා	384	ඹ	
නිසාරණදසාච්චි	32	බහුධාතුකො	204
නී		බා	
නීහටකසාචං	504	බාලලකඛණානි	360
නේ		බි	
නෙකම්මසිභානි	460	බිලසො	242
නෙකම්මසුඛං	272, 492	භ	
නෙමිතකතා	218	භගවම්මුලකා	280
නෙලා	170	භණ්ඩනජාතා	52, 344
ප		භඤ්ඤකරතඤ්ඤායො භාථා	400, 410, 424
පඤ්චතතයසා	30	භඤ්ඤකරතෙතා	398, 404, 424
පට්ඨවිසම්මසාදකුසලො	194	භබ්බාභාසං	456
පට්ඨඤ්ඤානකරණං	58	භවනෙතඤ්ඤා ඛිණං	208
පට්ඨපුච්ඡකථා	552	භවාභවහෙතු	44
පණ්ඩිතලකඛණානි	372	භා	
පණ්ඩුපලාසො	70, 79	භාසිතපරිකතනං	58
පත්තපරියාපණං මනනවට්ඨි	60	භි	
පඤ්ඤායමානරූපා	54	භික්ඛනථුපෙ	52
පරමජ්ජධම්මෙසු	98	ම	
පරමානුතතර්ථ සුඤ්ඤාතාචකකනානි	270	මඤ්ඤසුසාවා	498
පරභිභජ්ජනි	170	මනොපට්ඨාර	458, 498
පරිතසානා	478	මනොභාවනීයා	534
පරිපකකවෙදනියං	10	මහගගතවෙතොවිමුත්ති	332
පරිපොථාසකං	244, 324	මහාකම්මවිභවෙඤ්ඤා ඤාණං	452
පච්චිකිකා	504	මහාචතනාර්ථකඛම්මපරියායං	222
පච්චේකසුඛං	272	මහානිරසෙ	366
පවුත්තො	70	මහාපුරිසවිහාරෙ	608
පා		මහාසලායනනිකං	594
පාටිපුඤ්ඤාලිකා දකඛිණං	522	මහාසෙනෙත	398, 424
පාපසඛගනිකා	14	මා	
පාරජිකකාමනෙතන	58	මාරධෙය්‍යං	82
පි		මු	
පිටිලච්චං	490	මිච්ඡාඤ්ඤාණං	220
පු		මිච්ඡාවිමුත්ති	220
පුජ්ජා	222		
පුටොසෙන	226		
පුබ්බනතකපටිකා	36		
පුබ්බාපයමානො	410		
පුබ්බකතහෙතු	2		

	පිටුවකිනා		පිටුවකිනා
		ඊ	
මීලනසුඛං	488	විභවිතසෙද්දුජනං	486
		විමරියාදිකතෙන	134
මුඛාධානෙ	90	විමුක්ඛිපරිපාචනීයා ධම්මා	574
		විලීලංසං	560
		චූ	
මුනොලී	90	මුපකලේඛා	546
		චෙ	
මොසධම්මං	82, 506	වෙය්‍යාකරණසමිං	580, 592
		චො	
යථාධම්මං	104	වොසසග්ගපරිණාමිං	532
යථානුසිරිඨං	104		
යථාභූව්‍යා	264	ස	
යමො රුජා	386	සඋපනිසං	212
		සකඛිතබ්බතං	250
		සඛිලීඛිතං මුභමචරියං	20, 146, 312
යෙභුය්‍යසිකා	56	සඛ්‍යානෙ	90
		සඛ්‍යාරතනං	578
		සඛ්‍යාරපඨානා	14, 20
යොගකෙඛමං	94	සඛ්‍යාරුපපතීං	256
යොග්ගාචරියානං	458	සඛ්‍යාතිභාවහෙතු	14
		සඛ්‍යරං	398, 424
		සඤ්ඤගමේඛා	32
		සඤ්ඤගතං	264
		සඤ්ඤාපටිලාභං	160, 166
		සඤ්ඤාඤ්ඤො	32
		සඤ්ඤාසලලං	32
		සතිවිනයො	56
		සත්තපද	458
		සන්ඛිවරපදං	42
		සප්පුරිසධම්මො	154, 162
		සබ්බනිමිතෙතසු	120
		සමොධසුඛං	272, 490
		සමොධිපරයණො	226
		සමාඤ්ඤණසා	220
		සමාච්චුතථි	220
		සමමුඛාවිනයො	56
		සරණඤ්ඤා ධම්මං	494
		සරසංකපපා	238, 314
		සරුවං	490
		සසානො ච	38
		සලායතනවිභවිතං	458
		ඊ	
විජ්ජාවිමුක්ඛී	236, 600		
විඤ්ඤාණකසිණං	30		
විඤ්ඤාණකායං	458		
විත්ථං	490		
විපරුවතතං	52		

	පිටුවක		පිටුවක
සා		සෙ	
සාරණීය වම්මා	62	සෙවොපටිපදෙ	624
සි		සෙ හිනෙත	70
සිබරෙන	530, 538	සෙ පවුතෙත	70
සිලාගුල	248	සෙ වනෙත	70
සි		සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බා	166
සිසවෙඨන	530, 538	සො	
සු		සොපාන කලෙඔර	90
සුඤ්ඤතාවකකනභි	264	ස	
සුඤ්ඤතාවිගාරෙන	608	හථවිලඔසකෙන	306, 350
සුවංශෙභි	242		